SALMAN RUSHDIE

FLORANSA BÜYÜCÜSÜ

ROMAN

Çeviri: BEGÜM KOVULMAZ



7. BASKI

Salman Rushdie
FLORANSA BÜYÜCÜSÜ



The Enchantress of Florence, Salman Rushdie

1. basım: 2009
7. basım: Nisan 2014, İstanbul
Bu kitabın 7. baskısı 1000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Seçkin Selvi
Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design

ISBN 978-975-07-1083-4

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89
Faks: (0212) 252 72 33
www.canyayinlari.com
yayinevi@canyayinlari.com
Sertifika No: 10758

Salman Rushdie
FLORANSA BÜYÜCÜSÜ

ROMAN

İngilizce aslından çeviren
BEGÜM KOVULMAZ

CAN YAYINLARI

Salman Rushdie, on roman, bir kısa öykü derlemesi ve dört edebiyat dışı yapıtın yazarı ve *Mirrorwork* adındaki çağdaş Hint edebiyatı antolojisinin iki editöründen biridir. Yazarın *Geceyarısı Çocukları* adlı romanı 1981'de Booker Ödülü'nü, 1993'te Booker of Bookers ve 2008'de Best of the Booker ödüllerini aldı. *The Moor's Last Sigh* (Magriplinin Son İç Çekişi), 1995'te Whitbread Ödülü'nü ve 1996'da Avrupa Birliği Aristeion Edebiyat Ödülü'nü kazandı. Salman Rushdie, edebiyata yaptığı katkılardan dolayı 2007 yılında "Şövalye" unvanıyla ödüllendirildi. Ayrıca, İngiltere Kraliyet Edebiyat Derneği üyesidir ve Fransa Kültür Bakanlığı tarafından verilen *Commandeur des Arts et des Lettres* unvanına da sahiptir.

Begüm Kovulmaz, 1977'de doğdu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü ve Bilgi Üniversitesi Sinema-TV Yüksek Lisans Bölümü'nü bitirdi. Çeşitli yayınevlerinde editörlük yaptı. Rudyard Kipling, Angela Carter, Susan Sontag, Salman Rushdie, James Baldwin, Neval El Saddavi gibi yazarların yapıtlarını dilimize çevirdi.

Bili Buford'a

Bir fani değil
melek gibiydi yürüyüşü: Ve konuşması da insan sesinden yüksek tınlardı.

Bir gök perisi, yaşayan bir güneşti gördüğüm...

Francesco Petrarca

Dil bilen biri varsa alın getirin onu;
Şehirde bir yabancı var,
Söyleyecek çok şeyi olan.

Mirza Galip

I

1

Günün son ışıklarıyla parıldayan göl

Günün son ışıklarıyla parıldayan göl, saray-şehrin eteğinde uzanan, erimiş altından bir denizi andırıyordu. Günbatımında bu yana gelen bir yolcu –şu dakikada göl kıyısındaki yoldan buraya gelmekte olan bu yolcu–, ziyaretçilerinin gözlerini kamaştırmak ve hayranlık uyandırmak uğruna hâzinesinin bir bölümünü erittirip devasa bir çukura doldurtan Karun kadar zengin bir hükümdarın topraklarına yaklaştığını sanabilirdi. Kaldı ki, altın göl ne kadar büyük olursa olsun, çok daha engin bir servet denizinden çekilip alınmış bir damlacıktı muhakkak; yolcunun hayal gücü bu ana okyanusun boyutlarını kavramaya bile yetmiyordu. Altın suyun kıyısında nöbet tutan muhafızlar da yoktu; şu halde, tebaasının, hatta yabancıların ve bizim yolcu gibi ziyaretçilerin bile paha biçilmez sıvıyı hiçbir engelle karşılaşmadan kova kova boşaltmasına göz yumacak kadar eliaçık biri olabilir miydi bu hükümdar? Öyleyse sıradan insanlar arasında gerçek bir prens, akıl almaz mucizelerle dolu yitik krallığı şarkılar ve masallarda anlatılan Hıristiyan Kral John'un ta kendisi olmalıydı. Belki de (diye tahmin yürüttü yolcu) sonsuz gençlik pınarı bu şehrin surları arasındaydı; kim bilir, belki Cennet'in Dünya üzerindeki efsanevi kapısı da buralarda bir yerdeydi. Derken güneş ufuk çizgisinin arkasında yitti, altın hazine suyun dibine battı ve göze görünmez oldu. Gün ışığı yeniden belirinceye dek denizkızları ve yılanlar tarafından korunacaktı. O zamana kadar burada sudan başka hazine sunulmayacaktı ve içi yanan yolcu bu armağanı minnetle kabul etti.

Öküz arabasıyla yolculuk eden yabancı, oracıktaki kaba saba minderlere oturmak yerine tek eliyle kaygısızca arabanın ahşap kafesinin parmaklığına tutunmuş, bir tanrı gibi ayakta duruyordu. Toynakların sarsak ritmiyle havalara sıçrayarak sarsılan, üstelik altındaki anayolun her kaprisini çeken iki tekerlekli öküz arabasıyla yolculuk, rahat olmaktan son derece uzaktı. Ayakta durmaya çalışan birinin düşüp boynunu kırması işten bile değildi. Yolcu buna rağmen dikiliyor, aldırışsız ve halinden hoşnut görünüyordu. Epey zaman önce ona bağırıp çağırmaktan vazgeçen arabacı, başta adamın

ahmağın biri olduğunu düşünmüştü; yolda ölmek istiyorsa keyfi bilir, bu ülkede arkasından ağıt yakacak bir kişi bile çıkmazdı! Ancak horgörüsü kısa süre içinde gönülsüz bir hayranlığa dönüşmüştü. Hakikaten de ahmağın biri olabilirdi bu adam, hatta yüzünün bir ahmağınki gibi fazlaca alımlı olduğunu söylemek mümkündü, üstüne üstlük ancak soytarıların giyeceği cinsten yakışıksız giysilere bürünmüştü –baklava biçiminde rengârenk deri parçalarından yapılmış bir manto, hem de bu sıcakta!– ama her şeye rağmen mükemmel dengesi hayranlık uyandırıcıydı. Öküz ağır adımlarla sarsılarak ilerliyor, arabanın tekerleri derin çukurlara giriyor, taşlara çarpıyor fakat ayakta duran adam hemen hiç sarsılmıyor, zarif görünmeyi her nasılsa başarıyordu. Zarif bir ahmak alt tarafı, diye düşündü arabacı, ya da ola ki ahmak falan değil. Ola ki dikkate değer biri. Bir hatası varsa o da gösterişli tavırları, sadece kendisi olmaya değil, aynı zamanda kendini bir seyirliğe dönüştürmeye çalışmasıydı ama, ne olmuş yani, diye aklından geçirdi arabacı, burada herkes biraz öyledir, belki de bu adam bize o kadar yabancı değil. Yolcu susadığını söyleyince arabacı kendini göl kenarında buldu, içi boşaltılıp cilalanmış sukabağına doldurduğu suyu adama getirdi ve karşısında hizmete alışık bir aristokrat varmış gibi kaldırıp yabancıya uzattı.

“Bir beyzade gibi orada öylece dikiliyorsun, ben de emrine amade vaziyette koşturup duruyorum,” dedi kaşlarını çatarak. “Sana niçin bu kadar iyi davranıyorum bilmem. Bana buyurma hakkını kimden aldın? Zaten kimsin, necisin sen? Soylu değilsin, orası belli, yoksa bu arabada ne işin var? Yine de çalımından yanına yaklaşılmıyor. O halde haydudun biri olmalısın.” Beriki sukabağını başına dikip kana kana içti. Ağzının kenarından sızan sular tıraşlı çenesine akışkan bir sakal gibi yapıştı kaldı. Sonunda boş sukabağını uzatıp geri verdi, memnuniyetle iç geçirdi ve yıvışık sakalı elinin tersiyle sildi. Kendi kendine konuşur gibi, ama arabacının dilinde, “Ne miyim?” diye sordu. “Sırrı olan bir adamım, işte buyum ben; üstelik benimki öyle bir sır ki, onu sadece hükümdarın kulakları hak ediyor.” Arabacı ferahlamıştı, en nihayetinde bir ahmaktı karşısındaki. Hürmet edilecek biri değildi. “Sırrın senin olsun,” dedi. “Sırlar çocuklara, bir de casuslara göredir.” Yabancı, bütün yolculukların sonu ve başlangıcı olan kervansarayın önünde arabadan indi. Boyu şaşılacak kadar uzundu, omzuna bir heybe asmıştı. “Ayrıca büyücülere göredir,” dedi kağnı sürücüsüne. “Bir de âşıklara. Ve de krallara.”

Kervansaray ana baba günüydü. Atlar, develer, öküzler, eşekler, keçilere bakım yapılıyor, evcilleştirilemeyen diğer hayvanlar ortalıkta cirit atıyordu;

çığlık çığlığa koşuşturan maymunlar, kimseye ait olmayan köpekler. Tiz sesleriyle feryat eden papağanlar yemyeşil havai fişekler gibi hızla gökyüzünde kanat çırpıyordu. Nalbantlar işlerinin başındaydı, marangozlar da öyle, devasa avlunun dört köşesindeki erzak ambarlarında insanlar yolculuk hesabı yapıyor, kumanya, kandil, yağ, sabun ve halatlar istifleniyordu. Kırmızı mintanlı, peştamallı ve sarıklı hamallar, başlarının üstünde inanılmaz büyüklükte ve ağırlıktaki denklerle bir o yana bir bu yana seğirtiyordu. Her tarafta mallar yükleniyor, yükler boşaltılıyordu. Burada yok pahasına gece yatacak yer bulmak mümkündü; kervansarayın devasa avlusunu çevreleyen tek katlı binaların çatılarında tabur tabur dizilmiş bekleyen, insanın yattığı yerden gökyüzünü seyredebileceği, cennetteki tanrılardan biri olduğunu düşleyebileceği, iğne gibi sivri at kılından döşekleriyle ahşap çerçeveli ip yataklardı bunlar. Ötede, batıya doğru, yakınlarda savaştan dönen saltanat alaylarının uğultulu ordugâhı uzanıyordu. Ordunun saray mıntıkasına girme izni yoktu, askerler burada, kraliyet tepesinin eteklerinde konaklamak zorundaydılar. Savaştan yeni dönmüş aylak bir orduya karşı ihtiyatlı olmak gerekiyordu. Yabancı, eski Roma’yı düşündü. Romalı bir imparator, Praetoria muhafızları dışında kimseye güvenmezdi. Kendi güvenilirliği sorgulandığında ikna edici cevaplar vermek zorunda olduğunu biliyordu. Yoksa hemen canından olurdu.

Kervansaray yakınlarına dikilmiş, fildişleriyle süslenmiş bir kule saray kapısını işaret ediyordu. Ülkedeki fillerin hepsi, inşa ettirdiği kuleyi fıldişleriyle süslemek suretiyle kudretini sergileyen hükümdara aitti. “Dikkat,” diyordu kule. “Filler Şahı’nın topraklarına girmektesin; kendisi kalın derili hayvanlardan yana öyle zengin bir hükümdardır ki, sadece beni süslemek için bin tanesinin dişini heba edebilir.” Yolcu, kuledeki kudret gösterisinde kendi alnını bir alev ya da Şeytan’ın işareti gibi dağlayan aynı gösterişçiliği okudu; fakat kuleyi inşa ettiren adam, yolcu söz konusu olduğunda genellikle zaaf olarak nitelendirilen bu vasfı güce dönüştürmüştü. “Dışadönük bir kişiliğe sahip olmayı haklı kılan tek gerekçe kudretli olmak mıdır,” diye düşünen yolcu kendi sorusuna cevap veremedi, fakat aynı hususta güzelliğin de mazeret kabul edileceğini umuyordu, çünkü letafeti şüphe götürmezdi ve görünüşünün kendine özgü bir gücü olduğunu biliyordu.

Fildişi kulenin ötesinde devasa bir kuyu, kuyunun üstünde de tepedeki çok kubbeli saraya su taşıyan, akıl almaz ölçüde karmaşık bir tesisat

şebekesi vardı. Susuz birer hiçiz, diye düşündü yolcu. *Bir imparator bile sudan mahrum kalınca toza dönüşür. Gerçek hükümran sudur,* bizler de onun köleleri. Bir zamanlar, memleketi Floransa'da suyu yok edebilen bir adamla tanışmıştı. Elindeki çömleği ağzına kadar suyla dolduran gözbağcı sihirli sözcükleri mırıldanmış, baş aşağı çevirdiği çömleğin ağzından su yerine kumaş parçaları, rengârenk bir ipek eşarp seli fışkırmıştı. Bir el çabukluğu marifet hilesi yapmıştı elbette, yolcu tatlılıkla ikna ettiği adamın sırrını gün bitmeden öğrenmiş, diğer gizemlerinin arasına katmıştı. Pek çok sırrı olan bir adamdı zaten, ancak içlerinden sadece biri krallara layıktı.

Şehir surlarına giden yol, tepenin yamacı boyunca uzanan dimdik bir yokuştu; yokuşla birlikte yamacı tırmanan yolcu, sonunda geldiği yerin boyutlarını gördü. Dünya üzerindeki muazzam şehirlerden birindeydi besbelli; burası, Floransa, Venedik veya Roma'dan daha büyük, şimdiye dek gördüğü şehirlerin hepsinden daha büyük göründü gözüne. Bir keresinde Londra'ya da gitmişti, bunun yanında o da entipüften bir metropoldü. Işık azalırken sanki şehir de giderek büyüyordu. Sıkışık mahalleler dışarıdan surlara sokuluyor, müezzinler minarelerinden ibadete çağırıyor, büyük konakların uzak ışıkları seçiliyordu. Alacakaranlıkta teker teker yakılan ateşler ikaz işaretleri gibi parlamaya başladı. Gökyüzünün kara kubbesinde ateşlere karşılık veren yıldız ışıkları belirdi. *Arz ve arş savaşa hazırlanan ordular sanki, diye düşündü. Ordugâhları geceleri sessizce soluklanıyor ve ertesi günün meydan muharebesini bekliyor sanki.* Bu karmakarışık sokaklarda ve sokakların ötesindeki düzlüklere kondurulmuş kudretlilere ait konakların hiçbirinde onun adını bilen tek bir kişi, anlatmak zorunda olduğu hikâyeye seve seve inanacak tek bir kişi bile yoktu. Yine de anlatmak zorundaydı. Anlatmak için dünyanın diğer ucundan geldiği hikâyeyi anlatacaktı.

Uzun adımlarla yürüyor, boyu posu kadar sarı saçları da meraklı bakışları üzerine çekiyordu; uzun ve kabul edilmelidir ki oldukça kirli sarı saçları, gölün altın suları gibi yüzünün çevresinden akıyordu. Fildişi kulenin yanından uzanıp geçen patika, birbirine bakan bir çift fili gösteren alçak bir kabartmayla süslenmiş taştan bir geçide doğru yükseliyordu. Şu anda açık olan kapının arkasından, eğlenen, yiyen, içen, kafayı çeken insanların sesleri geliyordu. Hâtipul[1] kapısında nöbet tutan muhafızlar vardı fakat rahat duruşta bekliyorlardı. Asıl engeller daha ilerideydi. Burası herkesin girip çıktığı, insanların buluştuğu, alışveriş yaptığı, keyif çatmaya geldiği bir yerdi. Açlığın ve çeşitli susuzlukların pençesindeki bazı adamlar

aceleyle yolcunun yanından geçip geçide doğru gidiyordu. Dıştaki geçitle iç kapı arasında uzanan yassı kaldırım taşlarıyla döşenmiş yolun iki yanında hanlar, meyhaneler, yiyecek tezgâhları ve her türlü seyyar satıcı vardı. Hiç bitmeyen alım-satım faaliyeti burada da sürüyordu. Giyecekler, çanak çömlek, incik boncuk, silahlar, rom. Asıl pazaryerine şehrin daha küçük güney kapısından giriliyordu. Şehir sakinleri alışverişlerini orada yapar, şehre yeni gelen ve malların gerçek fiyatını bilmeyen acemilere göre olan bu yerden uzak dururlardı. Burası dolandırıcıların ve hırsızların gürültülü, fahiş fiyatlı, rezil pazarıydı. Fakat şehir planını bilmeyen, bilseler de surların dışından dolaşıp şehrin diğer ucuna, daha büyük ve güvenilir pazara kadar gitmeye gönülsüz yorgun yolcuların fil kapısının dibindeki tüccarlardan alışveriş etmekten başka seçeneği yoktu. Zaten basit ve acil ihtiyaçlarını giderme derdindeydiler.

Tepetaklak asılmış canlı tavuklar korkudan gürültüyle gıdaklıyor, çırpınıyor, ayakları birbirine bağlı, kazanı boylamayı bekliyorlardı. Etyemezler için daha sessiz ahçı kazanları vardı; sebzeler haykırmaz ne de olsa. Peki ya rüzgârla yolcunun kulaklarına çalınan ses, görünmeyen birtakım erkekleri çağıran, sataşan, ayartan, gülen kadınların sesi olabilir miydi? Akşamüstü melteminin burnuna taşıdığı hoş koku da o kadınlardan mı geliyordu? Zaten bu akşam hükümdara ulaşmaya çalışmak için çok geç olmuştu. Cebinde parası vardı ve dolambaçlı yollarda çok uzun bir yolculuk yapmıştı. Âdeti böyleydi; hedefine doğrudan ulaşmaya çalışmaz, nice tali yola ve dolaylı güzergâha saparak yaklaşırdı. Surat Limanı’na indikten sonra Burhanpur, Handiya, Siranc, Narva, Güvelyar ve Dolpur üzerinden Agra’ya, Agra üzerinden buraya, yeni payitahta gelmişti. Şimdi, bulabileceği en rahat yatağı ve tercihen bıyıksız bir kadını arzuluyordu, sonrasında da hiçbir zaman bir kadının kollarında bulunamayan, ancak kaliteli, sert içkiyle erişilebilen bir miktar unutuş, kendinden kaçış.

Daha geç saatlerde, arzularını doyurduktan sonra, esans kokulu bir genelevde, uykusuzluk çeken bir fahişenin yanında gürültüyle horlayarak uyumaya başladı ve derin rüyalara daldı. Yedi dilde rüya görebiliyordu: İtalyanca, İspanyolca, Arapça, Farsça, Rusça, İngilizce ve Portekizce. Çoğu denizci nasıl hastalık kapıyorsa o da dilleri öyle kapıyordu işte; onun belsoğukluğu, frengisi, iskorbütü, sıtması, vebası yabancı dillerdi. Uykuya dalar dalmaz dünyanın yarısı zihninde gevezelik etmeye, harikulade yolculuk hikâyeleri anlatmaya başladı. Bu yarı keşfedilmiş dünyada, her yeni gün, taptaze büyüleyici haberler getiriyordu. Günlük hayatın düşsel,

esinleyici rüya-şiiri, basmakalıp, okunaksız hakikat tarafından paramparça edilmemişti henüz. Kendisi de hikâye anlatıcısı olan yolcuyu kapısından buralara kadar getiren de olağanüstü hikâyelerdi, özellikle içlerinden biri; bir servet kazanmasına ya da canından olmasına yol açabilecek bir hikâye.

2

İskoçyalı milordun korsan gemisi

İskoçyalı milordun korsan gemisi *Scáthach*, Skye Adası'nın efsanevi savaşçı tanrıçasının adını taşıyordu. Uzun yıllardan beri Karayipler'deki İspanyol sahillerini baştan sona dolaşarak neşe içinde gasp ve yağmacılıkla uğraşmakta olan mürettebatıyla birlikte şimdi resmî bir görev için Hindistan'a giden gemide bulunan uyku mahmuru Floransalı kaçak yolcu, bir anda lostromonun şaşkın kulağına uzanmış ve çekip çıkardığı canlı su yılanını güverteden aşağı fırlatmak suretiyle sorgusuz sualsiz Afrika'nın güneyindeki Beyaz Nehir'i boylamaktan kurtulmuştu. Afrika kıtasının en alt noktasındaki Agulhas Burnu'nu geçtikten yedi gün sonra, geminin baş kasarasındaki ranzalardan birinin altında bulunan kaçağın üzerinde hardal rengi bir yelek ve dar ve kısa bir pantolon vardı; baklava biçiminde parlak ve rengârenk deri parçalarından yapılmış yama işi upuzun bir mantoya sarınmış, kollarını kucağındaki küçük heybeye dolamış, gürültüyle horlayarak derin derin uyuyor, saklanmak için hiç çaba harcamıyordu. Bulunacağı ana hazırlıklı olduğu anlaşılan kaçak, letafetinden, ikna etme ve büyüleme kabiliyetinden insanı hayrete düşürecek kadar emin görünüyordu. Öyle ya da böyle, zaten çok uzun bir yol boyunca taşımamışlar mıydı onu? Üstelik, sahiden hünerli bir büyücü olduğu da anlaşıldı. Altın sikkeleri dumana, sarı dumanı yeniden altına dönüştürüyordu. Ters çevirdiği içme suyu testisinden ipek eşarplar fışkırmıştı. Zarif elini birkaç kere üzerinde dolaştırdığı balık ve ekmekleri çoğaltmasıysa şüphesiz büyük bir küfürdü, ne var ki aç denizciler onu hemen affettiler. Yine de, yerine geçmeye çalışan bu asri mucize yaratıcısının İsa Mesih'i öfkelendirebileceğini akıl ettiler ve onun muhtemel gazabına tedbir olarak çabucak istavroz çıkardıktan sonra, teolojik açıdan şaibeli ancak ziyadesiyle bereketli öğle yemeklerine yumuldular.

İtalyan soytarılar gibi rengârenk giyinmiş kaçak yargılanmak üzere kamarasına getirildiğinde, İskoçyalı Milord[2] George Louis Hauksbank ya da o Ilk'in Lord Hauksbank'ı –*ilca* veya *ilk* sözcüğü eklenince, adı İskoçça Hauksbanklı Hauksbank anlamına geliyor, zat-ı muhteremin daha bayağı

yerlerde doğan cibilliyetsiz Hauksbanklarla karıştırılmaması gerektiğini ifade ediyordu– bile hemen onun büyüsüne kapılıverdi. Genç düzenbaz kendini “Uccello” olarak tanıttı ve bir asilzade gibi maharetle yerleri süpürürcesine eğilerek mükemmel İngilizcesiyle, “Floransalı Uccello, sihirbaz ve âlim, emrinize amadeyim,” dediği zaman, Lord Hauksbank gülümseyerek parfümlü mendilini burnuna götürdü, kokladı. “Sana inanabilirdim, büyücü,” diye cevap verdi, “tabii aynı adı taşıyan ve aynı yerde doğmuş ressamı, atalarımdan Sir John Hauksbank –ki kendisi Giovanni Milano adıyla tanınan bir paralı asker, Floransa’nın bir zamanlarki generali, Polpetto Savaşı’nın galibiydi– onuruna kasabanızın katedraline *trompe-l’oeil*[3] bir fresk yapan Paolo’yu tanımış olmasaydım ve kendisinin uzun yıllar önce ne yazık ki öldüğünü bilmeseydim.” Genç düzenbaz dilini şaklatıp gıdaklar gibi sesler çıkararak küstahça itiraz etti. “Müteveffa ressam olmadığım ayan beyan ortada,” dedi, çalımlı bir tavırla. “Kendime böyle bir *pseudonimo di viaggio*, yani seyahat mahlası seçmemin sebebi şudur: Benim anadilimde Uccello ‘kuş’ anlamına gelir ve kuşlar da herkesten çok yolculuk eder.”

Sözün tam burasında mantosunun göğsünden kukuletalı bir şahin çıkardı, bir şahinci eldivenini yoktan var etti ve bunları aval aval bakan toprak sahibine uzattı. Önce kusursuz bir resmiyetle, “Hauksbank Lordu için bir atmaca,” diyen “Uccello” adındaki genç adam, arkasından, Lord Hauksbank eldiveni eline geçirip kuşu üzerine yerleştirdikten sonra, aşkını geri alan bir kadın edasıyla parmaklarını şıklattı ve hem kuşlu eldiven hem de eldivenli kuş, geride bozum olmuş İskoçyalı Milord’u bırakarak yok oluverdi. “Ayrıca,” dedi, adıyla ilgili açıklamalar yapmayı sürdüren büyücü, “geldiğim şehirde bu örtülü sözcük, bu saklı kuş, erkeklik organını ima etmek için kullanılan incelikli bir edebi kelamdır ve ben de, sahip olduğum halde sergileyecek kadar münasebetsiz olmadığım şeyle gurur duyuyorum.” Hayranlık uyandırıcı bir hızla kendini toparlayan Hauksbanklı Lord Hauksbank, “Hah! Ha!” diye haykırdı. “Demek ki ortak bir yönümüz var.”

Hauksbanklı Hauksbank çok seyahat etmiş bir milord idi, göründüğünden daha yaşlıydı üstelik. Gözleri parlak, teni pürüzsüzdü fakat kırkıncı yaşını göreli yedi yıl, belki daha uzun süre olmuştu. Kılıç kullanmadaki ustalığı dillere destandı, beyaz bir boğa kadar güçlüydü. Sal üstünde Sarı Irmak’ın kaynağı Karku Gölü’ne yolculuk edip altın bir çanaktan ağır ateşte pişirilmiş kaplan penisi yemiş, Ngorongoro Krateri’nde ak gergedan avına çıkmış, Korkunç *Scáthach*’ın yuvası Skye Adası’ndaki

Sgurr Dearg Dağı’nın Ulaşılmaz Zirvesi’nden Ben Nevis’e, İskoçya Munroları’nın iki yüz seksen dört zirvesine de tırmanmıştı. Uzun zaman önce, Hauksbank Şatosu’nda yaşadığı yıllarda, kıvırcık ve kızıl saçlı, çenesi Felemenk yapımı bir ceviz kıracağı kadar sağlam, mini minnacık ama çaçaron karısıyla münakaşa etmiş, onu İskoçya dağlarında kara koyun yetiştirmeye bırakıp tıpkı dedesi gibi kendi talihini denemek için yollara düşmüş, Karayip Denizi’nde Amerika altınlarını taşıyan İspanyol kalyonlarını yağmalayan İngiliz filosunda, Drake’in komutasında kaptanlık yapmıştı. Minnettar Kraliçe, bu yolculuğa çıkmasına sebep olan sefaret göreviyle mükâfatlandırmıştı Hauksbank’ı: *Hindustan*’a gidecek, Gloriana’dan[4] Şah’a kişisel bir mektup iletecek ve Moğol’un cevabını Kraliçe’ye götürecek, karşılığında da ister değerli taşlar, ister afyon ya da altın olsun, bulabildiği bütün hâzineleri toplayıp alıkoyabilecekti.

“Biz İtalya’da *Mogor* deriz,”[5] dedi genç gözbağcı, Milord’a. “O toprakların telaffuzu mümkün olmayan dillerinde sözcüğün nasıl eğilip büküldüğünü, çarpıldığını ve değiştiğini kim bilebilir?” diye yapıştırdı cevabı Lord Hauksbank.

Arkadaşlıklarını mühürleyen, bir kitap oldu: kopyası her zaman İskoç milordun *pietra dura* kakma işi küçük masasının üzerinde, dirseğinin dibinde duran, Petrarca’nın *Canzoniere*’si. “Ah, mahir Petrarca!” diye haykırdı “Uccello”. “İşte gerçek büyücü odur.” Söylev vermeye hazırlanan bir Romalı senatör gibi hatip pozuna geçerek ezbere okumaya başladı:

“Benedetto sia ’l giorno, et ’l mese, et l’anno,
et la stagione, e ’l tempo, et l’ora, e’l punto,
e ’l bel paese, e ’l loco ov’io fui giunto
da’duo begli occhi che legato m’ànno...”[6]

Lord Hauksbank onun kaldığı yerden soneye devam etti:

“...ve kutlu olsun ilk tatlı dert
Aşk’la bütünleşince duyduğum
ve beni delen yay ve oklar
ve yaralar, kalbimi bulan.”

“Bu şiiri benim kadar seven kişi efendim olmalıdır,” dedi “Uccello”, reverans yaparak. “Bu sözcükleri duyunca benim hissettiklerimi hisseden her adam kadeh arkadaşım olmalıdır,” diye karşılık verdi İskoç. “Kalbimi

açan anahtarı çevirdin. Şimdi, hiç kimseye anlatamayacağın bir sırrımı açacağım sana. Benimle gel.”

Hauksbanklı Lord Hauksbank, kamarasındaki sürgülü panelin arkasına gizlediği küçük ahşap kutuda pek sevgili “fazilet nesneleri” koleksiyonunu saklıyordu; bu minik ve güzel eşyalar da olmasa, sürekli seyahat eden bir adamın yolunu şaşırması işten bile değildi, zira Lord Hauksbank’ın da bildiği üzere, fazla yolculuk etmek, çok fazla yenilik ve tuhaflık, ruhun menteşelerini gevşetebilirdi. “Bunlar benim değil,” dedi Milord, Floransalı yeni arkadaşına, “fakat bana kim olduğumu hatırlatıyorlar. Onları bir süreliğine muhafaza ediyorum ve zamanı gelince elden çıkarıyorum.” Kutunun içinden çıkan, göreni sersemletecek kadar iri ve berrak mücevherleri şöyle bir omuz silkip kenara koydu, arkasından, sahibini hayatının sonuna dek krallar gibi yaşatabilecek bir külçe İspanyol altını çıkardı –“Boş ver bunu, bu ne ki,” diye mırıldandı– ve ancak ondan sonra sıra gerçek hâzinelerine geldi ki, bunların her biri özenle yumuşak bezlere sarılıp sarmalanmış, buruşturulmuş ince kâğıt ve çaputlardan yuvalara yerleştirilmişti: Eski Sogdiana’nın pagan ilahelerinden birinin, aşkının simgesi olarak unutulmuş bir cengâvere verdiği ipek mendil; üzerine teferruatlı bir geyik avı sahnesi işlenmiş bir balina kemiği; içine Majesteleri Kraliçe’nin portresi yerleştirilmiş bir madalyon; emsalsiz tezhiplerle donatılmış minicik sayfalarına minyatür yazıyla Kuran’ın bütün metni geçirilmiş, Kutsal Topraklardan getirilmiş, deri ciltli, altıgen bir kitapçık; Büyük İskender’in portresi olduğu söylenen, Makedonya’da bulunmuş, kırık burunlu, mermer bir baş; Mısır’da bulunmuş, üzerine bir boğa kabartması ve anlamı çözülememiş bir dizi hiyeroglif işlenmiş, İndus Vadisi Medeniyeti’ne ait, ne işe yaradığı bilinmeyen şifreli bir “mühür”; üzerindeki koyu renkli doğal desenler günbatımında bir sıradağlar manzarasını andıran, ortasına altı köşeli kızıl bir Yi Çing yıldızı işlenmiş cilalı ve düz bir Çin taşı; rengârenk boyanmış porselen bir yumurta; Amazon yağmur ormanları yerlilerinin elinden çıkma küçültülmüş bir insan başı; son olarak, dişleri döküldüğü için sözcükleri doğru dürüst telaffuz edemeyen bir yaşlı kadın hariç hepsi ölüp giden Panama Kıstağı halkının kayıp diline ait bir sözlük.

Hauksbanklı Lord Hauksbank, nice okyanus aşırı yolculuktan mucizevi bir biçimde zarar görmeden kurtulmuş kıymetli cam eşyalarla dolu bir dolabın kapağını açtı, bir çift Murano yapımı yanardöner balon kadeh çıkardı ve bunlara kâfi miktarda brendi doldurdu. Kaçak yolcu, kadehlerden

birini aldı. Lord Hauksbank derin derin iç geçirip içkisini yudumladı. “Floransalısın,” dedi genç adama, “dolayısıyla hükümdarların en yücesi olan insan nefsinin hâkimiyetini bilirsin, dindirmeye çabaladığı ihtirasları tanırsın; güzelliği, kıymeti ve aşkı nasıl arzuladığını anlarsın.” Kendine “Uccello” diyen adam cevap verecek oldu ama Hauksbank elini kaldırarak onu susturdu. “Bırak sözümü bitireyim,” diye devam etti, “zira seçkin filozoflarınızın kulaklarına asla çalınmamış şeylerden söz edeceğiz. İnsan nefsi bir hükümdardır hükümdar olmasına, ne var ki bir fukara gibi açlık çeker. Bunlar gibi sarılıp sarmalanmış harikaları incelerken bir an için doysa da her zaman muhtaç, aç ve susuzdur. Hâkimiyeti daima tehlikededir onun, sayısız asinin, örneğin korku, kaygı, yalnızlık ve akıl karışıklığının, tuhaf, tarif edilemez bir gururun ve vahşi, sessiz utancın insafına kalmıştır egemenliği. Nefsin dört bir yanı sırlarla kuşatılmıştır, onu durmaksızın için için yiyen sırlar bir gün krallığını yerle bir eder ve asasını parçalayıp tozun toprağın ortasına atar.

“Aklını karıştırdığımın farkındayım,” diye iç geçirdi, “en iyisi anlatmaya çalıştığım şeyi doğrudan önüne koymak. Asla açık etmeyeceğin sır, bir kutunun içine gizlenmiş değil. İşte meselenin kökü burada, daha doğrusu, mesele köküne kadar karşında.”

Lord Hauksbank’ın saklı arzularının gerçek doğasını çoktan sezmiş olan Floransalı, tam karşısında, Lord Hazretlerinin masasının üzerinde boylu boyunca yatan, dilimlenmeyi bekleyen bir *finocchiona* sucuğu gibi hafifçe rezene kokusu saçan alacak uzvun kalibresi ve çapı karşısında, ağırbaşlı bir tavırla gereken saygıyı gösterdi. “Denizlerden vazgeçip benim memleketimde yaşamaya karar verecek olsanız,” dedi, “sorunlarınız hemen çözülürdü, zira arzuladığınız erkekçe hazları San Lorenzo’nun genç yiğitleri arasında tez elden bulurdunuz. Ancak ben, maalesef...”

“İçkini bitir,” diye emreden İskoçyalı Milord toparlanarak önünü kapattı, yüzü kararmıştı. “Bu konuda daha fazla konuşmayacağız.” Yol arkadaşı, Lord’un gözlerindeki parıltının hiç belirmemiş olmasını yeğlerdi. Eli, kılıcının kabzasına Floransalı’nın tercih edeceğinden çok daha yakındı. Tebessümü yırtıcı bir hayvanın gerilmiş ağzını andırıyordu.

Takip eden uzun ve ıssız sessizlikte, kaçak yolcu kaderinin bıçak sırtında olduğunu anladı. Derken Hauksbank brendi kadehini bir dikişte boşalttı, arkasından çirkin ve acı bir kahkaha koyverdi. “Evet efendim,” diye haykırdı, “artık sırrımı bildiğine göre şimdi kendini izah etme sırası sende; bir şeyler gizlediğin belli, inkâr etme, ah aptallığıma doymayayım,

sırrının benimkine benzediğini sanıp sana her şeyi anlattım, bu yüzden gizlediğin her neyse açıkça öğrenmek zorundayım."

Kendine Floransalı Uccello diyen adam konuyu değiştirmeye çalıştı. "*Cacafuego* adlı o hazine kalyonunu nasıl ele geçirdiğinizi anlatarak beni onurlandırmaz mıydınız, Lordum? Valparaiso ve Nombre de Dios'ta yaralandığında Drake'in yanında mıydınız – eminim ki oradaydınız, değil mi?" Hauksbank elindeki kadehi duvara fırlatıp kılıcını çekti. "Alçak herif," dedi. "Ya hemen konuşmaya başlarsın ya da ölürsün."

Kaçak yolcu, ağzından çıkan sözcükleri tek tek tartarak açıklamaya başladı. "Lordum," dedi, "burada bulunmamın sebebi, şimdi anlıyorum ki, kendimi hizmetinize sunmaktır. Bununla birlikte," diye ekledi çabucak, kılıcın ucunu boğazında hissedince, "daha uzak bir amacım olduğu da doğrudur. Görev peşinde bir adam da diyebilirsiniz bana, üstelik bu gizli bir görevdir, ama sizi uyarmalıyım; benim sırrım lanetlidir, asrımızın en kudretli kadın büyücüsü tarafından ilenmiştir. Sırrımı dinleyip de yaşayabilecek tek kişi vardır, dolayısıyla ölümünüzün mesuliyetini yüklenmek istemem."

Hauksbanklı Lord Hauksbank yeniden güldü, bu kez çirkin değil, bulutları dağıtan güneş gibi sıcak bir kahkaha atmıştı. "Beni eğlendiriyorsun küçük kuş," dedi. "Senin yeşil suratlı cadının bedduasından korkacağımı mı sandın yoksa? Ölüler Günü'nde Baron Samedi'yle dans ettim ve onun vudu çığlıklarından sağ kurtuldum ben. Derhal konuş, yoksa merhamet etmem."

"Peki, öyle olsun," diye anlatmaya başladı kaçak. "Bir zamanlar Argalia adında, Arkaliya diye de bilinen maceraperest bir prens varmış; tılsımlı silahlar kullanan büyük bir cengâvermiş, emrinde dört korkunç dev, yanında da Angelica adında bir kadın varmış..."

"Dur," dedi Hauksbanklı Lord Hauksbank, elini alnına bastırarak. "Başımı ağrıtıyorsun." Bir an sonra, "Devam et," diye buyurdu. "...Cengiz Han ve Timurlenk'in kanını taşıyan soylu Prenses Angelica..." "Dur. Yok yok, devam et." "...güzeller güzeli..." "Dur."

Lord Hauksbank kendinden geçerek yere yuvarlandı.



Ev sahibinin kadehine gizlice afyon ruhu eklemeyi bu kadar kolaylıkla başarmış olmaktan neredeyse hicap duyan yolcu, ahşap hazine kutucuğunu özenle gizli bölmeye kaldırdı, rengârenk mantosuna sarındı ve yardım

istemek için koşarak baş güverteye çıktı. Renkli mantosunu kâğıt oyunundan, bir el *scarabocion* oynayıp şaşkına çevirdiği Venedikli bir elmas tüccarından kazanmıştı; alelade bir Floransalının Rialto'ya gelip Rialtoluları kendi oyunlarında yenebildiğine inanamamıştı adam. Selek Cormorano adlı sakallı ve lüle saçlı Yahudi tüccar, hakiki bir gizemcilik harikası olan bu mantoyu, kapı tabelasındaki yeşil gözlü Arap portresinden ötürü *Il Moro Invidioso*, yani Kıskanç Mağribi adıyla bilinen en ünlü Venedik terzisine bizzat sipariş etmişti; saklı cepler ve gizli kıvrımlardan oluşan bir yeraltı mezarlığına benzeyen astarına bir elmas tüccarı güvenle kıymetli mallarım yerleştirebilir, "Uccello di Firenze" gibi bir fırsatçı her türlü hilesini ve tertibini zulalayabilirdi. "Acele edin dostlarım, acele edin!" diye seslendi yolcu, son derece inandırıcı bir endişe gösterisi sergileyerek. "Lord Hazretleri'nin bize ihtiyacı var."

Hükümet izniyle korsanlık yaparken bir anda diplomat olan çetinceviz mürettebat arasında, Kaptan'ın aniden yere yığılışını şüpheyle karşılayan ve yabancıyı sağlığı açısından pek de hayırlı olmayan bir tavırla, kısılmış gözlerle incelemeye başlayan kuşkucular olsa bile, "Uccello di Firenze"nin Lord Hauksbank'ın sağlığı için ne denli kaygılandığını görmek şüphelerini bir nebze yatıştırmaya yetti. Yolcu şuursuz adamın karyolasına taşınmasına yardım etti, giysilerini çıkardı, uzun çabalardan sonra pijamasını giydirdi, hazırladığı sıcak ve soğuk kompresleri alnına yerleştirdi ve İskoçyalı Milord'un sağlığı düzelene kadar uyumayı da yemek yemeyi de reddetti. Nihayet, gemi doktoru kaçak yolcunun vazgeçilmez bir yardımcı olduğunu ilan edince, tayfalar omuz silkip homurdanarak görev yerlerine döndüler.

Şuursuz Kaptan'la yalnız kaldıkları zaman, doktor, soylu efendinin bu ani koma halinden çıkmayı reddetmesine ne kadar şaşırdığını "Uccello"ya itiraf etti. "Görebildiğim kadarıyla, Tanrı'ya şükür ki, hiçbir şeyi yok, sadece bir türlü uyanmıyor," dedi, "aslına bakarsan, bu sevgisiz dünyada rüyalara dalıp gitmek belki de uyanıklığa yeğdir."

Tanrı'ya Şükür Hawkins adında, çok savaş görmüş geçirmiş saf bir adamcağız olan Doktor, kaçak bir yolcu veya Tanrı'nın hükmü gibi aniden ortaya çıkan gizemli uyku hastalıklarını tedavi etmekten çok, tayfaların bedenlerinden İspanyol mermileri çıkarmaya ya da İspanyollarla göğüs göğüse muharebeden sonra denizci kaması kesiklerini dikmeye alışkın, iyi yürekli fakat tıbbi bilgisi kısıtlı bir cerrahtı. Valparaiso'da bir gözünü, Nombre de Dios'ta bir bacağının yarısını bırakmış olan Hawkins, Porto'nun Ribeira Mahallesi'ndeki bir balkonda bekleyen genç bir kızın şerefine her

gece dokunaklı Portekiz *fado*'ları söyler, bir yandan da bir tür Çingene kemanıyla kendine eşlik ederdi. Tanrı'ya Şükür Hawkins'in şarkı söylerken bol bol gözyaşı döktüğünü gören "Uccello", iyi kalpli Doktor'un kendi boynuzlanışını zihninde canlandırdığını, porto içen sevgilisinin kendisi gibi yarım olmayan adamlarla; yüzgeçli avlarının pis kokusunu taşıyan balıkçılarla, şehvet düşkünü Fransisken keşişleriyle, eski seyrüsefercilerin hayaletleriyle ve her cins, her çeşit kanlı canlı adamla; İtalyanlar ve İngilizler, Çinliler ve Yahudilerle yatıp kalktığını hayal ederek kendine işkence ettiğini anladı. "Aşkın büyüsüne kapılmış bir adam," diye düşündü kaçak yolcu, "kolayca kandırılır ve yönlendirilir."

Afrika Boynuzu'nu ve Sokotra adalarını geride bırakan *Scáthach*, Maskat'tan erzak alıp dümeni iskele tarafına kırarak Basra sahilini terk etti, muson rüzgârına kapılıp güneydoğuya, Dr. Hawkins'in "Güzerat" dediği yerin güney sahilindeki Portekiz limanı Diu'ya yöneldi: Hauksbanklı Lord Hauksbank, bütün bunlar olurken huzur içinde uyumaya devam etti. "Tanrı'ya şükür, öyle dingin uyuyor ki," dedi biçare Doktor Hawkins, "vicdanının tertemiz olduğuna, en azından ruhunun selametine dair hiç şüphe yok, yaradanla buluşmaya hazır, besbelli." "Tanrı esirgesin," dedi kaçak yolcu. "Tanrım, sana şükürler olsun, onu bizden alma," diye çabucak hak verdi beriki. Uzun yatak başı nöbeti sırasında, "Uccello" Doktor'a sık sık Portekizli aşkı hakkında sorular sordu. Hawkins'i konuşturmak için birazcık yüreklendirmesi yetti de arttı. Kaçak yolcu, sevgilisinin gözlerine, dudaklarına, memelerine, kalçalarına, göbeğine, poposuna ve ayaklarına hayranlıkla methiyeler düzen Doktor'u sabırla dinledi. Doktor'un bir tanesinin sevişirken kullandığı, artık pek de sır sayılamayacak mahrem sevgi sözcüklerini öğrendi, sadakat vaatlerini ve mırıldandığı ebediyen birliktelik yeminini ezberledi. "Ah, ama beni aldattı, aldattı," diye ağlıyordu Doktor. Yolcu, "Bundan emin misin?" diye sorunca, gözleri yaşlı Tanrı'ya Şükür başını iki yana sallayıp "Öyle uzun zamandır ayrıyız ki, üstelik artık yarım bir adamım, en kötüsünü düşünmeyeyim de ne yapayım," diye cevap verdi ve bunun üzerine "Uccello" onu tatlılıkla ikna ederek neşesine kavuşturdu. "Haydi şimdi Tanrı'ya şükürlerimizi sunalım, Tanrı'ya Şükür, çünkü boş yere gözyaşı döküyorsun! Sevgilin sana sadık, buna hiç şüphem yok; üstelik yolunu gözlüyor, bundan hiç kuşkum yok; hem madem bir bacağını kaybettin, tamam o zaman, sevgilinin aşkı sana yetecek de artacak demektir, o bacağa ayırdığı aşkı başka yerlere yönlendirebilir; madem bir gözünü kaybettin, diğer gözün onu sevdiğin gibi seni seven sadık aşkına

bakarak iki kat fazla sevap kazanır! Yeter! Tanrı'ya Şükür! Sevinçli şarkılar söyle ve artık gözyaşı dökme!"

Şarkılarından mahrum bıraktığı takdirde mürettebatı kedere boğacağına ikna ettiği Tanrı'ya Şükür Hawkins'ten her gece böylelikle kurtuluyor ve şuursuz yatan Milord'la yalnız kalınca, birkaç dakika bekledikten sonra Kaptan'ın kamarasını köşe bucak aramaya başlıyor, bütün gizleri araştırıyordu. "Kamerasına gizli bir bölme yaptıran adam, en az iki-üç tane gizli bölme yaptırmış demektir," diye mantık yürüten yolcu, nihayet Diu Limanı göründüğünde, Lord Hauksbank'ı tavuk gibi yolmuş, ahşap panelli duvarlardaki yedi gizli bölmenin her birini bulmuş, bölmelerden çıkan ahşap kutulardaki bütün mücevherleri ve yedi adet altın külçesini Selek Cormorano'nun mantosundaki yeni ve güvenli yuvalarına yerleştirmişti; fakat manto bütün yüküne rağmen hâlâ tüy gibi hafifti, çünkü Venedik'in yeşil gözlü Mağribisi, bu tılsımlı giysinin ceplerine gizlenen eşyaların ağırlığını yok etmenin sırrını biliyordu. Diğer "fazilet nesneleri"ne gelince; hiçbiri hırsızın ilgisini çekmiyordu. Yuvalarında kuluçkaya yatsınlar, çıkarabiliyorlarsa civciv çıkarsınlar diye bıraktı onları. Ancak "Uccello" bu muazzam yağmanın sonuçlarından hâlâ memnun değildi, çünkü hâzinelerin en kıymetlisi elinden kurtulmayı başarmıştı. Huzursuzluğunu saklamakta zorlanıyordu. Kaderin avuçlarına bıraktığı bu büyük fırsatın elinden kayıp gitmesine izin vermemeliydi. Peki neredeydi şu şey? Kaptan'ın kamarasının her köşesini aramış ama onu hâlâ bulamamıştı. Belasını versin! Hâzineyi koruyan bir büyü mü vardı yoksa? Böylelikle elinden kurtulsun diye görünmez mi kılınmıştı?

Diu'da karaya şöyle bir temas eden *Scáthach*, Lord Hauksbank'ın *Mogol*'un sarayına ulaşmak üzere çıkacağı kara yolculuğuna başlamayı tasarladığı (ve yakın zamanda Ekber Şah'ın cezai bir ziyaret amacıyla bizzat şereflendirdiği) Surat şehrine doğru hızla yol almaya başladı. Nihayet (harabeye dönmüş, Hükümdar'ın öfkesinin dumanları hâlâ üzerinde tüten) Surat'a vardıkları gece, Tanrı'ya Şükür Hawkins avaz avaz şarkılarını söyler, rom içmekten zom olmuş mürettebat uzun deniz yolculuğunun bitişini kutlarken, güverte altındaki araştırmacı, aradığı şeyi buldu: sekizinci gizli bölme; sihirli yedi rakamının, hemen her soyguncunun beklediğinin bir fazlası. Son bir işi daha hallettikten sonra güvertedeki sefa düşkünlerinin arasına katıldı, gemideki herkesten daha büyük coşkuyla içti ve şarkılar söyledi. Marifetlerinden biri de kimsenin gözlerini açık tutacak mecali bulamadığı anlarda bile uyanık kalabilmek olduğu için, zamanı gelince,

sabahın ilk saatlerinde gemi filikalarından biriyle gizlice kıyıya çıktı ve tıpkı bir hayalet gibi Hindistan topraklarında kayıplara karıştı. Hauksbanklı Lord Hauksbank'ı uzandığı son deniz karyolasında dudakları morarmış ve kösnül *finocchiona*'sının eziyetlerinden sonsuza dek kurtulmuş halde bulan Tanrı'ya Şükür Hawkins'in tehlike çanını çalmaya başlamasından uzun saatler önce, "Uccello di Firenze" çekip gitmiş, geride sadece derisini döken bir yılan gibi adını bırakmıştı. İsimsiz yolcu, hazineler hâzinesini göğsünde taşıyordu: Elizabeth Tudor'un kendi el yazısıyla kaleme aldığı, kişisel mührüyle kapattığı mektup: İngiltere Kraliçesinin Hindistan İmparatoru'na gönderdiği name, yolcunun açıl susam açıl parolası, Mughal Sarayı'na ve dünyasına girmek için kullanacağı anahtarı olacaktı. Artık İngiltere elçisiydi.

3

Ekber Şah’ın yeni “zafer şehri”

Ekber Şah'ın yeni "zafer şehri"nin kumtaşından inşa edilmiş ılgım sarayları, gün ağarırken bakanlara kızıl dumandan yapılmış gibi görünüyordu. Şehirlerin çoğu neredeyse doğar doğmaz ebedileşmiş olduğu izlenimini verir, fakat Sikri her zaman bir serabı andıracaktı. Güneş yükselerek en tepeye çıkınca gündüz sıcağı devasa tokmağıyla kayrak taşlarını dövmeye başladı, kulakları bütün seslere sağırlaştırdı, hava ürkmüş bir ceylan gibi tir tir titredi, izanla hezeyan, hayalle gerçek arasındaki sınır belirsizleşti.

Hükümdar bile hayal gücüne yenik düşmüştü. Prensesler, Ekber'in saraylarının duvarları arasında hayaletler gibi havada süzülürcesine dolaşıyor, Racputlu ve Türk cariyeler galerilerde kovalamaca oynuyordu. Esasen, bu soylu prenseslerden biri gerçek değildi. Ekber'in hayalî zevcesiydi o; hayal ürünü arkadaşlar edinen yalnız çocuklar gibi düşlerinde icat etmişti Ekber onu, üstelik havada süzülseler de kanlı canlı pek çok hanımı olmasına rağmen, Hükümdar gerçek hanımlarının asıl hayaletler, var olmayan sevgilisinin de gerçek olduğu kanısındaydı. Ona bir ad bile vermiş, Codha demişti ve kimse Hünkâr'a karşı çıkmaya cesaret edemiyordu. Harem dairesinin mahremiyetinde, sarayın ihtişamlı koridorlarında Codha'nın itibarı ve gücü giderek artmıştı. Hanende ve sazende Tansen onun için şarkılar bestelemiş, saltanat atölyesinde yapılan tasvirler ve yazılan şiirlerle güzelliği göklere çıkarılmıştı. İranlı üstat Abdüssamet Şirazi kendi elleriyle bir portresini yapmış; yüzünü bir kez bile görmeden, bir düş hatırasından çizmiş ve Hükümdar, üstadın resmettiği ışıldayan güzelliği görünce neşeyle ellerini çırpmıştı. Ekber Şah, "Ne kadar gerçekçi resmetmişsin, adeta canlı!" diye haykırınca, başının boynuna gevşekçe tutturulmuş olduğu hissinden kurtulan Abdüssamet rahatlamış ve saltanat atölyesinin en büyük üstadının bu önsezili çalışması sergilendikten sonra bütün saray Codha'nın gerçek olduğunu kabul etmiş, Ekber'in *Navratna* ya da Dokuz Yıldız diye bilinen nedimleriyse genç kadının sadece varlığını değil, letafetini, dirayetini, tavırlarının zarafetini ve sesinin tatlılığını da

teslim etmek zorunda kalmıştı. Ekber ve Codhabai! Ah, ah! Asrın aşk hikâyesiydi onlarınki.

Şehrin inşası, Hükümdar'ın kırkıncı doğum gününde nihayet tamamlanmıştı. Yapı işleri tam on iki yıldır harıl harıl sürdürülüyordu, fakat şehir Ekber Şah'a yılbeyıl zahmetsizce, sanki büyüyle yükseliyormuş gibi gelmişti. Hükümdar'ın yeni saltanat payitahtındaki geçici ikametleri sırasında, nafia nazırı inşaat çalışmalarının sürdürülmesine izin vermemişti. Şah sarayına döndü mü duvar ustalarının keskileri susar, marangozlar tek bir çivi bile çakmaz, boyacılar, kakmacılar, duvar kâğıdı ustaları ve paravan hakkâkları ortadan kayboluverirdi. Anlatılanlara bakılırsa, o zaman sadece yumuşak yastıklar üzerinde keyif çatmaya müsaade ediliyordu. Yalnızca sevinçli seslerin duyulmasına icazet veriliyordu. O günlerde rakkaselerin çıngıraklı halhallarının sesi tatlı tatlı yankılanır, fıskiyeler fıkırdar, büyük dâhi Tansen'in gönül okşayıcı müziği meltemlerle birlikte havada salınırdı. Şah'ın kulağına şiirler fısıldanır, perşembe günleri *peçiç*[7] avlusunda, köle kızların damalı zeminde canlı piyon niyetine kullanıldığı uzun ve aheste karşılaşmalar düzenlenirdi. Akşamüstleri, perdelerin arkasında, kol gücüyle çalıştırılan devasa asma yelpazelerin altında sessizce aşk yapma zamanıydı. Şehrin duygusal sessizliği, günün sıcaklığından olduğu kadar, hükümdarın kudretinden de kaynaklanmaktaydı.

Hiçbir şehir sadece saraylardan ibaret değildir. Ahşap, çamur, tezek, taş ve tuğladan yapılma gerçek şehir, saray dairelerinin altındaki kızıl taştan devasa duvarın eteklerine sokulmuş karmakarışık bir yığınaktı. Mahalle sınırlarını, ırk ve zanaat belirliyordu. Burada gümüşçüler sokağı, şurada kapılarından hararet fışkıran, çın çın çınlayan zırh imalathaneleri vardı, az ötede, üçüncü aralıkta da değersiz ziynet eşyaları ve giysiler satılıyordu. Hindu kolonisi doğudaydı, daha ilerideki Acem Mahallesi şehir surlarının çevresinde kıvrılıyor, onun ötesinde Turani bölgesi uzanıyor, onun da ötesindeki Mescid-i Cuma'nın muazzam kapısı civarında da Hindistan doğumlu Müslümanların evleri bulunuyordu. Çevredeki kırlık bölgede soyluların villaları, ünü şimdiden bütün ülke topraklarına yayılmış sanat atölyesi ve yazıhane, bir müzik salonu ve bir de dans gösterileri için kullanılan büyük salon vardı. Şehir ahalisinin miskinliğe ayıracak vakti yoktu ve Şah savaştan döndüğünde ilan olunan sessizlik buyruğu, çamur şehrin sakinlerinin boğulacak gibi hissetmelerine neden oluyordu. Şahlar şahının istirahatini aksatma korkusundan, kesilen tavukların gagası sıkı sıkı bağlanıyordu. Gıcırdayan bir araba tekerleği arabacının kamçılanmasına

neden olabilir, kamçının altında haykıracak olursa cezası daha da ağırlaşırdı. Doğum yapan kadınlar çığlıklarını bastırıyor, pazaryerindeki sessiz nümayiş topluca sahnelenen bir delilik gösterisini andırıyordu. Ahali, “Şah buradayken hepimiz çıldırıyoruz,” diyor, arkasından, “sevinçten çıldırıyoruz tabii,” diye ekliyorlardı, çünkü casuslar ve gammazlar her yerdeydi. Çamur şehir, Şah’ını seviyordu, bu konuda ısrar ediyor, sözcüklere başvurmadan diretiyordu; çünkü sözcükler o yasak kumaştan, sesten biçilmişti. Şah bir kez daha seferberlik ilan edip –her zaman zaferle sonuçlansa da asla sonu gelmeyen çarpışmalardan biri için Gucerat, Racasthan, Kabil ya da Keşmir ordularına karşı savaşmak üzere– yola koyulduğunda sessizlik hapishanesinin kilitleri açılıyor, borazanlar öttürülüyor, tezahüratlar başlıyor ve insanlar aylar boyunca içlerine atmak mecburiyetinde kaldıkları her şeyi nihayet birbirlerine söyleyebiliyordu. *Sana âşığım. Annemi kaybettik. Çorban enfes olmuş. Borcunu ödemezsen dirseklerini kırdırırım. Canım sevgilim, ben de seni seviyorum*. Her şey söyleniyordu.

Bereket versin ki, askerî meseleler Ekber’in sık sık şehirden ayrılmasına sebep oluyor, hatta Hükümdar zamanının çoğunu seferberliklerde geçiriyor, onun yokluğunda kalabalık yoksullar yığınının velvelesi ve tasmalarından kurtulmuş inşaat işçilerinin patırtısı Ekber’in aciz hatunlarını canlarından bezdiriyordu. Hep birlikte döşeklere serilip sıkıntıyla inleyen sultanların birbirlerinin dikkatini dağıtmak için neler yaptığı, birbirlerinin örtülü odalarında hangi eğlencelerle vakit geçirdikleri burada tarif edilmeyecek. Fakat şuna şüphe yok, yalnızca hayalî sultan iffetine halel getirmedi ve aşırı gayretkeş yetkililerin sarayda kaldığı zaman onu rahat ettirmek için ahaliye çektirdiği sıkıntıları Ekber’e anlatan da o oldu. Şah, olanları öğrenir öğrenmez sessizlik buyruğunu feshetti, inşaat nazırlığına daha hoşgörülü birini getirdi ve atına atlayıp ezilen tebaası arasında dolaşarak şunları haykırdı: “Ey ahali, gönlünüzün çektiğince gürültü edin! Ses hayattır, bol gürültü hayatın yolunda gittiğine işaret eder. Güvenle mezarlarımıza girdiğimiz zaman hepimiz sessiz kalmak için bol bol vakit bulacağız.” Şehirde neşeli bir yaygara koptu. İşte o gün, tahtta öncekilere hiç mi hiç benzemeyen bir Şah’ın oturduğu anlaşıldı; demek ki dünyada hiçbir şey aynı kalmayacaktı.



Ülke nihayet huzura kavuşmuştu, gelgelelim sükûnet Hükümdar'ın mizacına tersti. Son seferberlikten yeni dönmüş, Surat'taki ne oldum delisine haddini bildirmiş, bununla beraber, uzun yürüyüş ve savaş günleri boyunca askerî meseleler kadar felsefi ve dilsel muammalara da kafa patlatmıştı. Şehinşah Ebulfeth Celaleddin Muhammed, çocukluğundan beri "en büyük" anlamına gelen Ekber adıyla, son zamanlarda da, eşsözsel bir tamlama olmasına rağmen Ekber-i Azam, yani Büyük Ekber namıyla biliniyordu; büyük ve büyük, büyüklüğüne rağmen büyük, iki misli büyük ve öyle büyüktü ki, ihtişamının ihtişamını ifade etmek için lakabının adını tekrarlaması sadece gerekli değil, zaruriydi: İşte bu Büyük Mughal, toz toprak içinde, savaş yorgunu, muzaffer, düşünceli, son zamanlarda şişmanlamaya başlamış, inancını yitirmiş, posbıyıklı, şairane, şehvet düşkünü ve mutlak hükümdar, alabildiğine azametli, olabildiğince cihandar, yani kısacası, tekil bir şahsiyet olamayacak kadar *fazla* olan, her şeyi kaplayan bir sele benzeyen bu Hünkâr, bu âlemler yutucu, kendisinden bahsederken birinci çoğul şahıs zamiri kullanan bu çok başlı ejder, mühürlenmiş turşu küpleri içinde hafifçe sallanan salamura düşman kelleleri eşliğinde yaptığı uzun ve yorucu eve dönüş yolculuğunda, birinci tekil şahıs zamirinin, "ben"in huzur kaçıran olasılıkları üzerine derin düşüncelere dalmıştı.

At üzerinde ağır ağır ilerleyişle geçen bitmez tükenmez günler, tefekküre yaradılıştan meraklı bu adamın zihninde türlü türlü baygın meraklar uyandırıyor, Hükümdar at binerken bir yandan da evrenin değişkenliği, yıldızların boyutları, eşlerinin memeleri ve Tanrı'nın tabiatı gibi meseleleri zihninde ölçüp biçiyordu. Bugün ayrıca, benlik ve onun Üç Şahsı'nı kapsayan dilsel bir muamma hakkında, yani nefsin birinci, ikinci, üçüncü tekil ve çoğul şahısları üzerine düşünüyordu. O, Ekber, kendisinden hiçbir zaman, yalnızken bile, hatta öfkelendiğinde veya rüyalarında bile "ben" diye bahsetmezdi. O her zaman –başka ne olacaktı ya?– "biz" idi. Biz'in tanımı, cisimleşmiş haliydi. Çokluğa doğmuştu. "Biz" derken, doğallıkla ve samimiyetle bütün tebaasını; bütün şehirlerini, topraklarını, nehirlerini, dağlarını ve göllerini, yanı sıra hudutları içinde yaşayan bütün hayvanları, bitkileri ve ağaçları, ayrıca gökyüzünde uçan kuşları, alacakaranlıkta vızıldayan ısırgan sivrisinekleri, toprak altındaki inlerinde ağır ağır şeylerin köklerini kemiren isimsiz canavarları ve bunların hepsinin cisimleşmiş hali olarak kendisini kastediyordu; bütün zaferlerinin toplam yekûnu olarak kendisini kastediyordu; kellesi vurulmuş ya da sadece

sindirilmiş hasımlarının karakterlerini, kabiliyetlerini, geçmişlerini ve hatta belki de ruhlarını bünyesinde ihtiva ettiğini kastediyordu; dahası, kendisine "biz" demesi, tebaasının geçmişinin ve şimdisinin zirvesi, geleceğinin de kılavuzu olduğu anlamına geliyordu.

"Biz" demek hükümdar olmak demekti; fakat adil davranmak ve akıl yürütmek adına, avam tabakasının da şüphesiz zaman zaman kendilerini çoğul olarak düşündüğünü değerlendirdi.

Haksız mıydılar? Yoksa (Ey hain düşünce!), kendisi mi haksızdı? Belki de, benliğin toplumla aynı şey olduğu görüşü, dünya üzerinde bir varlık, herhangi bir varlık olmanın akıbetiydi; ne de olsa, böylesi bir varlık, ister istemez başka varlıklar arasında bir varlıktı, bütün şeylerin varoluşunun parçasıydı. Belki de çoğulluk, salt Hükümdar'a mahsus bir ayrıcalık değil, belki de, her şeye rağmen, onun ilahî hakkı değildi. Dahası, bir mutlak hükümdarın tefekkürleri, daha alelade ve bayağı biçimlerde de olsa, şüphesiz tebaasının fikirlerine de aksettiğine göre, kaçınılmaz olarak, hükmettiği erkek ve kadınların da kendilerini "biz" olarak tasavvur ettiğini ileri sürmek mümkündü. Belki onlar da kendilerini, kendileri artı çocukları, anneleri, teyzeleri, işverenleri, dindaşları, meslektaşları, aşiretleri ve arkadaşlarından oluşan çoğul varlıklar olarak görüyorlardı. Onlar da benliklerinin çoklu olduğunu düşünüyorlardı; benliklerinden biri çocuklarının babası, diğeri ebeveynlerinin çocuğuydu; işverenlerinin karşısında, evde karılarının yanında oldukları zamanlardan farklı davrandıklarını biliyorlardı; kısacası, tıpkı kendisi gibi, onlar da içinden çoğulluk fışkıran benlik çuvallarıydı. O halde, hükmeden ve hükmedilenler arasında elzem bir fark yok muydu? Bu noktada, başlangıçtaki soru, yeni ve ürkütücü bir biçim alarak tekrar ileri sürdü kendini: Çok benlikli tebaası kendileri hakkında çoğul değil de tekil şahıs zamiriyle düşünmeyi başarabiliyorsa, o da "biz" değil de bir "ben" olabilir miydi? Bizzat ve basitçe kendisi olan bir "ben" var olabilir miydi? Yeryüzünün kalabalık "biz"leri altına gömülmüş, çıplak ve yalnız "ben"ler var mıydı?

Beyaz atı üzerinde eve dönüş yolculuğunda olan korkusuz, mağlubiyet tatmamış ve teslim etmek gerek ki, az biraz tombullaşmaya başlamış Hükümdar'ı korkutan bir soruydu bu; aynı soru gece olup da yeniden aklına düşünce, uykusunu kaçırdı. Codha'sını yeniden görünce ona ne demeliydi? Gösterişsizce "Döndüm," ya da "Ben geldim," dediği takdirde, Codha da karşılık olarak ona ikinci tekil şahıs zamiriyle, çocuklar, sevgililer ve tanrılara hitap ederken kullanılan *tu* sözcüğüyle seslenmeye ehil

hissedebilecek miydi kendini? Peki bu ne anlama gelecekti? Onun bir nevi çocuğu olduğu, tanrısal olduğu ya da onun da tıpkı kendisi gibi hevesle ve şevkle hayalini kurduğu, hayalini kurarak bedene kavuşturduğu sevgilisi olduğu anlamına mı gelecekti? Bu küçük hitap sözcüğü, bu *tu* sözcüğü dildeki en kışkırtıcı sözcük olabilir miydi yoksa? Fısıltıyla, "ben" sözcüğünü kullanma alıştırmaları yapmaya başladı. İşte buradayım. Seni seviyorum. "Bana" gel.

Eve dönüş yolunda halledilmesi gereken son bir askerî görev düşüncelerinin akışını bozdu. Haddini bildirmesi gereken zıpçıktı bir küçük prens daha vardı. Güzergâh değiştirip Kativar Yarımadası'na ilerlemesi, dili uzun, bıyıkları daha da uzun (kendi bıyığıyla gurur duyan Şah'ın, bu alanda rekabeti düşmanlıkla karşılardı) bir genç adam olan Kuç Nahinli başına buyruk Rana'ya boyun eğdirmesi gerekiyordu; bu derebeyi, nedendir bilinmez, özgürlük sözcüğünü anlamsızca diline dolamıştı. Şah, içten içe, kimden özgürlük, neyden özgürlükmüş bu, diye burnundan soluyordu. Özgürlük çocuklara yaraşır bir düştü, kadınlara yaraşır bir oyundu. Hiçbir erkek asla özgür değildi. Ordusu, sessizce sökün eden bir veba salgını gibi Gir Ormanı'nın beyaz ağaçları arasında ilerlemeye başlayınca, ağaçların hışırdayan en üst dallarına ve yapraklarına bakıp ölümün yaklaştığını gören biçare ve küçümen Kuç Nahin Kurganı[8] kendi surlarını yıktı, teslim bayrağı çekti ve perişan bir halde merhamet dilenmeye başladı. Şah, hezimete uğrattığı hasımlarını idam etmek yerine genellikle kızlarından biriyle evlenmeyi tercih eder, mağlup kayınpederine vazifeler verirdi. Yeni bir aile üyesi, çürüyen bir cesede yeğdi. Ancak bu kez, küstah Rana'nın bıyığını yakışıklı suratından hiddetle sökmüş, çelimsiz hayalperesti –tam da dedesinin yapacağı gibi kendi elleri ve kılıcıyla– cırtlak renkli parçalara ayırmış, sonra da titreyerek yas tutmak üzere çadırına çekilmişti.

Şah'ın çekik ve iri gözleri, hülyalı genç bir kadını ya da karayı arayan bir denizcinin gözleri gibi sonsuzluğa dalıp giderdi. Dudakları dolgundu, kadınsı bir ifadeyle hafifçe sarkardı. Bu kadınsı vurgular bir yana, heybetli bir adamdı, cüsseli ve güçlüydü. Genç bir delikanlıyken çıplak elleriyle bir dişi kaplanı boğmuş, sonra yaptığı şey yüzünden çılgına dönüp bir daha asla et yemeyeceğine yemin etmiş ve vejetaryen olmuştu. Müslüman bir vejetaryen, sadece barış isteyen bir savaşçı, bir filozof-imparator; birbiriyle çelişen beyanlardı bunlar. İşte bu memleketin bildiği en muazzam hükümdar böyle biriydi.

Savaştan sonraki melankolik saatlerde, akşam karanlığı kimsesiz ölülerin üzerine çökerken, kana boğulan yıkık kalenin biraz aşağısında, küçük bir çağlayandan gelen bülbül nağmelerinin *–bül-bül, bül-bül* diye çağıldıyordu su– ses eriminde, sırmalı brokar kumaştan otağında istirahat eden Şah, sulandırılmış şarabını yudumluyor ve ecdadının kanlı geçmişini düşünüp hayıflanıyordu. Tarihteki en müthiş adamlar olsalar da, kana susamış atalarına benzemek istemiyordu. Yağmacı geçmişindeki, kendisinin de insan kanından çağlayanlarla birlikte soyundan geldiği isimlerin ağır yükünü omuzlarında hissediyordu: Bu yeni toprakları fetheden, ancak çok zengin ve çoktanrılı "Hindustan"dan her zaman nefret etmiş olan büyükbabası Ferganalı savaş beyi Babur zarif sözcükler kullanmada beklenmedik bir mahareti gösteren bir savaş makinesiydi ve Babur'dan önce Maveraünnehir ve Moğolistan'ın ölüm saçan hanları, hepsinden önemlisi de Temuçin –Cengiz, Çengez, Jengiz ya da Çingiz Han– vardı ki, onun yüzünden Ekber de *Mughal* adını kabul etmek zorunda kalmış, aslında öyle olmadığı ya da kendini öyle hissetmediği halde Moğol olmaya mecbur olmuştu. O kendini... *Hindustanlı* hissediyordu. Ordusu ne Altın ne Mavi ne de Beyaz'dı. "Ordu" sözcüğünün kendisi bile, incelikli sesleri duymaya alışmış kulaklarına çirkin, hayvani, kaba geliyordu. Ordu istemiyordu o. Yenilgiye uğrattığı düşmanlarının gözlerine eritilmiş gümüş akıtmak ya da onları akşam yemeğini yediği platformun altında ezerek öldürmek istemiyordu. Savaşmaktan usanmıştı. Çocukluğundaki öğretmenlerinden birinin, Farslı âlim Mir'in öğüdünü hatırladı; bir insanın kendisiyle barışık olabilmesi için herkesle barış içinde olması gerekiyordu. *Sulh-ı küll*, topyekûn barış. Hiçbir han böyle bir düşünceyi anlayamazdı. Zaten o bir hanlık istemiyordu. Bir ülke istiyordu.

Sadece Temuçin de değil. Ayrıca, Demir adını taşıyan bir adamın kasıklarından geliyordu soyu. Atalarının dilinde, *timur* sözcüğü demir anlamına geliyordu. Timurlenk; aksak demir adam. Şam'ı ve Bağdat'ı yakıp yıkan, Delhi'yi yerle bir ederek elli bin hayaletin uğrak yerine dönüştüren Emir Timur. Ekber, ataları arasında Timur gibi birinin bulunmamasını tercih ederdi. Timur'un, Cengiz Han'ın oğullarından birinin adını taşıyan dilini bırakmış, Çağatayca'yı terk etmiş, onun yerine önce Farsça'yı benimsemiş, sonra da seyyar ordunun soysuz melez dili *Urdu*'yu, ordugâh dilini konuşmaya başlamıştı; yarım düzine yarım yamalak anlaşılmış dilin ağızda yuvarlanması ve ıslık çalar gibi telaffuz edilmesinden ibaret olan Urduca,

herkesi şaşırtarak, güzel ve yeni bir ses üretmişti; bir şair dili, askerlerin ağzından doğmuştu.

Kuç Nahinli Rana, ince hatlı, esmer genç adam, tüysüz ve kan içindeki yüzüyle Ekber'in ayaklarının dibine diz çökmüş, inecek darbeyi beklemişti. "Tarih tekerrür eder," demişti. "Büyükbaban yetmiş yıl önce benim büyükbabamın canını almıştı."

"Büyükbabamız," diye cevap vermişti Hükümdar, âdet olduğu üzere hükümdarlık çoğulunu kullanarak; ne de olsa tekil zamiri tecrübe etmenin ne yeri ne zamanıydı, üstelik karşısındaki deyyus böyle bir ayrıcalığa şahit olmaya layık değildi, "büyükbabamız şair diliyle konuşan bir barbardı. Oysa biz, tam aksine, bundan ikrah etmemize rağmen, bir barbarın geçmişine sahip olan ve bir barbar hamasetiyle savaşan bir şairiz. Böylelikle, tarihin tekerrürden ibaret olmadığı, sürekli ilerlediği ve insanın değişebileceği ispatlanmış olmaktadır."

"Bir cellattan beklenmeyecek düşünceler bunlar," diye cevap vermişti genç Rana, fısıldar gibi. "Ne çare ki Ölüm'le tartışmanın faydası yok."

"Sonun geldi," diye onaylamıştı Şah. "Bu yüzden ölmeden önce açık yüreklilikle anlat bize, öbür dünyada nasıl bir cennetle buluşmayı umuyorsun?" Rana örselenmiş yüzünü kaldırıp hükümdarın gözlerinin içine bakmıştı. "Cennette, *tapınmak* ve *tartışmak* sözcükleri aynı anlama gelir," demişti. "Kadir-i Mutlak bir tiran değildir. O'nun mekânında bütün sesler istediğini söylemekte özgürdür ve bu surette ibadet ederler." Sinir bozucu, kendini beğenmiş, gençten bir yalancı sofu olduğuna hiç şüphe yoktu ya, bütün kızgınlığına rağmen, Ekber söylediklerinden etkilenmişti. "Sana söz veriyoruz," demişti genç adama, "o tapınma mekânını burada, dünya üzerinde kuracağız." Sonra aniden –*Allahu Ekber*; Allah büyüktür; ya da, bir ihtimal, *Allah Ekber*'dir diye– haykırmış ve çalımlı veledin küstah, çok bilmiş ve dolayısıyla lüzumsuz kellesini uçurmuştu.

Rana'yı öldürdükten sonra, Şah, önceden aşina olduğu yalnızlık şeytanının pençesine düşmüştü. Birisi ona eşitiymiş gibi hitap ettiği zaman öfkeden çılgına dönüyordu, bunun bir kusur olduğunu biliyordu, bir hükümdarın öfkesi her zaman kusur sayılırdı, öfkeli bir hükümdar hata yapan bir tanrıya benzerdi, anlıyordu. Ama bu olaydan sonra, kişiliğindeki başka bir çelişki su yüzüne çıkmıştı. Şah yalnızca sulugözlü mızmızların celladı olan bir barbar filozof değil, yanı sıra dalkavukluk ve yağcılık bağımlısı bir bencildi, fakat her şeye rağmen bir yandan da başka türlü bir dünyanın, kendine denk bir adamı bulup onunla kardeşiymiş gibi

görüşebileceği, serbestçe söyleşebileceği, öğretebileceği ve ders alabileceği, haz alıp haz verebileceği bir dünyanın, fikir alışverişinin daha zarif fakat daha meşakkatli keyfi için fethetmenin zalimane zevklerinden feragat edebileceği bir dünyanın özlemini çekiyordu. Böyle bir dünya mümkün müydü? Bu dünyaya hangi yoldan ulaşılırdı? Peki yeryüzünde böyle bir adam var mıydı, yoksa onu biraz önce kendi elleriyle infaz mı etmişti? Ya bıyıklı Rana emsalsiz biriyse? Dünya üzerinde sevebileceği tek adamın canına mı kıymıştı? Şarap, hükümdarın düşüncelerini bulandırdı, yüreğini kabarttı, gözleri sarhoş yaşlarla doldu.

Olmak istediği adama dönüşmenin yolu neydi? Nasıl *ekber* olacaktı, azam olacaktı, büyük olacaktı? Nasıl?

Konuşacak kimsesi yoktu. Huzur içinde içkisini içebilmek için, küp gibi sağır uşağı Bhakti Ram Cain'i çadırdan yollamıştı. Efendisinin ipe sapa gelmez sayıklamalarını duyamayacak bir uşak bulunmaz nimetti ama Bhakti Ram Cain dudak okumayı öğrenmiş, bu da değerini epey azaltmış, onu da diğer herkes gibi bir kulak misafiri haline getirmişti. *Kral delirmiş*. Böyle söylüyorlardı; herkes böyle söylüyordu. Askerleri, tebaası, karıları. Herhalde Bhakti Ram Cain de. Yüzüne karşı değil elbette, ne de olsa devasa bir adam, eski destanlardaki kahramanlar gibi kudretli bir savaşçı, şahlar şahıydı o; böyle bir adam hafif kaçık olmayı da tercih ediyorsa, kim ne karışır? Gerçi Şah, deli değildi. Şah, sadece var olmaya kanaat etmek istemiyordu. O, dönüşmek istiyordu.

Pekâlâ. Kativarlı küçük prense verdiği sözü tutacaktı. Zafer şehrinin kalbine bir tapınma mekânı inşa edecek, bu yeri herkesin herkese her konuda her istediğini söyleyebileceği bir münazara mabedi haline getirecekti, öyle ki, Tanrı'nın yokluğundan krallıkların feshine kadar her konu konuşulabilecekti. Bu mekânda kendine tevazuyu öğretecekti. Hayır, haksızlık ediyordu. "Öğretmek" yanlış bir sözdü. Daha doğrusu, zaten kalbinin derinlerine yuvalanmış olan tevazuyu kendine hatırlatacak, onu yeniden kazanacaktı. Belki de en mükemmel benliği buydu; sürgünde geçen çocukluk yıllarının yarattığı, şimdi yetişkinlik azametini kuşanmış olsa da hâlâ varlığını koruyan, zaferden değil yenilgiden doğmuş bir benlik. Artık hep galip geliyor olsa da, Şah yenilgiyi iyi bilirdi. Yenilgi babasıydı. Adı da Hümayun'du.

Babasını düşünmeyi sevmezdi. Babası çok fazla afyon içmiş, imparatorluğunu kaybetmiş, topraklarını ancak İran Şahı'ndan bir ordu

koparabilmek için Şii itikadını kabul etmiş gibi göründükten (ve Kûh-i Nur adıyla bilinen elması hibe ettikten) sonra geri alabilmiş, yeniden tahtına kavuştuktan kısa süre sonra da kütüphane merdivenlerinden düşerek ölmüştü. Ekber babasını tanımazdı. Hümayun'un Çavsa yenilgisinden sonra Sind'de doğmuştu o; babasını yenen Şîr Şah Sur, Hümayun'un olması gereken ama kabiliyetsizliği yüzünden kaybettiği hükümdarlığı ele geçirmiş, tahttan indirilen Hümayun arkasına bakmadan İran'a kaçmış, oğlunu terk etmişti. *On dört aylık oğlunu bırakmıştı*. Ekber'i, babasının hem kardeşi hem düşmanı olan Kandaharlı Askarî Amcası bulmuş, o büyütmüştü; aslında vahşi Askarî Amca yanına yaklaşabilse Ekber'i kendi elleriyle öldürürdü ama çocuğa hiçbir zaman emeline ulaşabilecek kadar yaklaşamadı, çünkü karısı her seferinde yolunu kesti.

Ekber yaşamışsa, yengesi yaşamasını istediği için yaşamıştı.

Kandehar'da ona hayatta kalmayı, dövüşmeyi, öldürmeyi ve avlanmayı öğrettiler; gerçi başka pek çok şeyin öğretilmesine gerek kalmadı, zira arkasını kollamayı, dilini tutmayı, yanlış şeyler, öldürülmesine neden olacak şeyler söylememeyi kendiliğinden öğrendi. Kaybedilenlerin kıymetini, kaybetmeyi, yenilgiyi kabullenmenin ruhu nasıl arındırdığını, vazgeçmeyi, arzu edilen şeye sıkı sıkı tutunma tuzağından sakınmayı ve genel olarak terk edilmişliği, özellikle de babasızlığı, babaların eksikliğini, babasızların eksikliğini ve eksik olanların fazla olanlar karşısındaki en iyi savunma silahlarını öğrendi: manevi güç, sağduyu, kurnazlık, tevazu ve göz ucuyla bakınca çevrede olan biten her şeyi seçebilme meziyeti. Eksikliğin kıssadan hisseleri. Gelişim tohumlarının ekildiği topraktı eksiklik. Gelgelelim, kimsenin ona öğretmeyi düşünmediği ve asla öğrenmeyeceği şeyler de vardı. Şafak vakti gusül aptesi almasına yardım eden yaşlı hizmetkârına, "Biz, Hindistan İmparatoru değil miyiz Bhakti Ram Cain," diye haykırdı, "kendi batasıca adımızı bile yazamıyoruz, bu ne iştir!"

"Başım üstüne, ey saadetli zat-ı şahaneleri, nice erkek evlatlar babası, nice hatunların necip zevci, şah-ı cihan, sultan-ı azam hazretleri," diye cevap veren Bhakti Ram Cain, Şah'a havlusunu uzattı. Günün bu saatleri, hükümdarın sabah merasimi saatleri, aynı zamanda saltanat pohpohçuluğu zamanıydı. Birinci Sınıf İmparatorluk Dalkavuğu payesini gururla taşıyan Bhakti Ram Cain, külliyen yaltakçılık denilen tumturaklı, eski usul dalkavukluğun ustasıydı. Düzenli yinelemeler ve incelikli sıralamalara özen göstermek elzem olduğundan, ancak abartılı methiyelerin şatafatlı formüllerini mükemmel bir biçimde hafızasında tutabilenler külliyen

yaltaklanabilirdi. Bhakti Ram Cain'e gelince; şakşakçılığı hiç ara vermeden, saatler boyunca sürdürebilirdi o. Hükümdar, leğendeki ılık suda bir felaket alameti gibi yansıyan kendi kaşları çatılmış yüzünü gördü. "Biz hakanlar hakanıyız, Bhakti Ram Cain, ama kendi kanunlarımızı dahi okuyamıyoruz. Buna ne diyeceksin bakalım?" dedi.

"Hayhay, ey hâkimlerin en hak biliri, nice erkek evlatlar babası, nice hatunların necip zevci, şah-ı cihan, sultan-ı azam, hükümdarlar hükümdarı, yedi iklimin hünkârı," dedi vazifesine ısınmaya başlayan Bhakti Ram Cain.

"Biz ki Mihr-i Dırahşan, Necm-i Hindistan, Şems-i Devran'ız," dedi kendisi de dalkavukluk sanatına aşina olan Ekber, "oysa bebek yapmak için kadınları beceren erkeklerin oğlanları da erkek yapmak için altına yatırdığı o batakhanede, pislik çukurundan hallice kasabada büyüdük; büyürken hem karşımızdaki savaşçıyla, hem de arkamızdan tebelleş olan saldırganla mücadele etmek zorunda kaldık."

"Hayhay, ey ziyafeşan hakanım, nice erkek evlatlar babası, nice hatunların necip zevci, şah-ı cihan, sultan-ı azam, hükümdarlar hükümdarı, yedi iklimin hünkârı, Mihr-i Dırahşan, Necm-i Hindistan, Şems-i Devran sultanım," dedi Bhakti Ram Cain; sağır olabilirdi ama en ufak imayı anlar, lafını ona göre değiştirmeyi bilirdi.

"Bir Hükümdar böyle mi yetiştirilmelidir, Bhakti Ram Cain?" diye kükrerken öfkeden gözü kararan Şah leğeni bir vuruşta devirdi. "Kara cahil, her an kıçını kollayan, vahşi; bir şehzadeye yakışan nitelikler mi bunlar?"

"Hayhay, ey âlimler âlimi zat-ı şahaneleri, nice erkek evlatlar babası, nice hatunların necip zevci, şah-ı cihan, sultan-ı azam, hükümdarlar hükümdarı, yedi iklimin hünkârı, Mihr-i Dırahşan, Necm-i Hindistan, Şems-i Devran, Güzin-i Şehriyaran, Selatin-i Cihan hünkârım," dedi Bhakti Ram Cain.

"Dudaklarımızdaki kelimeleri okuyamıyormuş numarası yapıyorsun bize!" diye haykırdı Hükümdar.

"Hayhay, ey yüceler arasında en yüce şehinşah, nice erkek evlatlar..."

"Senin gibi bir tekenin gırtlağını kestirmeli, öğle yemeğinde yahnisini yemeli."

"Hayhay, ey tanrılardan merhametkâr padişah, nice erkek..."

"Anan seni domuzlarla oynaştıktan sonra doğurmuş."

"Hayhay, ey azametli, kerametli, izzetli cihangir..."

"Boş ver," dedi Hükümdar. "Şimdi daha iyi hissediyoruz. Çekilebilirsin. Canını bağışladık."

4

Ve işte, kırmızı taş sarayın pencerelerinde

Ve işte, kırmızı taş sarayın pencerelerinde flamalar gibi uçuşan parlak ipekleriyle, sıcakta bir afyon hayali gibi titrek parıltılı Sikri, yine karşısındaydı. Nihayet, çalımla dolaşan tavusları ve rakkaseleriyle yuvasına ulaşmıştı. Dünya savaş yaralarıyla dolu acımasız bir gerçekse, Fetihpur Sikri güzel bir yalandı. Şah, afyon çubuğuna dönen bir müptela gibi yuvasına dönmüştü. Bir sihirbazdı o. Büyüsüyle burada dinin, yörelerin, sınıf ve kabilelerin ötesinde yeni bir dünya yaratacaktı. Yeryüzünün en güzel kadınları buradaydı, hepsi onun eşiydi. Ülkenin en parlak zekâları burada toplanmıştı, en büyük dâhilerin en mahirleri olan Dokuz Yıldız da bunların arasındaydı ve onların yardımıyla üstesinden gelemeyeceği hiçbir şey yoktu. Onların desteğiyle, sihri bütün ülkeye, geleceğe ve sonsuzluğa uzanacaktı. Bir hükümdarın sihri gerçeklere tesir ederdi ve böyle suç ortakları varken Ekber Şah'ın kerametinin işe yaramaması olanaksızdı. Tansen'in şarkıları kâinatın mühürlerini açıp gündelik hayata ilahiyat katıyordu. Feyzi'nin şiirlerinin kalplerde ve zihinlerde açtığı pencerelerden hem ışık hem karanlık görülebiliyordu. Raca Man Sing'in kâmil devlet idaresi ve Raca Todarmal'ın maliye bilgisi, imparatorluğun emin ellerde olduğu anlamına geliyordu. Hem sonra Birbâl vardı; en iyilerin en iyisi olan dokuzlunun da en iyisi, Birbâl. Ekber'in başveziri ve can dostu.

Asrın en kıvrak zekâlı adamı Başvezir Birbâl, Ekber'i karşılamak için Hiran Menâr'da, fildişi kulenin önünde bekliyordu. Onu görünce Şah'ın muzipliği tuttu. "Birbâl," dedi atından inerken, "bir soruya cevap verir misin? Sana sormak için uzun zamandır bekliyorduk." Hazırcevaplığı ve bilgeliği dillere destan başvezir tevazuyla başını eğdi. "Nasıl arzu ederseniz, *Cihanpena*h, Dünyanın Sığınağı." "Peki o zaman," dedi Ekber, "söyle bakalım, önce tavuk mu yumurtadan çıkmıştır, yumurta mı tavuktan?" Birbâl hemen cevap verdi: "Önce tavuk yumurtadan çıktı." Ekber şaşırıp kalmıştı. "Nasıl emin olabiliyorsun?" diye sordu. "*Huzoor,*"[9] dedi Birbâl, "yalnızca bir sorunuzu cevaplamaya söz vermiştim."

Başvezir ve Şah şehir surlarında durmuş, havada daireler çizen kargalara bakıyorlardı. “Birbâl,” dedi Ekber, “sence ülkemde kaç tane karga vardır?” “Cihanpenah,” diye cevap verdi Birbâl, “ülkeniz topraklarında tamı tamına dokuz yüz doksan dokuz bin dokuz yüz doksan dokuz tane karga var.” Ekber şaşırmıştı. “Diyelim ki hepsini saydırdık,” dedi, “ve sayıları senin söylediğinden fazla çıktı. Bu ne anlama gelir?” “Komşu ülkelerdeki arkadaşlarının onları ziyarete geldiği anlamına gelir.” “Peki sayıları daha az çıkarsa?” “O zaman bizimkilerden bazıları uçsuz bucaksız dünyayı görmeye heves etmiş demektir.”

Uzak bir ülkeden gelen Batılı bir ziyaretçi, saray avlusunda Ekber’i bekliyordu; önemli bir dilbilimci olan bu Cizvit keşişi, onlarca dil biliyor, hepsini şakır şakır konuşabiliyordu. Ekber’den, anadilini tahmin etmesini istedi. Şah bu bilmeceyi çözmek için kafa patlatırken, Başvezir fark ettirmeden keşişin arkasına dolandı ve birden adamın arkasına esaslı bir tekme indirdi. Keşişin ağzından okkalı küfürler döküldü; Portekizce değil, İtalyanca küfretmişti. “Görüyorsunuz ya, Cihanpenah,” dedi Birbâl, “sövüp saymaya gelince, insan her zaman anadilini tercih eder.”

Şah, “Eğer bir tanrıtanımaz olsaydın, Birbâl,” diye meydan okudu başvezirine, “ulvi dinlere inanan dini bütün insanlara ne söylerdin?” Trivikrampurlu inançlı bir Brahman olan Raca Birbâl tereddüt etmeden yanıt verdi: “Onlara, fikrimce hepsinin benim gibi tanrıtanımaz olduğunu söylerdim, çünkü alt tarafı benim inandığımın bir fazlasına inanıyorlar.” “Nasıl yani?” diye sordu Şah. “Dini bütün insanların hepsinin, kendi tanrılarından başka her tanrıya inanmamak için makul gerekçeleri var,” dedi Birbâl, “dolayısıyla hiçbir tanrıya inanmamak için ihtiyaç duyduğum makul gerekçeleri onlardan öğreniyorum.”

Başvezir ve Şah Habgâh’ın, yani Rüyalar Mekânı’nın taraçasında yan yana durmuş, Hükümdar’ın özel, resmî havuzu Anup Talao’nun, yani havuzların en güzeli Emsalsiz Havuz’un dingin sularını seyrediyorlardı; ülkeyi bekleyen bir felaket olduğunda, bu havuzun sularında uyarı işareti belireceği söylenirdi. “Birbâl,” dedi Ekber, “en sevgili sultanımızın büyük bir talihsizliği olduğunu biliyorsun; var olmamak. Onu herkesten çok sevsek de, ona diğer hanımlarımızın hepsinden daha fazla hayran olsak da, onu yitirdiğimiz Kûh-i Nur’dan bile üstün tutsak da teselli edemiyoruz. ‘En çirkin, en huysuz cadaloz karınız bile etten ve kemikten bir kadın,’ diyor bize. ‘Sonunda onunla bile rekabet edemez hale geleceğim.’” Başvezir, Şah’a şu öğüdü verdi: “Cihanpenah, ona zaferinin tam da *en sonunda*

herkese malum olacağını söylemelisiniz, çünkü er ya da geç bütün sultanlar onun talihsizliğini paylaşarak yok olacak, oysa o, bir ömür boyu aşkınıza sahip olacak ve şöhreti çağlar boyu unutulmayacak. Böylelikle, gerçekte var olmadığı doğru iken, asıl onun yaşadığını söylemek de yanlış sayılmaz. Şayet yaşamıyor olsaydı, o zaman şuradaki yüksek pencerenin arkasında dönüşünüzü bekleyen kimse olmazdı.”

Şah’ın diğer eşleri, Codha’nın kız kardeşleri, hayalî sultana düşmandılar. Haşmetli Şah, nasıl olur da var olmayan bir kadını onlara tercih ederdi? Codha, en azından Şah sarayda değilken ortadan kaybolmalıydı; etten kemikten kadınların arasında ne işi vardı onun? Bir hayaletti ve hayalet gibi kayboluvermeli, bir aynanın ya da gölgenin içine saklanıvermeliydi. Gelgelelim Codha buna yanaşmıyor, kanlı canlı sultanlar da böyle bir edepsizliğin tam da hayalî bir varlığa göre olduğunu söylüyorlardı. Yetiştirilmemiş bir genç kadın nasıl edep erkân bilsin ki? Görgüsüz, cahil bir hayal ürünüydü, yoksayılmayı hak ediyordu.

Eşleri, Codha’yı yaratmak için hepsinden bir şeyler çaldığını iddia ettikleri Şah’a çok kızıyorlardı. Şah, Codha’nın Codpur prensinin kızı olduğunu söylüyordu. Yalan! O dediği başka bir sultandı, üstelik Codpur prensinin kızı değil, kardeşiydi. Şah, ilk erkek evladının, uzun zaman beklediği, ancak bir şeyhin –ki bu zafer şehri de aynı şeyhin tepe üstündeki dergâhının yanı başına kurulmuştu– hayır duasını aldıktan sonra kavuşabildiği oğlunu da hayalî sevgilisinin doğurduğuna inanıyordu. Fakat Şehzade Selim’in gerçek annesinin, Kaçvaha klanından Amber Racası Bihari Mal’ın kızı Rajkumari Hira Kunvari’nin, ya da diğer adıyla Meryem Zamani’nin dinleyen herkese yaşlı gözlerle izah ettiği gibi, Codha, Selim’in annesi değildi. İşte böyle; hayalî sultanın sınırsız güzelliği aslında başka bir hanıma aitti, Hindu oluşu bir başkasına, muazzam serveti bir üçüncüye. Fakat mizacını Ekber kendisi yaratmıştı. Gerçek bir kadın kocasına karşı asla o kadar özenli, yumuşak, her an o kadar müsait olamazdı. Codha asla gerçek olamayacak bir kadın, bir mükemmellik düşüydü. Gerçek olamayacağı için karşı konulmaz olduğunu, Şah’ın tam da bundan dolayı en çok onu sevdiğini biliyor ve bu yüzden ondan korkuyorlardı. Geçmişlerini çaldığı için ondan nefret ediyorlardı. Mümkün olsa onu öldürürlerdi, ancak Şah ondan sıkılana ya da kendiliğinden ecel şerbetini içene dek, Codha ölümsüzdü. Şah’ın ölümü de düşünülmeyecek şey değildi aslında, fakat sultanlar henüz bunu akıllarından geçirmiyorlardı. Şimdilik sessizce kin güdüyorlardı. İçten içe, “Ekber Şah çıldırmış,” diye homurdanıyor, fakat

tedbiri elden bırakmıyor, bu sözcükleri dile getirmekten kaçınıyorlardı. Şah atına atlayıp dörtnala birilerini öldürmeye gittiğinde, hayalî eşi kendi kaderine terk ediyorlardı. Adını asla ağızlarına almıyorlardı. Codha, Codhabai. Bu sözcükler katiyen söylenmiyordu. O, sarayda tek başına dolaşıyordu. İşlemeli taş paravanların arkasında bir an için beliren yalnız bir gölgeydi. Hafif rüzgârda dalgalanan bir örtüydü. Geceleri, Penç Mahal'in en üst katındaki küçük kubbenin altında duruyor, kendisini gerçek kılacak Hükümdar'ın dönüşünü bekleyerek bakışlarıyla ufku tarıyordu. Savaş meydanlarından yuvasına dönen Şah'ı bekliyordu.



Yabancı bir memleketten gelen sarı saçlı yalancının sihirbazlar ve tılsımlar hakkındaki hikâyeleriyle Fetihpur Sikri'yi karıştırmasından uzun zaman önce, Codha şöhretli kocasının kanında afsunculuk olduğunu anlamıştı. Cengiz Han'ın kurban edilmiş hayvanlar ve sihirli şifalı otları kullanarak ölülerle haberleştiğini, büyü yardımıyla arkasında soyundan gelen sekiz yüz bin kişi bırakmayı başardığını duymayan kalmamıştı. Timurlenk'in Kuran'ı nasıl yaktığına, yeryüzünü fethettikten sonra nasıl yıldızlara yükselip gökleri de istila etmeye çalıştığına dair hikâyeleri bilmeyen yoktu. Babur Şah'ın, ölüm döşeğindeki Hümayun'un hasta yatağının çevresinde dönüp dolaşarak Ölüm'ü oğuldan babaya çektiğini, evladı yaşasın diye kendini feda ettiğini herkes bilirdi. Ölüm ve Şeytan ile yapılan bu karanlık anlaşmalar kocasına atalarından miras kalmıştı ve kendi varlığı da, Hükümdar'ın sihrinin ne denli kuvvetli olduğunu kanıtlıyordu.

Bir hayalden hayat yaratmak insanüstü bir eylemdi, tanrıların imtiyazını gasp etmek anlamına gelirdi. O günlerde Sikri'de elini atsan bir şaire ya da sanatçıya çarpıyordun; bomboş hiçliklerden güzel şeyler çıkarmak için dilin ve düşlerin gücü üzerinde hak iddia eden bu kendini beğenmiş bencillerden hiçbiri; hiçbir şair, ressam, müzisyen ya da heykeltıraş, Hükümdar'ın, o İnsan-ı Kâmil'in yarattığı eserin yanına bile yaklaşamamıştı. Saray avlusu da yabancılarla, kulak tırmalayan kaba dilleriyle böbürlenen, memleketlerinin görkemli topraklarını, tanrılarını, krallarını anlatıp duran saçları briyantinli egzotiklerle, açık havada yaşlanmış tüccarlarla, Garp'tan gelen at suratlı papazlarla doluydu. Codha, sarayın üst katındaki odalarından birinin yüksek penceresini örten taştan bir paravanın arkasından Divan-ı Âm'ın duvarlarla çevrili büyük avlusuna bakar, akın akın avluya doluşan yabancıların kasıla kasıla yürüyüşlerini, gagasıyla

tüylerini kabartan kuşlar gibi özenle saçlarını başlarını düzeltişlerini izlerdi. Şah, bu yabancıların yanlarında getirdikleri, ülkelerindeki dağları ve vadileri gösteren resimleri Codha'ya gösterdiği zaman, Himalayalar ve Keşmir'i düşünen Codha yabancıların alelade doğal güzellik anlayışına, onların *Vaal* ve *Aalp* dağlarına, yarım yamalak dağlarına verdikleri yarım yamalak adlara kahkahalarla güldü. Vahşi adamları kral bellemiş, tanrılarını bir ağaca çivilemişlerdi. Böyle ipsiz sapsız, gülünç insanlarla ne yapacaktı Codha?

Anlattıkları hikâyelerden de hiç etkilenmedi. Bir kadın heykeline can verip sonra ona âşık olan, kadim zamanlarda yaşamış Yunanlı bir heykeltıraşın hikâyesini dinlemişti Hükümdardan. Hikâyenin sonunu iyi getirememişlerdi, zaten basit bir çocuk masalıydı alt tarafı. Kendi hakiki varlığı böyle bir hikâyeyle kıyas kabul etmezdi. Hasılı, kendisi buradaydı ya işte. Basbayağı, buradaydı. Dünya üzerinde sadece tek bir adam salt irade gücüyle böylesi bir yaratıya hayat verebilmişti.

Hükümdar'ı enikonu büyülediklerini biliyordu ya, bu yabancı seyyahlar hiç ilgisini çekmiyordu. Uzun yolculuklara çıkarken bulmayı umdukları tam olarak neydi acaba? İşe yarar bir şey olamazdı. Biraz sağduyulu olsalar, seyahat etmenin ne kadar fuzuli bir iş olduğunu anlarlardı. Manasız bir şeydi seyahat etmek. İnsanı bir işe yaradığı, anlam kazandığı, karşılığında da hayatını adayarak anlam verdiği yerden ayırır, periler ülkesine götürüp abes hallere düşürürdü.

Evet: Bu şehir, Sikri, onlar için bir masal diyarıydı, aynı şekilde onların İngiltere'sini, Portekiz'ini, Hollanda'sını ve Fransa'sını da Codha'nın aklı almıyordu. Dünya yekpare, her yanı aynı değildi. "Biz onların rüyasıyız," demişti Şah'a, "onlar da bizim rüyalarımız." Şah'ı seviyordu, çünkü Ekber onun düşüncelerini asla küçümsemez, haşmetli elinin tersiyle bir köşeye itmezdi. Bir akşam *ganjife*[10] oynarlarken, "Düşünsene Codha," demişti, "başka insanların rüyalarında uyanıp onları değiştirebilseydik ve onları kendi rüyalarımıza davet edecek cesareti bulabilseydik... Bütün dünya uyanıkken görülen bir rüyaya dönüşse neler olurdu?" Uyanıkken görülen rüyalardan söz ettiği zaman onu hayalperestlikle suçlayamıyordu; o zaman kendi hali nice olurdu?

On yıl önce duvarları arasında, yetişkin haliyle dünyaya geldiği, sadece yaratıcısı değil sevgilisi de olan adam tarafından doğurulduğu saraydan hiç çıkmamıştı. Evet, Codha onun hem karısı hem çocuğuydu. Saraydan çıkarsa –en azından hep böyle olacağını düşünmüştü– büyü bozulur, varlığı son

bulurdu. Hükümdar inancının gücüyle ona destek olursa hayatta kalmayı başarabilirdi belki, ama yalnız başına hiç şansı olmazdı. Neyse ki, saraydan ayrılmak gibi bir arzusu yoktu. Sarayın sayısız yapısını birbirine bağlayan panelli ve perdeli geçitler bütün yolculuk ihtiyaçlarını karşılamasına yetiyor da artıyordu. Burası onun küçük dünyasıydı. Fethetmeye, dolayısıyla başka yerlere merakı yoktu. Dünyanın geri kalanı başkalarının olsun; müstahkem taş duvarlarla çevrili bu alan onundu.

Geçmişi olmayan bir kadındı, maziden bağımsızdı, daha doğrusu, sahip olduğu ve diğer sultanların amansızca itiraz ettiği geçmişi, ancak Hükümdar'ın lütfettiği kadardı. Bağımsız varlığı, istese de istemese de tekrar tekrar sorgulanıyordu. Tanrı yaratısından yüz çevirirse, İnsan varlığını sürdürebilir mi? Sorunun büyük ölçekli hali buydu, ama onu rahatsız eden küçük ölçekli, bencil sorulardı: İradesi, onu istenciyle var eden adamdan azade miydi? Var olmasının tek sebebi, hükümdarın onun varlığına dair şüphelerini ertelemiş olması mıydı? O ölürse, kendisi yaşamaya devam edebilir miydi?

Nabzının hızlandığını hissetti. Bir şey olacaktı. Güçlendiğini, bütün varlığının pekiştiğini hissetti. Şüpheleri uçup gitti. O geliyordu.

Hükümdar saraya girmişti, Codha onun yaklaşmakta olan ihtiyacının gücünü hissedebiliyordu. Evet. Birazdan bir şeyler olacaktı. Ayak seslerini kanında duyabiliyor, yaklaştıkça büyüyen Hükümdarı kendi içinde görebiliyordu. Codha onun aynasıydı çünkü Hükümdar onu öyle yaratmıştı, ama aynı zamanda kendisiydi de. Evet. Yaratma eylemi artık tamamlandığına göre, onun yarattığı kişi olmakta, herkes gibi o da doğasının sınırları içinde arzu ettiği gibi olmakta ve davranmakta özgürdü. Bir anda ne kadar da güçlenmişti, içi nasıl da kan ve öfkeyle dolmuştu. Hükümdarın Codha üzerindeki hâkimiyeti, mutlak olmaktan çok uzaktı. Onun iktidarından kurtulmak için tek yapması gereken tutarlı olmaktı. Kendini hiç bu kadar mantıklı ve tutarlı hissetmemişti. Doğası, benliğini sel gibi kapladı. İtaatkâr değildi. Hükümdar, itaatkâr kadınlardan hoşlanmazdı.

Önce onu azarlayacaktı. Bunca zamandır nerede olduğunu soracaktı. Şah'ın yokluğunda sayısız entrikayla mücadele etmek zorunda kalmıştı. Burada kimseye, hiçbir şeye güveni yoktu. Duvarlar bile fısıltılarla doluydu. Hepsiyle savaşmış ve hizmetkârların ufak tefek, menfaatçi oyunlarını bozarak, duvarlardan sarkan casus kertenkeleleri bertaraf ederek, fesat farelerin ortalıkta cirit atmasına engel olarak Hükümdar'ın döneceği güne dek sarayı güvende tutmuştu. Bir yandan yavaş yavaş solarken,

hayatta kalmak için iradesinin bütün gücünü sarf etmesi gerekirken bunlarla uğraşmıştı. Diğer sultanlara gelince... yo, onlardan hiç söz etmeyecekti. Diğer sultanlar yoktu. Sadece kendisi vardı. Kendisi de bir sihirbazdı. Kendi kendinin sihirbazıydı. Büyülemesi gereken tek bir adam vardı ve o şimdi buradaydı. Diğer sultanlara gitmiyordu. Kendisini memnun edene geliyordu. Codha onunla, onun kendisine duyduğu arzuyla, gerçekleşmek üzere olduğunu bildiği ama ne olduğunu bilmediği şeyle doluydu. Onun ihtiyacının bilirkişisiydi. Her şeyi bilirdi.

Kapı açıldı. Codha oradaydı, yaşıyordu. Ölümsüzdü, çünkü aşk tarafından yaratılmıştı. Şah, sırmalı kumaştan sorguçlu bir sarık takmış, sırmalı brokar kumaştan bir kaftan giymişti. Fethettiği toprakların tozunu bir askerî nişan gibi taşıyordu. Mahcup bir ifadeyle sırıtıyordu. “Aslında ‘ben’ saraya daha çabuk dönmek istemiştim,” dedi. “Ne var ki, geciktim.” Konuşması sanki sözcükleri deniyormuş gibi tutuktu. Nesi vardı böyle? Codha, Şah’ın bu alışılmadık, ikircikli halini önemsememeye karar verdi ve tasarladığı şeyleri söylemeye devam etti.

Günlük kıyafetleri içindeki Codha, ayağa kalkıp Şah’ın karşısına dikildi. “Ah, ‘istemiştin’ demek,” dedi ve ipek örtüsüyle yüzünün alt kısmını kapadı. “Bir erkek ne istediğini bilmez. Bir erkek istediğini söylediği şeyi istemez. Bir erkek sadece ihtiyacı olanı ister.”

Şah kendisinden söz ederken birinci tekil şahıs zamiri kullanarak onu onurlandırdığını fark etmemesine, mutluluktan düşüp bayılmamasına şaşırmıştı; oysa bu, Şah’ın en yeni keşfi ve ilanı aşk etme yöntemiydi. Şaşırmış ve biraz da canı sıkılmıştı.

Kaşlarını çatarak Codha’ya yaklaşırken, “Kaç erkek tanıdın ki bu kadar bilgilisin?” dedi. “‘Ben’ yokken kendine hayalî erkekler mi yarattın, yoksa seni memnun edecek gerçek erkekler mi buldun? Kaç adamın kellesini almam gerekiyor ‘benim’?” Şüphesiz bu kez devrimci, yepyeni zamirin şehvetini fark edecekti? Şüphesiz bu kez Şah’ın ne söylemeye çalıştığını anlayacaktı?

Anlamadı. Şah’ın heyecanının sebebini bildiğini sanıyor, sadece onu elde etmek için söylemesi gerektiğini düşündüğü sözcükleri düşünüyordu.

“Kadınlar, erkekler hakkında erkeklerin çoğunun sandığından daha az düşünürler. Kadınlar, kendi erkekleri hakkında onların tahmin ve tercih ettiğinden çok daha az düşünürler. Bütün kadınların, erkeklere erkeklerin onlara olduğundan daha az ihtiyacı vardır. İşte bu yüzden, iyi bir kadını

baskı altında tutmak çok önemlidir. Eğer onu baskı altında tutmazsan mutlaka kaçırırsın.”

Şah’ı karşılamak için giyinip kuşanmamıştı. “İstediğin oyuncak bebeklerse,” dedi, “süslenip püslenip seni bekledikleri bebek evine, ciyaklayıp birbirlerinin saçlarını çekiştiren karılarına git.” Bu bir hataydı. Diğer sultanlardan söz etmişti. Şah’ın kaşları çatıldı, gözleri gölgelendi. Codha yanlış bir hamle yapmıştı. Büyü bozulmak üzereydi. Gözlerindeki bütün gücü Şah’ın gözlerine boşalttı ve Ekber ona döndü. Büyü bozulmadı. Codha sesini yükselterek konuşmaya devam etti.

Şah’a gururunu okşayacak şeyler söylemedi. “Şimdiden yaşlı bir adama benziyorsun,” dedi. “Oğulların seni dedeleri sanacak.” Kazandığı zaferleri tebrik etmedi. “Tarih farklı bir yoldan ilerleseydi,” dedi, “eski tanrılar; çok kollu çok bacaklı ve başlı mabutlar, cezaları ve kanunlarıyla değil, hikâyeleri ve kahramanlıklarıyla bilinen tanrılar, faaliyet mabudelerinin yanında mevcudiyet mabutları, dans eden tanrılar, gülen tanrılar, şimşek ve flüt tanrıları, nice nice tanrılar hâlâ hüküm sürüyor olurlardı, belki de bu daha iyiye gitmemizi sağlardı.” Güzel olduğunu biliyordu, incecik ipekli örtüyü indirerek peçenin arkasına gizlediği cazibesinin dizginlerini salıverdi ve Şah bir anda kayboldu gitti. “Bir delikanlının hayal ettiği kadının memeleri büyük, beyni küçüktür,” diye mırıldandı. “Bir hükümdarsa kendine bir eş hayal ettiğinde zihninde beni canlandırır.”

Codha, yedi ayrı *nakhadana* yönteminde, yani sevişirken zevki artırmak için tırnaklarını kullanmakta uzmandı. Uzun yolculuğuna çıkmadan önce, onu Üç Derin Çizgi’yle işaretlemiş; sağ elinin işaretparmağı, ortaparmağı ve yüzükparmağını aynı anda kullanarak sırtında, göğsünde ve testislerinde derin çizikler bırakmıştı; böylece Şah, yokluğunda onu hatırlayacaktı. Artık eve döndüğüne göre, tırnaklarını hiç iz bırakmadan yanaklarına, dudaklarına ve göğüslerine bastırarak onu ürpertebilir, hatta tüylerini diken diken edebilirdi. Ya da onu, boynunda bırakacağı yarımay biçimindeki izle damgalayabilirdi. Tırnaklarını ağır ağır, uzun uzun yüzüne bastırabilirdi. Başına, uyluklarına ve her zaman hassas olan göğüslerine upuzun çizgiler çekebilirdi. Sıçrayan Yaban Tavşanı yöntemini uygulayarak, vücudunun başka hiçbir yerine dokunmadan sadece meme başı etrafındaki koyu renkli deri halkasını işaretleyebilirdi. Yaşayan başka hiçbir kadın, Tavuskuşu Ayağı’nda, o hassas manevrada Codha kadar usta değildi: Başparmağını sol memesinin başına yerleştirdi, uzun tırnaklarını, kavisli, pençe gibi tırnaklarını, bu anın beklentisiyle sivrilttiği ve özenle koruduğu tırnaklarını

Hükümdar’ın etine iyice bastırarak diğer dört parmağıyla memesinin etrafında “yürüdü”. Sonunda ortaya çıkan izler çamurda dolaşan bir tavuskuşunun ayak izlerini andırıyordu. Bunları yaparken Hükümdar’ın neler söyleyeceğini biliyordu. Ordugâh çadırının yalnızlığında gözlerini kapadığını ve onun hareketlerini taklit ettiğini, vücudunda dolaşan tırnakların onun tırnakları olduğunu düşlediğini ve onu nasıl da arzuladığını anlatacaktı.

Bunları söylemesini bekledi, ama Şah konuşmadı. Bir şeyler değişmişti. Şah’ın biraz sabırsız, hatta sinirli bir hali vardı, Codha’nın anlamadığı bir şeyler canını sıkmıştı. Sanki sevgilisinin sanatının sayısız incelikleri cazibesini yitirmişti ve Hükümdar sadece ona sahip olup işini bir an önce bitirmek istiyordu. Codha, onun değiştiğini anladı. O değiştiğine göre, artık her şey değişecekti.



Hükümdar’a gelince; başka birinin yanında bir daha asla kendisinden birinci tekil şahıs zamiriyle söz etmedi. Dünyanın gözlerinde çoğuldu, onu seven kadının düşüncelerinde çoğuldu ve öyle kalacaktı. Dersini almıştı.

5

Son sürat ata binen oğulları

Son sürat ata binen oğulları; kargılarıyla yerdeki çadır kazıklarını hedef alan oğulları; hâlâ at sırtında, çevgân oyununda hünerlerini sergileyen, ucu kıvrımlı sopalarını sallayarak topu kale ağlarına gönderen oğulları; gece karanlığında ışık yayan bir topun peşinde at koşturan oğulları; büyük av partilerinde avcıbaşından leopar avlama ilminin gizemlerini öğrenen oğulları; "aşk oyunu" anlamına da gelen *âşkbazi*'ye katılıp güvercin yarıştıran oğulları... ne kadar da güzeldiler, Şah'ın oğulları! Nasıl da görkemle oynuyor, nasıl da göz alıyorlardı! İşte Veliaht Şehzade Selim: Daha on dört yaşında öyle usta bir okçuydu ki, oyunun kuralları onun müthiş maharetine uyacak biçimde yeniden yazılıyordu. Ah Murat, Danyal, atlarını dörtnala süren süvarilerim, diye iç geçirdi Hükümdar. Ne çok seviyordu onları, oysa evlatları sefahate nasıl da düşkündüler! Biri on, diğeri on bir yaşındaydı ama günün bu saatinde, şimdiden sarhoştular; sarhoş halde at biniyorlardı sersemler. Hizmetkârları sıkı sıkı tembihlemişti tembihlemesine, fakat bunlar hanedan prensleriydi, hiçbir hizmetkâr onlara karşı çıkmaya cüret edemezdi.

Casuslarına oğullarının her hareketini takip ettiriyordu elbette, dolayısıyla Selim'in afyonkeşliğinden, bu şehvet düşkünü Şehzade'nin her gece sapkın zevkler peşinde koştuğundan haberdardı. Cinselliğin ve kendi erkekliğinin ilk heyecanlarını tatmakta olan delikanlının genç kızları fiili livataya zorlamaktan hazzetmesi anlaşılır bir şeydi belki, ama yakında Şehzade'nin kulağını çekmek gerekecekti çünkü rakkaseler berelenen popoları, tahrip edilen nar tomurcukları yüzünden dans edemediklerinden şikâyet etmeye başlamışlardı, küçük fahişeler.

Heyhat, sefih evlatları kendi etinden ve kanından olmuş fakat maalesef bütün kusurlarını miras aldıkları halde hiçbir kudretinin vârisi olamamışlardı, yazık! Şehzade Murat'ın perihastalığı[11] şimdiye kadar ahaliden gizlenmişti, ama ne zamana dek? Danyal'a gelince; işe yaramazın tekiydi, kendine ait bir kişiliği yoktu fakat dış görünüşü başka, ailesinin en iyi özelliklerini miras almış yakışıklı bir çocuktu; gerçi buna meşru bir

gururlanma vesilesi denemezdi, ama kibirli Danyal görüntüsüyle iftihar etmekten geri kalmıyordu. On yaşında bir çocuğu böyle yargılamak acımasızlık mıydı? Evet, elbette öyleydi ama bunlar sıradan çocuklar değildi ki. Küçük tanrılardı, geleceğin tiranlarıydı bunlar; ne yazık ki hükmetmek için doğmuşlardı. Oğullarını çok seviyordu. Babalarına ihanet edeceklerdi. Çocukları hayatının nuruydu. Uykusunda canını almaya çalışacaklardı. Küçük namussuzlar. Onlardan gelecek hamleleri kolluyordu.

Şah, her gün dilediği gibi bugün de oğullarına güvenebilmeyi diledi. Birbâl'e, Codha'ya, Ebu'l Fazl'a ve Todarmal'a güveniyordu, ama çocuklarını sıkı gözetim altında tutuyordu. Aslında, yaşlandığında onlardan güç alabilmek için oğullarına güven duymaya can atıyordu. Kendi gözlerinin feri söndüğünde onların üç çift güzel gözüne itimat etmenin, kendi kolları gücünü yitirdiğinde onların üç çift güçlü kuvvetli koluna yaslanabilmenin hayalini kuruyordu; böylece oğulları birlik olup babalarının buyruğuna uyacak, kendisi de çok başlı, çok kollu gerçek bir tanrıya dönüşecekti. Onlara güvenmek istiyor, çünkü güvenin bir erdem olduğunu düşünüyor ve onu işleyip geliştirmeye hevesleniyor, fakat diğer yandan kendi kavminin tarihçesini de biliyor, soyunun mayasında güvenilirliğe yer olmadığını anlıyordu. Oğulları büyüyecek, muhteşem bıyıklarıyla göz alıcı kahramanlara dönüşecek, sonra da babalarına düşman olacaklardı, bunu şimdiden gözlerinden okuyabiliyordu. Onların soyunda, Ferganalı Çağatay boylarında, çocukların tacı taşıyan babalarına komplo düzenlemesi, babalarını tahttan indirmeye çalışması, babalarını kendi kurganlarına veya göl adalarına hapsetmesi ya da kendi kılıçlarıyla kellelerini uçurması âdettendi.

Selim, Allah bağışlasın, bu canavar ruhlu çocuk, şimdiden mahirane yöntemlerle insan öldürmenin hayalini kuruyordu. *Bana ihanet eden olursa, baba, önce bir eşeği boğazlattıracağım, yeni yüzülmüş ıslak derisinin içine o haini sokup postu üzerine diktireceğim. Sonra da haini bir merkebin üzerine bindirip eyere ters oturtturacağım, öğle vakti sokaklarda dolaştıracağım ve bundan sonrasını kızgın güneşe bırakacağım.* Güneşin insafsız ışıkları altında kuruyan post yavaş yavaş büzüşecek, içindeki haini nefessiz bırakarak yavaş yavaş boğacaktı. Bu iğrenç hikâyeyi nereden öğrendin, diye sordu Hükümdar, oğluna. Kendim uydurdum, diye yalan söyledi çocuk. *Hem zalimlikten dem vurup bana niçin sitem ediyorsun, baba? Alt tarafı bir çift çarık çaldı diye kılıcını çekip ayaklarını kestiğin*

hırsızı kendi gözlerimle gördüm. Doğru söze ne denirdi? Şehzade Selim'in içinde karanlık bir yön varsa bile, onu şehinşahtan miras almıştı.

Selim en sevdiği oğluydu, kuvvetle muhtemel babasının katili de o olacaktı. Şah göçüp gittiği zaman, bu üç kardeş onun kudretinin eti kemiği için sokak köpekleri gibi dövüşeceklerdi. Gözlerini yumup oğullarının dörtnala koşan atlarının sesini dinleyince, Selim'in kendisine nasıl karşı isyan edeceğini, arkasından bu sümüklü bücürü nasıl hezimete uğratacağını zihninde canlandırabiliyordu. *Ona merhamet edeceğiz elbette, oğlumuzun, zarafetle at binen bu usta sipahinin, haşmetli kahkahasıyla kulakların pasını silen evladımızın yaşamasına müsaade edeceğiz.* Hükümdar derin derin iç geçirdi. Oğullarına hiç mi hiç güvenmiyordu.

Böyle açmazlar yüzünden sevgi meselesi daha da esrarlı bir hal alıyordu. Şah, karşısındaki meydanda at üzerinde dörtnala giden üç çocuğu çok seviyordu. Onların elinde can verecek olsa bile, ölümcül darbeyi indiren kolu da sevecekti. Gelgelelim, kessinler diye boynunu küçük piçlere uzatmaya niyeti yoktu, son nefesine kadar mücadele edecekti. Önce onları cehenneme gönderecekti. Ekber Şah'tı o. Onunla boy ölçüşecek adam daha anasından doğmamıştı.

Mescid-i Cuma'nın avlusundaki kabristanında yatan Şeyh Çiştî'ye de güvenmişti ama Çiştî bir zaman önce ölmüştü. Köpeklere, müziğe, şiire, hazırcevap vezirine ve hiçlikten var ettiği eşine güveniyordu. Güzelliğe, resim sanatına ve ecdadının dirayetine güveniyordu. Gelgelelim bazı başka şeylere itimadını giderek yitiriyordu; örneğin dinî inançlar. Hayata güven olmayacağını, dünyaya bel bağlamamak gerektiğini biliyordu. Camiye açılan devasa geçidin kapısına, aslında kendisine ait olmayan, Nâsıralı İsa'ya ait olduğu söylenen düsturunu yazdırmıştı. *Dünya bir köprüdür. Üzerinden geçin ama mesken kurmayın.* Kendi veczine riayet etmediği için kendine kızdı, çünkü o sadece ev kurmakla kalmamış, koca bir şehir inşa etmişti. *Bir saati umut eden sonsuzluğu umut eder. Zira bu dünya bir saattir. Sonrası meçhuldür.* Doğru, diye onayladı içten içe, çok fazla şey ümit ediyorum. Sonsuzluğu ümit ediyorum. Bir saat bana yetmez. Bir insanın isteyebileceğinden çok daha fazlasını, yüceliği arzu ediyorum ben. (Kendi kendine konuşurken "ben" demek hoşuna gidiyordu, kendi benliğiyle daha içtenlikli bir bağ kurduğunu hissediyordu ama bu birinci tekil şahıs zamiri meselesi özel bir mesele olarak kalacaktı, kararını vermişti.) Uzun bir ömür umut ediyorum, diye düşündü, huzur ve anlayış içinde yaşamayı, akşamları güzel bir sofranın başına oturmayı umuyorum. Hepsinden çok,

güvenebileceğim genç bir adamla karşılaşmayı umuyorum. Bu genç adam belki benim oğlum olmayacak, ama onu oğlumdan da fazlası yapacağım. Onu örsüm ve çekicim yapacağım. Onu letafetim ve gerçeğim yapacağım. Avucumda duracak ve gökyüzünü kaplayacak.

Aynı gün, üzerinde baklava biçiminde rengârenk deri parçalarından yapılmış tuhaf ve uzun bir manto, elinde İngiltere Kraliçesi tarafından yazılmış bir mektup olan sarı saçlı genç bir adam, Şah'ın huzuruna getirildi.



Hâtipul genelevinin uykusuzluk çeken fahişesi Mohini, yabancı misafirini sabah erkenden uyandırdı. Delikanlı hemen doğruldu, kadını yakalayıp bedenini sertçe burkarak kollarının arasına aldı, yoktan var olmuş gibi bir anda elinde beliren bıçağı boynuna dayadı. "Aptal olma," dedi Mohini. "İstesem dün gece yüz kere öldürürdüm seni; sarayındaki Şah'ı bile uykusundan uyandıracak kadar yüksek sesle horladığın sırada bunu aklımdan geçirmediğimi de sanma." Gecenin başında yabancıya iki ayrı tarifesi olduğunu söylemişti; ilki bir saat, diğeri, biraz daha yüksek olan, bütün gece için. "Sen hangi tarifeyi tavsiye edersin?" diye sormuştu adam. Ciddi bir tavırla, "İnsanlar bütün geceyi benimle birlikte geçirmenin daha keyifli olduğunu söylüyor," diye açıklamıştı kadın, "fakat misafirlerimin çoğu o kadar yaşlı, sarhoş, afyondan aptallaşmış ya da takatsiz ki, büyük bölümü bir kere bile iş tutmaktan aciz, dolayısıyla saatlik tarifeyi seçersen paran cebinde kalır." "Sana gecelik tarifenin iki katını ödeyeceğim," dedi adam, "ama sabaha kadar yanımda kalacağına söz vereceksin. Geceyi bir kadınla geçirmeyeli uzun zaman oldu, hem bir kadınla birlikte uyumak rüyalarımı tatlandırıyor." "Paranı çarçur etmek istiyorsan karışmam, sen bilirsin," dedi Mohini soğuk bir tavırla, "ama benim içimde yıllardır tatlılıktan eser yok, bilesin."

O kadar zayıftı ki, diğer fahişeler arasında adı İskelet'ti; parası yeten müşteriler onu genelde tam zıddı olan aşırı şişman fahişe Döşek'le birlikte ister, böylece kadın bedeninin iki uç noktasından aynı anda keyif alabilir, önce kemiğin sert baskısının, sonra da içinde kaybolabilecekleri yumuşak etin tadını çıkarırlardı. İskelet bir kurt gibi hırsla ve hızla yer, fakat o yedikçe Döşek şişmanlardı, öyle ki, sonunda iki fahişenin Şeytan'la bir anlaşma yaptığı söylenmeye başlamıştı; Cehennemde İskelet'in sonsuza dek korkunç bir şişmanlıkta olacağı, Döşek'e gelince, onun da dümdüz göğüs

kafesindeki şişe mantarı kadar memeleriyle zayıflıktan takırdayarak dolaşacağı anlatılırdı.

Mohini, Hâtipul'un *doli-arthi* fahişelerinden biriydi, yani iş akdine göre mesleğiyle evliydi ve genelevden ancak *arthi*'sinin, cenaze odunlarının üzerinde yakılmak için çıkacaktı. Fahişeliğe başladığı gün gülünç bir düğün merasimi düzenlenmiş, sokaktaki ayaktakımının alaylı sevinç gösterileri arasında, âdet olduğu üzere bir *doli* ya da tahterevan yerine eşek arabasıyla geneleve getirilmişti. Sokakta toplanan hödüklerden biri, "Gelinliğin tadını çıkar kemik torbası, görüp görebileceğin tek düğün bu olacak!" diye haykırınca, balkondaki fahişeler bir lazımlık dolusu ılık sidiği herifin başından aşağı boca ederek ona çenesini kapamayı öğretmişlerdi. Damat, simgesel olarak Mama Rangili Bibi'nin temsil ettiği genelevin kendisiydi; bu emektar fahişe öyle yaşlı, dişsiz ve şaşı bir kocakarıydı ki herkesin saygısını kazanmıştı, üstelik o kadar şirretti ki herkes ondan korkar, aslında genelev işletmesine engel olmaları gereken şehir muhafızları bile kem gözüyle nazar edecek diye ona karşı gelmekten çekinirlerdi. Geneleve dokunulmamasının diğer, daha akla uygun açıklaması, sahibinin saray erkânından nüfuzlu bir soylu olmasıydı; hatta şehirde dolaşan dedikodulara bakılırsa, genelev bir din adamına, gece gündüz Çiştî'nin türbesinde dua eden mistiklerden birine aitti. Ne var ki soylular zamanla gözden düşer, din adamları da öyle. Halbuki kem gözün laneti sonsuza dek sürer; demek ki Rangili Bibi'nin şaşı gözlerinin saldığı korku da en az kimliği bilinmeyen dindar veya asilzade haminin nüfuzu kadar kuvvetliydi.

Mohini'nin içini kavuran acılık fahişelik yapmaktan kaynaklanmıyordu, bu da bütün diğer işler gibi herhangi bir işti, ona başını sokacak bir ev, yiyecek ve giysi sağlayan mesleği olmasa bir sokak itinden farkı kalmayacağını, köpek gibi yol kenarındaki bir hendekte ölüp gideceğini söylerdi. Nefretinin hedefinde bir kadın, eski hanımı on dört yaşındaki Amberli Man Bai vardı; şu anda Sikri'de yaşamakta olan bu küçük aşüfte, şimdiden kuzeni Veliaht Şehzade Selim'in arzulu iltifatlarına mazhar olmayı başarmış, onunla gizlice görüşüyordu. Man Bai Hanım'ın yüz tane kölesi vardı, İskelet Mohini de bir zamanlar onun en gözde kölelerinden biriydi. Bütün gün kızgın güneş altında dörtnala at koşturup hayvan öldürmekten bitap düşen Şehzade, hanımının evine gelince, delikanlının giysilerini çıkarmak, solgun tenini kokulu, ferahlatıcı yağlarla ovmakla görevli hizmetkârları Mohini yönetirdi. Sürülecek parfüme Mohini karar verir, sandalağacı, miskotu, silhat veya gül esanslarından birini seçer,

Şehzade'yi hanımına hazırlamak için erkekliğini yoğurmak gerektiğinde, bu imtiyazlı görevi Mohini üstlenirdi. Diğer köleler delikanlıyı yelpazelerle serinletir, ellerini ve ayaklarını ovar, fakat o asil tenasül organına sadece Mohini dokunabilirdi. Çünkü cinsel arzuyu artırmak ve birleşme süresini uzatmak için ihtiyaç duyulan merhemleri hazırlamakta ustaydı. Demirhindi ve sülüğenden ya da kurutulmuş zencefil ve biberden yaptığı macunlar iri bir arının sütüyle karıştırılınca erkeğin fazla çaba harcamasına gerek kalmadan kadının yoğun haz almasını sağlar, aynı zamanda o bölgede oluşturduğu ağdalı sıcaklık ve bir tür zonklayan sıkıştırma hissiyle erkeği de memnun ederdi. Macunları bazen hanımının cinsel organına, bazen Şehzade'nin kamışına, genellikle ikisine birden sürerdi. Her iki taraf da sonuçlardan ne kadar memnun kaldığını sık sık belirtirdi.

Fakat "erkekleri ata çevirdiği" söylenen özel merhemler konusundaki mahareti, en sonunda Mohini'nin felaketine neden oldu. Bir gün bir tekenin iğdiş edilmesini emretti, hayvanın testislerini süte atıp kaynattı, tuzlayıp biberledi, *ghee* denilen arındırılmış tereyağında kızarttı ve ince ince doğrayarak leziz bir kıyma haline getirdi. Vücuda sürülmeyen, ağızdan alınan bu karışımı gümüş bir kaşıkla Şehzade'ye yediren Mohini, genç adama bunun gücü hiç eksilmeden on, hatta yirmi kez art arda ilişkiye girebilmesini sağlayacak çok özel bir ilaç olduğunu anlattı. Erkekliği zaten kuvvetli delikanlıların belki yüz kere peş peşe boşalmasını bile sağlardı. "Enfes!" diyen Şehzade karışımı iştahla yedi. Ertesi sabah yatak odasından çıkarken, arkasında neredeyse ölmek üzere olan gözdesi yatıyordu. "Hah ha!" diye seslendi Mohini'ye, gitmeden önce. "İşte buna eğlence derim ben!"

Man Bai Hanım'ın yeniden sevişmeyi aklına bile getirebilmesi için kırk yedi gün geçmesi gerekecekti; bu arada ziyarete gelen Şehzade, ölümüne hırpaladığı sevgilisine karşı son derece anlayışlı davrandı, gerek pişmanlığını gerek endişesini sık sık dile getirdi ve gözdesi yerine kölelerini becermeye başladı; hepsinden çok da bu insanüstü cinsel kudreti kazanmasına vesile olan bir deri bir kemik mahluku yatağına çağırıyordu. Man Bai Hanım ona karşı çıkamıyor, ama içten içe kıskançlıktan deliriyordu. Köleyle Şehzade'nin yüz bir kez ilişkiye girdiği dillere destan gecenin ardından İskelet Mohini'nin cinsel ilişkiye dayanma gücünün sınırsız olduğu, Şehzade'nin hanımına yaptığı gibi onun da belini bükmesinin mümkün olmadığı anlaşılınca, köle kızın kaderi de belli oldu. Man Bai Hanım'ın kıskançlığı amansız bir hal aldı ve Mohini evden

kovulup sokaklara düştü; erkekleri arzudan çıldırtan merhemlerle ilgili bilgisinden başka hiçbir şeyi yoktu. Epey yüksekten düşmüş, sarayda hizmet ederken kendini bir anda genelevde buluvermişti, ama sihirli güçleri çok işine yaramıştı, Mohini artık Hâtipul'daki randevuevinin en revaçta olan sermayesiydi. Yine de intikam almanın hayalini kuruyordu. "Gün gelir devran döner de o küçük kancık elime düşerse, münasip yerine öyle kuvvetli bir macun süreceğim ki çakallar bile onu düzmek için sıraya girecek. Kargalar, yılanlar, cüzamlılar, hatta mandalar bile onu altına alacak, öyle ki sonunda geriye bir tutam ıslak saçından başka bir şey kalmayacak, ben de o tutamı ateşe atıp yakacağım ve bu hesap böylece kapanacak. Gerçi sonunda Şehzade Selim'le evlenecek, olacağı bu, söylediklerime aldırma sen. Benim gibi bir kadın için intikam, dağ kekliği eti ya da çocukluk gibi ulaşılmaz bir lükstür."

Nedense sarı saçlı yabancıyla daha önce hiçbir müşterisiyle konuşmadığı gibi konuşuyor; belki de egzotik görüntüsü, sarı saçları, arındırıcı yabancılığının etkisiyle ona içini döküyordu. "Bana büyü falan mı yaptın yoksa?" dedi huzursuz bir tavırla, "Hayat hikâyemi anlatmak şöyle dursun, müşterilerimin beni gündüz gözüyle görmelerine bile müsaade etmem aslında." Babasının erkek kardeşinin tecavüzüne uğrayıp bekaretini yitirdiğinde on bir yaşındaydı. Dokuz ay sonra bir hilkat garibesi doğurmuş, onu görürse kızının gelecekten nefret etmeye başlayacağından korkan annesi, bebeği gizlice götürüp boğmuştu. "Esasen endişelenmesine gerek yoktu," dedi Mohini, "çünkü doğuştan soğukkanlı bir mizaca sahiptim ve yine doğuştan cinselliğe öyle meyilliydim ki, o bamya pipili tecavüzcü manda bile düşkünlüğüme etki edemezdi. Ama hiçbir zaman sıcakkanlı biri olmadım ve Man Bai Hanım'dan gördüğüm insafsızlıktan sonra etim iyice buz kesti. Yaz aylarında erkekler yakınımda olup serinliğimden faydalanmaktan hoşlanıyorlar, ama kış aylarında o kadar çok müşterim olmuyor,"

"Beni hazırla," dedi sarışın adam. "Çünkü bugün önemli bir iş için huzura çıkmam gerekiyor; ya Şah'ı etkileyeceğim ya da öleceğim."

"Bedelini ödeyebilirsen," diye cevap verdi Mohini, "bir hükümdardan bile daha cazip kokmanı sağlarım."

Yabancının bedenini burunlar için bestelenmiş özel bir senfoniye dönüştüren Mohini, ücretin bir *mohur*, yani altın sikke olduğunu söyledi. Yolcuyu, "Fahiş bir ücret istiyorum elbette," diye uyardığı zaman, genç adam karşılık olarak sadece sol elini şöyle bir salladı: Parmakları arasında

beliren üç adet altın parayı gören Mohini'nin soluğu kesildi. "İşini özenerek yap," diyen yabancı paraları kadına verdi. "Üç altın *mohur* karşılığında," dedi Mohini, "seni cennetten inmiş bir melek sanmalarını sağlarım ve saraydaki işini –artık neyin peşindeysen– hallettiğin zaman, bir hafta boyunca tek kuruş ödemeden beni ve Döşek'i arzu ettiğin gibi kullanabilir, en gizli arzularını tatmin edebilirsin."

Mohini odaya getirttiği metal banyo teknesini bir kova sıcak, üç kova soğuk suyla doldurdu. Sonra, sarısabır, sandal ve kâfurdan yapılmış özel bir sabunla yabancıyı tepeden tırnağa ovaladı: "Seni krallara layık kokulara boğmadan önce cildin tazelensin ve açılsın diye." Arkasından, özenle kumaşlara sarılmış esans şişelerini sakladığı sihirli kutusunu yatağının altından çıkardı. "Şah'ın huzuruna varmadan önce başkalarını da ikna etmen gerekecek," dedi. "Bundan dolayı, Hükümdar'ın burnuna ulaşması gereken rayiha daha önemsiz kişileri hoşnut etmesi için süreceğim kokuların altına gizlenecek ama bu ikincil kokular sen huzura çıktığında uçup gitmiş olacak." Sonra işe koyuldu; müşterisinin bedenini misk ve menekşe yağı, manolya ve zambak yağı, nergis ve kalanbakla ovdu, yağ karışımlarına yabancının adını sormak bile istemediği, Türk, Kıbrıs ve Çin ağaçlarının özlerinden çıkarılmış başka esrarengiz sıvılar ve bir balinanın midesinden elde edilmiş balmumu ekledi. Mohini işini bitirdiğinde ucuz bir genelev gibi koktuğuna hiç şüphesi olmayan yolcu, sonuçta bulunduğu yerin de ucuz bir genelev olduğunu düşündü ve İskelet'in yardımını istediğine pişman oldu. Fakat nezaketsizlik etmek istemedi, düşüncelerini kendine sakladı. Küçük heybesinden çıkardığı süslü giysiler, İskelet'in soluğunu kesmişti. "Bunları ele geçirmek için birini mi öldürdün, yoksa hakikaten önemli biri misin?" diye sordu. Yabancı cevap vermedi. Seyahat ederken mühim biri gibi görünmek tehlikeli adamların dikkatini çekmekten başka işe yaramazdı ya, hırpani bir kılıkla sarayda huzura çıkmak başka türlü bir enayilik olurdu. "Gitmem gerekiyor," dedi kadına. "Sonra yine gel," dedi Mohini. "Teklifimi ve senden tek kuruş almayacağımı unutma."

Yolcu, güneşin ilk ışıklarıyla ısınmaya başlayan sabah havasına rağmen vazgeçilmez mantosunu üzerine geçirdi ve görevini gerçekleştirmek üzere yola koyuldu. İskelet'in parfümleri mucizevi bir biçimde birkaç metre önünden ilerliyor, ona yol açıyordu. Sanki güzel haberler alıyormuş gibi havayı koklayan ve beklenmedik bir biçimde nezaketle gülümseyen muhafızlar, yabancıyı kışkışlamak ve sıraya girip Divan-ı Âm Avlusu'na geçiş izin alması için şehrin diğer ucuna göndermek yerine ona yardımcı

olmak için çırpınmaya başladılar. Muhafızların amiri ulağını saray teşrifat görevlilerinden birine gönderdi; kısa süre sonra çıkagelen teşrifatçı aniden çağırtıldığı için sinirli görünüyordu. Fakat yabancıya yaklaştığı sırada havadaki esinti hafifçe yön değiştirdi ve etrafa bambaşka bir koku yayıldı; muhafızların hoyrat burunlarının algılayamayacağı kadar hafif olan bu rayiha, teşrifat memurunun aklına ansızın ilk aşkı olan genç kızı getirdi. Birbâl'in köşküne gidip gerekli izinleri almaya bizzat gönüllü olan teşrifatçı, döndüğünde bütün lüzumlu onayların verildiğini, ziyaretçiyi saray duvarlarının içine davet etmeye yetkili olduğunu bildirdi. Ziyaretçiye, kaçınılmaz olarak adı soruldu ve yabancı tereddütsüz cevap verdi.

"Bana Mogor diyebilirsiniz," dedi kusursuz Farsçasıyla. "Mogor dell'Amore, hizmetinizdeyim. Floransak bir centilmenim, şu anda İngiltere Kraliçesi namına görevliyim." Uzun beyaz tüyü hardal rengi bir mücevherle tutturulmuş kadife şapkasını çıkarıp yerleri süpürürcesine eğilerek, bir saray adamı maharetine, terbiyesine ve zarafetine sahip olduğunu izleyen herkese (baygın bakışları ve sırıtan suratları İskelet'in sanatının gücünü bir kez daha ispat eden hatırı sayılır bir kalabalık toplanmıştı çevresine) göstermiş oldu. "Saygıdeğer elçi," dedi karşılık olarak yerlere kadar eğilen teşrifat görevlisi, "bu taraftan, lütfen."

Önceki kokular dağılıp giderken üçüncü bir koku burunlara çalınmaya başlamıştı ve bu seferki havayı şehvetli hayallerle dolduruyordu. Artık Mogor dell'Amore adını takınmış olan adam, sarayın kırmızı dünyasında ilerlerken, perdeli pencerelerin ve kafesli paravanların arkasındaki telaşlı hareketleri fark etti. Karanlık pencerelerden birinin arkasında ışıldayan badem biçimli gözleri seçebildiğini hayal etti. Mücevherlerle süslenmiş bir elin, davet anlamına da gelebilecek muğlak bir hareketle şöyle bir sallandığını gördü. İskelet'i küçümsemekle hata etmişti. O da bu efsanevi ressamlar, şairler ve şarkılar şehrindeki her sanatçıyla boy ölçüşebilecek kadar kabiliyetliydi. "Kim bilir Şah için neler tasarladı," diye düşündü. "Eğer bunlar kadar karşı konulmaz bir kokuysa bu işten kazasız belasız sıyrılabilirim." Tudor parşömenini sıkı sıkı tuttu ve adımları uzadıkça kendine güveni de arttı.

Divan-ı Has'ın ana salonunun ortasında kırmızı kumtaşından bir ağaç, ağacın üzerinde ziyaretçinin eğitimsiz gözüne süslü bir tarzda işlenmiş, taştan yapılma kocaman bir muz hevengi gibi görünen bir şey vardı. Ağacın kırmızı taştan "dalları" gövdesinin tepesinden odanın dört köşesine uzanıyordu. Bu dallara, sim ve sırma işlemeli ipek gölgelikler asılmıştı;

muzların ve gölgeliklerin altındaysa, dünyanın (bir istisna hariç) en korkutucu adamı, sırtını taş ağacın gövdesine vermiş, ayakta duruyordu; ufak tefek, sevimli, muazzam zekâsı ve muazzam göbeğiyle nam salmış bir âdemoğlu; Hükümdar'ın sevgilisi, hasetçi rakiplerinin nefretinin hedefi, bir dalkavuk, bir kasideci, her gün on beş kilo yiyeceği haklayabilen, ahçılarına akşam sofrası için bin çeşit yemek hazırlamalarını emredebilen bir adam; başkaları için hayal olan her şeyi bilmeyi, hayatta kalmanın asgari şartı kabul eden bir adam.

Bu, Ebu'l Fazl idi; âlim-i mutlak, yani (yabancı diller ve Hindistan'ın bir türlü hafızasında yer etmeyen sayısız kaba lehçesi hariç) her şeyi bilen adam (dolayısıyla tıpkı Babil gibi çok dilli olan bu sarayda tek dilli, alışılmadık bir şahsiyetti). Bir tarihçi, casus başı, Dokuz Yıldız'ın en parlak olanı ve dünyanın (istisnasız) en korkunç adamının ikinci en yakın sırdaşı olan, dünyanın yaratılışının gerçek hikâyesini bilen, bu hikâyeyi meleklerden şahsen dinlediğini söyleyen Ebu'l Fazl, bundan başka saray ahırlarındaki atların her gün ne kadar saman yediğini, en beğenilen biryani tarifini, kölelerin adının sonradan niçin *havari* olarak değiştirildiğini, Yahudilerin tarihini, gökkubbe katmanlarının düzenini, Günahın Yedi Aşamasını, Dokuz Okulu, On Altı Bilgi Kaynağını, On Sekiz İlmi, Kırk İki Mundar Şeyi de bilmekteydi. Ayrıca, Fetihpur Sikri duvarları arasında olan biten her şeyi, hangi dilde olursa olsun muhbirler şebekesi aracılığıyla öğrenirdi; bütün gizli fısıltılardan, entrikalardan, düşkünlüklerden, gönül eğlendirmelerden haberdardı, dolayısıyla Sikri'nin dört duvarı arasında yaşayan herkes onun insafına, daha doğrusu, Buhara Kralı Abdullah'ın Ekber'in kılıcından bile daha fazla çekinmek gerektiğini söylediği kaleminin insafına muhtaçtı; tabii dünyanın (istisnasız) en dehşetli adamı, Ebu'l Fazl'ın hükümdarı, efendisi, kimseden korkmayan Ekber hariç.

Bir kral edasıyla profilini çevirmiş duran Ebu'l Fazl, dönüp de ziyaretçiye şöyle bir bakmadı. Sessizliğini uzun süre bozmayınca, küçümsemek ve hakaret etmek niyetinde olduğu açıkça anlaşıldı. Kraliçe Elizabeth'in elçisi, geçmek zorunda olduğu ilk sınavla karşı karşıya olduğunu sezmişti. O da hiç sesini çıkarmadı ve salonu kaplayan ürkütücü sessizlikte iki adam birbiri hakkında pek çok şey öğrendi. "Bana açık vermediğini sanıyorsun," diye düşünüyordu yolcu, "ama haşmetinden ve nezaketsizliğinden, tombulluğundan ve haşin çehrenden anlaşılıyor ki, hazcılığın şüpheyle bir arada var olduğu, şiddetin –çünkü sessizliğin de bir tür şiddetli saldırı– güzellik tasavvuruyla yan yana kol gezdiği bir dünyanın

timsalisin; ve ifrada kaçan sefahat bu evrenin zaafı, kindarlık da beyhude kibridir. Tutsağı olduğunuz büyüdür kibir, bu aşırı gururunuz hakkındaki bilgim de beni hedefime ulaştıracak yoldur.”

Derken, dünyanın (bir istisna hariç) en dehşetli adamı, sanki berikinin düşüncelerine cevap veriyormuş gibi nihayet konuşmaya başladı. “Ekselans,” dedi müstehzi bir tebessümle, “kralları baştan çıkarmak için icat edilen kokulardan süründüğünüzü fark ettim, demek ki bizim usul ve erkânımızdan haberdar olmayacak kadar saf biri değilsiniz, hatta hiç mi hiç saf değilsiniz. Bir süre önce varlığınızdan haberdar olduğumda size pek güvenmemiştim, şimdi kokunuzu aldıktan sonra güvenim daha da azaldı.” Sarışın Mogor dell’Amore, İskelet Mohini’nin reçetelerini maharetle uyguladığı sihirli merhemler kitabının asıl yazarının Ebu’l Fazl olduğunu tahmin etti, dolayısıyla bu ıtri sihirlerin onun üzerinde hiç tesiri yoktu; Ebu’l Fazl etkilenmeyince kokular diğer insanlar üzerindeki tesirlerini de yitirmişti. Divan-ı Has’ın dört giriş kapısında nöbet tutan muhafızlar aniden kendilerine geldiler ve yüzlerindeki budalaca sırıtışlar yok oldu, saygın misafire hizmet etmek için bekleyen peçeli köle kızlar erotik hülyalarından sıyrıldılar ve yabancı, Hükümdar’ın gözbebeğinin her şeyi gören bakışları altında çırılçıplak kaldığını anladı; artık sadece gerçek veya en az onun kadar ikna edici bir açıklama kurtarabilirdi onu.

“İspanya Kralı Felipe’nin sefiri bizi ziyaret ettiğinde,” diye devam etti Ebu’l Fazl, “maiyetini ve armağanlarını fillerle taşımıştı, yanı sıra yirmi bir tane safkan Arap atı ve mücevherler getirmişti. Katiyen bir öküz arabasıyla yolculuk etmemiş, geceyi de zayıflıktan bir deri bir kemik kalmış, canlı cenaze mi yoksa bir kadın mı olduğu anlaşılmayan fahişenin biriyle kerhanede geçirmemişti.”

“Efendim Hauksbanklı Lord Hauksbank, Surat’ta karaya çıkacağımız sırada maalesef Tanrı’ya ve onun meleklerine kavuştu,” diye cevap verdi yabancı. “Ölüm döşeğinde yatarken, Majestelerinin kendisine bahşettiği vazifeyi tamamına erdirmemi emretti bana. Ne yazık ki mürettebat arasında cirit atan hırsızlarla haydutlar, daha cesedi bile soğumadan efendimin değerli eşyalarına el koymak için kamarasını altüst ederek yağmalamaya başladılar. İtiraf etmek zorundayım, canımı ve Kraliçe’nin mektubunu kurtarıp kaçacak kadar yaver gitti talihim; zira kalıp Lord Hauksbank’ın mallarını korumaya kalksaydım, efendimin sadık hizmetkârı olduğumu bilen haydutlar gırtlağımı keserlerdi. Onun naaşının Hıristiyan âdetlerine uygun bir biçimde toprağa verilmemiş olduğundan endişe etsem de, ölüm

döşeğinde bile ağzından düşürmediği, artık bana ait olan vazifeyi tamamlamak üzere muazzam şehrinize geldiğim için gururluyum.”

“İngiltere Kraliçesi,” diye karşılık verdi Ebu’l Fazl, “kani olduğum kadarıyla şanlı dostumuz İspanya Kralı’nın hasımlarından biri.”

“İspanya kültürsüz ve zevksiz bir zorbadır,” diye anında bir karşılık uydurdu öteki, “oysa İngiltere sanatın, güzelliğin ve kraliçemiz Gloriana’nın yuvasıdır. Andavallı Felipe’nin düzmece iltifatlarına aldanmayınız. Büyük başlar birlikte düşünmelidir ve Şah’ın haşmetinin ve zarafetinin gerçek aynası İngiltere Kraliçesi Elizabeth’tir.” Bu telden çalmaya iyice ısınan yolcu giderek açıldı, uzaklardaki kızıl saçlı Kraliçe’nin bizzat Hükümdar’ın Garp’taki aynası olduğunu, Ekber’in bir kadın bedenindeki ikizi sayılması gerektiğini, o’nun, Şehinşah’ın da Şark’ın bıyıklı ve bakire olmayan Elizabeth’i sayılabileceğini, ikisinin de özünde aynı yüceliği paylaşan şahsiyetler olduğunu ballandıra ballandıra anlattı.

Ebu’l Fazl soğuk bir ifadeyle sözünü kesti. “Ne cüretle sultanımı bir kadınla aynı kefeye koyuyorsun?” dedi yumuşak bir ses tonuyla. “Gördüğüm kadarıyla İngiltere tacının hakiki mührüyle kapatılmış olan, hasebiyle sana güvenli seyahat izni lütfetmemizi gerektiren şu parşömen tomarını taşıdığın için kendini şanslı say. Aksi takdirde böylesi bir küstahlığın mükâfatı olarak seni, yakınlardaki bir çayırda tuttuğumuz, menfur domuzlardan kurtulmamıza vesile olan azgın filin ayaklarının altına attırırdım.”

“Yüce Hükümdar, kadınları cömertçe takdir edişiyle bütün dünyada nam salmıştır,” dedi Mogor dell’Amore. “Hiç şüphem yok ki, Doğu’nun mücevheri, cinsiyeti ne olursa olsun başka bir ulvi mücevhere benzetilmeyi hakaret kabul etmeyecektir.”

“Goa’daki Portekizliler tarafından bu divana gönderilen Nâsıralı âlimler senin mücevherin hakkında o kadar da iyi konuşmuyorlar ama,” diye omuz silkti Ebu’l Fazl. “Diyorlar ki Tanrı’ya karşıymış, çok yakında ezilip gidecek ehemmiyetsiz bir kraliçeymiş. Diyorlar ki hükmettiği millet adi bir haydut taburuymuş ve sen de en iyi ihtimalle bir muhbirmişsin.”

“Portekizliler deniz haydududur,” dedi Mogor dell’Amore. “Derya haramisidir onlar, alçaktırlar. Aklı başında kimseler onlara hiç itimat etmemelidir.”

“İsa Cemiyeti azası Peder Acquaviva da senin gibi bir İtalyan,” diye cevabı yapıştırdı Ebu’l Fazl, “refakatçisi Peder Monserrate ise İspanyol.”

“Buraya tıynetsiz Portekizlilerin bayrağı altında geldilerse,” diye ısrar etti beriki, “o zaman Portekizli haydut köpeklerden hiç farkları kalmamış demektir.”

Yukarıda, başlarının üzerinde bir yerde bir kahkaha koptu; sanki bir tanrı yabancıyla alay ediyordu.

“Merhamet et, büyük Münşi,”[12] diye gürledi tok bir ses. “Delikanlının yaşamasına müsaade et, en azından bize getirdiği maruzatı okuyana dek canını bağışla.” İpek gölgelikler bağlarından kurtulup odanın köşelerinde toplanınca, onların üstünde, yukarıda, kumtaşı ağacın minderlerle kaplı konforlu tepesinde Krali Rahatlık Pozu’nda oturan ve neşeli kahkahalar atan Ebulfeth Celaleddin Muhammed Ekber, Büyük Mughal’ın ta kendisi belirdi; kocaman tüneğindeki dev bir papağanı andırıyordu.



Asabi bir ruh haliyle uyanmıştı ve mahir gözdesinin her türlü ihtimamına rağmen bir türlü sakinleşmemişti. Gecenin bir yarısında yolunu kaybetmiş bir karga her nasılsa Sultan Codha’nın yatak odasına girmiş, soylu çift, kuşun korku dolu gaklamalarıyla uyanmış, uyku mahmuru Hükümdar bu sesi dünyanın sonunun geldiğini ilan eden bir feryat sanmıştı. Siyah bir kanat, dehşet verici bir an için yanağını süpürmüştü. Hizmetkârlar kargayı kovalayıp dışarı atana kadar, Hükümdar’ın sinirleri altüst olmuştu bile. O andan sonra uğursuzluk alametleriyle dolu rüyalar gördü. Hatta kâbuslarından birinde, o kıyamet habercisi karga kapkara gagasını göğsüne daldırıyor, çekip çıkardığı kalbini, Peygamber’in Uhud Savaşı’nda düşen amcası Hamza’nın ciğerini yiyen Mekkeli Hind gibi yiyordu. Hamza gibi kudretli bir kahraman bile kansız bir mızrakçının eliyle ölebiliyorsa, kendisi de her an karanlıklardan fırlayabilecek, bir karga gibi uçan, çirkin, ölümcül ve kapkara bir okla öldürülebilirdi. Bir karga bile muhafızlarını aşıp yüzüne karşı kanat çırpabiliyorsa, bir katil de aynısını başaramaz mıydı?

Böylece, içi ölüme dair sezilerle doluyken, aniden karşısına dikiliveren sevgiye karşı savunmasız kaldı.



Kendini İngiliz elçisi olarak tanıtan düzenbazın çıkagelişi merakını uyandırmıştı ve Ebu’l Fazl’a yabancıyla biraz eğlenmesini emrettikten sonra sıkıntısı hafiflemişti. Gerçekte son derece sıcakkanlı ve hoşsohbet bir adam olan Ebu’l Fazl, istediği zaman haşin sorgulayıcı rolünü Sikri’deki

herkesten daha iyi canlandırırdı ve iki adamın, sorguya çeken ve sorguya çekilenin başları üstündeki saklı köşesine yerleşen Hükümdar aşağıdaki eğlenceyi dinlerken geceden kalan kara bulutlar nihayet dağıldı, unutuldu. “Şarlatan kendini iyi savundu,” diye düşündü Şah. İpek örtüleri yerlerinde tutan püsküllü kordonları çekip varlığını gözler önüne serdiği sırada enikonu rahat ve lütufkâr bir ruh halindeydi, ancak gözleri sarı saçlı ziyaretçinin gözleriyle buluştuğu anda üzerine hücum eden hislere hazırlıksız yakalandı.

Aşktı bu ya da ona benzer bir his. Hükümdar’ın nabzı sevdalanmış bir genç kız gibi hızlı hızlı atmaya başladı, soluk alıp verişi hızlandı, yanakları al al oldu. Bu genç adam ne kadar da yakışıklıydı, kendinden nasıl da emin, nasıl da gururluydu. Gözle görülmeyen bir şey daha vardı delikanlıda; onu Şah’ın maiyetindeki yüzlerce kişiden daha şayanı dikkat kılan bir sır. Kaç yaşındaydı? Hükümdar *Frenk* yüzlerini okumayı pek beceremiyordu. Yirmi beş yaşlarında da olabilirdi, otuz yaşında da. “Oğullarımızdan daha büyük,” diye düşündü Hükümdar, “bize oğul olamayacak kadar büyük.” Bu düşünce de nereden çıkmıştı şimdi? Yabancı bir acayip cadı falan olmasın, diye sordu kendi kendine. Esrarengiz bir büyünün tesirine mi kapılmıştı? Neyse ne, şimdilik hislerinin peşinden gitmenin ne mahzuru olabilirdi ki; gizlenmiş bir bıçağın ağzına yakalanmayacak ya da içine bir şeyler katılmış bir bardaktan içmeyecek kadar kurnazdı. Kaynağının ne olduğunu anlamak için hislerini takip edebilirdi. İktidarla geçen bir hayatın elzem cezalarından biri de bu hayatta sürprizlere yer olmamasıydı, Hükümdar hiçbir konuda asla gafil avlanmayacağından emin olmak için karmaşık sistemler ve düzenekler kurmuştu, ancak tesadüf müdür yoksa tasarlanmış mıdır bilinmez, Mogor dell’Amore adlı bu adama hazırlıksız yakalanmıştı. Sırf bu sebepten bile daha yakından tanınmayı hak ediyordu genç adam.

Ekber Şah, “Bize Kraliçe’nin mektubunu oku,” diye emredince, “elçi” elini abartılı jestlerle sallayarak başını yere değdirmek istercesine yerlere kadar eğildi, yeniden doğrulduğunda açılmış parşömen tomarı elinden sarkıyordu; oysa ne Ekber ne de Ebu’l Fazl mührün kırıldığını görmemişlerdi. “El çabukluğu marifet ustası,” diye düşündü Hükümdar. “Hoşumuza gitti bu.” Şarlatan önce İngilizcesinden okuduğu mektubu daha sonra hiç dili çalmadan Farsça’ya çeviriyordu. “Muzaffer ve muktedir Prens Hazretleri,” diye yazmıştı Elizabeth, “Kambaya Kralı Lord Zelabdim Ekhebar, size selamlarımızı sunarız.” Ebu’l Fazl burnundan horultular çıkararak at kişnemesi gibi bir kahkaha attı. “‘Zelabdim’ mi?” diye dudak

büktü. “Peki sözü geçen şu ‘Ekhebar’ kim acaba?” Tüneğindeki Hükümdar neşeyle dizini tokatladı. “Biziz,” diyerek kıkır kıkır güldü. “Padişah Ekhebar, periler ülkesi Kambaya’nın sultanı biziz. Ey biçare, bihaber İngiltere, ahaline acıyoruz zira Kraliçen hem cahil hem gafildir.”

Mektubu okuyan yolcu, kahkahaların sonlanmasını bekledi. “Devam et, oku.” Hükümdar elini sallayarak devam etmesini işaret etti. “Kral ‘Zelabdim’ okumanı emrediyor.” Yeni bir kahkaha tufanı koptu, Şah, yaşaran gözlerini silmek için mendilini çıkardı.

“Elçi” yeniden, öncekinden daha da zarif hareketlerle reverans yaptı ve okumaya devam etti; mektubun son cümlesine geldiğinde, yeni bir büyü tamamlanmıştı. “Ticaret ve başka müşterek menfaat meselelerinde zat-ı âlinizin mutabakatını talep ediyoruz. Ekselanslarının kendisini Yenilmez ilan ettiğini haber aldık ve sizi temin ederiz ki bu kudretli iddianın hükmünü sorgulamıyoruz. Bununla birlikte, kendisi için aynı iddiada bulunan bir başkası daha var, fakat hiç kuşkunuz olmasın ki, bu diğer tarafın iddiasının asılsızlığına ikna olduk. Haşmetmeab, sözünü ettiğimiz kişi, şu ehemmiyetsiz Papaz, Roma Piskoposu, tıynetsiz silsilenin on üçüncüsü olan Gregorius’tur ve onun Şark’la ilgili tasarılarını takip etmek yerinde bir tavır olacaktır. Şayet Kambaya, Çin ve Japonya’ya rahiplerini gönderecek olursa, sizi temin ederiz ki bunu sırf kutsiyetinden yapmayacaktır. Aynı Piskopos şu zamanda bize karşı savaşa hazırlanmaktadır ve onun Katolik hizmetkârlarının sarayınızdaki varlığından şüphe etmek gerekmektedir, zira gizlice onun istikbaldeki zaferlerini hesap etmektedirler.

“Hasmınızın bu uşaklarına itibar etmeyiniz! Bizimle ittifak yapınız, birlikte bütün düşmanlarımızı hezimete uğratacağız. Zayıf ve aciz bir kadının vücuduna sahip olduğumu biliyorum, lâkin bir kralın, bir İngiltere kralının kalbini ve ciğerini taşıyorum ve Roma’daki bir Papa’nın beni ya da müttefiklerimi küçük düşürmeye cüret etmesini hakaret kabul ediyorum. Çünkü sadece hâkimiyet değil, iktidar da benimdir ve kudretim beni her muharebede muzaffer kılacaktır. Onların her biri bozguna uğratıldığı ve arzın dört bir yanına saçıldığında, İngiltere’yle müttefik olduğunuza memnun kalacaksınız.”

“Elçi” okumayı bitirdiğinde, Hükümdar birkaç dakika içinde aşkı ikinci kez tattığını hissetti, çünkü bu kez de mektubun yazarına, İngiltere’nin Kraliçesine duyduğu büyük arzunun esiri olmuştu. “Ebu’l Fazl,” diye haykırdı, “hiç vakit geçirmeden bu saltanatlı hanımı nikâhımıza almayalım

mı? Bu kızoğlankız kraliçeyi, Rani Zelabat Gloriana Pehlevi'yi? Onu hemen almak niyetindeyiz."

"Mükemmel bir fikir," dedi "elçi" Mogor dell'Amore. "Bu madalyonun içinde, size muhabbetli selamlarıyla birlikte gönderdiği bir tasviri bulunmaktadır, kelimelerinin letafetini bile geride bırakan güzelliğinden adeta büyüleneceksiniz." Kol ağızlarındaki dantelaları hızlı ve gösterişli bir hareketle hışırdatarak altın muskayı çıkardı, yabancı hakkındaki derin şüpheleri yüzünden okunan Ebu'l Fazl'a verdi. Ebu'l Fazl, derin sulara girildiği görüşündeydi ve bu Mogor'un saraydaki varlığının, kimin hayrına olacağı belirsiz muazzam sonuçları olacağını düşünüyordu, fakat Hükümdarını bu yeni ilgisi hakkında ikaz etmeye çalıştığında, dünyanın (istisnasız) en dehşetli adamı uyarıları elinin tersiyle itti.

"Çok cazip bir mektup, onu getiren de öyle," dedi Ekber. "Sefiri yarın hususi odalarımıza getirin ki onunla bir süre daha konuşabilelim."



Hükümdar Zelabdim Ekhebar'ın aynadaki cins-i latif yansıması Kraliçe Birinci Zelabat Gloriana'ya duyduğu ani hayranlık, resmî saltanat ulakları tarafından İngiltere'ye taşınan ve asla karşılık bulmayan bir dizi aşk mektubuyla sonuçlandı. Şah'ın özel mührünü taşıyan bu coşkulu mektuplar, o dönemde Avrupa'da (ve Asya'da) görülmemiş bir duygusal yoğunlukla ve şehvetle kaleme alınmıştı. Haberciler düşman tuzağına düştüğü için bunların çoğu varış yerine ulaşmadı ve hayatında hiç görmediği bir kadına ebedi aşkını ilan eden Hint İmparatoru'yla onun Garp ile Şark'ı birleştirecek müşterek bir cihan imparatorluğu kurma yönündeki megaloman fantezileri, Kabil'den Calais'ye, bu teklifsiz mektupları ele geçiren bütün soylular ve prenslere büyük keyif verdi, onlar için bol bol eğlence vesilesi oldu. Whitehall Sarayı'na ulaşmayı başaran mektuplarsa ya sahte muamelesi gördü ya da takma isim arkasına saklanan bir delinin hezeyanları olarak kabul edildi ve bunları getiren haberciler derhal defedildi; pek çoğu da tamamlamayı başardıkları uzun ve tehlikeli yolculuğun mükâfatı olarak hapsi boyladı. Bir süre sonra huzura çıkmaları yasaklandı ve zorlukla da olsa yeniden Fetihpur Sikri'ye ulaşmayı başaranlar hınçla acı haberleri verdiler. "O kraliçenin bakire olmasının nedeni belli, kimse o balık gibi soğuk kadınla cilveleşmek bile istemez de ondan," dediler ve bir yıl bir gün sonra, Ekber'in aşkı başladığı gibi çabucak ve gizemli bir biçimde bitti; belki de bunda, bir defalığına da olsa

Hükümdar’ın var olmayan sultanının arkasında birleşerek isyan bayrağını açan, başlangıçta bizzat iltifatlara boğarak ilgisine mazhar olduğu Hükümdar’ın mektuplarını cevapsız bırakarak riyakârlığını kanıtlamış olan o İngiliz kadınına süslü püslü aşk nameleri göndermeyi bırakmadığı takdirde hizmetlerini sunmaktan vazgeçeceklerini söyleyerek onu tehdit eden hanımlarının da etkisi olmuştur; çok daha yakınında sevgi dolu ve çekici hanımları varken o sevimsiz ecnebi kadını anlamaya çalışmak budalalıktan başka neydi ki?

Uzun saltanatının sonlarına doğru, şarlatan Mogor dell’Amore’nin zamanından çok yıllar sonra, yaşı epey ilerlemiş Hükümdar nostalji dolu bir ruh haliyle İngiltere Kraliçesinden gelen o tuhaf mektubu hatırladı ve yeniden görmek istedi. Mektup getirildi fakat başka bir dilmaç tarafından çevrildiğinde o ilk metinden geriye pek bir şey kalmadığı görüldü. Arşivlenen mektupta ne Ekber Şah’ın ne de Papa’nın yenilmezliğinden söz ediliyor, ortak düşmanlara karşı ittifak falan da istenmiyordu. Aslına bakılırsa, mektubun içeriği, İngiliz tüccarlar için makul ticaret koşulları talebi ve yanı sıra bir dizi basmakalıp saygı ifadesinden ibaretti. Gerçeği öğrenen Şah, rüyasında kargayı gördüğü o uzun yıllar önceki gecenin sabahında ne denli cüretkâr bir sihirbazla tanışmış olduğunu bir kere daha anladı. Ancak bu bilgi, ona hiçbir zaman unutmaması gereken şu önemli dersi hatırlatmaktan başka bir işe yaramazdı artık: Büyücülük için iksirlere, cinlere ya da büyülü asalara ihtiyaç yoktur. Tatlı dilli bir ağızdan dökülen sözcükler tılsımın ta kendisidir.

6

Dil kılıcı kınından çekildi mi

Dil kılıcı kınından çekildi mi, diye düşündü Hükümdar, en keskin bıçaktan daha derin yaralar açar. Kanıt gerekiyorsa, her gün bu sarayda, nakışlar ve aynalarla süslenmiş Yeni İbadet Çadırı'nda gerçekleşen felsefeciler münazarasında bulunabilirdi. Buradan sürekli yükselen bağrış çığrışlar, silah yerine sözcüklerle birbirlerine merhametsizce saldıran memleketin en parlak düşünürlerinin sesiydi. Ekber Şah, Kuç Nahinli küstah Rana'yı doğradığı gün verdiği sözü tutmuş, ilahî ibadetin hiçbir şart koşulmaksızın gerçekleştirilen akli bir güreş müsabakası biçiminde tasavvur edildiği bir tartışma yeri inşa etmişti. Bu yeni buluşuyla gösteriş yapmak, ziyaretçiyi Mughal Sarayı'nın benzersizliğine ve ilericiliğine hayran bırakmak için Mogor dell'Amore'yi kendisine eşlik edip Çadır'da süren münakaşalara katılmaya davet etmiş, bu vesileyle Portekiz tarafından gönderilen Cizvitlere Hükümdarın kulağına başka Garplıların da ulaşabildiğini göstermek istemişti.

Su İçenler ve Şarap Sevenler olarak iki karşıt gruba ayrılan münazaracılar çadırın içinde halılar ve minderlere yaslanarak karşılıklı oturmuş, Hükümdar'la misafiri de iki cephenin tam ortasındaki boşluğa yerleşmişti. *Menkul* diye bilinen ve sofu düşünürlerle şeyhlerden oluşan taraf sadece su içerken, *Makul* adıyla bilinen ve saf felsefeyle ilmi yücelten rakipleri bütün gün lıkır lıkır şarap içiyordu. Ebu'l Fazl ve Raca Birbâl de bugün buradaydılar, her zamanki gibi şarapseverler tarafında yerlerini almışlardı. Aksi ve somurtkan yeniyetme Şehzade Selim de çadırdaydı, ağzına sudan başka bir şey koymayan Şeyh Badauni'nin yanı başında oturuyordu; sanki hiç çocuk olmamış gibi görünen molla, bu incecik genç adam Ebu'l Fazl'dan nefret ediyor, koca göbekli muhterem de onun düşmanlığına en yürekten nefretiyle karşılık veriyordu. İkisi arasında sürüp giden tartışmalar ağız dalaşına dönüşüyor, öyle ağır hakaretler ediliyordu ki ("Yaltakçı şişko!" – "Huysuz solucan!"), Hükümdar özlediği ahenkli düzene bu derin fikir ayrılıkları sayesinde ulaşacağından şüpheye

düşüyordu: Özgürlük gerçekten birliğe giden yol muydu, yoksa kaçınılmaz olarak mahşer kargaşasına açılan kapı mı?

Ekber, bu yenilikçi mabedin kalıcı bir binaya kurulamayacağına karar vermişti. Burada tek tanrı, münazaranın kendisi olacaktı (kaç kolu bacağı olursa olsun veya ne kadar yüce olursa olsun hiçbir mabuda yer yoktu). Fakat akıl fani bir ilahiyat, ölümlü bir tanrıydı, sonradan yeniden doğsa bile en nihayetinde ölümü kaçınılmazdı. Düşünceler denizin gelgitlerine veya ayın evrelerine benziyordu; ortaya çıkar, uygun zaman içinde yükselir ve gelişir, derken alçalmaya başlar, kararır, büyük çark döndüğü zaman yok olup giderlerdi. Tıpkı çadırlar gibi gelip geçici meskenlerdi düşünceler; onlara en uygun yuva da olsa olsa bir çadırdı. Mughal İmparatorluğu'nun çadır ustaları, olağanüstü ölçüde karmaşık ve müthiş güzel açılır kapanır evler inşa eden mahir sanatçılardı. Ordular yürüyüşe geçtiğinde, Hükümdar'ın ve maiyetinin ikamet edeceği küçük çadır şehri kurmak ve kaldırmakla görevli –filler ve develer hariç– iki bin beş yüz kişilik ikinci bir ordu onu takip ederdi. Bu taşınabilir mabetler, otağlar ve konaklar Sikri'nin taş ustalarına bile ilham vermişti, ancak bir çadır alt tarafı bir çadırdı; bezi, kumaşı ve tahtasıyla zihnin ve onun meyvelerinin geçiciliğini temsil ediyordu. Bundan yüzyıllar sonra bir gün Şah'ın cihan imparatorluğu bile yok olduğunda –evet! Bu mekânda kendi yaratısının çöküşünü bile aklından geçirmeye razı olabiliyordu!– torunları çadırı indirtecek ve Şah'ın bütün ihtişamı tarihe karışacaktı. "Ancak ölümün gerçeklerini kabullendiğimizde," diye ilan etti Hükümdar görüşünü, "hayatta olmanın gerçeklerini öğrenmeye başlayabiliriz."

"Paradoks dediğimiz şey, Majesteleri," diye cevap verdi Mogor dell'Amore, küstah bir tavırla, "zihnini kazanı boylayacak bir tavuk gibi sıkı sıkı bağladığı adamın başkalarına aklıselim sahibi görünmesine imkân veren bir düğümdür. 'Hayatın anlamı ölümdedir!' 'Servet, sahibinin ruhani fakirliğini tehlikeye atar!' Böylelikle şiddet nezakete, çirkinlik güzelliğe, herhangi bir şey zıddına dönüşebilir. Bu, aldatıcı yansımalar ve tersyüz görüntülerle dolu hakiki bir aynalı odadır. Bir adam, duru denebilecek tek bir düşünceyi zihninden bile geçiremeden hayatının son gününe dek paradokslar bataklığında debelenebilir." Hükümdar, Rana'nın rencide edici bıyığını yüzünden söküvermesine neden olan aynı kör ve yakıcı öfke dalgasının içinde kabarmaya başladığını hissetti. Kulakları onu yanıltıyor muydu? "Bu ecnebi alçak hangi hakla..?" "Nasıl cüret eder..?" Yüzünün kızardığının, öfkeden tükürükler saçarak konuşmaya başladığının

farkındaydı Ekber Şah. Meclise sessiz bir dehşet hâkimdi, zira Şah celallendi mi her şeyi yapabilir, çıplak elleriyle gökyüzünü başlarına yıkabilir, şahit oldukları sahneyi asla anlatamasınlar diye odadaki herkesin dilini kestirebilir, gövdesinden çekip çıkardığı ruhu sahibinin kanıyla dolu kaynayan bir kazanda boğabilirdi.

Dehşetli ve şaşkın sessizliği, Badauni'nin cesaretlendirmesiyle Şehzade Selim bozdu. "Biraz önce Şah'a söylediklerin için," dedi tuhaf, kalın mantolu arsız yabancıya, "canından olabileceğini biliyor musun?" Mogor dell'Amore (aslında pek de öyle hissetmemesine rağmen) küstahça, hiç çekinmeden cevap verdi. "İnsan bu şehirde bu nedenle ölebiliyorsa," dedi, "zaten yaşanmaz bir şehirde yaşamaya çalışıyor demektir. Kaldı ki, bu çadırda Şah'ın değil, mantığın hüküm sürdüğünü sanıyordum." Sessizlik, kesilmiş süt gibi yoğunlaştı. Ekber'in yüzü karardı. Derken fırtına ansızın geçip gitti ve Hükümdar gülmeye başladı. Mogor dell'Amore'nin sırtına kuvvetlice birkaç şaplak indirdi ve coşkuyla başını sallamaya başladı. "Atabeyler," dedi, "bir yabancı bize güzel bir ders verdi. İnsan, yuvarlak olduğunu görmek için dairenin dışında durmalı."

Herkesin ortasında paylanmanın utancını tatma sırası şimdi Veliaht Şehzade'deydi, ama delikanlı hiçbir şey söylemeden yerine oturdu. Ezeli rakibi Badauni'nin yüzündeki ifade Ebu'l Fazl'ı öyle memnun etmişti ki, Şah'ı beklenmedik bir biçimde kendine hayran bırakan sarı saçlı ecnebiye hafiften ısınmaya bile başladı. Yabancıya gelince; hayatını ortaya koyarak oynadığı kumar masasında bu eli kazandığını anladı, fakat başarısının bedeli çok güçlü bir düşman kazanmak olmuştu; toy ve besbelli hırçın bir yeniyetme oluşu, bu düşmanı daha da tehlikeli bir hale getiriyordu. *Şehzade'nin gözdesi, İskeletten nefret ediyordu, şimdi de Şehzade benden nefret ediyor*, diye düşündü. *Bu mücadeleden galip çıkmamız pek mümkün görünmüyor*. Bununla birlikte, huzursuzluğunu ve endişesini hiç belli etmeden, elinden geldiğince gösterişli reveranslar ve jestlerle Raca Birbâl'in ikram ettiği kırmızı şarap kadehini kabul etti.

Hükümdar da oğlunu düşünüyordu. Doğumu ne büyük bir mutluluk kaynağı olmuştu! Ancak onu sofuların ve mollaların, Şehzade'nin isim babası Şeyh Selim Çiştî'nin müritleri ve haleflerinin himayesine vermekle hata etmişti galiba. Çocuk büyüyünce karmakarışık bir çelişkiler yığını haline gelmişti; incelikleri ve bahçeciliği sevdiği kadar afyonun verdiği miskinliği de seviyordu, sofular arasında bir seks müptelasıydı, en bağnaz düşünürlerin sözlerini aktararak konuşan, Ekber'in beğenilerini *körlerin*

gözünde ışık arama diye alaya alan bir haz düşkünüydü. Tabii kendisi uydurmamıştı bu sözü. Çocuk, duyduğunu taklit eden bir çiğdeci kuşu, iplerini ele geçirenin babasına karşı kullanabileceği bir kuklaydı.

Halbuki, öte yandan ve aksine, bir de şu yabancıya bak; tartışmaya o kadar âşık ki, hayretler içindeki Hükümdar'ın yüzüne karşı akılcı bir iğneli söz edebiliyor ve daha da kötüsü, bunu herkesin ortasında yapmaya çekinmiyor. Belki de Şah, kendi etinden ve kanından olanların anlayamayacağı ya da dinlemekten sıkılacağı şeyleri bu adamla konuşabilirdi. Kuç Nahinli Rana'yı öldürdüğünde, kendisini anlayabilecek yegâne insanı, sevmeyi başarabileceği tek adamı katletmiş olabileceğini düşünmüştü. Fakat belki de kader, adeta ıstırabına cevap verir gibi, ona ikinci bir sırdaş göndermişti, hem de daha iyisini; zira bu sadece konuşmayı bilen bir adam değil, aynı zamanda bir maceracıydı. Akıl adına akılsızca tehlikelere atılan bir mantık adamı. Paradoksu hor gören çatışmalı bir şahıs. En az Şehzade Selim kadar çelişkili –belki herkesten daha çelişkili– bir kişiliği vardı keratanın, ama bunlar Hükümdar'ın hoşuna giden türden çelişkilerdi. Mogor denen bu adama kalbini açabilir miydi, sağır dalkavuğu Bhakti Ram Cain'e, akıllı Birbâl'e ya da her şeyi bilen Ebu'l Fazl'a bile söyleyemediği gizlerini ona açabilir miydi acaba? Bu adam sayesinde nihayet günah çıkarabilir miydi?

Zira anlatmak istediği o kadar çok şey vardı ki; Ebu'l Fazl'ın ya da Birbâl'in bile bütünüyle anlayamayacağı, Yeni İbadet Çadırı'nda tartışmaya açmaya hazır olmadığı düşüncelerdi bunlar. Mesela, bir dine hakikate götürdüğü için değil de sırf ecdadının inancı olduğu için sıkı sıkı bağlanmanın niçin gerekli olduğunu sorgulamak istiyordu. İnanç, inanç değil de basit bir aile alışkanlığı mıydı yani? Belki de gerçek bir din yoktu, belki de sadece sonsuzca kuşaktan kuşağa devretme vardı. Üstelik insan bir hatayı da bir erdem kadar kolayca miras alabilirdi. Yoksa inanç, atalarımızın büyük bir hatasından başka bir şey değil miydi?

Belki de gerçek bir din yoktu. Evet, kendine bu düşünceyi zihninde evirip çevirme izni vermişti. İnsanların tanrıları yarattığı, aksinin doğru olmadığı yönündeki şüphelerini birine açabilmeyi çok istiyordu. Her şeyin merkezinde olan insandır, Tanrı değil, diyebilmek istiyordu. Yürekte, en yukarıda ve en altta, önde, arkada ve yanda olan insandır, Şeytan da Melek de insandır, mucize de günah da insan, hep insandır; gelin bundan böyle insanoğluna adananlardan başka tapınağı tanımayalım. İşte en dile getirilemez ihtirası buydu; insan dinini kurmak. Yeni İbadet Çadırı'nda

Şarapçılar ve Sucular birbirlerini keferelikle ve ahmaklıkla itham ediyorlardı. Hükümdar'sa, bütün şeyhler ve felsefecilerin kendisine yaşattığı gizli hayal kırıklığını itiraf etmek istiyordu. Bütün münakaşayı bir kenara kaldırmak, asırların mirasını tamamen silmek, insanın yeni doğmuş bir bebek gibi çırılçıplak cennet tahtında durmasına olanak sağlamak istiyordu. (Şayet insan tanrıyı var ettiyse onu yok da edebilirdi. Yoksa bir yaratının yaratıcısının kudretinden kaçması mümkün müydü? Bir tanrı yaratıldıktan sonra yok etmesi imkânsız bir hale mi gelirdi? Böylesi hayalî yaratılar onları ebedi kılan bağımsız bir irade mi kazanırlardı? Hükümdar'ın bu sorulara verecek cevabı yoktu fakat sorular zaten bir tür cevapmış gibi geliyordu ona.) Hemşerilerinin kavrayamayacağı şeyleri yabancılar anlayabilir miydi? Şayet o, Ekber, dairenin dışına çıkarsa, onun gönençli döngüselliğinden uzakta, yeni bir düşüncenin dehşet verici tuhaflığında yaşayabilir miydi?

"Gidiyoruz," dedi misafirine. "Bugünlük bu kadar mühim düşünce dinlemek yeter."



Gün ortası sıcağında titrek ve şeffaf bir sis perdesinin arkasında ışıldıyormuş gibi görünen saltanat sarayının üzerine tekinsiz ve aldatıcı bir sükûnet hissi çöktüğünden, dönemin ve zamanın gerçek mahiyetini işaretler ve alametlerde aramak gerekiyordu. Günlük buz sevkiyatının gecikmesi, eyaletlerde karışıklık çıktığının işaretiydi. Anup Talao'nun, Havuzların En Güzeli'nin berrak sularının yeşil bir küfle gölgelenmesi, sarayda ihanet hazırlığı yapanlar olduğunun alametiydi. Şah'ın saraydan ayrılıp tahtırevanıyla Sikri Gölü'ne doğru yola koyulması ise, Hükümdar'ın sıkıntılı bir ruh halinde olduğu anlamına gelirdi. Bunların hepsi su kehanetleriydi. Yanı sıra hava, ateş ve toprak alametleri de vardı, fakat hiçbiri su alametleri kadar güvenilir değildi. Su, Hükümdar'a haberler getirir, gelgitleriyle gerçeği ona taşır ve onu yatıştırırdı. Daracık kanallar ve geniş yolaklarla saray bölgesindeki avluların çevresinde ve içinde dolaşarak taş binaları aşağıdan serinletirdi. Doğru, Badauni'nin *menkul* cemaati gibi perhizkâr sofuların da timsaliydi su, fakat Hükümdar'la ab-ı hayat arasında, hiçbir yobazın hayal edemeyeceği kadar yakın bir münasebet vardı.

Bhakti Ram Cain, aptes alması için Şah'a her sabah sıcak buharlar saçan bir kap su getirir, bir süre dikkatle incelediği yükselen buharlar, o gün yapması gerekenleri Hükümdar'a ifşa ederdi. Saray hamamında yıkanırken

başını geriye atar, ölü bir balık gibi sırtüstü suyun yüzeyinde yatardı. Bir süre sonra hamam suyunun fısıltıları kulaklarında yankılanmaya başlar, üç mil erimindeki her yerde suya girip yıkanmış olan herkesin en gizli düşüncelerini Şah'a anlatırdı. Durgun suların haber ulaştırma gücü kısıtlıydı; uzun mesafelerden havadis almak için nehir suyuna dalmak gerekirdi. Ancak hamamın sihrini de hafife almamalıydı. Örneğin örümcek kafalı Badauni'nin gizli günlüğünün varlığını hamam haber vermişti Hükümdar'a; bu defterde Şah'ın fikirleri ve alışkanlıklarıyla ilgili öyle ciddi tenkitler vardı ki, Ekber günlüğün varlığından haberdar olduğunu itiraf etse, Badauni'yi hemen öldürtmek zorunda kalırdı. Bunun yerine tenkitçisinin sırrını kendi sırrıymış gibi göğsünde taşıyor, her akşam, Badauni uyur uyumaz en güvenilir casusu Ayyar Ömer'i saltanatının saklı tarihinin yeni sayfalarını ezberlemeye hırçın yazarın çalışma odasına gönderiyordu.

Ayyar Ömer de Ekber Şah için en az su kadar değerliydi; öyle değerliydi ki Şah'tan başka kimse onun varlığından haberdar değildi. Birbâl bile onu tanımıyor, casus başı Ebu'l Fazl bile varlığını bilmiyordu. Kolayca kadın kılığına girebilen bu gencecik, köse ve narin yapılı hadım, Ekber Şah'ın emriyle adsız bir yetiştirme gibi haremdeki odasında yaşıyor, kolaylıkla içlerinden biri sanılabileceği odalıkların hizmetçilerinden biriymiş gibi davranıyordu. O sabah, Ekber Şah Mogor dell'Amore'yle birlikte Yeni İbadet Çadırı'na gitmeden önce, Ömer, yerini Bhakti Ram Cain'in bile bilmediği gizli bir kapıdan Hükümdar'ın odasına girmiş, ortalıkta dolaşan bir fısıltıyı, ince bir duman gibi Hâtipul genelevinden sızan zayıf bir söylentiyi efendisine bildirmişti. Rivayete göre, sarı saçlı yabancının bir sırrı vardı ve bu dudak uçuklatıcı sır hanedanı sallayabilecek kadar önemliydi. Ancak sırrın gizemini çözmeyi başaramayan Ömer bundan dolayı öyle utanıyor, boynunu bir genç kız gibi öyle hüzünlü büküyordu ki, gözyaşlarına boğulup da kendini daha da fazla utandırmasın diye Hükümdar dakikalar boyunca onu teselli etmek zorunda kaldı.

Ekber bu dile getirilmeyen sırrı öyle merak ediyordu ki, sanki hiç önemi yokmuş gibi davranıyor, anlatılmasını geciktirmek için elinden geleni yapıyordu. Yabancıyı yanından hiç ayırmadı fakat onunla asla yalnız kalmamaya çok özen gösterdi. Saltanat yarışçılarını teftiş etmek için yabancıyla birlikte güvercinlikleri ziyaret etti, ışıltılı gölün kıyısına inerken saltanat tahtırevanının yanında, saltanat şemsiyecisinin peşi sıra yürümesine icazet verdi. Sıkıntılı olduğu doğruydu. Kasvetli ruh halinin nedeni sadece

dünyanın diğer ucundan onu bulmaya gelen ve bir türlü söylenmeyen sır değildi; dün gece sevgili Codha'sıyla yataktayken, daha önce onu hiç hayal kırıklığına uğratmamış olan karısını eskisi kadar şiddetle arzulamadığını fark etmiş, hatta güzel cariyelerden biriyle vakit geçirmenin hoş bir değişiklik olabileceğini bile düşünmüştü. Üstüne üstlük bir de Tanrı hakkındaki, gittikçe büyüyen hayal kırıklığı vardı. Bu meselelerin bir tanesi bile insanın canını sıkmaya yeterdi. Suyun yüzeyine uzanma zamanı gelmişti.

Hanedanın geçmişine saygı göstergesi olarak dedesi Babur'un en sevdiği dört gemisini muhafaza etmiş ve yeniden döşetmişti, bu gemiler artık gölde kullanılıyordu. Keşmir'den su yoluyla taşınan buz, en büyük gemiyle, düz güverteli nakliyat aracı *Güncâyiş*, yani Hacim'le getirilirdi; şu anda Himalayalar'dan saray mensuplarının bardaklarına taşıdığı buzları getirmek için yaptığı günlük yolculuğun son aşamasında olan *Güncâyiş*, zalim ve tabiat sever ilk Mughal Şahı'na Ekber'in isim babası Sultan Celaleddin tarafından hediye edilmişti. Ekber Şah, *Âsâyiş*, yani Huzur'da yolculuk etmeyi tercih eder, Hükümdar *Âsâyiş*'e bindiği zaman küçük haberci kayığı *Fermâyiş* ya da Buyruk geminin peşinden hiç ayrılmaz, kıyıya ve kıyıdan haber ve ziyaretçi taşımak için hazır beklerdi. Dördüncü gemi, şatafatlı *Ârâyiş* ya da Süs romantik keyifler için ayrılmıştı ve yalnızca geceleri kullanılırdı. Mogor dell'Amore'yi *Âsâyiş*'in büyük kamarasına götüren Ekber, ayaklarının altında toprağın sıradanlığı yerine kıvrak suyu hissettiği her seferinde yaptığı gibi keyifle hafifçe iç geçirdi.

Yabancının içinde bekletmeye mecbur kaldığı sır, doğum sancıları başlamış bir hamile kadının bebeği gibi gün ışığını görmeye hazırdı ve belli ki yabancı, yapmaya hazırlandığı şeyden ilk kez doğum yapacak bir kadın gibi ürküyordu. Ekber, etraflarında dört dönen gemi mürettebatından saray teşrifatına uygun birtakım görevleri, minderler, şarap ve kitaplarla ilgili usulleri yerine getirmelerini isteyerek misafirine bir süre daha işkence etti. Hükümdar'ın içeceği her içkinin, zehirlenmiş olma ihtimaline karşı onun dudaklarına değmeden önce üç kez tadılması gerekiyordu ve bu âdetten sıkılmasına rağmen, Şah bu kez itiraz etmedi. Eski usullere göre, Sultan'ın eline alacağı her kitabın üç ayrı yorumcu tarafından okunması ve içinde fesatçı, edebe aykırı yorumlar ya da yalanlar yazmadığından emin olunması gerekmekteydi. "Başka bir deyişle," demişti genç Hükümdar, tahta çıktığı zaman, "ancak yazılmış en sıkıcı kitapları okuyabiliriz. Olmaz, bunu kabul edemeyiz." Bu günlerde Hükümdar istediği her kitabı okuyabiliyordu,

ancak Sultan'ın şaşırmasının uygunsuzluğu yönündeki çok mühim ve kapsayıcı teşrifat nizamı hâlâ geçerliydi ve bu yüzden üç yorumcunun okuyacağı kitap hakkındaki görüşleri, o daha kapağını bile açmadan önce mutlaka Hükümdar'a bildiriliyordu. Minderlere gelince; kötü niyetli biri içlerine bıçak saklamış olmasın diye her biri tek tek yoklanıyordu. Hükümdar bu usullerin yerine getirilmesini sabırla bekledi. Sonra, nihayet, yardımcılarının konuşulanları duyamayacağı şekilde yabancıyla baş başa bırakılmaya razı oldu.

"Efendim," diye söze başladı Mogor dell'Amore, konuşurken sesi sanki hafifçe titriyordu. "Size, sadece ve sadece zat-ı âlinize anlatmak istediğim bir mesele var, izah etmeme müsaade ediniz, size yalvarıyorum."

Ekber gürültülü bir kahkaha koyuverdi. "Seni biraz daha bekletseydik dilinin altındaki baklayı çıkaramadığın için boğulup ölecektin," diye kıkır kıkır güldü. "Son bir saattir patlatılması şart olan bir çıbana benziyordun."

Yabancı kıpkırmızı oldu. "Zat-ı Şahaneleri her şeyi biliyorlar," dedi eğilerek. (Şah oturması için davette bulunmamıştı.) "Ancak varlığından haberdar olduğunuz apaçık ortada olsa da, cüretimi mazur görünüz, maruzatımın mahiyeti hakkında bilgi sahibi olmanız imkânsızdır." Ekber toparlandı ve ciddileşti. "Haydi o zaman, konuş be adam," dedi. "Anlat da maruzatından haberdar olalım."

"Madem böyle buyuruyorsunuz," diye konuşmaya başladı yabancı, "bir zamanlar, Türkiye'de, Argalia adında, Arkaliya diye de bilinen maceraperest bir prens yaşarmış; tılsımlı silahları olan bu büyük cengâverin emrinde dört korkunç dev, yanında da *Angelica* adında bir kadın varmış..."

Küçük güvertesindeki Ebu'l Fazl ve adamlarıyla birlikte son hızla *Âsâyiş*'e doğru ilerleyen *Fermâyiş*'ten yükselen haykırışı –"Yetişin! Şah'ı kurtarın! Yetişin!"– duyar duymaz saltanat kamarasına dalan tayfa, Mogor dell'Amore'yi kıskıvrak yakaladı. Kalın ve kaslı bir kol boynunu sıkı sıkı kavradı, üç tane kılıcın ucu tam kalbinin üstüne yaslandı. Ayağa kalkan Hükümdar'ın etrafı de hemen onu her türlü tehlikeden korumaya hazır silahlı adamlarla çevrildi.

"...Angelica, Hindistan ve Hitay Prensesi..." diye devam etmeye çabaladı yabancı. Boynunu saran kol gerilerek nefes borusunu sıkıştırdı. Acıya rağmen konuşmaya çalıştı: "...Dünyanın en güzel..." Gırtlağına baskı yapan kol yeniden gerilince, Mogor dell'Amore bilincini yitirdi, sesi kesildi.

7

Karanlık zindanda zincirleri

Karanlık zindanda zincirleri de tıpkı bir türlü anlatmayı bitiremediği hikâyesi gibi giderek ağırlaşıyordu. Vücuduna o kadar çok zincir sarılmıştı ki, karanlıkta yattığı yerde, daha büyük, demirden bir gövdenin içine hapsedilmiş olduğunu hayal edebiliyordu. Parmağını bile kımıldatmasına olanak yoktu. Işık artık bir hayalden ibaretti. Saltanat sarayının altındaki tepenin canlı kayacına oyularak yapılan zindanın içindeki hava bin yıllıktı; belki ayaklarının dibinde, saçlarının arasında, kasıklarında kımıl kımıl dolaşan yaratıklar, akşın hamamböcekleri, kör yılanlar, yarısaydam sıçanlar, hayalet akrepler, bitler de öyle. Hikâyesini anlatamadan ölecekti. Bunu düşünmeye bile tahammül edemiyor, bu katlanılmaz düşünce bir an bile aklından çıkmıyor, kulaklarının içinde dolaşıyor, gözkapaklarından içeri sızıyor, damağına ve dilinin altındaki yumuşak dokuya yapışıp kalıyordu. Her erkeğin hikâyesinin anlatıldığını duymaya ihtiyacı vardır. O da bir erkekti fakat hikâyesini anlatamadan ölürse bir hamamböceğinden, işe yaramaz bir asalaktan farkı kalmayacaktı. Zindan, hikâye kavramına yabancıydı, bir hikâyenin ne olduğunu anlamazdı. Zindan durağan, ebedi, karanlıktı, oysa hikâyenin harekete, zamana ve ışığa ihtiyacı vardı. Hikâyesinin kayıp giderek sessizce kendisinden uzaklaştığını, önemini yitirdiğini, tükendiğini hissediyordu. Artık bir hikâyesi yoktu. Ortada bir hikâye falan yoktu. O artık bir erkek değildi. Burada erkek falan yoktu. Burada sadece zindan ve onun yılan gibi her köşeye sürünen karanlığı vardı.

Onu almaya geldiklerinde bir gün mü geçmişti yoksa bir asır mı, kestiremiyordu. Zincirlerini gevşeten kaba saba elleri göremiyordu. Bir süre kulakları doğru dürüst duymadı, konuşma gücünü de yitirdi. Gözlerini bağlayıp onu başka bir yere götürdüler, ovalayarak yıkadılar. Sanki gömülmeye hazırlanan bir cenazeymişim gibi, diye düşündü, sanki hikâyesini anlatamayacak dilsiz bir cesetmişim gibi. Hıristiyan olmayan bu memlekette tabut da yoktu. Bir kefene sarılacak, mezar taşı bile olmayan bir çukura atılacaktı. Ya da yakılacaktı. Ruhu huzura kavuşamayacaktı. Ölümü

de tıpkı hayatı gibi söylenemeyen sözcüklerle dolu olacak, cehenneminin duvarları bu sözcüklerle örülecek, sözcükler sonsuza dek ona eziyet edecekti. Bir ses duydu. *Bir zamanlar*. Kendi sesiydi. *Bir zamanlar bir prens vardı*. Kalbinin yeniden atmaya, kanının akmaya başladığını hissetti. Dili şişmişti ama artık onu kımıldatabiliyordu. Kalbi göğüs kafesinde ateşlenen bir top gibi gümbürdüyordu. *Tılsımlı silahları varmış*. Bedenine yeniden kavuşmuştu, sözcüklerine de. Gözündeki bağı çıkardılar. *Dört tane korkunç dev ve bir kadın. Dünyanın en güzel kadını*. Hikâyesi hayatını kurtarıyordu.

“Gücünü boşa harcama,” dedi muhafız. “Yarın adam öldürmekten yargılanacaksın.”

Bir soru sormaya çalışıyordu. Ama sözcükleri sıraya sokamıyordu. Haline acıyan muhafız merakını giderdi.

“Seni suçlayan adamın adını bilmiyorum,” dedi. “Ama o da senin gibi taharetsiz gâvurun biri, üstelik bir gözü ve bir bacağının yarısı da yok.”

Mogor dell’Amore’nin ilk duruşması kumtaşından muz ağacının bulunduğu salonda yapıldı, mahkeme hâkimleri de sarayın ekâbir-i ulemasıydı; olağanüstü bir fermanla, dokuz yıldızın hepsine mahkemede hazır bulunmaları emredilmişti: bilge ve tombul Ebu’l Fazl, kıvrak zekâlı Raca Birbâl, Maliye Nazırı Raca Todarmal, Ordu Kumandanı Serdar Raca Man Singh, ruhani Mutasavvıf Fakir Ziyaüddin ve ahçılığı duaya tercih eden, dolayısıyla Ebu’l Fazl’ın gözdelerinden olan, daha ziyade dünyevi meselelerin hocası Molla Dü-Piyaza, büyük şairler Feyzi ve Abdülrahim ile müzisyen Tansen. Âdet olduğu üzere ağacının tepesinde oturan Hükümdar’ın alışılmadık bir ruh hali içinde olduğu bir bakışta anlaşılıyordu. Duruşundaki azamet silinip gitmişti, öne eğilmiş başıyla korkunç bir kişisel felaketin ıstırabıyla kıvranan sıradan bir fani gibi görünüyordu. Uzunca bir süre ağzını hiç açmadan mahkemenin olağan seyrinde ilerleyişini takip etti.

Korsan gemisi *Scáthach*’ın mürettebatı bir köşeye toplanmış, birbirlerine sokulmuş homurdanarak bekliyor, hepsinin önünde de sözcü tayin ettikleri tek bacaklı, gözü bantlı Doktor duruyor, üstelik oldukça ürkütücü görünüyordu. Tanrı’ya Şükür Hawkins, zanlının hatırladığı Doktor’a, parmağında oynattığı ağlamaklı boynuzlu kocaya hiç mi hiç benzemiyordu. Bu Hawkins son derece şık giyimli ve nemrut suratlıydı, sanığın mahkeme salonuna getirildiğini görünce parmağını ona doğru uzattı

ve çınlayan, tiz bir sesle haykırdı: “İşte sefiri altınları için katleden alçak Uccello!”

Bazı denizciler “Adalet istiyoruz!” diye haykırırken, o kadar yücegönüllü olmayan bazıları da “Altınları geri istiyoruz!” diye bağırıyordu. Üzerinde sadece uzun beyaz bir gömlek olan, elleri arkasından bağlanmış sanık vahim manzarayı dikkatle inceledi: Ekber Şah, dokuz yargıç, davacılar, mahkemeyi izlemek için küçük salona doluşmuş daha önemsiz saray mensupları ve bunların arasında, siyah Cizvit giysileriyle hemen dikkati çeken iki Hıristiyan rahip: Peder Rodolfo Acquaviva ile Peder Antonio Monserrate, Batılı denizcilerin talep ettikleri adalete ve belki de, istemek için onca yol teptikleri paraya kavuştuğundan emin olmak için oraya gelmişlerdi. Zanlı, ne kadar büyük bir hesap hatası yaptığını şimdi anlıyordu. Kaptanları öldükten sonra bu güruhun kendisini takip edebileceği hiç aklına gelmemişti, dolayısıyla yolculuk ederken izini kaybettirmeye çalışmaya gerek duymamıştı. Öküz arabasında ayakta durarak yolculuk eden rengârenk deri mantolu, uzun boylu sarışın bir adama Hindistan yollarında her gün rastlanmazdı herhalde. Üstelik davacılar kalabalık, kendisi bir başınaydı ve mahkeme tarafından suçlu bulunacağı kesindi. “Burada,” dedi Ebu’l Fazl, “başka bir isimle tanınıyor kendisi.”

Peder Acquaviva izin istedi ve Ferisi tercümanı aracılığıyla açıklamaya başladı. “*Mogor dell’Amore* bir isim bile değil,” dedi ilenircesine. “*Evlilikdışı doğmuş bir Mughal* anlamına geliyor. Cüretkâr denecek kadar iddialı ve pek çok kişiyi gücendirecek bir isim. Çünkü bu ismi kendine yakıştırmakla, nesebi sahih olmayan bir prens olduğunu ima etmiş oluyor.”

Bu açıklama salonda büyük bir şaşkınlık yaratmıştı. Hükümdar’ın başı daha da düşmüş, çenesi göğsüne yaslanmıştı, Ebu’l Fazl zanlıya döndü. “Gerçek adın nedir?” diye sordu. “Zira bu ‘Uccello’nun da başka bir takma ad olduğuna hiç şüphem yok.”

Tutsak sessiz kaldı. Derken, birdenbire, kükreyen hükümdarın sesi salonda yankılandı. “Adını söyle!” diye haykıran Ekber Şah, Portekizli aşkının sadakatsizliğine ağıtlar yakan Tanrı’ya Şükür Hawkins’in daha gür sesli haliydi sanki. “Şeytan alsın seni! Adını söyle, *Frenk* ya da canını ver!”

Tutsak bu sefer konuştu. “Adım Vespucci,” dedi alçak sesle. “Niccolò Vespucci.”

“Bir palavra daha,” dedi tercümanı aracılığıyla hemen müdahale eden Peder Acquaviva. “Vespucci, öyle mi?” Yüksek sesle, Garplılara mahsus kaba kahkahalardan birini attı; dünyanın kahkahalarının muhafızı

olduklarına inanan insanlara özgü bir gülüştü bu. “Karşımızdaki, bu kez de itibarlı Floransa soyadlarından birini çalan hakikaten utanmaz, yalancı bir hırsızdır.”

Bu noktada. Raca Birbâl araya girdi. “Efendi,” dedi Cizvit’e, “biraz evvel yaptığınız izahat için müteşekkiriz, ancak bir zahmet bizi hakaretlerinizi dinlemek zorunda bırakmayınız. Alışılmadık bir davayla karşı karşıyayız. İskoçyalı bir asilzade ruhunu teslim etmiş; vakanın bu kısmı teyit edildi ve hepimizi hayli müteessir etti. Şah Hazretleri’ne teslim etmek üzere taşıdığı mektup, zanlı tarafından takdim edildi, bunu da biliyoruz, fakat ölen bir şahsın mektubunu yerine ulaştırmak, ulağı katil yapmaz. Gemi tayfası, uzun araştırmalardan sonra kaptanın kamarasının muhtelif yerlerinde yedi tane gizli bölme bulduklarını ve hepsinin boş olduğunu beyan ediyor. Ancak bunları boşaltan kim? Bunu söyleyemiyoruz. Belki bu bölmelere altın veya mücevherler gizlenmişti, fakat belki de en başından beri boştular. Gemi Hekimi Hawkins, yeminli ifadesinde müteveffa Milord’un afyon ruhuyla zehirlenerek can verdiğine inandığını belirtti, oysa öldüğü saate kadar gece ve gündüz hasta adamın tedavisiyle ilgilenen kendisiydi, dolayısıyla kendi kabahatini örtmek için bir başkasını itham ediyor olması da mümkündür. Davacılar tutsağı hırsızlıkla suçluyorlar, ancak kendisi gemiden aldığına hiç şüphe olmayan tek şeyi, yani İngiliz Kraliçe’den gelen parşömeni sadakatle elden teslim etti ve altınlara gelince, şahsi eşyaları arasında tek parça altın ya da afyon ruhu bulunamadı.” Birbâl ellerini çırpınca kucağında zanlının giysilerini taşıyan bir hizmetkâr içeri girdi, baklava desenli deri manto da bu eşyalar arasındaydı. “Giysilerini ve kötü şöhretli Hâtipul evinde bıraktığı çantasını araştırınca birtakım madrabazlık eşyaları bulduk –oyun kartları, zarlar, her türlü düzenbazlık malzemesi, hatta canlı bir kuş– ancak ne mücevher vardı ne de altın. Peki bu durumda neye inanmamız gerekiyor? Çaldığı eşyaları nereye gizleyeceğini bilen maharetli bir hırsız olduğuna mı, kamarada çalınacak bir şey bulunmadığına ve bu adamın hırsız olmadığına mı, yoksa asıl hırsızların suçlarını masum bir adamın üzerine yıkmaya çalıştığına mı? İşte ihtimaller bunlar. Onun aleyhinde şahitlik edenler çok daha kalabalık, fakat şahitlerin kalabalık olması haydut olmadıklarının delili sayılmaz.”

Şah, yüksekteki yerinden ağır ağır konuşarak görüş bildirdi: “Adı hakkında yalan söyleyen bir adam her hususta yalan söyleyebilir. Biz, kararı file bırakacağız.”

Salondan mırıltılar yükseldi, şaşkın, beklenti dolu bir uğultu duyuldu. Raca Birbâl endişeli görünüyordu. “Cihanpenah,” dedi, “Dünyanın Sığınağı, keçi çobanıyla kaplanın hikâyesini anımsıyor musunuz?”

“Hatırladığımız kadarıyla,” diye cevap verdi Ekber Şah, “yalancı çoban, sırf köylülerinin rahatını kaçırmak için boş yere *kaplan* diye haykırıp durmuş, sonunda sahici bir kaplanın saldırısına uğradığı zaman yardım çağrısına kimsecikler inanmamış, onu kurtarmaya gelen olmamıştı.” “Cihanpenah,” dedi Birbâl, “biliyorsunuz, bu hikâyede cahil köylüler anlatılıyor. Hiç şüphem yok ki, şahlar şahı efendimiz, yalancı, seciyesiz bir haydut bile olsa bir delikanlının kaplanlara yem olmasını istemeyecektir.”

“Belki haklısın,” dedi Hükümdar aksi bir tavırla, “ancak sadece bu sefere mahsus olmak üzere, bu adamın filimizin ayakları altında ezildiğini görmek bizi memnun edecek.”

Hükümdar’ın bu tutsağı, adeta aşkına layık olamamış bir sevgili gibi hayal kırıklığıyla yargıladığını anlayan Birbâl, Şah’ın merhametini uyandırmak için başka türlü savlar öne sürmeye çalışıyordu ki, zanlı söze karışarak kendi ipini kendi elleriyle çekti. “Beni öldürmeden önce, Ekselansları,” dedi cesaretle, “sizi uyarmam gerekiyor; şayet canımı alırsanız lanetleneceksiniz, üstelik payitahtınız yerle bir olacak, zira çok kudretli bir büyücü tarafından kutsandım ve beni esirgeyen büyü öyle bir büyüdür ki, bana himaye edenleri refaha kavuştururken, zarar verenleri kasvet fırtınalarına boğacaktır.”

Hükümdar, ezmek üzere olduğu hantal bir böceği inceler gibi bakıyordu tutsağa. “Ne kadar şayanı hayret bir durum,” diye cevap verdi, “çünkü, Sir Uccello ya da Mogor Efendi veya Vespucci, biz bu aziz şehri Hindistan’ın en salahiyetli ermişi Şeyh Selim Çiştî’nin türbesinin etrafına inşa ettik ve bizi koruyan da *onun* hayır duası, hasımlarımızı perişan eden *onun* inayetidir. Şimdi merak ediyoruz, acaba hangisi daha kerametlidir, senin büyücün mü yoksa bizim ermişimiz mi?”

Yabancı, “Benimkisi, yeryüzünün kudretli kadın büyücüsüdür,” deyince, salondaki herkes gülmeye başladı.

“Ah, bir kadın demek,” dedi Hükümdar. “Hakikaten fevkalade dehşetli. Yeter artık! Şu haramzadeyi divane file atın da acuzesinin tılsımları ne işe yarıyormuş görelim!”

Üç isimli adamın ikinci duruşması Hiran Bahçesi’nde yapıldı. Vaktiyle aklına esmiş, Hükümdar en sevdiği filine geyik anlamına gelen *Hiran* ismini vermişti; uzun yıllar boyunca asaletle hizmet veren zavallı yaratığın

zaman içinde aklını yitirmesinin ve mecburen zapt edilmesinin nedeni belki de bu isimdi, çünkü isimler kudretlidir ve verildikleri şeye uyumlu olmadıkları zaman kudretleri habis bir güce dönüşür. Çıldırmasından (ve kör olmasından) sonra bile, Hükümdar filin öldürülmesine müsaade etmemişti. Öfke nöbetleri sırasında kendine zarar vermesin diye duvarları keçeyle kaplanmış özel bir ahırda sarayın onur konuğu olarak tutulan file çok iyi bakılıyor, zaman zaman Hükümdar'ın isteği üzerine ahırından çıkarılıyor ve iki görevini birden yerine getiriyor, hem yargıç hem cellat olarak hizmet veriyordu.

Kendi adını tahrif eden bir adam hakkındaki hükmün, ihtilaflı adı yüzünden deliren bir fil tarafından verilecek olması isabetli görünüyordu. Meczup ve kör fil Hiran, halatlarına asılan adamlar tarafından muhakeme bahçesine getirildi, etrafa saldırmasını engellemek için boynundaki sağlam urgan çimenlerin arasında gömülmüş büyük bir kayanın ortasındaki delikten geçirildi. Ayaklarını yere vuruyor, borazan gibi sesiyle kulakları sağır edecek kadar yüksek sesle böğürüyor, sağa sola savurduğu dişleri keskin kılıçlar gibi ışıldıyordu. Saray mensupları üç isimli adamın başına gelecekleri görmek için toplanmış, idamı seyretmek isteyen ahali de içeri alınmıştı, böylece bir süre sonra gerçekleşen mucizeye pek çok kişi şahit oldu. Adamın arkasından bağlanan elleri çözülmüştü, fakat tutsağa bu özgürlüğün tanınmasının nedeni ona kendini kurtarma şansı tanımak değil, ölümünü bir bohçadan daha itibarlı bir tavırla karşılamasına izin vermekti. Tutsak havaya kaldırdığı ellerini devasa hayvana doğru uzatınca, orada bulunan herkes filin sesinin bir anda kesildiğine, sakinleştiğine, sonrasında da adamın gövdesini okşamasına müsaade ettiğine şahit oldu; hemen arkasından hortumunu nazikçe tutsağın beline dolayıp onu havaya kaldırdığını gördükleri zaman, izleyicilerin soluğu kesildi. Hiran'ın hortumuyla havaya kaldırdığı sarı saçlı yabancıyı bir prens gibi geniş sırtına yerleştirdiğini herkes gördü.

Ekber Şah, bu mucizeyi Raca Birbâl'le birlikte Penç Mahal adlı beş katlı köşkünden izliyordu, gördükleri iki adamı da yürekten duygulandırmıştı. "Divane ve kör olan bizdik, biçare filimiz değil," dedi Ekber, vezirine. "Tayfa olacak hergeleleri hemen tevkif edin, masum kurbanı da doğru dürüst yıkayıp giydirdikten sonra özel odalarımıza getirin."

"Fil onu öldürmedi, doğru," dedi Birbâl, "ama bu, adamın masum olduğu anlamına gelir mi, Cihanpenah? Kabahat kendilerinde olsa bu

denizciler onu suçlamak için bunca yolu teper miydi? Denizlere açılıp uzaklaşmak onlar için daha emniyetli olmaz mıydı?”

Hükümdar, “Daima akıntıya karşı kürek çekiyorsun, değil mi Birbâl?” diye cevap verdi. “Birkaç dakika önce, tutsağı canla başla savunan bir sen vardın. Şimdi aklanınca, ondan şüphe etmeye başladın. Sana aksini ispat edemeyeceğin bir iddia söyleyeyim. Filin hükmü, Hükümdar tasdik ettiği zaman daha da makbuldür. Ekber de Hiran’la hemfikirse, filin hikmetinin değeri katmerlenerek artar ve nihayetinde senin bilgeliğini bile aşar.”



Kadın giysileri içindeki Ayyar Ömer, *Scáthach* mürettebatını zindandaki hücrelerinde ziyaret etti. Peçeyle örtünmüş, bir kadın gibi zarif tavırlarla hareket eden Ömer, bu taştan ve gölgeden hapishanede bir kadınla karşılaşmayı beklemeyen denizcileri hayretler içinde bıraktı. “Kadın” onlara adını söylemedi, niçin orada olduğunu açıklamaya tenezzül etmedi, sadece koşulları belli, açık ve net bir teklifi önlerine koydu. Hükümdar, denizcilerin suçluluğuna ikna olmamıştı, dolayısıyla Signor Vespucci’yi dikkatle gözetim altında tutmayı düşünüyor, nasıl olsa bütün suçluların yaptığı gibi kendisini ele vereceği anı beklemeyi tasarlıyordu. Şayet mevta kaptanlarına hatırasına layık bir biçimde hizmet etmeyi arzu ediyorlarsa, Vespucci’nin suçu isnat edilene dek ağır koşullarda zindanda beklemeyi kabul edeceklerdi. Başlarını öne eğip bu insafsız kaderi kabullenirlerse, masumiyetlerini şüphe götürmez biçimde ispatlamış olacaklardı ve Hükümdar hiçbir surette Vespucci’nin peşini bırakmayacak, sonunda mutlaka onun canına okuyacaktı. Ancak ne kadar süre beklemek zorunda kalacaklarını bilmek imkânsızdı ve zindan da gerçek bir zindandı, bu inkâr edilemezdi, burada geçirecekleri acı günleri tatlandırmanın yolu yoktu. “Hal böyleyken,” diye görüş bildirdi Ömer, “onurunuzu korumanın tek yolu burada kalmaktır, biliyorsunuz.” Tabii bir seçenek daha vardı; karşılarında duran adama (“kadına”), tayfanın zindandan “kaçışını” ayarlama yetkisi verilmişti. Tercihlerini bu yönde kullandıkları takdirde refakatçiler eşliğinde gemilerine götürülecek ve serbest bırakılacaklardı, ancak bu durumda Vespucci davasını yeniden açmaya olanak kalmayacaktı, firar etmeleri suçlu olduklarının kanıtı sayılacaktı ve bu topraklara dönmeye kalkıştıkları takdirde Lord Hauksbank’ı öldürmek suçundan derhal infaz edileceklerdi. Genç hadımağası, sözlerini ağırbaşlı ve kadınsı bir tavırla, şarkı

söylüyormuş gibi melodik bir sesle bitirdi: “Merhametli Şah’ın size sunduğu seçenekler işte bunlardır.”

Ömer sözlerini bitirir bitirmez, *Scáthach* mürettebatının onur ve haysiyetten ne denli yoksun olduğu anlaşıldı. “Katil köpek sizin olsun,” dedi Tanrı’ya Şükür Hawkins, “biz evimize dönmek istiyoruz.” Ayyar Ömer, dalgalar halinde içinde yükselmeye başlayan horgörüyü zorlukla bastırdı. İngilizlerin bu dünyada istikbali yok, dedi kendi kendine. Kendini feda etme düşüncesini reddeden bir ırk, şüphesiz çok geçmeden zamanın kayıt defterinden silinip yok olacaktı.



Adı yeniden değişen Niccolò Vespucci, üzerinde kendi kıyafetleriyle, rengârenk deri mantosu gösterişli bir aldırmazlıkla omuzlarına atılmış halde Hükümdar’ın odasına getirildiğinde kendini iyice toplamıştı; imkânsız bir numarayı beceriyle gerçekleştirmiş, mesela bir sarayı yok etmeyi, zarar görmeden ateşlerin arasından geçmeyi ya da divane bir fili kendine âşık etmeyi başarmış bir sihirbaz gibi muzır bir ifadeyle gülümsüyordu. Kendinden emin hali, Birbâl ve Ekber Şah’ı hayrete düşürmüştü. “Nasıl başardın?” diye sordu Hükümdar. “Hiran seni niçin öldürmedi?” Vespucci’nin gülümsemesi yüzüne biraz daha yayıldı. “Majesteleri, bizimkisi ilk görüşte aşktı,” dedi. “Filiniz saadetli sultanına sadakatle hizmet etmiş; kısa süre öncesine dek dostunuz ve refakatçiniz olan bendenizin üzerinde sizin tanıdık kokunuzdan bir esinti kalmış olmalı.”

Yoksa hepimizin yaptığı bu mu, diye sordu Hükümdar kendi kendine. Bu cezbedici yalanlar, gerçeğin boyuna süslenmesi, hakikate sürülen bu kat kat cila... Bu üç isimli adamın düzenbazlığı, bizim kendi budalalığımızın daha geniş ölçekli halinden başka bir şey değil mi? Gerçek, bizim için fazla mı kısır, çok mu zayıf? Onu süsleme, hatta kimi zaman ondan tamamen vazgeçme suçunu işlememiş olan var mı? Yoksa bu adamla “benim” aramda hiç fark yok mu?

Aynı anda, Vespucci güven hakkında düşünüyordu. Kimseye güvenmeyen genç adam bir kadına güvenmiş ve güvendiği kadın hayatını kurtarmıştı. *Hayatımı bir İskelet kurtardı*, diye düşündü. Mucizevi hikâye böyle olurdu işte. Hâzinelerini gizlediği yerlerden çıkarmış, sihirli mantonun gizli cebinden kurtulunca eski ağırlığına kavuşan altınları, avucunda bütün ağırlığıyla yatan mücevherleri İskelet’e vermişti. “Böylelikle kendimi sana teslim ediyorum,” demişti. “Beni soymak istersen

soyarsın, hiçbir şey yapamam.” “Bir türlü anlamıyorsun,” diye cevap vermişti kadın. “Üzerimde öyle bir gücün var ki kımıldamaya bile mecalim yok.” Başta, İskelet’in ne söylemeye çalıştığını gerçekten de anlamamıştı, çünkü kadın “aşk” sözcüğünü nasıl telaffuz edeceğini, beklenmedik bir anda içinde beliren bu duyguyu nasıl tarif edeceğini bilmiyordu. Yabancının tescilli bir hırsız ilan edilmekten kurtulmasının gizemi burada yatıyordu işte; filin önüne atılmadan önce son hazırlıklar yapılırken elleri çözüldüğünde, yaradanıyla karşılaşmadan son duasını etmesine müsaade edildiği sırada, İskelet’in bu olasılığı da düşünmüş olduğunu fark etmiş ve üstünü arayanların bakmayı akıl etmediği gizli yerden tıpkı Hükümdar’ın ten kokusuna benzeyen parfümle dolu minicik şişeyi çıkarmış, yaşlı ve kör fili böylece kandırarak hayatını kurtarmıştı.

Hükümdar konuşmaya başladı. Beklediği an gelmişti. “Buraya bak genç adam, adın artık her neyse,” dedi Ekber Şah. “Bu imalara, dokundurmalara, üstü kapalı sözlere bir son vermeli ve artık hikâyeni bize anlatmalısın. Sabrımızı daha fazla zorlamadan derhal konuşmaya başlasan iyi edersin.”

Hiran adlı fil yabancıyı bir Mughal prensi gibi kaldırıp sırtına yerleştirdiği zaman, genç adam hikâyesini anlatmaya nasıl başlaması gerektiğini birdenbire anlayıvermişti. Hikâyesini her zaman aynı sözcüklerle anlatan bir adamı, yalanını sular seller gibi ezberlemiş bir palavracı diye ifşa ederler, diye düşünmüştü. Anlatmaya, farklı bir yerden başlaması gerekiyordu. “Majesteleri,” dedi, “izzetli, letafetli şehriyarım, Dünyanın Sığınağı. Zat-ı âlinize bildirmekten onur duyarım ki, ben...” Sözcükler dudaklarından çıkarken duyulmaz oldu ve tanrıların lanetiyle sağır ve dilsiz kalıvermiş bir adam gibi hükümdarın önünde kalakaldı. Ekber Şah sinirlenmişti. “Durmasana be adam!” dedi. “Bir seferde çıkar şu ağzındaki baklayı.” Yabancı öksürdü, yeniden konuşmaya başladı:

“Bilmenizi isterim ki, Sultanım, ben...”

“Ne?”

“Hünkârım, galiba söyleyemeyeceğim.”

“Ama söylemek zorundasın.”

“Pekâlâ, fakat vereceğiniz karşılıktan korkuyorum.”

“Filhakika, konuş.”

“O halde, Şehinşahım, bilmelisiniz ki ben aslında...”

“Evet?”

(Derin bir nefes. Sonra, aniden atlayış.)

“Ben sizinle kan bağı olan bir akrabanızım. Aslına bakarsanız: Ben sizin amcanızım.”

8

Hayat fazlasıyla karmaşık bir hal aldığında

Hayat fazlasıyla karmaşık bir hal aldığında, Mughal Sarayı'nın erkekleri, cevaplarını merak ettikleri soruları hanedanın yaşlı kadınlarına sorarlardı. Kendisine "Mogor dell'Amore" diyen "Niccolò Vespucci" olağanüstü akrabalık iddiasını ortaya atar atmaz, Hükümdar derhal validesi Hamide Banu ve halası Gülbeden Begüm'ün odalarına birer haberci göndererek muhterem hanımları çağırtmıştı. "Bildiğimiz kadarıyla," dedi Birbâl'e, "akıbeti bilinmeyen bir amcamız yoktu, üstelik akrabalık iddiasında bulunan kişi bizden on yaş daha genç, sarı saçlı ve Çağataylara hiç mi hiç benzemiyor. Fakat sıradaki hamlemize karar vermeden önce hanımlara, Hikâyelerin Koruyucuları'na danışacağız, onlar bütün şüphelerimizi cevaplayacaktır." Odanın bir köşesinde kendi aralarında tartışmaya başlayan Ekber ile veziri olası sahtekârı öyle aldırışsız tavırlarla yoksaydılar ki, yabancı bir süre sonra kendi varlığından şüphe etmeye başladı. Gerçekten burada, Büyük Mughal'ın karşısında kan bağı iddiasında mı bulunuyordu, yoksa bir an önce kurtulması hayrına olacak bir afyon sanrısı mıydı yaşadığı? Filin ayakları altında ölmekten, kısa süre sonra intihar etmek için mi kurtulmuştu?

Birbâl, "Adamın sözünü ettiği savaşçı Argalia ya da Arkaliya'nın adını," dedi, "daha önce hiç duymadım, üstelik *Angelica* da ecnebi ismi, bizimle hiç alakası yok. Ayrıca bu kişilerin bu 'peri masalında' nasıl bir vazife üstlendiğinden de haberdar değiliz henüz. Yine de sırf adları yüzünden onları inkâr etmemeliyiz, çünkü ikimiz de biliyoruz ki, adlar kolayca değiştirilebilir." Raca Birbâl, hayata Maheş Das adında yoksul bir Brahman olarak başlamış, Ekber onu kendi eliyle saraya getirmiş, bir prens yapmıştı. Büyük hanımları beklerken, iki arkadaş hatıralara dalıp eski günleri yâd etmeye başladılar ve bir anda yeniden gençlik günlerine döndüler: Uzun yıllar önce bir gün, Ekber ava çıkmış ve yolunu kaybetmişti. Bir yol ayrımında altı-yedi yaşlarındaki Birbâl'le karşılaşmış, "Baksana! Küçük adam! Bu yollardan hangisi Agra'ya gider?" diye seslenmiş, küçük Birbâl de ağırbaşlı bir tavırla karşılık vermişti: "Beyim,

bu yolların hiçbiri bir yere gitmez." Ekber, "Öyle şey olur mu?" diye çıkışınca, küçük Birbâl bilmiş bilmiş gülmüştü. "Yollar hareket edemez, dolayısıyla bir yere gidemezler," demişti. "Ama Agra'ya giden yolcular genelde şu yolu tercih eder." Bu nükte sayesinde çocuk saraya gelmiş, yeni bir adla yeni bir hayata başlamıştı.

"Bir amca demek?" diye mırıldandı Ekber Şah, düşünceli düşünceli. "Babamızın kardeşi mi? Validemizin kardeşi mi? Yoksa teyzemizin kocası mı?" "Ya da," dedi Birbâl kimseye haksızlık etmemiş olmak için, "belki daha uzak bir akraba, örneğin dedenizin kardeşinin çocuğu." Görünürdeki ciddi tavırlarına rağmen bıyık altından güldükleri belli oluyordu; yabancı kendisiyle eğlendiklerini anladı. Hükümdar, kaderine karar verirken oyun oynuyordu. Durumu oldukça umutsuz görünüyordu.

Hanedan mensuplarının ikamet ettiği geniş odaların arasında, saray hanımlarının uygunsuz bakışlara yakalanmadan rahatça bir yerden başka yere gidebileceği perdeli geçitler uzanıyordu. Valide Sultan Hamide Banu ve sarayın yaşça en büyük hanımı Gülbeden Sultan, daracık bir kanalda yan yana ilerleyen iki heybetli gemi gibi bu geçitlerden birinde ilerliyorlardı. Valide Sultan'ın can yoldaşı Bibi Fatma da peşlerindeydi. "*Jiu*," dedi Valide Sultan (yaşça kendisinden büyük görümcesiyle baş başayken kullandığı bir sevgi sözcüğüydü bu), "Küçük Ekber bu defa nasıl bir çılgınlık peşinde? Geniş ailesi ona yetmiyor muymuş ki daha fazlasını arıyor?" "Fazlasını arıyor," diye tekrarladı hanımının her söylediğini yankılamak gibi kötü bir alışkanlık edinmiş olan Bibi Fatma. Gülbeden Sultan başını iki yana salladı. "Dünyanın hâlâ esrarını koruduğunu biliyor, en acayip hikâyelerde bile doğruluk payı olabileceğinin farkında sadece," diye cevap verdi. Bu beklenmedik izahatı duyan Valide Sultan sessiz kaldı ve iki kadınla yaşlı hizmetkâr kendi aralarında tek söz daha etmeden hükümdarın odasına doğru süzülmeye devam ettiler.

O gün, iki soylu hanımı erkeklerin bakışlarından koruyan itinayla asılmış kumaş perdeleri kaygılı yelkenler gibi dalgalandıran hafif bir esinti çıkmıştı. Rüzgâr, kadınların süslü giysilerine, geniş eteklerine, uzun mintanlarına, başlarının ve yüzlerinin etrafına sarılmış iffet örtülerine de sataşıyordu. Ekber'in odasına yaklaştıkça rüzgâr da şiddetlenmeye başladı. *Bu rüzgâr bir alamet olsa gerek*, diye düşündü Valide Sultan. *Bütün kesinliklerimiz rüzgârla birlikte savrulup gidiyor, artık Gülbeden'in esrar ve şüphe dolu dünyasında yaşamak zorunda kalacağız*. Haşin ve hükmedici bir kadın olan Hamide Banu'nun şüpheyle arası iyi değildi. Neyin ne

olduğunu bildiğini, neyin ne olduğunu bilmek üzere yetiştirildiğini düşünüyor ve bildiklerini herkese mümkün olduğunca açık ve net bir biçimde bildirmeyi görev sayıyordu. Şayet Hükümdar neyin ne olduğunu unutmuşsa, annesi gerçekleri ona hatırlatacaktı. Fakat –tuhaftır–, Gülbeden aynı fikirde değilmiş gibiydi.

Mekke'ye, hacca gidip döndüğünden beri eskisinden daha kararsız biri olmuştu. İlahî düzenin sabit ve değişmez gerçeklerine duyduğu inanç kutsal yolculuğa çıkınca güçleneceğine zayıflamıştı adeta. Hamide Banu'ya kalırsa, Gülbeden'in tertiplediği ve hanedanın yaşlı hanımlarının katıldığı bu hac yolculuğu, oğlunun uygunsuz, devrimci yönetiminin kanıtlarından biriydi. Gülbeden bu fikri ortaya attığında, "Kadınlar haccı mı?" diye sormuştu oğluna. Böyle bir şeye nasıl müsaade edebilirdi? Hayır, demişti Valide Sultan oğluna, hiçbir surette, katiyen bu yolculuğa çıkmayacaktı. Fakat Selime Sultan gitmeye karar vermiş, ebeveynleri onu terk edip sürgüne gittiğinde Ekber'in hayatını kurtaran Askarî Mirza'nın hanımı; çocukluğunda Ekber'e Hamide'den daha fazla analık yapan Sultanım Begüm ve ondan başka Babur'un Çerkeş hanımı, Ekber'in üvey kuzenleri, Gülbeden'in torunu ve pek çok hizmetkâr da hac yolculuğuna katılmıştı. Kutsal yerlerde üç buçuk yıl kalacaklardı! Acemistan'da sürgünde geçirdiği uzun yıllar Valide Sultan'ın içindeki yolculuk arzusunu fazlasıyla tatmin etmişti, yaban ellerde üç buçuk yıl geçirmenin düşüncesi bile dehşet vericiydi ona. Gülbeden buyursun gitsin Mekke'ye! Valide Sultan, payitahtta saltanat sürecekti.

Gülbeden'in bitmek bilmez gevezeliklerine tahammül etmek zorunda kalmadığı huzur ve sükûnet dolu üç buçuk yıl boyunca, Hamide Banu Şehinşah üzerindeki rakipsiz ve engelsiz nüfuzunun tadını çıkarmıştı. Bir çöpçatanlık meselesi olduğunda ya da birilerini barıştırmak gerektiğinde yardımı istenecek tek büyükhanım oydu. Ekber'in zevceleri henüz çocuk sayılırdı, gerçi şu Hayalet hariç tabii, bütün müstehcen kitapları hatmetmiş olan şehvet düşkünü hayalî civelek başkaydı, ama *onun* hakkında fazla düşünmeye gerek yoktu zaten. Derken, günlerden bir gün Gülbeden saraya dönmüş, üstelik şimdi Hacı Gülbeden olmuş ve güç dengeleri yeniden değişmişti. Tabii bu durum, yaşlı Hanım Sultan'ın son zamanlarda Allah'ın adını pek fazla anmıyor oluşunu daha da sinir bozucu hale sokuyordu; Gülbeden artık daha çok kadınlardan, onların kullanılmayan güçlerinden, diledikleri her şeyi yapabileceklerinden, erkeklerin koyduğu sınırları kabullenmek yerine kendi hayatlarını istedikleri gibi düzenlemeleri

gerektiğinden söz etmeye başlamıştı. Hacca gidebiliyorlarsa dağlara da tırmanabilir, şiirlerini neşredebilir ve dünyaya tek başlarına hükmedebilirlerdi. Olacak iş değildi, kepazelikti bunlar elbette, oysa Hükümdar Gülbeden'in anlattıklarına bayılıyordu, her türlü yenilikten büyük keyif alıyordu, sanki hiç büyümemiş, hep çocuk kalmıştı ve kemale ermiş kocaman bir adama hiç de yakışmayan bir biçimde, her yeni ve parlak düşünceye gümüş çıngırak uzatılmış bir bebek gibi âşık oluveriyordu.

Yine de, her şeye rağmen Gülbeden onun büyüğüydü ve Valide Sultan büyüklerine saygıda kusur edecek kadın değildi. Hem de, ah, tamam tamam kabul, Gülbeden'i sevmemeye imkân yoktu ki; her zaman gülümseyen, delişmen yeğenlerinden biri hakkında nüktedan hikâyeler anlatarak herkesi güldüren Gülbeden'in aklı fikri bu başına buyruk düşüncelerle dolu olsa da, sevecen kalbi altın gibiydi. İnsanlar tekil varlıklar değildir, diye açıklardı Hamide Banu, Gülbeden'e, çoğuldurlar, hayatları birbirine bağımlı güçlerle doludur ve bir gün kasten bu ağacın dallarından birini sallayacak olursan, başına hangi meyvenin düşeceğini kim bilebilir? Gülbeden sadece gülümsemekle yetinir, yoluna giderdi. Ve herkes onu severdi. Valide Sultan da severdi onu. En sinir bozucu olan da buydu ya. Bir de Gülbeden'in bir genç kızınkini andıran, yaşlılığında da tıpkı gençliğindeki gibi incecik ve kıvrak kalan vücudu. Valide Sultan'ın vücudu geçen yıllara rahatça ve geleneklere uygun biçimde yenik düşmüş, oğlunun imparatorluğu gibi gittikçe genişlemişti ve şimdi, başlıbaşına bir kıtaydı adeta; dağları ve ormanlarıyla, hepsinin üstünde de zihninin hiç çöküntüye uğramamış payitahtıyla başlı başına bir ülkeydi. Yaşlı bir hanımın vücudu benimki gibi olur, diye düşündü Hamide Banu. Benimkisi *olağan* bir vücut. Gülbeden'in genç görünmekteki ısrarı, geleneklere karşı hürmetsizliğinin tehlikeli işaretlerinden biri olmalıydı.

Kadınlara ayrılmış kapıdan Hükümdar'ın odasına girdiler, her zamanki gibi mermer çerçeveli, ceviz ağacından yapılma, oymalı paravanın arkasına geçip oturdular ve yaşlı Gülbeden, kaçınılmaz tavırlarıyla olan biten her şeyi yanlış bir yöne sürükledi. Yabancıya doğrudan hitap etmemesi gerekiyordu, fakat onun dil bildiğini öğrenmişti ve konuya göbekten dalmaya kararlıydı. "Hey! Yabancı!" diye seslendi sert ve tiz sesiyle. "Hah, hadi bakayım! Kulaklarımıza ulaştırmak için dünyanın yarısını aşıp geldiğin şu peri masalını anlat da dinleyelim!"



Yabancı, önce hikâyeyi kendisine anlatıldığı gibi aktaracağına yeminler etti, sonra izaha başladı: Annesi Çağatay kanı taşıyan, Cengiz Han'ın soyundan gelen bir prensesti, Timur Hanedanı'na mensuptu ve Hindistan'ın ilk Mughal İmparatoru Babur'un kız kardeşiydi. Ağabeyine "Kunduz" derdi o. (Bunu duyan Gülbeden Begüm paravanın arkasında dimdik oturmaya başlayıp kulak kesildi.) Yabancının tarihler ve yerler hakkında bilgisi yoktu, sadece kendisine anlatılan hikâyeyi biliyor ve onu da ne eksik ne fazla, tam da duyduğu gibi tekrarlıyordu. Annesinin adı Angelica'ydı ve ısrar ediyordu; o bir Mughal prensesiydi, üstelik dünyanın en güzel kadınlarından biriydi ve eşsiz bir büyücüydü, iksirlerinin ve tılsımlarının gücünden herkes korkardı. Gençliğinde, ağabeyi Kunduz Han Semerkand'dayken şehir Pelin Han adlı bir Özbek savaş beyi tarafından kuşatılmış, Pelin Han, teslim olan Kunduz'un şehirden sağ salim ayrılmasına izin vermiş, ancak bedel olarak kız kardeşini almıştı. Sonra da, genç kızı aşağılamak için onu kısa bir süreliğine istediği gibi kullansın diye genç Baş Sakasına hediye etmişti. İki gün sonra Baş Saka'nın vücudunun her yanında çıbanlar çıkmış, kol altlarından ve kasıklarından irin dolu fıstüller fışkırmış, çıbanlar patlayınca adam da ölmüştü. Ondan sonra kimse cadıya el sürmeye kalkmamış, ancak en sonunda kendisine sürekli acemice kur yapan Pelin Han'ın arzusuna boyun eğmişti. Aradan on yıl geçmişti. Pelin Han, Hazar Denizi kıyısındaki Merv'de İran Şahı İsmail'le savaşmış ve yenilmiş, Prenses Angelica yeniden savaş ganimeti olmuştu.

(Şimdi, Hamide Banu da kalbinin daha hızlı attığını hissediyordu. Gülbeden ona doğru eğilip kulağına bir sözcük fısıldadı. Valide Sultan başını salladı ve gözlerine yaşlar doldu. Hizmetkârı Bibi Fatma da, sırf hanımına destek olmak için ağlamaya başladı.)

İran Şahı da bir süre sonra Osmanlılara yenilecekti, Padişah...

Paravanın arkasındaki kadınlar kendilerini daha fazla tutamadılar. Sultan Hamide Banu bile kolayca heyecanlanan görümcesi kadar telaşlanmıştı. "Oğlum, yanımıza geliniz," diye buyurdu yüksek sesle –"geliniz" diye hanımının sözlerini yankıladı Bibi Fatma– ve hanlar hanı itaat etti. Gülbeden Şah kulağına bir şeyler fısıldadı ve Ekber olduğu yerde donup kaldı. Birbâl'e doğru döndü, çok şaşırmış görünüyordu. "Hanımların söylediğine göre," diye açıkladı, "bu hikâyenin bir bölümü zaten biliniyormuş. *Bahbur* ya da Babar, kunduz anlamına gelen eski bir Çağatayca sözcükmüş ve 'Pelin' de daha eski zamanlarda aynı biçimde Şıbak, yani Şaybak anlamına geliyormuş. Büyükbabam Babur'un güzelliği

dillere destan kız kardeşi, Babur'un Semerkand'da yenilgiye uğramasından sonra savaş beyi Şıbanî Han tarafından esir edilmiş; Şıbanî de on yıl sonra Merv şehri yakınlarında İranlı Şah İsmail tarafından bozguna uğratılmış, böylece Babur'un kız kardeşi İranlıların eline düşmüş."

"Affedersiniz, Cihanpenah," dedi Birbâl, "fakat o söylediğiniz Hanzade Sultan olmalı, yanılmıyorsam? Ve elbette, Hanzade Hanım'ın hikâyesini herkes duymuştur. Benim de bildiğim kadarıyla, Şah İsmail dostluğunu kanıtlamak için onu Babur Şah'a geri göndermişti ve Hanzade Hanım da üzücü vefatına dek saltanat ailesinin koynunda huzur içinde, saygı görerek yaşamıştı. Bu yabancının onun hikâyesini öğrenmiş olması gerçekten dikkate değer bir olay, ancak iddia ettiği gibi büyükhanımın soyundan gelmesi mümkün değil. Hanımın Şıbanî'ye bir erkek evlat verdiği doğru, ancak çocuk da babasıyla aynı gün İran Şahı'nın elinde can vermişti. Böylece bu yabancının hikâyesi çürütülmüş oluyor."

Bunun üzerine, paravanın arkasındaki hanımlar bir ağızdan haykırdılar: "*Bir prenses daha vardı!*" Hizmetkâr Bibi Fatma da duyduklarını tekrarladı: "*Vardı!*" Gülbeden kendini toparlayıp yeniden seslendi: "Ey, saadetli Şahım," dedi, "ailemizin hikâyesinde gizli bir sayfa daha var."

Hanedanın en önemli hanımları aile şecerelerini ezberden sayarken, kendisine "Mogor dell'Amore" adını veren adam da Babur İmparatorluğu'nun kalbinde sessizce durmuş bekliyordu. "Unutmayınız, kerametli Şahım, hanedanımızda sayısız eş ve odalıklardan olma pek çok prensesler vardı," dedi Gülbeden. Ekber Şah hafifçe iç geçirdi; Gülbeden telaşlı bir papağan gibi aile ağacına tırmanmaya başladı mı, dinlenmeye karar vermeden önce kaç tane dala atlayacağı bilinmezdi. Fakat bu sefer, halası aile şeceresini saymayı herkesi şaşırtacak kadar kısa kesti. "Mihr Banu ve Şehr Banu, bir de Yadigâr Sultan vardı." "Ama Yadigâr'ın validesi Ağaçe, Şah'ın eşi değildi," diye söze karıştı Hamide Sultan, mağrur bir tavırla. "O sadece bir cariyeydi..." "...yeydi," diye tekrarladı vazifeşinas Bibi Fatma. "Ancak," diye devam etti Muhterem Valide, "kabul etmek gerekir, kız kardeşlerin yaşça en büyüğü olan Hanzade, resmî beyanlarda öyle ilan edilmesine rağmen güzellikte birinci değildi. Bazı cariyelerden olan kızlar güzellikte onu fersah fersah geçiyordu." "Ey nurlu Cihandarım," diye söze devam etti Gülbeden, "Hanzade'nin ne yazık ki kıskanç tabiatlı bir kadın olduğunu belirtmenin tam sırasıdır."

Yaşlı Gülbeden'in onca yıldır muhafaza ettiği hikâye buydu: "İnsanlar Hanzade'nin kız kardeşlerin en güzeli olduğunu söylüyorlardı, çünkü o en

büyükleriydi ve her konuda suyuna gitmek uygun düşüyordu. Aslında kardeşlerin en güzeli en küçüğüydü ve onun kendisi gibi güzel bir oyun arkadaşı ve hizmetçisi vardı, bu hizmetçi kız hanımına öyle çok benziyordu ki, insanlar ona ‘Prenses’in Ayna’sı’ demeye başladılar. Şıbanî, Hanzade’yi ele geçirdiğinde küçük Prenses’le Ayna da esir düştü ve daha sonra, İsmail Şah Hanzade’yi özgürlüğüne kavuşturup evine, Babur’un sarayına gönderdiğinde kayıp Prenses’le Ayna İran’da kaldılar. İşte bu yüzden aile öykümüzden silindi; kendi sarayında onurlu bir hayat sürmek yerine yabancılar arasında kalmayı tercih ettiği için.”

“*La Specchia*,” dedi birdenbire söze karışan yabancı. “Benim anadilimde ‘ayna’ için eril bir sözcük kullanılır, fakat o hizmetçi kız için sözcüğün dişil halini icat etmişlerdi. *La Specchia*, küçük ayna kız.”

Hikâyenin düğümleri öyle süratli çözülmeye başlamıştı ki artık saray teşrifatı bile unutulmuş, söze karıştığı için yabancıyı paylamak kimsenin aklına gelmemişti. Gülbeden, tiz sesiyle hızlı hızlı konuşarak konuşmaya devam etti. Kayıp Prenses ve Ayna’sının hikâyesi, anlatılmak için ısrar ediyordu.

Diğer yandan, Hamide Banu anılara dalıp gitmişti. Yeniden genç bir kadındı şimdi, kollarında henüz küçük bir bebek olan oğlu vardı, yenilgiye uğrayan kocası Hümayun’la birlikte dünyanın en tehlikeli adamlarından, Hümayun’un kardeşlerinden kaçıyorlardı. Kandahar’ın çorak bayırlarında hava o kadar soğuktu ki, testiden kaba döktüğü çorba bir kaşık alamadan donup kalıyordu. Bir gün, açlığa dayanamayacak hale gelince atlardan birini kesip etlerini parçalayarak bir miğferin içinde pişirmek zorunda kaldılar, başka pişirme kabı yoktu. Ve sonra saldırıya uğradıklarında, kaçmaktan başka bütün çareler tükendiğinde, küçük oğlunu, bebeğini savaş alanında bir başına bırakmaya mecbur kalmıştı; küçücük oğlu, bebeği başka bir kadın tarafından büyütülecekti, kocasının kardeşi ve düşmanı Askarî’nin karısı Sultanım Begüm, Hamide Banu’nun oğlu için yapamadığı her şeyi yapacaktı; oğlu için, Şah için.

“Affet beni,” diye fısıldadı (“...beni,” diye tekrarladı Bibi Fatma), ama Hükümdar annesini dinlemiyor, Gülbeden Sultan’ın peşinden bilinmeyen sulara doğru ilerliyordu. “Kayıp Prenses, ablası Hanzade’yle birlikte evine dönmedi, çünkü –evet!– âşık olmuştu.” Bir yabancıya âşıktı, hem de gönlünü öyle bir kaptırmıştı ki ağabeyi sultana başkaldırmayı ve sarayı reddetmeyi göze almıştı, oysa asıl vazifesi ağabeyine itaat etmekti ve bütün aşklardan daha yüce olan bu aşkın nereye ait olduğunu ona bildirmesi

gerekirdi. Öfkesinden köpüren Kunduz Babur küçük kardeşini aile tarihinden azletti, adının bütün kayıtlardan silineceğini ve topraklarında yaşayanlar tarafından bir daha asla ağza alınmayacağını buyurdu. Küçük kardeşini çok seven Hanzade Begüm bile sadakatle kardeşine itaat etti ve kayıp Prenses'le Ayna'sının hatırası yavaş yavaş akıllardan silindi. Bu iki genç kız birer söylentiye, kalabalıklar içinde yarım ağızla anlatılan bir rivayete, rüzgârda sürüklenen bir fısıltıya dönüştüler ve o günden beri onlardan hiç haber alınamadı.

"İran Şahı da Osmanlılara yenildi," diye devam etti yabancı. "Ve sonunda, Prenses büyük bir savaşçıyla birlikte İtalya'ya geldi. Onların adı Argalia ve Angelica'ydı. Argalia'nın tılsımlı silahları vardı ve dört tane korkunç dev ona hizmet ederdi, yanı başında at süren Hitay ve Hindistan Prensesi Angelica da dünyanın en güzel kadını ve kıyas kabul etmez bir büyücüydü."

Yabancıyı duymazdan gelen hükümdar, annesine dönüp, "Kayıp Prenses'in adı neydi?" diye sordu. "Hiç duymadım," dedi Valide Sultan. Gülbeden Sultan ekledi: "Bir takma adı vardı, dilimin ucunda, ama gerçek adı hafızamdan uçup gitmiş."

"Angelica," dedi yabancı. "Adı Angelica'ydı."

O zaman, paravanın arkasından Sultan Gülbeden'in sesi yükseldi: "Güzel bir hikâye. Yabancının hikâyeyi nereden öğrendiğini araştıracağız, ama anlattıklarında bir tutarsızlık var, bilmem yabancı bu ihtilafı bizi memnun edecek biçimde izah edebilecek mi?"

Birbâl anlamıştı, elbette. "Tarihlerle ilgili bir tutarsızlık," dedi. "Tarihler ve yaşlarla ilgili bir ihtilaf."

"Hanzade Begüm bugün hayatta olsaydı," dedi Gülbeden Sultan, "yüz yedi yaşında olacaktı. Babur Şah'ın ondan sekiz yaş küçük olan en küçük kız kardeşi de herhalde doksan beş yaşında olacaktı. Burada bizlere gizli geçmişimizle ilgili bu hikâyeyi anlatan yabancıysa en fazla otuz ya da otuz bir yaşında. Kayıp Prenses onun söylediği gibi İtalya'ya ulaştıysa ve iddia edildiği gibi bu yabancının anasıysa, aşağı yukarı altmış beş yaşlarında doğum yapmış olmalı. Bu adam, ancak bu mucizevi doğum hakikaten gerçekleştiyse Şah cenaplarının amcası, yani dedenizin kız kardeşinin oğlu olma iddiasında bulunabilir ve hanedan prensi olarak tanınma hakkına layık olabilir. Ancak izahat edildiği üzere, bunların hepsi imkânsız görünüyor."

Yabancı ayaklarının dibinde ağzını açıp esneyerek kendisini beklemeye başlayan mezarın varlığını hissetti, anlattıklarının daha fazla

dinlenmeyeceği belli olmuştu. “Tarihler ve yerler hakkında hiçbir şey bilmediğimi size söylemiştim,” diye haykırdı. “Ama benim annem genç ve çok güzeldi. Altmışlık bir kocakarı değildi.”

Paravanın arkasındaki kadınlardan hiç ses çıkmadı. Bu sessizlikte, yabancının kaderi kararlaştırılıyordu. Sonunda, Gülbeden yeniden konuşmaya başladı: “Bize, çok derinlere sakladığımız şeylerden söz ettiğine hiç şüphe yok. Konuştuklarını konuşmasaydı, biz yaşlı hanımlar bu hikâyeyi mezarlarımıza götürecektik. Sadece bunun için bile, şüphelerimizin kendisi lehine tahlil edilmesini hak ediyor.”

“Ancak ispat ettiğiniz üzere,” diye itiraz etti Hükümdar, “bu meselenin şüphe götürür bir yanı kalmadı.”

“Aksine,” dedi Gülbeden Sultan. “Hikâyenin, iki tane muhtemel izahatı var.”

“Bunların ilki şu,” diye konuşmaya başladı Valide Sultan Hamide Banu, kulaklarına ulaşan kendi sesini duyunca şaşırarak, “kayıp Prenses gerçekten de benzersiz bir büyücüydü ve sonsuz gençliğe ulaşmanın esrarengiz sırlarına malik olmuştu; böylelikle, neredeyse yetmiş yaşında olmasına rağmen hâlâ genç bir kadının bedeniyle zihnine sahipti.”

Hükümdar yumruğunu hırsla duvara indirdi. “Belki de siz yaşlı kadınlar artık iyiden iyiye keçileri kaçırdınız, böyle deli saçmalarına itibar eder hale geldiniz!” diye böğürdü. Gülbeden Sultan, küçük bir çocuğu sakinleştirir gibi susturdu onu. “Diğer izahatımızı henüz duymadınız,” dedi.

“Öyle olsun,” diye homurdandı Hükümdar. “Sözünü bitir, hala.” Gülbeden Begüm, sözcükleri titizlikle vurgulayarak konuşmaya başladı: “Farz edelim ki bu adamın anlattıkları doğru ve kayıp Prensesle cengâveri uzun zaman önce gerçekten de İtalya’ya gittiler. O zaman, bu yabancının annesi cengâverin soylu kapatması değil...”

“...ancak prensesin kızı olabilir,” diye Gülbeden’in sözünü tamamladı Ekber.” Peki o zaman yabancının babası kim?”

Birbâl, “Kanımca hikâyenin asıl sırrı burada yatmaktadır,” diye cevap verdi.

Ekber Şah, merakına itaat ederek hafifçe iç geçirip yabancıya döndü. Ona karşı duyduğu beklenmedik sevgi, hükümdarların çok fazla şey bilen yabancılara karşı beslediği husumetle acılaşmıştı. “*Hindustani* hikâyeci, dinleyicilerini sıktığını hemen anlar,” dedi. “Çünkü kalkıp gider ya da başından aşağı çürük sebze yağdırırlar, fakat dinleyici bir hükümdarsa ve canı çekerse, hikâyeciyi tepetaklak surlardan aşağı da attırabilir. Ve şu an,

kıymetli ‘Mogor Amcacığım’, biliyorsun ki senin dinleyicin gerçek bir hükümdardır.”

9

Endican'ın sülünleri öyle semizdi ki

Endican'ın sülünleri öyle semizdi ki, bir sülünün budunu dört kişi yese bitiremezdi. Silis ya da Sır Derya'nın bir kolu olan Endican Nehri kıyısında latif menekşeler yetişir, baharda birçok lale ve gül açardı. Baburluların asıl yurtluğu olan Endican, Ekber Şah'ın büyükbabası Babur'un hatıratında yazdığı üzere Fergana'daydı ve Fergana vilayeti de "*beşinci iklimdendi ve mamurenin kenarındaydı*".[13] Ekber Şah, ecdadının yurdunu hiç görmemiş ama Babur'un kitabından okumuştu. Fergana Orta Asya'da, büyük İpek Yolu üzerinde, Semerkand'ın doğusunda, Hindikuş'un ulu zirvelerinin kuzeyindeydi. Kavunları ve şaraplık üzümü çok iyiydi, akgeyik eti ve narı, içine badem koyup kuruttukları bir cins eriği çok lezzetliydi. Akarsuları boldu, dağlarda yeşil otlakiyeleri vardı, *tabulgu* da denen kızıl söğütlerinin kırmızı kabuklu ağacından kamçı sapı yapılır ve ok yontulur, dağlarındaki maden ocaklarından firuze ve demir çıkarılırdı. Kadınları güzeldir deniyordu ya, Ekber Şah bunların izafi meseleler olduğunun farkındaydı. Hindustan fatihi Babur orada doğmuştu, Hanzade Begüm de, (doğumuyla ilgili bütün kayıtlar silinmiş olsa da) adsız Prenses de öyle.

Kayıp Prenses'in hikâyesini öğrenince, Ekber Şah en gözde saray ressamı Dasvant'ı çağırtmış, Emsalsiz Havuz'un kenarındaki Habgâh'a gelmesini istemişti. Ekber daha on dördüne basmadan tahta çıktığında, Dasvant da onun yaşlarında, cahil ve aşırı hüzünlü bir çocuktu, yoksul babası hükümdarın tahtırevancılarından biriydi. Ancak gizli ve olağanüstü bir çizim yeteneği olan çocuğun dehası istemese de içinden fışkırıyordu. Geceleri, kimsenin görmediğinden emin olduğu zamanlarda Fetihpur Sikri'nin duvarlarına resimler çiziyordu; müstehcen yazılar ya da resimler değil, saray mensuplarının karikatürlerini yapıyordu ve bu acımasız çizimler öyle isabetliydi ki, onu derhal bulup o hicivci ellerini kestirmeye azmetmiş pek çok soylu vardı sarayda. Ekber Şah, Ebu'l Fazl'ı ve saltanatın sanat dersliğinin başı İranlı Mir Seyyid Ali'yi Habgâh'a çağırtmıştı. "Her kimse, onu düşmanlarından önce bulun," demişti, "zira böyle büyük bir yetenek öfkeli bir soylunun kılıcı altında can versin istemeyiz." Bir hafta

sonra, Ebu’l Fazl ufak tefek, kapkara, sıska bir oğlanı kulağından tutup getirdi. Kıvranan, haykırarak itiraz eden Dasvant’ı, insan piyonlarıyla *peçiç* oynamakta olan Ekber’in yanına sürükledi. Mir Seyyid Ali de hergelenin ve onu tutsak alan muhafızın peşinden geliyor, aynı anda hem gaddar görünmeyi hem de eğlenmeyi her nasılsa başarıyordu. İmparator bakışlarını bir an için insan piyonlarından, *peçiç* tahtasında bekleyen güzel zenci köle kızlardan ayırıp onlara doğru çevirdi, Dasvant’a derhal saltanat sanat atölyesine katılmasını buyurdu ve çocuğun kılına bile zarar verenin cezasının ağır olacağını ilan etti. Bu buyruk, Dasvant’ı Şah’ın kötü kalpli teyzesi ve sütannesi Mahım Enege’nin gazabından bile korumaya yetti, oysa istidatlı çocuğun çizdiği en acımasız, acımasız olduğu kadar da isabetli karikatür onu ve oğlu Ethem’i gösteriyordu. Mahım Enege’nin karikatürü Hâtipul genelevinin duvarına çizilmişti. Şehir ahalisi, fokurdayan iksir şişeleri arasında kıkır kıkır gülen mor suratlı bir acuze olarak resmedilen Mahım Eneğe tasvirini pek beğenmişti. Kadının sümüklü, hain oğlu Ethem de kocaman bir cam imbiğin üzerindeki yansımaydı; tepetaklak kurgan surlarından aşağı düşerken resmedilmişti. Altı sene sonra, daha fazla güç kazanma arzusuyla çılgına dönen Ethem, Ekber Şah’a saldırıp onu öldürmeye çalıştığında ve ceza olarak baş aşağı şehir surlarından atıldığında, Hükümdar, Dasvant’ın kehanetini hayretle hatırladı. Fakat Dasvant öyle bir karikatür yaptığını hatırlamadığını söyledi, genelev duvarındaki resim de uzun yıllar önce silindiği için Hükümdar bu sorunun cevabını hafızasına bırakmak ve hayallerle rüyaların hayatının ne kadarını istila etmiş olduğunu düşünüp meraklanmakla yetinmek zorunda kaldı.

Dasvant kısa sürede Mir Seyyid Ali’nin dersliğinin en parlak yıldızlarından birine dönüştü ve genç Şah’ın olağanüstü muhayyilesini –hayal gücünü– doyurmak için yaptığı fantastik resimlerle –sihirli küplere binmiş, havada uçan sakallı devler, sakallı ve benekli cinler, korkunç fırtınaların koptuğu deniz manzaraları, mavi ve altın yaldızlı ejderler, kahramanları kötülükten kurtarmak için bulutların arasından uzanan göksel büyücüler– ünlendi. Menkıbevi kahraman Hamza’yı üç gözlü peri atı üzerinde çeşit çeşit fevkalade canavarı tepelerken gösteren tasvirleri tekrar tekrar çiziyor ve on dört senedir atölyenin en büyük gurur vesilesi olan Hamza serisinin aslında Ekber Şah’ın hayalî özyaşamöyküsü olduğunu, fırçayı tutan el kendisine ait olmasına rağmen boyalı kumaşlar üzerinde belirenin Hükümdar’ın tasavvuru olduğunu diğer nakkaşların hepsinden daha iyi anlıyordu. Bir hükümdar hayata geçirdiklerinin yekûnuydu ve

Ekber Şah'ın azameti, tıpkı *alt benliği* denebilecek Hamza'nınki gibi, muazzam engeller karşısındaki –itaatsiz prensler, gerçek ejderler, devler ve benzerleri– muvaffakiyetiyle ispatlanmış olmuyor, bilfiil bu zaferler aracılığıyla oluşuyordu. Dasvant'ın resimlerinde tasvir ettiği kahraman Hükümdar'ın aynasına dönüştü ve sanat işliğinde çalışan yüz bir hünerli nakkaşın hepsi, hatta Mir Seyyid Ali ve Abdüssamet bile genç sanatçıdan çok şey öğrendiler. Hamza ile yoldaşlarının maceralarını elbirliğiyle tasvir ettikleri bu resimler aracılığıyla Gürkani Hindistan tam anlamıyla yeniden cisimleşiyordu; sanatçıların elbirliği imparatorluğun birlik ve beraberliğine delalet ediyor ve belki de, bir anlamda bu birliği yaratıyordu. "Bizler Şah'ın ruhunu resmediyoruz," demişti Dasvant iş arkadaşlarına, hüzünle. "Ruhu bedeninden ayrıldığında gelip bu resimlerde istirahat edecek, bu resimler aracılığıyla ölümsüzlüğe kavuşacak."

Bütün maharetine rağmen, Dasvant'ın bunalımlı kişiliği asla değişmedi. Hiç evlenmedi, bir *rişi*, yani bir Hindu ermişi gibi bekâr hayatı yaşadı ve seneler içinde ruh hali daha da karanlıklaştı; bazen uzun süreler boyunca çalışamıyor, yalnız başına sanat atölyesindeki tek göz odasında oturarak sanki onca yıldır hünerle resmettiği canavarlardan birini seyrediyormuş gibi saatlerce boş bir köşeye bakıyordu. Giderek tuhaflaşan hallerine rağmen, Ekber'in babası Hümayun'un seneler önce sürgünden dönerken beraberinde getirdiği iki Acem üstadın işliğinde sanat öğrenen Hintli ressamların en kabiliyetlisi olduğu kabul ediliyordu. Bundan dolayı, dedesinin uygun gördüğü sert cezayı hafifletip kayıp Prenses'i yeniden aile tarihine eklemeye karar veren Ekber, huzuruna başka nakkaşları değil Dasvant'ı çağırttı. "Onu resmederek bedene getir," diye övdü Dasvant'ı, "çünkü senin fırçalarındaki sihirle hayat bile bulabilir, üzerine çizdiğin yapraktan fırlayıp şölenlerimizde bizimle birlikte şarap yudumlayabilir." Hükümdar'ın kendi hayat verme gücü hayalî eşi Codha'yı yaratıp ayakta tutmak için harcadığı olağanüstü çabadan dolayı geçici olarak tükenmiş olduğundan, Ekber Şah bu kez doğrudan müdahale edemiyor, sanata güveniyordu.

Hemen Ekber'in kayıp büyük halasını resmetmeye başlayan Dasvant'ın yaptığı olağanüstü resimler, meşhur Hamza serisini bile gölgede bıraktı. Bütün Fergana bu tasvirlerde hayat bulmuştu adeta: Üç kapılı, su yutan –surlarının içine akan dokuz nehirden hiçbiri dışarı çıkmıyordu– Endican Kurganı ve komşu kasaba Uş'un arkasında yükselen on iki zirveli dağ, on iki dervişin şiddetli bir kasırgada birbirini kaybettiği Ha Derviş Çölü, yöredeki sayısız yılan, geyik ve yabantavşanı bu resimlerde canlanmıştı.

Dasvant'ın tamamladığı ilk resimde, kayıp Prenses dört yaşlarında güzel bir kız çocuğu olarak tasvir edilmişti, küçük sepetiyle Yeti-Kent dağlarının büyüleyici ormanlarında dolaşıyor, belki gözlerine parlaklık versin diye, belki de düşmanlarını zehirlemek için güzelavratotu yaprakları topluyor, yöre halkının ayıkotu da dediği, Batılıların *mandrake* diye bildiği adamotlarının bittiği yabani bir bahçeyi keşfediyordu. Mandrake –ya da da "man-dragon", yani "ejder-adam"– güzelavrat otunun akrabasıydı ve bu iki bitkinin toprağın üstünde kalan kısımları birbirine çok benziyordu; ancak adamotunun kökü minyatür insan gövdesi biçimindeydi ve çekip topraktan çıkarıldığı zaman, canlı canlı gömülen insanlar gibi çığlıklar atıyordu. Adamotunun sihirli güçlerini bilmeyen yoktu ve Dasvant'ın yaptığı bu ilk resmi gören herkes, nakkaşın benzersiz sezgileriyle Prenses'i doğuştan ermiş biri olarak tasvir ettiğini anladı; o, kendini korumak ve erkeklerin kalplerini fethetmek için –ki o zamanlar bu ikisi çoğunlukla aynı şeydi– ne yapması gerektiğini içgüdüsel olarak biliyordu. Resmin sihirli bir etkisi olduğuna hiç şüphe yoktu, zira yaşlı Sultan Gülbeden, Ekber'in özel odasında ona şöyle bir bakar bakmaz günlerdir dilinin ucunda olan ve yemek yemesini bile zorlaştıran adı hatırlayıvermişti. Işıltılı sayfanın üzerine eğilen Gülbeden, fısıldar gibi, "Annesi Mahdume Sultan Begüm'dü," demiş, bunu öyle alçak sesle söylemişti ki Ekber Şah duymak için eğilmek zorunda kalmıştı. "Mahdume, evet, annesinin adı buydu, Ömer Şeyh Mirza'nın son gerçek aşkıydı. Kıza da Kara Göz derlerdi! Kara Göz, evet evet, işte buydu lakabı! Başlarda ona karşı zehir gibi bir nefret besleyen Hanzade bile en sonunda ister istemez ısınmıştı kıza."

Gülbeden, Hanzade Begüm'ün kibri ve gösteriş merakı hakkında söylenenleri hatırladı. Hanzade Hanım sabahları uykudan uyandığında (diye anlattı Hükümdar'a) hizmetkârı kendisine verilen talimata uyarak, "İşte Hanzade Begüm uyanıyor; dünyanın en güzel hanımı gözlerini açıyor ve güzelliğinin hükmettiği yerlere bakıyor," diyordu. Babası Ömer Şeyh Mirza'ya hürmetlerini sunmaya gittiği zaman, teşrifatçılar, "İşte kızınız geliyor, dünyanın en güzel hanımı geliyor," diye haykırıyorlardı, "kudretiyle hükmeden Şah'ın güzelliğiyle hükmeden kızı geliyor!" Hanzade annesinin özel odasına gittiğinde, o ejder sultandan da benzer şeyler duyuyordu, gözlerinden ateş ve burnundan duman fışkırtan Kutluk Nigâr Hanım ilk doğan çocuğunun gelişini şöyle ilan ediyordu: "Hanzade, dünyalar güzeli kızım, gel, seni göreyim de feri kaçmış gözlerim bayram etsin."

Derken Mahdume Sultan Begüm'ün kızı, en küçük Prenses doğdu. Daha doğduğu gün, baktığı herkesi büyüleyen gözbebeklerinin olağanüstü gücünden dolayı ona Kara Göz adını taktılar. O günden itibaren, Hanzade günlük hayranlık gösterilerini yapanların halinde bir değişiklik olduğunu fark etti; ses tonlarındaki samimiyetsizlik kabul edilemeyecek raddeye gelmişti. Sonraki senelerde küçük kızı hedef alan bir dizi cinayet girişimi olduysa da, Hanzade Sultan'la bu girişimler arasında hiçbir bağ kurulamadı. Bir keresinde Kara Göz Hanım bir bardak dolusu zehirli sütü lıkır lıkır içti, ama ona hiçbir şey olmamasına rağmen, sütün son birkaç damlasını verdiği süs köpeği acı içinde kıvranarak oracıkta öldü. Daha sonra, birisi güzel çocuğu "ateş içkisi" denilen korkunç ölümle cezalandırmak için ona içinde bir miktar ezilmiş elmas kırıntısı olan başka bir içeceği içirdi, fakat elmaslar çocuğa hiç zarar vermeden içinden aktı gitti ve bu cinayet teşebbüsü ancak hanedan lazımlığını temizleyen halayığın pislikler arasında ışıldayan taşları görmesi üzerine ortaya çıktı.

Kara Göz Hanım'ın insanüstü güçleri haiz olduğu anlaşılınca cinayet girişimleri bıçak gibi kesildi ve gururunu bir yana bırakan Hanzade Begüm tavır değiştirmeye karar vererek küçük rakibini şımartmaya, çocuğun üstüne titremeye başladı. Çok geçmeden, farklı anneden olma abla da en küçük kız kardeşinin büyüsüne kapıldı. Sarayda, Temuçin, Çingiz ya da Cengiz Han'ın atası efsanevi Moğol Güneş Tanrıçası Alankuva'nın Ömer Şeyh Mirza'nın en küçük kızının bedeninde yeniden dünyaya geldiği söyleniyordu. Alankuva ışığa hükmettiği için onları aydınlatma ve saklandıkları yerlerde yok etme tehdidiyle karanlığın cinlerine de boyun eğdiriyordu. Alankuva, hayatın ve ölümün hanımıydı. Güneşe tapanlar, küçük kızın etrafında dinî bir tarikat oluşturmaya başlamıştı.

Ancak mutlu günler fazla uzun sürmedi. Kara Göz'ün sevgili padişah babası, zalim kaderin kurbanı oldu. Endican'daki Ahsi Kurganı'na –ah Ahsi, enfes Mir-Timuri kavununun yetiştiği memleket!– giden padişah, Dasvant'ın resminde yüksek bir uçurumun kıyısına kurulmuş olduğu görülen Ahsi Hisarı'ndaki güvercinliği ziyaret ederken, ayağının altındaki kayalar çökmüş, Ömer Şeyh Mirza, güvercinler ve güvercinlikle birlikte uçurumdan aşağı yuvarlanıp ölmüştü. Kara Göz Hanım'ın baba bir ana ayrı kardeşi Babur on iki yaşında tahta çıkmıştı. Kara Göz daha dört yaşındaydı. Bu aile trajedisinin ve sonrasında baş gösteren karmaşanın ortasında, Kara Göz'ün esrarengiz gücü, ermişliği unutulup gitti. Güneş Tanrıçası Alankuva yeniden gökyüzündeki asıl mekânına döndü.

Şahlar şahının büyük-büyük dedesi Ömer Şeyh Mirza'nın düşüşü, Dasvant'ın en güzel ve en görkemli eserlerinden birine konu olmuştu. Resimde, taş duvarları iki yandan üzerine kapanır gibi görünen karanlık uçurumdan baş aşağı yuvarlanır halde tasvir edilen Padişah'ın karakteri ve hayatına ait detaylar, eserin incelikle çalışılmış soyut kenarlarına işlenmişti; Ömer Şeyh Mirza, kısa boylu, şişman, iyi huylu ve konuşkan, tavla oynamayı seven bir adamdı fakat aynı zamanda kavgacı, yumruk atmayı bilen, bedeni savaş yaralarıyla dolu bir kahramandı ve soyundan gelen bütün erkekler gibi; Babur, Hümayun, Ekber ve Ekber'in oğulları Selim, Danyal ve Murat gibi o da şaraba ve sert içkilere, ayrıca kanabis bitkisinden yapılan bir tür şekerleme olan, beklenmedik ölümüne dolaylı yoldan sebebiyet veren macuna çok düşkündü. Macundan başı dönmüş halde bir güvercinin peşinden koşarken uçurumun kenarına fazlaca yaklaşmış ve aşağı yuvarlanmış, insanın kısa boylu ya da şişman, iyi huylu ya da konuşkan veya adil olmasının hiçbir önem taşımadığı öbür dünyayı boylamıştı; orada tavla oynayacak arkadaşlar da, mücadele edilecek rakipler de yoktu, orada insan sonsuza dek macunun hezeyanlı pusunun tadını çıkarabilirdi.

Dasvant'ın resmi uçurumun derinliklerine bakıyor ve Hükümdar'ı karşılamak için bekleyen iblisleri gösteriyordu. Nakkaş bu tasvir aracılığıyla açıkça *lèse majesté*[14] suçunu işlemişti: Ekber Şah'ın atasının cehenneme gittiğini anıştırmak bile ölüm cezasını hak eden bir suç sayılıyordu, çünkü bu durumda Hükümdar'ın da aynı yolun yolcusu olduğu ima edilmiş oluyordu, fakat resmi gören Ekber gülerek şöyle dedi: "Allah'ın yanına dizilmiş bekleyen meleklere dair o bıkkınlık verici tahayyül yanında cehennem bana çok daha keyifli bir yer gibi geliyor." Şah'ın bu sözünü duyan Su İçici Badauni, Baburlu İmparatorluğu'nun sonunun geldiğine hükmetti, çünkü şüphesiz, herkesin gözü önünde Şeytan'a tapmaya başlayan bir hükümdarın hâkimiyetine Allah asla müsaade etmezdi. Ancak imparatorluk sonsuza dek olmasa da uzun seneler ayakta kaldı; yaptığı resme rağmen Dasvant da yaşadı, ancak fazla uzun süre değil.

Küçük Kara Göz Hanım sonraki birkaç yıl boyunca göçebe hayatı sürdü, bu çalkantılı dönemde ağabeyi ve hamisi Babur at üstünde bir o yana bir bu yana gidiyor, düşmanlarını yeniyor, mağlup oluyor, toprak kazanıyor, kazandığı toprakları kaybediyor, amcalarının saldırısına uğruyor, kuzenleriyle savaşa tutuşuyor, kuzenleri tarafından pusuya düşürülüyor,

amcalarıyla vuruşuyor ve bu olağan ailevi meseleler olup biterken diğer yanda can düşmanı, zalim Özbek yetim, paralı asker ve Timur Hanedanı'nın laneti Pelin Han –yani "Şıbanî Han"– onu bekliyordu. Dasvant, beş, altı ve yedi yaşındaki Kara Göz'ü, sürmekte olan şiddetli savaşın ortasında ışıklı küçük kozasının içinde bekleyen doğaüstü bir yaratık olarak resmetmişti. Babur Semerkand'ı aldı fakat Endican'ı kaybetti, sonra Semerkand'ı da kaybetti ve bir daha aldı, en sonunda Semerkand'ı yeniden kaybettiğinde, kız kardeşleri de şehirdeydi. Pelin Han, Babur'u ve büyük şehri kuşattı, Demir Kapı'nın, İğneciler Kapısı'nın, Ağartıcılar Kapısı'nın ve Firuze Kapı'nın çevresinde kanlı çarpışmalar oldu. Ancak kuşatma Baour'u ve adamlarını açlıktan tüketti. Babur'un ablası Hanzade Begüm'ün efsanevi güzelliğini duymuş olan Pelin Han, Babur'a bir haberci yolladı ve Hanzade kendisine teslim edildiği takdirde, Babur ve ailesinin şehirden sağ salim ayrılabileceğini bildirdi. Babur'un bu teklifi kabul etmekten başka çaresi yoktu, Hanzade de Babur'un kararına itaat etmeye mecburdu.

Böylece, Hanzade adaklık bir kurbana, savaş ganimetine, Ekber'in *peçiç* meydanındaki canlı piyonlarından birine dönüştü. Bununla beraber, aile meclisi Semerkand'ın saltanat salonunda son kez toplandığında, Hanzade kendi şartını ileri sürdü. Sağ eliyle küçük kız kardeşinin sol bileğini sıkı sıkı yakaladı. "Gideceksem," dedi, "Kara Göz Hanım da benimle birlikte gelip bana can yoldaşı olacak." Aile meclisine katılanlardan hiçbiri ona bunu söyletenin haset mi yoksa kardeş sevgisi mi olduğuna karar veremedi, ne de olsa Hanzade'nin küçük kız kardeşiyle ilişkilerinde bu iki duygu her zaman bir aradaydı. Dasvant resimlerinden birine konu olarak bu sahneyi seçmiş ve Hanzade'yi kocaman açılmış ağzıyla haykırarak meydan okuyan muhteşem bir figür olarak resmetmişti, Kara Göz Hanım da ilk bakışta korkmuş bir çocuğa benziyordu. Ancak sonra kapkara gözleri insanı kendine çekiyor ve derinlerindeki muazzam gücü açığa vuruyordu. Kara Göz'ün de ağzı aralıktı, o da haykırıyor, acılı bir ağıt yakıyor ve gücünü ilan ediyordu. O da kolunu uzatmış, sağ eliyle birinin bileğini yakalamıştı. Ablası Hanzade Pelin Han'ın, kendisi de Hanzade'nin esiri olacaksa, Kara Göz de küçük köle kız Ayna'yı yanında götürecekti.

Bu resim, kudretin kötülüğünü, kötülüğün büyükten küçüğe zincirin halkalarında nasıl ilerlediğini gösteriyordu. İnsanlar kıskıvrak yakalanıyor, zamanı gelince onlar da başkalarını aynı biçimde tutsak ediyorlardı. Şayet güç bir çığlıksa, insan hayatı başkalarının çığlıklarının yankıları arasında

geçiyordu. Güçlünün çığlığının yankıları çaresizleri sağır ediyordu. Ancak üzerinde durulması gereken bir ayrıntı daha vardı: Dasvant ellerden oluşan zinciri tamamına erdirmişti. Sol bileği küçükhanımının eline tutsak olan köle kız Ayna, boştaki sağ eliyle Hanzade Begüm'ün sol bileğini yakalamıştı. Böylece bu üç kayıp mahluk bir daire oluşturmuş oluyordu ve bu halkayı tamamlamakla, ressam, gücün pençesinin ya da çığlığının tersine çevrilebileceğini ima ediyordu. Köle kız da vakti gelince hanedan hanımlarından birini esir edebilirdi. Tarihin eli hem yukarıdakine hem aşağıdakine uzanabilirdi. Zayıfların çığlığı, günün birinde kudretlileri sağır edebilirdi.

Tutsaklık yıllarında serpilip gençliğin güzelliğine kavuşan Kara Göz'ü resmederken, Dasvant'ın fırçasını besbelli daha ulvi bir güç ele geçirmişti. Resimleri öyle güzel, öyle güzeldi ki, bunları ilk defa gören Birbâl, her zamanki öngörüşlü yorumlarından birini yapmış, "Bu nakkaş için korkuyorum, çünkü mazide kalan bu kadına öyle derin bir aşkla tutulmuş ki bugüne dönmekte zorlanacak," demişti. Ekber Şah, ressamın çalışmalarını incelerken birden anlayıverdi: Dasvant'ın bu şaheserlerinde can verdiği, daha doğrusu yeniden hayata döndürdüğü gencecik, körpe, güzelliği ışık saçan kız, mutlaka Çağatay dilinin muazzam şairi Heratlı Ali Şîr Nevaî'nin, "Şairler Prensi"nin gazellerinden birinde övdüğü "*kara gözlüm*" olmalıydı. *Gözümün karasında kendine bir yuva kur. İnce bedeninin fidanı boy atsın yüreğimin gülşeninde. Yüzünde bir damla ter görüp aniden ölsem*. Dasvant, bu son mısranın bir bölümünü gerçekten de Kara Göz'ün giysisinin desenlerine işlemişti. *Aniden ölsem.*

"Doğu'nun Floransa'sı" diye bilinen Herat şehri, Semerkand'dan kısa süre sonra düşmüş ve Pelin Han ya da Şıbanî'nin eline geçmişti: Hanzade, Kara Göz ve Ayna, esaret yıllarının çoğunu bu şehirde geçireceklerdi. Dünya engin bir denize benzer, denirdi, denizde bir inci vardır ve o inci de Herat'tır. Şair Nevaî, "Herat'ta ayağını uzatacak olsan," demişti, "bir şaire çarpar." Camilerin, sarayların ve uçan halıların satıldığı pazarların şehri, dillere destan Herat! Evet doğru, çok güzel şehirdir, diye düşünüyordu Ekber Şah, ancak gerçek Herat, nakkaş Dasvant'ın tasvir ettiği, kayıp Prenses'in güzelliğiyle aydınlanan Herat'la asla boy ölçüşemezdi; Birbâl'in içine doğduğu üzere, Dasvant, meftun olduğu hayalî kadın için hayalî bir Herat yaratmıştı. Dasvant gece gündüz çalışıyor, haftalar boyunca fırçasını elinden bırakmıyor, bir gün olsun dinlenmeyi bile ne arıyor ne kabul ediyordu. Zayıf bedeni bir deri bir kemik kalmış, gözleri yuvalarından

uğramıştı. Arkadaşları sağlığı için endişeleniyordu. Abdüssamet, "O kadar *süzülmüş ki*," diye fısıldadı, Mir Seyyid Ali'ye. "Sanki gerçek hayattan vazgeçip bir resme dönüşene dek incelmek istiyor." Bu da, tıpkı Birbâl'inki gibi isabetli bir tespitti, zaten doğruluğu kısa süre içinde anlaşılacaktı.

Dasvant'ın ruh hali öyle kasvetli bir hal aldı ki, kendine zarar vereceğinden korkmaya başlayan meslektaşları onu gizlice gözetlemeye başladılar. Sırayla gizlice nakkaşı izliyor, işinin başından hiç ayrılmayan sanatçıyı göz hapsinde tutmakta zorlanmıyorlardı. Sanatçının deliliğin son evrelerine ulaştığını gördüler, resimlerini kucaklayarak *Nefes al*, diye fısıldadığını duydular. Dasvant, *Karagözname*, yani Kara Göz'ün Serüvenleri adı verilen serinin sonuncusu olduğu sonradan anlaşılacak bir resim üzerinde çalışıyordu. Kıtaötesi bir manzarayı gösteren bu helezonik tasvirde, Pelin Han'ın cesedi bir köşede yatıyor, cesetten sızan kanlar, sularında yüzgeçli ejderler kaynaşan Hazar Denizi'ne akıyordu. Resmin geri kalanı, Pelin Han'ı mağlup eden Acem Şahı İsmail'in Herat'ta Gürkani hanımlarını selamlayışını gösteriyordu. İran Şahı'nın yüzündeki yaralı, melankolik ifade Ekber Şah'a Dasvant'ın yüzünü anımsattı ve Hükümdar, sanatçının bu efkârlı çehre aracılığıyla kendini resme eklediği sonucuna vardı. Oysa Dasvant çok daha fazlasını yapacaktı.

Günün birinde, gözlerini bir an için olsun üzerinden ayırmayan arkadaşlarının bütün özenine rağmen, ortadan kaybolmayı başardı. Bir daha da ondan haber alınamadı, sarayda, Sikri'de ya da bütün Hindistan'da onu gören tek kişi çıkmadı. Cesedi gölün kıyısına vurmadı ya da boyundan bir kirişte asılmış bedeni bulunmadı. Sanki hiç var olmamış gibi ortadan kayboluvermiş, *Karagözname*'nin bütün sayfaları onunla birlikte yok olmuş, geriye sadece yaptığı son resim kalmıştı: Dasvant'ın Kara Göz Hanım'ı her nasılsa öncekilerden de güzel tasvir etmeyi başardığı bu son resimde, genç kız kaderini değiştirecek adamla karşı karşıya geliyordu. Bu tuhaf gizemi sonunda çözen, elbette her zamanki gibi Birbâl oldu. Ekber'in maiyetindeki bu en bilge adam, Dasvant'ın ortadan kayboluşundan tam bir hafta ve bir gün sonra, bir ipucu bulma umuduyla kayıp Prenses'e ait geride kalan son resmi incelerken o ana kadar fark edilmemiş tuhaf bir teknik ayrıntının sırrına vardı. Görünen o ki, resim Dasvant'ın özenle çizdiği desenli kenar süslerinde bitmiyor, en azından sol alt köşede, iki parmak kalınlığındaki süslü çerçevenin altına doğru devam ediyordu. Sayfa yeniden işliğe götürüldü –Ekber Şah, Birbâl ve Ebu'l Fazl'la birlikte işliğe kadar resme bizzat nezaret etti– ve iki İranlı üstadın gözetimi altında, desenli

çerçeve özenle asıl resimden ayrıldı. Desenli kenar süsü kaldırılınca ortaya çıkan şeyi görenler hayret çığlıkları attı, çünkü orada duran, küçük bir kurbağa gibi çömelmiş, kolunun altında kalın bir kâğıt tomarıyla bekleyen, büyük nakkaş Dasvant'ın ta kendisiydi; duvarlara karikatür çizen Dasvant, tahtırevan taşıyıcısının oğlu Dasvant ve *Karagözname*'yi çalıp kaçan Dasvant, inandığı tek dünyaya, kendi eliyle yarattığı ve sonra da onu yok eden kayıp Prenses'in dünyasına geçmişti. Ekber Şah'ın hayalî kraliçesini zihninden yaratmak suretiyle gerçek kıldığı imkânsızlığın tam tersini Dasvant başarmıştı. Hayalî bir kadını dünyaya getirmek yerine, (tıpkı Hükümdar gibi) aşkının üstün gücünü zorlayarak, kendini hayalî bir varlığa dönüştürmüştü. Ekber anlıyordu, dünyalar arasındaki sınır bir taraftan aşılabiliyorsa, diğer taraftan da aşılabilirdi. Bir hayalperest, hayallerine dönüşebilirdi.

"Çerçeveyi yerine koyun," diye buyurdu Ekber Şah. "Bırakın zavallı adam biraz huzur bulsun." Hükümdar'ın buyruğu yerine getirilince, Dasvant'ın hikâyesi de ait olduğu yere, tarihin kıyı boşluğunda istirahate bırakıldı. Sahnenin ortasında, yeniden keşfedilen başkahraman ve sevgilisi –kayıp Prenses Kara Göz Hanım ya da Angelica ve İran Şahı– yüz yüze duruyorlardı.

II

10

Asılan bir adamın tohumu düşünce yere

“Asılan bir adamın tohumu düşünce yere,” diye yüksek sesle okuyordu il Machia, “Oracıkta bitiverir adamotu mandrake.” Çocuklukları Floransa bölgesinin Sant’Andrea in Percussina Köyü’nde geçen Nino Argalia ve en yakın arkadaşı Niccolò –“il Machia”–, daha o yaşta kadınlar üzerinde doğaüstü güçlere sahip olmanın hayalini kuruyorlardı. Çevre ormanlarda bir zamanlar mutlaka bir adamın asılmış olması gerektiğine karar veren çocuklar, Niccolò’nun ailesine ait topraklarda, Caffagio meşe ormanında, Santa Maria dell’Impruneta yakınlarındaki *vallata*, yani vadi korusunda ve yakın mesafedeki Bibbione Kalesi’ni çevreleyen ormanda uzun aylar boyunca bıkıp usanmadan adamotu aradılar. Yalnızca mantar bulabildiler, bir de değdiği yeri kızartıp kaşım kaşım kaşındıran gizemli, koyu renkli bir çiçek. Bir ara umutsuzluğa kapılıp adamotunun bitmesi için ihtiyaç duyulan meninin asılmış bir adamdan gelmesinin şart olmadığına karar verdiler ve uzun uzun ovalandıktan sonra, kendi birkaç damla aciz tohumlarını nefes nefese aldırışsız toprağa dökmeyi başardılar. Derken, on yaşında oldukları senenin Paskalya Pazarı’nda, Signoria Sarayı iplerden sallandırılmış cesetlerle süslendi: Lorenzo de’ Medici, yenilgiye uğrayan Pazzi komplocularından seksen tanesini o hafta sonu sarayın pencerelerine astırmıştı, süslü giysileriyle başpiskopos da bunların arasındaydı. Argalia, bütün bunlar olurken il Machia ve babası Bernardo’yla birlikte, onların Ponte Vecchio’nun, güzelim Eski Köprü’nün diğer tarafında, saraydan üç-dört blok ötedeki evindeydi; herkesin saraydan yana koştuğunu gören çocukları kimse zaptedemedi ve onlar da aynı yöne doğru koşturmaya başladılar.

Oğlu ve oğlunun arkadaşıyla birlikte koşmaya başlayan Bernardo da tıpkı çocuklar gibi korkmuş ve heyecanlanmıştı. Bernardo kitaplara düşkün, çocuksu, sevimli bir adamdı ve kan görmekten hiç hoşlanmazdı, fakat boynundan sallandırılmış bir başpiskopos başka şeydi, kaçırılmayacak bir manzaraydı. Çocuklar, işe yarar damlalar toplarız umuduyla teneke fincanlarını yanlarında getirmişlerdi. Meydanda arkadaşları Agostino

Vespucci’yle karşılaştılar; eli kanlı ölülere ulaşmayan tükürükler savuruyor, cesetlere doğru kendini tatmin edermiş gibi edepsizce hareketler yapıyor, hafif rüzgârda sallanıp dönerek kötü kokular saçan cesetlere haykırıyordu çocuk: “Sokayım size! *Kızınıza* sokayım! *Bacınıza* sokayım! *Annenize, ninenize, ağabeyinize, karınıza, onun* kardeşine ve *onun* annesine, *onun* annesinin kız kardeşine de sokayım!” Argalia ve il Machia, Ago’ya kafiyeli adamotu dizelerini tekrarlayınca, çocuk teneke fincanlardan birini kaptığı gibi koştu, başpiskoposun cesedinin altında beklemeye başladı. Daha sonra, Percussina’da üç çocuk teneke kapları toprağa gömüp şeytan ayetleri olduğunu hayal ettikleri dizeleri okudular ve uzun aylar boyunca boşu boşuna aşk bitkisinin filizlenmesini beklediler.

“Sallandırılan hainlerle başlayan bir hikâyeye,” dedi Ekber Şah, Mogor dell’Amore’ye, “fazla itimat etmemek en iyisidir.”

Başlangıçta üç arkadaştılar: Antonino Argalia, Niccolò “il Machia” ve Ago Vespucci. Üçlünün en gevezesi altın saçlı Ago, kalabalık Ognissanti Mahallesi’nde kıç kıça yaşayan, Arno Nehri’nin diğer yakasındaki *gonfalone del drago*, yani Ejderha Mahallesi’nde zeytinyağı, şarap ve yün ticareti yapan Vespucci güruhundan, kalabalığından, klanından biriydi ve küfürbaz, gürültücü bir çocuktu, çünkü Mercato Vecchio’daki, yani Eski Pazar’daki eczacılar ya da berberler gibi birbirlerine haykırıp duran, nefesleri ateş saçan Vespucci ailesi üyelerinin bağrış çığrışları arasında sesini duyurabilmek için öyle olmaya mecburdu. Ago’nun babası, Lorenzo de’ Medici’nin noter kâtiplerinden biriydi, bıçaklı saldırılar ve idamlarla geçen o kanlı Paskalya’dan sonra kazanan tarafta olduğu için rahatlamıştı adamcağız. “Gerçi soktuğumun papazını öldürdük diye şu içi kuruyasıca Papa’nın ordusu üstümüze çullanır şimdi,” diye homurdandı Ago. “Burnu budanasıca Napoli Kralı’nın ordusunu da unutmamalı.” Ago’nun kuzeni, yirmi dört yaşındaki delişmen Amerigo ya da Alberico Vecpucci, kısa süre sonra amcası Guido’yla birlikte Medici ailesinin yardım talebini Fransa Kralı’na iletmeye gidecekti. Paris’e gitmek üzere yola çıkarken delikanlının gözlerinde beliren pırıltıdan, kraldan çok yolculukla ilgilendiği anlaşılıyordu. Ago, seyahat etme meraklısı değildi. Percussina’da, içinde tek kök adamotu bulunmayan adamotu ormanlarında arkadaşlarına, “Büyüyünce ne olacağımı biliyorum,” demişti. “Sümsük bir koyun ya da

içki tüccarı olacağım, bir yolunu bulup devlet hizmetine girersem de hesap defteri karalayan, itibarsız, umutsuz, geleceksiz bir kâtip olurum ancak."

Memurluk geleceğiyle ilgili tasvirlerinin sevimsizliğine rağmen, Ago hikâyelerle doluydu. Onun hikâyeleri tıpkı Polo'nun maceraları gibi olağanüstü yolculuklardı ve kimse anlatılanların tek kelimesine bile inanmaz, ama herkes onu dinlemek, özellikle de Floransa tarihindeki, hatta belki dünya tarihindeki en güzel kız hakkında anlattıklarını duymak isterdi. Ago'nun –gıyabında Boynuzlu Marco ya da Enayi Aşık diye anılan– kuzeni Marco Vespucci'yle evlenen Simonetta Cattaneo'nun veremden ölerek bütün Floransa'yı yasa boğmasının üzerinden henüz iki sene geçmişti: Solgun, sarışın bir genç kadın olan Simonetta öyle güzeldi ki, hiçbir erkek ya da kadın hayranlıktan eriyip gidecek gibi hissetmeden ona bakamaz, şehrin kedileri ve köpekleri bile ona karşı aynı hayranlığı beslerdi, hatta belki hastalıklar da öyle, çünkü genç kadın yirmi dört yaşını göremeden ölüp gitmişti. Simonetta Vespucci, Marco'yla evliydi fakat Marco onu bütün şehirle paylaşmak zorunda kalmış, hatta başlangıçta dalavereci, anasının gözü şehir sakinleri için alıklığının kanıtı olan tavırlarla, uysallıkla ve içtenlikle paylaşmıştı eşinin güzelliğini. "Böyle bir güzellikten herkes faydalanabilmeli," diyordu hödükçe bir masumiyetle, "mesela nehrimiz, hâzinedeki altınlar, günün son ışıkları veya Toscana havası gibi." Ressam Alessandro Filipepi, ölümünden önce ve sonra genç kadını pek çok kez model olarak kullanmış, onu giysili ve çıplak, Bahar ve Tanrıça Venüs olarak resmetmiş, hatta portresini yapıp genç kadının adını da altına yazmıştı. Simonetta poz vermeye geldiği zaman ressama "küçücük fıçıcığım" diye hitap ederdi çünkü onu, kat kat göbeğinden dolayı insanların "*Botticelli*" –"Küçük Fıçılar"– diye çağırdığı ağabeyiyle karıştırırdı. Genç ressam Filipepi'nin fıçıya benzediği falan yoktu, fakat Simonetta'nın ona canının çektiği gibi hitap etmesinde hiç sakınca görmüyordu ve zamanla Botticelli adıyla çağrılmaya alıştı.

İşte Simonetta'nın cazibesinin gücü böyle bir şeydi. Erkekleri neye isterse çevirirdi; tanrılara, süs köpeklerine, küçük fıçılara, taburelere ve elbette, âşıklara. Delikanlılara aşklarını kanıtlamak için ölmelerini emretse hiç durmaz, memnuniyetle kendilerini öldürürlerdi ama o böyle bir şey yapmayacak kadar iyi yürekliydi, sınırsız gücünü asla kötülük için kullanmazdı. Simonetta kültü yavaş yavaş büyüdü ve insanlar kilisede gizlice ona dua etmeye, sanki yaşayan bir azizeymiş gibi onun adını fısıldamaya başladılar, diğer yandan mucizeleriyle ilgili söylentiler şehirde

dilden dile dolaşıyordu: Sokakta yanından geçtiği bir adam Simonetta'nın güzelliğinden çarpılıp kör olmuş, hüzünlü parmaklarının ucuyla aniden sıkıntılı alnına dokunduğu kör bir adamın gözleri açılmış, sakat bir çocuk onun peşinden koşmak isterken ayaklanıvermiş, arkasından müstehcen hareketler yapan bir başka çocuk aniden felç geçirmişti. Hem Lorenzo hem de Giuliano de' Medici onun için çıldırıyorlardı; genç kadının onuruna bir atlı mızrak dövüşü turnuvası düzenlemiş –Giuliano üzerinde Simonetta'nın Filipepi tarafından çizilmiş bir portresi olan, altında da Fransızca "*la sans pareille*", yani "emsalsiz" yazan, kardeşini alt edip hanımefendinin kalbini kazandığını kanıtlayan bir flama taşıyordu–, sonra da onu saraya, özel odalara yerleştirmişlerdi ve bu noktada enayi Marco bile evliliğinde yanlış giden bir şeyler olduğunu fark etmiş, fakat karşı çıkmaya kalkıştığı takdirde canından olacağı yönünde tehditler almıştı. Bundan sonra, Marco Vespucci şehirde karısının güzelliğine karşı koyabilen tek kişi haline geldi. Artık boynuzlandığını bildiği için üzüntülerini boğmak üzere sık sık ziyaret ettiği tavernalarda, "Fahişenin biri o," diyordu, "ve benim gözüme Medusa kadar çirkin görünüyor." *La sans pareille*'in güzelliğine dil uzattığı için birkaç kez hiç tanımadığı adamlardan dayak yiyince, sonunda Ognissanti'deki evine kapanıp bir başına içmeye başladı. Derken Simonetta hastalanıp ruhunu teslim etti ve Floransa sokaklarında şehrin büyücüsünü kaybettiği, Floransa ruhunun bir bölümünün de genç kadınla birlikte öldüğü yolunda söylentiler yayıldı, hatta bir gün yeniden canlanacağı, onun yeniden gelişine dek Floransalıların asla kendileri olamayacağı görüşü yaygın bir inanca dönüştü; Simonetta döndüğü zaman, ikinci bir Kurtarıcı gibi hepsini günahlarından arındıracaktı. "Oysa," diye tısladı Ago, *vallata* ormanında, "Guiliano'nun onu hayatta tutmak için ne yaptığından hiç kimsenin haberi yok: Guiliano onu bir vampire dönüştürmüştü."

Ago'nun kuzeninin kocasından öğrendiğine göre, Giuliano şehirdeki en iyi vampir avcısını, Domenico Salcedo adlı bir adamı çağırtmış ve kan emen hortlaklardan birini bulup getirmesini emretmişti. Ertesi gece Salcedo vampiri saraya, hasta kızın yattığı odaya götürmüş ve vampir kızı ısırmıştı. Fakat Simonetta, sonsuzluğu o bedbaht, solgun kabileden biri olarak karşılamayı reddetmişti. "Bir vampir olduğunu öğrenince Vecchio Sarayı'nın kulesinden atladı ve kapıda nöbet tutan muhafızlardan birinin mızrağının üstüne düşerek bir anlamda kazığı kendi göğsüne soktu. *Bu olayı* örtbas etmek için neler yapmak zorunda kalmışlardır, varın siz düşünün." Kuzeninin kocasına göre, Floransa'nın ilk büyücüsü işte böyle

can vermiş, bir daha ölüler diyarından dönme umudu olmadan yok olup gitmişti. Marco Vespucci'ye gelince; zavallı adam üzüntüden aklını yitirmişti. ("Marco basiretsizin biriymiş," dedi Ago sertçe. "Eğer öyle bir afetle evli olsaydım onu kimsenin zarar veremeyeceği en yüksek kulelerden birine hapsederdim.") Giuliano de' Medici, Pazzi komplosu gününde bir suikastçının bıçak darbeleri altında can vermiş, küçük fıçı Filipepi de sanki onu bu şekilde hayata döndürebilecekmiş gibi tekrar tekrar Simonetta'nın resimlerini yapmayı sürdürmüştü.

Hayretle, "Tıpkı Dasvant gibi," dedi Hükümdar.

"Belki de insanlığın laneti budur," diye karşılık verdi Mogor. "Birbirimizden çok farklı olmamız değil, birbirimize çok benziyor olmamızdır lanetimiz."

Üç çocuk artık zamanlarının çoğunu ormanda geçirmeye başlamışlardı; ağaçlara tırmanıyor, adamotu yetiştireceğiz diye mastürbasyon yapıyor, ailelerinin çılgınlıklarını anlatıyor ve korkularını gizlemek için gelecekten şikâyet edip duruyorlardı, çünkü Pazzi komplosundan hemen sonra veba salgını Floransa'ya ulaşmış, üç arkadaş güvende olmaları için taşraya gönderilmişlerdi. Niccolò'nun babası Bernardo şehirden ayrılmamış ve hastalığa yakalanmış, fakat vebaya yakalanıp da hayatta kalmayı başaran az sayıdaki insandan biri olmuştu; oğlu, arkadaşlarına bunun annesi Bartolomea'nın sihirli mısırunu lapası sayesinde gerçekleştiğini anlattı. "Ne zaman hastalansak her yanımızı lapayla kaplar," diye açıkladı ağırbaşlı bir tavırla, orman baykuşları duymasın diye fısıldayarak konuşuyordu. "Hafif bir hastalıksa bildiğimiz tatlı, sarı *polenta* bulamacını kullanır ama hastalık ciddiyse beyaz Friuli mısırı alır. Böyle bir şey içinse lapaya lahana ve domates katıyordur herhalde, benim bilmediğim başka büyülü malzemeleri de var. Ama işe yarıyor. Bütün giysilerimizi çıkarttırır ve sıcak lapayı kaşık kaşık her yerimize sürer, ortalık batar tabii, ama kimin umurunda? Lapa hastalığı emip hapseder, işte bu kadar! Anlaşılan veba bile annemin tatlı lapasıyla boy ölçüşememiş." Argalia bu hikâyeyi dinledikten sonra il Machia'nın kaçık ailesine "Polentini" ailesi demeye, Polenta adında hayalî bir sevgili için şarkılar uydurmaya başladı. "Bir florin olsaydı harcardım onu," diye söylüyordu şarkısını avaz avaz, "bir kitap olsaydı ödünç verirdim." Ago da ona eşlik ediyordu: "Bir yay olsaydı iyice gererdim onu, bir cariye olsa kiralardım, ah benim tatlı Polenta'm." Sonunda il Machia da

sinirlenmekten vazgeçti ve arkadaşlarına katıldı. *Bir mesaj olsaydı gönderirdim onu. Bir anlam olsaydı yitirirdim onu*. Ne yazık ki bir süre sonra Nino Argalia'nın annesiyle babasının vebaya tutulduğu haberi geldi ve dünyanın bütün polentalarının büyüsü bile kurtaramadı onları. Argalia on yaşına basmadan kimsesiz kalmıştı.

Nino'nun il Machia ve Ago'ya annesiyle babasının öldüğünü haber vermeye geldiği gün, çocukların aylardır aradıkları adamotunu buldukları gündü. Ürkmüş bir hayvan gibi yerdeki ağaç dallarından birinin altına saklanmıştı bitki. "Şimdi tek ihtiyacımız olan," dedi Ago üzüntüyle, "bizi erkeğe dönüştürecek bir büyü; erkek olmadan hanımları peşimizden koşturmak ne işimize yarayacak ki?" Sonra Argalia çıkageldi ve onun gözlerine bakınca erkeklik büyüsünü bulmuş olduğunu fark ettiler. Adamotunu gösterdikleri zaman omuz silkmekle yetindi. "Böyle şeyler artık ilgimi çekmiyor," dedi. "Altın Alay'a katılmak için Cenova'ya kaçıyorum ben." İtalya'nın daimi ordu beslemeye yanaşmayan pinti şehir devletlerine hizmet sunan paralı ordu komutanlarının, *Condottieri*'nin sonbaharı gelmişti. Yüz yıl önce Sir John Hauksbank adıyla İskoçya'da doğan Giovanni Milano'nun hikâyesini Floransa'da bilmeyen yoktu. Fransa'da "Jean Aubainc" adıyla tanınan, İsviçre'nin Almanca konuşulan kantonlarında "Hans Hoch" adıyla bilinen bu paralı asker komutanına İtalya'da Giovanni Milano –"Milano" çünkü *milan* bir tür şahinin adıydı– adı verilmişti ve kendisi Beyaz Bölük'ün lideri, Floransa adına can düşmanı Venedik'le yapılan Polpetto Savaşı'nın da galibiydi. Paolo Uccello tarafından yapılan cenaze freski hâlâ katedralde korunuyordu. Ancak *Condottieri*'nin çağı artık yavaş yavaş kapanıyordu.

Argalia'ya kalırsa, kalan en büyük paralı asker kumandanı, o sırada Cenova'yı Fransız hâkimiyetinden kurtarmakla uğraşan Altın Alay'ın lideri Andrea Doria'ydı. Fransa kralını ikna etmek için Paris'e giden akrabalarını hatırlayan Ago, "Ama sen Floransalısın ve Fransızlar bizim müttefikimiz," diye haykırdı. Sakalının çıkmaya başlayıp başlamadığını anlamak istercesine çenesini yoklayan Argalia, "Paralı asker olunca," diye karşılık verdi, "yurttaşken ettiğin sadakat yeminlerinin hepsi geçersiz sayılır."

Andrea Doria'nın askerleri, portatif topa benzeyen, ateş ederken üç ayaklı bir sehpanın üzerine yerleştirilen *arkebüz*'lerle savaşıyorlardı. Askerlerin çoğu İsviçreliydi ve İsviçreli paralı askerler en korkunç savaş makineleriydi; yüzü ya da ruhu olmayan, yenilmez, dehşet verici adamlardı bunlar. Doria, Fransızlarla işi bitince Cenova Donanması'nın başına geçip

Türk'le[15] vuruşmayı tasarlıyordu. Deniz savaşları Argalia'nın hoşuna gidiyordu. "Zaten paramız yoktu," dedi arkadaşlarına, "babamın borçları yüzünden şehirdeki evimizle buradaki birkaç parça mülkümüzden de olunca ya köpek gibi sokaklarda dileneceğim ya da para kazanayım derken canımdan olacağım. Siz ikiniz güç ve servetten şişmanlayıp birkaç sefil kadının karnını bebekle dolduracak, karılarınızı zırlayan piçlerinizle uğraşsınlar diye evde bırakıp La Zingaretta gibi yumuşak etli birinci sınıf bir fahişenin genelevine gidecek, üzerinde ter ter tepinirken fahişenin okuduğu şiirleri dinleyeceksiniz, oysa ben o sırada Konstantinopolis açıklarındaki alev alev yanan bir karavelada böğrüme saplanmış bir Türk palasıyla can veriyor olacağım. Ya da belki, kim bilir? Belki ben de Türklerin tarafına geçerim. Türk Argalia, Tılsımlı Mızrağın Cengâveri, maiyetinde dört tane iriyarı mühtedi İsviçre deviyle, İsviçreli Müslüman'la dolaşan kahraman. Neden olmasın? Paralı asker sadece altına ve hâzinelere sadıktır, bunun için de doğuya gitmek gerekir."

"Bizimle dalga geçiyorsun değil mi?" diye ikna etmeye çalıştı il Machia onu. "Kendini öldürtmeden önce biraz büyümek istemez misin?"

"İstemem," dedi Argalia. "Tuhaf mabutlara karşı savaşmak için dinsiz ülkelere gitmek istiyorum ben. Oralarda neye tapıyorlardır kim bilir, akreplere mi, dragonlara mı yoksa solucanlara mı? Bunu bilemesem de, şuna hiç şüphem yok; iddiaya girerim onlar da tıpkı bizim gibi ölüyorlardır."

"Madem ölümüne gideceksin, bari ağzında küfür olmasın," dedi Niccolò. "Bizimle kal. Babam sana en az öz oğluna olduğu kadar düşkün. Ya da, Ognissanti'de şimdiden kaç tane Vespucci olduğunu bir düşün. Ago'nun evinde yaşamayı tercih edecek olursan fazladan birinin aralarına katıldığını fark etmezler bile."

"Ben gidiyorum," dedi Argalia. "Andrea Doria'nın Fransızları şehirden sürüp atmasına az kaldı, özgürlük günü geldiğinde orada olmak istiyorum."

Sinirlendiği anlaşılan Hükümdar, "Peki ya sen?" diye sordu Mogor'a, "Sen de bir marangoza, baba ve ruha tapan üç tanrılı topraklardan geliyorsun, üstelik dördüncü tanrınız da marangozun annesi. Piskoposlarını darağacından sallandıran, rahiplerini diri diri yakan, en büyük papazı sıradan bir general ya da prens gibi gaddarlıkla ordulara kumanda eden kutsal memleketten gelen sen; sen bu küffar toprakların vahşi dinlerinden en çok hangisini beğeniyorsun? Yoksa senin için hepsi aynı değersizlikte

mi? Senin Argalia'nın düşündüklerini Peder Acquaviva ve Peder Monserrate'nin gözlerinde de okuyoruz, imansız bir domuz olduğumuzu düşündüklerine hiç şüphemiz yok."

"Majesteleri," dedi Mogor dell'Amore, sakin bir tavırla, "çoktanrılı büyük dinler daha fazla sayıda, çok daha güzel, daha dramatik, daha nüktedan, daha olağanüstü hikâyeleriyle beni gerçekten cezbediyor ve kibirli, hırçın, edepsiz tanrılarının onlara örnek olmak için iyilik timsaliymiş gibi davranmak yerine insanların işlerine müdahale ettiğini görmekten, itiraf etmem gerek ki, büyük keyif alıyorum."

"Biz de aynı fikirdeyiz," dedi sakinleşen Hükümdar. "Bu iffetsiz, öfkeli, oyunbaz, müşfik tanrılara karşı büyük bir muhabbet besliyoruz. Yüz bir tane adamımızı, Hindustan'da tapınılan her mabut ve mabudeyi sayıp isimlerini tespit etmekle görevlendirdik; üstelik sadece meşhur ve büyük olanları değil, bütün tali tanrıları, iç çeken ormanlardan kıkırdayan dağ pınarlarına her köşedeki küçük perileri bulacaklar. Evlerini ocaklarını, ailelerini bırakıp sonu olmayan bir yolculuğa gönderdik onları, ancak öldükleri zaman dinlenebilecekler; zira onlara verdiğimiz imkânsız bir vazifedir ve imkânsızı vazife edinen kişi her gün ölümün yanıbaşında yolculuk eder, seyahati kendini arındırmanın, ruhunu kuvvetlendirmenin yolu olarak kabul eder; böylelikle adamlarımıza verdiğimiz bu vazife de tanrıları adlandırma görevi olmaktan çıkar, Tanrı'nın kendisine doğru bir yolculuğa dönüşür. Emrimiz üzerine yollara düşeli fazla zaman olmadı fakat şimdiden bir milyondan fazla isim derlediler. Kutsiyet, bu topraklarda bereketli meyve ağaçları gibi çiçek veriyor! Bu topraklarda etten kemikten insanlardan daha fazla sayıda tabiatüstü varlık olduğunu düşünüyoruz, böyle sihirli bir dünyada var olmaktan memnun olduklarına inanıyoruz. Ama biz, kimsek o olmalıyız. Bu milyonlarca tanrı bizim tanrımız değil; marangozun itikadı nasıl senin inancınsa, babamızın katı dini de her zaman bizim dinimiz olarak kalacak."

Artık Mogor'a bakmadan konuşuyordu, kendi düşüncelerine dalıp gitmişti. Tavuslar sabah vakti Sikri'nin taşlarında dans ediyor, uzaktaki büyük göl hayalet gibi ışıldıyordu. Ekber Şah'ın bakışları tavusların, gölün, Herat Sarayı'nın ve dehşetli Türk'ün topraklarının ötesine erişerek çok uzaklardaki bir İtalyan şehrinin kuleleri ve kubbelerine takıldı. "Öpmek için hafifçe büzülen bir çift kadın dudağı hayal edin," diye fısıldıyordu Mogor, "işte Floransa şehri de böyledir; kenarları dar, ortası şişkin dudaklarının arasından akan Amo Nehri üst ve alt dudağı birbirinden

ayırır. Bu şehir bir büyücü kadındır ve birini öptüğünde, ister sıradan biri olun ister kral, mahveder onu.”

Ekber Şah, şimdi bu diğer taş şehrin sokaklarında dolaşıyordu, anlaşılan burada kimse dört duvar arasında oturmak istemiyordu. Sikri’de hayat, çekili perdelerin ve sürgülenmiş kapıların arkasında sürüyordu. Oysa bu yabancı şehrin insanları gökyüzünün katedral kubbesinin altında yaşıyorlardı. Yemeklerini kuşlarla paylaşabilecekleri yerlerde yiyor, kazançlarını yankesicilere kaptırabilecekleri yerlerde kumar oynuyor, yabancıların önünde çekinmeden öpüşüyor ve hatta canları çekerse gölgelerde sevişiyorlardı. Hayatını bu şehrin halkı gibi büsbütün başka erkek ve kadınlar arasında geçirmek ne anlama geliyordu? Yalnızlık sürgün edildiğinde insan kendine daha fazla yaklaşabilir miydi, yoksa aksine kendinden uzaklaşır mıydı? Bireylik kalabalıklar arasında çoğalır mıydı, silinip gider miydi? Hükümdar, halkının nasıl yaşadığını öğrenmek için geceleri şehir sokaklarında dolaşan Bağdat Halifesi Harun Reşid gibi hissetti kendini. Fakat Ekber’in harmaniyesi zaman ve fezanın kumaşından biçilmişti ve bu insanlar onun halkı değildi. Peki o halde, bu gürültülü arka sokakların müdavimleriyle arasında niçin kuvvetli bir yakınlık olduğunu hissediyordu? Nasıl oluyor da onların dil dönmez Avrupa lisanını kendi lisanıymış gibi anlayabiliyordu?

“Hükümranlık meselelerine merakımız,” dedi Ekber Şah, bir süre sonra, “giderek azalıyor. Memleketimize rehberlik edecek kanunlarımız var, güvenilir devlet adamlarımız var, insanları ihtiyaç duyulandan fazla mağdur etmeden yeterince hasıla sağlayan vergi nizamnamelerimiz var. Mağlup etmemiz gereken düşmanlarımız olursa onları bertaraf ederiz. Kısacası, hükümranlık hakkında aradığımız bütün cevapları bulduk. Ancak beşere dair sorular hayretimizi uyandırmaya devam ediyor, dolayısıyla kadına dair sorular da öyle.”

“Benim geldiğim şehirde, Majesteleri, insanoğlu hakkındaki sorulara bütün zamanlarda geçerli cevaplar bulunmuştur,” dedi Mogor. “Kadın meselesiyse, zaten hikâyemin içeriği ve özüdür. Zira, şehrimizin ilk kadın büyücüsü Simonetta’nın ölümünden uzun yıllar sonra, gelişi önceden haber verilen ikinci büyücü bir gün gerçekten de Floransa’yı teşrif etti.”

11

Sevdiğim her şey kapımın önünde

Sevdiğim her şey kapımın önünde, derdi Ago Vespucci; gönlüne göre yaşayacak diye macera peşinde dünyanın bir ucuna gidip kaba sesli yabancılar arasında ölmeye gerek yoktu ona kalırsa. Uzun zaman önce, Battistero di San Giovanni'nin sekiz köşeli binasının loşluğunda âdet olduğu üzere iki kez vaftiz edilmişti; ilk vaftiz Hıristiyanlığını, ikincisi Floransalı olduğunu ilan ediyordu ve Ago gibi inançsız bir fırlama için ikincisi daha önemliydi. Onun dini bu şehirdi; Ago'ya göre Floransa cennet kadar kusursuzdu. Büyük ressam Buonarotti Vaftizhane kapılarına Cennet Kapıları adını takmıştı ve Ago küçücük bir bebekken ıslak başıyla oradan çıkarıldığı zaman, duvarlarla çevrili, çok kapılı bir cennete geldiğini hemen anlamıştı. Floransa'nın surlarında on beş giriş kapısı vardı ve bunların iç yüzleri Bakire'nin ve çeşitli azizlerin resimleriyle süslenmişti. Yolcular şans getirsin diye kapılara el sürer, bu kapılardan geçip seyahate çıkacak olan hiç kimse astrologlara danışmadan yola düşmezdi. Ago Vespucci'ye göre, bu batıl itikatların saçmalığı uzun yolculuklara çıkmanın ne büyük aptallık olduğunun da kanıtıydı. Percussina'daki Machiavelli çiftliği, Ago'nun evreninin en kıyısındaki yerdi. Onun ötesinde bilinmezlik sisi başlıyordu. Cenova ve Venedik, en az gökyüzündeki Sirius ve Aldebaran kadar uzak ve hayalî geliyordu ona. *Seyyareler* ya da gezegenler, adı üstünde, geziyorlardı. Ado gezegenleri onaylamaz, yerinde sabit duran yıldızları tercih ederdi. Aldebaran ve Venedik, Cenova ve Köpek Yıldızı tümüyle gerçek kabul edilemeyecek kadar uzakta olabilirlerdi, ama hiç değilse oldukları yerde duracak kadar faziletliydiler.

Pazzi komplosunun başarısızlığa uğramasının ardından yapılan tahminler tutmadı, Papa ve Napoli Kralı güçlerini birleştirip Floransa'ya hücum etmediler, fakat Ago yirmili yaşlarının başındayken bir gün Fransa Kralı çıkageldi ve zafer alayıyla şehre girdi; bu kısa boylu, kızıl saçlı yer cücesinin tahammül edilemez raddedeki Fransızlığı Ago'nun midesini kaldırmıştı. İstifra etmek yerine bir geneleve gitti ve var gücüyle çabalayarak keyfini yeniden düzeltti. Erkeklik çağının eşiğindeyken,

arkadaşı Niccolò “il Machia” ile bir konuda anlaşıp sözleşmişlerdi: Hayat nasıl zorluklar getirirse getirsin, hanımlarla geçirilen keyifli, enerjik bir gece her şeyi yoluna sokardı. Il Machia, daha on üç yaşındayken, “Bir kadının bal kutusu, sevgili Ago,” diye nasihat etmişti arkadaşına, “hayattaki sıkıntıların hemen hepsine çare olur.” Ago, ağzı bozuk haylaz görüntüsünün altında tertemiz bir kalp taşıyan dürüst bir çocuktu. “Peki ya hanımlar,” diye sormuştu, “onlar sıkıntılarından kurtulmak için ne yaparlar?” Il Machia’nın yüzünde, bu konu daha önce hiç aklına gelmemiş ya da belki bir erkeğin zamanını böyle gereksiz şeyleri düşünmeye harcamasını saçma buluyormuş gibi şaşkın bir ifade belirmişti. Yeniyetmelere özgü bilgiçliğiyle, “Birbirlerini yapıyorlardır şüphesiz,” diyen Il Machia’nın cevabı, Ago’ya makul gelmişti. Floransa’daki genç erkeklerin yarısı aynı şeyi yaparken kadınlar niçin teselliyi birbirlerinin kollarında aramayacaktı?

Şehrin genç erkekleri arasında oğlancılık öyle yaygındı ki, Floransa bu eylemin dünya başkenti olarak ünlenmişti. Niccolò daha on üç yaşındayken “İkinci Sodom” adını takmıştı memleketine. Daha çok genç olmasına rağmen, arkadaşı Ago’yu kadınlarla ilgilendiğine ikna etmişti: “Ormanda üzerine atlayacağımı sanıp endişelenme sakın.” Oysa çoğu arkadaşlarının –örneğin onlarla aynı okula giden Biagio Buonaccorsi ve Andrea di Romolo’nun– eğilimi aksi yöndeydi ve homoseksüel eylemlere giderek daha fazla rağbet edildiğini fark eden şehir yönetimi, Kilise’nin de tam desteğiyle bir Ahlak Dairesi açıp bu kurumu yeni genelevler inşa etmek, var olan genelevlere mali destek sağlamak, yerel fahişelere takviye için İtalya ve Avrupa’nın diğer bölgelerinden orospu ve pezevenk ithal etmekle görevlendirmişti. Ognissantili Vespucciler fırsatı kaçırmamış, bu yeni mesleğe de el atıp zeytinyağı ve yünle birlikte kadın da satmaya başlamışlardı. Ago, “Belki kâtip bile olamam ben,” demişti Niccolò’ya, on altı yaşındayken. “En iyi ihtimalle bir randevuevi işleteceğim sanırım.” Il Machia, arkadaşına duruma bir de olumlu yanından bakmasını söyledi. “Kâtiplerin yatağı boş olur,” dedi, “oysa hepimiz sana gıptayla bakacağız.”

Sodom yolu Ago’ya da çekici gelmiyordu, zaten işin aslı başkaydı; onca sövüp saymasına rağmen Ago Vespucci içten içe aşırı erdemli bir çocuktu. Oysa il Machia adeta yeniden bedene gelmiş Tanrı Priapos’tu; her an harekete geçmeye hazır, amatör ya da profesyonel ayrımı yapmadan sürekli hanımların peşinde koşuyor, haftada birkaç gece zorla peşinden sürüklediği Ago’nun da cehennemde çekeceği cezanın süresini uzatıyordu. Ergenliğin cinsel güçlerine kavuştukları ilk dönemlerde, gürültülü genelev gecelerinde

il Machia'ya eşlik ettiği zaman, arkadaşının tercih ettiği randevuevindeki en genç fahişeyi seçerdi Ago; kendini "Skandal" adıyla tanıtan ama neredeyse ağırbaşlı denebilecek kadar durgun bir görüntüsü olan, Bibbione Köyü'nden gelmiş bu bir deri bir kemik yaratık asla konuşmaz, en az Ago kadar ürkmüş görünürdü. Uzun zaman boyunca, yan odadaki il Machia'nın gürültüsü ve homurtusu kesilene kadar yatağın kenarında oturup beklemesi için para verirdi kıza, bu arada kendisi de uyuyor numarası yapardı. Sonra, şiirler okuyarak zihnini geliştirmeye karar verdi; kızcağız halinden hoşnutmuş gibi davranıyor ama içten içe öyle bunalıyordu ki sıkıntıdan öleceğini sanıyordu, üstelik erkeklerin süslü yalanlar söylerken çıkardığı gürültüyü çağrıştırdığı için Ago'nun sesinden biraz tiksinmeye bile başlamıştı.

Bir gün bu gidişatı değiştirmeye karar verdi. Ciddi ifadesi utangaç bir gülümsemeyle aydınlandı, Ago'nun yanına geldi ve bir elini çocuğun Petrarca dolu ağzına, diğer elini başka bir yere koydu. Erkeklik organı ifşa edilince, Ago önce kıpkırmızı oldu, sonra aksırmaya başladı. Tam bir saat boyunca aralıksız aksırdı ve sonunda burnundan kanlar boşaldı. İskelet kadar zayıf fahişe çocuğun can verdiğini sanıp yardım getirmeye koştu. Ago'nun hayatında gördüğü en şişman çıplak kadınla birlikte döndü ve onun kokusunu alır almaz burnunun kanaması durdu. "Şimdi anladım," dedi La Matterassina adıyla tanınan devanası, "sıska kadınlardan hoşlandığını sanıyorsun, oysa etli butlu kadınları seviyorsun." Bir deri bir kemik meslektaşına döndü ve ona toz olmasını söyledi; bunun üzerine, Ago'nun burnundan yeniden kanlar boşanmaya başladı. "Meryem Ana aşkına," dedi devanası hayretle, "demek şu ürkek görüntünün altında doymak bilmez bir deyyus yatıyormuş. Anlaşıldı, ikimize birden sahip olmadan rahat edemeyeceksin sen."

O günden sonra Ago'nun şehveti dur durak bilmez bir hal aldı, hatta il Machia bile arkadaşını takdir etti. "Yavaş başladın ama sonradan iyi açıldın," dedi onaylayan bir tavırla. "Belki fazla yakışıklı değilsin ama bir şampiyonun sezgilerine sahipsin."

Yirmi dört yaşına bastığı yıl, Ago'nun şehrine duyduğu sevgi daha önce hiç olmadığı gibi sınandı. O yıl Medici ailesi Floransa'dan sürüldü, bütün genelevler kapatıldı ve bağnaz dindarlık her köşeyi kapladı. Şehir yönetimini Ağıtçılar[16] Tarikatı ele geçirmişti: Ago'nun il Machia'ya gizlice fısıldadığı gibi, bu geri kafalı fanatikler Floransa'da doğmuş olabilirlerdi, fakat vaftiz törenleri sırasında başlarına değen su meshetmeye fırsat

kalmadan buharlaşıp uçmuş olmalıydı, zira hepsi cehennem ateşleriyle alev alev yanıyorlardı. Uzun karanlığın sona erdiği gün, “Bu iblisleri bizi şeytanlıklara karşı uyarmak için Şeytan’ın kendisi göndermiş olmalı,” dedi Ago. “Tam dört sene boyunca hepimizi doğduğumuza pişman ettiler. Kutsiyet cüppesi her zaman olduğu gibi yine şeytanlık donunu gizledi.”

Bunu söylerken artık fısıldamak zorunda değildi, çünkü taparcasına sevdiği şehir biraz önce iyileştirici bir ateş sayesinde tıpkı efsanevi Zümrüdüanka gibi yeniden doğmuştu. Herkesin hayatını cehenneme çeviren Baş Ağıtçı, yani Keşiş Girolamo, Signoria Meydanı’nın ortasında tatlı tatlı kızarıyordu; Keşiş’in sulugöz çömezleri bundan birkaç sene önce aynı yerde güzelliği küle çevirmeye çalışmış, insanlığın güzellik tutkusunun, hatta Kibir’in bile riyakâr alevlerle yok edilebileceğini zannederek tabloları, kadın süslerini ve hatta aynaları bile sürükleye sürükleye meydanın ortasına taşıyıp hepsini ateşe vermişlerdi. Yakında kavuşacağı o ağırbaşlı şehir kâtipliği görevine pek de uygun düşmeyen tavırlarla alev alev yanan keşişin etrafında hoplayıp zıplayan Ago, “İyice kızar, seni eli kanlı pislik!” diye haykırdı. “Bu ateşi yakarken senin şenlik ateşinden ilham aldık!” Girolamo Savonarola’nın kavrulan etinin ağır kokusu Ago’nun keyfini kaçıramıyordu. Yirmi sekiz yaşındaydı ve genelevler yeniden açılıyordu.



“*Mercatrice, meretrice.*”[17] Varlıklı tüccarlar şehri, kadim bir gelenek uyarınca aynı zamanda muhteşem fahişelerin şehriydi. Ağıtçıların köküne kibrit suyu döküldüğüne göre, tensel zevklere düşkün zamparaların şehri gerçek tabiatına dönebilirdi artık. Genelevler, şehri yeniden sel gibi kapladı. Şehir merkezindeki, Mercato Vecchio ve Battistero yakınlarındaki büyük Macciana genelevi panjurlarını açarak bir an önce eski itibarına kavuşmak için kısa süreliğine iskontolu hizmet sunacağını açıklarken, genelevler semtinin kalbindeki Frascato Meydanı’ndaki ayı oynatıcılar ve cüce hokkabazlar yeniden belirdi, “ülkeleri için ölmek üzere” eğitilmiş maymunlar yeniden üniformalarını giydi ve genelev müdavimlerinin isimlerini hatırlayan papağanlar haykırarak müşterileri karşılamaya başladı. Kadınlar da döndü tabii; vahşi Slav aşüfteleri, melankolik Leh kokotları, gürültücü Romen sürtükleri, cüsseli Alman şıllıkları, yatakta savaş meydanındaki erkekleri kadar azgın olan İsviçreli orospular ve hepsinden de iyisi, yerel kızlar. Ago, yatakta bile seyahati hoş görmüyordu. En sevdiği

iki kızı, halis Toscana sermayeleri Skandal’la kafadarı La Matterassina’yı yeniden buldu, onlardan başka Amazon Kraliçesi Penthesilea’nın adını lakap olarak kullanan Beatrice Pisana denen bir kıza da tutuldu; kızcağız doğuştan tek memeliydi, fakat memesinin güzelliği diğerinin eksikliğini fazlasıyla telafi ediyordu, bütün şehirdeki, yani Ago’ya göre bütün dünyadaki en güzel memeydi bu.

Karanlık bastırdığında, Meydan’daki görevini maharetle tamamlayan ateş yavaş yavaş küllenirken, Macciana genelevi ve rakip haz merkezi Chiasso de’ Buoi ya da İnekler Sokağı’ndan yükselen müzik sesi, yeniden doğumun coşkusunu ilan eden bir melek gibi şehri takdis etti. Ago ve il Machia felekten bir gece çalmaya karar verdiler, tasarladıkları müthiş gece gamsız gençlik yıllarının son gecesi olacaktı, çünkü Savonarola hâlâ ateşlerin ortasında yanarken Seksenler Konseyi Niccolò’yu Saray’a çağırtmış ve Floransa Cumhuriyeti’nin dış ilişkilerini yürüten İkinci Kançılarya’nın sekreterliğine getirmişti. Niccolò hemen Ago’ya da iş vereceğini söyledi. “Neden?” diye sordu Ago. “Huyu suyu kuruyasıca yabancılardan nefret ederim ben.”

“Öncelikle, *furbo*,”[18] diye cevap verdi il Machia, “yabancıları tepeleyecek olan benim, bütün meşakkatli kırtasiye işlerini de senin sırtına yükleyeceğim. İkincisi, yıllar önce bunların gerçekleşeceğine dair kehanette bulunan sendin, hayallerin gerçek oluyor diye zırıldamayı bırak.”

Mutsuz bir ifadeyle, “Şeytan alsın seni, *bugiarone*, götün birisin,” diye homurdanan Ago, arkadaşına nah çekti. “Haydi falcılık yeteneğimin şerefine iki kadeh atalım.”

Furbo, bitirim delikanlı anlamına gelen bir hitap sözcüğüydü. *Bugiarone* ise o kadar da övgü dolu bir sözcük değildi, üstelik Niccolò’ya pek de uygun düşmüyordu. Zira ne Ago ne de il Machia oğlancıydılar, en azından oğlancılık nadiren ilgilendikleri bir konuydu; fakat o gece, Ağıtçılar canlarını kurtarmak için kaçışırken ve yeterince hızlı koşamayanlar ara sokaklarla ahırlarda ipe çekilirken, gerçek Floransa saklandığı köşelerden çıkmaya başladı; her köşebaşında el ele tutuşmuş ya da öpüşen erkekler vardı. “Buonaccorsi ile di Romolo artık aşklarını gizlemek zorunda değiller,” dedi il Machia. “Bu arada, onları da ofise almayı düşünüyorum, yani ben resmî işler için şehir dışındayken öpüşüp koklaşmalarını bol bol seyredebilirsin.”

“O iki seks delisinin bana öğretebileceği hiçbir şey yok,” diye yapıştırdı cevabı Ago, “donlarının içinde gizledikleri acınası kuru erikleri bile

gördüm.”

Yenileniş, diriliş, yeniden doğuş. Ago’nun ancak ünlü bir sosyete orospusunun cazibesini sergilediği haberini alınca kapısından içeri isteyerek girdiği Ognissanti Kilisesi cemaati, Giotto’nun elinden çıkma haşin yüzlü Meryem Ana heykelinin bütün gece gülümsediğini iddia ediyordu. O akşam, en tanınmış sosyete fahişelerinin son moda Milano giysileri içinde hamilerinin mücevherlerini sergileyerek dua etmekte oldukları Orsanmichele Kilisesi’nin önünde, bir *Ruffiana* ya da muhabbet tellalı olan Giulietta Veronese adlı cüce kadın Niccolò ve Ago’ya yanaştı; dedikodulara bakılırsa aynı zamanda Floransa’nın en ünlü hayat kadını Alessandra Fiorentina’nın lezbiyen sevgilisiydi bu Veronese. Onları yeniden açılan Mars Villası’nın gala gecesine davet etti, şehrin bu en seçkin salonu, sel suları alıp götürene kadar Arno’nun kıyısında duran kayıp savaş tanrısı heykelinin adını taşıyordu. Köşk nehrin kuzey yakasında, Zarafet Köprüsü yakınlarındaydı. Böyle bir davet almak olağandışı bir durumdu. La Fiorentina’nın haber kaynaklarının mükemmel ve çok hızlı çalıştığına hiç şüphe yoktu, fakat il Machia’nın İkinci Kançılarya sekreterliğine getirildiğini duymuş olsa bile, bu onu şehrin en seçkin ve istisnai isimlerinin ağırlanacağı geceye davet etmesini gerektirmezdi, il Machia’dan bile önemsiz Ago Vespucci’yi çağırmasıysa eşi benzeri görülmemiş bir ayrıcalıktı. İki kafadar, Alessandra’nın resimlerini görmüş, genç kadının minyatürlerinin basılı olduğu kitaplardan birini sayfa sayfa inceleyip bol bol salya akıtmışlardı elbette; uzun sarı saçları müteveffa Simonetta’yı akla getiriyordu, zaten Simonetta’nın ölümünden sonra yarı deliren kocası Boynuzlu Marco, fahişeler kraliçesi La Fiorentina’nın salonuna girebilmek için boşu boşuna yalvarıp yakarmıştı. Alessandra’nın *Ruffiana*’sıyla pazarlık etsin diye şehrin önde gelen *mezzano*’larından, aracı pezevenklerinden birini kiralamış, Boynuzlu Marco adına Alessandra’ya aşk mektupları yazan aracı akşamları genç kadının penceresi altında serenat yapmış, hatta altın mürekkeple yazdırdığı Petrarca’nın sonelerinden birini özel bir On İkinci Gece armağanı olarak genç kadına sunmuş, fakat salonun kapısını aralamayı bir türlü başaramamıştı. “Benim hanımım,” demişti Giulietta Veronese, *mezzano*’ya, “kafadan çatlak bir boynuzlunun ölüsevicilik fantezilerine alet olmakla ilgilenmiyor. Efendine söyle, ölen karısının resimlerinden birine delik açıp onu becersin.”

Marco Vespucci, bu son ve kesin reddedilişten bir hafta sonra kendini asmıştı. Bedeni Zarafet Köprüsü’nden sallanırken bile, Alessandra

Fiorentina onu görmemişti. Penceresinin kenarına oturmuş, Enayi Âşık Marco görünmez bir adammış gibi uzun sarı saçlarını örmekle uğraşmıştı; çünkü dünyanın kurbanlarından değil de efendilerinden olmak isteyenlerin kaçınılmaz becerilerinden biri olan sadece görmek istediklerini görme yeteneğini uzun zaman önce mükemmelleştirmişti genç kadın. Şehir, onun gördüklerinden meydana geliyordu. Sizi görmüyorsa, varım diyemezdiniz. Penceresinin önünde görünmeden can vermekte olan Marco Vespucci, Alessandra'nın silen bakışları altında iki kere ölmüştü.

Bir keresinde, gençliğinin ve güzelliğinin zirvesinde olduğu yıllarda, Niccolò ve Ago ona uzaktan tapınma fırsatı bulmuşlardı; Alessandra açık bir balkonda dinleniyor, Arno'yu seyrediyor, bütün dünya soylu dekoltesini hayranlıkla takdir edebilsin diye kırmızı kadifeden yastığına dayanarak öne eğiliyor, bir yandan da herhalde Boccaccio'nun *Decameron*'u olması gereken bir kitabı okuyormuş gibi yapıyordu. Bağnazların yönetiminde geçen yıllar güzelliğine ve itibarına etki etmemişti. Şimdi kendi sarayının sahibesi, Mars Villası denen yerin kraliçesiydi ve o gece *piano nobile*'de[19] soylu misafirlerini ağırlayacak, konuklarının kendisini eğlendirmesine izin verecekti. "Avamlar," dedi Giulietta Veronese, "zemin kattaki kumarhanede vakit geçirebilecekler." Cüce Giulietta, Ağıtçıların hüküm sürdüğü uzun dokuz yıl boyunca kuaförlük yaparak, fal bakarak ve aşk iksirleri yapıp satarak geçinmek zorunda kalmıştı. Menfur büyüleri için mezar yağmaladığı; ölü bebeklerin göbek bağlarını çaldığı, ölü bakirelerin himenlerini kesip aldığı, cesetlerin gözlerini çıkardığı anlatılıyordu. Ago, kimin aşağılık olduğuna karar vermenin ona düşmediğini söyleyip haddini bildirmek üzere ağzını açar açmaz il Machia arkadaşını çimdikledi; hatta etini öyle feci sıktı ki ne söyleyeceğini unutan Ago bu sefer Niccolò Machiavelli'yi öldürmeye karar verdi. Fakat bu düşünce de hemen aklından uçup gitti, zira Veronese cadalozu önemli talimatlar vermeye başlamıştı. "Ona şiir getirin," diyordu. "Şiiri sever, çiçekleri değil. Kâfi miktarda çiçeği var. Ona Sannazaro ya da Cecco d'Ascoli'nin son mısralarını getirin, olmadı Parabasco'nun *madrigal*'lerinden birini iyice ezberleyip söylemeyi teklif edin. Müşkülpesenttir. Kötü şarkı söylerseniz tokadı patlatır suratınıza. Sakın canını sıkmayın, yoksa gözde delikanlılarından biri bozuk bir oyuncakmışsınız gibi pencereden aşağı yuvarlayıverir sizi. Onu sakın sıkboğaz etmeyin, yoksa hamisi yarın evinize varamadan ara sokaklardan birinde kıstırıp kalbinizden bıçaklayıverir. Davet edilmenizin tek gerekçesi var. Sakın size ait olmayan alanı suiistimal etmeye kalkmayın."

“Madem öyle, niçin davet ediliyoruz?”

“Bunu size kendisi söyler,” dedi Veronese cadalozu, haince. “Tabii canı isterse.”



Hâtipul genelevinin ucuz sermayelerinden Döşek’le İskelet’in bir anda yükselişe geçip göl kenarında kendilerine ait bir villayı çalıştıran zengin fahişelere dönüştüğünden Ekber Şah da haberdar olmuştu. “İnsanlar bu iki kadının yükselişini hanımların gözdesi olan yabancıdan biliyor, kendine Mogor dell’Amore gibi şüpheli bir takma ad edinmiş olan Vespucci’nin artan nüfuzuna yoruyor” diye açıklamıştı Ebu’l Fazl. “Böylesi bir ticari teşebbüse girişmek için ihtiyaç duyulan sermayenin nereden geldiğiyse ancak tahmin edilebilir, bilinemez.” Ayyar Ömer de Skanda Köşkü’nün uğrak mekân haline geldiğini doğrulamıştı; bu yeni genelev Hindu savaş tanrısının adını taşıyordu, “Çünkü,” deniyordu Aşağı Sikri’deki soyluların konaklarında, “bu iki hanımla cilveleşmek sevişmekten çok savaşmaya benziyor.” Ömer, sarayın müzik dehası Tansen’in iki fahişenin onuruna bir raga besteleyecek kadar ileri gittiğini bildirmiş, bestesini Skanda Köşkü’nde icra ettiği zaman melodinin sihriyle bütün lamba fitilleri tutuşup yanmaya başladığından, besteye raga deepak, ateş ragası denildiğini aktarmıştı.

Hükümdar da rüyalarında genelevi ziyaret ediyor, ancak onun geceleri gittiği randevuevi kendi gölünün kenarında değil, bilinmeyen yabancı bir nehrin kenarında bulunuyordu. Bu fahişeleri dünyanın diğer ucuna, Arno kıyısına taşıyan Mogor dell’Amore olduğuna göre, onun da uyanıkken görülen bir rüyanın pençesinde olduğu belliydi. “Bütün erkekler fahişeler hakkında yalan söyler,” diye düşünen Ekber Şah, onu affetti. Zaten düşünmesi gereken daha önemli konular vardı.

Aşkı aramayı hayal etmek, şüphesiz bir aşkın kaybedildiğinin işaretiydi ve Hükümdar uykusundan huzursuzluk içinde uyandı. Ertesi gece Codha’ya gitti ve savaştan döndüğünden beri ilişkilerinde yer bulamayan bir hiddetle ona sahip oldu. Ekber Şah yabancının hikâyesinin devamını dinlemek için yanından ayrıldığında, Codha onun şiddetli tutkusunun yeniden kendisine dönüşünün habercisi mi, yoksa bir veda işareti mi olduğunu düşündü, ama bir türlü karar veremedi.



“Erkeği memnun edebilmesi için,” diyordu Hükümdar, “bir kadının şarkı söyleyebilmesi şarttır. Enstrüman çalmayı ve dans etmeyi de bilmeli, talep edildiğinde üçünü bir arada yapabilmeli, şarkı söyleyip dans ederken bir yandan flüt çalabilmeli ya da telli çalgısını tıngırdatabilmelidir. Güzel yazmalı, iyi çizmeli, dövme yapmakta usta olmalı, erkeğinin arzu ettiği yerine dövme yaptırmaya hazır olmalıdır. Yatak ya da koltukları süslerken, hatta yerleri süslerken bile çiçeklerin dilinden konuşmalıdır; kiraz çiçeğinin sadakat, nergisin neşe, lotus çiçeğinin erdemlilik ve dürüstlük anlamına geldiğini bilmelidir. Gökçeağaç kadını, şakayık erkeği temsil eder. Nar tomurcukları doğurganlık, zeytinler şeref getirir, çam kozalakları insana uzun hayat ve zenginlik verir. Gündüzsefasından her zaman uzak durmalı, çünkü o ölümü anlatır.”

Hükümdar’ın haremindeki cariyeler, şişkin yastık ve minderlerle yumuşatılmış, üç tarafı kapalı kırmızı taştan hücrelerinde bekliyorlardı. Yukarıdaki ayna işi tentenin güneşten ve layık olmayan gözlerden gizlediği orta avlunun çevresindeki küçük hücrelerde, bir aşk ordusu ya da çiftlik hayvanı gibi sıralanmışlardı. Bu gün, Mogor da Ekber Şah’la birlikte bu gizli dünyaya girme ayrıcalığına kavuşmuştu. Vücudunda tek bir kıl bile olmayan dal gibi bir haremağası bir an bile peşinden ayrılmıyordu. Ayyar Ömer’di bu; kaşsız, kel başı miğfer gibi parlayan, yumuşak teninde tek bir kırışıklık izi görünmeyen hadım. Yaşını anlamaya olanak yoktu, ama Mogor bu ipeksi oğlanın bir an bile tereddüt etmeden adam öldürebileceğini, Hükümdar emrederse en yakın arkadaşının kellesini bile o saniye koparıvereceğini tahmin ediyordu. Haremdeki kadınlar Mogor’a yıldızların yolculuğunu, güneşin –evet güneşin!– etrafındaki yörüngelerinde dönen göksel varlıkları anımsatan hareketlerle çevrelerinde dolaşıyorlardı. Hükümdar’a evrenin yeni, güneş merkezli modelini anlatırken sesini iyice alçalttı, çünkü kendi memleketinde hâlâ sapkınlık olarak görülen bu kavram, diri diri yakılma gerekçesi kabul ediliyordu. Orada, Ekber-i Azam’ın hareminde anlattıklarının Papa’nın kulağına çalınmasının imkânsızlığını biliyor, fakat yine de sesini yükseltemiyordu.

Ekber Şah güldü. “Bu, yüzyıllardır bilinen bir şeydir,” dedi. “Yeniden doğan Avrupa’n ne kadar da geri kalmış, adeta ses çıkarmasını istemediği için çıngırağını beşiğinden aşağı atan bir bebek gibi.” Mogor bu sitemi kabullenerek konuyu değiştirdi. “Söylemeye çalıştığım, Ekselansları’nın güneşe, haremdeki hanımların da Ekselansları’nın peyklerine benzediğiydi,” dedi. Hükümdar Mogor’un sırtına uzanıp pat pat vurdu. “En

azından dalkavukluk konusunda bize öğretebileceğin birkaç şey var," dedi genç adama. "Baş dalkavuğumuz Bhakti Ram Cain'e söyleyelim de gelip senden ders alsın."

Cariyeler sessizce, ağır ağır, birer rüya yaratığı gibi çevrede dolaşıyorlardı. Hükümdar'ın etrafındaki havayı karıştıra karıştıra arzu verici baharatlarla tatlandırılmış sihirli bir çorbaya dönüştürdüler. Hiç aceleleri yoktu. Hükümdar, her şeye hükmediyordu. Zaman bile uzatılabilir, dondurulabilirdi. Dünyanın bütün zamanı onlara aitti.

"Dişlerini, giysilerini, tırnaklarını ve vücudunu ağartma, boyama, cilalama ve renklendirme sanatında kimse eline su dökememeli," dedi sesi arzuyla uyuşmaya başlayan Hükümdar. Altın ve cam sürahilerle getirilen şaraptan büyük, umarsız yudumlar alıyordu. Bir çubuk getirildi ve Hükümdar'ın gözbebekleri afyon dumanıyla doldu. Cariyeler şimdi biraz daha yaklaşmış, daireler çizerek yanaşmış, vücutları Hükümdar'ın ve misafirinin vücutlarına hafif hafif temas etmeye başlamıştı. Hükümdar'ın davetlisi de bir günlüğüne hükümdar sayılıyordu. Şah'ın ayrıcalıklarından kendi ayrıcalıklarıymış gibi faydalanabiliyordu. "Bir kadın, çeşitli miktarda farklı sıvılarla doldurulmuş bardakları parmaklarıyla okşayarak ezgiler çalmayı bilmeli," dedi Hükümdar, konuştukça dili peltekleşmişti. "Zemine renkli mozaik camlarla desenler döşemeyi bilmeli. Resim yapmayı, yaptığı resmi çerçevelemeyi ve duvara asmayı öğrenmeli; kolye, tespih, çelenk ve taç yapmayı bilmeli, bir suaşıtı ya da su deposunun nasıl doldurulacağından haberdar olmalı. Kokuları tanımalı. Kulak süsleri yapabilmeli. Rol yapmayı becermeli, gösteriler sunabilmeli, elleri hızla ve güvenle hareket etmeli, yemek pişirebilmeli, limonata ve şerbet yapabilmeli, mücevher takmalı ve erkek sarığı bağlayabilmeli. Tabii ki, sihirden anlamalı. Bu birkaç parça şeyi bilen kadın, herhangi kaba saba, cahil bir adamın dengidir."

Cariyeler eriyip karışmış, doğaüstü tek bir kadına, hepsinin birleşiminden oluşan bir Cariye'ye dönüşmüş ve bu kadın iki adamı kucağına bastırmış, sevgisiyle kuşatmıştı. Genç hadım uzaklaşmış, arzu gezegenlerinin yörüngesinin dışına çıkmıştı. Sonsuz olasılıkların bu çok kollu kadını, Cariye, iki adamın dillerini bağladı, yumuşaklığıyla sertliklerine dokundu. Mogor kendini ona teslim etti. Uzun zaman önce, çok uzak yerlerde tanıdığı kadınları düşündü; Simonetta Vespucci, Alessandra Fiorentina ve hikâyesini anlatmak üzere Sikri'ye geldiği kadın. Şimdi onlar da Cariye'nin parçasıydılar.

“Benim memleketimde,” dedi uzun saatler sonra, seviştikten sonra melankoliye kapılan kadınların ortasında minderlere yaslanmış yatarken, “kibar bir kadın ihtiyatlı ve iffetli olmalı, dedikodulara konu olmamaya özen göstermelidir. İtibarını yitirmek istemiyorsa dans ederken enerjik hareketlerden sakınmalı, müzik yaparken pirinç çalgıların küstahlığından ve vurmalıların gürültüsünden kaçınmalıdır. Hafif makyaj yapmalı, saç tuvaletinin fazla süslü olmamasına özen göstermelidir.” Hükümdar, yarı uyur yarı uyanık halde olmasına rağmen tiksindiğini belli eden bir ses çıkardı. “Kibar erkekleriniz sıkıntıdan ölüyor olmalı,” dedi. “Ah, ama bir sosyete fahişesi,” diye karşılık verdi Mogor, “bütün ideallerinize uygundur; tabii büyük olasılıkla mozaik camdan ya da vitraydan anlamaz.” “Vitray yapmaktan anlamayan bir kadınla asla sevişme,” dedi Hükümdar, sesinde hiç şaka yoktu. “Öyle bir kadın muhakkak cahil cadalozun biridir.”



Agostino Vespucci o gece ilk defa âşık oldu ve çılgınca sevmenin de bir yolculuk olduğunu öğrendi; doğduğu şehirden ayrılmamaya kararlıydı, ama o da bütün avare arkadaşları gibi bilmediği yollarda yürümekle lanetlenmişti; yüreğin patikaları onu nice tehlikeli yerlere götürecek, iblisler ve ejderlerle karşı karşıya bırakacak, sadece hayatını değil ruhunu da riske atmak zorunda kalacaktı. Şans eseri aralık bırakılmış bir kapının önünden geçerken gözü bir an için içeri kayınca özel odasındaki La Fiorentina’yı fark etmiş, şehrin en ünlü ve zengin adamlarından oluşan küçük bir grubun ortasında altın yaldızlı bir koltuğa yaslanmış kaykılarak oturan, gedikli müşterisi Francesco del Nero’nun sol memesini öpmesine umarsızca izin verirken diğer memesi küçük, uzun tüylü, beyaz bir süs köpeği tarafından yalanmakta olan genç kadını görür görmez hapı yuttuğunu anlamış, hayatının kadınını bulduğunu fark etmişti Ago. Francesco del Nero denen adam il Machia’nın akrabalarından biriydi ve belki de onun sayesinde davet edilmişlerdi, fakat arkadaşının akrabalık bağları o anda Ago’nun umrunda bile değildi, piç kurusunu oracıkta boğazlamaya hazırdı, uyuz iti de öyle. La Fiorentina’yı fethetmek için bunlar gibi pek çok rakibi alt etmesi gerekecekti, evet, bir servet kazanması da şarttı; geleceği bir halı gibi yuvarlanarak önünde açılırken, gençliğin gamsızlığının içinden kayıp gittiğini hissetti. Onun yerinde, Toledo bıçağı gibi keskin ve tavlı, yepyeni bir irade vardı artık.

Arkadaşına dönüp, “Benim olacak,” diye mırıldandı, söyledikleri il Machia’yı eğlendirmişti besbelli. “Ben Papa seçildiğim gün,” dedi, “Alessandra Fiorentina da seni yatağına davet eder. Kendine bir bak. Güzel kadınların şıp diye âşık olduğu adamlardan değilsin. Onlar için getir götür işleri yapan, paspas gibi kullandıkları adamlardan birisin.”

“Cehennemin dibine kadar yolun var,” diye cevap verdi Ago. “Dünyayı dümdüz görmek de senin lanetin işte, insanlıktan nasibini almamışsın, üstelik acımasız düşüncelerini kendine saklamaktan da acizsin, karşındaki incinirmiş, umurunda değil. Gidip hastalıklı bir keçiyi becersene sen!”

Il Machia fazla ileri gittiğini kabul etmek zorunda kalarak kalkık kaşlarını biraz daha kaldırdı, arkadaşını iki yanağından öptü. “Affet beni,” dedi pişmanlıkla. “Haklısın. Fazla uzun boylu olmayan, saçları şimdiden dökülmeye başlamış, vücudu daracık kılıflara zorla sokulmuş yumuşak yastıklara benzeyen, açık saçık dizelerden başka şiir bilmeyen, ağzını sadece ana avrat düz gitmek için açan yirmi sekiz yaşında bir genç adamsın: Kraliçe Alessandra böyle bir delikanlı gelse de bacaklarımı ayırsa diye bekliyor olmalı.” Ago üzüntüyle başını salladı. “Sandığından daha da budalayım,” dedi. “Sadece etini istemiyorum onun, kuruyasıca kalbine de sahip olmak istiyorum.”

Alessandra Fiorentina’nın yüksek tavanlı kabul salonunda, buluttan bir döşek üzerinde sevişen Ares ile Aphrodite’yi ve mavi gökyüzünde uçuşan tombul melekleri gösteren fresklerle süslü kubbeli tavanın altında bekleyen Ago Vespucci, İtalya’nın en iyi *cornetto curvo*, yani kavisli kornet ustası Alman Heinrich Zink’in göksel müziğini dinliyor, sanki gecenin karanlığında parlak bir gün ışığı huzmesinin altında duruyor ve kendini yeniden sıska fahişenin yatağına oturup ona günün büyük şairlerinin dizelerini okuyan, kızcağız sadede gelmek istediğinde kıpkırmızı olup hapşırmaya başlayan yıllar önceki o korku dolu bakir çocuk gibi hissediyordu. La Fiorentina ortalıkta görünmüyor, onun yokluğunda Ago’nun elinden küçük bir fıskiyeli havuzun başında elinde şapkasıyla dikilmekten başka bir şey gelmiyor, çevresinde devam eden sefahat âlemine katılmayı gönlü çekmiyordu. Il Machia bir süreliğine arkadaşının yanından ayrılmış, bir çift çıplak orman perisiyle birlikte duvarları *trompe-l’oeil* ağaç resimleriyle süslü bir ormana kaçmıştı. Ago’nun bedeni iyice ağırlaşmıştı. Hayalî bir şölene katılmıştı sanki. Sefahat düşkünü hayaletlerle dolu bir evdeki tek canlı adamdı sanki. Bezgin, hüzünlü ve yapayalnız hissediyordu kendini.

Yeniden doğan şehirde o gece kimse uyumadı. Havada müzik sesi vardı, sokaklar, tavernalar, adı çıkmış evler, namuslu insanlara ait evler, pazarlar ve rahibe manastırları aşkla dolup taşıyordu. Tanrı ve tanrıça heykelleri çiçeklerle süslü nişlerinden inerek eğlenceye katıldılar, soğuk, mermer çıplaklıkları ılık insan etine değdi. Hatta hayvanlarla kuşlar bile neler döndüğünü anlayıp durmak bilmeksizin çiftleşmeye başladılar. Kızışan sıçanlar köprülerin altındaki gölgeli köşelerde düğüm oldular, çan kulelerindeki yarasalar, yarasalar ne yapıyorsa onu yaptılar. Çıplak bir adam elindeki çanı sallayarak sokaklarda koşuyordu." Gözlerinizi silin, pantolonlarınızı indirin," diye haykırıyordu, "ağlama zamanı geçti artık!" Çanın uzaktan yankılanarak gelen sesi Mars Villası'na ulaştı ve Ago Vespucci'nin içini anlaşılmaz bir korkuyla doldurdu. Derken, korkunun hayatının akıp gitmesinin dehşetinden kaynaklandığını anladı, kendisi felce uğramış gibi orada bir başına beklerken, hayatı parmaklarının arasından akıp gidiyordu. O an, hayatının yirmi senesi göz açıp kapayana dek geçip gidecekmiş gibi geldi Ago'ya; sanki müzik onu taşıyıp götürecek, çaresizlik içindeki bedenini felçli ve muvaffakiyetsiz bir geleceğe taşıyacak, orada da acısının yükü altında ezilen zaman tamamen duracaktı. Derken, nihayet *Ruffiana* Giulietta Veronese'yi gördü, kadın eliyle yanına çağırıyordu Ago'yu. "Şanslıymışsınız," dedi. "Çok önemli, muhteşem bir gece geçirmiş olmasına rağmen La Fiorentina şimdi sizi görmek istiyor, seks delisi arkadaşınızı da getirin." Ago Vespucci haykırarak duvarları orman resimleriyle kaplı odaya daldı, il Machia'yı çekiştirerek orman perilerinden ayırdı, giysilerini eline tutuşturdu ve giyinmeye çalışan arkadaşını peşinden sürükleyerek Güzeller Güzeli Alessandra'nın beklediği büyülü odaya doğru ilerlemeye başladı.

Ünlü hanımefendinin özel odasındaki kadife koltuklar üzerinde yarı çıplak halde uyuyan şehrin en önemli soylularının doyuma ulaştıkları her hallerinden belliydi, kollarını ve bacaklarını çıplak ev sahibelerinin, Alessandra'nın kıdemsiz dansçı kızlarının bedenlerine arsızca dolamış yatan kalantorlar, bir süre önce karşılarında çırılçıplak dans eden bu genç kadınları görünce haysiyet ve şerefi unutup uluyan kurtlara dönüşmüşlerdi. Fakat La Fiorentina'nın yatağı boş, örtüleri bozulmamıştı, bunu gören Ago'nun kalbi aptalca bir umutla tekledi. *Sevgilisi yok.* Seni bekliyor. Oysa sevişmek Alessandra'nın aklından geçen en son şeydi. Üzerinde saçlarından başka hiçbir örtü olmayan, bozulmamış yatağına sere serpe uzanarak bir tabaktan üzüm atıştıran genç kadın, cüce bekçi köpeği eşliğinde odasına

giren gençleri fark ettiğine dair belli belirsiz bir hareket yapmaya lütfetmişti, hepsi bu. Durup beklediler. Bir süre sonra, sanki kendi kendine bir uykudan önce masalı anlatıyormuş gibi alçak sesle konuşmaya başladı. “Bir zamanlar,” dedi dalgın dalgın, “Niccolò ‘il Machia’, Agostino Vespucci ve Antonino Argalia adında üç arkadaş vardı. Çocuklukları büyülü bir ormanda geçti. Derken veba musibeti Nino’nun ana babasını aldı götürdü. Bunun üzerine Nino kendi talihini denemek için yollara düştü ve arkadaşları onu bir daha göremediler.”

Bu sözcükleri duyar duymaz iki delikanlı bulundukları yeri ve zamanı unuttular, hatıralara dalıp gittiler. Dokuz yaşındaki yetim Argalia’nın *Condottiere* Andrea Doria’nın *arkebüz*’lerle savaşan milis kuvvetlerine katılmak için Cenova’ya gitmesinden kısa süre sonra, Niccolò’nun mısır lapasıyla her hastalığı tedavi eden annesi Bartolomea de’ Nelli de ecel şerbetinin tadına bakmıştı. Niccolò’nun babası Bernardo uğraşıp didinmiş, elinden geldiği kadarıyla bir *polenta* kürü hazırlamış ama kadıncağızın titreyerek, ateşler içinde yanarak ölüp gitmesine engel olamamış ve o günden sonra adeta başka bir adama dönüşmüştü. Son zamanlarda Percussina’daki çiftlikte yaşıyor, zar zor geçiniyor ve karısının hayatını kurtaracak ahçılık becerisine sahip olmadığı için hâlâ kendini suçluyordu. “Ah ne olurdu biraz daha dikkat etseydim,” diyordu günde en az yüz kere, “biraz daha dikkat etseydim doğru tarifi öğrenebilirdim. Ama ben ne yaptım, onun zavallı bedenini işe yaramaz sıcak pislikle kapladım ve tiksinerek beni bıraktı gitti.” Il Machia ölen annesini ve mahvolan babasını düşünürken, Ago da Argalia’nın bir sopanın ucuna geçirdiği bohçasıyla baldırı çıplak bir serseri gibi yola düştüğü günü hatırlıyordu. “Gittiği gün,” dedi yüksek sesle, “çocukluğumuzun bittiği gündü.” Aslında düşündüğü, en azından bütün düşündüğü bu değildi. İçinden, *Üstelik adamotu kökünü bulduğumuz gündü*, diye ekledi ve o sırada zihninde bir hayal; Alessandra Fiorentina’yı hayatı boyunca aşkının kölesi yapacak bir plan belirmeye başladı.

İki delikanlının dalıp gitmesi Alessandra’yı sinir etmişti ama bunu belli etmeyecek kadar asil bir hanımdı o. Genizden gelen, alçak, buğulu sesini yükseltmeden, “Ne kadar da taş kalpli, işe yaramaz adamlarsınız siz!” diye azarladı gençleri. “Kaybettiğiniz can dostunuzun on dokuz yıldır duymadığınız adı sizin için hiçbir şey ifade etmiyor mu?” Adeta dili tutulan Ago Vespucci cevap veremedi, ama on dokuz yıl gerçekten de uzun zamandı işin doğrusu. Argalia’yı çok sevmiş, yitirmiş, aylar, hatta yıllar

boyunca ondan haber almayı ummuşlardı. Sonunda ikisi de birbirleriyle konuşmadan aynı sonuca ulaşmış, Argalia'nın sessizliğinin onun ölümünden ileri geldiğine karar vermiş ve arkadaşlarının adını anmaz olmuşlardı. İkisi de gerçekle yüzleşmek istememişti. Böylece Argalia'yı içlerine gömmüşlerdi, çünkü yaşadığına dair umutlarını koruyabilmek için ondan hiç söz etmemeleri gerekiyordu. Büyüdükleri zaman Argalia içlerinde bir yerde kayboldu ve solup gitti, zamanla sadece söylenmeyen bir isme dönüştü. Yeniden hayatta olduğunu düşünmek zordu.

Başlangıçta üç arkadaştılar, ama bir zaman sonra üçü de kendi yolculuğuna çıkmıştı. Yolculuktan nefret eden Ago'nun kaderi, kendini aşkın sarp ve çetin yollarına vurmaktı. Il Machia arkadaşından daha cazibeli bir erkekti ama o da en çok güç arayışına meraklıydı ve bu da bütün sihirli köklerden daha güçlü bir afrodizyaktı. Argalia'ya gelince; Argalia gökyüzünde yitip gitmişti, arkadaşlarının gezgin yıldızıydı o. Niccolò, "Haberler kötü mü?" diye soruyordu Alessandra'ya. "Bizi bağışlayınız. Hayatımız boyunca bu anın gelmesinden korkmuştuk."

Alessandra yan taraftaki kapıyı işaret etti. "Onları oraya götür," dedi Giulietta Veronese'ye. "Sorularına cevap veremeyecek kadar yorgunum." Bunu söyler söylemez başını koluna yaslayıp uyuyakaldı, kusursuz burnundan çok hafif bir horultu yükseldi. "Onu duydunuz," dedi cüce Giulietta, aksi bir tavırla. "Gitme zamanı geldi." Sonra, birazcık yumuşayıp ekledi: "Bütün sorularınızın cevabını orada alacaksınız."

Alessandra'nın işaret ettiği kapının arkasında başka bir yatak odası vardı, ama buradaki kadın ne çıplaktı ne de yatıyordu. Oda iyi aydınlatılmamıştı –duvardaki alçak mumlukta tek bir mum yanıyordu– ve gözleri yarı karanlığa alışınca, tam karşılarında ayakta duran, göbeği çıplak, dar bir korse ve şalvar giymiş, ellerini göğsünde kavuşturmuş bekleyen odalığı gördüler. "Aptal yelloz," dedi Giulietta Veronese, "kendini hâlâ Osmanlı hareminde sanıyor, gerçeklere bir türlü alışamadı gitti." Boyunun neredeyse iki katı uzunluğundaki odalığın yanına gitti, başını kaldırıp kızın göbeği hizasından yukarı seslendi: "Korsanların eline düştün! Pirates diyorum! İki hafta önce *–il y a déjà deux semaines–* Venedik'teki köle pazarında satıldın! *Un marché des esclaves!* Bir köle pazarında! Anladın mı? Dediklerimi duyuyor musun? *Est-ce que tu comprends ce que je te dis?* Anlıyor musun?" Yeniden Ago ile il Machia'ya döndü. "Sahibi onu beğenmediğimiz takdirde geri alma koşulunu kabul ederek gönderdi, ama

biz hâlâ karar veremedik. Güzel kız, memeleri, kıçı yerli yerinde,” –hareketsiz duran kızı şehvetle mıncıkladı– “ama tuhaf mı tuhaf bir yelloz.”

“Adı nedir?” diye sordu Ago. “Niçin Fransızca konuştun onunla? Ayrıca niçin taş kesilmiş gibi duruyor?”

Yırtıcı bir hayvan gibi sessiz kızın çevresinde dolaşan Giulietta Veronese, “Türkler tarafından kaçırılan bir Fransız prensesinin hikâyesini duymuştuk,” dedi. “Ama o hikâyeyi masal niyetine dinlemiştik. Belki de bu kız odur. Belki de değildir. Ama Fransızca konuşuyor, orası kesin. Fakat adını bir türlü öğrenemedik. Adın ne diye sorduğumuzda, *Ben Bellek Sarayıyım*, diyor da başka bir şey demiyor. Durmayın, siz de sorun. Sorsanıza. Yoksa korktunuz mu?”

Il Machia, en yumuşak sesiyle kıza adını sordu: “*Qui êtes-vous, mademoiselle?*” Kız, “*Je suis le palais des souvenirs,*” diye cevap verdi: Ben Bellek Sarayıyım. “Gördünüz. ya!” diye haykırdı Giulietta, zafer kazanmış gibi. “Sanki artık bir insan değilmiş gibi cevap veriyor. Sanki insan değil de bir yermiş gibi.”

“Bu kızın Argalia’yla ne ilgisi var?” diye sordu Ago. Odalık sanki konuşacakmış gibi hafifçe kımıldadı, fakat sonra yeniden dondu kaldı.

“Anlatayım,” dedi Giulietta Veronese. “Buraya geldiğinde ağzını bıçak açmıyordu. Bütün kapıları pencereleri kilitlenmiş bir ev gibiydi. Sonra hanımım, *Nerede olduğunu biliyor musun*, diye sordu. Ben de Fransızcasını teki cırladım tabii, *est-ce que tu sais où tu es?* Hanımım, *Floransa şehrindesin*, deyince, sanki bir anahtar çevrildi. ‘Bu sarayda o adın tutulduğu bir yer var,’ dedi ve vücudu hafif, anlaşılmaz hareketlerle oynamaya başladı, sanki olduğu yerde yürüyor, sanki zihninde bir yerlere gidiyordu. Sonra öyle bir şey söyledi ki, hanımım hemen sizleri buraya çağırmamı buyurdu.”

“Ne söyledi?” diye sordu Ago.

“Kendiniz dinleyin,” dedi Giulietta Veronese. “*Qu’est-ce que tu connais de Florence?* Floransa’yı nereden biliyorsun? *Qu’est-ce que se trouve dans cette chambre du palais?* Sarayın bu odasında ne var?” Köle kız hemen hareket etmeye başladı; sanki koridorlarda yürüyor, köşeleri dönüyor, kapılardan geçiyormuş gibi kımıldıyor ama durduğu yerden hiç ayrılmıyordu. Sonunda, konuşmaya başladı: “Niccolò il Machia, Agostino Vespucci ve Antonino Argalia adında üç arkadaş vardı. Çocuklukları büyülü bir ormanda geçti.”

Heyecandan titremeye başlayan Ago, “Bunu nereden biliyor? Nereden duymuş olabilir?” diye sordu hayretle. Fakat il Machia cevabı tahmin etmişti. Cevabın bir bölümü, babasının küçük ama çok kıymetli kütüphanesinde duruyordu. (Bernardo zengin bir adam değildi ve kitaplar da pahalıydı, bu yüzden alacağı kitabı uzun uzun düşünerek, özenle seçerdi.) Kütüphanede, Niccolò’nun en sevdiği kitabın, Titus Livius’un Roma’nın kuruluşunu anlatan eseri *Şehrin Kuruluşundan İtibaren*’ın yanında Cicero’nun *de Oratore*’si, onun yanında da yazarı bilinmeyen ince bir kitap, *Rhetorica ad Herennium* duruyordu. “Cicero’ya göre,” dedi Niccolò, okuduklarını hatırlayarak, “Keoslu Simonides adında bir Yunanlı tarafından bulunan bir teknik bu: Simonides önemli şahıslarla birlikte akşam yemeği yedikten sonra oradan ayrılmış, kısa süre sonra evin çatısı çökmüş ve davetlilerin hepsi ölmüş. Yemekteki konukların isimleri sorulduğunda, Simonides yemek masasında nerede oturduklarını düşünerek hepsinin ismini tek tek hatırlamayı başarmış.”

“Adı neymiş bu tekniğin?” diye sordu Ago.

“*Rhetorica*’da aynı adla anılıyordu: bellek sarayı,” diye cevap verdi il Machia. “Zihninde bir bina inşa ediyorsun, bu binanın içini iyice ezberliyorsun, sonra da farklı yerlerine, mobilyalarına, süslemelerine, neresine istersen çeşitli anılarını iliştirmeye başlıyorsun. Bir anıyı belirli bir yere iliştirirsen, zihnindeki mekânda dolaşarak inanılmaz sayıda şeyi anımsayabiliyorsun.”

“Ama bu küçükhanım kendine saray diyor,” diye itiraz etti Ago. “Sanki sözü edilen hatıraların atfedildiği bina zihninde değilmiş de bizzat kendi bedeniymiş gibi konuşuyor.”

“Demek ki birileri yılmadan, üşenmeden uğraşmış,” dedi il Machia, “ve bir insanın bütün beynini bir bellek sarayına dönüştürmüş. Bu genç kadının kendi hatıraları silinmiş ya da zihninde inşa edilen bellek sarayının çatı katındaki uzak odalarından birine kaldırılmış, böylece kızcağız efendisinin hatırlaması gereken her şeyin muhafaza edildiği devasa bir depoya dönüşmüş. Osmanlı Sarayı hakkında ne biliyoruz ki? Bu, Türkler arasında yaygın bir uygulama olabilir, belki de bu kız nüfuzlu bir kimsenin veya onun gözdelerinden birinin zalimane bir hevesi yüzünden bu haldedir. Diyelim ki söz konusu kişi dostumuz Argalia’ydı, hatta farz edelim ki bu bellek sarayının, en azından sarayın bu odasının mimarı oydu ya da kim bilir, belki de Argalia’yı yakından tanıyan biriydi. Her iki durumda da,

bunun anlamı, en sevgili çocukluk arkadaşımızın şu an –belki de çok kısa süre öncesine dek– hayatta olduğudur.”

“Bak,” dedi Ago, “bak yeniden konuşmaya hazırlanıyor.”

“Bir zamanlar Arkaliya adında bir prens vardı,” dedi Bellek Sarayı. “Tılsımlı silahlar kullanan bu büyük cengâverin emrinde dört korkunç dev vardı. Arkaliya, dünyanın en yakışıklı erkeğiydi.”

“Arkaliya ya da Argalia,” dedi iyiden iyiye heyecanlanan il Machia. “Bu kesinlikle bizim arkadaşımız olmalı, başka türlüsü mümkün değil.”

“Türk Arkaliya,” dedi Bellek Sarayı. “Tılsımlı Mızrağın Cengâveri.”

“Vay piç kurusu,” dedi Ago Vespucci, hayranlıkla. “Dediğini yapmış. Diğer tarafa geçmiş.”

12

Cenova yolundaki boş hanın pencereleri

Cenova yolundaki boş hanın pencereleri karanlık, kapıları ardına kadar açıktı; hancı, karısı, çocukları ve misafirler, üst kata yerleşen Yarı-ölü Dev yüzünden hanı terk etmek zorunda kalmışlardı. Hikâyenin anlatıcısı Nino Argalia'ya kalırsa, devin yarı ölü sayılmasının sebebi gündüzleri tamamen cansızken geceleri canlanıp etrafına dehşet saçmasıydı. Küçük Argalia kapılarının önünden geçerken komşular onu uyarmış, "Geceyi orada geçirmeye kalkarsan dev seni bir lokmada yutar," demişlerdi ama Argalia hiç korkmamış, hanın kapısından içeri girip kendine bir ziyafet çekmişti. O gece uyanıp canlanan dev, Argalia'yı görünce, "Hah!" diye haykırdı, "Ağzıma layık bir lokma! Nefis!" Fakat Argalia hemen cevabı yapıştırdı: "Beni yersen sırrımı asla öğrenemezsin." Dev çok meraklıydı, ayrıca bütün devler gibi biraz aptaldı. "Sırrını bana söyle minik lokmacığım," dedi, "söz veriyorum öğrenene kadar seni yemeyeceğim." Argalia yerlere kadar eğilip selam verdi ve açıkladı: "Benim sırrım şu bacanın tepesinde," dedi. "Oraya ilk çıkan, dünyanın en zengin çocuğu olacak." "Ya da devi," dedi Yarı-ölü Dev. "Ya da devi," diye onayladı Argalia, şüphe ettiğini belli eden bir tavırla. "Ama sen o kadar irisin ki bacaya sığamazsın." "Hazine çok mu büyük?" diye sordu dev. "Dünyanın en büyük hâzinesi," diye cevap verdi Argalia. "Hâzineyi toplayan prens onu yol kenarındaki mütevazı bir hanın bacasına saklamış, çünkü böyle büyük bir hükümdarın hâzinesini böyle aptalca bir yere saklayacağı kimsenin aklına gelmez diye düşünmüş." "Şu prensler çok aptal oluyor," dedi Yarı-ölü Dev. "Bu açıdan devlere hiç benzemezler," diye ekledi Argalia, bıyık altından gülerek. "Tam üstüne bastın," diye cevap veren dev hemen koşup bacaya tırmanmaya çalıştı, ama delikten içeri sığamadı. "Fazla irisin dedim ya," diye iç geçirdi Argalia. "Tam tahmin ettiğim gibi. Ne kötü." Dev heyecanla, "Bekle, daha işim bitmedi," diye haykırdı ve iki kolundan birini bir hamlede koparıverdi. "Artık o kadar da iri sayılmam değil mi?" dedi ama baca deliğine hâlâ sığamıyordu. Argalia, "Diğer kolun olmasa belki sığardın," der demez sanki bir kuzu buduymuş gibi diğer kolunu da kocaman dişleriyle çiğneyip

koparıverdi. Fakat devasa canavar hâlâ baca deliğinden içeri sığamıyordu. “Bir fikrim var,” dedi Argalia. “Belki de yukarıda neler olduğunu görmek için sadece başını bacanın tepesine gönderebilirsin.” “Artık kolsuzum, lokmacık,” dedi dev, üzüntüyle. “Çok güzel bir fikir doğrusu, ama kollarım olmadan başımı gövdemden ayıramam ki.” “İzin ver yardım edeyim,” diyen Argalia, mutfaktaki kasap satırını kaptığı gibi masanın üzerine sıçradı ve dev yaratığın boynunu –haşırt! huşurt!– bir hamlede koparıverdi. Hancı, karısı, ailesi ve geceyi yakındaki bir hendekte geçiren misafirler Argalia’nın Yarı-ölü Dev’in kellesini uçurduğunu, artık devin gündüzleri olduğu gibi geceleri de tamamen ölü olduğunu öğrenince ondan bir kez daha yardım istediler ve yakınlardaki U. Kasabası’nın dukasını ona şikâyet edip hayatlarını cehenneme çeviren bu zalim adamın da başını gövdesinden ayırmasını rica ettiler. “Kendi sorunlarınızı kendiniz halledin,” dedi Argalia. “Bu iş beni hiç ilgilendirmez. Ben sadece geceyi rahat bir yatakta geçirmek istemiştim. Şimdi Amiral Andrea Doria komutasında denizlere açılmaya ve bir servet kazanmaya gidiyorum.” Bunu söyledikten sonra onları orada bırakıp talihini aramak üzere yola koyuldu...

Tamamen uydurma bir hikâyeydi elbette, fakat uydurma hikâyelerin asılsızlığı kimi zaman gerçek dünyada işe yarayabilir; zaten Andrea Doria’nın filosunun sancak gemisinde, geminin baş kasarasındaki kuşetlerden birinin altında saklanırken bulunan küçük Nino Argalia’nın hayatını kurtaran da böyle hikâyeler –arkadaşı Ago Vespucci’den dinlediği sayısız hikâyenin doğaçlama versiyonları– oldu. Argalia tarihi geçmiş bilgilerle yola çıktığını, Altın Alay’ın Fransızları çoktan püskürttüğünü bir süre önce öğrenmiş, sonrasında, Doria’nın Türk’le savaşmak için denizlere açılmak üzere olduğunu öğrenince, onun askerlerine katılmak için elinden geleni ardına koymamaya karar vermişti. Açlıktan bayılmak üzere olan biçare kaçak yolcu kulağından yakalanıp sürüklenerek büyük *Condottiere*’nin karşısına çıkarıldığı sırada, *arkebüz*’lerle, denizci kamaları, piştovlar, adam boğmak için kullanılan, *garotte* denen çelik teller, hançerler, kamçılar ve pis laflarla tepeden tırnağa silahlanmış azgın paralı askerlerle dolu sekiz Cenova kadırgası beş gündür denizde yol almaktaydı. Giysileri paçavraya, göğsüne sıkı sıkı bastırdığı bohçası da çaputa dönmüş Argalia eski ve kirli bir bez bebeğe benziyordu. Andrea Doria’ya gelince; iyi huylu bir adam olduğunu söylemek mümkün değildi. Hiçbir ahlak ilkesini tanımaz, fil gibi kin güder ve intikamını mutlaka alırdı. Zalim ve kibirliydi. Kana susamış askerleri ellerinden gelse uzun zaman önce ona isyan

ederlerdi, ama Andrea Doria müthiş bir kumandan, büyük bir strateji ustasıydı ve korku nedir bilmezdi. Kısacası bir canavardı ve memnuniyetsiz olduğu zaman, en az –yarı ölü yarı diri fark etmez– bir dev kadar tehlikeliydi.

“İki dakikan var,” dedi çocuğa. “Seni doğruca denize attırmamam için adam gibi bir sebep söyle.”

Argalia gözlerini onun gözlerine dikti ve konuştuğu süre boyunca hiç ayırmadı. “Bu akılsızca bir hareket olur,” diye yalan söyledi, “çünkü ben türlü türlü tuhaf badire atlatmış, tecrübeli biriyim. Talihimin peşinde çok uzaklara, pek çok yere gittim, bu yolculuklarda bir devin başını kestim –*haşırt! huşurt!*–, Ruhsuz Sihirbaz’ı öldürdüm, onun büyülerinin sırrına vâkıf oldum ve yılanların dilini öğrendim. Balıklar kralıyla tanıştım, yetmiş oğlu ve bir tane çaydanlığı olan bir kadının evinde yaşadım. İstediğim anda bir aslana, kartala, köpeğe ya da karıncaya dönüşebilir, size bir aslan kudretiyle hizmet edebilir, kartal gözüyle düşmanlarınızı izleyebilir, bir köpek gibi sadık yardımcınız olabilir ya da bir karınca kadar küçülerek kendimi sizden gizleyebilirim, böylece kulağınızdan içeri girip sizi zehirleyen katilin kim olduğunu bile anlamazsınız. Kısacası, tepemi attırmazsanız sizin için iyi olur. Belki ufak tefeğim ama arkadaşlığınızı hak ediyorum, çünkü ben de hayatımı sizinle aynı bilgece kaideye göre sürdürüyorum.”

“Peki bunun ne cins bir kaide olduğunu sorabilir miyiz acaba?” dedi duyduklarından hoşnut görünen Andrea Doria. Sivri bir sakalı, alaycı bir ağzı ve hiçbir ayrıntıyı kaçırmayan keskin gözleri vardı.

“Hedefe giden her yol mubahtır,” diye cevap verdi Argalia. Bu cümleyi, başka türlü elde edilmesi mümkün olmayan kadınları baştan çıkarmak için adamotu kullanmanın etik olup olmadığını tartışırken il Machia’dan birçok kez duymuştu.

“Hedefe giden her yol mubahtır,” diye tekrarladı Doria, şaşkınlıkla. “Hakikaten güzel ifade ettin.”

“Kendim buldum bu sözü,” dedi Argalia. “Çünkü ben de tıpkı sizin gibi henüz küçük bir çocukken beş parasız ortada kaldım, tıpkı sizin gibi bu mesleğe yönelmekten başka çaresi kalmayan bir yetimim ve yetimler hayatta kalmak için her şeyi yapmaya hazır olmaları gerektiğini bilirler. Yapılabileceklerin sınırı yoktur.” Başpiskoposu astıkları gün il Machia ne demişti? “Sadece en iyi uyum sağlayabilenler hayatta kalır.”

“En iyi uyum sağlayabilenler hayatta kalır,” diye mırıldandı, kendi kendine düşünen Andrea Doria. “Şeytanca, ikna edici bir fikir daha. Bunu da mı kendin buldun yoksa?” Argalia başını yana eğerek alçakgönüllü bir gurur pozu takındı. “Siz de bir yetim olduğunuzdan,” dedi, “bir çocuk gibi görünmeme rağmen çaresiz bir bebek olmadığımı bilirsiniz. ‘Çocuk’ güvende tutulan, şımartılan bir şeydir, dünyanın gerçekleri ondan gizlenir, oyun peşinde yıllarını harcamasına izin verilir, bilgeliğe okula giderek ulaşabileceğini sanan bir varlıktır çocuk. Oysa sizin de yaşayamadığınız ‘çocukluk’ denen şey, benim gücümün yetmeyeceği bir lükstür. ‘Çocukluk’ hakkındaki asıl gerçek dünyanın en asılsız hikâyelerinde yatar. Canavarlar ve iblislerle yüzleşen çocuklar, ancak korkusuz davranırlarsa hayatta kalırlar. Açlıktan ölme tehlikesiyle karşı karşıya kalan çocuklar, ancak dileklerini yerine getirecek büyülü balığı özgür bırakırlarsa yaşarlar. Trollerin canlı canlı yemek istediği çocuklar, ancak onları güneş doğana kadar oyalayabilirlerse canlarını kurtarırlar, çünkü bu korkunç yaratıklar gün ışığında taşa dönüşür. Bir çocuk geleceği görmek için fasulyelerden fal bakmayı bilmeli, kadınlara ve erkeklere istediğini yaptırmak için fasulyelerin gücünü kullanmaktan anlamalı ve böyle sihirli fasulyelerin büyüdüğü fasulye sırığını yetiştirmeyi bilmelidir. Bir yetim, çocukluğun abartılmış halidir. Bizim hayatlarımız masallar ve aşırılıklarla doludur.”

Ceva adındaki öküz gibi heybetli, ürkütücü lostromosuna doğru dönen Amiral Doria, “Şu çalçene filozofa yiyecek bir şeyler ver,” dedi. “Bu yolculuk bitmeden önce işimize yarayacağı bir gün gelebilir, hem o zamana dek ecinni yalanlarıyla beni eğlendirir.”

Lostromo, Argalia’nın kulağını sıkı sıkı yakalayıp çocuğu kaptanın kamarasından dışarı sürükledi. “Postunu anlattığın süslü palavralar sayesinde kurtardığını sanma sakın,” dedi. “Hayatta olmanın tek sebebi var.” “Off!” dedi canı yanan Argalia. “Neymiş o sebep?”

Lostromo Ceva çocuğun kulağını iyice büktü. Sağ tarafı boydan boya bir akrep dövmesiyle kaplı yüzünde asla gülümsemeyen bir adamın ölü gözlerini taşıyordu. “Hayattasın çünkü konuşurken gözlerinin içine bakabilecek kadar cüretkâr ya da pervasızdın,” dedi. “Konuşurken gözüne bakmayan adamların ciğerini söktürüp martılara atar.”

“Er ya da geç,” diye cevap verdi Argalia, “insanları onun gibi yargılayacak bir kumandan olacağım ben. Ya sen? O gün geldiğinde *benim* gözlerimin içine bakmak zorunda kalacaksın, yoksa gününü görürsün.”

Hiç etkilenmediği belli olan Ceva çocuğun ensesine bir tokat patlattı. “Ölme eşeğim ölme!” dedi. “Şu anda gözlerin anca babatoriğimin hizasında, bunu sakın unutma pis enik.”

Akrep Ceva ne derse desin, Argalia’nın hayatta kalmasında palavralarının da etkisi olmuştu, çünkü sonradan anlaşılacağı üzere bütün aptal devler gibi Amiral Andrea Doria’nın da böyle hikâyelere zaafı vardı. Denizin zift karasına büründüğü, yıldızların gökyüzünde yanan delikler açtığı gecelerde palavra altında afyon çubuğu tüttüren Amiral, hikâyelerle dolu çocuğu çağırttırdı. “Cenova yapımı gemilerinizin hepsi üç katlı kadırgalar olduğuna göre,” derdi Argalia, “bir güverteye peynir, bir güverteye ekmek kırıntısı, üçüncü güverteye de çürümüş et yığmalısınız. Sıçanlar Adası’na geldiğiniz zaman onlara peyniri verirsiniz; ekmek kırıntıları da Karıncalar Adacığı’nın sakinlerini memnun edecektir; çürümüş ete gelince, Akbaba Adası’ndaki kuşlar bu armağana bayılacaktır. Böylece çok güçlü müttefikler edinmiş olursunuz. Sıçanlar karşınıza çıkan bütün engelleri, hatta dağları bile kemirir, karıncalar insan elinin beceremeyeceği hassas görevleri üstlenir. Akbabalara gelince; nezaketle rica ederseniz sizi ölümsüzlük pınarının çağladığı dağın tepesine bile çıkarırlar.” Andrea Doria, “İyi de nerede bu batasıca adalar?” diye homurdandı. “Amiralim,” diye cevap verdi çocuk, “seyrüseferci sizsiniz, ben değil. Haritalarınızda bir yerde olmaları lazım.” Böyle küstahça laflar etmesine rağmen yeni bir masal *–bir zamanlar üç tane turunç varmış ve her birinin içinde turunçlar soyulduğu anda su verilmezse anında ölüp gidecek üç tane güzeller güzeli kız yaşarmış–* anlatmak üzere yaşamasına izin veriliyordu, karşılığında Amiral de, afyon çubuğundan kıvrılarak yükselen dumanlar arasında ona bazı sırlarını açıyordu.

Deniz ölümle doluydu. Berberi korsanlar karavelalarıyla bu suları talan ediyor, yağmalıyor ve adam kaçırıyor, Konstantinopolis’in düşüşünden beri Osmanlı Türkleri ya da Osmanlıların deniz filosundan kalyonlar da bu sularda faaliyet gösteriyordu. Amiral Andrea Doria, çiçek bozuğu yüzünü bu deniz keferelerine dönmüştü şimdi. “Onları bizim denizimizden, *Mare Nostrum*’dan[20] defedecek, Cenova’yı dalgaların kraliçesi yapacağım,” diye böbürlenmeye başlayan adama karşı çıkmaya ya da hürmetsiz sözcüklerle dalga geçmeye cesaret edemedi Argalia. Amiral sessiz çocuğa doğru eğildi, gözleri *afim*[21] dumanıyla bulutlanmıştı. Afyon rüyasında yarı yarıya yitip gitmiş halde, “Senin ve benim bildiklerimizden düşman da haberdar,” diye fısıldadı. “Düşman da yetimler yetiminin kanununa göre yaşıyor.” “Hangi

yetimmiş o?” diye sordu Argalia. “Muhammed,” diye cevap verdi Andrea Doria. “Muhammed, onların yetim tanrısı.”

Argalia, İslam peygamberinin de kendisi gibi bir yetim olduğunu bilmiyordu. Andrea Doria, “Hedefe giden her yol mubahtır,” diye mırıldandı peltekleşen diliyle. “Anladın mı? Aynı ilkeyi baş tacı ederek yaşıyoruz. Birinci Emir. *Tercihlerimizi, ne pahasına olursa olsun diyerek yapıyoruz*. Yani aslında onların dininin bizimkinden hiç farkı yok.” Argalia derin bir nefes alıp aklındaki tehlikeli soruları sormaya başladı. “O halde,” dedi, “gerçekten hasım sayabilir miyiz? Asıl düşmanımızın tam zıddımız olması gerekmez mi? Aynada gördüğümüz yüzün can düşmanımıza ait olması mümkün mü?” Amiral Andrea Doria sızmak üzereydi. “Haklısın ya,” diye mırıldandı ve koltuğunda kaykılıp horlamaya başlamadan önce son kez mırıldandı: “Zaten bütün Müslüman deniz haramilerinden daha fazla nefret beslediğim bir düşmanım var benim.”

“Kimdir?” diye sordu Argalia.

“Venedik,” dedi Doria. “Venedik’in o yakışıklı piçlerine günlerini göstereceğim.”

Sekiz Cenova kadırgası savaş nizamında düşmanı bulmak için yol alırken, Argalia da hiçbir şeyin temelinde dinin yatmadığını fark ediyordu. Berberi korsanların derdi denizleri fethetmek ya da inançlarını yaymak değildi. Fidye almak, şantaj yapmak ve haraç toplamaktan başka bir şeyle ilgilenmiyorlardı. Osmanlılara gelince; onlar da yeni payitahtları Stamboul’u ayakta tutmanın tek yolunun limana başka yerlerden erzak ulaştırmak olduğunu biliyorlardı ve asıl amaçları nakliye rotalarını açık tutmaktı. Ayrıca Fetih hırsına kapılmış, Ege sahilindeki ve daha ötedeki limanlara gemiler gönderip hücum etmişlerdi ve onlar da Venediklileri sevmiyorlardı. Güç, servet, mülkiyet, servet ve güç. Argalia’ya gelince; geceleri onun rüyaları da egzotik mücevherlerle dolup taşıyordu. Bir gece, baş kasaradaki kuşetinde tek başına yatarken yemin etti. “Floransa’ya yoksul bir dilenci gibi dönemem, ancak hazineler yüklenmiş bir prens olduğumda şehir surlarından içeri adımımı atacağım.” Çok basit ve açık bir amaç edinmişti. Bu kararı aldığı zaman, dünyanın doğası anlaşılır bir hale gelmişti.

Ancak her şeyin en berrak göründüğü an, aslında tehlikenin en yakın olduğu andır. Midillili Barbaros kardeşlerin korsan gemileriyle karşılaşıp onlara galip geldikten sonra ellerinden damlayan Serazen[22] kanı Amiral’i zafer sarhoşu yapmış, tutsak edilen korsanların infaz törenini –zifte

bulanmış ve yaşadıkları şehrin ana meydanında diri diri yakılmışlardı–bizzat yönettikten sonra Ege kıyılarına yönelip Osmanlılarla “kendi” sularında savaşmayı aklına koymuştu. Ancak Altın Alay bu efsanevi denizde bir süre yol aldıktan sonra Osmanlı çektirileriyle burun buruna geldiği sırada, gaipten esrarengiz bir sis inmiş, göz görü görmez olmuştu; sanki Olympos’tan gelen bir fesatlık çökmüştü denizin üstüne, belki de bölgenin kadim tanrıları artık insanların sevgileri ve bağlılıklarına etki edemedikleri uzun çağın sıkıntısıyla bu denizcileri oyuncak etmeye karar vermiş, eski günlerdeki gibi insanların planlarını altüst etmek istemişlerdi. Sekiz Cenova kadırgası savaş nizamını bozmamaya çalışıyor, fakat beyaz örtü akılları karıştırıyordu; sislerin arasından yükselen hortlak naraları, cadı çığlıkları, hastalık kokusu ve boğulanların feryatları yüzünden bir süre sonra en gözüpek paralı askerler bile dehşete kapıldı. Amiral Doria’nın tam da böyle bir gün için hazırlattığı sis düdüğü şebekesi kısa sürede işe yaramaz hale geldi. Gemilerin her birinin kısa ve uzun boru seslerinden oluşan kendine ait bir sinyal düzeneği vardı, ancak ölüm ve batıl itikat havasına kapılan paralı askerler perişan olmuş, sis düdükleriyle iletişim kurmak olanaksızlaşmıştı, üstelik Osmanlılar da aynı durumdaydı; böylece her şey birbirine girdi, kimse nerede olduğunu bilmiyor, kimin dost kimin ölümcül düşman olduğu anlaşılamıyordu.

Kadırgalardan birden alabanda ateşi açıldı ve Osmanlı çektirilerinin baş ve kıç güvertelerindeki mili etrafında dönebilen muazzam koğuş topları bu atışlara cevap verdi; devasa topların kırmızı alevleriyle şimşek gibi çakan parlak ışıkları, sisler arasındaki bu biçimsiz Araf’ta belirip yok olan küçük cehennemleri andırıyordu. Her yönde tüfekler ateşlendi; ölümcül, yanıp sönen kırmızı çiçeklerden bir bahçe belirdi. Kimse nereye ateş ettiğini, ne yapması gerektiğini bilmiyordu, büyük bir felaket kopmak üzereydi. Derken, iki taraf da büyük tehlikeyi aynı anda hissetti ve silahlar ateşlendiği gibi aniden sustu. Kimse ateş etmiyor, kimse seslenmiyor, sis düdükleri çalınmıyordu. Beyaz boşluğun her yanında sinsi manevralar başlamıştı. Sancak gemisinin baş güvertesinde tek başına duran Argalia, kaderinin yanına yaklaşıp omzunu sıkı sıkı yakaladığını hissetti, fakat elinin korkuyla titremekte olduğunu fark edince çok şaşırdı. Dönüp baktı. Hayır, arkasında duran Felek değil, artık gaddar ve dehşetli bir çam yarmasından ziyade dayak yemiş korkak bir köpeği andıran lostromo Ceva’ydı. “Amiral seni çağırıyor,” diye fısıldayan adam, çocuğu alt güverteye, elinde filonun sancak gemisinin büyük borazanıyla bekleyen Andrea Doria’nın yanına

götürdü. “Senin günün geldi, küçük adam, masalcıbaşım,” dedi Amiral alçak sesle. “Bugün, sözler yerine eylemlerinle çok şey başaracaksın.”

Plana göre Argalia küçük bir gezinti sandalıyla denize indirilecek, var gücüyle kürek çekerek sancak gemisinden, baştardadan uzaklaşacaktı. “Her yüz kürekte bir,” dedi Amiral, “bütün nefesinle bu borazana üfleyeceksin. Düşman kurnazlığımızı küstahlık sanacak ve Andrea Doria’nın kornetinin meydan okuyuşuna karşılık vermek isteyip büyük ödülü –yani şahsımı!– ele geçirme hırsıyla gemilerini sana doğru çevirecek, bu arada ben de avantajlı bir mesafede filomu toparlayacak, hiç beklemediği taraftan taarruza geçip ölümcül darbeyi indireceğim.” Argalia planı pek beğenmemişti. “Peki ya ben?” diye sordu bakışlarını Amiral’in elindeki borazandan ayırmadan. “Kâfirin gemileri küçük sandalımın üstüne hücum ederken ben ne yapacağım?” Akrep Ceva çocuğu bir hamlede kaldırdığı gibi sandalın içine yerleştirdi. “Kürek çekeceksin,” diye tısladı. “Küçük kahraman. Batacısa canını seviyorsan kürek çek.”

“Sis dağıldığında ve düşman bozguna uğradığında,” dedi Amiral, biraz dalgın bir sesle, “gelip seni alırız.” Ceva sandalı var gücüyle itti. “Tabii ya,” diye tısladı. “Gelir alırız seni.”

Sonra sisin beyazlığından ve denizin sesinden başka hiçbir şey görülmez ve duyulmaz oldu. Yer ve gök çok eski zamanlarda kalmış efsaneler gibiydi. Evren, bu kör sürükleniştden ibaretti. Bir süre verilen emri yerine getirerek yüz kere kürek çektikten sonra borazanı öttürdü, bunu iki, hatta üç kere tekrarladı fakat çağrısına cevap gelmedi. Dünya dilsiz ve ölümcüldü. Ölüm, sessiz sularla birlikte gelip bulacaktı onu. Osmanlı çektirileri sessizce yaklaşıp böcek gibi ezecekti sandalını. Borazanı bir kenara bıraktı. Amiral’in Ago’nun başına gelecekleri umursamadığı, “küçük hikayecisini” denize tükürür gibi hiç üzerinde durmadan kaderine terk ettiği belliydi. Batıp gitmeden önce bir an için dalgaların arasında köpüren ağız dolusu bir balgam topundan farkı yoktu. Sakinleşmek için kendi kendine hikâyeler anlatmaya çalıştı, ama aklına sadece korkunç şeyler geliyordu; derinlerden yükselip sandalı devasa çenesiyle parçalayan bir deniz canavarı, kıvrım kıvrım deniz solucanları, derinlerde yaşayan ateş ejderinin nefesi. Bir süre sonra bütün hikâyeler zihninden silindi ve savunmasız, yardımsız bir başına kaldı, belirsiz beyazlıkta sürüklenen yalnız bir ruhtan ibaretti artık. Evi, ailesi, arkadaşları, şehri, ülkesi, dünyası elinden alınmış bir insandan geriye kalan buydu işte; geçmişi silinip gitmiş, geleceği belirsiz, hiçbir bağı olmayan bir varlık, adını yitirmiş, anlamdan

soyutlanmış, hayatla arasında kalbinin geçici olup olmadığı bilinmeyen atışlarından başka hiçbir şey kalmamış bir mevcudiyet. “Ne gülünç bir haldeyim,” dedi kendi kendine. “Dumanı tüten bir pisliğin üzerinde dolaşan hamamböceği bile benden daha önemlidir.” Uzun yıllar sonra, kayıp Mughal Prensesi Kara Göz’le tanıştığı ve hayatı nihayet kaderin kendisine layık gördüğü anlamı kazandığında, aynı umutsuz terk edilmişliği onun bakışlarında da görecek ve onun da insan olmanın muazzam anlamsızlığıyla yüz yüze gelmiş olduğunu hemen anlayacaktı. Sırf bunun için bile ona âşık olabilirdi, ama onu sevmek için başka sebepleri de olacaktı.

Sis iyice koyulaştı, gözlerine, burnuna, ağzına doldu. Boğulacak gibi hissediyordu. Belki de öleceğim, diye düşündü. İradesi tükenmişti. Alınyazısını kabullenmeye hazırdı. Küçük sandalına boylu boyunca uzandı ve Floransa’yı düşündü, ana babasının vebayla biçimsizleşmeden önceki halini hatırladı, ormanda aylak kaçamakları paylaştığı arkadaşları Ago ve il Machia’yı aklından geçirdi ve içi bu anıların sıcaklığıyla doldu, bir an sonra da bayılıp bilincini yitirdi.

Uyandığında sis dağılmış ve Amiral Andrea Doria’nın sekiz kadırgasını beraberinde götürmüştü. Cenova’nın büyük *Condottiere*’si kuyruğunu bacaklarının arasına sıkıştırıp kaçmış, sandaldaki sis düdüğünü basit bir oyalama taktiği olarak kullanmıştı. Argalia’nın küçük sandalı, düz bir hat üzerinde ilerleyen Osmanlı Donanması’nın tam karşısında çaresizlikle inip çıkarak sallanıyor, aç bir kedi sürüsü tarafından köşeye sıkıştırılmış minik bir fareye benziyordu. Ago ayağa kalktı, muzaffer gemilere el salladı ve Amiral’in borazanını var gücüyle üfledi.

“Teslim oluyorum,” diye haykırdı. “Gelin yakalayın beni, Allahsız Türk domuzları!”

13

Üsküp’teki çocuk esirler kampı

Üsküp'teki çocuk esirler kampı (*diye anlatmaya başladı Bellek Sarayı*) çok dilli fakat tektanrılıydı. Devlet memurları giderek genişlemekte olan imparatorluk topraklarını birkaç yılda bir yeniden dolaşıp erkek çocukları haraç olarak toplar, yani devşirme vergisi alır; en güçlü, en zeki, en güzel erkek çocukları Padişah'ın iradesinin aracı yapmak üzere köle ederlerdi. Padişahlık ilkesi, dönüşüm aracılığıyla yönetimdi. *En seçkin dölünüzü elinizden alıp hepten değiştireceğiz. Onlara sizi unutturacak, çocuklarınızı sizi hâkimiyetimiz altında tutan boyunduruğa dönüştüreceğiz. Kendi kayıp evlatlarınız tarafından idare edileceksiniz*. Dönüşüm sürecinin başladığı yerlerden biri olan Üsküp'te pek çok farklı dil konuşuluyordu fakat üniforma tekti, çocukların hepsi kırmızı acemi oğlan poturu giyiyorlardı. Kahramanımızın üzerindeki paçavralar alındı, yıkandı, karnı doyuruldu, içmesi için temiz su verildi. Derken Hıristiyanlık da tıpkı eski giysileri gibi elinden alındı ve yeni bir pijama takımı gibi İslam'ı giymesi gerekti. Üsküp'te Yunan ve Arnavut çocuklar, Bosnalı, Hırvat ve Sırplar, Memluk çocukları; yani Kafkaslar'dan toplanmış beyaz köleler, Gürcüler, Megreller, Çerkesler ve Abhazlar, ayrıca Ermeni ve Suriyeli çocuklar vardı. Kahraman Ago, oradaki tek İtalyan'dı. Floransa çocuk vergisi vermiyordu, ama Osmanlılar zamanla bunun da değişeceğini düşünüyorlardı. Ago'yu esir alanlar, adını bir türlü söyleyemiyormuş gibi yaptılar, ona şaka yollu *el gazi* ya da boş, sahipsiz anlamına gelen *el hali* sözcüğüyle hitap ediyorlardı. Argaliya, Arcalia, Arkaliya, El Haliya. Anlamsız sözcükler. Hiçbirinin önemi yoktu. Herkesinki gibi yeni bir iradenin hükmü altına alınması gereken, adı değil ruhuydu. Asık yüzlü çocuklar yeni giysileri içinde tören meydanına toplandılar, beyaz kavuğu bembeyaz sakalı kadar uzun olan, kaşlarının doksan santim üstüne uzanan kavuğu ve çenesinin doksan santim altına kadar inen sakalı yüzünden muazzam uzunlukta bir başı varmış gibi görünen cüppeli bir adamın karşısına dizildiler. Bu bir din adamı, bir Bektaşi dervişiydi ve çocukları Müslüman yapmaya gelmişti. Öfkeli,

korkmuş çocuklar, Allah ve onun Peygamber’i hakkındaki mecburi cümleyi farklı aksanlarıyla papağan gibi tekrarladılar. Dönüşüm başlamıştı.



Floransa Cumhuriyeti hizmetinde yolculuk ettiği günlerde, Bellek Sarayı bir an bile il Machia’nın aklından çıkmadı. Temmuz ayında Ravenna yolunda dörtnala at sürerek Kontes Caterina Sforza Riario’yu ziyaret etti ve kadını, oğlu Ottaviano’nun Floransa Ordusu saflarında savaşması karşılığında talep ettiği ücreti ciddi anlamda azaltmaya ikna etmeye çalıştı, çünkü Kontes teklifi reddettiği takdirde Floransa’nın hamiliğini kaybedecek, Papa VI. Alexander Borgia’nın korkunç oğlu Romagnalı Duka Cesare Borgia’nın insafına kalacaktı. “Forlì Meryem’i” denen Kontes o kadar güzel bir kadındı ki, il Machia’nın arkadaşı Biagio Buonaccorsi bile Andrea di Romolo’ya duyduğu homoseksüel aşka ara verip Niccolò’dan onun bir resmini istemişti. Ama Niccolò’nun aklı fikri, Alessandra Fiorentina’nın Mars Villası’ndaki özel odasında mermer bir heykel gibi bekleyen adsız Fransız kadınındaydı. “Biliyorsun Machia,” diye yazmıştı Ago Vespucci, arkadaşına, “buraya bir an önce dönmene çok ihtiyacımız var, çünkü sen yokken bizi akşamları kafa çekmeye götürecek, kâğıt oyunları düzenleyecek kimsemiz yok, üstelik İtalya’nın en şirret ibneleri senin bu kançılaryada toplanmış, elbirliği etmiş bizi kovdurmaya çalışıyorlar; anlayacağın at sırtında bir oraya bir buraya gitmen iş için de kötü oluyor.” Oysa Niccolò entrikalarla ya da sefahat sürmekle ilgilenmiyordu, daha doğrusu, eğer kilit altındaki gizli benliğin anahtarını bulabilir, Bellek Sarayı’nın temelleri altına gömülü bastırılmış kişiliği keşfedebilirse baştan çıkarmayı umduğu tek bir kadın vardı.

Il Machia dünyada bazen çok fazla benzerlik görüyor, bir durumu oldukça farklı başka bir durumun benzeri gibi okuyordu. Bundan ötürü, Caterina’nın teklifini reddetmesini uğursuz bir alamet olarak kabul etti. Bu kadın konusunda başarısız olduğuna göre, belki Bellek Sarayı konusunda da başarısız olacaktı. Kısa süre sonra, Cesare Borgia tam da Niccolò’nun öngördüğü gibi Forlì’ye hücum edip şehri fethedince, Caterina surlara tırmanıp eteğini kaldırarak Romagna Dukası’na kendi ön kapısını gösterdi ve gidip kendini becermesini haykırdı. Papa’nın tutsağı olarak San’t Angelo Şatosu’na hapsedildi, ancak il Machia bu defa kadının kaderinin hayra alamet olduğuna karar verdi. Caterina Sforza Riario’nun Papa VI. AIexander’in şatosunda tutsak olması, onu Kraliçe Alessandra’nın Mars

Villası'nda karanlık bir odada tutulan kadının aynadaki aksi haline getiriyordu. Mahrem yerlerini Borgia'ya sergilemiş olmasıysa, bir gün Bellek Sarayı'nın da aynı şeyi kendisi için yapmayı kabul edebileceği anlamına geliyordu.

Niccolò, *Ruffiana* Giulietta'nın gönülsüz icazetiyle istediği zaman Bellek Sarayı'nın odasına girip çıkabildiği Mars Villası'na döndü; kadın ona serbestçe villaya girip çıkma izni vermişti çünkü uyurgezer kızın Niccolò sayesinde kendine gelebileceğini umuyor, konuşan bir heykel gibi değil gerçek bir odalık gibi davranacağı günleri iple çekiyordu. Il Machia'nın okuduğu alametler doğru çıkmıştı. Odada yalnız kaldıkları zaman nazikçe kızın elini tuttu ve onu solgun mavi ipekliden, sırmalı zambaklar işlenmiş Fransız işi örtülerle kaplı sayvanlı karyolaya götürdü. Kız uzun boyluydu. Sırtüstü yatarsa her şey daha kolay olacaktı. Niccolò onun yanına uzandı, altın sarısı saçlarını okşadı ve bir yandan harem tutsaklarına özgü korsesinin düğmelerini çözerken bir yandan kulağına sorular fısıldamaya başladı. Memeleri küçüktü ama ziyanı yoktu. Ellerini göbeğinin önünde sıkı sıkı kenetleyen kız, Niccolò'nun dokunuşlarına itiraz etmedi. Zihninin derinlerine gömülmüş hatıraları ezberden anlatırken sanki içini boşaltıyor, hatıraların yükünden kurtuldukça hafifliyor gibiydi. Kızın az önce muhafazasız kalan göğsünü öperken, "Bana her şeyi anlat," diye fısıldadı il Machia, "her şeyi anlatınca özgür kalacaksın."



Çocuk vergisi eksiksiz toplandıktan sonra (*diye anlattı Bellek Sarayı*) devşirmeler İstanbul'a gönderilir, Türkçe'yi, İslam âdet ve geleneklerini öğrenmek, ayrıca hizmet etmek üzere iyi Türk ailelerinin yanına yerleştirilirdi. Sonra askerî eğitim alırlardı. Bir süre sonra ya hizmet etmek üzere imparatorluk sarayına gönderilip İçoğlan olur ya da Yeniçeri Ocağı'na asker yetiştiren Acemi Ocağı'na yazılıp Acemioğlan olurlardı. Kahraman, kudretli savaşçı, Tılsımlı Mızrağın Cengâveri ve dünyanın en yakışıklı cengâveri, on bir yaşında, Allah'a şükür, Yeniçeri çıktı; Ocak tarihindeki en büyük Yeniçeri askeri oldu. Ah, Osmanlı Sultanı'nın korku saçan Yeniçerileri; şöhretleri yedi düvele yayılsın, dârıdünyaya nâm salsın! Türk değildiler ama Türk imparatorluğunun payandalarıydılar. Yahudiler Yeniçeri olamazdı, çünkü inançları değiştirilemeyecek kadar kuvvetliydi; Çingeneler Yeniçeri Ocağı'na alınmazdı çünkü pistiler; ayrıca Boğdan'dan ve Romanya'nın Eflak beyliğinden de devşirme alınmazdı. Fakat

kahramanın zamanında Osmanlı, Eflak ya da Valahya denen memleketin kralı Vlad Drakula veya Kazıklı Voyvoda'yla savaşmak zorunda kalacaktı.

Bellek Sarayı Yeniçerileri anlatırken, il Machia dikkatini onun dudakları üzerinde yoğunlaştırmıştı. Kız, devşirmelerin Stamboul'a getirilince nasıl çırılçıplak soyulup incelendiğini anlatırken, il Machia, Fransızca *nus* sözcüğünü söylerken ağzının ne kadar güzel göründüğünü düşünüyordu. Kız, devşirmelerin kasap şakirdi ya da bostancı olarak yetiştirildiğini anlatırken, Il Machia işaretparmağının ucunu onun hareketli dudaklarının kenarında dolaştırıyordu. Bellek Sarayı, devşirmelerin ön adlarının ve aile adlarının alındığını, onlara Abdullah, Abdülmümin gibi *abd* takısıyla başlayan adlar verildiğini, *abd* sözcüğünün kul anlamına geldiğini ve onu taşıyanların dünya üzerindeki konumlarına işaret ettiğini açıkladı. Fakat bu gencecik hayatların nasıl sakatlandığını düşünüp üzülmek yerine, il Machia sadece Doğu dillerine ait heceleri söylerken kızın dudaklarının aldığı biçimden hoşlanmadığını düşündü. Çocukları imparatorluk hizmetine hazırlayan hadım Akağaları ve Karaağaları anlatmaya başlayan kızı ağzının kenarından hafifçe öptü ve kahramanın, yani arkadaşının sarayda Doğancıbaşı olduğunu öğrendi, bir acemioğlan için görülmemiş bir mevkiydi bu. Bellek Sarayı anlatır, olanları birer birer sayıp dökerken, Niccolò'nun kayıp arkadaşı, çocukluğunu yaşamayan çocuk büyüyor, çocukluğu olmayan çocuklar küçükken ne yaşıyorsa onları yaşıyor ve yetişkin bir erkek oluyor; ya da çocukluğu olmayan bir çocuk neye dönüşüyorsa ona, belki de erişkin olmayan bir erkeğe dönüşüyordu. Evet, Argalia sanat savaşını öğreniyor, diğer askerler becerisine hayran kalıyor ve ondan korkuyor, çevresinde genç savaşçılardan oluşan bir grup toplanıyordu: Avrupa'nın uzak hudutlarından vergi olarak alınmış başka devşirmeler, bunların yanında savaşta esir düşmüş ve Tanca'daki köle pazarlarında açıkartırmaya çıkarılmış dört tane albino İsviçre devi: Otho, Botho, Clotho ve D'Artagnan, ayrıca Novaberde kuşatmasında tutsak düşmüş Konstantin adında bir Sırp. Bu bilgiler ne kadar önemli olursa olsun, konuştuğu sırada Bellek Sarayı'nın yüzünde oluşan küçük hareketleri seyrederken dalıp gidiyordu Niccolò. Evet, Argalia bir yerlerde büyümüş, usta bir savaşçıya dönüşmüştü ve bu bilgilerin hepsi Niccolò'yu ilgilendiriyordu ilgilendirmesine, ancak hafifçe titreyen ve dalgalanan dudaklarla yanaklar, sürekli hareket halindeki dil ve çene, kaymaktaşı rengindeki tenin ışıltısı gözünü alıyordu.

Percussina’daki çiftliğin çevresindeki ormanda bazen yumuşak yapraklarla kaplı toprağa uzanır ve kuşların iki perdeli –yüksek alçak yüksek, yüksek alçak yüksek alçak, yüksek alçak yüksek alçak yüksek– şarkılarını dinlerdi. Kimi zaman bir orman pınarının kıyısında oturur, çakıltaşlarıyla kaplı yatağında çağlayan suyu, sıçrayan damlacıkları seyrederdi. Bir kadının bedeni de böyleydi. Dikkatle izlerseniz dünyanın ritmiyle birlikte, o derin ritimle, müziğin altındaki müzikle, gerçeğin altındaki gerçekle birlikte hareket ettiğini görürdünüz. Başkalarının Tanrı’ya veya sevgiye inandığı gibi o da gizli gerçeğe, yani gerçeğin her zaman gizli olduğuna, görünürde olanın, açıkta olanın her zaman bir tür yalan olduğuna inanıyordu. Kesinliği seven bir adam olduğundan gizli gerçeği kusursuz bir biçimde ele geçirmeyi, açıkça görmeyi ve yerli yerine koymayı arzu ediyor, her biri dünyanın yüzeydeki aldatmacalarının birer cephesi olan, her şeyin nasıl işlediğiyle esasında pek az ilişkisi bulunan, aslında hakikatle gerçek bir bağlantısı olmayan doğru ve yanlış, iyi ve kötü, güzellik ve çirkinlik kavramlarının ötesindeki gerçeği, esrarlı şifreleri, saklı biçimleri, gerçek gizemi keşfetmek istiyordu.

Burada, bu kadının bedeninde gizi görebiliyordu. Benliği silinmiş ya da sonu gelmeyen bu öykünün gizli köşelerine sıkışmış, dinleyicisinin duymak istemediği kadar çok sayıda hikâyenin boca edildiği anlatı odalarından oluşan labirentin derinlerine gömülmüş olan bu görünürde atıl varlık. Bu cazibeli uyurgezer. Bu kör boşluk. Niccolò seyrederken, düğmelerini çözer ve tenini okşarken, ezberlediği sözcükler ağzından dökülmeye devam ediyordu. Niccolò tereddüt etmeden onun çıplaklığını ortaya çıkardı, suçluluk duymadan etine dokundu, vicdan azabı duymadan elleriyle yönlendirdi. Onun ruhunun hekimiydi. Kaşının en hafif hareketinde, bacağının en hafif seğirişinde, üst dudağının sol köşesinin aniden belli belirsiz kıvrılışında hayat alametleri buluyordu. Kızın benliği, en büyük hâzinesi tamamen tahrip olmamıştı. Uyuyordu, demek ki uyandırılabilirdi. Kulağına fısıldadı: “*Bu hikâyeyi son kez anlatacaksın. Anlattıktan sonra, bırak gitsin.*” Bellek Sarayı’nı yavaş yavaş, cümle cümle, parça parça sökecek, altındaki insanı açığa çıkaracaktı. Kızın kulağını hafifçe ısırınca başının hafifçe sallanarak karşılık verdiğini fark etti. Ayağını sıktı ve küçük parmaklardan biri minnettarlıkla hafifçe kıvrıldı. Memesini okşadı ve beli hafifçe, ancak derinlerdeki gerçeği arayan bir erkeğin görebileceği kadar hafifçe kıvrıldı. Yaptıklarında yanlış bir şey yoktu. Onun kurtarıcısıydı. Zamanı gelince kız Niccolò’ya teşekkür edecekti.

Trabzon kuşatması sırasında her gün yağmur yağdı. Tepeler Tatarlar ve başka keferelerle doluydu. Dağlardan inen toprak yol cıvık çamura dönüştü, balçık öyle derindi ki atlar karınlarına kadar gömülerek ilerleyebiliyordu. Erzak arabalarını parçalayıp çuvalları develere yüklediler. Develerden biri tökezleyip devrilince sırtındaki hazine sandıklarından biri düşüp kırıldı, altmış bin parça altın sikke herkesin gözü önünde tepelere yayıldı. Kahraman hemen kılıcını çekti, İsviçre devleri ve Sırp savaşçısıyla birlikte at üstünde Padişah'ın yerlere saçılan hâzinesine muhafızlık etti, Hükümdar gelene kadar kimseyi altınlara yaklaştırmadı. O günden sonra, Sultan kendi kanından canından olanlara bile kahramana güvendiği kadar itimat etmedi.



Kızın kasılmış gövdesi nihayet biraz gevşemişti. İpek çarşafların üzerinde bedeni gevşek ve davetkârdı. Anlattığı hikâyeler daha yakın tarihe aitti. Argalia büyümüş, neredeyse il Machia ve Ago'nun yaşına gelmişti. Yeniden aynı tarihlerde buluşmuşlardı. Yakında kızın bütün hikâyeleri tükenecek, Niccolò onu uyandıracaktı. *Ruffiana* Giulietta, sabırsız yaratık, kıza uykusunda sahip olmaya teşvik ediyordu Niccolò'yu. "Sokuver gitsin. Bitir artık şu işi. Bu kadar nazik olmana gerek yok. İyice kır belini. O zaman gözü açılıverir." Fakat Niccolò kendi kendine uyanana dek, ayrıca Alessandra Fiorentina'nın bu konuda onayını almadan kıza ilişmemeye karar vermişti. Bellek Sarayı sıra dışı bir güzellikti ve ihtiyatla yönlendirilmesi gerekiyordu. Bir sosyete fahişesinin evindeki kölelerden biri olmasına rağmen bu kadarcık saygıyı hak ediyordu.

Eflak ya da Valahya Beyliği'nin voyvodası III. Vlad karşısında –Vlad Drakula, "ejder-şeytan", Vlad Tepeş ya da Kazıklı Bey–, sıradan güçlerin galip gelmesi mümkün değildi. Kazığa oturttuğu kurbanları ölümcül acılar içinde kıvranırken Prens Vlad'ın onların kanını içtiği söyleniyordu; yaşayan erkeklerle kadınların kanını içerek ölüm üzerinde tuhaf güçlere sahip olmuştu. Ölmüyordu. Öldürülemiyordu. Zalimlerin en zalimiydi. Yiğitliğiyle böbürlenmek adına öldürdüğü adamların burnunu kesip Macar prensine göndermişti. Bu söylentiler askerlerin ondan korkmasına neden oluyor, Valahya seferi keyifsiz geçiyordu. Yeniçerileri teşvik etmek için Padişah otuz bin altın dağıttı, galip gelirlerse onları tımar vererek

mükâfatlandıracağını, adlarını yeniden kullanmalarına icazet vereceğini ilan etti. Şeytan Vlad, Bulgaristan'ı baştan sona yakıp geçmiş, yirmi beş bin kişiyi kazığa oturtmuştu, ama Osmanlı Ordusu daha kalabalıktı. Vlad Tepeş geri çekiliyor, çekilirken arkasında kavrulmuş topraklar bırakıyor, kuyuları zehirliyor, sığırları boğazlıyordu. Padişah'ın ordusu ıssızlığın ortasında aç susuz kalınca Şeytan Kral ani saldırılarla Osmanlı kuvvetlerine darbeler indiriyordu. Pek çok asker öldürüldü, bedenleri sivriltilmiş kalın sopalara geçirildi. Sonra Drakula köşeye sıkıştı, Tirgovişte'ye çekildi ve Padişah, "Şeytan bize burada son kez direnecek," buyurdu.

Fakat Tirgovişte'ye varınca korkunç bir manzarayla karşılaştılar. Yaklaşan askerlere onları bekleyen sonu göstermek için, Şeytan yirmi bin erkek, kadın ve çocuğu kazığa geçirtmiş, şehrin etrafına dizdirmişti. Çürümüş göğüslerine kargaların yuva yaptığı kazığa oturtulmuş annelerine yapışmış bırakmayan bebekler gördüler. Kazığa oturtulmuş insanlar ormanıyla karşılaşan Padişah gördüklerinden iğrendi ve cesareti kırılan ordusunu geri çekti. Sefer başarısızlıkla sonuçlanacak gibi görünüyordu, fakat kahraman sadık fedaileriyle birlikte öne çıktı. "Yapılması gerekeni biz yapacağız," dedi. Bir ay sonra, şeytanın bal dolu bir çömleğe yerleştirilmiş kellesiyle birlikte İstanbul'a döndü. Söylentilerin aksine, Drakula'yı öldürmek mümkündü. Bedeni, kendisinin de nice insana yaptırdığı gibi kazığa geçirilmiş, arzu ettikleri gibi gömsünler diye Snagov'daki keşişlere bırakılmıştı. O zaman, Padişah kahramanın fevkalade bir varlık olduğunu, tılsımlı silahlar taşıdığını ve fedailerinin de onun gibi insanüstü varlıklar olduğunu anladı. Ona, saltanatın en yüksek payelerinden biri, Tılsımlı Mızrağın Cengâveri rütbesi bahşedildi. Buna ek olarak, yeniden özgürlüğüne kavuştu.

"Bundan böyle" diye buyurdu Padişah, "sen benim sağ kolumsun, evlatlarımdan farksız evladımsın ve adın köle adı değil, zira artık kimsenin Memlukü ya da abd'ı değilsin, senin adın artık Paşa Arkaliya, hem de Türk Paşa Arkaliya'dır."

Hikâyenin mutlu sonuna geldik, diye düşündü il Machia umursamaz bir alaycılıkla. Arkadaşımız sonunda servetine kavuştu. Bellek Sarayı'nın hikâyeleri tükenmek üzereydi. Onun yanına uzandı ve Nino Argalia'yı çıplak göğüslü Nübyeli hadımlar tarafından yelpazelenen, etrafı harem güzelleriyle çevrili bir Şark paşası olarak hayal etmeye çalıştı. Kaybedilen Konstantinopolis'in ya da Türklerin yeni Kostantiniyye veya

Stamboul'unun refahının tadını çıkaran, Yeniçeriler camisinde ibadet eden, İmparator Justinianus'un devrilmiş, kırık heykelinin yanından aldırışsızca geçen, Batı'nın düşmanlarının giderek artan gücünden büyük haz duyan bu mühtediyi, Hıristiyanlıktan İslam'a dönen bu adamı düşündükçe iğreniyordu. Böyle haince bir dönüşüm, Argalia'nın yolculuğunu bizzat yaşamak istemeyeceği heyecanlı bir macera gibi gören Ago Vespucci gibi iyi huylu bir masumu hayran bırakabilirdi, fakat Niccolò'ya göre Argalia'yla arasındaki arkadaşlık bağları kopmuştu ve bir daha yüz yüze geldikleri takdirde birer düşman olacaklardı, çünkü Argalia insanlık tarihine yön veren ebedi ve ezeli güç münasebetleri ile kan bağı hakikatlerine sadakatsizlik göstermekle aslında daha derinlerde yatan bir gerçeğe ihanet etmiş oluyordu. Kendi insanlarına sırtını dönmüştü ve kavimler kendi içlerinden çıkan böyle adamlara merhamet etmezdi. Ancak bunları düşündüğü sırada ve sonraki uzun yıllar boyunca, il Machia çocukluk arkadaşıyla bir daha asla karşılaşmayacağını sanıyordu.

Cüce Giulietta Veronese başını kapıdan içeri uzattı. "Eee?" Niccolò bilmiş bilmiş başını salladı. "Tahminimce, Signora, kızımız yakında uyanacak ve kendine gelecek. Bana gelince; kişiliğini –büyük Pico'nun beşeriyetin tam kalbinde yattığını söylediği insanlık onurunu– ona yeniden kazandırmakta biraz olsun yardımcı olabildiğim için gurur duyduğumu sizden saklamayacağım doğrusu." *Ruffiana* bıkkın bir tavırla öfledi. "Vakti gelmişti," dedi ve çekildi.

O çıkar çıkmaz, Bellek Sarayı uykusunda mırıldanmaya başladı. Sesi giderek güçlendi ve Niccolò, genç kadının zihnini sömürgeleştiren Bellek Sarayı'nın giriş kapısına yerleştirilmiş son hikâyesini, uyanıp o kapıdan çıkarak hayata dönmesi için nakletmesi gereken son hikâyeyi anlatmakta olduğunu fark etti: Kızın kendi hikâyesiydi bu, fakat sanki zaman tersine işliyormuş gibi sondan başa doğru ilerliyordu. Giderek artan bir dehşetle, kızcağızın kendi beyninin nasıl yıkandığını, nasıl telkin edildiğini açıklamakta olduğunu fark etti: Niccolò'nun gözleri önünde beliren Stamboul sihirbazı, Bektaşi tarikatının uzun şapkalı, uzun sakallı Sufi şeyhi, hipnotizma sanatında ve bellek sarayları inşa etmekte ustaydı, kısa süre önce yeni rütbesine kavuşmuş malum Paşa'nın isteği üzerine onun üstün başarılarını bu tutsak kızın zihnine işliyor, Argalia'nın şüphesiz fazlasıyla mübalağalı hayat hikâyesini sığdırmak için kızın hayatını siliyordu. Bu tutsak güzellik Sultan'ın hediyesiydi ve Argalia ondan bu şekilde faydalanmayı tercih etmişti! Barbar! Hain! Ailesiyle birlikte kara veba

illetine tutulup ölse daha iyiydi! Andrea Doria tarafından küçük bir sandala konulup denizin ortasına terk edildiğinde ölse daha iyiydi! Hatta Valahya Beyliği'nin voyvodası Vlad Drakula tarafından kazığa oturtulmak bile böylesi büyük bir günah için hafif bir ceza sayılırdı.

Il Machia'nın zihni böyle öfkeli düşüncelerle dolup taşarken, birdenbire geçmişe ait, istenmeyen bir görüntü belirdi gözlerinin önünde; annesinin hastalıkları yulaf lapasıyla tedavi ettiğini öğrendiği için kendisiyle dalga geçen küçük Argalia'yı gördü. "Machiavelli değil Polentini olsun soyadınız." Ve Argalia'nın hayalî yulaf lapası bir kızla ilgili eski şarkısı. Bir günah olsaydı tövbe ederdim ondan. Ölseydi yas tutardım arkasından. Il Machia yanaklarından süzülen gözyaşlarını fark etti. Kendi kendine şarkıyı söylemeye başladı –*Bir mesaj olsaydı gönderirdim onu*– ama tutsak edildiği saraydan kurtardığı prensesi rahatsız etmemek için sessizce mırıldanıyordu. Argalia'nın hatırasıyla yalnızdı şimdi, yeni öfkesi ve çocukluğun eski, tatlı hatıralarıyla baş başa, hıçkırarak ağlıyordu.

Adım Angélique ve ben Montpellier tüccarı Bourgesli Jacques Coeur'ün kızıyım. Adım Angélique ve ben Jacques Coeur'ün kızıyım. Babam tüccardı, Şam'dan Narbonne'a fıstık, ipek ve halı getirirdi. Haksız yere Fransız Kralı'nın metresini zehirlemekle suçlanınca Roma'ya kaçmak zorunda kaldı. Adım Angélique ve ben Papa tarafından onurlandırılan Jacques Coeur'ün kızıyım. Babam Papalığa ait on altı kalyondan oluşan filonun kaptanlığına getirildi ve Rodos'un yardımına gönderildi ancak yolda hastalanarak öldü. Adım Angélique ve babam Jacques Coeur'dür. Ağabeylerimle birlikte Levantenlerle deniz ticareti yaparken, gemimiz korsanların saldırısına uğradı, ben kaçırılıp İstanbul Sultanı'na köle olarak satıldım. Adım Angélique ve ben Jacques Coeur'ün kızıyım. Adım Angélique ve ben Jacques'ın kızıyım. Adım Angélique ve ben birinin kızıyım. Adım Angélique ve ben. Adım Angélique.

O gece kızın yanında uyudu. Uyandığında ona olanları anlatacak, nazik ve anlayışlı davranacak, o da bir zamanlarki hanımefendiliğine, iyi eğitimli bir tüccar kızına yakışır tavırlarla Niccolò'ya teşekkür edecekti. Kötü talihi yüzünden kıza acıyordu. Berberi korsanlar tarafından iki kere –birincisinde Fransızlar, İkincisinde Türklerden– kaçırılan kızcağız ne korkunç muamele görmüş, kaç tane erkeğin saldırısına maruz kalmış olmalıydı, kim bilir o korkunç günlerden nasıl hatıralar kalmıştı belleğinde, üstelik hâlâ özgür

değildi. Bir aristokrat kadar kibar görünmesine rağmen sosyetik bir randevuevinde tutsaktı. Fakat ağabeyleri hayattaysa kayıp kız kardeşlerinin, sevgili Angeliquélerinin dönüşüne mutlaka çok sevineceklerdi. Onu Alessandra Fiorentina'dan satın alır, kızı kim bilir neredeki, belki Narbonne, belki Montpellier, belki de Bourges'deki evine götürürlerdi. Bakarsın bütün bunlar olup bitmeden önce Niccolò onu becermeye bile fırsat bulurdu. Bu konuyu sabah olunca *Ruffiana* ile görüşecekti. Mars Villası, hasarlı sermayesinin değerini artırdığı için Niccolò'ya borçluydu. Güzeller güzeli Angelique, acılı Angelique. Niccolò, güzel ve neredeyse diğerkâm sayılabilecek bir iş başarmıştı.

O gece tuhaf bir rüya gördü. Doğulu bir padişah ya da Hükümdar kırmızı kumtaşından yapılmış beş katlı, piramit gibi bir binanın tepesindeki kubbeli güneşliğin altına oturmuş, günbatımında altından bir gölü seyrediyordu. Arkasında kocaman tüylü yelpazelerle hizmetkârları bekliyor, yanı başında Avrupalı bir erkek ya da kadın, uzun sarı saçlı, omuzlarında rengârenk deri parçalarından dikilmiş bir manto olan biri durmuş, hükümdara kayıp bir prensesin hikâyesini anlatıyordu. Bu sarı saçlı figürü sadece arkadan görebildi ama padişah boylu boyunca karşısındaydı; iriyarı, buğday tenli, kalın bıyıklı, yakışıklı, giysileri ve parmakları mücevherlerle süslenmiş Hükümdar, hafif kiloluydu. Bu rüya yaratıkları besbelli kendi zihninin ürünüydü, çünkü bu hükümdar Türk Sultanı olamazdı ve sarı saçlı saraylı da yeni İtalyan Paşa'ya hiç benzemiyordu. "*Sen sadece âşıkların sevgisinden söz ediyorsun,*" dedi Padişah, "*ancak biz tebaasının prensine duyduğu sevgiyi de düşünüyoruz. Çünkü en büyük arzularımızdan biri halkımızın sevgisine mazhar olmaktır.*"

"*Sevgi kaypaktır,*" diye cevap verdi beriki, "*sizi bugün severler ama yarın sırtlarını dönerler.*"

"*O halde ne yapmamız gerekiyor?*" diye sordu Padişah. "*Merhametsiz bir tiran mı olmalıyız? Nefret uyandıracak biçimde davranmaktan hiç çekinmemeli miyiz?*"

"*Nefret değil, korku uyandırmalısınız,*" dedi sarı saçlı adam. "*Çünkü sadece korku kalıcıdır.*"

"*Aptal olma,*" dedi Padişah, "*Korkunun sevgiyle kol kola ilerleyebileceğini herkes bilir.*"



Çığlıklarla uyandı, gün aydınlanmış, pencereler açıktı ve kadınlar koridorlarda sağa sola koşuştururken cüce Giulietta kulağına eğilmiş haykırıyordu: “*Ne yaptın ona?*” Her zamanki süslerinden yoksun fahişeler, saçları darmadağın, yüzleri boyasız ve kirli, üzerlerinde eğreti gecelikleriyle çığlıklar atarak odalar arasında koşturuyorlardı. Bütün kapılar ardına kadar açılmış, büyünün panzehri olan parlak gün ışığı Mars Villası’nın her köşesine dolmuştu. Ne çirkin cadalozlardı bu kadınlar; kötü kokulu nefesleri, kulak tırmalayan sesleri ve hastalıklı görüntüleriyle ne biçim kaba saba acuzelerdi bunlar? Doğrulup oturdu, giysilerini alelacele üzerine geçirmeye çalıştı. “*Ne yaptın ona?*” Ama hiçbir şey yapmamıştı ki. Ona yardım etmiş, zihnini arıtmış, ruhunu özgür bırakmış, sadece parmağının ucuyla dokunmuştu. *Ruffiana*’ya borçlanmasına neden olacak şeyler yapmamıştı, ona şüphe yok. Bu cüce cadı niçin taciz ediyordu onu? Bu gürültü patırtı neydi böyle? Hemen gitmeliydi. Ago’yu, Biago ve di Romolo’yu bulup kahvaltı etmeliydi. Şüphesiz, yapacak çok işi vardı. “*Seni hamhalat budala!*” diye haykırıyordu Giulietta Veronese, “*Neden bilmediğin işlere kalkıştın?*” Niccolò uyurken burada bir şeyler olmuştu besbelli. Giyinmişti, artık dışarı çıkabilirdi ve şimdi elinden geldiğince ağırbaşlı bir tavırla büyüsü bozulmuş Mars Villası’nın koridorlarında ilerliyordu. Yanlarından geçerken fahişeler susup ona bakıyordu. Bazıları onu işaret ediyordu. Bir-iki tanesi tıslar gibi sesler çıkardı. Büyük salonun Arno’ya bakan cephesindeki pencerelerden birinin camı kırılmıştı. Burada neler olduğunu öğrenmesi gerekiyordu. O sırada ev sahibesi La Fiorentina karşısına dikildi; kozmetiklerden hiç yardım almadan bile çok güzeldi. “Bay Sekreter,” dedi buz gibi bir resmiyetle. “Bir daha asla bu evde ağırlanmayacaksınız.” Sonra iç etekliğini hışırdatarak Niccolò’nun yanından ayrıldı ve haykırışlar, ağıtlar yeniden yükseldi. “Tanrı belanı versin,” dedi *Ruffiana* Giulietta. “Onu durdurmaya vakit bulamadık. Senin çürümüş bir ceset gibi uyuduğun odadan fırlayıp buraya koştu ve kimse onu durduramadı.”



Narkoz verilmiş uyurken, hayatının bütün trajedisine rağmen hayatta kalabildin. Fakat uyandırıldığında, zihninin önüne indirilmiş perdeler özenle kaldırıldığında, aklını kaçırabilirdin. Yeniden canlandırılan hafızan, aşağılanmanın hatırası, elden ele dolaştırılmanın, zorlamaların, saldırıların, erkeklerin hatırası delirmene neden olabilirdi. Saraydan geriye bir bellek

genelevi kalıyordu ve bu hatıraların arkasında sevdiğin herkesin ölmüş olduğu gerçeği, kurtulmanın imkânsızlığının gerçeği bekliyordu. Böyle bir kavrayış seni ayağa fırlatır, kendini toplamana ve koşmaya başlamana neden olabilirdi. Eğer çok hızlı koşarsan geçmişinden, sana yapılanların acı hatırasından ve gelecekten, karşında uzanan kaçınılmaz umutsuzluktan bile kurtulabilirdin. Seni kurtaracak ağabeylerin mi vardı? Hayır, ağabeylerin ölmüştü. Belki dünya da ölmüştü. Evet, öyle, ölmüştü dünya. Ölü bir dünyanın parçası olmak için senin de ölmen gerekirdi. Dünyalar arasındaki sınıra ulaşana dek var gücünle koşman gerekirdi, sınıra varınca da durmadın, sanki sınır orada değilmiş gibi, sanki cam havaymış ve hava da cammış gibi koşmaya devam ettin, sen düşerken hava çevrende cam gibi bin parçaya ayrılıyordu. Hava, keskin bir bıçak gibi her yanını kesiyordu. Düşmek güzeldi. Hayattan düşerek ayrılmak güzeldi. Güzeldi.



“Dostum Argalia,” dedi Niccolò, hainin hayaletine, “bana bir can borcun var.”

14

Tansen ateş şarkısını söyledikten sonra

Tansen ateş şarkısını söyledikten sonra, İskelet ve Döşek tarafından işletilen Skanda Köşkü'ndeki lambaların alevlerini müziğinin gücüyle harlatarak *deepak raga*'yı söylemeyi bitirince, vücudunda ciddi yanıklar olduğu anlaşıldı. Vecit halinde eserini çalıp söylerken, dehasının şiddetli aleviyle ısınan bedeninde beliren yanık izlerini fark etmemişti. Ekber onu kraliyet tahtırevanıyla memleketi Güvelyar'a gönderdi, iyice dinlenmesini, yaraları iyileşene dek saraya dönmemesini tembihledi. Kız kardeşleri Tana ve Riri, Güvelyar'da Tansen'in ziyaretine geldiler, ağabeylerinin yaralarını görünce öyle üzüldüler ki *megh malhar*, yani yağmur türküsünü söylemeye başladılar. Kısa bir süre sonra, gölgede yatmasına rağmen Miyan Tansen'in üzerine hafif bir yağmur çiselemeye başladı. Sıradan bir yağmur değildi yağan. Riri ve Tana şarkı söylemeye devam ederek Tansen'in yanıklarını örten sargıları çözdüler ve yağmur tarafından yıkanan teni iyileşti. Yağmur şarkısının mucizesini öğrenen Güvelyarlılar heyecandan deliye döndüler, iyileşip Sikri'ye dönen Tansen Hükümdar'a olağanüstü kız kardeşleri anlattı. Ekber hemen Birbâl'i Güvelyar'a gönderdi ve maharetli kızlara mücevherler ve giysiler yollayarak onları saraya davet etti. Fakat Tana ile Riri kardeşler Birbâl'le konuşup Hükümdar'ın arzusunu öğrenince ciddileştiler, hediyeleri reddedip baş başa görüşmek üzere vezirin huzurundan çekildiler. Bir süre sonra yeniden gelip cevaplarını ertesi sabah bildireceklerini söylediler. Güvelyar Mihracesi'nin büyük kalesine konuk olan Birbâl geceyi şölen eğlenceleriyle ve içerek geçirdi, fakat ertesi sabah Tana ile Riri'nin evine gittiğinde matem giysileri içinde ağlayan insanlarla karşılaştı. Kız kardeşler bir kuyuya atlayıp intihar etmişlerdi. İnançlı Brahmanlar olduklarından Müslüman Hükümdar'a hizmet etmek istememiş, daveti reddederlerse Ekber Şah'ın geri çevrilmeyi hakaret kabul edeceğinden korkmuş ve ailelerinin başına kötü şeyler gelmesini engellemek uğruna kendi hayatlarını feda etmeyi tercih etmişlerdi.

Sihirli sesli kız kardeşlerin intiharını haber alan Hükümdar büyük bir ruhsal çöküntünün pençesine düşmüştü: Şah bunalımdayken bütün şehir

nefesini tutup beklerdi. Yeni İbadet Çadırı'nda bir araya gelen Su İçenler ve Şarap Sevenler münazaralarını sürdürmeye bir türlü muvaffak olamadılar, haremdeki eşler ve odalıklar da münakaşayı bıraktılar. Gündüz sıcağı geçerken, kendine Mogor dell'Amore diyen Niccolò Vespucci emredildiği üzere Ekber Şah'ın özel odasının önünde beklemeye başladı, fakat Hükümdar onun hikâyelerini dinleyecek halde değildi. Günbatımı yaklaşırken, Ekber özel muhafızları ve *punkah-vallah* denen yelpazecileri eşliğinde odasından dışarı fırlayıp Penç Mahal'e doğru yürümeye başladı. Mogor'u gördüğü zaman, "Sen," dedi ona, ziyaretçisinin varlığını unutmuş bir adamın ses tonuyla, derken arkasını döndü ve, "pekâlâ," dedi. "Gel bakalım." Hükümdar'ı koruyan muhafızlar aralandı ve Mogor güç dairesinin içine çekildi. Hızlı yürümek zorundaydı. Hükümdar koştururcasına ilerliyordu.

Penç Mahal'in tepesindeki kubbeli güneşliğin altında duran Hindistan İmparatoru, Sikri'nin surlarının az ötesindeki gölü seyrediyordu. Arkasında kocaman tüylü yelpazelerle hizmetkârları bekliyor, yanı başında ona kayıp bir prensesin hikâyesini anlatmak isteyen sarı saçlı Avrupalı dikiliyordu. "Sen sadece âşıkların sevgisinden söz ediyorsun," dedi Ekber Şah, "ancak biz tebaasının prensine duyduğu sevgiyi de düşünüyoruz, çünkü halkımızın sevgisini kuvvetle arzuluyoruz. Ancak bu kızlar birliği değil bölünmeyi, bizim tanrılarımızı değil kendi tanrılarını, sevgiyi değil nefreti tercih ettikleri için öldüler. Bundan, insanların sevgisinin hercai olduğu sonucuna vardık. Fakat bu karar bizi nereye götürecek? Zalim bir tiran mı olalım? Cihana korku mu saçalım? Ebedi ve ezeli olan sadece korku mudur?"

"Büyük savaşçı Argalia ölümsüz güzel Kara Göz'le karşılaştığı zaman," diye cevap verdi Mogor dell'Amore, "insan yüreğinin ölümsüz ve olağanüstü sevebilme melekesine duyulan inancı –bütün insanların ve sizin inancınızı, Mughal-ı Azam, kocalar kocası, âşıklar âşığı, insanların en kâmili!– yeniden canlandıracak bir hikâye başlamış oldu."

Hükümdar, Penç Mahal'in en üst katından inip geceyi geçirmek üzere odasına çekildiğinde, sırtındaki üzüntü kumaşından dokunmuş pelerin de omuzlarından sıyrılıp yere düşmüştü. Şehir ve içindeki insanların hepsi rahatlayarak bir ağızdan iç geçirdiler, gökkubbedeki yıldızlar biraz daha canlı parlamaya başladılar. Hükümdarların üzüntüsü, herkesin bildiği üzere, zayıflığa, şiddete ya da her ikisine birden dönüşebilme olasılığı yüzünden dünyanın güvenliğini tehdit ederdi. Hadisesiz bir hayatın en önemli teminatı keyfi yerinde bir hükümdardı ve Ekber Şah'ın içini rahatlatıp tasalarına çare

olan kişi şu yabancıysa onun da hakkını teslim etmek gerekiyordu, kara gün dostu olduğunu kanıtlamıştı. Aynısı, anlattığı hikâyenin konusu ve kahramanı kara gözlü hanım için, Prenses Kara Göz için de geçerliydi.



Hükümdar o gece rüyasında aşkı gördü. Rüyasında yine Bağdat Halifesi Harun Reşid idi, tebdili kıyafetle bu kez Espânbur şehri sokaklarında dolaşıyordu. Fakat birdenbire, her yanını tedavisi mümkün olmayan bir kaşıntı sardı. Hemen Bağdat'taki sarayına döndü, dönerken altı fersahlık yol boyunca hiç durmadan kaşım kaşım kaşındı ve saraya varır varmaz eşek sütüyle yıkandı, gözde odalıklarına bütün vücudunu balla ovdurdu. Hâlâ çıldıracak gibi kaşınıyordu ve neredeyse ölecek hale gelene kadar vücuduna hacamat vurmalarına ve sülük yapıştırmalarına rağmen, hiçbir hekim derdine deva bulamadı. Bu şarlatanları başından savan Harun Reşid gücüne kavuşunca düşünüp taşındı, geçmek bilmez kaşıntıdan kurtulmanın tek çaresinin onu fark etmeyecek hale gelene kadar başka şeylerle oyalanmak olduğuna karar verdi.

Kendisini güldürsünler diye ülkesindeki en ünlü meddahları, zihninin sınırlarını zorlasınlar diye en bilgili âlimleri çağırttı. Şehvani rakkaseler arzularını uyandırıyor, maharetli odalıklar uyanan arzularını yatıştırıyordu. Saraylar, yollar, okullar, yarış sahaları inşa etti ve bunların her biri çok işe yaradı, fakat kaşıntısı hiçbir iyileşme alameti göstermeden aynı şiddetiyle devam ediyordu. Kaşıntı illetini kökünden kazımak için Espânbur şehrini tecrit ettirerek bütün olukları ve suyollarını kaynar buharla temizletti, fakat kendisi gibi şiddetli bir kaşıntı marazından şikâyet eden başka kimse yoktu. Başka bir gece, yüzünü saklayarak gizlice Bağdat sokaklarında dolaşırken üst kat pencerelerinden birinden gelen ışığı fark etti ve başını kaldırınca bir mum aleviyle aydınlanan yüzü altından yapılmışa benzeyen bir kadına gözü ilişti. Bir an için kaşıntısı tamamen geçti, fakat kadın o anda pencere kepenklerini kapatıp mumu üfleyince kaşıntı geri döndü, şimdi eskisinden iki kat beterdi. Kaşıntısının tabiatı o anda Halife'ye malum oldu. Espânbur'da dolaşırken, aynı yüzün benzerinin bir an boyunca başka bir pencereden baktığını görmüş, kaşıntı ondan sonra başlamıştı. "Bulun onu," buyurdu vezirine, "zira bana nazarı değen cadı odur."

Söylemesi kolay, yapması zor. Muhafızlar yedi gün boyunca yedi kadını saraya getirip huzura çıkardı, fakat peçelerini açmalarını buyurunca Halife aradığı kadının hâlâ bulunamadığını gördü. Ancak sekizinci gün, peçeli bir

kadın kendiliğinden saraya geldi ve huzura kabul edilmeyi talep etti, Halife'nin acısını dindirebileceğini iddia ediyordu. Harun Reşid, kadının hemen yanına getirilmesini buyurdu. "Demek o sihirbaz cadı sensin!" diye haykırdı. "Ben o işlerden hiç anlamam," diye cevap verdi kadın. "Fakat Espânbur sokaklarında dolaşan bir adamın başlığının altına gizlenmiş yüzünü bir an için gördüğümden beri dur durak bilmeksizin kaşınıyorum. Istırabıma faydası olur diye evimi ocağımı bırakıp Bağdat'a taşındım, fakat ne çare. Kendimi meşgul etmeye, dikkatimi başka şeylere vermeye çalıştım, görkemli halılar dokudum, ciltler dolusu şiirler yazdım fakat ne çare. Sonra, Bağdat Halifesinin de kaşındığını, kaşıntısına neden olan kadını aradığını duydum ve bilmecenin cevabını buldum."

Bunları söyledikten sonra hiç çekinmeden yüzündeki örtüyü açtı ve onun çehresini gören Halife'nin bir anda kaybolan kaşıntılarının yerini bambaşka bir his aldı. "Seninki de geçti mi?" diye sorunca, kadın başını sallayarak onayladı. "Artık kaşınmıyorum. Kaşıntı yerine başka bir şey hissediyorum." "Bu da çaresiz bir hastalıktır," dedi Harun Reşid, "hiçbir adamın tedavi etmeye gücü yetmez." "Ya da benim durumumda, kadının," diye cevap verdi karşısındaki. Halife ellerini çırptı ve yakında evleneceğini ilan etti, hanımıyla birlikte sonsuza dek mutlu yaşadı, ta ki Günleri Yok Eden Ölüm çıkagelene dek.

İşte Hükümdar'ın rüyası buydu.



Kayıp Prenses'in hikâyesi Sikri'nin soylu villalarında ve fakir mahallelerinde yayılmaya başlayınca, mahmurane bir hezeyan hali payitahtı ele geçirdi. Kadınlar ve erkekler, saray mensupları ve sokak çocukları, *sadu*'lar[23] ve fahişeler; herkes rüyasında sürekli onu görüyordu. Sevgilisi Argalia'nın daha sonra "Doğu'nun Floransa'sı" adını taktığı uzak Herat'ın kayıp Baburlu Büyücüsü, aradan geçen uzun yıllara ve ölümüne rağmen gücünü yitirmediğini kanıtlamıştı. Genellikle rüyalara hiç vakti olmayan Valide Sultan Hamide Banu'yu bile büyüsünün tesiri altına aldı. Ancak uyku saatlerinde Hamide Banu'yu ziyaret eden bu Kara Göz, bir iman ve fazilet abidesiydi. Yabancı bir şövalyenin iffetini kirletmesine asla izin vermeyen Prenses, halkından ayrı düştüğü için büyük ıstıraplar içindeydi ve bu ayrılık, belirtmek gerekir ki, büyük olasılıkla ablasının suçuydu. Yaşlı Prenses Gülbeden'e gelince; onun rüyalarına teşrif eden bambaşka Kara Göz özgür ruhlu bir maceracıydı, hürmetsiz, hatta hakaretamiz neşesi biraz

sarsıcı fakat çok da hoştu, dünyanın en yakışıklı adamıyla yaşadığı gönül macerasıysa baştan sona nefisti, hatta Gülbeden onu kıskanabilirdi bile; neyse ki Kara Göz sayesinde haftada birkaç gece vekâleten öyle çok eğleniyordu ki kıskanmaya vakit kalmıyordu. Göl kıyısındaki Skanda Köşkü'nün hanımı İskelet için Kara Göz, kadın cinselliğinin bedene gelmiş haliydi ve zengin fahişeye rüyalarında keyifli seyirlikler sunuyor, imkânsız akrobasi gösterileri sergiliyordu. Fakat kayıp Prenses hakkında rüya görenlerin hepsi onu sevmiyordu. Veliaht Şehzade'nin sevgilisi Man Bai Hanım, kayıp kadın hakkında koparılan yaygaranın aslında Hindistan'ın gelecekteki kraliçesi üzerinde odaklanması gereken dikkatleri dağıttığını düşünüyor, gençliğinin ve kaderinin gücüyle, gelecekteki tebaasının hayalleri ve rüyalarına konu olma hakkının kendisine ait olduğuna inanıyordu. Ve Codha, odalarında bir başına dolaşan, yaratıcısı ve Hükümdarının artık ziyaret etmediği Codha, hikâyesiyle birlikte yeniden ortaya çıkan kayıp Prenses'i kendi hayalî rakibi kabul ediyor, onun gücüne karşı koymayı başaramayabileceğini biliyordu.

Belli ki Kara Göz Hanım herkes için farklı anlamlar kazanmaya başlamış, bir simgeye, bir sevgiliye, bir kahramana, bir ilham perisine dönüşmüştü; yokluğunda, insanların kendi tercihlerini, nefretlerini, önyargılarını, tuhaflıklarını, sırlarını, kuruntularını, sevinçlerini, gerçekleştiremedikleri benliklerini, gölgelerini, masumiyetlerini ve suçlarını, şüphelerini ve katiyetlerini, dünya üzerinden geçerken verdikleri en cömert ve bazen en kinci tepkilerini boşalttıkları bir çanağa dönüşmüştü. Onun hikâyesini anlatan "Aşk Mughalı" Niccolò Vespucci'ye gelince; Hükümdar'ın bu yeni gözdesi kısa sürede şehrin en sevilen misafiri oluverdi. Gün boyunca şehirdeki bütün kapılar ona açıktı, geceleri dinlenmeyi tercih ettiği Skanda Köşkü'ne davet edilmekse, en önemli statü sembollerinden biri haline gelmişti, öyle ki, Skanda Köşkü'nün iki kraliçesi, sıska ve şişman ikiz mabudeler, Sikri'nin en önemli insanlarını arzu ettikleri gibi kabul ya da reddedebiliyorlardı. Vespucci'nin bir deri bir kemik fakat yorulmak bilmez İskelet Mohini'ye sadakatle bağlı kalması takdire şayan bulunuyordu. Genç kadının kendisi bile bu bağlılığı anlamakta zorlanıyordu. "Sikri'deki kadınların yarısı seni arka kapıdan evlerine almaya can atar," dedi ona merakla. "Gerçekten benden başkasını arzulamıyor musun?" Genç adam güven tazeleyici bir sarılışla Mohini'yi kucakladı. "Şunu anlaman gerekiyor," dedi, "bunca yolu her gece başka bir kadınla düşüp kalkmak için tepmedim ben."

Peki, gerçekten ne için gelmişti? Şehrin en keskin zekâları ve en kinci akıllarının cevabını her şeyden çok merak ettiği soru buydu. Mogor dell’Amore’nin aristokrat villalarda düzenlenen bitmez tükenmez şölenlerde ve daha sıradan ahalinin eğlendiği batakhanelerde sayısız kere tarif ettiği Floransa’nın içkiyle sırılsıklam günleri ve cinsellik delisi gece eğlencelerini Sikri sakinlerinin giderek artan bir ilgiyle dinlemesi, bazı kimselerin onun gelişini Allah’ın ahlaki hükümlerini tahrip etmek ve insanların maneviyatını sarsmak için inşa edilmiş hedonistik bir tertibe yormasına neden oldu. Su içenlerin tutucu şeyhi ve giderek serkeşleşen Veliaht Şehzade Selim’in akıl hocası Badauni, Yeni İbadet Çadırı’nda hatasını yüzüne vurduğu günden beri Vespucci’den nefret ediyordu. Artık onu Şeytan’ın maşası olarak görmeye başlamıştı. “Her gün daha da ayan beyan kitapsızlaşan baban, sanki insanları yozlaştırmasına yardım etsin diye bu Şeytani yer cücesini ruh çağırır gibi çağırmış,” dedi Selim’e, sonra tehditkâr bir tavırla ekledi: “Bir şeyler yapılması gerekiyor, tabii memlekette bu meseleye el atacak babayiğit kaldıysa.”

Şehzade Selim’e gelince; onun Badauni’yle ittifak yapmasının nedenini yeniyetmeliğinde aramak gerekiyordu; Ebu’l Fazl babasının en yakın sırdaşı olduğu için, Selim de Ebu’l Fazl’ın hasmına yanaşıyordu. Sofuluk ona göre değildi, bir sefahat düşkünüydü o, Şehzade’nin yaptıklarından haberi olsa, Badauni, bu ince adam dehşete düşerdi. Bundan dolayı, Hükümdar’ın her nasılsa Cehennem’den bir nefsaniyet iblisi getirmeyi başardığını iddia eden Badauni’nin sözleri Selim’i hiç etkilememişti. Onun Vespucci’den nefret etmesinin nedeni başkaydı: Skanda Köşkü’nün hamisi olduğu için, İskelet Hanım’ın yatak odasına girme özgürlüğü sadece yabancıya tahsis edilmiş bir ayrıcalıktı, oysa Man Bai Hanım’ın çılgınlık raddesine varan özel hizmetlerine rağmen, Veliaht Şehzade’nin Mohini’ye duyduğu arzu zaman içinde azalacağına artmıştı. “Bu ülkenin istikbaldeki Şah’ı benim,” diye söyleniyordu kendi kendine, öfkeyle, “oysa şu batakhanedeki küstah ayaktakımı arzuladığım kadını benden esirgemeye cüret edebiliyor, bu nasıl iştir?” Man Bai Hanım’a gelince; nişanlısının hâlâ eski kölesini umutsuzca arzuladığını öğrenince kanı beynine sıçramıştı. Man Bai’nin, Vespucci tarafından tanıdığı herkesin rüyalarına sinsice sokulan düş Prensesine duyduğu hınçla öfkesi birbirine karışmış, genç kadının ruhunda ancak şiddetli bir neşter darbesiyle yarılıp boşaltılabilecek çirkin, cerahatli bir çıbana dönüşmüştü.

Selim yeniden ziyaretine gelmeye lütfettiği zaman, Man Bai en cazibeli tavırlarını takınarak sevgilisi diliyle alıp yesin diye dişlerinin arasına üzüm taneleri sıkıştırdı. “Şayet Mogor denen bu adam Hükümdar’ı akrabası olduğuna ikna etmeyi başarırsa,” diye fısıldadı sevgilisinin kulağına, “veya, daha büyük ihtimalle, Hükümdar sadece kendisinin bilebileceği sebeplerden dolayı ona inanmış gibi yaparsa, bunun senin için ne anlama geldiğini, nasıl karmaşık ve tehlikeli sonuçlar doğurabileceğini anlıyor musun sevgilim?” Karmaşık sonuçlar ve benzeri şeyleri başkalarının kendisi adına çözümlemesini tercih eden Şehzade Selim, sevgilisinden daha açık konuşmasını istedi. “Görmüyor musun, Hindistan’ın gelecekteki Şah’ı,” diye kedi gibi mırıldadı Man Bai, “yabancının akrabalık iddiasını kabul eden baban, onun taht üzerindeki iddiasının seninkinden daha değerli olduğunu da kabul edebilir. İş bu kadar ileri gitmez, diyelim, peki ya Ekber Şah o dalkavuğu evlat edinip oğlu gibi bağrına basmaya kalkarsa? Hakkın için mücadele edecek misin, yoksa taht artık senin için hiçbir şey ifade etmiyor mu, canım sevgilim? Senin sultanın olmayı her şeyden çok arzulayan bir kadın olarak, doğuştan bir hükümdar değil de iradesiz bir böcek olduğunu öğrenmek doğrusu benim için büyük ıstırap kaynağı olur.”

Mogor dell’Amore’nin varlığı, sarayda bulunuşunun gerçek amacı Ekber Şah’ın en yakın çevresinde bile giderek artan bir şüphe ve temkinle karşılanıyordu. Valide Sultan Hamide Banu, onun Batılı kefereler tarafından mukaddes Gürkani memleketini istikrarsızlığa sürüklemek ve zayıf düşürmek amacıyla gönderilmiş bir casus olduğuna inanıyordu. Birbâl ve Ebu’l Fazl’a göre sahtekârın biri, büyük olasılıkla memleketinde işlediği korkunç bir suçtan kaçan, eski hayatını sürdürmesi mümkün olmadığı için sinsice başka ve yeni bir dünyaya girmeye çalışan bir düzenbazdı. Geldiği yere dönerse kuvvetle muhtemel yakılacak, asılacak, boğulacak ya da dörde bölünecek, en azından işkence görecek ve hapse atılacaktı. “Saf, enayi Doğulular olduğumuzu düşünüyor ve onu haklı çıkarmamak bizlere düşüyor,” dedi Ebu’l Fazl. “Mesela Lord Hauksbank’ın ölümü meselesinde günahsız olduğuna hâlâ ikna olmuş değilim.” Birbâl daha çok Hükümdar için endişeleniyordu. “Size zarar vermek istediğini sanmam,” dedi, “fakat dikkatinizi alakadar olmanız gereken mühim meselelerden başka tarafa çevirerek nihayetinde zararınıza olabilecek sihirli bir koza ördü etrafınıza.”

İkna olmayan Hükümdar, merhametli davranmaya meyilliydi. “Dârıdünyada kendini ait hissedeceği bir yer arayan evsiz barksız bir adam,” dedi vezirlerine. “Tepenin aşağısında, Skanda Köşkü denen

umumhanede bir türlü aile hayatı kurdu ve iskeletvari bir fahişeyi kendine eş olarak aldı. Sevgiye nasıl da aç olmalı! Gezginlerin kaderi yalnızlıktır; o da gittiği her yerde sadece kendi iradesinin gücüyle var olan bir yabancı. Bir kadın onu en son ne zaman övdü, en son ne zaman ona sahip çıktı? Sevildiğini, sayıldığını, değer gördüğünü en son ne zaman hissetti kim bilir? Bir adam özlenmediğinde, içinde bir şey ölmeye başlar. Ümidi solar gider, bilge Birbâl'imiz. Ebu'l Fazl, ihtiyatlı koruyucumuz, herkesin gücü tükenir. Bir erkek gündüzleri yüzüne bakabileceği erkeklere, geceleri kollarının arasına sığınabileceği bir kadına ihtiyaç duyar. Bize öyle geliyor ki, Mogor'umuz uzun zamandır böyle gıdalardan yoksun kalmış. Onunla tanıştığımızda, içinde sönmek üzere olan bir ışık vardı, fakat bize eşlik ettikçe, belki de küçük İskelet'in, Mohini'nin ilgisi sayesinde bu ışık günbegün kuvvetlendi. Belki de onun hayatını Mohini kurtardı. Hayatını, başından geçenleri bilmediğimiz doğrudur. Peder Acquaviva, bize kendi şehrinde şöhretli addedilen bir ad taşıdığını söyledi, fakat öyle olsa bile, şanlı adının artık onu korumadığı belli. Kim bilir neden dolayı dışlandı? Ondan memnunuz ve şimdilik sırlarını ifşa etmekle ilgilenmiyoruz. İhtimal ki bir suçluydu, hatta belki bir katildi, bilemiyoruz. Tek bildiğimiz, bir hikâyeyi arkasında bırakmak ve başka bir hikâyeyi anlatmak için kalkıp dünyanın bir ucundan geldiği, bütün eşyasının bize getirdiği bu hikâyeden ibaret olduğu ve en derinlerde Dasvant'la aynı temenniyi paylaştığı; başka bir deyişle anlattığı hikâyeye dahil olup orada yeni bir hayata başlamak istediğidir. Kısacası o bir masal yaratığı ve güzel bir efsanenin hiçbir zaman kimseye zararı dokunmamıştır."

"Sultanım, dilerim bu görüşünüzde haksız çıktığınızı görmeyiz," diye cevap verdi Birbâl, ciddi bir ifadeyle.

Şehir halkının küçük kız kardeşine düşkünlüğü arttıkça, kayıp Prenses'in ablası Hanzade Begüm'ün saygınlığı azalıyordu. Şaybak Han Şıbanî'nin tutsağı olarak geçirdiği yılların ardından, Ekber Şah'ın dedesi Babur'un zamanında zafer alayıyla evine döndüğünde sarayda kahraman ilan edilen, zaman içinde Mughal Hanedanı'nın nüfuzlu kadınlarından biri haline gelen, bütün devlet meselelerinde fikrine danışılan bu büyükhanım şimdi bütün zalim ablaların timsali muamelesi görüyor, bir zamanlar itibar gören adı şimdi birbirlerini kibir, kıskançlık, küçük hesaplar peşinde koşma ya da ihanetle suçlamak isteyen kadınlar tarafından küfür niyetine kullanılıyordu. Pek çok kişi, yabancı paşaya duyduğu aşkın yanında Hanzade'den çektiklerinin de kayıp Prenses'in ailesinden uzaklaşmasına

neden olduğuna inanıyor, gizemli, bilinmeyen yolları tercih edip karanlıklarda kayboluşunda ablasının payı olduğu düşünülüyordu. Zamanla, “kötü kalpli kız kardeşe” duyulan tepkiden kaynaklanan bu yaygın ruh halinin endişe verici sonuçları ortaya çıkmaya başladı. Bu hikâye geçimsizlik doğurmuş, yeşil, pis kokulu bir nifak illeti hikâyenin içinden yükselip Sikri’nin kadınlarına sirayet etmiş; acı münakaşalar, şüpheler ve suçlamalar, telafisi olmayan haksızlıklar ve uzun küslükler eskiden birbirini pek seven kız kardeşlerin arasını bozmuş, saç saça baş başa kavgalar ve hatta bıçaklama vakaları hakkında haberler son zamanlarda sık sık saraya ulaşmaya başlamış, sarı saçlı yabancının Hanzade Begüm’ün maskesini indirmesinden önce varlığından bile haberdar olmadıkları öfke ve küskünlükler kız kardeşleri birbirine düşürmüştü. Derken bela iyice yayıldı ve kuzinleri, daha uzak akrabaları ve sonunda hısım olsun olmasın bütün kadınları pençesine aldı; husumet velvelesi Hükamdar’ın hareminde bile daha önce benzeri görülmemiş, tahammül edilemeyecek boyutlara vardı.

“Kadınlar sürekli erkeklerden yakınırlar,” dedi Birbâl, “fakat anlaşılan o ki birbirlerinden şikâyet ederken daha acımasız oluyorlarmış, zira erkeklerin vefasız, hain ve zayıf olmasını tabii karşılarken kendi cinsiyetlerini daha hassas ölçülerle değerlendiriyor, kendi cinslerinden daha fazlasını –vefa, feraset, erdem ve sevgi– bekliyorlar; fakat görünen o ki hepsi aynı anda ümitlerinin boşa çıktığını anlamış.” Ebu’l Fazl, hafif alaycı bir ses tonuyla Hükamdar’ın hikâyelerin zararsız olduğu yönündeki düşüncesinin, savunması giderek daha zahmetli bir iddia haline geldiğini belirtti. Nedimler ve Hükümdar, her üç adam da kadınlar savaşını erkeklerin durdurmasının mümkün olmadığını biliyordu. Valide Sultan Hamide Banu ve yaşlı Prenses Gülbeden, Habgâh’a çağırıldı. İki hanım itişip kakışarak, yüksek sesle diğerinin gizli vefasızlıklarından şikâyet ederek Hükümdar’ın yanına gelince, şehir kadınlarını pençesine alan bu illetin iyiden iyiye şirazesinden çıktığı anlaşıldı.

Sikri’de salgından etkilenmeyen birkaç yer kalmıştı ve bunlardan biri de Skanda Köşkü’ydü; sonunda İskelet ve Döşek birlikte tepeye tırmanıp Hükümdar’ın huzuruna kabul edilmeyi talep ettiler, ısrarla sorunu çözebileceklerini iddia ediyorlardı. Bu cüretkâr davranışın altında, kendilerini koruma güdüsü yatıyordu. “Bir şeyler yapmamız gerekiyor,” diye fısıldamıştı İskelet gece yatakta Mogor’un kulağına, “yoksa pek yakında bütün bu gürültü patırtının senin suçun olduğunu iddia edenler çıkacak, işte o zaman işimiz biter.” Fahişelerin pervasızlığı Hükümdar’ı

eğlendirmiş, şehir kadınlarının hali iyice canını sıkmaya başlamış olduğundan, kadınların talebi kabul edildi ve Hükümdar onları Emsalsiz Havuz'un kıyısında kabul etti. Havuzun ortasındaki platforma yerleştirilmiş tahtının rahat minderlerine yaslanmış oturan Şah, kadınlara hemen konuya girmelerini emretti. "Cihanpenah, Dünyanın Sığınağı," dedi İskelet, "Sikri'nin kadınlarına bütün giysilerini çıkarmalarını buyurmalısınız." Hükümdar oturduğu yerde doğruldu. Kulaklarına inanamıyordu. "*Bütün* giysilerini mi?" diye sordu yanlış duymadığından emin olmak için. "Son kumaş parçasına kadar, her şeyi," dedi Döşek, ağırbaşlı bir ciddiyetle. "İç çamaşırlarını, çoraplarını, hatta saçlarındaki kurdeleleri bile. Bir günlüğüne şehirde çırılçıplak dolaşırlarsa bütün bu saçmalıklar unutulup gider."

"Bu illet umumhaneleri hiç etkilemedi, biliyorsunuz," diye açıklamaya koyuldu İskelet, "çünkü biz gece kadınları birbirimizden hiçbir sırrımızı saklamayız, birbirimizin mahrem yerlerini yıkarız, hangi aşüfteler frengili, hangileri temiz hepimiz biliriz. Şehir kadınları birbirlerini sokakta, mutfakta, pazarda, her yerde ve her cepheden çıplak gördüklerinde, bütün kusurları ve saklı yerlerindeki tüyleri gözler önüne serildiğinde kendi kendilerine gülmeye başlayacak, karşılarındaki tuhaf, gülünç yaratıkları düşman sanmakla ne büyük aptallık ettiklerini anlayacaklardır."

"Erkeklere gelince," dedi İskelet Mohini, "hepsinin gözlerinin bağlanmasını buyurmalısınız ve kendiniz de aynısını yapmalısınız. Bir gün boyunca Sikri'deki erkeklerin hiçbiri kadın görmeyecek, kadınlar da birbirlerinin örtüsüz, saklısız gizlisiz hallerini görünce anlaşmazlıklarından vazgeçip yeniden uzlaşacaklardır."

"Bu buyruğa boyun eğeceğimi zannediyorsan," dedi Hamide Banu, "o yabancının hikâyelerini dinleye dinleye aklını yitirmişsin demektir." Ekber Şah annesinin gözlerinin içine baktı. "Hükümdar bir buyruk verdiğinde," dedi, "itaatsizliğin cezası ölümdür."

Şehrin bütün kadınlarının çıplak kaldığı gün, gökyüzü herkese nazik davrandı. Güneş bütün gün bulutların arkasında saklandı, tatlı bir meltem esti. Sikri erkekleri o gün çalışmadılar, dükkânlar açılmadı, tarlalar boş kaldı, esnaf ve zanaatçıların işlikleri kapalıydı. Soylular yataklarından, müzisyenler ve saray mensupları evlerinden çıkmadı. Erkeklerin yokluğunda payitahtın kadınları yalanlar ve ihanetlerden değil, etten, deriden ve saçtan yapılmış olduklarını, her birinin farklı kusurları olduğunu, birbirlerinden ne zehir, ne entrikalar sakladıklarını, hiçbirinin gizleyecek özel bir şeyi olmadığını ve kız kardeşlerin bile anlaşmanın bir yolunu

bulabileceğini yeniden öğrendiler. Güneş batınca kadınlar giyindi, erkekler gözlerindeki bağları çözdü, oruç açarken kurulan sofralar gibi su ve meyveden ibaret bir şölen sofrası kuruldu. O günden sonra Döşek ve İskelet'in köşkü Hükamdar'ın onayıyla çalışan tek randevuevi payesine kavuştu ve iki hanım Hükümdar'ın saygın danışmanları arasına katıldı. Sadece iki kötü haber gelmişti. Bunlardan ilki, Veliaht Şehzade Selim'le ilgiliydi. O gece içip sarhoş olan Selim, babasının fermanına karşı gelip gözündeki bağı çıkararak saatler boyunca şehrin kadınlarını iştahla seyrettiğini anlatıp duruyordu. Bu haber Ekber Şah'ın kulağına ulaşınca, Hükümdar oğlunun derhal tutuklanmasını emretti ve Şehzade'ye verilecek en uygun cezayı Ebu'l Fazl buldu: Ertesi sabah saray hareminin avlusunda Selim'i çırılçıplak soydurdu ve harem muhafızları, hem hadımlar, hem de erkek savaşçılar kadar iri yapılı, güçlü kuvvetli kadınlar Şehzade'ye temiz bir sopa çektiler. Sopalarla halı döver gibi pataklayarak peltesini çıkardılar, yalvararak merhamet dilenene dek başından aşağı taş toprak yağdırdılar. O günden sonra, ayyaş, afyondan serseme dönmüş Şehzade'nin bir gün Ebu'l Fazl ve Hindistan İmparatoru'ndan intikam almaya çalışacağına kimsenin kuşkusu kalmadı.

Kadınların çıplak kaldığı günün ikinci üzücü sonucu da, yaşlı Prenses Gülbeden'in üşütüp hastalanmasıydı; hastalığı giderek ağırlaştı ve ölüm döşeğine düştü. Sonunun geldiğini anlayınca, Hükümdar'ı çağırtarak rahmetli Hanzade Begüm'ün zedelenen itibarını tamir etmeye çalıştı. "Baban uzun sürgünden sonra Acemistan'dan döndüğünde ve seni yeniden bulduğunda," dedi, "sana Hanzade Begüm baktı, çünkü Hamide Banu yoktu tabii. Hanzade seni çok severdi, bunu sakın unutma. Ellerini ayaklarını öper, onlara bakınca dedenin elleriyle ayaklarını hatırladığını söylerdi. Kara Göz'le arasında neler geçmiş olursa olsun, bu anlattıklarımı aklından çıkarma sakın. Kötü bir kız kardeş sevgi dolu bir büyük teyze olabilir." Geçmişten söz ederken sözcüklerini her zaman titizlikle seçen Gülbeden'in aklı karışmaya başlamış, Ekber'i kimi zaman babasının adıyla, Hümayun diye çağırmaya, hatta bazen ona dedesinin adıyla seslenmeye başlamıştı. Sanki ilk üç Gürkani hükümdarı yatağının başında, Ekber Şah'ın bedeninde toplanmış, bu dünyadan göç eden ruhuna muhafızlık etmeye gelmişlerdi. Gülbeden ölünce, Hamide Banu vicdan azabından kıvranmaya başladı. "Onu itip kaktım," dedi. "Onu öyle bir ittim ki neredeyse yere düşüyordu, oysa Gülbeden benim büyüğümdü. Ona hürmetsizlik ettim, sonra da onu kaybettim." Ekber Şah annesini teselli etmeye çalıştı. "Onu sevdiğini

biliyordu,” dedi. “İki insanın kavga etmesine rağmen iyi arkadaş olabileceğini de biliyordu.” Ama Valide Sultan’ı avutmak mümkün değildi. “Her zaman öyle genç görünürdü ki,” dedi. “Melek bir hata yapmış olmalı. Ölümü bekleyip duran bendim, Gülbeden değil.”

Gülbeden’in arkasından kırk gün yas tutuldu ve matem dönemi bitince, Ekber Şah Mogor dell’Amore’yi Rüyalar Mekânı’na çağırttı. “Bu kadarı yeter,” dedi. “Hikâyeni sonsuza dek uzatamazsın, bunun sen de farkındasın. Artık tamamına erdirmenin zamanı geldi. Şu olmaz olasıca hikâyeni mümkün olduğunca hızlı biçimde anlat ve bu defa şehir kadınlarını galeyana getirmemeye özen göster.”

“Dünyanın Sığınağı, efendim,” dedi Mogor, yerlere kadar eğilerek, “Hikâyemi anlatmaktan daha fazla arzuladığım hiçbir şey yok, zira bütün insanlar her şeyden çok bunu ister. Ancak Kara Göz Hanım’ı Türk Argalia Paşa’nın kollarına kavuşturmak için, önce İtalya ve Hindistan arasında memleketler kurmuş üç kudretli hükümdardan, Özbek savaş beyi Şaybak Han’dan, İran’ın Safevi Şahı İsmail’den ve Osmanlı Sultanı’ndan, ayrıca onların askerî münasebetlerinden söz etmem gerekiyor.”

Kırmızı taşlarla süslü altın şarap kadehinden bir yudum alan Ekber Şah, “Bütün hikâyecilerin dili damağı kurusun,” dedi sinirli bir sesle. “Senin de soyun sopun batsın, Mogor.”

15

Yaşlı patates cadıları Hazar Denizi kıyısına

Yaşlı patates cadıları Hazar Denizi kıyısına oturup ağladılar. Hıçkıra hıçkıra, haykırarak ağladılar, saçlarını yolarak ağıtlar yaktılar. Siri Derya Irmağı'nın ötesinde herkes büyük Şıbanî Han'ın yasını tutuyordu; Koca Şaybak Han, engin Horasan bozkırlarının efendisi, Semerkand, Herat ve Buhara hükümdarı, Cengiz Han'ın hakiki vârisi, Gürkani devletinin kurucusu Babur'un hakkından gelen...

"Bu alçağın dedemizi alt etmekle nasıl böbürlendiğini ," diye araya girdi Hükümdar, nazik bir sesle, "huzurumuzda tekrarlaman yakışık almıyor."

...Menfur Şıbanî, bu azılı hain haydut Merv Savaşı'nda mağlup oldu ve İranlı Şah İsmail tarafından öldürüldü; Şah İsmail onun kafatasından kırmızı mücevherlerle süslü, altın bir şarap kadehi yaptırdı, vücudunu parçalatıp ölümünün kanıtı olsun diye dört bir yana yolladı. Altmış yaşındaki, görmüş geçirmiş, aynı zamanda mülevves, cahil ve barbar savaşçı işte böyle can verdi; kellesi henüz yirmi dört yaşındaki toy bir delikanlı tarafından küçük düşürücü bir şekilde alındı, vücudu parçalandı.

Memnuniyetle kendi şarap kadehini inceleyen Hükümdar, "Hah," dedi, "böylesi çok daha iyi. Zira insanın kendi hemşerilerini öldürmesi, dostlarına hıyanet etmesi, inançsız, merhametsiz, dinsiz olması hüner değildir; böylelikle insan belki egemenlik kazanabilir, ancak şan ve şeref kazanamaz."

"Floransak Niccolò Machiavelli bile daha iyi ifade edemezdi," diye hak verdi hikayeci.



Patates sihri Astrahan'da, daha sonra Volga adını alan İtil Nehri kıyılarında doğmuş, gerçekten yaşayıp yaşamadığı bilinmeyen İlk Cadı

Anası Olga tarafından dünyaya getirilmiş, fakat icracıları zaman içinde tıpkı dünya gibi bölünmüş; Hazar Denizi'nin batı kıyısını memleket edinen, Şah İsmail'in kökleri Sufi gizemciliğine uzanan Safevi Hanedanı'nın yuvası Erdebil yakınlarında yaşayan cadılar, Şii akidelerini kabul etmiş, yeni On İki İmamcı Acem İmparatorluğu'nun zafer haberlerini alınca sevinmeye başlamış, oysa Özbeklerin yaşadığı doğu sahilindeki cadılar –doğru yoldan sapan bazı biçareler!– Şıbanî Han'ın tarafına geçmişlerdi. Şah İsmail Osmanlı Ordusu karşısında yenilgiye uğradığı zaman, Hazar Denizi'nin doğusunda yaşayan bu Sünni patates cadıları kendi beddualarının batıdaki Şii kız kardeşlerinin lanetinden daha kuvvetli olduğunu iddia edeceklerdi. *Çünkü Horasan patatesinin kudreti hudut bilmez*, diye tekrar tekrar haykıracaklardı amentülerini, *çünkü onun gücü her şeye yeter*.

Sünni-Özbek patates büyülerini hatasız uygulayınca, koca bulmak, daha çekici rakipleri safdışı bırakmak yâ da bir Şii kralını tacından ve tahtından etmek mümkündü. Şah İsmail, ender olarak kullanılan Şii Yıkan Büyük Patates ve Mersinbalığı Kargışı'na kurban gitmişti; bu büyüyü yapmak için ihtiyaç duyulan bol miktarda patates ve havyarı biriktirmek oldukça zorlu bir işti, ancak büyünün tesirini göstermesi için bütün Sünni cadıların niyet birliği etmesi gerekiyordu ki, bunu sağlamak daha da zordu. İsmail Şah'ın Osmanlı karşısında hezimete uğradığını duyan Doğulu patates cadıları gözyaşlarını sildiler, ağıt yakmayı bıraktılar ve kalkıp oynamaya başladılar. Tek ayağının üzerinde döne döne oynayan bir Horasan cadısı görmek kolay kolay kimseye kısmet olmaz, oynayan cadıları gören birkaç kişi bu dansı ömür boyu unutmadı. Ancak Havyar ve Patates Kargışı yüzünden patates cadıları kardeşliği üyelerinin arası öyle bir açıldı ki, küslükleri bugün bile sürmektedir.

Gerçi, Şah İsmail'in Çaldıran Muharebesi'ni kaybetmesinde çok daha alelade gerçeklerin de payı olabilir; örneğin Osmanlı Ordusu'nun sayıca Acem Ordusu'ndan daha üstün olması; ya da Osmanlı askeri tüfek kuşanmışken, İranlıların erkekliğe yakışmadığına inandıkları tüfekleri yüklenmeyi reddetmeleri ve çok sayıda askerin bu yüzden göz göre göre fakat şüphesiz yiğitçe can vermesi; veya Osmanlı güçlerinin başında yenilmez Yeniçeri ağası, Valahya'nın Ejder-İblisi Kazıklı Voyvoda'yı öldüren Floransalı Türk Arkaliya'nın bulunması. İsmail Şah kendi yüceliğinden hiç şüphe etmese de, kendini kimseden daha geride görmese de, Tılsımlı Mızrağın Cengâveri'yle başa çıkması mümkün değildi.

Kendini On İkinci İmam Mehdi'nin yeryüzündeki tecellisi ilan eden İranlı Şah İsmail'in mağrur, hodbin bir adam olduğu söyleniyor, var gücüyle İsna Aşeriye'yi, yani On İki İmamcı Şiiliği yaymaya çalıştığı biliniyordu. "Hasımlarımın çevgânını kırıp atacağım," diye övünüyordu, Sufi mürşit Şeyh Zahid'in aktardığına göre, "ve işte o zaman meydan benim olacak." Daha sonra, kendi sözcükleriyle daha büyük bir iddiada da bulunacaktı: "Aynullahım, aynullahım, aynullah, Gel imdi hakkı gör, ey kur-i gümrâh. Menem ol fail-i mutlak, ki derler, Menim hükmümdedir Hurşîd ile Mâh."[24] Ona *veliyullah*, müminlerin emiri diyorlardı ve kırmızı börklü kızılbaş askerleri hakiki bir müçtehit olduğuna inanıyordu. Şöhreti tevazusundan, cömertliğinden, teveccühünden kaynaklanmıyordu. Oysa Merv Muharebesi'nden sonra güneye yönelip atının terkisinde Şıbanî Han'ın bal dolu bir çömlek içindeki başıyla Herat'a gelip zaferini ilan ettiğinde, tarihin unuttuğu Prenses Kara Göz onu tam da bu sözcüklerle tarif etmişti. Hayatında ilk defa birine hayran olmuştu. On yedi yaşındaydı.

"Demek ki söylenenler doğruymuş!" diye haykırdı Hükümdar. "Hanzade'yle birlikte dedemizin sarayına dönmeyi reddetmesine, soylu dedemiz tarafından şeceremizden silinmesine neden olan yabancı, sevgili halamız Gülbeden'in söz ettiği ayartıcı, meğer senin Argalia ya da Arkaliya'n değil, İran Şahı'nın ta kendisiymiş."

"İkisi de onun hikâyesinde birer bölümdü, ey Dünya'nın Sığınağı," diye cevap verdi hikâyeci. "Önce muzaffer şah, sonra da onu yenen kahraman. Kadınlar mükemmel değildir, bunu itiraf etmek gerek, görünen o ki bu genç hanımın da kazanan tarafta bulunmaya zaafı varmış."

Eşsiz minyatürlerin yaratıcısı nakkaş Behzat'ın ve ölümsüz aşk filozofu şair Câmi'nin memleketi, adı Mutlu Cevher ya da Parlak Cevher anlamına gelen, güzelliğin koruyucu azizesi Melike Gevherşad'ın son istirahat yeri; Horasan'ın incisi Herat! At üstünde onun fethedilmiş sokaklarında dolaşan İsmail Şah, "Artık İran'a aitsin," dedi yüksek sesle. "Tarihin, vahaların, hamamların, köprülerin, kanalların ve minarelerin artık hep bana ait." Babur Hanedanı'nın iki tutsak prensesi, sarayın yüksek pencerelerinden onu seyrediyorlardı. "Ya öleceğiz ya da özgürlüğümüze kavuşacağız," dedi sesinin titremesine izin vermeyen Hanzade. Şıbanî Han onu eşi yapmış, Hanzade de ona bir erkek evlat vermişti. Şehrin fatihinin atının terkisine kıstırdığı kargının ucundan sallanan mühürlü çömleğe bakar bakmaz içinde

ne olduğunu anladı. “Babası başını verdiyse,” dedi, “oğlumun da fazla vakti kalmadı demektir.” Tahmini doğruydu; Şah İsmail bir zaman sonra fırsatını bulup iki hanımı ziyarete geldiğinde, çocuk çoktan babasının yanına yollanmıştı bile. İran Şahı, Hanzade Begüm’e başıyla selam verdi. “Büyük bir hükümdarın kardeşlerisiniz,” dedi, “hürriyetinizi size bağışlıyorum. Şu anda Kunduz’da olduğunu haber aldığım Babur Han’a dostluk armağanları sunma niyetindeyim, tabii siz iki hanım da bu armağanların en paha biçilmezi olacaksınız.”

“Şu ana dek,” diye cevap verdi Hanzade, “sadece bir kız kardeş değil, bir eş ve bir anaydım. Üç parçamdan ikisini aldığınıza göre, kalan son parçamı nereye isterseniz gönderebilirsiniz.” Şıbanî Han’ın melikesi olarak geçirdiği dokuz seneden, veliaht şehzadenin annesi olarak geçirdiği sekiz seneden sonra yüreği kan ağlıyordu. Fakat gerçek duygularının sesine ya da çehresine yansımasına bir an bile izin vermedi, bundan dolayı İsmail Şah’a kalpsiz ve soğuk bir kadın gibi göründü. Yirmi dokuz yaşında, olağanüstü güzeldi ve İran Şahı peçesinin arkasındaki yüzü görmek için dayanılmaz bir istek duydu, fakat kendine hâkim olarak genç kız kardeşe doğru döndü. “Peki ya siz, küçükhanım,” dedi elinden geldiğince hürmetkâr bir tavırla, “kurtarıcınıza söylemek istediğiniz bir şey var mı?”

Hanzade Begüm, tutup götürmek ister gibi kız kardeşini dirseğinden yakaladı. “Allah razı olsun, kız kardeşim de benimle aynı fikirdedir.” Kara Göz kolunu ablasının pençesinden kurtardı, elini yüzüne götürüp peçesini açtı ve genç Şah’ın gözlerinin içine baktı.

“Ben kalmak istiyorum,” dedi.

Savaşın sonunda erkeklerin üzerine bir zayıflık hali çöker, hayatın kırılganlığının farkında vardıklarında, ellerinden kayıp gitmesine ramak kalan narin bir kristal kâse gibi sıkı sıkı kucaklarlar onu, işte o zaman hayat denen hazine cesaretlerini alır götürür. Böyle anlarda bütün erkekler korkaktır, bir kadının kucağından, sadece bir kadının fısıldayabileceği iyileştirici sözcüklerden, kendilerini aşkın ölümcül labirentlerinde kaybetmekten başka hiçbir şey düşünemezler. Bu zayıflık anında erkek en kesin planlarından vazgeçebilir, kaderini değiştirecek kararlar alabilir. Şah İsmail, işte böyle bir anda on yedi yaşındaki Prenses’in kara gözlerinde boğulup gitmişti.

“O zaman kal,” dedi Kara Göz’e.

“Katliamdan sonraki yalnızlık anlarında içindeki yaraları iyileştirsin diye bir kadına ihtiyaç duyarsın ” dedi Hükümdar, kendi anılarına dalarak. “Galibiyet cürmünü ya da yenilginin boş gururunu unuttursun diye. Kemiklerini zangırdatan titremeyi uyuştursun diye. Selamete erişebildiğin için veya utançtan dökülen gözyaşlarını dindirsin diye. Nefretinin çekilen dalgaları yerine içine dolan bir çeşit derin mahcubiyeti avutmak için sana sarılsın diye. Parmak uçlarındaki kan kokusunu, sakalındaki leş kokusunu örtmek için üzerine lavanta suyu serpsin diye. Sana sahip çıkıp ona ait olduğunu söyleyecek, zihnini ölümden başka yana çevirecek bir kadına muhtaçsındır. Hesap günü huzura çıkarılmanın nasıl olacağı yönündeki merakını teskin etsin, Kadir-i Mutlak huzuruna senden önce kavuşanlara gıpta etmeni engellesin ve içinde kaynayan kuşkuları, ahretin, hatta Allah’ın varlığı hakkındaki şüphelerini yatıştırsın diye; zira son nefesini verenler öyle ölüdür ki, daha ulvi bir amacın varlığı mümkün değilmiş gibi gelir insana.”

Çok daha sonra, Kara Göz’ü sonsuza dek yitirdiği zaman, Şah İsmail afsunculuktan söz edecekti. Genç kadının gözlerinin tamamıyla insani denemeyecek bir tesiri olduğunu anlatacaktı; kızın içinde bir cin vardı ve Şah’ı kışkırtarak kötü talihe yönlendirmişti. Sağır dilsiz hizmetkârına, “Onun kadar albenili bir kadının müşfik ve hassas olmayacağı,” demişti, “hiç aklıma gelmemişti. Sanki çarığını değiştiriyormuş gibi kolaylıkla bana sırtını dönebileceğini asla tahmin etmemiştim. Maşuk olacağım sanıyordum. Leyla’nın aşkından deliye dönen Mecnun olmayı beklemiyordum. Kalbimi bin parçaya böleceğini tahmin etmiyordum.”

Hanzade Begüm kız kardeşini Herat’ta bırakarak Kunduz’a, Babur’un yanına dönünce askerler ve rakkaseler, borazanlar ve şarkılarla karşılandı, Babur Şah ablasının tahtırevandan inmesini ayakta bekleyerek onu herkesten önce bizzat kucakladı. Fakat içten içe incinmiş ve öfkelenmişti, hemen Kara Göz’ün tarihî kayıtlardan silinmesini buyurdu. Ancak bir süreliğine, Şah İsmail’in dostluğunu kabul etmiş göründü. Hatta iyi niyetini kanıtlamak için İsmail’in resmiyle süslenmiş sikkeler bastırdı, İsmail de Özbekleri Semerkand’dan çıkarmasına destek olmak için askerlerini gönderdi. Derken bir gün Babur’un sabrı tükendi ve İsmail’e askerlerini alıp evine dönmesini söyledi.

“Bu nokta dikkatimizi celbetti,” dedi Hükümdar. “Zira dedemizin Semerkand’ın ikinci fethinden sonra Safevi Ordusu’nu şehirden göndermesi her zaman bir muamma olarak kalmıştır. Tam da bu sırada vakayinamesini yazmayı bırakmış, hatıratını ancak on bir sene sonra yeniden kaydetmeye başlamıştır, dolayısıyla bu hususta fikirlerini bilemiyoruz. İranlılar şehirden ayrılınca Semerkand’ı yeniden kaybetmiş, Doğu’ya kaçmaya mecbur kalmıştı. İran muavenetini reddetmesini, Şah İsmail’in tumturaklı dinî iddialarından hazzetmeyişine yormuştuk; Şah’ın ara vermeksizin kendi kutsiyetini ilan etmesinden, İmamiye mezhebini methetmesinden bıkmış olmalıydı. Ancak gerçek neden Babur’un kayıp Prenses’e duyduğu, içinde ağır ağır kaynayan aheste öfkesiyse, Kara Göz’ün tercihi ne kadar mühim neticelere yol açmış demektir! Çünkü Babur Semerkand’ı kaybettiği için Hindistan’a gelmiş ve imparatorluğunu burada kurmuştu, işte biz de bu hanedanın üçüncü padişahıyız. Velhasıl anlattığın hikâye doğruysa, devletimizin tohumlarını atan, Kara Göz’ün hudut tanımaz direşkenliğidir. Onu ayıplamalı mıyız, yoksa ona methiyeler mi düzmeliyiz? Ebediyen zemmetmemizi hak eden bir hain miydi, yoksa geleceğimizi şekillendiren ana tanrıçamız mı?”

“Çok cazibeli ve iradeli bir kızdı,” dedi Mogor dell’Amore. “Erkekler üzerinde öyle büyük bir gücü vardı ki, belki başlangıçta kendisi bile büyüsünün ne kadar tesirli olduğunun farkında değildi.”

Safevilerin başşehri Tebriz’de, dürülmüş bir halı içinde Sezar’ın sarayına giren Kleopatra gibi kendini Şah’ın ipekli halılarının okşayışına bırakan Kara Göz’e bakın. Tebriz’de yeşil tepeler bile halılarla kaplıydı, çünkü devasa halıları kurutmak için tepe yamaçlarına seriyorlardı. Kara Göz Hanım saraydaki odalarında keyif çatarken kendini sevgililerinin kollarına bırakmış gibi İran halıları üzerinde sağa sola yuvarlanıp duruyordu. Bir köşede her zaman buharlar saçan bir semaver bekliyordu. Kara Göz kıtlıktan çıkmış gibi yiyor, kuru kayısı ve sarmısak doldurulmuş tavukları, hurma ezmesiyle kaplanmış karidesleri, kokulu pilav üstünde servis edilen kebapları hapur hupur yutuyor, ama uzun ince bedeni hiç bozulmuyordu. Nedimesi Ayna’yla tavla oynaya oynaya İran Sarayı’nın en iyi tavla oyuncusu olmuştu. Ayna’yla başka oyunlar da oynuyorlardı; Kara Göz’ün yatak odasına girip kapıyı kilitliyorlardı, sonra içeriden kıkırdaşmalar ve neşeli çığlıklar yükseliyordu; saray mensuplarının çoğu onların sevgili olduğuna inanıyor fakat kimse bunu dile getirmeye cüret

edemiyordu, zira dedikoducular her an başından olabilirdi. Çevgân oynayan genç Şah ne zaman sopasını sallasa Kara Göz zevkten mest olmuş gibi iç geçiriyor, insanlar onun sesinin ve nefesinin topa tesir ettiğine inanıyordu, çünkü savunma oyuncularının çomakları boşu boşuna bir o yana bir bu yana savrulurken Şah'ın dokunduğu çevgân topu mutlaka hedefi buluyordu. Kara Göz süt banyoları yapıyordu. Bir peri gibi şarkı söylüyordu. Eline kitap aldığı görülmemişti. Yirmi bir yaşındaydı. Çocuğu olmamıştı. Bir gün, batıdaki hasmı Osmanlı Sultanı II. Bayezid'in giderek güçlendiğinden söz eden Şah İsmail'e ölümcül bir tavsiye verdi.

"Ona şu şarap kadehini gönder yeter," dedi, "Şıbanî Han'ın kafatasından yaptırdığın kadehi diyorum; böylece haddini aşarsa başına neler geleceğini öğretmiş olursun."

İsmail Şah'ın azametli tavırlarını baştan çıkarıcı buluyordu. Şah'ın kusurlarına âşıktı. Belki de, sadece kendini tanrı sanan bir adam ona layık olabilirdi. Belki de sevgilisinin sadece kral olması yeterli değildi. "Aynullah!" diye haykırırdı, İsmail Şah ona sahip olduğu zaman. "Fail-i Mutlak!" Tabii Şah bundan pek hoşlanır, iltifata zaafı olduğu için hiçbir erkeğin sahip olamayacağı, genç kadının kendisine ait olan, rüzgâr gibi canının çektiği yöne esen güzelliğinin hürriyetini hiç aklına getirmezdi. Kara Göz onun için her şeyden vazgeçmiş, bir bakış uğruna bütün dünyasını değiştirmiş, sırım gibi bir yabancıyla birlikte batıya yolculuk etmek için ablasını, ağabeyini, nesebini bir kalemde silip atmış, fakat özsevgisi sınırsız olan Şah İsmail sırf kendisi uğruna yapıldığından bu kökten ve aşırı hareketi son derece doğal karşılamıştı. Sonuç itibarıyla Kara Göz'ün içindeki göçerkonar yaratığı, başına buyrukluğu fark etmemişti. Bir tabiiyete şıp diye arkasını dönebilen bir kadının gözü, başka bir sadakati bir anda görmez olabilirdi.

Kara Göz'ün sırf fenalık istediği günler oluyordu; hem kendinin hem Şah'ın kötülüğünü arzuluyordu. İçinde ikinci bir benlik, habis mizaçlı başka bir benlik olduğunu, bu ikinci tabiat hüküm sürmeye başladığında yaptıklarından mesul olmadığını, her şeyi, eksiksiz her şeyi yapabileceğini yatakta fısıldayarak Şah'a anlattı. Söyledikleri Şah'ı sınırsızca kışkırttı. Aşkta Şah'ın dengi değildi. Onun kraliçesiydi. Dört sene geçmesine rağmen Şah'a bir erkek evlat vermemişti. Ziyanı yok. Duyuları coşturan bir şölendi o. Uğruna cinayet işlenebilecek kadınlardan biriydi. Şah'ın iptilası ve akıl hocasıydı. "Bayezid'e Şıbanî kadehini gönder diyorsun," dedi sarhoş gibi

dili dolaşan Şah. “Ona başka bir hanın kafatasını göndermemi söylüyorsun.”

“Düşmanının kafatasından içki yudumlaman müthiş bir zaferdir,” diye fısıldadı kız. “Fakat hasmının mağlup düşmanının kellesinden içki içmek Bayezid’in yüreğine korku düşürecektir.” Şah, onun kadehe bir dehşet büyüsü yaptığını hemen anladı. “Pekâlâ,” buyurdu, “dediğin gibi olsun.”



Arkaliya’nın kırk dördüncü doğum günü gelip geçmişti. Uzun boylu, soluk benizli bir adamdı ve savaş meydanlarında geçirdiği yıllara rağmen teni kadın teni gibi bembeyazdı; hem erkekler hem kadınlar cildinin yumuşaklığına şaşıp kalırdı. Laleleri çok seviyor, uğurlu sayıyor, kaftanlarına, yeleklerine lale motifleri işletiyor, İstanbul’a özgü bin beş yüzden fazla lale çeşidinden özellikle altı tanesini her zaman saraydaki odalarında bulunduruyordu. Cennet ışığı Nûr-ı Cihân, eşsiz inci Dürr-i Yekta, haz veren Zevkbahş, elmas kıskandıran Reşk-i Elmas ve şafak pembesi Şafak-gûn: En sevdiği laleler bunlardı ve bunlara olan zaafı savaşçı görüntüsünün altındaki hazcıyı, katilin derisi altında gizlenen keyif düşkünü yaratığı, erilin içindeki dişi benliği ele veriyordu. Süslü giysilere bir kadın gibi düşkündü; üzerinde savaş zırhları olmadığı zaman mücevherler ve ipekler içinde aylakça vakit geçiriyor, özellikle egzotik kürklere, Kırım Yarımadasındaki Feodosiya üzerinden Moskova’dan İstanbul’a getirilen siyah tilki ve vaşak kürklerine bayılıyordu. Saçları uzun ve kötülük karası, dudakları dolgun ve kan kırmızısıydı.

Hayat boyu en büyük meselesi kan ve kan dökmek olmuştu. Fatih Sultan Mehmed’in emrinde ondan fazla sefere çıkmış, *arkebüz*’ünü nişan vaziyetine getirdiği ve kılıcını kınından sıyırdığı her savaşta galip gelmişti. Fedaileri İsviçreli devler Otho, Botho, Clotho ve D’Artagnan’dan başka bir grup sadık Yeniçeri’yi canlı bir kalkan gibi çevresine toplamış, Osmanlı Sarayı’nın bütün kumpaslarına ve entrikalarına rağmen yedi suikast girişiminden sağ çıkmıştı.

II. Mehmed’in vefatından sonra iki oğlu Bayezid ve Cem arasında çıkan taht kavgası imparatorluğu iç savaşa sürüklemeye başlamıştı. Arkaliya, Cem Sultan’ın İstanbul’a ulaşıp tahta geçmesini bekleyen Sadrazam’ın Müslüman âdetlerini hiçe sayarak rahmetli Sultan’ın cesedini gömmeyi reddettiğini, üç gün boyunca açıkta beklettiğini duyunca İsviçreli devleriyle birlikte Vezir-i Azam’ın odalarına baskın yapıp onu öldürdü. Tahtı

gaspetmeye çalışan Cem'e karşı Bayezid'in saflarında yer aldı ve Cem'in sürgüne gönderilmesinde etkili oldu. Bu iş bittikten sonra, yeni Sultan'ın Yeniçeri Ağası oldu. Denizde ve karada Mısırlı Memluklerle savaştı, Venedik, Macaristan ve Papalık ittifakının hakkından gelince karada ünlendiği gibi denizlerde de kaptanpaşa olarak itibar kazandı.

Bundan sonra, geriye kalan en büyük tehlike, Anadolu'nun kızılbaş halkıydı. On İki İmam'a muhabbetlerini göstermek için başlarına on iki kıvrımlı kırmızı börkler giyen bu halk, İranlı Şah İsmail'e, kendinden menkul Aynullah'a çok düşkündü. Bayezid'in üçüncü oğlu amansız Selim hepsini ezip geçmek istiyordu fakat babası daha ihtiyatlıydı. Bu görüş ayrılığı neticesinde, Yavuz Selim babasının uzlaşmacı ve zayıf karakterli olduğunu düşünmeye başladı. Şah İsmail'in gönderdiği kadeh İstanbul'a ulaşınca, Selim bunu ölümcül bir hakaret olarak kabul etti. "Ben Hakkım diye kendine Allah'ın adını yakıştıran bu münafık dersini bizden almalıdır," buyurdu. Yüzüne çarpılan eldiveni alan bir düellocu gibi kadehi eline aldı. "Bu kadehten Safevi kanı içeceğim," diye yemin etti babasına. Türk Arkaliya bir adım öne çıktı. "O şarabı kadehinize ben dolduracağım," dedi.

Bayezid oğluna seferberlik izni vermeyince, Arkaliya için her şey değişti. Birkaç gün sonra Yeniçerileriyle birlikte Yavuz Selim'in saflarına katıldı ve Bayezid tahttan çekilmek zorunda bırakıldı. Yaşlı Sultan sürgün edildi ve Trakya'daki doğum yeri Dimetoka'ya giderken kırılan kalbinin acısına dayanamayıp yolda hastalanarak son nefesini verdi. Belki böylesi daha iyiydi, cesaretini yitiren erkeklere bu dünyada yer yoktu çünkü. Selim, Arkaliya'yı yanına katıp kardeşleri Ahmed, Korkut ve Şehinşah'ı yakalayıp öldürttü, şehzadelerin oğullarını boğdurdu. Kanun ve düzen yeniden inşa edildi, taht üzerinde hak iddia edecek kimse kalmadı. (Uzun yıllar sonra yaptıklarını il Machia'ya anlatan Argalia, haklılığını ispatlamak için şöyle diyecekti: "Bir prens tahtı ele geçirdiği zaman en büyük acımasızlıkları ve kötülükleri hemen eyleme döküp aradan çıkarmalıdır, çünkü bunlardan sonra yaptığı her şey halkına daha iyi, daha adil görünecektir." Arkadaşının sözlerini dinleyen il Machia bir süre sessiz kalıp düşünecek, sonra ağır ağır başını sallayarak, "Korkunç bir fikir," diyecekti Argalia'ya, "fakat haklısın.") Şah İsmail'le yüzleşme zamanı gelmişti. Arkaliya ve Yeniçerileri Orta Anadolu'nun kuzeyindeki Diyar-ı Rum'a gönderildi, binlerce kızılbaşı tutukladılar, binlercesini katlettiler. Böylelikle, Osmanlı Ordusu Yavuz Sultan Selim'in mektubunu İsmail Şah'a iletmek için topraklarından geçtiği zaman kızılbaşlar değil isyan etmek, başlarını bile kaldıramadılar. Selim,

mektubunda şöyle buyuruyordu: "İlahî hükümlerden, dinden ve şeriattan yüz çevirdiniz. Zındıklığı mülhidlikle birleştirerek fitneler çıkardınız. Günahsızların kanını döktünüz." Bu sözcükleri Şah İsmail'in gırtlağına tıkmak için Yavuz Selim'in seferine katılan yüz bin Osmanlı askeri Doğu Anadolu'da, Van Gölü kıyısında konakladı. Bunların arasında, Arkaliya komutasındaki hepsi tüfekli on iki bin Yeniçeri de vardı. Birbirine zincirlerle bağlanmış beş yüz topla birlikte, aşılmaz bir engel oluşturuyorlardı.

İran askerleri, Van Gölü'nün kuzeydoğusundaki Çaldıran Ovası'nda mevzilenmişti. Şah İsmail'in ordusu yalnızca kırk bin askerden oluşuyordu ve bunların hemen hepsi süvariydi, fakat İran Ordusu'nun savaş nizamını tepeden seyreden Arkaliya savaşın her zaman asker sayısıyla kazanılmadığını biliyordu. Valahya'daki Vlad Drakula gibi, İsmail de geçtiği yerleri yakıp taş üstünde taş bırakmayarak ilerleme taktiğini kullanmıştı. Anadolu toprakları kavrulup kömüre dönmüş, Sivas'tan Erzincan üzerine yürüyen Osmanlı Ordusu yiyecek ve içecek bulmakta zorlanmıştı. Bu uzun yürüyüşten sonra göl kıyısında konaklayan askerler bitkin ve açtı, böyle bir orduyu yenmek her zaman daha kolaydı. Daha sonra, kayıp Prenses'le baş başa kaldığında, Kara Göz eski sevgilisinin niçin hezimete uğradığını Arkaliya'ya anlattı.

"Yiğitlikten," dedi. "Ahmakça yiğitliği yüzünden beni dinlemek yerine budala yeğenini dinledi."

Olağandışı gerçek şuydu: İran büyücüsü, savaş meydanına gelmişti, kölesi Ayna ile birlikte ovanın az yukarısındaki komuta tepesindeydi. İnce peçesi rüzgârda yüzüne ve vücuduna yapışıyor, Şah'ın çadırının önüne çıktığı zaman Safevi askerlerine savaşı unutturuyordu. Ölümle ağırlaşmış günün sonunda, üstü başı kan içinde, katletmekten bitkin düşmüş Argalia tepeye tırmanıp terk edilmiş Kara Göz'ü çadırda bulduğunda, "Seni muharebe meydanına getirdiğine göre aklını kaçırmış olmalı," demişti ona. "Evet," demişti genç kadın, duygusuz bir ifadeyle, "onu aşktan delirttim."

Ancak büyülerinin hiçbiri, İsmail Şah'ı askerî taktiklerini değiştirmeye ikna edemedi. "Bak," diye haykırdı Kara Göz, "hâlâ savunma tahkimatlarını kuruyorlar. Hazırlanmalarına fırsat verme, şimdi saldır." Sonra, "Bak," diye haykırdı, "birbirine zincirlenmiş beş yüz tane sahra topu, arkasında on iki bin tüfekçi var. Dörtnala hücum etmeye kalkarsan askerlerin perişan olur." Sonra, "Ateşli silahınız yok mu? Silah nedir biliyorsun!" diye haykırdı. "Allah aşkına, niçin bir tane bile tüfek

getirmediniz?" Şah'ın yeğeni Durmuş Han, o budala, Kara Göz'ün sorularına şöyle cevap verdi: "Savaşmaya hazır olmayan bir orduya saldırmak mertliğe sığmaz." Sonra, "Askerlerimizi arkadan saldırmaya göndermek asilce bir davranış olmaz." Ve, "Tüfekle savaşmak erkekliğe yakışmaz. Tüfek, yüz yüze savaşmaya cesareti olmayan korkakların silahıdır. Kaç tüfekleri, kaç topları olursa olsun göğüs göğüse gelene dek onlarla çarpışacağız. Bugün bu meydanda cesaret üstün gelecek, *arkebüz*'ler ya da –hah!– *misket tüfekleri* değil!" Kara Göz, umutsuzlukla gülerek Şah İsmail'e döndü. "Bu adama gafilin biri olduğunu söyle," diye emretti. Ancak İranlı Şah İsmail şöyle karşılık verdi: "Ben aciz bir kervan haydutu değilim ki gölgelerde saklanayım. Takdir Allah'ındır."

Savaşı izlemeyi reddeden genç kadın Şah'ın çadırına girip sırtını kapıya vererek oturdu. Ayna da hanımının yanına çöküp elini tuttu. Ordusunun sağ cenahının komutasını üstlenen Şah İsmail, Osmanlı Ordusu'nun sol kanadını yarmayı başardı, fakat büyücü ondan yüz çevirmişti. Her iki ordu da müthiş kayıp verdi. İran süvarileri Osmanlı sipahisinin güzide askerlerini, İlliryalıları, Makedonları, Sırpları, Epirlileri, Teselyalıları ve Trakyalıları biçip geçti. Safevi tarafında komutanlar teker teker düşüyor, çadırında oturan büyücü şehit olan komutanların isimlerini mırıldanıyordu: *Ustacluoğlu Muhammed Han, Ustacluoğlu Lala Hüseyin Beğ, Ustacluoğlu Saru Pire*. Sanki bakmadan her şeyi görebiliyordu. Ayna da onun söylediklerini tekrarlıyor, savaş meydanında ecel şerbetini içenlerin adları Şah'ın çadırında yankılanıyordu. *Emir Nizamüddin Abdülbaki... baki...* Fakat kendini En-el hak belleyen Şah'ın adı söylenmedi. Osmanlı Ordusu'nun orta kanadı saflarını korumuş, ancak Türk sipahileri paniğe kapılmak üzereydi ki Argalia ağır silahlara ateş emri verdi. "Sizi tabansızlar," diye haykırdı Yeniçerilerine, "kaçmaya kalkışan olursa topları üzerine çevirtirim!" Tepeden tırnağa silahlanmış İsviçreli devler de Osmanlı muharebe hattının önünde bir yukarı bir aşağı koşarak Argalia'nın tehditlerini vurguluyorlardı. Derken, toplar gümbürdemeye başladı. "Fırtına başladı," dedi çadırında oturan büyücü. "Fırtına," diye cevap verdi Ayna. İran Ordusu'nun akıbetini seyretmeye gerek yoktu. Hüzünlü bir türkü tutturma zamanıydı. Şah İsmail yaşıyordu, ama savaş kaybedilmişti.

Yaralanan Şah İsmail savaş meydanından kaçmış, onu almaya gelmemişti. Kara Göz bunu biliyordu. "Gitti," dedi Ayna'ya. "Evet, gitti," diye onayladı beriki. "Kaderimiz düşmanın merhametine kaldı," dedi büyücü. "Merhamet," diye cevap verdi Ayna.

Çadırın önüne bırakılan muhafızlar da kaçmıştı. Kan gölüne dönmüş ovanın kenarında bekleyen iki kadın kalmıştı geriye. Çaldıran Savaşı'nın sonunda Arkaliya onları bulduğunda, Şah'ın çadırında sırtlarını kapıya dönmüş oturuyor, peçelerini indirmiş, sırtları dik, yalnız başlarına hüzünlü bir türkü söylüyorlardı. Prenses Kara Göz çıplak yüzünü bakışlarından sakınmak için hiç çaba göstermeden dönüp savaşçıya baktı ve o andan sonra sadece birbirlerini gördüler, dünyanın geri kalanına aldırmaz oldular.

Bir kadına benziyor, diye düşündü Kara Göz; uzun boylu, solgun, kara saçlı, karnını kanla doyurmuş bir kadına benziyor. Ne kadar beyazdı, yüzü bir maske gibi solgundu. Maskenin üzerine, bir kan lekesi gibi kıpkırmızı dudakları kondurulmuştu. Sağ elinde bir kılıç, sol elinde tüfek vardı. Her ikisi birdendi o; silahşor ve tetikçi, eril ve dişi, kendisi ve gölgesi. Kara Göz, kendisini çadırda bırakıp kaçan Şah İsmail'i o anda terk etti ve yeniden seçim yaptı. Bu solgun yüzlü kadın-adamı seçti. Daha sonra Arkaliya onu ve Ayna'sını savaş ganimeti olarak talep edecek, Yavuz Sultan Selim de arzusuna icazet verecekti; oysa Kara Göz onu çoktan seçmişti ve sonradan olan her şeye yön veren onun iradesiydi.

"Korkma," dedi Arkaliya, Farsça.

"Burada korkunun anlamını bilen yoktur," diye cevap verdi genç kadın, Farsça. Sonra aynı cümleyi da anadilinde, Çağatayca tekrarladı.

Karşılıklı söylenen bu sözcüklerin altında başka, gerçek sözcükler vardı. *Benim olacak mısın. Evet. Seninim.*



Tebriz yağmalandıktan sonra, Selim kışı Safevilerin payitahtında geçirmek ve baharda sefere çıkarak İran'ın geri kalanını fethetmek istedi, fakat Arkaliya, Padişah'a askerlerin isyan edeceğini anlattı. Büyük bir zafer kazanmış, Doğu Anadolu'yu ve Kürtlerin yaşadığı toprakların büyük bölümünü ilhak etmiş, Osmanlı İmparatorluğu'nun topraklarını neredeyse iki katına çıkarmışlardı. Bu kadarı kâfiydi. Çaldıran'da zapt edilen hat, Osmanlı ve Safevi güçleri arasındaki yeni sınır olsundu. Tebriz zaten boşalmıştı. Askerlere, sipahi atlarına, yük katırlarına yiyecek bulmak zorlaşıyordu. Ordu eve dönmek istiyordu. Selim, seferin sonuna gelindiğini kabullendi. Osmanlı Ordusu'nun Tebriz'e girmesinden sekiz gün sonra, Yavuz Sultan Selim askerlerini şehirden çıkardı ve batıya döndü.

Mağlup olan tanrı kutsallığını yitirir. Zevcesini savaş meydanında bırakıp kaçan adama artık erkek denmez. Harap olmuş şehrine yıkılmış bir

adam olarak dönen Şah İsmail hayatının son on yılını yeis ve içkiyle demlenerek geçirdi. Karalar giyiyor, başına kara bir sarık doluyordu, Safevi sancakları bile karaya boyandı. Bir daha asla savaş meydanına çıkmadı, derin kasavetle sefahat arasında öyle büyük sıçrayışlarla gidip geldi ki, istençsizliğini ve umutsuzluğunu herkese sergiledi. Sarhoş olduğunda sarayının odaları arasında koşar durur, artık orada olmayan, bir daha asla göremeyeceği birini arardı. Öldüğünde otuz yedi yaşına basmamıştı. Yirmi üç sene boyunca İran Şahı'ydı, fakat sonunda önem verdiği her şeyi yitirmişti.



Kara Göz, Arkaliya'nın giysilerini çıkarıp içliğine bile lale desenleri işlenmiş olduğunu gördüğü zaman, onun batıl itikatlarına müptela olduğunu, ölümü meslek edinen her erkek gibi acı sonu defetmek için elinden geleni yaptığını anladı. İçliğini çıkarıp kürek kemiklerinde, kalçasında, hatta kamışının kalın sapında bile lale dövmeleri olduğunu gördüğü zamansa, hayatının aşkını bulduğunu anladı. "Artık bu çiçeklere ihtiyacın yok," dedi ona, laleleri okşayarak. "Artık senin uğurun ve tılsımın benim."

Evet, sana sahibim, ama yalnızca sahip olamayacağım güne kadar. Ablanı terk ettiğin gibi beni de bırakacağın güne kadar; Şah İsmail'den bana geldiğin gibi başkasına gideceğin güne kadar; bindiğin atı değiştireceğin güne kadar. Ne de olsa at dediğin alt tarafı bir attır. Genç kadın adeta onun zihnini okudu, şüphelerini ve endişelerini gidermesi gerektiğini görerek ellerini çırptı. Ayna, lalelerle dolu yatak odasına geldi. "Ona kim olduğumu anlat," dedi Kara Göz. "O, sizi seven kadındır," dedi Ayna. "Topraktaki yılanları, ağaçtaki kuşları büyüleyip birbirine âşık edebilir, şimdi o da size âşık oldu, bundan böyle arzu ettiğiniz her şeye kavuşacağınızı bilin." Büyücü kaşını hafifçe kaldırınca Ayna üstündeki giysileri tek harekette sıyırıp yere düşürdü, yatağa girdi. "O benim Ayna'mdır," dedi büyücü. "Parlayan gölgedir o. Beni kazanan, ona da sahip olur." Bunun üzerine, büyük savaşçı Arkaliya'nın teslim bayrağını çekmekten başka çaresi kalmadı. Böyle zorlu bir kuşatma harekatıyla karşı karşıya kalan bir erkeğin yapabileceği tek şey kayıtsız şartsız teslim olmaktı.

Genç kadına yeni adını veren, ismini Angelica diye değiştiren de oydu. "Kara Göz" adının gırtlak ünsüzü ve alışılmadık ses dizilişiyle başa

çıkamayan Arkaliya, yeni dünyalarda nam salacak meleksi adı bulup ona hediye etti. O da aynı adı Ayna'sına devretti. "Madem ben Angelica'yım," dedi, "o zaman benim koruyucu meleğim de Angelica'dır."

Arkaliya'nın Sultan'ın teveccühüne mazhar olduğunun bir işareti de, sade ve süssüz Yeniçeri kışlası yerine uzun yıllardır Darüssaade'de, Topkapı Sarayı'nda oturma şerefine layık görülmesiydi. Şimdi bir kadın dokunuşunun letafeti de eklenince odaları sonunda Arkaliya'ya yuva gibi gelmeye başlamıştı. Ancak böyle adamların kendilerine ait bir yuvanın varlığına inanması tehlikeliydi. Bir nevi tuzaktı. Yavuz Sultan Selim, Bayezid ya da Mehmed gibi değildi: Arkaliya'nın vazgeçilmez sağ kolu olmaktan çok muhtemel ve tehlikeli bir hasım olduğunu düşünüyor, bu sevilen Yeniçeri ağasının adamlarıyla birlikte, daha önce Vezir-i Azam'ı öldürürken yaptığı gibi has odalara dalıp kendisine hücum etmesi ihtimalini yok saymıyordu. Bir sadrazamı katleden kişi, hükümdarı öldürmeye de muktedirdi. Böyle bir adamdan, bundan böyle belki de fayda değil, yalnız zarar gelirdi. İtalyan Yeniçeri ağasının Çaldıran Zaferi'nin kazanılmasında gösterdiği büyük faydayı herkesin önünde cömertlikle metheden Sultan, İstanbul'a döner dönmez gizlice onun ölümünü tertiplemeye başladı.

Arkaliya'nın nazik durumu, sevgilisinin lale düşkünlüğünü desteklemeye karar vermesi sayesinde Kara Göz'ün kulağına ulaştı. Darüssaade'nin çevresi bahçelerle doluydu; duvarlı bahçeler ve set bahçeleri, geyiklerin özgürce dolaştığı ağaçlıklar, Haliç'e inen yamaçlardaki su kenarı bahçeleri birbirinden güzeldi. Lale bahçeleri Dördüncü Avlu'da, sarayın kuzey ucundaki alçak tepede, saray bahçesinin ahşaptan küçük kameriyelerin serpiştirildiği en yüksek yerindeydi. Bu kameriyelerin çevresinde yetiştirilen çok sayıda lale, etrafa hoş kokulu bir dinginlik ve huzur yayıyordu. Prenses Kara Göz ve Ayna'sı, peçelerini ağırbaşlı tavırlarla iyice örterek sık sık bu bahçelerde dolaşıyor, kameriyelerde soluklanıyor, şerbetler içiyor, sarayın bahçe işlerine bakan sayısız hasbahçe bostancısıyla nazikçe hoşbeş ediyor, Arkaliya Paşa için lale toplatıyor, kimi zaman da kadınlar arasında yapıldığı gibi bostancılarla günün olayları hakkında masumca laflıyor, bazen dedikodu yapıyorlardı. Kısa zaman içinde, yaban otu ayıklayan en düşük seviyedeki görevliden bostancıların en büyük amiri Bostancıbaşı'na bütün görevliler iki hanımı pek sevmiş, gerçek âşıklar gibi dilleri iyice çözülmüştü. Çoğu, iki yabancı hanımın Türkçe'yi ne kadar çabuk, sanki bir gecede güzelce konuşmaya başlamasına hayret ediyordu. Sanki büyü yapılmış gibi, diyorlardı.

Fakat Kara Göz’ün bostancılarla hoşbeş etmesinin altında yatan neden aslında göründüğü kadar basit değildi. Saraya sonradan gelen herkesin kısa sürede öğrendiği üzere, o da bostancıların sadece Sultan’ın bahçelerine bakmakla yükümlü olmadığını, aynı zamanda sarayın resmî cellatları olduğunu öğrenmişti. Cariyelerden biri suç işlerse bir bostancı onu ağzına taş bağlanmış bir çuvala koyup Sarayburnu açıklarından denize atardı. Öldürülecek olan bir erkekse, bir grup bostancı onu yakalayıp boğardı. Böylece Kara Göz bostancılarla yakınlık kurdu ve onların karanlık bir mizah anlayışıyla “lale havadisleri” dediği haberleri öğrenmeye başladı. Bir süre sonra, ihanetin pis kokusu çiçeklerin hoş esansını bile bastırır hale geldi. Bostancılardan, efendisinin, üç sultana hizmet eden büyük ağanın tehlikede olduğunu, asılsız suçlamalarla yargılanıp idam cezasına çarptırılacağı yönünde fısıltılar dolaştığını öğrendi. Bunları Bostancıbaşı bizzat söyledi ona. Sarayın Bostancıbaşısı aynı zamanda Sultan’ın başcelladıydı ve sadece bahçecilik becerileri değil hızlı koşması da önemliydi; çünkü ölüm cezasına çarptırılan bir saray soylusuna sıradan insanlara tanımayan bir hak verilirdi. Bostancıbaşı’ndan daha hızlı koşabilirse canını kurtarır, cezası sürgüne çevrilirdi. Fakat Bostancıbaşı’nın rüzgâr gibi koştuğunu herkes bilirdi, bu yüzden söz konusu “hak” aslında göstermelik bir lütuftan ibaretti. Fakat bu sefer, Bostancıbaşı görevini yerine getirmekte fazla istekli değildi. “Böyle müthiş bir adama verilen ölüm cezasını infaz etmekten hicap duyarım,” dedi Kara Göz’e. “Madem öyle,” diye karşılık verdi büyücü, “bir çıkar yol bulmaya çalışırız.”

Odasına dönünce, “Seni çok yakında öldürtecek,” dedi Arkaliya’ya. “Bahçeler fısıltılarla dolu.” “Acaba bunu hangi bahaneyle yapacak?” diye sordu Arkaliya, sakin bir ifadeyle. Prenses onun solgun yüzünü elleri arasına aldı. “Bahanesi benim,” dedi. “Bir Gürkani prensesini savaş ganimeti olarak aldın. Sana icazet verdiği zaman bundan haberi yoktu, fakat şimdi biliyor. Bir Gürkani prensesini alıkoymak Baburlu hükümdarına savaş ilan etmek anlamına gelir, Sultan da Osmanlı’yı bu duruma düşürmekle hıyanet suçu işlediğini, bedelini ödemen gerektiğini söyleyecektir. Lalelerin getirdiği havadisler böyle.”

Böylece durumdan haberdar olan Arkaliya plan yapmaya vakit bulabildi ve infaz günü geldiğinde, gecenin karanlığından yararlanarak Kara Göz ve Ayna’yı, ayrıca katıldığı seferlerde biriktirdiği hâzinelerle dolu sandıkları saraydan çıkarmayı başardı; dört İsviçreli devin ve en sadık Yeniçerilerinin, toplam yüz kadar adamın koruması altına verdiği kadınları ve hâzineleri

orada kendisini beklemek üzere payitahtın güneyindeki Bursa’ya gönderdi. “Sizinle birlikte kaçarsam,” dedi, “Selim peşimize adamlarını takarak hepimizi köpek gibi öldürtür. Bu yüzden yargılanmaya boyun eğmeli, mahkûm edildiğimde Bostancı Yarışı’nı kazanmalıyım.” Kara Göz onun böyle diyeceğini biliyordu. “Madem ölmeye bu kadar kararlısın,” dedi, “herhalde izin vermekten başka çarem yok.” Aslında, Arkaliya’nın hayatını kurtarmak zorunda olduğunu, fakat büyük yarışın yapılacağı yerde olamayacağı için bunda epey zorlanacağını söylüyordu.

Yavuz Sultan Selim taht odasında hain Arkaliya’nın idam hükmünü açıkladığı anda, kanunları bilen savaşçı dönüp var gücüyle koşmaya başladı. Taht odasıyla Balıkhane Kapısı arasında saray bahçeleri ve yaklaşık sekiz yüz metrelik bir mesafe vardı. Arkaliya oraya kırmızı baratalı, beyaz muslin şalvarlı, çıplak göğüslü Bostancıbaşı’ndan önce varmak zorundaydı; Bostancıbaşı sıcak takipteydi, her adımda arayı biraz daha kapatıyordu. Yakalanırsa Balıkhane Kasrı’nda boğazlanacak, diğer cesetler gibi Boğaz’ın sularını boylayacaktı. Lale tarhları arasında var gücüyle koşmaya devam ederken ileride Balıkhane Kapısı’nı gördü, ensesindeki Bostancıbaşı’nın ayak seslerini duydu ve kurtulabilecek kadar hızlı koşamadığını anladı. “Hayat ne tuhaf,” diye düşündü. “Onca savaştan sağ çıkıyorsun, sonra bir bahçıvan tarafından boğazlanıyorsun. Doğru söylemişler: Ölmeden önce yiğitliğin ne denli boş olduğunu öğrenmeyen kahraman olmaz.” Çocukken, sisler arasında yapılan bir deniz savaşının ortasında, küçük bir sandalda hayatın anlamsızlığını keşfedişini hatırladı. “Bunca yıl sonra,” diye düşündü, “aynı dersi en baştan öğreniyorum.”

Yavuz Sultan Selim’in ayakları kanatlı Bostancıbaşısı’nın yarışın bitmesine otuz adım kala karnını tutarak yere devrilmesinin sebebi hiçbir zaman açıklık kazanmadı: Adamcağız birden yere yuvarlanmış, yanına yaklaşan herkesin daha kötüsünü duymadığına yemin etmesine neden olan pis kokular saçarak ardı ardına yellenmeye başlamış, tüfek sesi gibi gürültülü osuruklar koyuvermiş, topraktan sökülmüş bir adamotu kökü gibi çığlıklar atmaya başlamış, bu arada Arkaliya Balıkhane Kapısı’ndaki varış direğine ulaşmış, kendisini bekleyen atın eyerine atlamış, dörtnala uzaklaşarak sürgüne gitmişti. Bursa’da buluştukları zaman, “Bu işte senin parmağın mı vardı?” diye sordu sevgilisine. “Sevgili Bostancıbaşı’ya ben ne yapmış olabilirim?” diye sordu Kara Göz, kara gözlerini kocaman açarak. “Beni kaçıran korkunç adama, yani sana verilen ölüm cezasını infaz edeceği için önceden teşekkür etmek üzere ona bir not ve minnettarlığımın

kanıtı olan bir şişe Anadolu şarabı göndermiş olsam bile, şarabın içine karıştırılan iksirin mide üzerindeki etkisini ne zaman göstereceğini bilmem imkânsızdır, elbette.” Sevgilisinin gözlerinin içini araştıran Arkaliya en ufak bir kaçamak alameti bile görmedi; onun, Ayna’nın veya her ikisinin birden Bostancıbaşı’yı görevini yerine getirmekten vazgeçirdiği, hatta böyle bir adama ömür boyu yetecek bir mutluluk anı karşılığında hazırladıkları iksiri yarıştan belli bir süre önce içmeye ikna ettiği yönünde bir iz bulamadı. Hayır, dedi Arkaliya kendi kendine, bir yandan Kara Göz’ün bakışlarının tılsımına gömülürken, böyle bir şey olanaksızdı. Sevgilimin gözlerine bakın; aşkla ve samimiyetle dolu bakışları ne kadar da günahsız.



Cenova Donanması’nın kaptanı Amiral Andrea Doria, denizde olmadığı zamanlarda şehir duvarlarının dışındaki Fassolo Mahallesi’nde, limanın kuzeybatı girişindeki San Tomasso Kapısı’nın karşısındaki villasında otururdu. Jacobo Lomellino adlı Cenovalı bir soyludan satın aldığı villada kendini genç Plinius’un tarif ettiği, Lorentium’daki muhteşem deniz kıyısı villalarından birinde yaşayan, toga giyen ve başlarına defne yapraklarından taçlar takan eski Romalılardan biri gibi hissediyor, ayrıca villasından limanı boydan boya görebildiği için kimlerin şehre geldiğini, kimlerin ayrıldığını günbegün takip edebiliyordu. Kadırgaları, acil durumda elinin altında bulunsun diye evinin önündeki iskeleye demirlenmişti. Dolayısıyla, Rodos’tan gelen, Argalia’yı İtalya’ya getiren gemiyi ilk görenlerden biri de Andrea Doria oldu, dürbünüyle inceleyince Osmanlı Yeniçerisi üniformaları içinde silahlı adamların güvertede bekleştiğini gördü. Bunlardan dört tanesi albino devlerdi. Oturduğu terastan Yüzbaşı Ceva’ya bir haberci göndererek denize açılmasını, Rodos’tan gelen gemiyi liman ağzında karşılamasını ve ziyaretçilerin sebebi ziyaretini öğrenmesini emretti. Akrep Ceva ile düşman sularında terk ettiği kaçak yolcunun yeniden karşılaşması işte böyle gerçekleşti.

Ceva’nın henüz kim olduğunu anlamadığı adam, Argalia, Rodos gemisinin seren direğinin önüne yerleşmiş ayakta duruyordu, başında geniş bir sarık, üzerinde sırmalı kumaştan, zengin Osmanlı şehzadelerine layık, etekleri uçuşan bir kaftan vardı. Tepeden tırnağa silahlı Yeniçerileri arkasına dizilmiş, her olasılığa hazır bekliyorlardı, yanında da bütün güneş ışığını çekerek dünyanın geri kalanının karanlık ve soğuk görünmesine neden olan iki kadın duruyordu; Ceva’nın hayatında gördüğü en güzel

kadınlardı bunlar, herkes görsün diye güzelliklerini örten peçeleri çıkarmışlardı, simsiyah, uzun, dalgalı saçlarının kıvrımları, tanrıçaların kusursuz bukleleri gibi meltemde uçuşuyordu. Peşinde Altın Alay askerlerinden küçük bir birlikle Rodos nakliye gemisinin güvertesine tırmanırken kadınlar ona doğru dönünce, Ceva kılıcının elinden kayıp düştüğünü hissetti. Sonra her iki omzunda nazik fakat amansız bir baskı duydu, bu baskıya karşı koymak istemediğini fark etti ve kendini, adamlarıyla birlikte yabancıların önünde diz çökmüş halde buldu, bir yandan da söylemeye alışık olmadığı karşılama sözcükleri geveliyordu: *Hoş geldiniz, hanımefendiler ve hanımefendilerin koruyucuları.*

“Dikkat et, Akrep,” dedi Osmanlı şehzadesi. Kusursuz Floransa İtalyancasıyla Ceva’nın aksanını taklit ederek ekledi: “Konuşurken gözümün içine bakmayan adamın ciğerini söktürüp martılara atarım.”

Ceva karşısındakinin kim olduğunu hemen anladı ve silahını kapıp ayağa kalkmaya çabaladı, fakat nedense dizleri yere yapışmış gibiydi, adamları da aynı durumdaydı. “Diğer yandan,” dedi Argalia, düşünceli bir tavırla, “şu anda gözlerin anca babatoriğimin hizasında.”

Büyük *Condottiere* Andrea Doria, Deniz Tanrısı Neptün kılığına girmiş, gür dalgalar halinde göğsüne sarkan sakalı ve bıyığıyla heykeltıraş Bronzino’ya poz veriyor, sağ elinde üç çatallı bir zıpkınla villasının terasında çırılçıplak dikilerek sanatçının çizimini tamamlamasını bekliyordu ki, tepeden tırnağa silahlı bir grup alçağın kendisine ait özel iskeleden villaya doğru ilerlemekte olduğunu gördü, hem şaşırmış hem öfkelenmişti. En önde yaltakçı bir kurbağa gibi gruba yol gösteren kendi adamı Ceva’yı görünce şaşkınlığı bir kat daha arttı, ama silahlı askerlerin ortasında yürüyen, kukuletalı pelerinler giymiş, kadına benzeyen iki kişinin neyin nesi olduğunu anlayamadı. “Bir haydut sürüsünün ve fahişelerin Andrea Doria’yı vuruşmadan ele geçirebileceğini sanıyorsanız yanılıyorsunuz!” diye kükreyerek boştaki sol eliyle kılıcını kapıp sağ elindeki üç çatallı mızrağı havaya savurdu, “Bakalım kaçınız buradan sağ çıkabilecek.”

Bunun üzerine büyücü ve kölesi yüzlerini açtılar, Andrea Doria da birden kıpkırmızı olup utançla kekelemeye başladı. Kılıcıyla zıpkınını bir kenara bırakıp pantolonunu aramaya koyuldu ama kadınlar çıplaklığının farkına varmamış gibi görünüyorlardı ki, böylesi daha da alçaltıcıydı. “Ölüme terk ettiğin çocuk hakkını almaya geldi,” diye seslendi Kara Göz. Doria kızın İtalyancasının kusursuz olduğunu duyuyordu, fakat İtalyan olmadığı belliydi. Bir erkeğin düşünmeden hayatını sunacağı kadınlardan

biriydi karşısındaki. Tapınılacak bir kraliçeydi ve yanındaki arkadaşı da soylu hanımın aynadaki yansıması gibiydi, zarafeti ve cazibesi biraz daha sönük olmasına rağmen güzelliği hayranlık vericiydi. Bu iki mucizenin huzurunda savaşmayı düşünmek imkânsızdı. Eline geçen ilk örtüye sarınan Amiral Doria, sulardan yükselen iki perinin esiri olmuş bir deniz tanrısı gibi yaklaşan yabancıları beklemeye başladı, ağzı açık kalmıştı.

“O döndü,” dedi Kara Göz, “kendine söz verdiği gibi bir prens olarak döndü, hâzinesiyle birlikte döndü. Ruhunu intikam duygusundan arındırdı, merak etme, güvendesin. Ancak geçmişteki hizmetleri ve şu anki merhameti karşılığında hak ettiği ödülü talep ediyor senden.”

“Talebi bana kaç paraya patlayacakmış peki?” diye sordu Andrea Doria.

“Dostluğunu talep ediyor,” dedi büyücü, “ayrıca güzel bir akşam yemeği ve bu topraklarda yolculuk edebilmek için geçiş izni istiyor.”

“Seyahat tezkeresini alıp nereye gidecek peki?” diye sordu Amiral. “Bu cebbar askerleriyle birlikte ne tarafa yönelmeyi tasarlıyor?”

“Denizci evine döndü, Andrea,” dedi Türk Arkaliya. “Savaşçı, evine döndü. Dünyayı gördüm, kandan payıma düşeni aldım, dünyalığımı yaptım ve artık dinlenme zamanım geldi.”

“Hâlâ büyümemişsin, hâlâ çocuksun,” dedi Andrea Doria. “Onca yolculuktan sonra, evin insana huzur verecek bir yer olduğunu sanıyorsun.”

III

16

Sanki bütün Floransalılar kardinal payesi taşıyormuş gibi

Sanki bütün Floransalılar kardinal payesi taşıyormuş gibi, şehrin hakir görülen yoksulları Şistine Şapeli’ne kapanan kırmızı cüppeli hazretlerin kararını beklemeyip erkenden harekete geçmiş, bir Medici’nin Papa seçilişini şenlik ateşleriyle kutlamaya başlamışlardı. Her meydandan dumanlar ve alevler yükseliyor, uzaktan bakınca şehirde büyük bir yangın çıkmış gibi görünüyordu. Günbatımında bu yana gelen bir yolcu –şu dakikada deniz tarafındaki yoldan buraya gelmekte olan, kısık gözleri, beyaz teni ve uzun siyah saçlarıyla memleketine dönen bir Floransalıdan çok Uzakdoğu ülkelerinden gelen egzotik bir yaratığı andıran, hatta kim bilir, belki de Çipango ya da Cipango, yani Japonya adasından bir samuray, Çin İmparatoru Kubilay Han’ın işgal güçlerini bertaraf eden gözüpek Kiuşu silahşorlarının torunlarından biri olan bu yolcu– büyük bir felaketin pençesindeki bir şehre yaklaşmakta olduğunu sanabilir, pekâlâ aniden durabilir, atının dizginlerine asılıp itaate alışkın, buyurgan elini havaya kaldırabilir, durum değerlendirmesi yapmak isteyebilirdi. Argalia sonraki aylarda bu anı sık sık hatırlayacaktı. Kardinaller meclisinin kararını ilan edişinden saatler önce yakılan şenlik ateşlerinin kehaneti gerçekleşti ve Medici ailesinden Kardinal Giovanni de’ Medici ya da X. Leo, gerçekten o gece papa ilan edilerek Floransa’daki kardeşi Duka Giuliano’yla güçlerini birleşirdi. “Bu piçlerin dizginleri yeniden ele geçirdiğini öğrendiğimde Cenova’da kalmalı, dünya aklını başına toplayana dek Doria’nın savaş gemileriyle denizlerde dolaşmalıydım,” dedi il Machia’ya, karşılaştıkları zaman, “fakat gerçek şu ki, Kara Göz’ü herkese göstermek istiyordum.”



“Âşık adam aptallaşır,” dedi Hükümdar, Mogor dell’Amore’ye. “Sevgilinin güzelliğini bütün çıplaklığıyla dünyaya sergilemek, onu kaybetmenin ilk adımıdır.”

“Kimse Kara Göz’e yüzünü açmasını emretmedi,” dedi yolcu. “Kendisi de kölesine böyle bir emir vermedi. Kara Göz kararını kendi iradesiyle

verdi, Ayna da öyle.”

Hükümdar sessiz kaldı. Zaman ve mekânın ötesinde, âşık oluyordu.



Kırk dört yaşındaki Niccolò “il Machia”, akşamüstü saatlerinde Percussina Hanı’nda değirmenci Frosino Uno, kasap Gabburra ve hancı Vettori ile kâğıt oynuyordu; birbirlerine hakaretler yağdıran bu üç adam, gürültülü masalarında oturan, onlara eşitleri gibi davranan, kaybedince iki defa, kazanınca üç defa yumruğunu masaya vuran, içkileri peş peşe yuvarlamakta hiçbirinden geri kalmayan ve oyun arkadaşlarına sevgili bitlerim diye hitap eden köyün efendisine ne olursa olsun kabalık etmemeye özen gösteriyorlardı ki, köyün bir baltaya sap olmaz, küfürbaz oduncusu Gaglioffo nefes nefese, gözleri heyecandan dört dönerek içeri daldı. “Yüz ya da daha fazla sayıda adam,” diye haykırdı, bir yandan kapının önünü işaret edip bir yandan nefes almaya çalışarak. “Yalan söylüyorsam dilimi eşekarısı soksun. Tepeden tırnağa silahlı adamlar, at üstünde devler var, bu yana geliyorlar!” Niccolò, oyun kâğıtlarını bırakmadan ayağa kalktı. “Demek ki ben artık ölü bir adam sayılırım dostlarım. Büyük Duka Giuliano nihayet canımı almaya karar vermiş olmalı. Zorlu günlerin sonunda zihnimi küflerden arındırmamı sağlayan bu keyifli akşamlar için sizlere teşekkür ederim, şimdi gidip karımla vedalaşsam iyi olacak.” Gaglioffo iki büklüm olmuş hızlı hızlı soluyor, böğrüne saplanan sancıyı hafifletmek için ellerini beline bastırıyordu. “Efendim,” dedi nefes nefese, “belki de buna gerek yoktur, efendim. Üzerlerindeki bizim üniformamız değil. Canı çıkasıca yabancılar bunlar, efendim, batasıca memleket Liguiria’dan, belki daha da uzaklardan gelmişler. Yanlarında at üstünde kadınlar da var, efendim. Kadınlar var yanlarında, yabancı kadınlar, efendim, o iki cadıya bakınca insan domuz gibi kızışıyor, fena oluyor. Yalanım varsa bu kadar girsin bana. Efendim.”

İyi, dürüst insanlar bunlar, diye düşündü il Machia, hemşerilerim iyi adamlar, Floransa halkının büyük çoğunluğu gibi beş para etmez hainler değil onlar. Floransa halkı cumhuriyete ihanet etmiş, Medicileri yeniden başa geçmeye davet etmişti. İkinci Kançılarya Sekreteri, gezgin diplomat ve Floransa milis kuvvetlerinin kurucusu Niccolò, gerçek bir cumhuriyetçiye yakışır biçimde hizmet ettiği insanların ihanetine uğramıştı. Cumhuriyetin ilgasından ve *Gonfaloniere* Pier Soderini’nin, cumhuriyetin en yüksek rütbeli görevlisi olan sancaktarın azledilmesinden sonra, il Machia da

görevden uzaklaştırılmıştı. On dört yıl boyunca sadakatle hizmet ettikleri insanlar, sadakate önem vermediklerini kanıtlamışlardı. İnsanlar güce açtılar. Il Machia'nın yakalanıp yeraltına, şehrin işkencecilerin beklediği bağırsaklarına götürülmesine izin vermişlerdi. Böyle insanlar ihtimamı hak etmiyorlardı. Cumhuriyeti hak etmiyorlardı. Böyleleri bir despot tarafından yönetilmeliydi. Kim bilir, belki dünyanın her yanında bütün insanlar böyleydi, tabii birlikte içki içip kâğıt ve tavlaya çok benzeyen *triche-tach* oynadığı bu köylüler ve Agostino Vespucci gibi birkaç eski arkadaşı hariç; neyse ki Ago'ya işkence etmemişlerdi, yeterince güçlü değildi o, ne isterlerse, her şeyi itiraf ettirir, sonra da öldürürlerdi, tabii işkence esnasında öldürmemişlerse. Fakat onların istediği il Machia'nın astı olan Ago değildi. Il Machia'nın canına susamışlardı.

Il Machia'yı hak etmiyorlardı. Bu köylüler onu hak ediyordu, ama halkın çoğu o pek sevgili zalim prensleri tarafından yönetilmeye layıktı. İşkence sırasında Il Machia'nın bedeninde dolaşan acı değil, bilgiydi. Bu öğretici bilgi halkına duyduğu güvenin son kırıntılarını da yok etmişti. Vatandaşlarına hizmet etmiş, onlar da hizmetlerine acıyla karşılık vermiş, onu yeraltındaki o ışıksız yere, isimsiz insanların isimsiz bedenlere isimsiz şeyler yaptığı, ismi olmayan yere göndermişlerdi; isimsiz, çünkü orada isimlerin önemi yoktu, orada önemi olan tek şey acıydı; itirafla, ardından ölümle sonlanan acı. İnsanlar il Machia'nın ölümünü istemiş, en azından yaşaması ya da ölmesinin onları hiç ilgilendirmediğini belli etmişlerdi. Bireylerin ruhani özgürlüğünün değeri düşüncesini dünyaya öğreten şehirde ona değer vermemiş, ruhunun özgürlüğüne aldırış bile etmemiş, bedenini tümden yoksaymışlardı. Hayatının on dört senesini dürüstçe, onurlu bir biçimde onlara hizmet ederek geçiren adamın bağımsız kişisel yaşamına, hayatta kalma hakkına aldırış etmemişlerdi. Böyle insanlardan umudu kesmek gerekiyordu. Sevgiden anlamıyorlardı, adalet nedir bilmiyorlardı; bundan dolayı önem taşımıyorlardı. Bu insanların hiç önemi yoktu. Bunlar birinci sınıf değil, ikinci sınıf insanlardı. Asıl önemli olan, despotlardı. İnsanların sevgisi kaypak ve kararsızdı, böylesi bir sevginin peşinden koşmaksa ahmaklıktı. Sevgi diye bir şey yoktu zaten. Sadece güç vardı.

Onurunu ve itibarını yavaş yavaş elinden almışlardı. Floransa sınırları dışına çıkması yasaklanmıştı, oysa il Machia seyahat etmeyi çok severdi. Uzun yıllar boyunca çalıştığı, ait olduğu yere, Vecchio Sarayı'na girmesi yasaklanmıştı. Medicilere yaltaklanmaktan başka bir şey bilmeyen, dalkavuklar dalkavuğu halefi Michelozzi tarafından zimmetine para

geçirmiş olma ihtimaline karşı sorguya çekilmiş, fakat cumhuriyete dürüstçe hizmet eden il Machia'ya çamur atmayı başaramamışlardı. Derken hiç tanımadığı bir adamın cebinden çıkan kâğıt parçasında ismini bulmuş, bu bahaneyle il Machia'yı isimsiz karanlığa hapsetmişlerdi. O sersemin adı Boscoli'ydi ve Medicilere karşı komplo düzenlemeye çalışan dört kişiden biriydi; bu beceriksiz komplocular öyle salaktılar ki teşebbüste bile bulunamadan kıskıvrak yakalanmışlardı. Boscoli'nin cebinde yaklaşık yirmi satırlık bir isim listesi bulunmuştu; sersem herife göre Medicilerin düşmanlarının listesiydi bu. İsimlerden biri, *Machiavelli* idi.

İşkence odasına düşen bir adamın duyuları bazı şeyleri asla unutmaz; ıslak karanlığı, insan dışkısının pis ve yapışkan kokusunu, sıçanları, çığlıkları. Bir adam işkence masasından geçti mi, bir parçası o acıyı daima hisseder. *Strappado* adı verilen ceza, bir insanı öldürmeden uygulanabilecek en acılı işkence yöntemlerinden biriydi. Kolları bileklerinden arkasında bağlandı, ipin ucu tavandan sarkan bir kasnağa geçirildi. İp çekilip vücudu havaya kaldırılınca bütün dünya omuzlarındaki yakıcı acıya dönüştü. Bu acı sadece Floransa'yı, Arno Nehri'ni ve İtalya'yı değil, Tanrı'nın bütün lütuflarını bir anda yok etmişti. Yeni Dünya acıdan ibaretti. Düşüncelerinin akışı kesilmeden hemen önce, birazdan olacaklara odaklanmamak için, il Machia öteki Yeni Dünya'yı ve Ago'nun kuzeni Amerigo'yu düşündü; Gonfaloniere Soderini'nin arkadaşı olan vahşi, gezgin Amerigo, Kolomb'la birlikte denizlere açılmış, Okyanus Denizi'nin gemileri bir lokmada yutabilecek canavarlarla dolu olmadığını, ekvatora ulaşınca suların ateşe, Uzakbatı'ya ulaşıldığı zaman çamura dönüşmediğini kanıtlamış, hepsinden önemlisi, alık Kolomb'un hiçbir zaman kavrayamadığı şeyi, Okyanus Denizi'nin uzak kıyısındaki toprakların Hindistan'a ait olmadığını fark etmişti; Hindistan'a hiç mi hiç benzemeyen bu kara parçası, tümüyle yeni bir dünyaydı. Peki bu yeni dünya Medicilerin emri üzerine inkâr edilir, bir fermanla yoksayılır ve çöken cumhuriyetle birlikte yerle bir olur, Soderini ve –kendisi de dahil olmak üzere– diğer kaybedenlerin düşerken beraberlerinde aşağı çektikleri başarısızlığa mahkûm bir fikre dönüşür müydü? Şanslı deniz kurdu, diye düşündü il Machia, Medici'nin bile ulaşamayacağı Sevilla'da emniyette. Amerigo yaşlı ve hastaydı, ama en azından güvendeydi ve onca zaman dolaşıp durduktan sonra huzur içinde ölebilecekti; il Machia bunları düşünürken bileklerine bağlı iplere asıldılar, ilk defa havaya kaldırıldı ve Yeni Dünya yok olup gitti, Eski Dünya da öyle.

İşkenceyi altı kere tekrarladılar ama hiçbir şeyi itiraf etmedim, çünkü itiraf edecek bir şey yoktu. İşkenceden sonra onu yeniden hücreye attılar, kapıyı kilitleyip onu orada unutmuş, kemirici karanlıkta yavaş yavaş ölmeye terk etmiş gibi yaptılar. Ve sonunda, beklemediği bir anda serbest bıraktılar. Onursuz bir yaşama, unutulup gitmeye, evlilik hayatına azat ettiler. Percussina'ya gönderdiler. Il Machia ve Ago Vespucci birlikte ormanda dolaşıp sohbet ederek vakit geçirdiler, adamotu kökü de aradılar, ama çocuklukları artık çok geride kalmıştı. Umutları yolun ilerisini aydınlatmak yerine bir harabe halinde arkalarında yatıyordu. Adamotu zamanı geçmişti onlar için. Ago, bir keresinde içkisine mandrake kökü atarak La Fiorentina'yı kendisine âşık etmeye çalışmıştı, ama akıllı Alessandra'nın karnı böyle numaralara toktu, adamotu köküne bağışıklığı vardı ve kendisini kandırmaya çalışan Ago'ya korkunç bir ceza vermişti. O gece, adamotu kökü iksirini içtikten sonra bütün hayatı boyunca alışkanlık haline getirdiği müşkülpesentlikten bir seferliğine vazgeçmiş, aşağı tabakadan bir zavallı olan Ago'yu kibirli yatağına almış, ona kırk beş dakika boyunca katıksız cennet mutluluğu yaşattıktan sonra birden yatağından ve odasından kovmuş, göndermeden önce adamotunun gizli lanetini hatırlatmış, adamotu kökünün etkisindeki bir kadınla sevişen erkeğin bütün geceyi aynı kadınla geçirmediği takdirde sekiz gün içinde öleceğini tekrarlamış, Ago'nun kalmasına izin vermek gibi bir niyeti olmadığını söylemişti. Büyü konusunda herkes gibi saplantılı olan batıl inançlı korkak kedi Ago sonraki sekiz günü sonunun geldiğine inanarak geçirmiş, ölümün organlarında dolaşmaya başladığını, soğuk parmaklarıyla bedenini okşadığını, testislerini ve kalbini avucuna alıp yavaş yavaş sıkmaya başladığını hissetmişti. Dokuzuncu günün sabahı uyanıp da sapasağlam olduğunu görmek de rahatlamasını sağlamamıştı. "Yaşayan bir ölü olmak," dedi il Machia'ya, "gerçek ölümden daha korkunç, çünkü yaşayan ölüler kırılan kalplerinin acısını hissetmeye devam ediyor."

Niccolò da yaşarken ölmek hakkında bir şeyler öğrenmişti, ölümden kılpayı kurtulmuş olmasına rağmen şimdi ölü bir köpek gibiydi, zavallı Ago gibi o da ölü sayılırdı; ikisi de hayattan azledilmiş, işlerinden kovulmuş, Alessandra Fiorentina'nın villası gibi önemli salonlardan kapı dışarı edilmiş, haklı nedenlerden dolayı gerçek varoluşları olduğuna inandıkları hayattan uzaklaştırılmışlardı. Evet, kalbi kırık köpekler gibiydiler, il Machia daha da beter durumdaydı, evli bir köpekti çünkü. Her gün akşam sofrasında karısının yüzüne bakıyor, ona söyleyecek hiçbir şey

bulamıyordu. Marietta, adı buydu işte, bunlar da çocuklarıydı, ikisinin çocukları, ikisinin çok, çok sayıda çocuğu; evet, aklı başında her insan gibi evlenmiş ve çocuk yapmıştı tabii, ama bunların hepsi başka bir çağda, il Machia'nın aldırışsız ihtişamın keyfini sürdüğü çağda, zinde ve hayat dolu kalmak için her gün başka bir kızla yattığı, bu arada karısıyla da en az altı kere birlikte olduğu çağda gerçekleşmişti. İç çamaşırlarını ve havlularını yamayan, hiçbir konuda hiçbir şey bilmeyen, kocasının felsefesini anlamayan, şakalarına gülmeyen karısı: Marietta Corsini. Dünya üzerindeki başka herkes il Machia'nın komik olduğunu düşünüyordu ama karısı düzanlamlardan yanaydı, bir erkeğin anlatmak istediği şeyi dosdoğru söylemesi gerektiğine inanıyor, erkeklerin kinayeler ve eğreltilemeleri kadınları kandırmak, neler olup bittiğini anlamadıklarını sandırmak için kullandığına inanıyordu. Il Machia onu seviyordu, buna hiç şüphe yoktu. Onu ailesinden biri gibi seviyordu. Kardeşçe. Onunla yataktayken yaptıklarının *yanlış* olduğuna dair belli belirsiz bir hisse kapılıyordu. Sanki kız kardeşiyle birlikteymiş, ilişkileri *ensest*'miş gibi geliyordu. Aslına bakılırsa, karısıyla yatarken içinde arzu uyandıran tek şey bu düşünceydi. Kendi kendine, *kız kardeşimi beceriyorum,* diyor ve boşalıyordu.

Her kadın kocasının düşüncelerini bilir, karısı da il Machia'nın aklından geçenleri biliyor ve mutsuz oluyordu. Gerçi kocası ona karşı nazikti, karısını kendince seviyordu. Madonna Marietta ve altı çocuğu, hepsi il Machia'nın eline bakıyordu. Marietta anlamsızca doğurgandı üstelik; dokunur dokunmaz balon gibi şişiyor, dokuz ay sonra bir Bernardo, Guido, Bartolomea, Totto, Primavera ve şu diğer oğlan, neydi adı, hah, Lodovico fırlıyordu karnından, babalığın sonu yoktu anlaşılan, üstelik bu günlerde zar zor para kazanıyordu. Signora Machiavelli. Peşinden atlı kovalıyormuş gibi hana daldı. Başına fırfırlı bir bone geçirmiş, saçları kontrolden çıkmış bukleler halinde yumurta biçimli yüzünün çevresine dağılmış, küçük, dolgun ağzı büzülmüş, ellerini ördek kanatları gibi telaşla sallıyordu; ördek demişken, badi badi yürüyordu. Il Machia'nın karısı paytak paytak yürüyordu. Paytak bir kadınla evliydi. Bu düşünceden sonra, bir daha asla onun mahrem yerlerine dokunamayacaktı herhalde. Zaten artık ona dokunması için hiçbir sebep yoktu.

"*Niccolò mio,*" diye haykırdı, evet, biraz da olsa ördek vaklamasını andıran sesiyle, "yoldan aşağı gelenleri gördün mü?"

"Kimmiş gelen, sevgili zevcem?" diye sordu il Machia, sabırsızlıkla.

“Yöremizin başına bela olacak birileri,” dedi Marietta. “Sanki Ölüm, atına atlamış geliyor, korkunç devleri peşinde, iblis kraliçeleri de yanında at sürüyor.”



İleride *l’ammaliatrice Angelica*, yani sözümona Floransa büyücüsü olarak ünlenecek ya da kötü şöhrete kavuşacak kadın Sant’Andrea in Percussina’ya gelirken, onu görmek isteyen erkekler tarlalarını bırakıp koştu, kadınlar hamurlu ellerini önlüklerine silerek mutfaklarından çıktı. Oduncular ormanlardan çıktı geldi, kasap Gabburra’nın oğlu kanlı elleriyle mezbahadan fırladı, çömlekçiler seramik fırınlarının başından ayrıldı. Değirmenci Frosino Uno’nun ikiz kardeşi Frosino Due üstü başı unla kaplı, değirmenden çıktı. İstanbul Yeniçerileri, savaş yaralarıyla kaplı bu sert adamlar kaçırılmayacak bir manzaraydı, beyaz atlar üstündeki dört İsviçreli albino devse bu bölgede kolay kolay görülmeyecek bir şeydi, atlılar alayının başındaki azametli adama gelince; beyaz, bembeyaz teni ve siyah, simsiyah saçlarıyla Signora Machiavelli’nin Azrail’e benzettiği bu solgun süvari hiç kuşkusuz dehşet vericiydi; önünden geçtiği çocuklar korkuyla siniyordu, çünkü ölüm meleği olsa da olmasa da, hayatı boyunca çok fazla ölüm gördüğü belliydi. Gerçekten Ölüm Meleği’yse bile, herkese tuhaf bir biçimde tanıdık geliyor, o bölgenin aksanıyla konuşuyordu, bunun üzerine insanlar Ölüm’ün her zaman yerel halktan biri gibi tecelli edip etmediğini düşünüp meraklandılar; acaba ölüm gittiği yerin lehçesini konuşan, herkesin sırlarını bilen ve insanı alıp gölgeler dünyasına götürürken bile yöreye özgü şakalar yapan bir varlık olabilir miydi?

Fakat dikkatleri en çok çeken alaydaki iki kadın, Marietta Corsini Machiavelli’nin “şeytan kraliçeleri” oldu. Erkek gibi ata biniyor, eyer üstünde hafifçe inip kalkarak ilerlerken seyreden kadınlara nefeslerini tutturuyor, erkekleri de başka bir nedenden dolayı nefessiz bırakıyorlardı; çehreleri aydınlanmış gibi parlıyor, peçelerini açtıkları o ilk günlerde sanki bakanların gözlerindeki ışıkları çekip yutuyor, sonra da kendi kişisel ihtişamlarını, hipnotize edici, hayal gücünü uyandırıcı bir etkiyle yeniden dışarı yansıtıyorlardı. İkiz Frosino kardeşler, yakın gelecekte bu hanımlarla çifte düğün yapmaya karar verip hayallere daldılar. Ancak hezeyanlarına rağmen bu göz kamaştırıcı hanımların ikiz olmadıklarını, hatta akraba bile olmadıklarını anlayacak kadar dikkatliydiler. “Önde giden hanım, diğeri onun nedimesi olmalı,” diyen üstü başı unla kaplı Frosino Due, kardeşlerin

şair ruhlusu olarak ekledi: “Güneş ve ay, ses ve yankı, gökyüzü ve onun göldeki yansıması gibiler.” Kardeşi derdini kestirmeden anlatırdı. “O zaman ilk hanım benim, diğeri de senin olsun,” dedi Frosino Uno. “İkincisi de çok güzel, buna hiç şüphe yok, ikinciyi alınca haksızlığa uğramış olmazsın, ama seninki birincinin yanında görünmez oluyor. Seninkinin de güzel olduğunu görmek için tek gözünü kapayıp benimkini görmemek gerek.” On bir dakika farkla kardeşinden daha büyük olduğu için seçim önceliği ayrıcalığını doğal hakkı olarak görüyordu. Frosino Due itiraz etmek üzereydi ki, kadınların ilki, nedime değil de hanım olan dönüp değirmenci kardeşlere bakarak kusursuz İtalyancasıyla yol arkadaşına hitap etti:

“Ne dersin, Angelica’cığım?”

“Angelica’cığım, kendilerince bazı basit hoşlukları olduğunu kabul etmemek haksızlık olur.”

“Elbette bize yasak, biliyorsun Angelica’cığım.”

“Angelica’cığım, bilmez miyim hiç? Belki onları rüyalarında ziyaret ederiz.”

“İkimiz o ikisini mi ziyaret edeceğiz, Angelica’cığım?”

“Angelica’cığım, rüyaları öyle daha güzel olur.”

Demek ki melektiler. Şeytan değil, zihin okuyan melektiler. Güzelce katlanmış kanatlarını giysilerinin altına saklamışlardı şüphesiz. Frosino kardeşler kıpkırmızı oldular, ezilip büzüldüler ve duyan oldu mu diye çılgınca çevrelerine bakmaya başladılar, fakat at üstündeki meleklerin sesini onlardan başka kimse duymamıştı anlaşılan. Tabii bu olanaksızdı, demek ki gerçekten olağanüstü bir şeyler olmuştu. İlahî bir şey veya gizemcilikle ilgili bir şey. Fakat melekti bunlar, birer melekti. Paylaştıkları adı, “Angelica”yı hiçbir iblis kendine yakıştıramazdı. Onlar gibi adamların ancak rüyasında görebileceği keyifleri yaşatacaklarını söylemişlerdi değirmencilere. Cennetin keyiflerini tattıracaklardı. Kıkırdamaya başlayan iki kardeş, dönüp bacaklarının bütün gücüyle değirmene doğru bir koşu tutturdular. Kasap Gabburra, “Nereye yahu?” diye seslendi iki kardeşin arkasından, ama bir an önce yatıp gözlerini kapamak zorunda olduklarını ona nasıl anlatacaklardı ki? Çabucak uykuya dalmanın çok önemli olduğunu, daha önce asla bu kadar önemli olmadığını nasıl açıklayacaklardı?

Süvari alayı, Vettori’nin hanının önünde durdu. Yorgun atların kişnemelerinden başka hiçbir sesin duyulmadığı bir sessizlik çöktü. Il Machia da oradaki herkes gibi gözlerini iki kadına dikmişti, solgun savaşçı

ağzını açıp Argalia'nın sesiyle konuşmaya başlayınca güzel bir yerden sürüklenerek götürülüp pis kokulu bir lağım çukuruna atılmış gibi hissetti kendini. "Neyin var Niccolò?" diyordu ses, "Arkadaşlarını unutmak, kendini unutmak demektir, bunu bilmiyor musun?" Marietta korkuyla kocasına sıkı sıkı yapıştı. "Eğer bugün Ölüm'le arkadaş olmaya kalkarsan," dedi, "hava kararmadan çocuklarını öksüz bırakırsın." Il Machia, sarhoş edici bir esintinin etkisini üzerinden atmaya çalışır gibi silkindi. Soğuk bakışlarını süvarinin gözlerine dikti. "Başlangıçta üç arkadaş vardı," dedi yumuşak bir sesle. "Niccolò 'il Machia', Agostino Vespucci ve Antonino Argalia. Çocuklukları büyülü bir ormanda geçti. Derken veba, Nino'nun ailesini alıp götürdü. Nino kendi talihini yaratmak için yollara düştü ve arkadaşları bir daha ondan haber alamadılar." Marietta bir kocasına bir yabancıya bakıyor, neler olup bittiğini yavaş yavaş anlamaya başladığı yüzünden okunuyordu.

"Sonra," dedi Niccolò, "uzun yıllar boyunca ülkesine ve Tanrısına karşı haince savaşan, ruhunu Cehennem'e mahkûm eden ve bedenini işkence sehpasına layık hale getiren Paşa Argalia, adı bile bir yalana dönüşen Arkaliya, Arqalia veya El Haliya, artık onun memleketi olmayan topraklara döndü."

Il Machia dindar bir adam değildi ama Hıristiyan'dı. Kiliseye gitmez ama Hıristiyanlığın tek gerçek din olduğuna inanırdı. Dönemin savaşlarının çoğundan papaların sorumlu olduğunu iddia eder, piskopos ve kardinallerin çoğunun suçlu olduğunu düşünürdü, ama aynı kardinaller ve piskoposlar Machiavelli'nin dünyanın doğası hakkında söylediklerini prenslerden daha çok beğeniyorlardı. Handaki arkadaşlarına, Papalık Mahkemesi Curia'nın yozlaşmasının İtalyanları dinden nasıl soğuttuğu hakkında söylevler verirdi, ama bir tanrıtanımaz değildi, kesinlikle değildi, Müslüman Sultan'ın devlet yönetimi hakkında öğrenmek istediği ve hatta övmeye değer bulduğu pek çok şey vardı, ama böyle bir hükümdarın hizmetine girme düşüncesinden bile iğreniyordu.

Üstelik Bellek Sarayı meselesi de vardı, güzeller güzeli Bourgeli Angélique Coeur, melek kalpli kızcağız, bedenine ve zihnine yapılanlar yüzünden camdan aşağı, ölümüne atlamıştı. Ancak belli nedenlerden dolayı bu konuyu karısının önünde açması mümkün değildi, karısı kıskanç bir kadındı, üstelik onun karakterindeki bu kusurun nedeni de kendisiydi, yaşlı ama hâlâ aşkla dolu bir adamdı çünkü; karısını sevmiyor, en azından o anlamda sevmiyor, fakat aslında Barbera Raffacani Salutati denen kızı

seviyordu, kontralto sesli operacı kızı, tatlı tatlı şarkı söyleyen, performansı, üstelik sadece sahnede de değil, harika olan genç kadını seviyordu, evet, Barbera, Barbera, evet! Eskisi kadar genç değildi belki, ama hâlâ Niccolò'dan çok gençti, üstelik beklenmedik bir biçimde, gençliğinin taze yılları boyunca gri saçlı bir adamı sevmeye de hazırdı... böylelikle, kısacası, diğer türlü davranırsa neler olacağını hesaplayan Niccolò, konuşmasına dine küfretme ve vatana hıyanet konuları üzerinden devam etmeye karar verdi.

“Sayın Paşa,” diye selamladı çocukluk arkadaşını, yarasa kanadı gibi kaşları onu tasvip etmediğini belli eden bir ifadeyle kıvrılmıştı, “bir kâfirin burada, Hıristiyan topraklarında ne işi olabilir, açıklar mısınız?”

“Bir ricada bulunmaya geldim,” diye cevap verdi Argalia, “ama kendim için değil.”



İki çocukluk arkadaşı il Machia'nın yazı odasına kapanıp kitaplar ve kâğıt yığınları arasında bir saatten fazla baş başa konuştular. Hava kararmaya başladı. Köylülerin çoğu dağıldı, işlerinin başına döndüler, ama bir o kadarı da kalıp beklemeye devam etti. Yeniçeriler atlarının üzerinde hareketsiz bekledi, iki hanım da öyle, sadece Machiavelli'nin hizmetçisinin ikram ettiği suyu kabul ettiler. Gece çökerken iki adam dışarı çıktı, bir tür anlaşmaya vardıkları belli oluyordu. Argalia'nın bir işaretiyle Yeniçeriler atlarından indi, Kara Göz ve Ayna'sının attan inmesine Argalia bizzat yardım etti. Askerler bu gece orada kamp yapacaklardı, bazıları Greve yakınlarındaki küçük tarlada, bazıları Fontalla'daki Il Poggio Çiftliği'nde ve Monte Pagliano'da kalacaktı. Dört İsviçre devi La Strada Villası'nın bahçesine kurulacak çadırda yatacak, villada kalanlara muhafızlık yapacaktı. Askerler dinlenip dinçleşir dinçleşmez alay yeniden yola koyulacaktı. Fakat çok değerli şeyleri geride bırakacaklardı.

Niccolò kadınların, yabancı hanımların, *Mogor* Prensesi ve nedimesinin orada kalacağını bildirdi karısına. Marietta bu haberi idam hükmü gibi karşıladı. Güzellik tarafından öldürülecek, kocasının bitmez tükenmez şehvet düşkünlüğünün alevleri arasında can verecekti. Percussina sakinlerinin hayat boyu gördüğü en güzel ve çekici kadınlar –şeytan kraliçeler– onun çatısının altında kalacak, onların varlığı neticesinde kendisi, Marietta yok olup gidecekti. Sadece o iki kadın var olacaktı. Kendisine, kocasının var olmayan karısı rolünü oynamak düşecekti. Yemek

saatinde masa donatılacak, çamaşırlar yıkanacak, ev derlenip toplanacak, ama kocası bunları kimin yaptığını fark etmeyecekti, çünkü ezici cazibeleriyle Marietta'yı silip yok edecek olan yabancı cadıların gözlerinde kendini kaybedecekti. Çocukları başka yere götürmek, belki Roma Yolu kenarında, sekiz kanal kenarındaki eve taşımak gerekecek, Marietta hem oraya hem La Strada'ya yetişmek için kendini paralayacaktı, olacak şey değildi, imkânsızdı bu iş, izin vermeyecekti.

Oracıkta, herkesin ortasında, bütün köyün, albino devlerin ve ölümden dönen Argalia olduğu sonradan anlaşılan Ölüm'ün bakışları altında kocasını azarlamaya başladı, ama il Machia elini havaya kaldırdı ve bir an için yeniden kısa zaman öncesine kadar olduğu Floransa asilzadesine dönüştü; Marietta kocasının aklında işten başka bir şey olmadığını anladı ve sustu.

"Tamam," dedi. "Ama evimiz prenseslere layık bir saray değil, şikâyet etmesinler yeter."

Kadın düşkünü kocasıyla on bir yıl evli kalmak Signora Marietta'nın sinirlerini iyice aşındırmış, kocası da zaman içinde utanmazlığı iyice ele almış, onu evden kaçıran, örneğin şu Barbera denen şıllığın evine gönderenin karısının asabiliği olduğunu iddia etmeye başlamıştı. Ciyaklayan Salutati'nin niyeti belliydi, Marietta Corsini'den uzun yaşamayı, sonra onun krallığını ele geçirmeyi tasarlıyordu kaltak; Marietta'dan sonra La Strada Villası'nın ana yatak odasına yerleşecek, evin hanımı, Niccolò'nun çocuklarının anası olacaktı. Oysa Marietta kafasına koymuştu, yüz bir yaşına kadar yaşayacak, rakibesinin cenazesine gidecek, kambur ayın altında onun yoksullar mezarlığındaki mezarının üzerinde dans edecekti. Hayallerinin şiddeti yüzünden dehşete düşmüş olsa da, bu hayallerin kendisi hakkında bazı gerçekleri ifşa ettiklerini inkâr etmekten vazgeçmişti. Bir kadının ölümüne sevinebilecek biriydi. Hatta bu ölümün gelişini hızlandırmayı bile düşünebiliyordu. Yalnız bunu yapacaksa cinayet işlemesi gerekecekti, çünkü cadılıktan hemen hiç anlamıyor, bu yüzden büyüleri genelde tutmuyordu. Bir keresinde kocasıyla sevişmeden önce, daha doğrusu onu kendisiyle sevişmeye zorlamadan önce bütün vücudunu kutsal bir merhemle ovmuştu, cadılıkta daha becerikli olsaydı kocasını sonsuza dek kendine bağlayabilirdi. Ama kocası ertesi akşam her zamanki gibi Barbera'nın evine gitmiş, Marietta onun uzaklaşan sırtına bakarak sövüp saymış, kutsanmış yağın mukaddesliğine bile saygısı olmayan fahişe düşkünü bir dinsiz olduğunu haykırmıştı.

Kocası onu duymamıştı tabii, ama çocuklar duymuştu; gözleri her yerdeydi onların, kulakları her şeyi duyardı, evin fısıldayan vicdanlarıydı çocuklar. Karınlarını doyurmak, giysilerini yamamak, ateşlendiklerinde alınlarına soğuk bezler koymak zorunda olmasa, onları kutsal ruhları olarak kabul edebilirdi. Çocukları gerçekti, ama Marietta'nın öfkesi ve kıskançlığı onlardan daha gerçekti ve onları, çocuklarını aklının bir köşesine itmesine neden oluyordu. Çocuklar gözlerden, kulaklardan, ağızlardan ve geceleri alıp verilen tatlı soluklardan ibaretti. Hayatının merkezinde değil, kenarındaydılar. Marietta'nın görüş alanını kaplayan şey bu adamdı, kocasıydı; bu asık suratlı, bilgili ve kültürlü, çekici fiyasko; hayatta neyin gerçekten değerli olduğunu hâlâ anlamamış olan bu kovulmuş, sürülmüş adam; *strappado* bile ona sevginin ve sadeliğin değerini öğretememiş, bütün hayatını ve çalışmalarını adayarak hizmet ettiği vatandaşlar tarafından inkâr edilmek bile sevgisini ve sadakatini umuma değil de yuvasına yakın olan insanlara sunmanın daha doğru olduğunu aklına sokamamıştı. Hanım hanımcık bir eşi vardı, kocasına sevgiyle bağlıydı, ama o basit ve genç bir kaltağın peşinden koşmayı tercih ediyordu. Onurlu ve bilgili bir adamdı, küçük ama ailesine yeten bir mülkü vardı, oysa her gün Medicilerin sarayına mektuplar yazarak küçük bir memuriyet alabilmek için gurursuzca yalvarıyor, kendini küçük düşürüyordu. Dalkavukça mektuplardı bunlar, onun karanlık, şüpheci dehasına yakışmayan, ruh tüketici sözcüklerle yazılmışlardı. Kocası, üzerine titremesi gereken şeyleri; babadan kalma bu alçakgönüllü mülkü, bu toprakları, bu evleri, ormanları, tarlaları ve dünyanın bu köşesinin naçiz tanrıçası olan kadını hakir görüyordu.

Basit şeyler. Şafaktan önce tuzaklarla avlanan ardıç kuşları, yüklü asmalar, hayvanlar, çiftlik. Burada okumaya ve yazmaya, zihninin gücüyle her prense rakip olmaya imkân buluyordu. En büyük gücü zihniydi, aslında önemli olan her şey hâlâ zihnindeydi, ama o sadece büyük düş kırıklığını, acı veren azledilişini düşünüyor, kamışını sokacak yeni bir delik bulmakla ilgileniyordu. Ya da kamışını o özel dinlenme yerine, şarkı söyleyen şıllığa, Barbera'ya sokmakla. Adamotu köküyle ilgili yeni oyununu hangi kasabada sergileyecek olsalar, Niccolò bekleyen insanları eğlendirmek için aralarda onu sahneye çıkartıp şarkı söyletiyordu. Seyircilerin kulakları zonklayarak tiksinti içinde kaçmaması şaşırtıcıydı. Sadık eşinin Niccolò'nun şarabına hâlâ zehir karıştırmamış olması da öyle. Namuslu kadınlar yaşlanıp

çürürken Tanrı'nın Barbera gibi şıllıkların servet edinmesine izin vermesi de hayret uyandırıcıydı.

"Belki de artık," dedi Marietta kendi kendine, "o uluyan inekle ortak bir yönümüz var. Belki de oturup Floransa'daki mutlu hayatımızı altüst etmeye gelen bu cadılar hakkında konuşmalıyız onunla."



Niccolò, her akşam mühim şahısların ölüleriyle sohbet etmeyi alışkanlık haline getirdiği çalışma odasında şimdi çocukluk arkadaşıyla yüz yüze duruyordu; ya içinden taşan düşmanlığı bir kenara bırakacak ya da ikisi ömür boyu düşman kalacaklardı. Sessizce ölülerden öğüt istedi. Eski dünyanın kahramanları ve baş kötüleriyle, felsefecileri ve savaşçılarıyla senli benliydi. Odasında yalnız başına kaldığında il Machia'nın çevresine toplanır, tartışmaya veya izahatlar vermeye başlar, olmadı onu ölümsüz seferberliklerinden birine götürürlerdi. Sparta Hükümdarı Nabis'in şehrini Roma'ya ve Yunanistan'ın geri kalanına karşı nasıl savunduğunu gördüğünde; bir çömlekçinin oğlu olan Sicilyalı Agathokles'in yaptığı kötülükler aracılığıyla Syrakusa krallığına yükselişini izlediğinde; Pers Kralı Büyük Dareios'a karşı giriştiği seferde Makedonyalı İskender'le birlikte at sürdüğünde; işte o zaman zihninin perdelerinin aralandığını hissediyor, dünyayı daha net görüyordu. Geçmiş öyle bir kandildi ki doğru yönlendirilirse bugünü bütün lambalardan daha parlak bir ışıkla aydınlatabilirdi. Yücelik, kuşaktan kuşağa devredilen kutsal bir Olympos meşalesi gibiydi. İskender kendine Akhilleus'u örnek almış, Caesar İskender'in ayak izlerini takip etmiş, bu böyle devam etmişti. Kavrayış da böyle bir alevdi. Bilgi, basitçe insan zihninde doğmazdı; olsa olsa yeniden doğardı. Bilgeliğin bir çağdan sonraki çağa aktarılması, yeniden doğuşlar döngüsü; bilgelik buydu. Geriye kalan her şey barbarlıktı.

Öyle ama, barbarlar her yerdeydi, her yerde ve muzafferdiler. Bu fasılasız savaşlar devrinde İsviçreliler, Fransızlar, İspanyollar, Almanlar, hepsi İtalya'yı ayakları altında çiğniyorlardı. Fransızlar, işgal ettikleri İtalyan toprağında Papa'yla, Venedikliler, İspanyollar ve Almanlarla savaşmıştı. Sonra birden dengeler değişmiş, Fransızlar, Papa, Venedikliler ve Floransa ittifak yapıp Milanolularla çarpışmıştı. Arkasından Papa, Fransa, İspanya ve Almanlar Fransızlarla savaşa tutuşmuştu. Derken Papa, Venedik, İspanya ve Almanya Fransa'ya savaş açmıştı. Ondan sonra İsviçreliler Lombardia'ya girmişti. Fransa'yla savaşmışlardı. İtalya bir

savaş panayırına dönmüş, bu ülkedeki savaşlar eş değiştirmeli salon danslarına ya da müzik susunca insanların boş sandalyeleri kapmaya çalıştığı oyunlardan birine benzemişti. Üstelik, sadece İtalyan askerlerden oluşan hiçbir ordu bu savaşlarda sınırların ötesinden gelen düşmanlara karşı koymayı başaramamıştı.

Sonunda arkadaşıyla uzlaşmaya karar vermesine neden olan şey, işte bu düşüncelerdi. Barbarlar bu topraklardan atılacaksa, o zaman belki İtalya'nın da kendisi için savaşacak bir barbara ihtiyacı vardı. Belki de uzun yıllar boyunca barbarlarla birlikte yaşayan, sonunda vücut bulmuş Ölüm'ü andıracak kadar dehşetli bir barbar savaşçıya dönüşen Argalia, ülkenin çok ihtiyaç duyduğu kurtarıcı olabilirdi. Gömleğine lale desenleri işlenmişti. Muhteşem ölüler bu fikri onaylayarak, "Laleler arasında ölüm," diye fısıldadılar Niccolò'nun kulağına. "Belki de bu Floransalı Osmanlı şehrin uğur çiçeği olacaktır."

Uzun uzun düşündükten sonra, il Machia yavaşça elini Argalia'ya uzattı. "İtalya'yı kurtarabilirsen, onun mesihi olabilirsen," dedi, "yolculuğunun Tanrı'nın inayeti olduğu anlaşılacaktır belki, kim bilir."

Argalia, il Machia'nın dinî benzetmelerine itiraz etti. "Tamam o zaman," diye hemen kabullendi il Machia. "Sana 'mesih' demek fazla uygun düşmedi, kabul ediyorum. Onun yerine 'piç kurusu' diyelim."

Andrea Doria, Argalia'yı evine dönüp huzur içinde yaşayıp gitme fikrinden vazgeçirmişti. "Duka Giuliano ne diyecek sanıyorsun?" diye sormuştu yaşlı Condottiere, "*'Evinize hoşgeldiniz, tepeden tırnağa silahlı Hain Korsan, Hıristiyan Katili Yeniçeri, savaş meydanlarında pişmiş yüz bir kişilik Yeniçeri ordunuz ve albino devlerinizle yuvanıza hoş geldiniz, barış ve huzur içinde yaşamaktan başka bir niyetiniz olmadığına inanıyorum elbette, herhalde bu beyefendiler de bundan sonra bahçe işlerinizle ilgilenir, uşaklık, marangozluk, boyacılık yaparlar, değil mi?'* Anlatacağın masala ancak bebekler inanır. Sen bu savaş çığırtkanı halinle şehre girer girmez bütün milis kuvvetlerini kelleni almaya gönderir. Yani, Floransa'ya adımını attığın anda ölü bir adamsın, tabii eğer..." Eğer ne, diye sormak zorunda kalmıştı Argalia. "Eğer ona seni kiralayıp orduların başına geçirmesini söylersem o zaman başka, çünkü böyle bir adama çok ihtiyacı var. Zaten başka şansın da yok," demişti yaşlı adam. "Bizim gibiler için emeklilik hayatı diye bir şey yoktur."

"Duka'ya hiç güvenmiyorum," dedi Argalia, il Machia'ya. "Ona bakarsan Doria'ya da fazla güvendiğimi söyleyemem. Her zaman piçin

tekiydi, yaşlandıkça kalbinin yumuşadığını sanmam. Belki de Giuliano'ya bir haberci göndermiş, şehir duvarlarından içeri adımımı atar atmaz kellemi uçurtmasını söylemiştir. Bunu yapabilecek kadar merhametsiz bir adamdır. Belki de o gün kendini cömert hissediyordu ve beni eski zamanların hatırına gerçekten de Duka'ya tavsiye etti. İşin aslını öğrenmeden kadınları şehre götürmek istemiyorum."

Niccolò, acı bir sesle, "Ben işin aslını sana anlatayım," dedi. "Floransa'nın şu anki mutlak hâkimi bir Medici. Papa da bir Medici. Burada insanlar Tanrı'nın bile bir Medici olduğunu söylüyorlar, Şeytan'a gelince; onun da Medici ailesinden olduğuna hiç şüphe yok. Ben de Mediciler yüzünden buraya kısıldım kaldım, sığır yetiştirip birkaç karış toprağı ekerek, yakacak odun satarak iki yakamı bir araya getirmeye çalışıyorum, arkadaşın Ago da açıkta kaldı. Hayatımız boyunca Floransa'ya hizmet etmenin bedelini böyle ödettiler bize. Şimdi de sen çıkageldin, hayatını Tanrı'ya küfretmekle ve ülkene hıyanetle geçirmişsin, ama buradaki herkesin gördüğü şeyi Duka da senin soğuk gözlerinde okuyacak, yani adam öldürmeyi iyi becerdiğini anlayacak ve kendi ellerimle kurduğum milis kuvvetlerini, zengin şehrimizin iki kuruşun hesabını yapan hasis vatandaşlarını daimi bir orduya ihtiyacımız olduğuna güçbela ikna ederek yarattığım milis kuvvetlerini, eğittiğim ve büyük kuşatmada başarıyla savaşa götürdüğüm, eski topraklarımızdaki Pisa'yı yeniden almamızı sağlayan milis kuvvetlerini büyük olasılıkla senin komutana teslim edecek ve ahlaksızlıkla, vurgunculukla geçirdiğin sefih hayatının ödülü o yurttaşlar ordusu, yani benim ordum olacak; böyle bir durumla karşılaşınca dinin öğretilerine, özellikle de erdemin en nihayetinde ödüllendirileceğine ve günahın cezasız kalmayacağına inanmak ne kadar zor geliyor insana, öyle değil mi?"

"Ben haber gönderip yanıma çağırtana kadar iki hanıma iyi bak," dedi Argalia, "şansım yaver gider de tayin edilirsem senin için bir şeyler yapmaya çalışırım, tabii küçük Ago için de."

"Mükemmel," dedi il Machia. "Yani şimdi sen bana iyilik yapmış olacaksın, öyle mi?"



Hayat, Agostino Vespucci'ye ağır darbeler vurmuştu, Ago artık daha farklı bir adamdı, daha keyifsizdi, daha az küfür ediyordu, yenilmişti. Il Machia gibi şehirden sürülmemişti, günlerini Ognissanti'deki evde ya da

onca nefret ettiği yağ, yün, şarap ve ipek ticarethanelerinde çalışarak geçiriyor, ama sık sık Sant'Andrea in Percussina'ya gidip mandrake ormanında tek başına sırtüstü yatıyor, handa Niccolò'yla buluşup içki içme ve *triche-tach* oynama zamanı gelene dek yattığı yerde yaprakları ve kuşları seyrediyordu. Altın rengi parlak saçları erkenden kırlaşmış ve azalmıştı, olduğundan daha yaşlı görünüyordu. Evlenmemişti, eskiden olduğu gibi hevesle sık sık genelevlere gittiği de yoktu. İşini kaybetmek hırsını yok etmiş, Alessandra Fiorentina'nın yatağında aşağılanmak cinsel arzusunu köreltmişti. Artık pejmürde giyiniyordu, hatta pintileşmeye bile başlamıştı, oysa bunlara gerek yoktu, çünkü maaşını kaybetmesine rağmen Vespucci servetinden faydalanabilirdi. Il Machia'nın Floransa'dan ayrılıp Percussina'ya gideceği günün arifesinde arkadaşı için bir akşam yemeği düzenlemiş, gecenin sonunda bütün misafirlere on dört *soldi*'lik birer fatura vermiş, hatta bir tanesini de Niccolò'nun eline tutuşturmuştu. Il Machia'nın yanında o kadar para yoktu, cebinden sadece on bir *soldi* çıkmıştı. O geceden beri Ago sık sık üç *soldi* borcu olduğunu ona hatırlatıp duruyordu.

Fakat il Machia sonradan cimrileşen arkadaşının bu özelliğini yüzüne vurmaktan kaçmıyordu, çünkü uzun yıllar hizmet ettikleri şehir tarafından inkâr edilmenin onun için daha ağır bir darbe olduğuna inanıyor, sevgilisi tarafından terk edilmenin reddedilen âşığın karakterinde her türlü tuhaflığa neden olabileceğini düşünüyordu. Üç arkadaş arasında hiçbir zaman yolculuk etme ihtiyacı duymamış olan bir tek oydu, Floransa onun ihtiyaç duyduğu her şey, hatta daha da fazlasıydı. Il Machia bir şehri yitirmiş olabilirdi, oysa Ago'yu bütün dünyası düş kırıklığına uğratmıştı. Bazen dönmemek üzere Floransa'dan ayrılmaktan, Amerigo'nun peşinden İspanya'ya gitmekten, Okyanus Denizi'nin diğer yakasına yelken açmaktan söz ediyordu. Ama bu yolculuk tasarıları hakkında atıp tutarken hiç keyif almadığı belliydi; sanki hayat ve ölüm arasındaki geçidi nasıl aşacağını tarif eder gibiydi. Kuzeni Amerigo'nun ölüm haberi onu daha da hüzünlendirdi. Yabancı bir gökyüzünün altında ölüp gitmeye iyiden iyiye niyetlenmiş gibiydi.

Diğer eski arkadaşları kavgacı tiplere dönüşmüşlerdi. Biagio Buonaccorsi ve Andrea di Romolo hem birbirlerinden, hem de Ago ve il Machia'dan ayrılmışlardı. Ama Vespucci ve Machiavelli arkadaşlıklarını korumuşlardı, işte bu yüzden Ago, il Machia'yla birlikte kuş avına gitmek için şafak sökerken at üstünde La Strada Villası'na geldi, bir anda çevresini sarıp orada ne işi olduğunu soran dört tane dev gibi adamla karşılaşınca da

korkudan öleceğini sandı. Uzun bir pelerine sarınarak evden dışarı fırlayan il Machia arkadaşının kimliğini açıklayınca, devler Ago'ya canayakın davrandılar. Aslına bakılırsa, Argalia'nın da gayet iyi bildiği üzere, bu dört İsviçreli Yeniçeri dedikoduyu hastalık derecesinde seviyordu, dördü de pazaryerindeki balıkçı karılar kadar gevezeydi ve küçük kafeslerdeki karaağaç dallarına ökse sürmek için eve dönen il Machia'yı beklerken, Otho, Botho, Clotho ve D'Artagnan, Ago'yla bol bol çene çalıp son gelişmeleri ona öyle detaylı bir biçimde özetlediler ki, iğdiş edilmiş gibi hissizlik içinde geçirdiği uzun yıllardan sonra, Ago ilk defa içinde cinsel arzunun karıncalandığını hissetti. Bu iki kadın gerçekten görmeye değer yaratıklar olmalıydı. Bir süre sonra, sırtına astığı boş kafeslerle iflas etmiş bir tablacıya benzeyen Niccolò çıkageldi ve iki arkadaş ormana doğru ilerlemeye başladılar.

Sabah sisi dağılmaya başlamıştı. "Ardıç kuşlarının göç mevsimi geçince," dedi il Machia, "bu küçük zevkimizden bile mahrum kalacağız." Ama gözlerinde Ago'nun uzun zamandır görmediği bir ışıltı vardı ve bunu fark eden arkadaşı fazla dayanamadı: "Demek gerçekten muhteşemler, öyle mi?"

Il Machia'nın eski sırıtışı da yeniden yüzünde belirdi. "En tuhafı ne, biliyor musun," dedi. "Karımın dırdırı bile bıçak gibi kesiliverdi."

Prenses Kara Göz ve Ayna'sı Machiavellilerin evinden içeri adım atar atmaz, Marietta Corsini aptalca davranmış olduğunu fark etmişti. İki yabancı kadının peşinden eve hem acı hem tatlı bir koku dolmuş, aynı koku çabucak koridorlara yayılmış, merdivenlerden çıkıp evin her köşesine sinmiş, bu zengin kokuyu içine çeken Marietta hayatının sandığı kadar zor olmadığını, kocasının onu sevdiğini, çocuklarının terbiyeli olduğunu ve bu iki hanımın şimdiye dek evinde ağırlama şansına eriştiği en kalburüstü konuklar olduğunu düşünmeye başlamıştı. Şehre gitmeden önce bir gece dinlenmek isteyen Argalia, il Machia'nın çalışma odasındaki koltukta yatacaktı; Marietta Prenses'e misafir odasını gösterdi ve nedimesinin bu gecelik çocuklardan birinin odasında kalmasının uygun olup olmayacağını sordu. Kara Göz parmağını ev sahibesinin dudaklarına götürdü ve "Bu oda her ikimiz için de mükemmel," diye fısıldadı kulağına. Marietta tuhaf bir mutlulukla yatmaya gitti ve kocası da yatağa gelince ona iki hanımın aynı odada kalmayı tercih ettiğini anlattı, bu karara şaşırmış değildi üstelik. Kocası, "Boş ver o kadınları," deyince Marietta'nın kalbi neşeyle çarpmaya

başladı. "İstediğim tek kadın burada, kollarımın arasında." Oda, Prenses'in acı-tatlı parfümüyle doluydu.

Kara Göz'e gelince; Ayna'yla birlikte odaya girip kapıyı arkalarından kapatır kapatmaz beklenmedik bir varoluşsal dehşet seli içinde boğulur gibi hissetti kendini. Bu melankolik hallere arada bir kapılıyordu, ama hâlâ onlara karşı tetikte olmayı öğrenememişti. Hayatı boyunca iradesini kullanarak bir şeyleri gerçekleştirmişti, ama bazen o da yalpalıyor ve devriliyordu. Hayatını erkeklerin aşkı üzerine, istediği zaman erkeklerin aşkını uyandırabilme becerisi üzerine kurmuştu, ama kendine benliği hakkında en karanlık soruları sorduğunda, ruhunun yalnızlığının ve kayıplarının ağırlığı altında çatırdamaya başladığını hissettiğinde hiçbir erkeğin aşkının faydası olmuyordu. Nihayetinde, hayatının zaman zaman kaçınılmaz biçimde aşkı ve benliği arasında tercihte bulunmasını isteyeceğini, bu kriz anları geldiğinde aşkı seçmemesi gerektiğini anlamıştı. Aşkı seçmek, hayatını tehlikeye atmak anlamına gelecekti çünkü. Oysa aslolan hayatta kalmaktı.

Doğal dünyasından uzaklaşmayı seçmesinin kaçınılmaz sonuçlarından biriydi bu. Ablası Hanzade'yle birlikte Gürkani sarayına dönmeyi reddettiği gün bir kadının kendi yolunu seçmesinin mümkün olduğunu, fakat böyle seçimlerin kişisel kayıtlarından asla silinemeyecek neticeleri olduğunu öğrenmişti. Kara Göz tercihini yapmış, sonrasında ne olduysa olmuştu; pişman değilse de zaman zaman kara dehşetin pençesinde kıvranıyordu. Bu dehşet anlarında hırpalanıyor, fırtınaya tutulmuş bir ağaç gibi sallanıyor, nöbeti geçene kadar Ayna ona sıkı sıkı sarılıyordu. Bu sefer de yatağın üzerine yığıldı ve Ayna'sı yanına uzandı, hanımını sıkı sıkı yakaladı, elleriyle Kara Göz'ün kollarına bastırdı ve onu bir kadın değil, bir erkek gibi kucakladı. Kara Göz, erkekler üzerindeki gücünün hayat yolculuğunu arzu ettiği gibi biçimlendirmesine izin vereceğini anlamış, fakat büyük kayıpların da bu yolculuğun bir parçası olduğunu öğrenmişti. Büyü sanatını geliştirmiş, dünya dillerini öğrenmiş, muazzam olaylara şahitlik etmişti, ama bir ailesi, bir aşireti yoktu, doğduğunda kendisine tahsis edilmiş olan sınırların içinde kalsa sahip olacağı tesellilerden, anadilinden, ağabeyinin ihtimamından mahrumdu. Sanki gökyüzünde uçuyor, kendi iradesiyle havada süzülüyor, ama bir yandan da büyünün bozulmasından, yere çakılıp ölmekten korkuyordu.

Ailesi hakkındaki üç-beş haber kırıntısını adeta sevgiyle göğsüne bastırıyor, kulağına çalınan bu haberleri evirip çevirip yeniden yorumluyor,

daha fazla anlam çıkarmaya çalışıyordu. Şah İsmail, ağabeyi Babur'un arkadaşıydı, Osmanlıların dünyada olup bitenleri öğrenmek için kendilerine özgü yöntemleri vardı. Dolayısıyla ağabeyinin hayatta olduğunu, ablasının ailesine kavuştuğunu, ağabeyinin Nasırüddin Hümayun adında bir oğlu olduğunu biliyordu. Bundan ötesi belirsizdi. Atalarının krallığı Fergana yitirilmişti, belki bir daha fethedilemeyecekti. Babur'un gönlünde yatan aslan Semerkand idi, ama Şıbanî Han'ın ölümüne rağmen Baburlular bu efsanevi şehri de uzun süre ellerinde tutamamışlardı. Demek ki Babur da evsiz kalmıştı. Hanzade de evsiz, yersiz yurtsuzdu, ailenin şu koca dünyada bizim diyebileceği bir karış toprağı bile yoktu. Belki de Baburlu olmanın anlamı buydu; dünya üzerinde serbestçe dolaşmak, artıklarla beslenmek, başkalarına mecbur olmak, zafer kazanamadan savaşmak, kaybolmak. Bir an için büyük bir umutsuzluğa kapıldı. Sonra silkinip kendine geldi. Baburlular tarihin kurbanları değildi, onlar tarihi inşa ediyorlardı. Ağabeyi, onun oğlu ve onun oğlu: Kim bilir nasıl bir hükümdarlık kuracak, zaferlerini bütün dünyaya ilan edeceklerdi. Bunu istiyor, önceden görüyor, ihtiyacının şiddetiyle var ediyordu. Kendisi de aynısını yapacak, bu yabancı dünyada bütün imkânsızlıklara rağmen kendi hükümdarlığını kuracaktı, çünkü o da hükmetmek için doğmuştu. Bir Baburlu kadınıydı ve her erkekle boy ölçüşebilirdi. İradesi yeterliydi. Sessizce, Ali Şîr Nevaî'nin dizelerini Çağataycasından kendi kendine tekrarladı. Anadili Çağatayca onun sırrı, terk ettiği hakiki benliğiyle arasındaki bağdı; hakiki benliğini kendi eliyle yarattığı benlikle değiştirmeyi uygun görmüştü, ama asıl benliği yeni benliğinin temel kayası, kılıcı ve kalkanı olacaktı. Nevaî bir zamanlar uzak bir ülkede onun için şöyle söylemişti: *Qara ko'zum, kelu mardumlug'emdi fan qilg'il.* Kara Gözüm, gel merhametini göster şimdi bana. Bir gün ağabeyi bir imparatorluğun hükümdarı olacak, kendisi de bir kraliçe olarak zaferle ülkesine dönecekti. Ya da ağabeyinin çocukları kendi çocuklarını karşılayacaktı. Kan bağları asla kopmazdı. Kendini yeniden yaratmıştı, ama önceki benliği de içindeydi, mirasını yeniden devralmak onun ve çocuklarının hakkıydı.

Kapı açıldı, adam içeri girdi, lale prensi geldi. Ev halkının uyumasını beklemiş, şimdi ona, onlara gelmişti. Karanlık, Kara Göz'ü terk etmedi, ama bir kenara çekilip sevgilisine de yatakta yer açtı. Hanımının rahatladığını hisseden Ayna onu bıraktı ve Argalia'nın giysileriyle ilgilenmeye başladı. Argalia ertesi sabah şehre gidiyordu, yakında her şeyi ayarlayacağını söylüyordu, ama Kara Göz'ü kandıramadı. Her şey

planlandığı gibi gitmediği takdirde feci bir sonun onları beklediğini biliyordu Kara Göz. Argalia yarın gece ölebilirdi, işte o zaman hayatta kalmak için bir tercihte daha bulunması gerekecekti. Ama Argalia bu gece hayattaydı. Ayna okşayışlar ve özel yağlarla hazırlıyordu onu. Ay ışığında, sevgilisinin solgun bedeninin Ayna'nın dokunuşları altında nasıl çiçek açtığını seyretti. Uzun saçlarıyla o da bir kadına benziyordu, elleri incecik, parmakları uzun, teni inanılmayacak kadar yumuşaktı. Genç kadın gözlerini yumunca teninde dolaşan ellerin Argalia'ya mı yoksa Ayna'ya mı ait olduğunu anlayamadı, sevgilisinin elleri de Ayna'nınkiler kadar nazik, saçları onunkiler kadar uzun, dili onunki kadar becerikliydi. Bir kadın gibi sevişebiliyordu. Ayna da zalim parmaklarıyla bir erkek gibi onun içine dalabiliyordu. Kavisli bedeni, ağırlığı, dokunuşunun hafifliği; ona âşık olmasının sebepleri bunlardı. Şimdi gölge iyice köşeye çekilmiş, ay ışığı hareket eden üç bedeni aydınlatıyordu. Kara Göz onu seviyor, ona hizmet ediyordu. Ayna'yı da seviyor, ama ona hizmet etmiyordu. Ayna ikisini de seviyor, ikisine de hizmet ediyordu. Bu gece önemi olan tek şey aşktı. Yarın, belki başka bir şey önem kazanacaktı. Henüz yarın olmamıştı.

"Angelica'm," dedi Argalia. "Angelica burada, Angelica burada," diye cevap verdi iki kadın bir ağızdan. Sonra hafif gülüşmeler, inlemeler, yüksek sesli bir haykırış, alçak sesli, kısa çığlıklar.

Kara Göz şafaktan önce uyandı. Argalia, uyandığı zaman çok şeyler yapması beklenen birinin derin uykusunu uyuyordu, genç kadın onun nefes alıp verişini seyretti. Ayna da uykudaydı. Kara Göz gülümsedi. Angelica'm, diye fısıldadı, İtalyanca. Kadınlar arasındaki sevgi, erkek ve kadın arasındaki bağdan daha kuvvetli, daha dayanıklıydı. İkisinin de uzun, simsiyah saçlarını okşadı. Sonra bahçeden yükselen sesleri duydu. Bir ziyaretçi gelmişti. İsviçreli devler çevresini sardılar. Derken evin erkeğinin dışarı çıkıp durumu açıkladığını işitti. Onu olduğu gibi görebiliyordu, bu Niccolò'yu; yenilginin acısını çeken büyük adamı. Belki yeniden yükselişe geçer, yeniden seçkin bir mevkiye ulaşırdı, ama yenilmiş bir adamın evi Kara Göz'e göre bir yer değildi. Bu mağlup edilmiş adamın büyüklüğü, zekâsının ve belki de ruhunun ne kadar yüce olduğu hemen anlaşılıyordu, ama mücadelesini kaybetmişti, dolayısıyla Kara Göz için bir şey ifade etmiyordu, önemli değildi. O şimdi bütün ümidini Argalia'ya bağlamıştı, onun başarılı olacağını umuyordu, amacına ulaşabilirse onunla birlikte yükselecek, kanatlanıp uçacaktı. Ama onu kaybederse büyük acılar çekecek, tesellisi olmayan üzüntülere dalıp gidecek, sonra da yapması

gerekeni yapacaktı. Takip etmesi gereken yolu bulacaktı. Bugün ne olursa olsun, pek yakında sarayın yolunu tutacaktı. Kara Göz saraylara ve krallara layıktı.



Hoplaya hoplaya kafeslere giren kuşcağızlar karaağaç dallarındaki ökseye yapışıp kaldılar. Ago ve il Machia kuşları birer birer yakalayıp boyunlarını kırdılar. Akşama nefis ötücü kuş yahnisi yiyeceklerdi. Hayat, en azından ardıçkuşu göçü bitene dek onlara keyifli anlar sunmaya devam edecekti. İki çuval dolusu kuşla La Strada'ya döndüler ve halinden hoşnut görünen Marietta'yı kaliteli kırmızı şarap dolu kadehlerle onları beklerken buldular. Argalia adamlarıyla birlikte çoktan yola çıkmış, ihtiyaç olursa hanımları korusun diye Sırp Konstantin'i on kadar Yeniçeri'yle birlikte orada bırakmıştı; dolayısıyla Ago'nun gezgin arkadaşına kavuşmak için beklemesi gerekecekti. Ago, bir an için büyük bir hayal kırıklığına uğradığını hissetti. Niccolò, Ölüm'ün neredeyse kadınsı denebilecek fakat son derece korkunç bir suretine dönüşen çocukluk arkadaşları Argalia'yı ona ayrıntısıyla tasvir etmişti –küçük bir çocukken kaderinin peşinde yola çıktığı gün önceden tahmin ettiği gibi, köylüler ona şimdiden "Türk Argalia" demeye başlamışlardı– ve Ago arkadaşının muazzam dönüşümünü kendi gözleriyle göreceği anı iple çekiyordu. Argalia'nın tıpkı çocukken hayal ettiği gibi dört İsviçreli devle birlikte eve dönmüş olması bile başlı başına inanılmaz bir şeydi zaten.

O sırada merdivenlerden ayak sesleri geldi, Ago Vespucci başını kaldırdı ve Argalia hakkındaki düşünceleri silinip gitti. Kendi kendine, o ana dek dünyada güzel bir kadının var olmadığını söyledi Ago. Simonetta Vespucci ve Alessandra Fiorentina bile çirkin kadınlardı, çünkü merdivenlerden inip ona doğru gelmekte olan bu iki kadın güzellikten bile güzel, güzellik kavramını yeniden tanımlayacak kadar güzeldi; erkeklerin güzel sandığı kadınları sıkıcı ve sıradan bir hale getiriyorlardı. Kadınlardan önce merdivenlerden inen hoş bir koku kalbini kapladı. İlk kadın ikinciden daha güzeldi, ama tek gözünü kapatıp onu görüş alanından çıkarırsan ikincisi dünyanın en güzel kadını gibi görünüyordu. Gerçi insan bunu niçin yapsın ki? Sıra dışı güzelliği olduğundan daha iyi göstermek için olağanüstü güzelliği yok etmenin ne anlamı vardı?

"Kahretsin Machia," diye fısıldadı hafifçe terlemeye başlayan Ago: Küfretmekten yıllar önce vazgeçmiş, ancak duygularının yoğunluğu

yüzünden küfür bir anda ağzından çıkıvermiş, ölü ardıç kuşlarıyla dolu çuval elinden düşmüştü. “Galiba insan hayatının ne anlama geldiğini yeniden keşfettim.”

17

Azgın kalabalığın istilasından korkan Duka

Azgın kalabalığın istilasından korkan Duka, sarayının bütün kapı ve pencerelerini sıkı sıkı kilitletmişti, çünkü bir Medici'nin Papa seçilişinden sonraki günlerde, şehir halkı şiddete dönüşmeye eğilimli bir aşırı sevinç halindeydi. "İnsanlar yaşlarına ya da cinsiyetlerin bakmadan," diye anlattı Argalia sonradan il Machia'ya, "maskaralık peşine düşmüşlerdi." Kilise çanları kulakları sağır eden bir gürültüyle hiç ara vermeden çalınıyor, şenlik ateşleri şehrin bazı mahallelerini yutmakla tehdit ediyordu. "Mercanta Nuovo'da,[25]" diye anlattı Argalia, "gençler ipek dükkânlarıyla bankaların panjurlarını ve tahtalarını sökmüşler. Yetkililer onları durdurmak için harekete geçene dek giysi tüccarları loncasının, bizim eski Calimala'nın çatısını bile söküp ateş odunu yapmışlar. Bana anlatılanlara göre, Santa Maria Fiore'nin çan kulesi bile alev alev yanıyormuş. Bu saçmalıklar tam üç gün üç gece sürmüş." Sokaklar gürültü ve dumanla dolmuştu. Ara sokakların hepsinde birileri düzüşüyor, birileri soyuluyor ama kimse umursamıyordu. Öküzlerin çektiği, çelenklerle süslenmiş zafer arabası her akşam San Marco Meydanı'ndaki Medici bahçelerinden Via Largo'daki Medici Sarayı'na götürülüyordu. Kepenkleri indirilmiş sarayın önünde toplanan şehir halkı Papa X. Leo'yu öven şarkılar söylüyor, sonra arabayı ve çelenkleri ateşe verip cayır cayır yakıyordu. Yeni hükümdarlar Medici Sarayı'nın üst kat pencerelerinden kalabalığa avuç avuç ikramiye dağıtıyordu; belki on bin duka altını ve gümüş iplikten dokunmuş on iki adet büyük peçete pencerelerden aşağı atıldı, kalabalık sonuncusunu birkaç saniye içinde paramparça etti. Şehrin sokaklarında herkesin kullanımına açık şarap fıçıları ve ekmek sepetleri bekliyordu. Tutuklular affedilip salıverildi, fahişeler küçük servetler edindi, yeni doğan erkek bebeklere Duka Giuliano'nun, yeğeni Lorenzo'nun ya da artık Papa Leo olan Giovanni'nin adı veriliyor, kız bebekler de ailenin ünlü kadınlarına ithafen Laodamia ya da Semiramide adlarıyla vaftiz ediliyordu.

Böyle bir zamanda yüz silahlı adamla şehre girip Duka Giuliano'yla görüşmeye çalışmak imkânsızdı. Sokaklarda sefahat ve kundakçılık hüküm

sürüyordu. Argalia, şehir kapısında belgelerini muhafızlara teslim etti ve geleceğinden haberdar olduklarını öğrenince rahatladı. “Evet, Duka sizi görecek,” dediler, “ama kendisiyle hemen görüşemezsiniz, anlıyorsunuz değil mi?” Yeniçeriler kamp kurup dört gün boyunca şehir duvarlarının dibinde konakladılar, dördüncü gün Papa şerefine düzenlenen Floransa şenliği yatışmaya başladı. Bu arada Argalia’nın bile şehre girmesine izin verilmedi. “Bu akşam karanlık çöktükten sonra,” dedi muhafızların başı, “soylu bir konuk ziyaretinize gelecek.”

Kadın gibi sevişmeyi ve erkek gibi öldürmeyi biliyordu bilmesine, fakat Argalia daha önce alayişli bir Medici dukasıyla karşı karşıya gelmemişti. Ancak tanınmamak için yüzünü kukuletasıyla örten Giuliano de Medici o gece at sırtında kamp yerine gelince, Argalia Floransa’nın yeni hükümdarının zayıf karakterli bir adam olduğunu hemen anladı, yanı başında at süren genç yeğeni de öyleydi. Papa Leo’nun kudretli bir adam olduğu biliniyordu, eski usul Medicilerden biriydi o, babası Muhteşem Lorenzo’nun otoritesini miras almıştı. Floransa’yı bu ikinci sınıf adamların yönetimine bıraktığı için kim bilir ne kadar huzursuzdu! Hiçbir Medici dukası, hizmetine almayı düşündüğü görevliyle tanışmak için gecenin bir yarısında hırsız gibi kendi şehrinden sıvışmazdı. Duka Giuliano’nun bu davranışı, kendine güvenmesini sağlayacak güçlü bir adama ihtiyaç duyduğunun kanıtıydı kuşkusuz. Bir askere ihtiyacı vardı. Çiçekler Şehri’ni koruyacak bir lale generaline. Bu şehirde Argalia’ya uygun bir mevkinin boş olduğuna hiç şüphe yoktu.

Çadırındaki gaz lambasının titrek sarı ışığında, Argalia iki soyluyu inceledi. Lorenzo de Medici’nin bu daha değersiz dölü Duka Giuliano otuzlu yaşlarının ortasındaydı, uzun, hüzünlü bir yüzü vardı ve sağlığı pek yerinde değilmiş gibi görünüyordu. Çok yaşlanmayacağı belliydi. Hiç kuşkusuz edebiyat ve sanatı pek seviyordu. Kültürlü ve zeki olduğuna da şüphe yoktu. Demek ki, savaş meydanında insana ayak bağı olmaktan başka işe yaramazdı. Evinde oturup savaşmayı işin ehli olanlara, muharebeyi kültür edinenlere, öldürme sanatında ustalaşanlara bıraksa daha iyi ederdi. Yeğeni, diğer Lorenzo esmer, yüzü öfkeli, tavırları kurumlu bir delikanlıydı; yirmili yaşlarındaki binlerce Floransa kabadayısından biri olduğuna karar verdi Argalia. Kendinden ve seksten başka bir şey düşünmeyen bir yeniyetme. Kavgada arkanızı kollamasını istemeyeceğiniz tipte biri.

Argalia, söyleyeceklerini hazırlamıştı. Uzun yolculukları sonunda, şu kadarını öğrendiğini söyleyecekti: Floransa her yerdeydi ve her yer

Floransa'ydı. Dünyanın her köşesinde her şeye gücü yeten prensler, sadece buyurarak gerçeği kendi iradelerine göre şekillendirebilen, her zaman hükmettikleri için hâlâ hükmeden Mediciler vardı. Ağıtçılar da her yerdeydi (Argalia, Floransa'nın Ağıtçılar hâkimiyetinde geçirdiği yılları kaçırmış, fakat Rahip Savonarola ve takipçilerinin haberleri onun yaşadığı uzak diyarlara bile ulaşmıştı), onlar da hükmetmek istiyorlardı, çünkü gerçeğin ne olduğunu İlahî Kudret'ten öğrendiklerine inanmışlardı. Bir de her şeyi yönettiklerini sandıkları halde hiçbir şeyi yönetmeyenler vardı, onlar da her yerdeydi ve öyle kalabalıktılar ki toplumsal bir sınıf oluşturdukları bile söylenebilirdi, Machia gibilerden oluşan bir zümre; onlar da hükmettiklerini sanıyorlardı, ta ki acı gerçek kendilerine gösterilene kadar. Bu sınıfta yer alanlara güvenmemek gerekirdi, prenslerin karşısına çıkan en büyük tehditler her zaman bunlardan gelirdi. Dolayısıyla, prens hem isyana kalkışan hizmetkârlarının hakkından gelebilmeli hem de yabancı orduları yenebilmeli, hem içerideki hem dışarıdaki düşmanların saldırılarına karşı koyabilme becerisine güvenebilmeliydi. Dünyanın her yanında, bu iki taraflı saldırılarla başa çıkmak isteyen bütün devletler güçlü bir savaş beyine ihtiyaç duyardı. Kendisi, Argalia ise Floransa'nın evrenin geri kalanıyla birlik içinde oluşunu mükemmel bir biçimde temsil etmekteydi, çünkü ihtiyaç duyulan savaş beyi oydu, başka şehirlerde, çok uzaklardaki başka efendilerin hizmetinde yapmış olduğu gibi, burada, kendi şehrinde de huzur ve güvenliği sağlayabilirdi.

Mediciler bundan birkaç ay önce, Cardona adlı bir generalin komutasındaki "Beyaz Mağripliler" denilen İspanyol asıllı paralı askerlerin yardımıyla şehrin hâkimiyetini yeniden kazanmışlardı. Güzelim Prato Kasabası'nın hemen dışında, il Machia'nın gurur kaynağı olan Floransa milis güçleriyle çarpışmış, aslında sayıca daha kalabalık, fakat cesaret ve liderlik açısından daha zayıf olan vatandaşlar ordusunu yenmişlerdi. Floransa milis güçleri savaş nizamını bozup kaçmaya başlamış, şehir savaşın ilk gününde, mücadele daha doğru dürüst başlamadan düşmüştü. Bundan sonra, "Beyaz Mağripliler" kasabayı öyle gaddarca yağmalamışlardı ki, dehşete düşen Floransa kendi cumhuriyetini lağvetmiş, dizlerinin üzerine çökerek dönmeleri için Medicilere yalvarmıştı. Prato'nun yağmalanışı bitmek bilmemiş, üç hafta boyunca devam etmişti. Dört bin erkek, kadın ve çocuk ölmüş, yakılmış, tecavüze uğramış, boğazlanmıştı. Cardona'nın adamlarının azgınlığından rahibe manastırları bile kurtulamamıştı. Floransa'da, şehrin Prato kapısına bir yıldırım düşmüş, bu

uğursuz alameti görmezden gelmek mümkün olmamıştı. Ancak – Argalia'nın söylevinin en kritik noktası burasıydı– şehirdeki her İtalyan bu İspanyollardan öyle çok nefret ediyordu ki, Medicilerin yeniden onlara bel bağlaması tedbirsizlik olurdu. Onlara asıl gereken, komutayı üstlenerek Floransa'nın milis askerlerine besbelli çok ihtiyaç duydukları metaneti kazandıracak, teşkilatı kuracak, asla savaş adamı olmayan doğuştan bürokrat Niccolò'nun telkin etmeyi başaramadığı mücadele ruhunu öğretecek, savaş meydanında tavlanmış deneyimli askerlerden oluşan bir kurmay heyetiydi.

Böylece, kendini gözden düşmüş eski arkadaşından dikkatle ayrı tutan Türk Argalia, soyluları kendisini Floransa'nın *condottiere*'si olarak atamaya ikna etti. Birkaç aylık süreksiz bir taahhütname yerine sürekli hizmet kontratı teklif edildiğini duyunca şaşırdı ve memnun oldu. *Condottieri*'nin düşüşte olduğu dönemlerden biriydi ve bazı komutanlar üç ay gibi kısa bir süre için kiralanıyor, ücretleri de askerî başarılarına göre belirleniyordu. Aksine, Argalia'ya teklif edilen ücret dönemin ölçülerine göre gayet iyiydi. Buna ek olarak, Duka Giuliano, Via Porta Rossa'daki küçümsenemeyecek bir konutu hizmetkârlarıyla birlikte yeni komutanına veriyor, üstelik evle ilgili giderler için ayrıca bonkör bir aylık bağlıyordu. "Amiral Doria size hakkımda çok iyi şeyler söylemiş olmalı," dedi cömert teklifi seve seve kabul eden Argalia. Duka Giuliano zarifçe cevap verdi: "Karada ya da denizde karşı karşıya kalmak istemeyeceği tek barbar piç olduğunuzu, sünnet edilmemiş bir bebek kadar çıplak olsanız ve elinizde bir mutfak bıçağından başka silah olmasa bile bu kararının değişmeyeceğini söyledi."



Medici ailesinin sihirli bir aynası olduğu söyleniyordu; efsaneye göre bu ayna hükümdarlık tahtında oturan dukaya dünyanın en cazibeli kadınını gösteriyordu ve şimdiki hükümdarın amcası Giuliano de' Medici, Pazzi komplosu gününde öldürülen eski hükümdar, Simonetta Vespucci'nin yüzünü ilk defa bu aynada görmüştü. Fakat onun ölümünden sonra ayna kararmış, sanki letafeti ona denk olmayan güzelleri göstererek Simonetta'nın anısına gölge düşürmek istemiyormuş gibi işlemez olmuştu. Mediciler şehirden sürülünce ayna bir süre daha yerinde, Via Larga'daki eski evde, Giuliano Amca'nın yatak odasının duvarında asılı kalmış, ancak yeni güzelleri ifşa etmek bir yana, sıradan bir ayna olarak bile işe yaramadığı için, sonunda duvardan indirilmiş, yatak odasının duvarına

gizlenmiş bir bölmeye, sıradan bir süpürge dolabına kaldırılmıştı. Derken, Papa Leo'nun seçilişinden bir süre sonra ayna birdenbire eskisi gibi parlamaya başlamış, anlatılanlar doğruysa, süpürge dolabını açıp örümcek ağlarıyla kaplı bir köşeden kendisine bakan ışıltılı kadın yüzünü gören hizmetçi kız şak diye düşüp bayılmıştı. Yeni Duka Giuliano, mucize kendisine gösterildiği zaman, "Floransa'nın hiçbir köşesinde böyle bir yüz yoktur," demiş, sihirli aynaya bakarken sağlığının düzeldiği, haline tavırlarına bir hoşluk geldiği dikkatlerden kaçmamıştı. "Aynayı yerine asın," demişti Duka, "bu güzellik abidesini bana getiren adamı ya da kadını bir duka altınıyla ödüllendireceğim."

Sihirli aynaya bakıp oradan yansıyan güzelliğin resmini yapsın diye ressam Andrea del Sarto hemen saraya çağırtıldı, ama aynayı aldatmak kolay değildi; gösterdiği gizemli imgelerin kopyalanmasına izin veren bir sihirli ayna değerini yitirirdi, dolayısıyla del Sarto, Medicilerin sihirli aynasına bakınca kendi yansımasından başka bir şey geremedi. "Önemli değil," dedi hayal kırıklığına uğrayan Giuliano. "Onu bulduğum zaman, resmini gerçek modele bakarak çizersin." Del Sarto gittikten sonra, Duka aynanın sırrını ifşa etmeyi reddetmesinin getirtilen sanatçının dehasına güvenmemesinden kaynaklanmış olabileceğini düşündü, fakat yapacak bir şey yoktu, çünkü Sanzio[26] Roma'da, Vatikan'da Buonarroti'yle didişmekle meşguldü, Simonetta'ya duyduğu aşk yüzünden onun ayaklarının dibine gömülmek isteyen –ve tabii ki gömülmeyen– yaşlı Filipepi de çoktan öbür dünyayı boylamış, ölmeden uzun süre önce koltuk değnekleri olmadan ayakta bile duramayan yoksul, işe yaramaz bir serseriye dönüşmüştü. Filipepi'nin öğrencisi Filippino Lippi şehirdeki geçit törenlerini ve sokak karnavallarını düzenleyen *festaiuoli* tarafından pek sevilen, ayaktakımını memnun etmeyi bilen bir ressamdı, ama Duka Giuliano'nun vereceği görevi yerine getirmeye uygun biri değildi. Eh, bu durumda geriye bir tek del Sarto kalıyordu, ama anlaşılan sihirli aynanın derdi sanatla değildi, çünkü o günden sonra yalnızca Duka Giuliano odada tek başına olduğu zaman parlamaya başlamıştı. Sonraki günlerde, Duka gün boyunca birkaç kere odasına çekilip bu doğaüstü güzelliği doya doya seyretmek için bahaneler yaratmaya başladı ve hükümdarın sağlığı ve sinir krizlerine yatkın ruh hali hakkında zaten epey endişeli olan maiyeti, durumunun kötüye gideceğinden korkmaya, onun muhtemel vârisi Lorenzo'ya giderek daha fazla yağcılık yapmaya başladı. Derken bir gün o sihirli yaratık Türk Argalia'nın yanında,

at üstünde şehir kapılarından içeri girdi ve büyücünün, *l'ammaliatrice*'in dönemi başladı.



Yirmi iki yaşındaki genç kadından neredeyse çeyrek asır önce doğmuştu, ama Kara Göz tarafından kendi arazisindeki ormanlarda birlikte dolaşmaya davet edildiği zaman coşkulu bir delikanlı gibi heyecanla yerinden sıçradı il Machia. Ago Vespucci de ayağa fırlamış, Niccolò'yu sinir etmişti; bu miskin herif hâlâ ne arıyordu burada? Yoksa peşlerine takılmaya mı niyetlenmişti? Sırnaşık, bezdirici herif, ama şu koşullar altında ondan kurtulmaya olanak yoktu herhalde. Sonra, Prenses'in olağanüstü güçlere sahip olduğu kesinleşiverdi. Çünkü Niccolò'nun karısı Marietta, bu eli maşalı, kıskanç kadın ormanda gezinti fikrini kocasını çok şaşırtan sözlerle desteklemeye başladı. Tatlı bir sesle, "Tabii ya, kıza biraz çevreyi göstermelisin, misafirle ilgilenmemek olur mu hiç?" diye cıvıldayarak gezintinin daha keyifli geçmesi için bir piknik sepeti ve bir şişe şarap çıkardı. Hayretler içinde kalan il Machia karısının bir tür büyünün etkisi altında olduğunu düşünmeye başladı ve *yabancı cadılar* sözcüğünün zihninde dolandığını fark etti, ama yediği üzümün hangi bağdan geldiğini sormamasını tembihleyen atasözünü anımsayarak böyle dayanaksız görüşleri bir kenara bırakıp iyi talihin tadını çıkarmaya karar verdi. Yarım saat içinde yola koyulmuş, peşlerinde Ago ve daha uzakta ihtiyatla grubu takip eden Sırp Konstantin olduğu halde iki genç hanımı çocukluğunun meşe ormanına götürmüştü. Il Machia, Ago'nun acınası tavırlarla genç kadını etkilemeye çalıştığını fark etti. "Bir keresinde burada," dedi Ago, "gerçek bir adamotu kökü bulmuştum, masallarda anlatılan o büyülü kökü burada bir yerde keşfetmiştim, evet!" Heyecanlı heyecanlı çevresine bakıyor, ne yanı işaret edeceğini bilemiyordu. "Ah, mandrakeyi mi kast ediyorsunuz?" diye sordu Kara Göz, Floransa aksanlı mükemmel İtalyancasıyla. "Bakın işte şurada o sevimli bitkiden bir yığın yetişmiş."

Onları uyarmaya, böyle bir işe kalkışmadan önce kulaklarını çamurla tıkamalarını söylemeye zaman kalmadan, iki hanım bu olağanüstü bitkilerin yanına koşup köklerini topraktan sökmeye koyuldular. Ago beceriksiz ellerini havada sallayarak, "Çığlık atacaklar," diye haykırdı. "Durun, durun! Hepimizi delirtecekler! Sağır edecekler! Ya da hepimiz..." *Öleceğiz*, diyecekti ama hanımlar ellerinde topraktan çıkarılmış adamotu kökleriyle, yüzlerinde şaşkın ifadelerle ona bakıyorlardı, üstelik havada ölümcül

çığlıklar yankılanmıyordu. “Fazlası insanı zehirler tabii,” dedi Kara Göz, düşünceli düşünceli, “ama korkmaya gerek yok.” Mandrake kökünün bile itiraz etmeden canını teslim ettiği kadınlarla karşı karşıya olduklarını anlayınca, iki adam hayretten donakaldılar. “Şey, benim üzerimde kullanmayın yeter,” diye yüksekten atıp tutmaya başladı birkaç saniye önceki korkusunu unutturmak isteyen Ago, “yoksa sonsuza kadar ya da en azından ikimizden biri ölene kadar sizi sevmek zorunda kalırım.” Bunları söyledikten sonra kıpkırmızı kesildi; boynundan aşağı inen, gömleğinin yakasından içeri giren kırmızılık yenlerinden dışarı çıkıp ellerinin rengini bile değiştirdi, zaten umutsuzca ve sonsuzca âşık olduğunun kanıtıydı bu. Ago’nun aşkını garantilemek için gizemli bir bitkiden faydalanmaya gerek yoktu.



Argalia, Kara Göz’ü Cocchi del Nero Sarayı’ndaki yeni evine götürmeye geldiğinde, Sant’Andrea in Percussina Köyü’ndeki her kadın, erkek ve çocuk, genç kadının büyüsüne tutsak olmuştu. Tavuklar bile daha mutlu görünüyor, kesinlikle daha çok yumurtluyorlardı. Söylenenler doğruysa, Prenses bu tutkuyu cesaretlendirecek hiçbir şey yapmamış, fakat hayranlık çığ gibi büyümüştü. Geçici bir süre için Machiavellilerin evinde konuk olduğu altı gün boyunca Ayna’yla birlikte ormanda dolaşmış, çeşitli dillerde şiirler okumuş, evin çocuklarıyla tanışmış ve hepsiyle arkadaş olmuş, hatta mutfak işlerine yardım etmeyi bile teklif etmiş, ancak teklifi Marietta tarafından kesin bir dille reddedilmişti. Akşamları il Machia’nın kütüphanesinde vakit geçirmekten keyif alıyor, Niccolò’nun Pico della Mirandola ve Dante Alighieri’den okuduğu çeşitli pasajları, ayrıca Scandianolu Matteo Boiardo’nun epik şiiri *Orlando Innamorato*, Âşık Orlando’dan okuduğu kantoları dinliyordu. “Ah!” diye haykırdı Boiardo’nun kahramanının kararsızlıklarını dinleyen Kara Göz, “Zavallı Angelica! Onca talibi var, ama onlara direnecek ya da kendi iradesini kabul ettirecek güçten yoksun.”

Bu arada, bütün köy halkı hep bir ağızdan ona övgüler düzmeye başlamıştı. Oduncu Gaglioffo artık Kara Göz ve Ayna’sı hakkında kabalık etmiyor, “cadılar” ya da “becermek” sözcüklerini onlar için asla kullanmıyor, aksine bu iki büyükhanımla şehevi ilişkiler içinde bulunmayı hayal etmesine dahi izin vermeyen hürmetkâr, saygılı tavırlarla söz ediyordu onlardan. Köyün yiğit âşıkları Frosino kardeşler, Kara Göz ve

Türk Argalia'nın yasal olarak evli olup olmadığının kesinleşmediği gerekçesiyle büyük cesaret gösterip ona talip olduklarını açıkça ilan ettiler – eğer ikisi evliyse bu konuda Argalia'nın hakkını gasp etmeye niyetleri olmadığını belirtmeyi de unutmadılar–, fakat hanımefendi bekârsa onunla evlenmeye dünden hazırdılar, hatta birbirlerine duydukları kardeşçe sevginin kanıtı olarak onu ve nedimesini sırayla paylaşmayı bile kabullenmişlerdi. Köyde Frosino Uno ve Due kadar salak başka kimse yoktu, ama Kara Göz hakkında herkes iyi düşünüyordu, erkekler kadar kadınlar da onun kendilerini "büyülediğini" açıkça söylüyorlardı.

Ancak bu gerçekten bir büyüyse, en iyi büyülerden biri olmalıydı. Bütün Floransalılar karabüyücülerin haris yöntemlerinden haberdardı; erdemli erkekleri ahlaksızlığa sürüklemek için iblisleri çağırdıklarını, düşmanlarına işkence etmek için temsili kuklalardan ve iğnelerden yararlandıklarını, iyi yürekli adamlara işlerini güçlerini, yuvalarını bıraktırıp bu zavallıları gönüllü köleler olarak kullandıklarını biliyorlardı. Ancak Kara Göz ve nedimesi, il Machia'nın evinde kara sanatı uyguladıklarına dair hiçbir ipucu vermediler ya da en azından, büyücü olduklarını kanıtlayabilecek ipuçları kötüye yorulmadı. Cadıların ormanlarda dolaşmayı sevdiğini herkes biliyordu, ama Kara Göz ve Ayna'nın ağaçlık alanlarda gezmekten hoşlanması, Percussina'nın iyi yürekli insanlarına göre zarif bir "hoşluktan" ibaretti. Adamotu kökleriyle ilgili olay fazla yayılmadı, il Machia gidip aynı yere bakmasına rağmen adamotu tarhını bulamadı, üstelik iki hanımın topraktan söktüğü adamotu köklerini bir daha gören olmadı, böylece Niccolò ve Ago, bu olayın gerçek olup olmadığından şüphe eder hale geldiler.

Cadıların lezbiyen eğilimleri olduğuna inanılırdı ama hiç kimse, hatta Marietta Corsini bile iki hanımın aynı yatağı paylaşma kararından rahatsızlık duymadı. Marietta baygın baygın, "Ne var canım, sadece birbirlerine arkadaşlık ediyorlar," demiş, kocası da akşamüstü şarabı fazla kaçırmış gibi ağır ağır başını sallamakla yetinmişti. Cadıların Şeytan'la çiftleşmeye can attığı yönündeki inanışa gelince; Cehennem'den gelen iblisler şöminelerde kıkırdamıyor, hanın ya da kilisenin çatısına çörtenler gibi tünemiyorlardı; Percussina'da iblislerden hiç iz yoktu. İtalya'da cadıları ele geçirmek için bir sürek avı başlatılmıştı, şehir mahkemeleri korkunç eylemlerini itiraf eden; şarap, tütsü, aybaşı kanı ve cesetlerin kafatasından içirdikleri sularla halim selim vatandaşların kalplerini ve zihinlerini ele geçiren kadınlarla doluydu. Percussina'da herkesin Prenses

Kara Göz’e âşık olduğu doğruydu doğru olmasına, ancak bu –cinsel açlık çeken Frosino ikizleri hariç herkes için– bütünüyle iffetli bir aşktı. Hatta kendi ağzıyla söylediği gibi onu “ikisinden biri ölene dek” sevecek olan romantik hödük Ago Vespucci bile, o zamanlar Kara Göz’le tensel aşk yapma düşüncesini aklından geçirmiyordu. Ona uzaktan tapınmak bile zevklerin en büyüğüydü.

Çok daha sonraları Floransa büyücüsünün kariyerini inceleyen ve analiz eden araştırmacılar, özellikle büyük filozof Giovanni’nin yeğeni ve *La strega ovvero degli inganni det demoni* (“Cadı ya da İblislerin Aldatmacaları”) adlı eserin yazarı Gian Francesco Pico della Mirandola, Kara Göz’ün Percussina çevresinde yarattığı, kısa süre içinde civar kasabalara ve köylere, San Casciano ve Val di Pesa’ya Impruneta ve Bibbione’ye, Faltignano ve Spedaletto’ya da etki eden zehirli beğeni havasının olağanüstü kuvvetli bir büyüden kaynaklandığına hükmetmiş, bu büyüyü yaparken Kara Göz’ün kendi gücünü –daha sonra Floransa şehri üzerinde başarıyla kullanacağı aynı gücü– sınama amacını güttüğüne kanaat getirmiş, genç kadının kendini düşmanca tavırlarla karşılayacağını düşündüğü çevreye bu sayede kolayca girmeyi amaçladığını bildirmişti. Gian Francesco, Floransa’dan dönen Argalia’nın, sanki bir mucize gerçekleşmiş ya da Meryem Ana Percussina’da belirmiş gibi Machiavelli Villası’nın önüne toplanmış bekleyen hatırı sayılır bir kalabalıkla karşılaştığını da yazmıştı. Kara Göz ve Ayna en kaliteli brokar kumaştan giysileri ve mücevherleriyle süslenmiş halde villadan çıktıkları zaman, bekleyen kalabalık onun hayır duasını almak ister gibi dizlerinin üzerine çökmüş, genç kadın da tek kelime etmeden gülümsemiş, kolunu hafifçe kaldırarak hepsini kutsamıştı. Sonra Kara Göz gitmiş, Marietta Corsini de sanki bir rüyadan uyanır gibi kendine gelmiş, bahçesinde biriken kalabalığı azarlayıp kovalamıştı. Gian Francesco’nun sözcükleriyle: “Köylüler kendilerine geldiler ve nerede olduklarını fark edince çok şaşırdılar. Hayretle başlarını kaşıyarak evlerine, tarlalarına, değirmenlerine, ormanlarına ve seramik ocaklarının başına döndüler.”

Cadıların ve onların yandaşlarının şifalı otlarla tedavi edilmesi gerektiğine inanan Andrea Alciato, gizemli “Percussina olayını” köy halkının kötü beslenme alışkanlıklarına yormuş, doğru yiyecekleri yemedikleri için fantezilere ve sanrılara kolayca kapılır hale geldiklerini iddia etmiş; Percussina’da beliren alametlerden on yıl sonra yayımlanan *De Strigibus*’ün, yani *Cadılar*’ın yazarı Bartolomeo Spina ise, Kara Göz’ün

köylüleri kışkırtıp şeytani bir taşkınlık haline soktuğunu, sefahat âlemlerinin de eşlik ettiği büyük çapta bir şeytana tapınma ayininde onlara liderlik ettiğini ileri sürecek kadar ileri gitmişse de, dönemin tarih kayıtlarında bu iddiayı destekleyecek hiçbir kanıt bulunamamıştır.



Floransa milis kuvvetlerinin komutanı ve şehrin yeni *Condottiere*'si Antonino Argalia'nın, namıdiğer "Türk"ün Floransa'ya gelişi onuruna, şehrin dünyaca ünlü, ölçüsüz, hedonist kutlama törenlerinden biri düzenlendi. Signoria Meydanı'na ahşap bir kale maketi kuruldu, temsilî bir kuşatma sahnelendi ve yüz adam kaleyi savunurken, üç yüz tanesi kuşatma görevini üstlendi. Hiçbirinin üzerinde zırh yoktu ve birbirlerine öyle coşkulu bir azgınlıkla saldırıyor, mızraklarını öyle çılgınca savuruyor, pişmemiş tuğlaları öyle dikkatsizce savuruyorlardı ki, gösterinin sonunda oyuncuların çoğu Santa Maria Nuova Hastanesi'ne kaldırıldı, ne yazık ki bazıları orada hayatını kaybetti. Meydanda bir de boğa kovalamacası düzenlenmiş, boğalar da kutlamacıların bir bölümünü hastaneye göndermişti. İki aslan simsiyah bir aygırı avlasınlar diye kafeslerinden çıkarıldı, fakat ilk aslanın saldırısına soylu bir dirençle karşı koyan at zavallı büyük kediyi Mercantantia'nın, Tüccarlar Loncası Mahkemesinin önünden bir çiftede Meydan'ın ortasına gönderince hayvanlar kralı kaçıp meydanın gölgelik bir köşesine sindi, bundan sonra aslanların ikisi de kutlamalara katılmaya yanaşmadı. Bu olay uğurlu bir alamet olarak kabul edildi; siyah at elbette Floransa'yı, aslanlar da onun Fransız, Milanolu ya da başka bir batasıca memleketten düşmanlarının kaderini işaret ediyor olmalıydı.

Başlangıç niteliğindeki bu eğlencelerden sonra, geçit alayı şehre girdi. En önde sekiz tane *'dfici* ya da tekerlekli sahne geliyor, bunların üzerindeki aktörler antik çağların büyük savaşçısı Marcus Furius Camillus'un, Roma'nın İkinci Kurucusu unvanını taşıyan bu Censor ve Diktatör'ün zaferlerini sahneliyor, iki bin sene önce Veii Kuşatmasında aldığı çok sayıda tutsağı canlandırıyor, kumandanın ele geçirdiği savaş ganimetlerinin, silah, giysi ve gümüşlerin bolluğunu sergiliyorlardı. Onların arkasından şarkı söyleyerek dans eden adamlar ve eyerlerine *haşe* örtülmüş atlar üzerinde, mızraklarını hücum pozisyonunda tutan dört tane atlı bölük geliyordu. (Kargıcıların eğitimi İsviçreli devler Otho, Botho, Clotho ve D'Artagnan'a teslim edilmişti, çünkü bütün dünya kargılı İsviçre piyadelerinden çekinirdi,

zaten milis kuvvetlerinin kargı kullanma becerisi birkaç hazırlık dersinden sonra gözle görülür biçimde gelişmişti.) Son olarak, iki hanımın arasında at süren Sırp Konstantin'in hemen önünde, İsviçreli dört dedikoducunun nezaretinde Argalia büyük kapıdan içeri girdi ve onların peşinden gelen yüz Yeniçeriyi gören herkesin kalbi korkuyla doldu. *Artık şehrimiz güvende,* diye haykıranlar oldu, *nihayet yenilmez koruyucularımıza kavuştuk.* Bu andan sonra, şehrin yeni muhafızları başka adla anılmaz oldu, *Yenilmezler* diye nam saldılar. Vecchio Sarayı'nın balkonundan kalabalığa el sallayan Duka Giuliano, tayin ettiği yeni komutanı şehir halkının onaylamasına sevinmişti belli ki, fakat yeğeni Lorenzo aksine asık yüzlü ve gücenmiş görünüyordu. Başını kaldırıp iki nüfuzlu Medici'yi dikkatle süzen Argalia, genç olanı dikkatle göz hapsinde tutması gerektiğini anladı.

Duka Giuliano, Kara Göz'ün aynadaki kadın olduğunu, yeni türeyen saplantısının nesnesini nihayet bulduğunu hemen anladı ve kalbi mutlulukla çarpmaya başladı. Lorenzo de' Medici de genç kadını fark etmiş, şehvetli kalbinde hemen ona sahip olma hayali uyanmıştı. Argalia'ya gelince; sevgilisini böyle tantanalı bir törenle, yeni Duka'nın gözlerinin önünde şehre getirmenin tehlikelerinin farkındaydı; bu dukanın adaşı olan amcası şehrin daha önceki güzeller güzelini kocasından çalmış, büyük kaybı yüzünden kişiliği yıkıma uğrayan Boynuzlu Marco Vespucci zaten yitirdiği karısının ölümü üzerine Simonetta'nın bütün giysilerini ve tablolarını ondan geri kalanlara da sahip olsun diye Medici Sarayı'na, Duka'ya göndermiş, sonra Zarafet Köprüsü'ne gidip kendini asmıştı. Ama Argalia intihar eğilimli tiplerden değildi, Duka hazretlerinin şu anda şehre gelişini kutlamakta olduğu, kısa süre önce tayin ettiği komutanın düşmanlığını kazanmak istemeyeceğini hesaplıyordu. "Her şeye rağmen onu benden almaya kalkışırsa," diye düşündü Argalia, "bütün adamlarımla birlikte karşısına dikilirim, böyle bir direnişe rağmen onu ele geçirebilmek için Hercules ya da Mars olması gerekir, ama yüzüne bakan herkes bu hassas ruhun öyle büyük bir kahraman olmadığını anlar."

Bunları hesaplıyordu, ama bir yandan da gösteriş yapmaktan memnundu.

Kalabalıklar Kara Göz'ü fark edince fısıldaşmalar başlamış, bu fısıltı bütün şehre yayılmış, gün boyunca sokaklarda yankılanan gürültüleri susturan bir mırıltıya dönüşmüş, böylece Argalia ve hanımlar Cocchi del Nero Sarayı'na ulaştığında ortalığa derin bir sessizlik çökmüş, Floransalılar bu kusursuz güzelliğin aralarına gelişini sessizce izlemeye koyulmuş,

Simonetta Vespucci’nin ölümünün kalplerinde bıraktığı boşluğu bu esmer güzelin dolduracağını hissetmişlerdi. Kara Göz, şehre gelir gelmez Floransa’nın kalbinde ağırlanarak onun özel yüzü, yeni simgesi ilan edildi, şehrin sahip olduğu o eşsiz güzelliğin insan vücudunda cisimleşmiş haline dönüştü. Floransa’nın Esmer Hanımefendisi için şairler kalemlerine, ressamlar fırçalarına, heykeltıraşlar keskilerine uzandı. Floransa ahalisi, İtalya’daki en gürültücü ve neşeli kırk dört bin kişi de onu kendi yöntemleriyle, önlerinden geçerken sessiz ve hareketsiz durup bekleyerek onurlandırdılar. Bundan dolayı, Duka Giuliano ve Lorenzo de’ Medici, *pietra forte*[27] cephesinde üç tane kemerli kapısı bulunan dört katlı yeni villalarının girişinde Argalia’yı ve beraberindekileri karşıladığında konuşulanların hepsini herkes duydu. Kapının üstünde, binanın alnacının tam ortasında, son dönemde işleri bozulduğundan villayı Medicilere satmak zorunda kalan Cocchi del Nero ailesinin aile arması duruyordu. Bu villa, şehrin en eski ailelerinden Soldanieri, Monaldi, Bostichi, Cosi, Bensi, Bartolini, Combi, Arnoldi ve Davizzi ailelerinin muhteşem villalarıyla dolu olan bu mimari şaheserler sokağındaki en önemli başyapıttı. Duka Giuliano, Argalia’ya ve orada bulunan herkese ne kadar cömert olduğunu kanıtlamak niyetindeydi, bunun için abartılı jestler ve küçük bir reverans eşliğinde konuşmaya başladığı zaman Argalia’ya değil, Kara Göz’e hitap etti.

“Bu seçkin mücevhere,” dedi, “letafetine yakışan bir mekân sunabildiğim için pek memnunum.”

Kara Göz, çınlayan sesiyle karşılık verdi: “Ekselansları, ben değersiz bir mücevher değil, Timur ve Temuçin’in soyundan, yani sizin Gengis dediğiniz Cengiz Han Hanedanından soylu bir prensesim ve şahsıma, mevkiime uygun tavırlarla hitap edilmesini talep ediyorum.”

Mughal! Mogor! Romantik bir çekiciliği olan bu yabancı sözcükler kalabalık arasında dolaşarak insanların yüreğinde neredeyse erotik denebilecek bir heyecan ve dehşet uyandırdı. Kendini beğenmişlikten yüzü kıpkırmızı kesilen Lorenzo de’ Medici, bazılarının aklından geçen düşünceleri dile getirerek, Argalia’nın onun gösterişçi ve faydasız, ikinci sınıf bir delikanlı olduğu yönündeki ilk görüşlerini teyit etti. “Argalia, seni sersem!” diye haykırdı Lorenzo. “Mogor’un bu küstah kızını kaçırıp buraya getirmekle Altın Ordu’yu başımıza bela etmiş oldun.” Argalia ağırbaşlı bir tavırla karşılık verdi: “Ordu’nun yok edildiğini, onun hakkından gelip gücünü paramparça edenin Prenses’in atası Timurlenk olduğunu, üstelik bütün bunların en az yüz yıl önce gerçekleştiğini hesap edersek, bu

söylediğiniz hakikaten büyük bir başarı olurdu doğrusu. Bunlara ek olarak, lordlarım, ben kimseyi kaçırmış değilim. Prenses, daha önceleri Persli Şah İsmail'in esiriydi ve ben, bu hükümdarı Çaldıran Savaşı'nda hezimete uğrattığımız zaman kendisini tutsaklıktan kurtardım. Prenses buraya kendi, özgür iradesiyle, Avrupa ile Doğu'nun muhteşem medeniyetlerini uzlaştırma umuduyla gelmiştir, bizden öğreneceği pek çok şey olduğunu bilmekte, kendisi de bizlere birçok şey öğretebileceğine inanmaktadır."

Bu açıklama söylenenleri dikkatle dinleyen –ve yeni koruyucularının şimdiden efsaneleşmiş olan Çaldıran Savaşı'nda kazanan tarafta saf tuttuğunu öğrenmekten oldukça etkilenmiş olan– kalabalığın pek hoşuna gitti, Prenses şerefine gürültüyle tezahürata başlayan halkın karşısında onun varlığına itiraz etmeye kalkan başka biri olmadı. Başta bozum olan Duka Giuliano şaşkınlığından çabucak sıyrıldı ve elini kaldırıp sessizlik istedi. "Böyle muazzam bir ziyaretçi Floransa'ya geldiği zaman," diye haykırdı, "Floransa konukseverliğini göstermelidir ve gösterecektir."



Şehrin en muazzam ve büyük salonlarından biri Cocchi del Nero Sarayı'ndaydı; yedi metre genişliğindeki, on altı metre uzunluğundaki bu salon, altı metre yüksekliğindeki tavanı ve beş adet kurşunlu vitray camlı devasa penceresiyle, en müsrif eğlenceler düzenlensin diye inşa edilmişti. Evin Zifaf Odası adını taşıyan ana yatak odasının dört duvarı, Antonino Pucci'nin eski bir Provence aşk hikâyesinden ilham alarak yazdığı şiiri anlatan fresklerle kaplıydı ve iki (ya da üç) âşık yerlerinden kalkma ya da evden çıkma ihtiyacı duymadan günlerini ve gecelerini bu odada geçirebilirdi. Bir başka deyişle, Kara Göz bu villada Floransa'nın diğer önemli hanımefendileri gibi yaşayabilir, ayaktakımından uzak durarak kendini şehirdeki en seçkin insanlar hariç herkesten tecrit edebilirdi. Fakat Prenses zamanını böyle geçirmeyi tercih etmedi.

Hanımların örtünmeden, gözler önünde yaşamanın tadını çıkardıkları belliydi. Prenses ve Ayna, gündüzleri Sırp Konstantin'den başka kimsenin korumasına ihtiyaç duymadan kalabalık sokaklarda yürüyüşe çıkıyor, pazara gidiyor veya şehrin görmeye değer yerlerini dolaşıyorlardı; Kara Göz daha önce hiçbir Floransalı hanımefendinin yapmadığı şeyi yapıyor, insan içine çıkıyordu. Floransalılar bu özelliğinden ötürü onu çok seviyorlardı. Başlangıçta ona "Simonetta Due", yani İkinci Simonetta adını taktılar, sonra, Ayna'yla birbirlerine hitap etmek için karşılıklı kullandıkları

adı duydular ve onu “Birinci Angelica” ilan ettiler. Gittiği her yerde ayaklarının altına çiçekler serpiliyordu. Korkusuzluğu, şehrin soylu genç kadınlarını utandırdı ve onlar da Kara Göz’ün peşinden dışarı çıktılar. Geleneğe aykırı davranmayı göze alarak, ikili ve dörtlü gruplar halinde akşamüstleri sokaklarda gezinmeye başladılar ve şehrin nihayet genelevlerden uzak durmak için haklı bir nedene kavuşan genç beyefendilerini pek memnun ettiler. Genelevler boşaldı, “fahişelerin karanlık çağı” denen dönem başladı. Memleketinin genel ahlak anlayışındaki bu ani değişimden memnun olan Papa, Vatikan’a ziyaretine gelen Duka Giuliano’yla sohbet ederken, Hıristiyan olmadığını iddia eden bu esmer Prenses’in Kilise’nin yeni azizelerinden biri ilan edilmeyi hak ettiğini söyledi. Dindar bir adam olan Giuliano, Papa’nın bu görüşünü nedimlerinden birine anlattı ve Floransa’nın risalecileri bu anekdotu bütün şehre yaydı. Papa X. Leo Kara Göz’ün İlahî kişiliği hakkında bu yorumu yapar yapmaz, Prenses’in mucizeleri herkese malum olmaya başladı.

Onu sokaklarda dolaşırken görenlerin çoğu, çevresine gökkürelerin billur müziğini saçtığını iddia etmeye başladı. Başkaları, başının çevresinde kızgın güneş ışığında bile fark edilebilen bir ışık halesi olduğuna yeminler ediyordu. Kısır kadınlar Kara Göz’e yaklaşıp karınlarına dokunmasını istediler ve dokunduğu gece hamile kaldıklarını bütün dünyaya anlattılar. Körler yeniden görüyor, sakatlar yürüyordu; Kara Göz’ün mucizeleri arasında tek eksik, yeniden dirilen bir ölüydü. Ago Vespucci bile mucize tacirlerinin saflarına katılmıştı; Prenses’in cömertlikle ziyaret ettiği üzüm bağlarının aile tarihi boyunca görülmemiş kalitede bir mahsul verdiğini iddia ediyor, ayda bir kere Cocchi del Nero Sarayı’na uğrayıp bir fıçı şarap getiriyordu.

Kısacası, örtülerini atıp Angelica’ya dönüşen Kara Göz kadınca güçlerinin zirvesindeydi ve kudretini şehir için sarf ediyor, havaya saçtığı hayırperver sis Floransalıların düşüncelerini çocuk sevgisi, ana baba sevgisi, dünyevi aşk ve ilahî aşkla dolduruyordu. Kimliği bilinmeyen risaleciler onun Tanrıça Venüs’ün yeryüzündeki sureti olduğunu ilan etti. Barış ve uyumun belli belirsiz esansı şehri kapladı, insanlar daha çok çalışıyor ve daha fazla üretiyor, aile hayatına sarılıyorlardı, daha çok bebek doğuyordu ve kiliseler dolup taşıyordu. Pazar günleri San Lorenzo Bazilikası’nda toplanan Medici klanı üyeleri eskiden yalnızca muazzam ailelerinin erdemleri üzerine vaazlar dinlerken, şimdi yeni ziyaretçi hakkında da övgüler duyuyorlardı: *Yalnızca uzaklardaki Hindistan ve*

Hitay'ın değil, Floransa'mızın da prensesidir o. Büyücünün en parlak günleriydi bunlar. Ama karanlık yaklaşıyordu.

O günlerde insanların zihni hayalî büyücü kadınlarla doluydu; örneğin ablası Morgana le Fey'le bir olup iyi kalpli bir cadı olan kız kardeşleri Logistilla'yı öldüren kötü kalpli Alcina; Mantova büyücüsü Melissa; Şövalye Orlando'yu tutsak eden Dragontina; antik çağların Kirke'si ve Suriye'nin adı bilinmeyen ama dehşetli kadın büyücüsü. Çirkin ve yaşlı canavarlar olduğu düşünülen, acuzeler olarak kabul edilen cadılar Floransalıların hayal gücünde değişmiş, dağınık saçları gevşek ahlak değerlerini simgeleyen, cazibelerine karşı koymak mümkün olmayan, büyülerini bazen iyilik için, bazen birine zarar vermek için kullanan bu muhteşem yaratıklara dönüşmüştü. Angelica'nın gelişinden sonra iyi büyücü fikri, hem aşk tanrıçası hem insanların koruyucusu olan cömert, olağanüstü varlık düşüncesi şehir halkının zihninde iyice yer etti. İşte Vecchio Çarşısı'ndaydı –"Bu armutları dene, Angelica!", "Angelica sulu eriklerimden al!"– ve hayal değil, etten kemikten bir kadındı. Herkes ona tapıyor, olağanüstü şeyler gerçekleştirebileceğine inanıyorlardı. Ama *kadın büyücü* ve *cadı* arasındaki mesafe sanıldığı kadar uzak değildi. Angelica'nın bedeninde cisimleşerek bütün kadınların esrarengiz güçlerini özgür bırakan bu kadın büyücü imgesinin bir maske olduğunu, maskenin altında yaşlı cadının, vampirin, cadalozun acuze yüzünün gizlendiğini iddia edenler vardı.

Bu kuşkucular, huysuz mizaçlarından dolayı mucizevi açıklamaları reddeder, Floransa'nın o dönemde keyfini sürdüğü huzurlu ve müreffeh altın çağı basmakalıp gerekçelerle izah ederler. Onlara kalırsa, Floransa'nın gerçek efendisinin, bir dâhi mi, kendini akıllı sanan bir budala mı olduğu bakış açısına göre değişen Papa X. Leo'nun, bu sevecen zorbanın himayesi altında şehrin serveti artmış, düşmanları geri çekilmişti vs. vs. Bu önyargılı ve uzlaşmaz tiplerden biriyseniz, Papa'nın Marignano Savaşı'ndan sonra Fransa Kralı'yla buluşması, kurduğu ittifaklar ve yaptığı antlaşmalar, ele geçirdikten veya satın aldıktan sonra Floransa'nın muhafazasına bıraktığı, şehre büyük fayda sağlayan topraklar; Lorenzo de' Medici'yi Urbino dukası ilan etmesi, Giuliano de' Medici'nin Savoy Prensesi Filiberta'yla evlenmesini sağlaması, bunun ardından Fransa Kralı I. François'nın Duka Giuliano'ya Nemours Dukalığı'nı armağan etmesi, hatta kulağına Napoli'nin de yakında onun hâkimiyetine gireceğini fısıldadığına dair söylentiler dolaşması... işte bunlarla ilgilenir, başka olaylara aldırmazdınız.

Kaçamaklı sözleri kabak tadı veren, lafı çevirip duran bu iç sıkıcı tiplere şu kadarını teslim etmek gerek: Evet, şüphesiz Papalık çok güçlüydü. Tıpkı Fransa Kralı, İspanya Kralı, İsviçre Ordusu ve Osmanlı Sultanı'nın güçlü olduğu gibi; bunların hepsi mütemadiyen çatışmakla, evlenmekle, bozulan ilişkilerini onarmakla, feragat etmek, zafer kazanmak, yenilgiye uğramak, tertipler düzenlemek, diplomasinin gereklerini yerine getirmek, satın almak, satmak, vergi koymak, kumpas kurmak, ödün vermek, tereddüt etmekle ve şeytan bilir daha nelerle meşguldüler. Neyse ki bu faaliyetlerin hiçbiri konumuzla alakalı değildir.

Bir süre sonra, Kara Göz'ün hem ruhsal hem bedensel olarak güçsüz düştüğüne dair emareler belirmeye başladı. Bu işaretleri ilk fark eden belki de Ayna'ydı, her gün her dakika hanımının yanında olduğu için onun arzulu ağzının kenarındaki hafif gerginliği, dansçı kolları gibi kaslı kollarını titreten gerginliği görmüş, başı ağrıdığında ona masaj yapmış, asabi hallerine hiç sesini çıkarmadan katlanmıştı. Belki de Argalia, sevgilisi için Ayna'dan önce endişelenmeye başlamıştı, çünkü ilişkileri boyunca ilk defa Kara Göz onun kurlarına karşılık vermemeye başlamış, ona haz vermesi için kendisi yerine Ayna'yı öne sürmeye başlamıştı. *Canım istemiyor. Çok yorgunum. Cinsel arzum azaldı. Üzerine alınma sakın. Niçin anlayamıyorsun ki. Sen zaten neysen osun, en kudretli savaş beyisin, kanıtlaman gereken hiçbir şey kalmadı. Oysa ben hak ettiğim yere gelmeye çalışıyorum. Beni sevmene rağmen bunu nasıl anlayamazsın. Aşk değil, bencillik bu*. Sıradanlaşarak çöken aşkı nihai sona taşıyan ağız dalaşları. Argalia, aşklarının tükendiğine inanmak istemiyordu. İnanmıyordu. Bu düşünceyi kafasından attı. Onlarınki asrın aşk hikâyesiydi. Sıradanlıkla son bulamazdı.

Karısı Savoylu Filiberta'nın fena halde sinirine dokunduğunu bilmesine rağmen her gün hâlâ sihirli aynasına bakan Duka Giuliano da bir şeylerin yolunda gitmediğini anladı. Filiberta'yla arasındaki tamamen siyasi bir evlilikti. Savoylu leydi ne genç ne de güzeldi. Düğünlerinden sonra, Giuliano uzaktan hayranlıkla Kara Göz'ü izlemeye devam etmiş, fakat kırılgan ve dindar adamlara haksızlık olmasın diye söylemek gerekir ki, onu büyük generalin elinden almaya kalkışmamış, sadece Kara Göz'ün onuruna, ancak Papa'nın Floransa'yı ziyaret etmesi şerefine düzenlenen şenliklerin boy ölçüşebileceği kadar muazzam bir şölen, bir *festa* tertip etmekle yetinmişti. Floransa'ya geldiği zaman Filiberta da Mogor Prenses'in onuruna düzenlenen efsanevi kutlamaları öğrenmiş, yeni kocasından en az

bunlar kadar görkemli bir karşılama töreni talep etmiş, ancak Giuliano'dan, böyle bir karnaval tertip etmenin ancak ona bir vâris doğurduğu zaman uygun düşeceği cevabını almıştı. Ancak Duka eşinin yatak odasını ender olarak ziyaret ediyordu ve tek vârisi Ippolito adındaki gayri meşru oğluydu, o da bazen piçlerin ulaştığı en yüksek mertebeye ulaşıp bir kardinal olacaktı. Bu şekilde geri çevrildikten sonra Filiberta bütün kalbiyle Kara Göz'den nefret etmeye başladı ve sihirli aynanın varlığını öğrenince ondan da nefret etti. Bir gün Giuliano'nun Prenses'in sağlığından şikâyet edip dövündüğünü duyunca, artık canına tak dedi. Her zamanki gibi dalgın dalgın sihirli aynasını seyreden kocasının yanına gelip de onun, "Kızcağız hiç iyi değil. Şu zavallıcığın haline bak. Hastalanıyor," dediğini duyunca, "Ben onu hasta etmesini bilirim," diye haykırıp gümüş sırtlı bir saç fırçasını aynaya fırlatarak camı paramparça etti. "Asıl ben iyi değilim," dedi. "Doğrusunu istersen, hayatımda hiç bu kadar kötü hissetmemiştim. Bana da onun sağlığına gösterdiğin kadar ilgi göster."

Gerçek şu ki, Kara Göz ölçüyü kaçırmıştı; böyle muazzam bir çabayı hiçbir kadın onun kadar uzun süre devam ettiremezdi. Kırk bin kişiyi aylar boyunca, yıllar yılı bir büyünün etkisi altında tutmak onun bile taşıyamayacağı kadar ağır bir yüktü. Mucizelerinin sayısı giderek azalmaya başladı, sonra mucize haberleri tamamen kesildi. Papa azizelik lafını bir daha ağzına almadı.

Güneş Tanrıçası Alankuva'nın aksine, ölüm ve yaşam üzerinde hiçbir gücü yoktu. Kara Göz'ün Floransa'ya gelişinden üç yıl sonra, Giuliano Medici hastalanıp öldü. Filiberta eşyalarını, paha biçilmez şeylerle dolu çeyiz sandığını topladı ve veda töreni falan düzenlemeden derhal Savoy'a döndü. "Floransa, bir Sarazen[28] fahişesinin hâkimiyetine teslim oldu," dedi evine vardığı zaman, "dindar bir Hıristiyan kadının o şehirde işi yok artık."

18

Aslanlarla ayı olayı

Aslanlarla ayı olayı, Kara Göz için düzenlenen *festa* sırasında gerçekleşti. Kutlamaların ilk gününde *palio* denen at yarışı koşuldu ve havai fişek gösterisi düzenlendi. İkinci gün, boğalar, bizonlar, erkek geyikler, ayılar, leoparlar ve aslanlar gibi vahşi hayvanlar Signoria Meydanı'na salındı; süvariler, atsız mızrakçılar, ahşaptan yapılma devasa bir kaplumbağa ve bir de oklukirpi maketinin içine saklanmış adamlar onlarla çarpıştı. Bizonlar bir adamı öldürdü.

Bir ara, erkek aslanların en irisi ayılardan birini gırtlağından yakaladı ve öldürmek için yere devirdi, fakat tam o sırada herkesi şaşırtan bir şey oldu; araya giren bir dişi aslan erkek aslanı ısırarak ayıyı kurtardı. Ayı toparlanıp kaçtı ve aslanlar onu kurtaran dişiyi bir daha aralarına almadılar, böylece aforoz edilen dişi aslan kimseye saldırmadan, avcıların sataşmalarına ve haykırışlarına aldırmadan, kalbi kırılmış gibi kederle meydanda dolaşmaya başladı. Sonraki günler ve aylarda, bu tuhaf olayın ne anlama geldiği uzun uzun tartışıldı. Dişi aslanın Kara Göz'ü simgelediği oybirliğiyle kabul ediliyordu, peki ayı ve diğer aslan neyi temsil ediyordu? Sonunda herkesin beğenip kabul ettiği açıklama, imzasız bir el ilanına basılıp şehir sokaklarında dağıtılan açıklama oldu, fakat ilanı kaleme alan kişinin şehrin gözden düşmüş erkânından sevilen oyun yazarı Niccolò Machiavelli olduğunu birkaç kişi hariç kimse bilmiyordu. İlanda, dişi aslanın barış uğruna kendi türüyle başka bir türün arasına girmeyi göze aldığı anlatılıyordu. Tıpkı bu dişi aslan gibi Prenses Kara Göz de uzlaşmaz görünen güçlere arabuluculuk etmek için, kendi halkına karşı çıkma pahasına Floransa'ya gelmişti. “Ancak Meydan'daki aslanın aksine, bu dişi aslan yalnız değil. Onun ayılar arasında pek çok gerçek dostu var ve bu dostluklar sonsuza dek sürecek.”

Böylece pek çok kişi için Kara Göz bir barış sembolüne, barış uğruna fedakârlığın simgesine dönüştü. Onun “Doğu'nun bilgeliğine” sahip olduğu söyleniyordu, fakat genç kadın kulağına ulaşan bu söylentileri elinin

tersiyle itti. “Doğu’ya mahsus bir bilgelik falan yok,” dedi Argalia’ya. “Bütün insanlar aynı ölçüde ahmaktır.”



Kara Göz ve Ayna evinden ayrılınca, il Machia acı bir kedere kapıldı ve bu his hayatının geri kalan on üç yılı boyunca onu hiç terk etmedi. Kudret malikânesinden kovulduğu zaman arkadaşları ortadan kaybolmuştu, şan ve şeref uzak bir hatıradan başka bir şey değildi, ama olağanüstü güzelliği yitirmek bardağı taşıran son damla olmuştu. Büyücünün Percussina’ya yaptığı büyü bozulduğundan il Machia’nın karısı yeniden paytak bir ördeğe, çocukları da mali külfete dönüşmüştü. Arada bir başka kadınlarla görüşüyor, sadece şarkıcı Barbera’ya değil, civarda oturan, kocası veda bile etmeden kaçıp giden başka bir kadına daha uğruyordu. Fakat bu ziyaretler de keyfini yerine getirmiyordu. Birkaç kere karısını bırakıp kaçan o adama imrendiği oldu, aniden ortadan kaybolmayı, ailesini öldüğüne inandırmayı ciddi ciddi düşündü. Eğer kaçıp gittikten sonra ne yapacağını bilseydi, belki gözünü karartıp bu tasarısını hayata geçirebilirdi. Fakat bunun yerine, utanç verici bir biçimde, hayatı boyunca düşündüklerini ve öğrendiklerini sarayda yeniden göze girme umuduyla yazdığı kısacık kitabın içine doldurmakla uğraştı, prenslerin küçük aynasını yazdı; bu öyle karanlık bir aynaydı ki bazen kendisi bile beğenilmeyeceğinden korkuyordu. Ama şüphesiz bilgelik ciddiyetsizlikten daha fazla değer görecek, keskin gözlemlere yaltakçılıktan daha fazla kıymet verilecekti, değil mi ya? Kitabını Giuliano de’ Medici’ye adamış, bütün metni kendi el yazısıyla yazmış, Giuliano ölünce en baştan başlayıp yazdıklarını Lorenzo için yeniden temize çekmişti. Ama kalbinin derinlerinde onu en çok meşgul eden düşünce güzelliğin onu sonsuza dek terk ettiği, kelebeğin solgun çiçeğe konup kalmadığıydı. Il Machia onun gözlerinin içine bakmış, genç kadın karşısındakinin solup gittiğini görmüş ve başını çevirmişti. Niccolò’ya idam hükmü okunmuş gibi gelmişti.

Floransa’nın yeni Generali sevgilisini almaya geldiğinde, Argalia ve il Machia baş başa kütüphaneye kapanıp yirmi dakika kadar konuştular. “Hayatım boyunca,” dedi Argalia ona, “çocukluğumdan beri tek düsturum vardı; ulaşman gereken yere ulaşmak için ne gerekiyorsa yap. Bana en çok neyin faydası olacağını öğrendim ve bu yıldızın peşinde sadakatin, vatanperverliğin, bilinen dünyanın sınırlarının ötesine uzanarak hayatta kaldım. Kendimi, her zaman ve sadece kendimi düşündüm. Ama o beni

ehlileştirdi, Machia. Onu çok iyi tanıyorum, çünkü bir zamanlar ben de aynen onun gibiydim. Çıkarlarına ters düşmediği sürece beni sevecek. Hayranlığının faydasını göremeyeceği güne dek bana hayran olacak. Bana düşen de ne yapıp edip o günün gelişini geciktirmek. Çünkü onu, beni sevdiği gibi değil, başka türlü seviyorum ben. Ona olan sevgim, sevilenin iyiliğinin sevenin iyiliğinden daha önemli olduğunu öğretti bana, çünkü aşk kendini düşünmemektir. Galiba o bunu bilmiyor. Onun için ölürüm, ama o benim için canını vermez."

"O halde umarım onun için ölmek zorunda kalmazsın," dedi Niccolò, "çünkü o iyi kalbini boşa harcamanı istemem."

Il Machia, Kara Göz'le ve genç kadının gerçek aşkı olduğundan kuşkulandığı, yanından asla ayrılmayan Ayna'sıyla da birkaç dakika baş başa konuşma fırsatı buldu. Ona gönül meselelerinden söz etmedi. Zaten bu münasebetsizlik olur, yakışık almazdı. Kara Göz'e şöyle dedi: "Burası. Floransa'dır, leydim, burada keyif içinde yaşayacaksınız, zira Floransalılar hayatın tadını çıkarmayı bilirler. Fakat aklıselim sahibiyseniz. arka kapının nerede olduğunu asla unutmazsınız. Kaçış yolunuzu tasarlar ve her zaman açık olduğuna emin olursunuz. Çünkü Arno Nehri er geç taşar ve taştığı zaman bir kayık bulamayan herkes boğulur."

Penceresinden dışarı bakınca, kiracısı olan çiftçinin çalıştığı tarlanın ötesindeki katedralin kırmızı kubbesini seçebiliyordu. Bir kertenkele alçak bir sınır duvarının üzerinde güneşleniyordu. Bir sarıasma kuşunun ötüşünü duydu: *vii-la-vii-lo*. Meşeler ve kestane ağaçları, selviler ve şemsiye çamları manzarayı vurguluyor, düzenliyordu. Uzakta, çok yükseklerde bir şahin havada daireler çizerek güneşleniyordu. Bölgenin doğası çok güzeldi, bunu inkâr etmeye olanak yoktu, fakat bu pastoral manzara il Machia'ya hapishane bahçesi gibi görünüyordu. "Benim için," dedi Kara Göz'e, "ne yazık ki kaçış yok artık."



O günden sonra sık sık genç kadına mektup yazdı, ama hiçbirini göndermedi ve ölümünden önce onu sadece bir kez gördü. Fakat Ago –şehirde özgürce dolaşma hakkına hâlâ sahip olan Ago– ayda bir kere Cocchi del Nero Sarayı'na uğrayıp genç kadını ziyaret ediyor, Kara Göz de Ago'yu büyük salonun hemen yanındaki Sarıasma Odası'nda, eskiden ağaç resimleriyle kaplı duvarlarına sonradan kondurulan kuş resimlerinden dolayı bu isimle anılan odada kabul etme inceliğini gösteriyordu. Ago şarap

yüklü arabayı dar patikadan arka taraftaki esnaf girişine yolluyor, ama kendisi eve bir tüccar gibi girmiyordu. En güzel giysilerini, artık pek işe yaramayan saray kıyafetlerini üzerine geçiriyor, bir zamanlar sarı olan, artık aklaşmış ve seyrelmiş saçlarını başına iyice yapıştırarak, elinde çiçeklerle, sevgilisini ziyarete gelen olgun bir züppe gibi Via Porta Rossa'dan aşağı yürüyordu. Biraz gülünç göründüğü gerçeğini genç kadının fazlasıyla dürüst gözlerinde de okuyabiliyordu, ama elinden gelenin en iyisi buydu işte. Ondan bir beklentisi yoktu, oysa genç kadın Ago'dan bir şey istemiş, ona bir sır vermişti. “Benim için bunu yapar mısın?” demiş, Ago da, “Ne zaman arzu ederseniz,” diye cevap vermişti. Neler söylendiğini yalnızca Ayna ve sarıasma kuşları biliyordu.

Giuliano de' Medici ölmüş, Lorenzo de' Medici, II. Lorenzo ilan edilerek Floransa'nın hükümdarı olmuş, her şey değişmeye başlamıştı. Ancak değişim üç yıl boyunca hissedilmedi. Tıpkı amcası gibi Lorenzo'nun da Argalia'ya ihtiyacı vardı. X. Leo'nun arkadan bıçakladığı Urbino Dukası Francesco Maria'ya karşı savaşta Floransa askerlerine Argalia liderlik etti. Mediciler sürgün edildikleri dönemde Francesco Maria'ya sığınmış ama şimdi dukalığını ele geçirmek için ona düşman olmuşlardı. Francesco, iyi eğitimli bir orduyu yöneten güçlü bir komutandı ve Yeniçerilere rağmen, Argalia'nın onu alt etmesi üç hafta sürdü. Mücadelenin sonuna gelindiğinde, Argalia savaş meydanlarında tavlanmış Osmanlı askerlerinden dokuzunu kaybetmişti. İsviçreli devlerden biri, D'Artagnan da can veren savaşçılar arasındaydı, ağlayıp inleyerek yas tutan Otho, Botho ve Clotho'nun acısını görmek dehşet vericiydi. Francesco Maria'ya sadık kalan bazı baronların Arcona bölgesinde çıkardığı isyanları da bastırdıktan sonra Türk Argalia öyle güçlenmişti ki, artık Lorenzo'nun ona açıkça meydan okumasına olanak yoktu.

Il Machia, küçük kitabını işte bu dönemde Lorenzo'ya sundu. Tek bir teşekkür, takdir ya da eleştiri sözcüğü duymadı, hatta kitabın yerine ulaşıp ulaşmadığını bile öğrenemedi, ölümünden sonra Lorenzo'nun eşyası arasında kitabın bir kopyası bile bulunamadı. Kitap kendisine sunulduğu zaman Lorenzo'nun kibirle gülerek onu bir kenara attığı anlatılırdı. “Bir başarısızlık abidesi hükümdara prenslerin nasıl muvaffak olacağına dair ders vermeye kalkışıyor,” demişti alayla. “Bu kitabı derhal hafızama kazımalıyım.” Kahkahalara boğulan nedimlerinin gürültüsü kesildiği zaman, itaatkâr kahkaha tufanının yeniden başlamasına neden olan cümlelerle konuşmasına devam etmişti: “Bir konuda emin olabiliriz. Bu

Niccolò Mandragola gelecekte hatırlanacak olursa ancak bir komedyen olarak hatırlanacak, asla bir düşünür olarak değil.” Bu hikâye Ago Vespucci’nin kulağına da ulaştı, ama Ago duyduklarını arkadaşına tekrarlamayacak kadar nazikti. Sonuç itibarıyla, Niccolò uzun aylar boyunca saraydan gelecek haberi bekledi. Bir haber çıkmayacağını nihayet anladığı zaman, çöküşü daha da hızlandı. Küçük kitaba gelince; il Machia onu bir kenara kaldırdı ve hayatı boyunca yayımlatmaya çalışmadı bile.

1519 senesinin yazında, Lorenzo hamlesini yaptı. Argalia’yı Lombardia’ya, Fransızları o topraklardan sürüp atmaya gönderdi ve Floransalı Türk orada, Bergamo vilayetinin çeşitli bölgelerinde I. François’nın askerleriyle çarpıştı. Lorenzo, Argalia’nın yokluğunda Santa Croce Meydanı’nda büyük bir atlı mızrak dövüşü düzenledi; bu müsabaka, yaşlı Giuliano de’ Medici’nin *la sans pareille* Simonetta Vespucci onuruna düzenlediği turnuvaya çok benziyordu. Kara Göz kraliyet podyumunda, altın zambaklarla süslü mavi bir güneşliğin altındaki onur koltuğunda oturmaya davet edildi, Lorenzo atı üstünde onun karşısına gelip yaptırdığı yeni flamayı açtı, del Sarto bunun üzerine Kara Göz’ün tasvirini yapmıştı ama sözcükler aynıydı: *La sans pareille*. “Bu müsabakaları şehrimizin güzellik kraliçesi, Floransa ve Hitaylı Angelica’ya adıyorum,” diye ilan etti Lorenzo. Hiç tepki vermeyen Kara Göz, Lorenzo’ya üzerinde taşıması için bir şal ya da mendil atmaya bile lütfetmedi, bunun üzerine Duka’nın kıpkırmızı olan yanaklarını, ne kadar içerlediğini ve hiddetlendiğini herkes gördü. Müsabakada on altı tane mızrak dövüşçüsü vardı, bunlar şehri korumak için geride kalan askerler arasından seçilmişti ve iki tane de ödül hazırlanmıştı, biri altın, diğeri gümüş brokardan yapılmış iki flama. Duka yarışmalara iştirak etmedi, gelip Kara Göz’ün yanına oturdu ve ödüller sahiplerine teslim edilene dek tek kelime etmedi.

Müsabakalardan sonra Medici Sarayı’nda düzenlenen büyük şölende konuklara kirazkuşu çorbası, tavuskuşu eti, Chiavenna sülünü, Toscana kekliği, Venedik istiridyesi ikram edildi. Sofrada ayrıca Arap usulü pişirilmiş bol şekerli ve tarçınlı makarna vardı, ancak onur konuğunun hassasiyetleri göz önünde bulundurulmuş, domuz etiyle yapılan pastırmalı *fagioli* gibi yiyeceklerin hiçbiri sofrada yer bulamamıştı. Reggio’dan ayva reçeli, Siena’dan bademezmesi getirtilmiş, kaliteli *caci marzolini*, yani mart peyniri ikram edilmişti. Masalar domateslerle süslenmişti. Yemekten sonra şairler şiirlerini okumuş, Platon’un *Şölen*’ine konu olan Agathon’un ziyafetindeki gibi, düşünürler aşk konusunda tartışmıştı. Lorenzo,

şenliklerin bu bölümünün sonunda, *Şölen*’den alıntıladığı bazı cümleleri ezberden okudu: “Aşk, sadece aşk insanları sevdikleri için ölümü göze almaya cüret edecek hale getirir,” dedi, “hem erkekler hem kadınlar için geçerlidir bu. Pelias’ın kızı Alkestis, bütün Helenlere örnektir; zira o, herkes yüz çevirdiği zaman kocası uğruna can vermeyi göze almıştı.” Gürültüyle yerine oturduğu zaman, Kara Göz ona niçin böyle konuşmayı tercih ettiğini sordu. “Tatlı hayatın ortasında olmamıza rağmen niçin ölümden söz etmeyi seçtiniz?” dedi.

Lorenzo öyle haşin sözcüklerle cevap verdi ki, genç kadının adeta kanı dondu. Şarabı kaldıramadığı bilinen Duka, kafayı iyice bulmuştu. “Hanımefendi,” dedi, “ölüm asla sandığınız kadar uzağınızda değildir. Bir gün sizden neler talep edilebileceğini kim bilebilir?” Bunun üzerine Kara Göz sustu ve sessizce dinlemeye başladı, davet sahibinin hoyrat gençliği aracılığıyla konuşmaya başlayanın kendi kaderi olduğunu anlamıştı. “Bir çiçek ölmeden önce,” dedi Lorenzo, “esansı uçup gider. Sizin güzel kokunuz da dağılıp gitmiş, öyle değil mi ya.” Sonuncusu bir soru cümlesi değildi. “Çevrenize yaydığınız göksel müzikten, şifa dağıttığınızdan, kısır kadınların umudu olduğunuzdan söz eden kalmadı artık. En saf yurttaşlarımız, açlıklarını unutmak için hayal gördüren otları ekmeğe katık eden yoksullarımız, hatta çürümüş yiyecekler ve zehirli bitkiler yediklerinden her gece iblislerle boğuşan dilencilerimiz bile sihirli güçlerinizden söz etmez oldu artık. Büyüleriniz nerede, madam, erkeklerin zihnini şehvetli düşüncelerle dolduran sarhoş edici parfümleriniz nerede? Anlaşılan en güzel kadınların büyüleri bile, nasıl söylesem... yaşlandıkça etkisini yitiriyor.”

Kara Göz henüz yirmi sekiz yaşındaydı, ama içindeki ışığı solgunlaştıran bir halsizlik çökmüştü üstüne, Lorenzo’nun doğru bir şekilde ve acımasızca teşhis ettiği özel nedenlerden dolayı çok da gergindi. “Evde bile,” diye fısıldadı Lorenzo, teatral bir tavırla, “her şey kötüye gidiyor, değil mi? Altı yıldır Floransa’da birlikte yaşıyorsunuz, daha önce de birlikteydiniz, ama çocuğunuz yok. İnsanlar kısırlığınıza hayret etmeye başladı. Kendine faydası olmayan hekimi kim ne yapsın?” Kara Göz ayağa kalkmaya davrandı. II. Lorenzo onu kolundan yakalayıp koltuğa yapıştırdı. “Ona bir erkek evlat vermezsen koruyucun seni daha ne kadar koruyabilir?” diye sordu. “Tabii savaşlardan sağ salim dönmeyi başarırsa.”

Kara Göz, bir ihanet tertibi düzenlendiğini o dakikada anladı; Argalia’nın emrindeki adamlardan biri ya da birkaçı, kaburgalara gizlice

saplanan bir bıçak ya da idam cezası olduğu sonradan anlaşılacak birtakım vaatler karşılığında ona ihanet etmeyi kabul etmişti. İhanet genelde ihanetle ödüllendirilirdi. Alçak sesle, “Adamları etrafındayken onu asla öldüremezsin,” dediği anda Sırp Konstantin’in yüzü bir kehanet gibi gözlerinin önünde belirdi. “Ona ne vaat ettin ki,” dedi, “bunca yıllık dostluktan sonra böyle korkunç bir ihanete kalkışmayı kabul etti?” Kadının kulağına eğilen Lorenzo, “Hayal edebileceği her şeyi,” diye fısıldadı zalimce. Demek ki Konstantin’e önerilen rüşvet kendisiydi, bunca zamandır genç kadını koruyan Sırp, Kara Göz’ün peşinde dolaşa dolaşa baştan çıkmış, daha samimi bir yakınlığı arzulamaya başlamıştı. Kara Göz, Argalia’nın kötü talihine dönüşmüştü. “Bunu asla yapmaz,” dedi. Lorenzo kolunu daha sıkı kavradı. “Yapsa bile, Prenses,” dedi, “ödülüne kavuşması gerekmiyor.” Evet, Kara Göz anlıyordu. Kaderi burada, tam karşısında dikiliyordu. Lorenzo, “Diyelim ki askerler ölen kumandanlarını kalkanı üzerinde taşıyarak savaştan döndü,” diye mırıldanıyordu yanı başında. “Korkunç bir trajedi olur, elbette, şehrin kahramanlarının yattığı mezarlığa gömeriz onu, en az bir ay yas tutulur. Fakat bir de o dönene kadar seni ve nedimeni bütün eşyanızla birlikte Via Porta Rossa’dan Via Largo’ya taşıdığımızı düşün. Burada benim misafirim olduğunu, korkunç ıstırabına benim yanımda teselli aradığını düşün. Floransa’nın kahramanını, senin biricik aşkını, benim yakın dostumu öldüren korkağa neler yapacağımı hayal et. İstediğin işkenceleri bana tarif edersin, ben de bu işkencelerin acısını sonuna kadar çekinceye dek hayatta kalmasını sağlarım.”

Müzik başladı. Sıra danslara gelmişti. Kara Göz, umutlarının katiliyle *pavana* dansına kalktı. “Düşünmem gerekiyor,” deyince, Lorenzo başını eğerek onayladı. “Elbette,” dedi, “ama çabuk düşün, zaten düşünmeye başlamadan önce, bu gece benim odama getirileceksin, böylece neyi düşünmen gerektiğini daha iyi anlarsın.” Kara Göz dansı bıraktı, olduğu yerde kalakaldı. Kara Göz’ü, “Madam, lütfen ama,” diye azarlayan Lorenzo, genç kadın yeniden müziğe göre adım atmaya başlayana dek ellerini uzatıp bekledi. “Timurlenk’in ve Cengiz Han’ın kanından bir soylusun,” dedi. “Dünyanın işleri nasıldır bilirsin.”

Kara Göz, o gece dünyanın nasıl işlediğini anladığını kanıtladıktan sonra, Ayna’yla birlikte eve döndü. “Angelica, yapmaya mecbur olduğumuz şeyi yaptık,” dedi. “Şimdi, Angelica, ölmeye hazırlanalım,” diye karşılık verdi Ayna. Bu şifreli cümlenin ne anlama geldiğini uzun zaman önce belirlemişlerdi; hemen harekete geçmek, bir hayatı geride bırakıp yeni bir

hayata başlamak, kaçış planını uygulayıp ortadan kaybolmak gerekiyordu. Plana göre, şehir uykuya daldığı zaman Ayna kukuletalı pelerinini sırtına geçirip gizlice esnaf kapısından dışarı çıkacak, Cocchi del Nero Sarayı'nın arkasındaki dar sokaktan geçip Ognissanti bölgesine ulaşacak, Ago Vespucci'nin kapısını çalacaktı. Ama Kara Göz başını iki yana sallayarak Ayna'sını şaşırttı. “Kocam sapasağlam eve dönene dek,” dedi, “buradan ayrılmayacağız.” Hayat ve ölüm üzerinde hiç gücü yoktu, bundan dolayı daha önce hiç güvenmediği bir güce itimat etmeye karar vermişti; aşkın gücüne.



Ertesi gün Arno Nehri'nin suları çekildi. Şehir, Lorenzo de' Medici'nin ölümcül bir hastalığın pençesinde kıvranmakta olduğu haberiyle çalkalanıyordu, kimse yüksek sesle dile getirmese de, Duka'yı ölüm döşeğine düşüren illetin şu korkunç *morbo gallico*, yani frengi olduğunu herkes biliyordu. Arno'nun sularının çekilmesi bir felaket alameti olarak görülüyordu. Hekimler gece gündüz Lorenzo'nun başında bekliyordu ama yirmi üç sene önce İtalya'ya geldiği günden beri hastalık o kadar çok kişinin canını almıştı ki, Duka'nın kurtulacağını düşünenlerin sayısı pek azdı. Her zamanki gibi şehrin yarısı hastalık için Fransız askerlerini suçlarken diğerleri bu marazı Kristof Kolomb'un denizcilerinin çıktıkları yolculuklardan getirdiğini öne sürüyordu, ama bu gevezelikler Kara Göz'ün umurunda değildi. “Belirtiler düşündüğümden çok daha önce ortaya çıktı,” dedi Ayna'ya, “benden şüphelenmeye başlamaları fazla zaman almaz.” Oldukça tuhaf sözlerdi bunlar, çünkü Kara Göz frengili değildi. Ancak düne kadar hastalığı kapmış olduğuna dair hiçbir belirti bulunmayan II. Lorenzo'nun bugün frenginin en şiddetli alametleriyle yatakta kıvranması daha da tuhaftı. Bu şüpheli duruma açıklık getirmek için bir an önce bir zanlı –ya da bir günah keçisi– bulunması şarttı. Türk Argalia sağ salim eve dönmese, kim bilir neler olacaktı.

Argalia'nın döneceği günden önceki gece Kara Göz'ü bir türlü uyku tutmadı, nihayet uykuya dalabildiği zaman da rüyasında ablasını gördü. Kırmızı ve altın renkli kumaşlardan geniş bir gölgelikle örtülü büyük bir çadırın içinde, kenarlarında kırmızı ve altın sarısı desenleri, ortasında elmas biçiminde, altın sarısı ve kırmızı renkli göbek süsü olan bir halının üzerinde oturan Hanzade Begüm, tam karşısında oturan, yüzünü bir türlü çıkaramadığı, krem rengi ipekli giysiler giymiş, omzuna pembe ve yeşil

renkli bir şal atmış, başında soluk mavi, beyaz ve altın renkli sarık olan adama bakıyordu. Ben senin kardeşin Babur'um, dedi yabancı. Hanzade Begüm onun yüzünü inceledi ama kardeşini göremedi. Sanmıyorum, dedi. Adam, biraz gerisinde oturan ikinci adama doğru döndü. Kökeltaş, dedi, ben kimim? Efendim, dedi ikinci adam, siz Zahireddin Muhammed Babur'sunuz, Kunduz'da olduğumuz nasıl doğruysa, bu da doğrudur. Ona niçin inanayım, dedi Hanzade Begüm. Kökeltaş diye birini tanımıyorum ben. Abla ve kardeşi çadırda karşılıklı oturmaya devam ettiler, hizmetçileri Hanzade'nin arkasında bekliyor, mızraklı ve oklu askerleri Babur'u koruyordu. Hiçbir duygu gösterisi olmadı. Hanzade Hanım erkek kardeşini tanımıyordu. Onu on yıldır görmemişti. Kara Göz, daha rüyayı görürken çadırdaki herkesin aslında kendisi olduğunu anladı. Ailesinden koparılıp alınan, hafızasında onlara dönmesini sağlayacak yolları ve içinde sevgiyi bulamayan ablası Hanzade kendisiydi. Acımasız ve şairane ağabeyi Babur, aynı gün içinde hem kelle kopartan hem de bir kayranın güzelliğine methiyeler düzen, fakat bir ülkesi olmayan, benim diyebileceği toprakları bulunmayan, hâlâ dünya üzerinde dolaşan, kendine yer açmak için savaşan, fetheden, fethettiği toprakları kaybeden, zaferle Semerkand'a giren, Kandahar'ı ele geçiren, bu şehirlerden yeniden sürülen ağabeyi; koşan, koşan, üzerinde kımıldamadan durabileceği bir yer arayan ağabeyi Babur kendisiydi. Babur'un arkadaşı Kökeltaş, hizmetçi kadınlar, askerler de kendisiydi; havada dönüyor, başka birinin başından geçenleri seyredermiş gibi hiçbir şey hissetmeden, kendine hissetmek için izin vermeden kendi hikâyesini izliyordu. Hem kendisi, hem kendinin aynasıydı.

Derken rüya değişmeye başladı. Çadırın kubbeli tentesi ve güneşliği sertleşerek kırmızı kumtaşına dönüştü. Gelip geçici, seyyar, değişken olan birdenbire kalıcı ve sabit hale geldi. Bir tepenin üzerinde taştan bir saray vardı, ağabey Babur düz hatlı bir havuzun, çok güzel, emsalsiz bir havuzun ortasındaki taştan platformda dinleniyordu. O kadar zengindi ki, cömert anlarında havuzun suyunu boşalttırıp yerine para doldurtuyor, halkının bu serveti gönülleri çektiğince toplamasına izin veriyordu. Zengindi, huzurluydu, sadece bir havuzu değil, bir hükümdarlığı vardı. Ama artık Babur değildi. Ağabeyi değildi. Kara Göz onu tanımıyordu. Hükümdar, bilmediği biriydi.

Uyandığı zaman, "Geleceği gördüm Angelica," dedi Ayna'sına. "Gelecek taştan inşa edilmiş, ağabeyimin vârisi de emsalsiz bir hükümdar. Bizler sudan yapıldık, duman gibi havaya karışıp kaybolabiliriz, ama

gelecek servetten ve taştan inşa edilmiş." Geleceği bekleyecekti. Sonra eski hayatına dönecek, yeniden o hayata katılacak, tümlüğe kavuşacaktı. Hanzade'den daha iyisini yapacaktı. Şah'ı tanımazlık etmeyecekti.

Rüyasında bir kadın daha vardı, arkadan gördüğü bu kadın uzun sarı saçlarını omuzlarına dağıtmış, baklava biçiminde rengârenk, upuzun bir pelerini sırtına geçirmiş, Hükümdar'ın karşısına oturmuş konuşuyordu. İçeride bir kadın, gün ışığını asla görmeyen bir kadın daha vardı ve o da bir gölge gibi saray koridorlarında dolaşıyor, bir soluyor bir belirginleşiyor, arkasından yeniden solup silikleşiyordu. Rüyanın bu bölümünün ne anlama geldiğini çıkaramadı.



Kara Göz duygularını bastırmayı öğrenmişti. II. Lorenzo'nun odasına götürüldüğünden beri kendini hiçbir şey hissetmemeye zorluyordu. Lorenzo niyetini gerçekleştirmiş, Kara Göz de soğukkanlılıkla kendi planını uygulamıştı. Cocchi del Nero Sarayı'na döndükten sonra soğukkanlılığını bozmamış, sakinliğini korumuştu. Ayna bir oraya bir buraya koşturuyor, kadınların genelde çeyizlerini yerleştirdiği bir çift *cassoni*'yi, yani büyük sandığı dolduruyor, hanımı kalmaya niyetli olduğunu söylese de çabucak yola çıkmaya hazırlıklı olmak istiyordu. Kara Göz büyük salonun açık pencerelerden birinin önünde duruyor, meltemin şehirde konuşulanları kulaklarına taşımasını bekliyordu. Söyleneceğini tahmin ettiği sözcüğü, Floransa'da kalmasını tehlikeli hale getiren sözcüğü çok geçmeden duydu. Ama ayrılmak için hiçbir girişimde bulunmadı.

Cadı. Onu büyülemiş. Cadıyla yatınca hastalanıp ölmüş. Önceden hasta değilmiş. Cadı büyü yapmış. Ona Şeytan'ın hastalığını bulaştırmış. Cadı, cadı, cadı.

Cisano Bergamasco'da kazanılan zaferin ardından ordu şehre döndüğünde, II. Lorenzo çoktan can vermişti. Sırp Konstantin'in savaşın en şiddetli dakikalarında *Gran Condottiere*, Büyük Komutan General Argalia'yı öldürmeye çalışması askerler arasında büyük bir şaşkınlığa neden olmuşsa da, dönüş yolunda herkes toparlanmış, düzenli, uygun adım bir yürüyüş tutturulmuştu. Fitilli tüfekler, mızraklar ve kılıçlarla silahlanmış Sırp Konstantin ve altı Yeniçeri, General'e korkakça arkadan saldırmışlardı. Argalia'nın omzuna isabet eten ilk kurşun onu atından düşürmüş ve şans eseri hayatını kurtarmıştı, çünkü düşen komutan atların arasında kalınca isyancılar ona ulaşamamışlardı. Düşman saflarıyla çarpışan İsviçreli üç dev

dönüp koşarak arkadaki isyancılarla vuruşmaya gelmiş, göğüs göğüse geçen zorlu bir mücadeleden sonra isyan bastırılmıştı. Kalbine bir İsviçre kargısı saplanan Sırp Konstantin oracıkta ölüvermiş, ama ne yazık ki Botho da hayatını kaybetmişti. Akşamüstü Fransızlar da dağıtılmış, ama Argalia zaferine sevinememişti. Floransa'ya getirdiği yüz adamından ancak yetmiş tanesi yaşıyordu.

Şehre yaklaşırken, tıpkı Papa'nın seçildiği günkü gibi her yerden alevlerin yükseldiğini gördüler, bunun üzerine Argalia askerlerinden birini dörtnala at sürüp neler olduğunu öğrensin diye önden gönderdi. Keşif eri dönünce Duka'nın öldüğünü haber verdi; lidersiz kalan şehir halkı Kara Göz'ü ona büyü yapmakla suçluyor, Lorenzo'nun cinsel organından yayılarak aç bir hayvan gibi bütün vücudunu yiyen güçlü bir illetle lanetlediğine inanıyorlardı. Argalia, Otho'ya, hayatta kalan iki İsviçreli kardeşten biri olan kederli deve askerleri çabucak barakalarına götürmesini emretti. Clotho'yu ve kalan Yeniçerileri çevresine topladı, askıda olan yaralı koluna aldırış etmeden rüzgârı arkasına alıp dörtnala eve doğru at sürmeye başladı. O gece çok şiddetli bir rüzgâr esiyor, zeytin ağaçlarını kökünden söküyor, meşeleri, ceviz ağaçlarını, vişne ağaçlarını ve gürgenleri körpe fidanlar gibi sallıyor, dörtnala ilerleyen atlılara orman da uçarak onlara eşlik ediyormuş gibi geliyordu; şehre iyice yaklaştıkları sırada, surların içinden dünya üzerinde sadece Floransalıların koparabileceği türde bir gürültü yükseldi. Fakat bunlar neşe çığlıkları değildi. Sanki bütün şehir halkı kurda dönüşmüş, aya bakarak ulumaya başlamıştı.



Bir *büyücüyken* bir *cadıya* dönüşmek ne kadar da kolaydı. Daha dün şehrin gayri resmî koruyucu azizesiydi. Oysa şimdi kapısının önünde öfkeli bir kalabalık birikmişti. "Arka kapı hâlâ aralık, Angelica," dedi Ayna. "Angelica, bekleyeceğiz," diye cevap verdi Kara Göz. Büyük salonun yan pencerelerinden birinin önündeki dik arkalıklı sandalyeye oturmuş, belli bir açıdan dışarı bakıyor, görünmeden dışarıda olanları izliyordu. Görünmezlik kaderiydi. Sakindi. Sonra atların gürültüsünü duydu ve ayağa kalktı. "Geldi." Evet, gelmişti.

Via Porta Rossa, Cocchi del Nero Sarayı'nın önünde genişleyerek küçük bir meydana dönüşüyor, bu meydanın çevresinde Davizzi Sarayı ve Foresilerin yüksek binaları bulunuyordu. Meydanda toplanan cadı avcıları, Argalia ve Yeniçerileri yavaşlattılar. Ama onlar eve ulaşmaya kararlı ve

silahlıydılar, böylece kalabalık geçmelerine izin verdi. Saraya varınca Yeniçeriler kapının çevresini boşalttı, girişe hâkim olduklarından emin olunca kapıyı açtılar. Kalabalıktan biri, “Neden cadıyı koruyorsunuz?” diye haykırdı. Argalia duymazdan geldi. Sonra aynı ses yeniden haykırdı: “Kime hizmet ediyorsun, *Condottiere*, insanlara mı, kendi şehvetine mi? Floransa’ya ve onun cadı büyüleriyle can veren Duka’sına mı hizmet ediyorsun, yoksa ona büyü yapan cadının kölesi misin?” Argalia atını çevirip kalabalıkla yüz yüze geldi. “Ona hizmet ediyorum,” dedi. “Her zaman ona hizmet ettim, daima ona hizmet edeceğim.” Sonra Clotho’yu dışarıda asayişi sağlamaya bırakarak otuz kadar adamıyla bahçeye girdi. Atlılar avlunun ortasındaki havuzun çevresinde durdular; sessiz saray gürültülerle, at kişnemeleriyle, silahların şakırtısıyla, emirler yağdıran ve emirlere cevap veren adamların sesiyle dolmuştu. Hizmetkârlar binicilere ve atlara su ve yiyecek getirmeye koştu. Ve Kara Göz o anda, adeta uykudan uyanır gibi tehlikenin büyüklüğünü anladı. Avludan saraya uzanan merdivenlerin başında duruyor, Argalia da merdivenlerin dibinden ona bakıyordu. Teni ölüm kadar beyazdı.

“Hayatta olduğunu biliyordum,” dedi. Yaralı kolunu gördü ama sözünü etmedi.

“Sen de hayatta kalmalısın,” dedi Argalia. “Dışarıdaki kalabalık giderek büyüyor.” Sağ omzundaki yaranın acısından, yaradan bütün vücuduna yayılan alevlerden söz etmedi. Ona bakınca kalbinin yerinden çıkacakmış gibi attığını söylemedi. Dörtnala at sürmekten nefessiz kalmıştı. Beyaz teni ateş gibi yanıyordu. “Aşk” sözcüğünü kullanmadı. Hayatında son defa, sevgisini ancak geri alma zamanı gelene dek sunan bir kadını sevmekle aşkını heba edip etmediğini düşündü. Bu düşünceyi bir kenara itti. Kalbini hayatı boyunca bir defa, yalnızca bu kadına vermişti ve eline geçen bu fırsattan dolayı kendini şanslı sayıyordu. Onun aşkına layık olup olmadığı sorusunun hiçbir anlamı yoktu. Kendi kalbi, bu soruya uzun zaman önce cevap vermişti.

“Beni koruyacak mısın?” dedi Kara Göz.

“Hayatım pahasına,” diye cevap verdi Argalia. Hafifçe titremeye başlamıştı. Cisano Bergamasco’daki savaş meydanında vurulup yere düştüğü zaman, Sırp Konstantin’in ihanetine kahrolmuş, ama hemen arkasından kendi aptallığının farkına varmıştı. Bir zamanlar kendisi Çaldıran’da Şah İsmail’i nasıl yakaladıysa, Konstantin de onu öyle ele geçirmişti. Kılıç ustası silahlı adama yenilmeye mahkûmdu. Fitilli tüfeğin,

hızla taşınabilen hafif sahra topunun devrinde zırhlı şövalyelere yer yoktu. Argalia geçmişte kalmıştı. Eskinin yeni tarafından yok edilmeyi hak etmesi gibi, kendisi de o kurşunu hak etmişti. Biraz başı dönüyordu.

“Gidemedim,” dedi Kara Göz. Sesi, sanki kendisi hakkında yeni bir şey öğrenmiş gibi biraz şaşkın çıkmıştı.

“Ama şimdi gitmelisin,” diye cevap verdi Argalia, soluğu kesilerek. Birbirlerine doğru yürümediler. Kucaklaşmadılar. Kara Göz gidip Ayna’yı buldu.

“Şimdi, Angelica,” dedi, “ölmeye hazır olalım.”



Gece, alev alev yanıyordu. Yalazlar her yandan parlak gökyüzüne yükseliyordu. Alçakta, ufuk çizgisine yakın bir yerdeki kızıla çalan dolunay Tanrı’nın soğuk, öfkeli gözüne benziyordu. Duka ölmüştü ve artık şehir söylentilerin hâkimiyetindeydi. Söylentilere bakılırsa, katil fahişeyi, “Angelica”yı lanetleyen Papa, şehrin yönetimini ele alması ve vahşi cadının hakkından gelmesi için bir kardinal göndermişti. Signoria Meydanı’nda kazığa bağlanıp yakılan baş Ağıtçılar Girolamo Savonarola, Domenico Buonvicini ve Silvestro Maruffi’nin hatırası hâlâ hafızalardan silinmemişti ve tutuşan kadın etinin kokusunu içlerine çekmeyi sabırsızlıkla bekleyenler vardı. Fakat öfkeli kalabalıklar doğaları gereği sabırsızdır. Saat gece yarısını gösterirken üç kat daha büyüyen kalabalığın ruh hali iyice çirkinleşmişti. Cocchi del Nero Sarayı’nı taşlıyorlardı. İsviçreli Clotho yönetimindeki Yeniçeriler avlu kapısını tutuyorlardı, fakat Yeniçeriler de elbet yorulur, üstelik bazıları savaş yaralarını tedavi ettirmeye fırsat bulamamıştı. Derken, gece yarısını izleyen saatlerde, uluyan kalabalığa ölümcül bir haber ulaştı. Papa’nın cadı Angelica hakkındaki ispatlanamamış hükmünden cesaret alan Floransa milis askerleri galeyana gelmiş, isyan bayrağını açmış, silahlarını kuşanmış, Via Porta Rossa’ya, öfkeli kalabalığa katılmaya geliyorlardı. Bunu duyan Clotho üçüncü kardeşinin de öldüğünü anladı ve her şeyi bitirmeye hazır olduğuna karar verdi.

Bir elinde kılıcı, diğer elinde zincirli topuzuyla, “İsviçre için!” diye haykırarak var gücüyle kalabalığın üzerine atıldı. Yeniçeriler şaşkınlıktan donakaldılar, çünkü kapının önünde toplanan kalabalığın sopalar ve taşlardan başka silahı yoktu, ama Clotho’yu durdurmak için çok geçti. Gözü dönmüştü. İnsanları atının ayakları altında çiğneyerek öldürdü. Korkudan ve öfkeden çılgına dönen kalabalık, başlangıçta biraz dağılarak atı

üzerindeki delirmiş albino devin önünden kaçtı. Sonra tuhaf bir an, ulusların kaderini belirleyen anlardan biri gelip çattı; çünkü bir kalabalık, orduya duyduğu korkuyu yitirirse dünyayı değiştirir. İnsanlar birdenbire geri çekilmeyi bıraktılar ve kılıcı havada onların üzerine at süren Clotho, o anda sonunun geldiğini anladı. “Yeniçeriler, hücum!” diye bağırdı ve kalabalık bir sel gibi askerlerin üzerine aktı; binlerce çığlık atıldı, binlerce el uzandı, yumruk savruldu, askerlerin üzerine taş yağmuru indi, insanlar kedi gibi saldırarak atları yere yıktılar, savaşçıların inip kalkan silahları altında can vermelerine rağmen at üstünde asker bırakmayana kadar geldiler, yakaladılar, sürüklediler, vurdular, çektiler ve gelmeye, ayaklarının altında ezmeye devam ettiler, kabaran, büyüyen kalabalığın ezici gücü her şeyi kapladı ve bütün dünya kana dönüştü.

Cocchi del Nero Sarayı’nın önündeki Yeniçeriler, milis kuvvetlerinin saraya ulaşmasından, kalabalığın deniz gibi aralanıp silahlı adamlar geçsin diye yol açmasından çok önce yok olmuşlardı. Ölen askerlerin baltalarını alan adamlar şimdi sarayın ahşaptan yapılma büyük kapılarına saldırıyordu. Bu kapıların arkasındaki avluda, Türk Argalia ve geri kalan savaşçıları atları üzerinde, savaş zırhlarını giymiş, silahlarını kuşanmış halde son kez vuruşmaya hazırlanıyorlardı. “Savaşta yönettiğin adamların elinde can vermekten daha büyük bir utanç olamaz,” diye düşünüyordu Argalia, “fakat en eski yol arkadaşlarım benimle birlikte ölecek, bu da büyük bir onurdur.” Sonra onur ve utanç düşünceleri aklından uçup gitti, çünkü Kara Göz gidiyordu ve veda sözcüklerini söyleme zamanı gelmişti.

“Neyse ki öfkeli kalabalıklar bir o kadar da aptal oluyor,” dedi genç kadın. “Yoksa Ago ve Ayna arka sokaktan dolaşıp arka kapıya gelemeyeceklerdi. İyi ki arkadaşın Niccolò’nun öğüdünü tutmuşum, yoksa bir kaçış planım olmayacaktı, içine gizleneceğimiz boş şarap fıçıları yüklenmiş bir araba arkada beklemeyecek, bizi uzaklara götürecek dinlenmiş atlar olmayacaktı.”

“Başlangıçta üç arkadaştılar,” dedi Türk Argalia. “Antonino Argalia, Niccolò ‘il Machia’ ve Ago Vespucci. Hikâyenin sonunda da üç arkadaş vardı. Il Machia size daha hızlı atlar verir. Gidin.” Artık ateş bütün vücuduna yayılmıştı, yarasının acısına zor katlanıyordu. Titremeye başlamıştı. Sonu yavaş yavaş gelmeyecekti. Atın üstünde uzun süre kalması imkânsızdı.

Kara Göz duraksadı. “Seni seviyorum,” dedi. *Benim için öl.*

“Ben de seni,” diye cevap verdi Argalia. *Zaten ölüyorum, ama senin için de öleceğim.*

“Seni başka kimseyi sevmediğim gibi sevdim,” dedi Kara Göz. *Benim için öl.*

“Hayatımın aşkı şendin,” diye cevap verdi Argalia. *Son nefesimi yakında vereceğim, ama kalan dakikalarımı senin için feda edeceğim.*

“Bırak burada kalayım,” dedi Kara Göz. “Beni onlara ver. O zaman her şey sona erer.” Sesinde yine aynı şaşkınlık vardı, kendine izin verip söylediği, sunduğu, hissettiği şeye kendisi de şaşırmıştı.

“Artık çok geç,” dedi Argalia.

Floransa’nın Yenilmezlerinin son savaşı, son mağlubiyeti ve yok oluşu, Via Porta Rossa Ayaklanması gününde, sonradan Kanlı Saray adı verilen Cocchi del Nero’nun avlusunda gerçekleşti. Çarpışma sona erdiğinde cadı ve yardımcısı çoktan kaçıp uzaklaşmıştı; onların kaçtığını öğrenen Floransalıların öfkesi bir anda söndü, korkunç bir kâbustan uyanmış gibi öldürme iştahlarını yitirdiler. *Kendilerine geldiler,* artık öfkeli bir kalabalık değil, bağımsız bireylerden oluşan bir topluluktular ve hepsi mırıldanarak, utanç içinde evlerine döndü, ellerini kana buladıklarına pişmandılar. “Madem tabanları yağlamış, defolsun gitsin,” dedi birisi. Kimse Kara Göz’ün peşine düşmedi. Herkes utancıyla baş başaydı. Papa’nın naibi Floransa’ya ulaştığında Cocchi del Nero Sarayı’nın kapıları sürgülenmiş, kepenkleri indirilmiş, girişine şehrin mührü vurulmuştu; saray yüz yıldan daha uzun bir süre boyunca boş kalacaktı. Vücudunda dolaşan yakıcı septiseminin etkisiyle bilincini yitiren Türk Argalia yere düştüğünde, enfeksiyon yüzünden yattığı yerde ölürken bir milis askerinin onursuz mızrağı boynunu deldiğinde, büyük *Condottieri*’nin çağı da sona erdi.

Suları çekilen Arno Nehri’nin yatağı, belki de bir cadının laneti yüzünden, bir yıl ve bir gün boyunca kupkuru kaldı.



“Çocuğu yokmuş,” dedi Hükümdar. “Buna ne diyeceksin bakalım?”

“Daha bitmedi ” diye cevap verdi beriki.



Şafak sökerken, Niccolò uzaktan Ago’nun geldiğini gördü ve at arabasına yüklediği iki şarap fıçısıyla yaklaşan arkadaşını görünce ardıç avlamaktan vazgeçip kafesleri yere bıraktı, atları hazırlamaya gitti. Aslında

iki atını hediye edecek durumu yoktu ama hiç pişmanlık duymadan bunu yapacaktı. Belki de ileride böyle hatırlanacaktı: *Mogor* Hanımı'nın, Timurlenk ve Cengiz Han'ın soyundan gelen Prenses'in, Floransa'nın ilk büyücüsünün peşine düşenlerden kaçmasına yardım eden adam olarak. Eve girince üst kattaki karısına seslenerek hemen yiyecek ve şarap çıkarmasını, bir miktar da yolluk hazırlamasını söyledi, kocasının sesindeki telaşı duyan Marietta yataktan fırlayıp onun söylediklerini yaptı ve her zamankinden daha derin bir uykudan uyandırılıp kaba saba talimatlar almak hiç hoşuna gitmemiş olsa da tartışmaya kalkmadı. Derken Ago tangırdayan arabasıyla Machiavellilerin evinin önüne geldi, nefes nefeseydi, çok korkmuştu. Argalia yoktu. Il Machia kaşlarını havaya kaldırarak arkadaşını sessizce sorguya çekince, Ago işaretparmağını uzatıp boynunun önünden geçirdi, sonra da korku, heyecan ve keder gözyaşlarına boğuldu. Marietta Corsini ön kapıdan çıkıp "Tanrı aşkına şu fıçıları açın artık," dedi. "Her tarafları yara bere içinde kalmış olmalı."

Fıçıların içine yastıklar ve minderler yerleştiren, yanlarına menteşeli kapılar ve küçük hava delikleri açan Ago'nun bütün çabalarına rağmen, saklandıkları yerden çıktıklarında iki kadın feci durumdaydı; yüzleri kıpkırmızı olmuş, havasızlıktan baygınlık geçirmişlerdi ve yara bere içindeydiler. Uzatılan suyu minnetle kabul ettiler, ama yolculuğun midelerini allak bullak ettiğini söyleyip yemek yemeyi reddettiler. Lafı fazla uzatmadan giysilerini nerede değiştirebileceklerini sordular, Marietta da onları büyük yatak odasına götürdü. Ayna, elinde küçük bir bohçayla Kara Göz'ün peşinden odaya girdi, yarım saat sonra dışarı çıktıkları zaman kısa tunikler –Kara Göz kırmızı ve altın sarısı, Ayna mavi ve beyaz– giymiş, bellerine kalın kemerler dolamış, ata binerken rahat etmek için ayaklarına yünlü çoraplar geçirmiş ve ayaklarına güderi çizmeler çekmiş iki erkektiler. Kısacık kesilmiş saçlarının üstüne dar takkeler geçirmişlerdi. Daracık çorapların içindeki bacaklarını gören Marietta nefesini tuttu ama bir şey söylemedi. "Gitmeden önce bir şeyler yemez misiniz?" diye sordu, ama istemediler. Ekmek, peynir, soğuk et dolu yolluk çıkını için ona teşekkür ettiler. Sonra dışarı çıktılar ve bekleyen il Machia ve Ago'nun yanına gittiler. Ago hâlâ arabasında oturuyordu. Fıçılar arabanın arkasından indirilmişti ama iki kadının eşyalarıyla dolu sandıklar ve Ago'nun giysileriyle yanına alabildiği bütün parasını, ayrıca yüksek meblağlı tahvilleri yerleştirdiği bir başka çanta yerinde duruyordu. "Cenova'ya ulaşınca daha fazlası elime geçecek," dedi. "Çeklerim de var." Kara Göz'ün

gözlerinin içine baktı. “Siz iki hanım yalnız başınıza yolculuk edemezsiniz,” dedi. Genç kadının gözleri şaşkınlıkla açıldı. “Yani,” dedi, “yardımını istediğimizde ve çaresizliğimizi gördüğünde, bir an bile düşünmeden evini, işini, hayatını bırakıp bizimle birlikte bilinmeyen bir geleceğe kaçacak, bir beladan kurtulmuşken kim bilir başka kaç tane belaya bulaşmayı göze alacaksın, öyle mi?” Ago Vespucci başını salladı. “Evet,” dedi. Kara Göz onun yanına gidip ellerini tuttu. “O zaman, beyefendi,” dedi, “artık sizin himayenizdeyiz. ’ ’

Il Machia eski arkadaşına veda etti. “Başlangıçta üç arkadaş vardı,” dedi. “Antonino Argalia, Niccolò ‘il Machia’ ve Ago Vespucci. Üç arkadaştan ikisi yolculuk etmeyi sever, üçüncüsü evinde kalmaktan hoşlanırdı. Şimdi, iki yolcudan biri ebediyen kayboldu ve diğerini hayat tutsak etti. Benim ufuklarım daraldı, sadece bitiş hikâyeleri yazmaya mecalim kaldı. Ve şimdi sıra sana geldi, sevgili ev kuşu Ago, şimdi sen yeni bir dünya bulmak için yola çıkıyorsun.” Sonra elini uzattı ve Ago’nun avucuna üç *soldi* bıraktı. “Sana borcum vardı,” dedi. Birkaç dakika sonra, iki atlı ve arabadaki adam yolun dönemecinde kaybolurken, sabah güneşi Ago Vespucci’nin incecik, bembeyaz saçlarını nazikçe öptü. Fakat o altın rengi ışıkta Ago yeniden çocukluğundaki sarı yelesine kavuşmuş gibi görünüyor, il Machia’yla birlikte Caffagio meşe ormanında, Santa Maria dell’Impruneta Vadisi korusunda ve Bibbione Kalesi’nin çevresindeki ağaçlıklarda mandrake kökü aradığı günlerdeki haline benziyordu.

19

Sen Âdem'in vârisisin, Muhammed'in değil

Sen Âdem’in vârisisin, Muhammed’in değil, sen halifenin halefi de değilsin, demişti Ebu’l Fazl ona; meşruiyeti ve salahiyeti İlk İnsan’ın, bütün insanların atasının nesebinden olmasından kaynaklanıyordu. Hiçbir inanç veya coğrafi sınır onu tahdit edemezdi. Müslümanların gelişinden önce Fars memleketine hükmeden krallar kralından daha büyük, Hinduların –arabasının tekerleri hiçbir engel tanımayan, hareketleri kısıtlanamayan kralı– kadim Cakravantin’den daha üstündü: Evrenin Hâkimi’ydi, sınırları ya da ideolojik kısıtlamaları olmayan bir dünyanın hükümdarıydı. Bundan da, tarihi harekete geçiren büyük kudretin takdir-i ilahî değil, insan doğası olduğu sonucu çıkıyordu. O, Ekber, insan-ı kâmildi, zamanı hareket ettiren makineydi.

Güneş henüz doğmamış ama Hükümdar çoktan ayaklanmış, sarayda dolaşıyordu. Gölgeler içindeki haliyle Sikri, hayatın muazzam sırlarını barındırıyor gibi görünüyordu. Ekber’e, cevaplarını bulmak zorunda olduğu sorulardan oluşan tarifi ve anlaşılması zor bir dünya gibi geliyordu. Günün bu saatlerini tefekküre ayırıyordu. Dua etmiyordu. Arada bir, görünüşü kurtarmak için Çiştî’nin kabristanının yanına yaptırdığı camiye gidiyor, keskin dilleri böylelikle susturuyordu. Badauni’nin dilini. Dindarlıkta babasından bile geride kalmasına rağmen Ekber’e garezinden Tanrı’ya musallat olan bu adamlarla ittifak kuran Veliaht Şehzade’nin dilini. Fakat Hükümdar, güneşin doğuşundan, Sikri’nin taşlarını ve şehir sakinlerinin duygularını yakıcı ışıklarıyla ısıtışından önceki bu saatleri, sabahın bu erken saatlerini en çok bir şeyleri düşünerek, önemli, ulvi düşüncelere dalıp giderek değerlendirmekten hoşlanıyordu, dolayısıyla Şehzade Selim gibi değersiz günlük sıkıntılara bu saatlerde zihninde yer yoktu. Öğle ve akşam saatlerinde ve gece yarısı yeniden tefekküre dalıyordu, ama en çok sabahın erken saatlerinde düşünmeyi seviyordu. Müzisyenleri de gelir, arkasında usul usul dinî ilahiler çalmaya başlarlardı. Ekber Şah genellikle elini sallayarak onları başından savar, kendini sessizliğin okşayışlarına bırakırdı. Kuşların şafak şarkılarıyla bölünen sessizliğin.

Bazen –sayısız arzuyla beslenen bir adam olduğundan– ulvi mülahazaları kadınların görüntüleriyle bölünürdü; rakkaseler, odalıklar, hatta haremdeki eşleri düşüncelerinin akışını bozardı. Eskiden, dikkatini en çok hayalî melikesi Codha ve onun sivri dili, eşsiz güzelliği, cinsel hünerleri dağıtırdı. Ekber Şah mükemmel bir erkek değildi, kalbinin derinlerinde bunun farkındaydı, fakat çok uzun bir zaman boyunca onu mükemmel kadını olarak kabul etmişti. Eşi, can yoldaşı, şehvani kaplanı; hiçbir erkek daha fazlasını isteyemezdi. O, Ekber'in başyapıtıydı, en azından Hükümdar uzun süre öyle olduğunu sanmıştı, ete kemiğe bürünmüş bir rüyaydı Codha, hayal dünyasından gelen bir yolcuydu ve onu gerçekliğin sınırına getiren de Ekber'di. Ancak son zamanlarda değişen şeyler vardı. Codha artık Hükümdar'ın düşüncelerini dağıtacak kadar güçlü değildi. Onun yerine, başka bir kadın geliyordu ziyaretine. Kayıp Prenses Kara Göz. Uzun süre onun farkına varmayı reddetmiş, kalbinin ne yöne akmaya çalıştığını anlamazdan gelmişti, çünkü kalbi onu bir olanaksızlığa, asla tamamına ermeyecek bir ihtirasa, kelimenin tam anlamıyla uygunsuz bir yöne sürüklüyordu. Ekber Şah geleceğin seslerinin peşindeydi, oysa o uzak geçmişin yankısıydı. Belki de Hükümdar'ı cezbeden buydu, onun nostaljik çekimiydi; o halde gerçekten çok tehlikeli bir büyücüydü ve Hükümdar'ı geçmişe sürükleyecek, netice itibarıyla her açıdan geri gitmesine neden olacak, düşüncelerini, inançlarını, umutlarını ilerlemekten alıkoyacaktı.

Ona zarar verecekti. Onu baştan çıkarıp imkânsız bir aşkın hezeyanlarında boğacak, Ekber kendini kaptıracak, kanun, eylem, saltanat, tecelli dünyasından uzaklaşacaktı. Belki de amacı buydu. Belki de –Valide Sultan Hamide Banu bu görüşteydi– şu Niccolò Vespucci bir düşmandı, çıkıp geldiği öteki dünyanın, Hıristiyan dünyasının ajanıydı, köklerinden kopmuş bu kaçağı, bu iffetsiz kadını zihnine işlemek suretiyle Hükümdar'ı yok etmeye gönderilmiş bir suikastçıydı. Sikri'yi silah gücüyle ele geçirebilecek kimse yoktu ama kayıp Prenses Hükümdar'ı kendi içinden yıkıp yenilgiye uğratabilirdi. Ekber'e faydası değil zararı vardı. Ama sık sık, giderek daha da sık gelen oydu ve Codha'nın hiçbir zaman anlayamadığı bazı şeyleri kavrıyordu. Örneğin, sessizliği. Kayıp Prenses, Ekber'in yanına geldiği zaman konuşmuyordu. Paylamak ya da sataşmak ona göre değildi. Konuşmuyor, kıkırdamıyor, şarkı söylemiyordu. Yasemin kokusuyla geliyor, Hükümdar'ın yanı başına oturuyor, ona hiç dokunmuyor, doğudaki ufuk çizgisi kırmızıya dönene, tatlı bir meltem çıkana dek günün

doğuşunu seyrediyor, meltemle birlikte ikisi tek bir vücut oluyor, Hükümdar daha önce hiçbir kadınla birleşmediği gibi onunla birleşiyor ve sonra o sınırsız bir hassasiyetle Hükümdar’dan ayrılıyor, onu tek başına şafağın ilk sevecen dokunuşlarını beklemeye bırakarak gidiyordu.

Hayır, Hükümdar’a zararı yoktu, böyle olduğunu iddia eden herkese karşı koyacaktı. Ne onun ne de onu buraya getiren adamın içinde kötülük alametleri görmüştü. Böyle gözüpek bir ruhu ayıplamak ne mümkün? Kara Göz gibi bir kadını daha önce hiç tanımamıştı; göreneklerin sınırlarını aşarak, sadece kendi iradesinin gücüyle kendi kaderinin yolunu çizen bir kadındı, hükümran bir kadındı o. Bu, Ekber Şah için yeni bir rüya, bir kadının ne olabileceğine, nasıl olabileceğine dair daha önce tahayyül edilmemiş bir hayaldi. Onu endişelendiriyor, kışkırtıyor, mest ediyor, ele geçiriyordu. Evet, Kara Göz fevkaladeydi; Hükümdar’a göre Vespucci ya da Mogor dell’Amore de öyleydi. Ekber Şah onu sınamış ve liyakatına ikna olmuştu. Vespucci düşman değildi. Bir gözdeydi. Methedilmeyi hak ediyordu, itham edilmeyi değil.

Ekber Şah, düşüncelerini yeniden yoluna girmeye zorladı. İnsan-ı kâmil değildi, bir methiyecinin övgüsüydü bu, Ebu’l Fazl’ın iltifatları onu Mogor dell’Amore’nin çelişki ağları dediği şeyin içine sürüklemişti. Bir insanı yarı ilahî bir konuma yükseltmek, ona mutlak kudret sunmak, bir yandan da insanların kaderini tanrıların değil yine insanların yönlendirdiğini iddia etmek, uzun uzun sorgulanmaya dayanması mümkün olmayan bir çelişkiyi barındırıyordu. Kaldı ki, inancın insan hayatına nasıl müdahale ettiğine emsal olabilecek pek çok örnek vardı etrafında. İnançlarından ödün vermektense intihar etmeyi tercih eden melek sesli kız kardeşler Tana ile Riri’yi unutmamıştı. İlahî olmak gibi bir temennisi yoktu Ekber Şah’ın. Şayet Tanrı hiç olmasaydı, diye düşünüyordu, iyiliğin ne olduğunu anlamaya çalışmak daha kolay olurdu. Bu ibadet meselesi, Kadir-i Mutlak karşısında benlikten feragat etme anlayışı, dikkatleri dağıtan hakikatsiz bir yoldu. İyiliğe ayinlerle, törenlerle, bir tanrısal varlığa hiç düşünmeden hürmet etmekle değil, bireysel ya da müşterek bir yolu ağır aksak, sarsakça, hatalar yaparak aramakla ulaşmak mümkündü belki de.

Birdenbire yeniden ikilemlerle boğuşmaya başladı. Tanrısal bir güç olarak kabul edilmeyi istediği yoktu ama kendi kudretinin adaletine, kendi mutlak gücüne inanıyordu ve terazinin bir kefesinde bu inanç dururken, her nasılsa zihnine girmiş olan, itaatsizliğin faziletini öven tuhaf fikirler kışkırtıcı, yıkıcı görünüyordu. Fetih hakkıyla, insanların hayatı üzerinde söz

sahibiydi. Hakikati gören her hükümdarın ulaşması gereken kaçınılmaz nihayet buydu; kudreti hakikiydi ve esastı, geri kalan her şey, örneğin erdem üzerine yürüttüğü bu sonsuz düşünceler süsten ibaretti. Fetheden ve galip gelen erdemli olandı, bundan başka söze hacet yoktu. Tabii ihtilaflar olacak, infazlar ve intiharlar yaşanacaktı, ama ahenksizlikler giderilebilir, isyan bastırılabilirdi ve isyanı bastıracak olan onun yumruğuydu. Peki ya içindeki sese, her sabah kulağına fısıldayan, mistiklerin şu saçma “herkes birdir” düsturunu değil de ahengi, bu daha tuhaf fikri anlatan sese ne demeli? İhtilafın, uyuşmazlığın, itaatsizliğin, anlaşmazlık halinin, hürmetsizliğin, gelenek görenek tanımazlığın, hayasızlığın ve hatta küstahlığın bile kaynağının iyilik olduğunu söyleyen ses ne olacaktı? Bir hükümdara göre düşünceler değildi bunlar.

Yabancının hikâyesindeki uzak diyarların dukalarını düşündü. Onlar da toprakları üzerinde İlahî bir hak iddia etmemiş, hâkimiyetlerini galibin hakkı saymışlardı. Feylesofları da zamanının, şehrinin, hayatının, kilisesinin merkezinde duranın beşer olduğunu söylüyordu. Ancak budalalar, beşerin insaniyetini Tanrı’ya atfediyorlardı; daha basit güç meselesinde böyle bir onaya ihtiyaç duymayı gereksiz kıldıkları halde, bu daha önemli beşer meselesinde görüşlerini takviye etmek için ilahî takdire ihtiyaç duyuyorlardı. Zihinleri nasıl da bulanıktı, hem ne kadar küçüktüler; alt tarafı Toscana’daki önemsiz bir şehre ve bunun yanında bir Roma piskoposluk bölgesine hükmediyorlardı, ama kendilerini dev aynasında görüyorlardı. Oysa kendisi hudutsuz evrenin hâkimiydi ve onlardan daha açık ve net görüyordu her şeyi. Hayır, diye düzeltti kendi kendini, bu doğru değildi ve doğru olduğunu iddia etmek su katılmamış bağnazlık olacaktı. Mogor haklıydı. *İnsanlığın laneti birbirimizden çok farklı olmamız değil, birbirimize çok benziyor olmamızdır.*

Gün ışığı halının üstüne dağılmaya başlayınca doğrulup ayağa kalktı. *Jharokha* penceresinde görünüp ahalinin sevgi gösterilerini kabul etme zamanı gelmişti. Eğlence ve cümbüşe düşkünlükleriyle Hükümdar’ın rüyalarında sokaklarını arşınladığı diğer şehrin halkına benzeyen Sikri sakinleri bugün bayram havasındaydı, çünkü güneş takvimine göre ekimin on beşi, yani Hükümdar’ın doğum günü gelmişti; Haşmetli Şah terazinin bir kefesine konulan altın, ipek, parfüm, bakır, yağ, demir, tahıl, tuz ve başka malzemelerin her biriyle olmak üzere on iki kez tartılacak, bu malzemeler toplanacak, haremdeki hanımlar bu bağışı pay edip şehir hanelerine gönderecekti. Hayvan besicilerine de Şah’ın yaşı kadar koyun, keçi ve

tavuk dağıtılacaktı. Mezbahaya gönderilmeyi bekleyen bir sürü hayvan azat edilip kendi kaderlerine terk edilecekti. Daha sonra, haremde hayatının ipliğine düğüm atma törenine katılacak, yaşının hesabını tutan sicime yeni bir düğüm eklenecekti. Bunlardan başka, bugün “Aşk Mughalı” olduğunu iddia eden yabancı hakkında da bir karara varması gerekiyordu.

Bu adam, Hükümdar’ın zihninde ve kalbinde çeşitli duygular uyandırmıştı: keyif, ilgi, hayal kırıklığı, hüsran, şaşkınlık, merak, düşkünlük, öfke, zevk, kafa bulanıklığı, şüphe, güceniklik, muhabbet, sıkıntı ve son olarak, itiraf etmek gerek ki, zaman içinde artan bir sevgi ve hayranlık. Bir gün, çocukların da ana babalarında benzer duygular uyandırdığını fark etti, fakat kendi oğulları söz konusu olduğunda sevgi dolu anlar azken hayal kırıklığı, hüsran ve şüphe sabitti. Veliaht Şehzade beşiğinde yattığı günlerden beri babasına karşı tertipler düzenlemekle meşguldü, oğullarının üçü de yozlaşmıştı, oysa Kara Göz’ün hikâyesini anlatan adam her zaman saygılı, inkâr edilemeyecek kadar zeki, açıkça korkusuzdu ve anlattığı hikâyeyi dallandırıp budaklandırmayı da iyi beceriyordu. Ekber Şah, giderek daha canayakın bulduğu bu Vespucci hakkında son zamanlarda skandal denebilecek düşünceler beslemeye başlamıştı. Vespucci’ye gelince; Sikri’deki saray hayatına öyle büyük rahatlıkla uyum sağlamıştı ki, hemen herkes oraya aitmiş gibi davranıyordu ona. Gerçi Şehzade Selim ondan nefret ediyor, Hükümdar’a yönelik zehirli saldırılarını kaydettiği defteri günden güne şişmanladıkça kendisi de zayıflayan yobaz Badauni ona diş biliyor, ancak bu husumetler onu Hükümdar’ın gözünde daha kıymetli yapıyordu. Ekber Şah’ın annesi ve gerçekten var olan kıdemli eşi, Melikesi Meryem Zamani de ondan nefret ediyorlardı, ama zaten bu ikisi hayal gücünden yoksundular ve rüya âlemlerinden gelip gerçekliğe dahil olan her şeye karşı çıkıyorlardı.

Vespucci hakkındaki, neredeyse skandal sayılabilecek düşünceleri bir süredir Ekber Şah’a rahat vermiyordu, bunun üzerine aklına takılan düşünceleri sınamak için yabancıyı devlet işleriyle meşgul olmaya teşvik etti. Sarışın “Mughal”, imparatorluğun yönetim biçimini, imparatorluğu ayakta tutan *mansabdari* sisteminin karmaşık ayrıntılarını hemen kavramıştı; *mansabdari* bir rütbeler piramidiydi ve *mansabdar* denen rütbe sahipleri kıdemlerine göre belirli sayıda askerî birliği ve atları muhafaza ve temin etmekle yükümlüydüler, karşılığında da servetlerinin kaynağı olan tımarlara sahip oluyorlardı. Vespucci birkaç gün içinde imparatorluktaki her *mansabdar*’ın ismini ezberlemiş *–mansabdar* rütbeleri, on bin askere

kumandanlık eden saltanat şehzadelerinden on kişilik birlikleri yöneten en alt derecedeki komutanlara kadar tam otuz üç derecede sıralanıyordu– ve dahası, rütbe sahiplerinin becerilerini bile özetlemiş, hangi *mansabdar*'ın terfiyi hak ettiğine, hangilerinin başarısız olduğuna dair Hükümdar'a tavsiyelerde bulunacak kadar bilgi sahibi olmuştu. Sonraki yüz elli yıl boyunca imparatorluğun istikrarının teminatı olan temel değişikliği Hükümdar'a öneren de sarışın yabancıydı. Başlangıçta, *mansabdar*'ların çoğu, aile kökleri Fergana ve Endican çevresindeki Mughal kökenli Orta Asyalılar olan Turanlılardan ya da İranlılardan oluşuyordu. Ancak Mogor, Ekber Şah'ı ikna ederek Racputlular, Afganlar ve Hintli Müslümanlar gibi başka halkları da *mansabdari* sistemine katmaya ikna etti, böylece hiçbir grup diğerine üstünlük sağlayamayacaktı. Turanlılar hâlâ en kalabalık grubu oluştursalar da, büyük ıslahattan sonra toplam askerî gücün yalnız dörtte biri onların komutasındaydı. Böylelikle, hiçbir grup diğerlerine kendi şartlarını dayatamayacak, hepsi birbiriyle geçinmek ve işbirliği yapmak zorunda kalacaktı. *Sulh-ı küll*. Külliyen barış. Bütün mesele doğru teşkilatlandırmayı yapmaktaydı.

Demek ki, el çabukluğu marifet numaraları yapmaktan ve hikâye anlatmaktan başka meziyetleri de vardı. Bu gelişmelerden etkilenen Hükümdar, genç adamın atletik ve askerî becerilerini de sınamaya başladı ve onun eyersiz ata binebildiğini, okla hedefi vurabildiğini, ustalıkla kılıç kullanabildiğini keşfetti. Talim ve savaş alanındaki yeteneği bir yana, zaten belagat ustalığıyla nam salmıştı, ayrıca sarayın en sevilen oyunlarını çabucak öğrenip masa oyunu *chandal mandal* ve iskambil oyunu *ganjife*'nin ustası oldu, renkli ve resimli kartları Sikri'nin ekâbirleriyle eşleştirmeye çalışarak oyunu şenlendirdi. Oyundaki en yüksek kâğıdın üstündeki Atların Efendisi *Ashvapati*, tabii ki Ekber Şah'tı. Hâzinelerin Efendisi *Dhanpati* besbelli Maliye Bakanı Raca Todarmal, Hanımlar Kraliçesi *Tiyapati* de Codha Bai olmalıydı. Raca Man Sing Savaş Efendisi *Dalpati*, hepsinden çok sevilen, eşitler arasında önde gelen Birbâl de herhalde Kalenin Efendisi *Garhpati*'ydi. Bu benzetmeler Ekber Şah'ın pek hoşuna gitmişti. "Peki ya sen, Aşk Mughal'ım," dedi, "bence sen de *Asrpati*'sin." Asrpati, Cinlerin Efendisi, sihirbazların ve büyücülerin kralıydı. O zaman, yabancı bütün cesaretini topladı ve, "Peki ya Yılanların Efendisi *Ahipati*, Cihanpenah..." dedi, "acaba o Veliaht Şehzade Selim olabilir mi?"

Kısacası kabiliyetli bir adamdı, bu da ehemmiyetli birine dönüşmenin ilk şartıydı. “Hikâyeler bekleyebilir,” dedi Hükümdar ona. “Önce burada neyin nasıl olduğunu anlayıp öğrenmeye çalışman lazım.” Böylece Mogor dell’Amore maliye teşkilatının ve devlet idaresinin gizemlerini öğrenmek üzere önce Raca Todarmal’ın, sonra Raca Man Sing’in yanına çırak verildi; imparatorluğun o taraflarda yaşayan halkını ve müttefiklerini denetlemek için at üstünde Çhitorgarh, Mehrengarh, Amir ve Caysalmir kurganlarına giden Birbâl’e yâver atanarak eşlik etti, o zaptedilmez kurgan saraylarını ve Şehinşah’a diz kıran hanları gördükten sonra İmparator’un kudreti karşısında gözleri hayretten faltaşı gibi açılmış halde geri döndü. Aylar ayları kovalayıp yıllara dönüştü ve bu uzun boylu, sarı saçlı adamın bir yabancı olarak kabul edilmemesi gerektiğini herkes öğrendi. “Aşk Mughalı”, Büyük Mughal’ın danışmanı ve sırdaşına dönüşmüştü.

“Yılanların efendisine arkanı dönmemeye çalış,” diye uyardı Hükümdar, Mogor’u. “Benim sırtıma saplamayı hayal ettiği bıçak seninkine saplanmasın.”

Derken, Birbâl öldü.

Arkadaşının orduların başına geçme talebini kabul ettiği için, Hükümdar kendini suçluyordu. Oysa Birbâl, Afgan *Illuminati*’leri[29] olan Rûşeni tarikatının isyanını şaşırtıcı bir şekilde –tabiri caizse, Hükümdar adına– kişisel bir hakaret olarak kabul etmişti. Tarikatın lideri Bayezid Ensarî Pir Rûşen, Hinduizm ve İslam’ı harmanlayarak panteist bir ahlaksızlık karışımı yaratmıştı. Birbâl bu felsefeden iğreniyordu. “Tanrı herkeste ve her yerde olduğundan her eylem ilahî bir eylemmiş ve bundan dolayı, bütün icraatlar tanrısal olduğundan, yanlışla doğru, iyilik ve kötülük arasında hiç fark yokmuş, istediğimizi yapmakta serbestmişiz, öyle mi?” diye burnundan soluyordu. “Cihanpenah, beni affediniz, ama bu sefil savaş beyi sizinle eğleniyor. Zat-ı âlinizle alay etmek için bütün inançların içindeki tek inancı keşfetme iştiyakınızın güzelliğini alıp çirkinliğe dönüştürmüş. Bir barbar gibi talan edip yağmacılık yapması bir yana, sırf bu küstahlığı yüzünden dize getirilmesi lazım. Tabii ona göre yağmacılık mubah –hah!– çünkü Rûşeniler seçilmiştir, Allah dünya mirasını onların alnına yazmıştır ve kendilerine ait olanı zamanından biraz daha evvel almak isterlerse buna hakları olmadığını kim söyleyebilir?”

Yağmacılığın dinî bir vazife kabul edilmesi, bu vesileyle seçilmişlerin zaten kendilerine ait olan ilahî armağanı ele geçirecek olması Afganistan dağlarındaki kabilelere çok cazip gelmiş, Rûşeni tarikatı hızla büyümeye

başlamıştı. Derken Bayezid aniden öldü ve Rûşeni tarikatının başına onun en küçük oğlu, on altı yaşındaki Celaleddin getirildi. Bu gelişme üzerine Birbâl'in öfkesi dizginlenemez bir hal aldı, çünkü "Celaleddin" Ekber Şah'ın ön adlarından biriydi ve Birbâl'e göre bu tesadüf Rûşenilerin küstahlığını iyice şiddetlendiriyordu. "Cihanpenah, bu hakaretlere hak ettikleri cevabı vermenin zamanı geldi," dedi Birbâl. Onun bu güçlü öfkesine şaşıran ve eğlenen Ekber Şah, bildiği gibi yapmasına izin vereceğini söyledi. Ama Mogor dell'Amore adlı yabancı Birbâl'e eşlik etmeyecekti. Hükümdar, Divan-ı Has'ta, "Henüz Afganlarla savaşmaya hazır değil," deyince herkes gülmeye başladı. "Burada, sarayda kalıp bize refakat etmeli."

Bununla birlikte, isyanın şaka kaldırır yanı yoktu. Dağ yolları neredeyse geçit vermez hale gelmişti. Illuminati'ye dünyanın kaç bucak olduğunu göstermek için bölgeye gelen Birbâl, dağlara yaklaşır yaklaşmaz Malandrai Geçidi'nde pusuya düşürüldü. Daha sonraları, büyük vezirin kendi canını kurtarmak için askerlerini bırakıp kaçtığını anlatan kötü niyetli söylentiler dolaşmaya başlayacak, fakat Hükümdar sadece ihanetten dem vuran fısıltılara inanacaktı. Veliaht Şehzade'nin bu işte bir şekilde parmağı olduğuna inanıyordu ama bunu hiçbir zaman ispat edemedi. Birbâl'in cesedi asla bulunamadı. Sekiz bin adamı öldürülmüştü.

Malandrai Geçidi'ndeki felaketten sonra Hükümdar acısından perişan oldu, uzun süre ne yedi ne içti, mahvolmuştu. Yitirdiği dostunun anısına şu mısraları yazdı: *Neyin varsa çaresizlere verdin, Birbâl Şimdi ben de çaresizim, ama bana verecek bir şeyin kalmadı*. Hayatı boyunca ilk ve son defa birinci şahıs ağzından yazmıştı, bir hükümdar gibi değil, sevdiği için ağıt söyleyen bir adam gibi. Birbâl'in yasını tutarken önce Todarmal'ı, sonra Man Sing'i Rûşenileri zorla boyun eğdirmeye gönderdi. Sikri'deki saraylarının her köşesinde boşluklar görüyor, Dokuz Mücevherinden üç tanesinin daha ehemmiyetsiz adamların asla dolduramayacağı yerlerinin sahipsiz kaldığının farkına varıyordu. Ebu'l Fazl'ı yakınında istiyor, ona giderek daha fazla bel bağlıyordu. Bir de şu tuhaf düşünce, Birbâl'in ölümünden sekiz ay sonra, güneş takvimine göre kırk dördüncü doğum gününde, tartılmak için saltanat tartısının başına giderken hâlâ zihninde özenle ölçüp tarttığı neredeyse skandal diye nitelendirilebilecek düşünce vardı.

Cevabını bulmaya çalıştığı soru şuydu: İnanılmaz bir iddiayla saraya gelen, amcası olduğunu söyleyen, hünerli bir idareci ve müşavir olduğunu

kanıtlayan, Hükümdar'ın beklenmedik bir şekilde gördüğü ilk anda sevmeye başladığı yabancıyı, Niccolò Vespucci adıyla da bilinen Mogor dell' Amore'yi fahri oğlu ilan etmeli miydi? *Ferzend* unvanı, imparatorlukta ender olarak bahşedilen, herkesin hak etmeye can attığı unvanlardan biriydi, bu mertebeye getirilen kimse, Şah'ın en yakınlarından sayılırdı. Peki Ekber Şah'ın oğlundan (ya da amcasından) çok küçük kardeşi gibi olan bu genç düzenbaz böyle büyük bir mükâfata layık mıydı? Ve –belki daha da önemlisi– böyle bir tayin nasıl karşılanacaktı?

Jharokha penceresinde göründüğü anda kalabalık coşkuyla tezahürata başladı. Bu Aşk Mughalı, diye düşünüyordu Ekber Şah, halk arasında da seviliyor. Hükümdar, göl kıyısındaki randevuevinin, İskelet ve Döşek'in yönettiği Skanda Köşkü'nün başarısı kadar, Kara Göz'ün hikâyesinin de yabancının bu kadar sevilmesinde etkili olduğundan şüpheleniyordu; kayıp Prenses'in hikâyesi payitaht tarihinin bir parçası haline gelmiş, insanların Kara Göz'e duyduğu ilgi hiç azalmamıştı. Halk, oğullarının Hükümdar'ı düş kırıklığına uğrattığının da farkındaydı. Dolayısıyla, hanedanın geleceği de başka bir sıkıntı kaynağıydı. Efsaneye göre, Gürkanilerin atası Timur henüz küçük bir eşkıyayken ve deve çobanı kılığında yolculuk ederken, bir dilenci fakir yanına yaklaşıp ondan yiyecek ve su istemişti. İslam'dan vazgeçip Hindu dinini seçmiş olan bu fakir, “Karnımı doyurursan sana bir hükümdarlık bahşedeceğim,” diye söz vermişti. Timur ona yiyecek ve su vermiş, bunun üzerine harmaniyesini çıkarıp onun başına geçiren fakir avucuyla Timur'un poposuna vurmaya başlamıştı. On bir darbeden sonra, Timur öfkeyle harmaniyevi çekip başından indirmişti. “Biraz daha dayanabilseydin,” demişti fakir, “hanedanın daha uzun süre yaşayacaktı. Ama bu durumda, soyundan gelen on birinci hükümdardan sonra hanedan saltanatın sona erecek.” Ekber Şah, Timurlenk'in soyundan gelen sekizinci hükümdardı, demek ki, efsaneye inanılacak olursa, Timuroğulları üç kuşak daha Hindistan tahtında oturacaktı. Ama dokuzuncu kuşakta zorluklar yaşanıyordu. On sekiz, on beş ve on dört yaşındaki şehzadelerin hepsi içki düşkünüydü, birisi perihastalığına tutulmuştu ve Veliaht Şehzade, onun hakkında ne denebilir ki, Veliaht Şehzade bir kâbustu, hepsi bu.

Doğum gününde on iki kez pirinç sütüyle tartıldığı hayat terazisinde oturan Ekber Şah, geleceği düşünüyordu. Sonra sanat işliklerini ziyaret etti, ama aklı başka yerdeydi. Kadınların çevresine toplandığı, onların yumuşak girdaplarına çekildiği haremde bile dikkati dağınıktı. Bir dönüm noktasına ulaştığını hissediyor, meselenin kalbinde yabancı hakkında vereceği kararın

yattığını biliyordu. Onu evlat edinmek, Dünya Hükümdarı olmasını isteyen Ebu'l Fazl'ın koyduğu hedefi takip ettiğinin işareti olacak, kişileri, yerleri, anlatıları, henüz bilinmeyen ülkelerden olasılıkları soyuna katabileceği –kendi bünyesinde toplayabileceği– anlamına gelecekti, üstelik sırası gelince bu ülkeleri de sınırlarına dahil edebilirdi. Bir yabancı Gürkanilere katılabiliyorsa, zaman içinde bütün yabancılar katılabilirdi. Üstelik, böylelikle dahil etme kültürünü yaratma yolunda, Rûşeni tarikatının salt varlığıyla bile hicvettiği içerme kültürüne doğru bir adım daha atılmış olacaktı; Ekber Şah'ın asıl hayali gerçek olacak, bütün ırklar, kabileler, klanlar, inançlar ve uluslar büyük Gürkani sentezinin bir parçası haline gelecek, dünyanın bütün bilimleri, sanatları, sevgileri, ayrılıkları, sorunları, boş gururları, felsefeleri, sporları, geçici hevesleri aynı çatı altında birleşecekti. Bu düşünceler, Mogor dell'Amore'yi *ferzend* unvanıyla onurlandırmanın aynı zamanda bir güç gösterisi olacağını söylüyordu Ekber Şah'a.

Fakat aynı zamanda bir zayıflık da değil miydi? Duygusallık, kendini kandırma, enayilik sayılmaz mıydı? Hakkında, bizzat kendisinin anlattığı yarım yamalak, tarihleri tutmayan hikâyeden başka hiçbir şey bilinmeyen dilbaz bir yabancıya gönlünü kaptırdığı için alay konusu olmaz mıydı? Onun mevkiine resmiyet kazandırmak, aslında gerçeğin artık değer taşımadığını, yabancının hikâyesinin akıllıca bir yalandan ibaret olup olmamasının hiçbir önem taşımadığını onaylamak anlamına gelecekti. Bir hükümdarın, gerçeği hor gördüğünü açıkça ortaya koymaktan kaçınması gerekmez miydi? Gerçeğin değerini savunması, sonra da bu müdafaa örtüsü altına saklanıp işine geldiği zaman, işine geldiği gibi yalan söylemesi gerekmez miydi? Kısacası, bir hükümdarın daha soğukkanlı, hayallere ve tasavvurlara daha dirençli olması beklenmez miydi? Belki de kendine sadece güç tasavvurları için izin vermeliydi. Yabancının mevkiinin yükseltilmesi Hükümdar'ın kudretine hizmet edecek miydi? Belki evet, belki hayır.

Bu soruların ötesinde daha derin sorular; insanların, tıpkı ikamet ettikleri cismani şeyler dünyasındaki gibi tutkuyla yaşadığı sihir dünyasıyla ilgili başka sorular vardı. Ekber Şah *jharokha* penceresinden her bakışında bu inancı beslemiş oluyordu; aşağıda müritleri bekliyordu, giderek büyüyen bir Bakış tarikatı oluşmuştu ve bunlar Ekber hakkında mucize hikâyeleri yaymaya başlamışlardı. Hastalar, ölüm döşeğinde yatanlar her gün sarayın önüne getiriliyor, Ekber'in gözü onlara iliştiği zaman, onlar ona bakarken

Hükümdar da onlara baktığı takdirde, kaçınılmaz olarak iyileştikleri söyleniyordu. Bakmak, Hükümdar'ın kudretini bakılanlara aktarıyordu. Büyü, büyü gücü daha fazla olan taraftan (hükümdar, büyücü, cadı) daha az olan tarafa akıyordu; büyünün kurallarından biri de buydu.

Büyünün kurallarına aykırı davranmamak önemliydi. Sevdiğiniz kadın sizi terk ettiyse, doğru büyüyü yapamamışsınız demekti ya da başka biri sizinkinden daha kuvvetli bir büyü yapmıştı veya evliliğinize öyle bir lanet musallat edilmişti ki kocayla karısı arasındaki bağları koparmıştı. Niçin falanca kişinin değil de filanca kişinin işleri daha iyi gidiyordu? Çünkü filanca kişi doğru büyücüye gidiyordu. Hükümdar'ın içinde bütün bu palavralara isyan eden bir şey vardı, zaten kişinin kendi temsil gücünden feragat etmesi, böyle bir gücün kendinde değil de başkalarında olduğuna inanması bir tür kendi kendini çocuklaştırma değil de neydi? Tanrı'ya da aynı nedenden itiraz ediyordu, çünkü Tanrı'nın varlığı insanları kendi kendilerine ahlaki yapılar inşa etme hakkından yoksun bırakıyordu. Oysa büyü her yerdeydi ve inkâr edilmeyi reddediyordu, ona ancak ihtiyatsız bir hükümdar burun kıvırabilirdi. Din yeniden düşünülebilir, incelenebilir, yeniden inşa edilebilir, hatta belki gözden çıkartılabilirdi; ama aynı saldırılar büyüye etki etmiyordu. Nihayetinde, Kara Göz'ün hikâyesi Sikri halkının muhayyilesini bu sayede kolaylıkla ele geçirmişti. Kara Göz, büyüsünü, "onların" büyüsünü almış, başka dünyalara, gizli güçlerle ilgili kendilerine özgü inançları olan dünyalara götürmüş ve onun büyüsünün daha kuvvetli olduğu anlaşılmıştı. Kara Göz'ün büyüsüne Hükümdar bile direnememişti.

Niccolò Vespucci hakkındaki, kendine verdiği adla Aşk Mughalı'na ilişkin büyü meseleleri şöyle özetlenebilirdi: Sikrililer arasındaki varlığı bir nimet miydi yoksa bir lanet mi? Yüksek kademeye getirilmesi imparatorluğu kutsayan bir lütuf mu olacaktı, yoksa Kader'in karanlık yasalarından birine karşı gelmekle ülkeye bir felaket mi davet edilecekti? Peki yabancılık, taraftarlarına ödül ve başarı kazandıran, canlandırıcı bir güç olarak kabul edilip kucaklanacak bir şey miydi, yoksa bireyin ve bütün toplumun özündeki temel niteliklerin saflığını bozan, soğuk ve sahte bir ölümle sonuçlanan bir çürüme ve yozlaşma sürecini tetikleyen şey miydi? Ekber Şah, görünmez âlemlerin muhafızlarına, payitahtta çok sayıda bulunan, özellikle Şeyh Selim Çiştî'nin kabri çevresinde sürekli dolanan müneccimlere, astrologlara, kâhinlere, mistiklere ve gaipten haber veren muhtelif falcılara danışmış, fakat onlardan çelişkili tavsiyeler almıştı.

Vespucci gibi Avrupa'dan gelen Peder Monserrate ve Acquaviva'nın fikirlerini öğrenmek istememişti, çünkü bunların yabancıya düşman olduklarını herkes biliyordu. Birbâl'e gelince; ah, sevgilisi bilge Birbâl göçüp gitmişti.

Sonunda, kendi başına kalmıştı. Kararı verebilecek tek kişi kendisiydi.

Gün sona erdi. Hâlâ bir karara varamamıştı. Gece yarısı, yeni ayın altında tefekküre dalmıştı. Gümüşe kesmiş Kara Göz sessizce ona geldi, parlamaya başladı.



Artık her şey öyle farklıydı ki, Codha pek çok kişiye görünmez olmuştu. Onun hizmetine tahsis edilen görevliler hayalî melikeyi görebiliyordu elbette, çünkü geçimleri ona bağlıydı, fakat Codha'nın varlığından her zaman nefret etmiş olan diğer kadınlar artık onu göremiyordu. Başına gelenlerin hayra alamet olmadığını bilen Codha korkuyordu. Daha solgundu, hatta bazen başka bir yere gidip geliyormuş gibi, varlığının kanıtı olan kandilin alevi titreşiyormuş, sönüp yeniden yanıyormuş gibi bir görünür bir görünmez oluyordu. Birbâl ölmüştü, kendisi de sönüyordu, böyle düşünüyordu. Dünya değişiyor, her şey kötüye gidiyordu. Hükümdar son zamanlarda onu ender olarak ziyaret ediyor, nihayet yanına geldiğinde aklının başka yerde olduğu anlaşılıyordu. Kendisiyle sevişirken başka birini düşündüğü hissine kapılıyordu.

Her şeyi, hatta bazen gerçekleşmemiş olayları bile görebilen casus hadım Ayyar Ömer, akşamüstü sıcağında Rüzgârlı Oda'da, dört duvarının üçü *jali*'lerden, filigran desenli taş paravanlardan oluşan esintili salonda dinlenen Codha'yı buldu. Hükümdar'ın doğum gününün ertesiydi ve Ayyar Ömer'in hareketlerinde tuhaf bir acele seziliyordu. Genelde süzgün bir zarafetle, akıcı hareketlerle yürürdü. Ancak bugün telaşlı olduğu bile söylenebilirdi, sanki bildirmeye geldiği haberler zihninde bir o yana bir bu yana yuvarlanarak dengesini bozuyordu. "Pekâlâ," diye ilan etti geliş sebebini, "senin için mühim bir an. Zamanın Meryem'i ve Mekânın Meryem'i; Halife-i Arz'ın, Sahib-i Zaman'ın, Hidiv-i Esna'nın annesi ve eşi, senin ziyaretine geliyorlar."

Zamanın Meryem'i, Meryem Zamani idi; Prens Selim'in gerçek annesi, Kaçvaha klanından Amberli Racput Prensesi Rajkumari Hira Kunvari. Mekânın Meryem'i, Meryem Mekâni ise Hükümdar'ın annesi Hamide Banu'ydu. (Halife, Sahip ve Hidiv Hükümdar'ın unvanlarıydı.) Daha

önceleri var olmayan melikeye burun kıvıran bu iki önemli hanım şimdi onu özel odalarında ziyaret etmeye lütfediyorlarsa, önemli bir şeyler oluyordu muhakkak. Codha hemen toparlandı ve tevazu pozuna geçerek, ellerini önünde kavuşturup gözlerini yere çevirerek onları beklemeye başladı.

Birkaç dakika sonra süzülerek içeri girdiler, yüzlerinde hem hayret hem küçümseme okunuyordu. Valide Sultan'ın nedimesi ve yankısı Bibi Fatma hanımına eşlik edemiyordu, çünkü bir süre önce dünya değiştirmişti, zaten iki büyükhanım maiyetlerini bilerek getirmemiş, sır saklama becerisi şüphe götürmeyen Ayyar Ömer hariç kimsenin konuşulacakları duymasını istememişlerdi. Şaşkın şaşkın çevrelerine bakındılar, sonra yardım istemek için Ayyar'a döndüler. "Nerede o?" Hamide Banu tısladı: "Çekip gitti mi yoksa?" Ömer, başıyla Codha'nın durduğu tarafı işaret etti. Valide Sultan'ın iyice kafası karıştı, saltanatlı hanımların daha genç olanı burnundan soluyarak casusun işaret ettiği yöne döndü.

Meryem Zamani, aptal bir çocukla konuşuyormuş gibi yüksek sesle ve ağır ağır, "Kendi halime hayret etsem de," dedi, "var olmayan, yüzü aynalara yansımayan, halının üzerindeki boşluktan başka bir şeye benzemeyen bir kadınla konuşmaya, buraya geldim. Şah'ın annesi, Eşref-i Akdes'in Dul Eşi, Cennet-aşiyani Padişah Hümayun'un Muhterem Refikası ile birlikte teşrif ettik, çünkü benim aziz eşim, onun şerefli oğlu olan Hükümdar'a, senden daha da fena bir şeyin musallat olduğuna inanıyoruz. Bu büyüyü, Küffar'ın ya da Şeytan'ın tayiniyle huzurumuzu kaçırmak ve bizi utandırmak için buraya gönderilen mülevves kalpli muhbir Vespucci'nin yaptığına inanıyoruz ve büyünün Şah'ın erkekliğini ele geçirmek suretiyle onun aklıselimini tehdit ettiği, dolayısıyla bütün memleketi ve hasebiyle hepimizi tehlikeye attığı kanaatindeyiz. Nasıl bir büyü olduğunu duymuşsundur, anlaşılan o ki Sikri'de bu büyüyü bilmeyen duymayan kalmamış! Sözümona kayıp Prenses'in, Kara Göz'ün biçimini alan bir büyü bu.

"Farkındayız," dedi, söylemek üzere olduğu ve kendi onurunu incitici şeylerden dolayı sesi hafifçe titreyen Zamanın Meryem'i. "Kendi bildiği nedenlerden dolayı Hükümdar'ın seni diğer kadın refakatçilerinden üstün tuttuğunu," –*melike* demeyi reddetmişti– "teslim ediyoruz. Fakat durumun vahametini öğrenince, üzerine düşen vazifeyi anlayacağını ümit ediyoruz. Lafı uzatmadan söylemek gerekirse, Şah kendisine yapılan büyünün tesirinden –kadın kılığına bürünmüş bu cehennem iblisine duyduğu

arzudan– kurtulabilsin diye bütün marifetlerini onun hizmetine sunmanı istiyoruz; buraya da bu sebeple, sana yardım etmeye, bir kadının bir erkek üzerindeki tesirini korumasını sağlayan her türlü yol ve yordamı açıklamaya, Şah Hazretleri'nin bir erkek olarak asla bilemeyeceği, dolayısıyla saçma icadına, artık neredeyse fark edilemez haldeki hayalî eşine, yani sana göstermiş olamayacağı şeyleri öğretmeye geldik. Pek çok kitap okuduğunu biliyoruz, okuduklarını sular seller gibi ezberlediğine şüphemiz yok. Ancak hiçbir kitabın sayfalarına kaydedilmemiş olan, kadınlar arasında korunan, zamanın başlangıcından beri anadan kıza fısıltılarla aktarılan bilgiler de vardır. Sana öğreteceklerimizi yaparsan onu yeniden kendine kul köle edersin, iblisin Fetihpur Sikri'nin efendisine galip gelmesi böylece engellenebilir. Çünkü geçmişten gelen bu habis ruhun mahkûm edildiği uzun sürgüne gücenmiş kindar bir hayalet olduğundan, Şah Hazretlerini zapt ve harap etmek için onu girdabına çekip geçmişe götürmeye niyetlendiğinden eminiz. Zaten, Hindistan Hükümdarı, Sultan-ı Hakiki ve Mecazi, Emir ül-Mü'minin ve Seyyid el-Selâtin'in, gönlünü dinden dönen, kaçak ve müteveffa büyük halasının hayaline kaptırmasını engellemek her halükârda daha hayırlı bir iş olacaktır."

"Nakkaş Dasvant'ın başına gelenleri unutmayalım," dedi Valide Sultan.

"Tabii ya," diye onayladı, Meryem Zamani. "Bir sanatçıyı bu şekilde kaybetmeyi kabullenebiliriz, ancak Cihan-penah'ı kaybetmeyi göze alamayız."

İkna etmeye çalıştıkları kadını gerçekten de göremiyorlardı, ama onun halılarının üzerine yerleşmeye, minderlerine yaslanıp oturmaya, hizmetkârlarının sunduğu şarabı içmeye ve kadınların tarihî yatak sırlarını boşluğa anlatmaya dünden razıydılar. Bir süre sonra akıllarını kaçırmış gibi davrandıkları hissi de geçti, yalnızmış, baş başa sohbet ediyormuş gibi rahatça söyleşmeye, örtülü şeyler hakkında açıkça konuşmaya başladılar, arzunun açık saçık, şoke edici komedisine, erkeklerin talep ettiği gülünç şeylere, kadınların erkekleri memnun etmek için yapmayı kabul ettiği aynı ölçüde gülünç şeylere öyle çok güldüler ki yıllar üzerlerinden dökülüp gitti ve kendi gençliklerini hatırladılar, bu sırları onlara anlatan sert, haşin kadınları, o kadınların da bir süre sonra çözülüp kahkahalara boğulduğunu, onların da sırların kendilerine nasıl aktarıldığını anımsadığını düşündüler; sonunda, odada yankılanan kahkahalar kuşakların, bütün kadınların ve tarihin kahkahalarına dönüştü.

Tam beş buçuk saat boyunca böyle konuşup gülüştüler ve söyleyecekleri her şeyi söylediklerinde, bunun hayatlarında geçirdikleri en güzel günlerden biri olduğuna karar verdiler. Codha'ya karşı eskisinden çok daha sevecendiler. Artık o da onlardan biriydi, kadınlar birliğinin bir parçasıydı; artık yalnızca Hükümdar'ın icadı değildi. Bir parçasıyla onların olmuştu.

Alacakaranlık çöküyordu. Hizmetçiler, gümüş şamdanlarda taşıdıkları kâfur mumlarıyla içeri geldiler. Odanın arka duvarındaki demir lambalar tutuşturuldu, lambaların içindeki çiğit ve yağ neşeyle yanmaya başlayınca hanımların gölgeleri kırmızı taştan süslemeli paravanlarda dans etmeye başladı. Derken, Sikri'nin başka bir yerinde, Hükümdar'ın arzusu ve hayali nihayet sonsuza dek değişti, onun hayali değişince Rüzgârlı Oda'da Ayyar Ömer şaşkınlıkla nefesini tuttu ve bir an sonra Zamanın Meryem'i ile Mekânın Meryem'i de onun gördüğü şeye şahit oldular; işlemeli paravanlara üçüncü bir kadının gölgesi düşmüş, düşmekle kalmamış, havada bir kadının hatları belirmeye başlamış, çizgiler giderek netleşmiş, keskinleşmiş, dolgunlaşmış, başlangıçtaki solgun gölge sonunda dudakları tuhaf bir gülümsemeyle kıvrılmış genç bir kadına dönüşmüştü. “Sen Codha değilsin,” diye mırıldandı Valide Sultan. “Hayır değilim,” diye karşılık verdi kapkara gözleri ışıldayan genç kadın. “Codhabai gitti, çünkü Hükümdar'ın ona ihtiyacı kalmamıştı. Bundan sonra Şah'a ben refakat edeceğim.” Bunlar, hayalin ilk sözcükleriydi.



Valide Sultan'ın ve Meryem Zamani'nin bütün tedbirlerine rağmen, Kara Göz'ün, hayalî melike Codhabai'nin yerini aldığı haberi hızla bütün şehre yayıldı. Bazıları için bu, kayıp Prenses'in gerçekten yaşamış olduğunun, ayrıca onun masallar âlemine değil gerçek dünyaya ait olduğunun kesin kanıtıydı, çünkü hiçbir zaman yaşamamış ve ölmemiş bir kadının hayaleti de olmazdı. Başkaları, Ebu'l Fazl'ın Hükümdar'ın ilahî bir varlık olduğu yönündeki iddiasının bu olay sayesinde daha da güçlendiğini düşünüyordu, çünkü zat-ı şahaneleri var olmadığı halde konuşan, yürüyen, sevişen, bütünüyle hayalî bir kadın yaratmakla kalmamış, gerçek bir kadını ölüler diyarından dünyaya getirmeyi de başarmıştı. Kayıp Prenses'i halkın arasında dolaşırken görebilme ihtimali, onun hikâyelerini severek dinleyen, bu hikâyeleri uyku saati gelen çocuklarına anlatmaktan hoşlanan sayısız aileyi adeta mest etmişti. Fakat Prenses'in saray hareminden çıkarken ne

olursa olsun peçesini örtmesi konusunda ısrar eden bazı öfkeli, tutucu sesler de duyuldu; Garp ülkelerinin sokaklarında çıplak suratıyla dolaşarak yaptığı utanmazlıklar, Gürkani payitahtının edepli halkı arasında asla kabul görmezdi.

Bu doğaüstü olay kolayca kabullenilmişti, zira o zamanlar, gerçek ve düşsel sonsuza dek ayrılmadan, farklı erklerin yönetimi altında, farklı kanunlara göre yaşamakla lanetlenmeden önce, böyle vukuatlar normal sayılıyordu. Asıl şaşırtıcı olan, Hükümdar tarafından teklifsizce ıskartaya çıkarılan, Rüzgârlı Oda'da, Valide Sultan'ın ve Meryem Zamani'nin gözleri önünde küçük düşürücü bir şekilde yerinden edilen talihsiz Codha'ya kimsenin acımamış olmasıydı. Saraydan çıkmayı reddettiği, asla halk arasında görünmediği için insanlar onu sevmiyordu. Aşırı kibirli ve soğuk olduğundan hak ettiği cezayı bulup biçimini yitirdiğini düşünüyorlardı. Kara Göz çabucak halkın prensesine dönüşmüş, oysa Codha her zaman mesafeli ve ilgisiz bir kraliçe olmuştu.

Ayyar Ömer bu gelişmelerin hepsini Hükümdar'a bildirdi, fakat bir uyarı eklemeyi de ihmal etmedi. Bütün ahalinin haberleri olumlu karşıladığını söylemek mümkün değildi. Acem bölgesindeki Turanlılar Mahallesi'nde ve Hintli Müslümanların yaşadığı bölgede huzursuzluk baş göstermişti. Saymakla bitmeyecek kadar kalabalık tanrıları arasına yeni bir mucizevi varlığın katılması, Müslüman olmayan çoktanrılı halkı fazla etkilememişti, çünkü ilahî varlıkların sayısını kavramak zaten olanaksızdı, tanrılar her yerdeydi; ağaçlarda ruhlar vardı, nehirlerde de öyle, kim bilir daha nerelerde dolaşıyordu bu tanrılar, muhtemelen bir çöplük tanrısı ve hela tanrısı bile mevcuttu, dolayısıyla yeni bir hayalin bunların arasına katılması uzun uzun tartışılacak kadar önemli bir mesele değildi. Ancak tektanrıcılık sokakları sarsılmıştı. Bir mırıltıdır gidiyordu ve sadece en keskin kulakların seçebileceği bu hoşnutsuz mırıltılar, Hükümdar'ın akıl sağlığından söz ediyordu. *Menkuller* cenahının lideri uykudayken Ömer'in hâlâ her gece açıp hafızasına kaydettiği gizli günlüğe, Badauni Allah'a küfür etme suçunu kaydetmeye başlamıştı, çünkü insanların hayallerini gerçeğe dönüştürmesinin ilahî bir yasaya aykırı olmadığını söylemek koşulların biraz zorlanmasıyla mümkündü, dolayısıyla Codha'nın yaratılması büyük bir kabahat sayılmayabilirdi, ancak yaşayanlar ve ölüler üzerinde yüce Allah'tan başka kimsenin, hiçbir şeyin gücü yoktu ve Hükümdar kendi keyfi için bir kadını ahiretten geri getirmekle çok ileri gitmişti, hiçbir bahane bu eylemi mazur gösteremezdi.

Badauni'nin gizlice yazdıklarını, müritleri birbirlerine fısıldamaya başlamışlardı. Tabii kimsenin duymayacağı kadar alçak sesle fısıldaşıyorlardı, çünkü meşhur tabiriyle, Şah-ı Azam'ın sarayında dili sürçenin ayağı da sürçerdi. Bununla birlikte, Ayyar'a göre tetikte olmakta fayda vardı, çünkü bu alçak sesli fısıltıların altından, çok daha derinlerden iyice karanlık bir uğultu, Ekber ve Kara Göz arasındaki yeni münasebeti ayıplayan bir titreşim duyuluyordu. Ömer'in bu derin seviyelerde zorlukla duymayı başardığı, kımıldayacak cesareti güçbela bulan, dinleyen bir kulağın varlığından ölesiye korkan dudaklardan çıkan bu seslere ses demeye bile bin şahit isterdi. İşitme duygusuyla sezilemeyecek kadar zayıf olan bu titreşimler öyle güçlü bir sözcüğü örtüyordu ki, bu sözcük Hükümdar'ın itibarını sarsabilir, hatta tahtını bile sallayabilirdi.

Ensest sözcüğüydü bu. Ömer uyarılarını tam vaktinde yapmıştı, çünkü Kara Göz'ün Fetihpur Sikri'de belirmesinden kısa bir süre sonra Veliaht Prens Selim payitahttan ayrılmış, Allahabad'da isyan sancağını açmış, başkaldırısını haklı göstermek için *Allah'a şirk koşmak ve ensest* suçlamalarını ortaya atmıştı. Toplamayı başardığı otuz bin adama rağmen zayıf bir isyandı Selim'inki. Birkaç sene boyunca, babasını alaşağı etmek istediğini iddia ederek Kuzey Hindistan'da dörtnala dolaştı, ama büyük Şah'la savaş meydanında karşılaşmaya cesaret edemedi. Ancak Ekber Şah'ı ahlaksız eylemlere girişmeye, Allah'a ve onun Peygamberine yüz çevirmeye teşvik ederek *babasının zihnini sapkınlaştırmakla,* ayrıca *sürekli art niyetli laflar ederek* Hükümdar'ı Veliaht Şehzade'ye, vârisi ve oğluna düşman etmekle suçladığı adamın, Hükümdar'ın kalan son sırdaşı ve akıl hocasının katlini beceriyle tertip etmek suretiyle korkunç bir zafere imza atmayı başardı. Ebu'l Fazl da tıpkı Birbâl gibi pusuya düşürülerek öldürüldü. Şehzade Selim, müttefiklerinden birine, Urçalı Raca Bir Sing Deo Bundela'ya haber uçurarak Sikri'nin Mücevheri'nin onun topraklarında seyahat etmekte olduğunu bildirmiş, Ebu'l Fazl'ı *yokluğa sevk etmesini* istemiş, Şehzade'nin talebini hemen yerine getiren Raca silahsız vezirin kafasını kestirerek Allahabad'daki Selim'e yollamış, her zamanki üslubunu ve muvafık tavrını sergileyen Selim, bu kıymetli başı bir sahra helasına atmıştı.

Ayyar Ömer, Ebu'l Fazl'ın ölüm haberini getirdiğinde, Rüzgârlı Oda'daki minderlere yaslanmış yatan Ekber, fazla şarap içmekten dönen başına aldırmadan akşam hayali haliyle *dilruba* çalıp hüzünlü aşk türküleri söyleyen Kara Göz'ü dinliyordu. Gelen korkunç haber, Hükümdar'ın aklını

başına getirdi. Hemen ayağa kalktı ve Kara Göz'ün odasından ayrıldı. "Bundan böyle, Ömer," diye yemin etti, "evrenin hâkimi olduğumuzu unutmayacak, karasevdaya tutulmuş sivilceli bir oğlan gibi davranmayı bırakacağız."

Arkadaşlık ya da intikam arzusu, bir hükümdarın tabi olduğu yasalara etki edemezdi. Hükümdar, ülkesinin iyiliğini düşünmeye mecburdu. Ekber Şah, üç oğlundan ikisinin tahta geçemeyeceğini biliyordu, içkinin ve hastalığın öyle derinlerine batmışlardı ki, fazla yaşamayabilirlerdi. Geriye bir tek Selim kalıyordu; Veliaht Şehzade ne yapmış olursa olsun, er ya da geç tahta çıkması gerekiyordu. Bu nedenle Ekber Şah Selim'e haberciler yollayarak Ebu'l Fazl'ın intikamının alınmayacağına söz verdi ve ilk çocuğuna duyduğu sevginin ölümsüzlüğünü ilan etti. Bunun üzerine, Selim, Ebu'l Fazl'ı öldürmekte haklı olduğu sonucuna vardı. O şişko sansar aradan çıkar çıkmaz babası kollarını yeniden açmıştı. Babasını, Filler Kralı'nı yatıştırmak için ona üç yüz elli fil gönderdi. Sonra Sikri'ye dönmeyi kabul etti ve babaannesi Hamide Banu'nun evinde babasının ayaklarına kapandı. Hükümdar, Selim'i ayağa kaldırdı, arada bir dargınlık kalmadığını cümle âleme göstermek için başındaki sarığı çıkarıp Veliaht Şehzade'nin başına yerleştirdi. Selim hüngür hüngür ağladı. Aslında acınacak halde bir genç adamdı.

Selim'in akıl hocası Badauni'ye gelince; Fetihpur Sikri'nin en derin zindanlarının en pis hücresine atıldı ve zindancılardan başka hiç kimse onu bir daha görmedi.



Ebu'l Fazl'ın ölümünden sonra, Hükümdar sertleşti. Halkının nasıl yaşayacağını belirlemek onun göreviydi, ama çok uzun zamandır bu görevi savsaklıyordu. Bir hekim tarafından tavsiye edilmediği sürece, halka içki satılmasını yasakladı. Çekirge sürüleri gibi payitahtın her yerine üşüşen fahişelere müdahale ederek hepsini şehrin biraz uzağındaki, Şeytanşehir adı verilen kamp yerine gönderdi, Şeytan'ı ziyarete giden her adamın bu bölgeye girmeden önce adını ve adresini kayıt defterine yazmasını mecbur kıldı. İnek eti, soğan ve sarmısak yenmesini tasvip etmediğini bildirdi, ama etinden cesaret kazansınlar diye halkını kaplan yemeye teşvik etti. Hangi dinin gereği olursa olsun her türlü ibadetin serbest olduğunu ilan etti, herkes özgürce tapınaklar inşa edebilir, Şiva'nın simgesi olan *lingam*'ları gönlünün çektiğince yıkayabilirdi, ama sakallar konusunda bu kadar müsamahakâr

değildi, çünkü sakallar testislerden besleniyordu; hadımların köse olmasının nedeni buydu. Çocuk evliliklerini yasakladı, dul kalan kadınların yakılmasını ve köleliği hoş karşılamadığını açıkladı. Halkını, cinsel münasebetten sonra yıkanmaktan men etti. Ve yabancıyı Anup Talao'nun kıyısına çağırttı; hafif bir esinti bile olmamasına rağmen sular çırpıntılı ve bulanıktı, bu da yolunda gitmesi gereken bazı şeylerin yolunda gitmediğine işaret ediyordu.

Sinirli bir ifadeyle, "Hâlâ muammalı bir adamsın," dedi. "Hayat hikâyesi akla yatkın olmayan bir adama itimat edemeyiz. Bu yüzden bize her şeyi anlat, bilmemiz gereken her şeyi öğrenelim ki hakkında bir karara varabilelim, kaderinin seni hangi yöne, göğe ve yıldızlara mı yoksa toz toprağa mı götüreceğini görelim. Şimdi her şeyi açıkça anlat. Hiçbir şeyi gizleme. Bugün, hüküm günüdür."

"Söyleyeceklerime teveccüh etmeyebilirsiniz, Ekselansları," diye cevap verdi Mogor dell'Amore, "çünkü anlatacaklarım *Mundus Novus*, yani Yeni Dünya'da geçmektedir ve Zaman'ın bu yarı meçhul topraklardaki değişken doğası hakkındadır."



Okyanus Denizi'nin karşı kıyısındaki *Mundus Novus*, uzay ve zamanın bilindik yasalarına tabi değildi. Uzam bir gün genişleyip bir gün daralabiliyor, yeryüzü yarın bugünkünün dörtte biri ya da iki katı kadar görünebiliyordu. Yeni dünyanın boyutları, yerlileri ve kozmosun bu yeni çeyreğinin değişik eğilimleri hakkında farklı kâşifler birbirinden çok farklı beyanlarda bulunuyorlardı. Uçan maymunlarla, nehirler kadar uzun yılanlarla ilgili hikâyeler anlatılıyordu. Zamana gelince; orada tamamen kontrolden çıkmıştı zaman. Olağan düzenine aykırı biçimde hızlanıp yavaşlamakla kalmıyor, –böyle bir fenomeni tasvir etmek için "dönem" sözcüğü uygun düşmese de– hiç ilerlemediği dönemler bile oluyordu. Yerlilere gelince; Avrupa dillerini öğrenmeyi başaran birkaçı, değişime geçit vermeyen, durağan ve zaman dışı bir dünyada yaşadıklarını doğrulamış, bunun böyle olmasını tercih ettiklerini belirtmişlerdi. Zamanın Mundus Novus'a Avrupalı seyyahlar ve yerleşimciler tarafından çeşitli hastalıklarla birlikte getirilmiş olması mümkündü, hatta bazı felsefeciler bu iddiayı ısrarla savunuyorlardı. Zaten bu yüzden doğru dürüst işlemiyordu zaman. Yeni koşullara alışamamıştı. "Zamanla," diyordu *Mundus Novus*'lular, "zaman olacak." Ancak şimdilik, Yeni Dünya saatlerinin

düzensiz doğasını olduğu gibi kabul etmek gerekiyordu. Bu zamandizinsel belirsizliğin yarattığı en büyük sıkıntı, zamanın farklı insanlar için farklı hızlarda geçebilmesiydi; aynı evde yaşayan ailelerin her bireyi farklı bir zaman düzeninde yaşayabiliyordu. Çocuklar ana babalarından daha hızlı yaşlanıp ebeveynlerinden daha ihtiyar görünebiliyorlardı. Bazı kâşifler, denizci ve yerleşimciler hiçbir şeye zaman bulamadıklarından yakınırken, başkaları dünyanın bütün zamanı kendilerine aitmiş gibi hissediyordu.

Mogor dell'Amore'nin hikâyesini dinleyen Hükümdar, Garp memleketlerinin, Şark'ta tekdüze yaşamlar süren halkların kavrayamayacağı kadar egzotik ve gerçeküstü olduğunu anladı. Doğu'da erkekler ve kadınlar çok çalışır, iyi kötü birer yaşam sürdürür, onurlu ya da onursuz ölümleri tadar, muhteşem sanat eserlerinin yaratılmasına, muazzam şiirler yazılmasına, muhteşem müzikler bestelenmesine vesile olan, bir miktar teselli ederken bolca kafa karışıklığı yaratan dinlere inanırlardı. Sıradan hayatlar sürerlerdi, kısacası. Oysa bu masalsı Batı diyarlarında yaşayan insanlar, salgın hastalıklar gibi memleketlerini kavurup geçen, –Floransa'daki Ağıtçılar histerisi gibi– birdenbire her şeyi değiştiren kitlesel histeri nöbetleri geçirmeye meyilliydiler. Son zamanlarda baş gösteren altını ilahlaştırma eğilimi de, Batı tarihinin itici kuvveti haline gelen özel ve ölçüsüz bir histeriyi tetiklemişti. Ekber Şah altından yapılma Garp tapınaklarını, bunların altından rahiplerini ve ibadet etmeye gelen, gelirken altından tanrılarını yatıştırmak için ona altından adaklar getiren cemaati zihninde canlandırdı. Altından yiyecekler yediklerini, altın suyu içtiklerini ve ağladıkları zaman yanaklarından aşağı erimiş altın damlaları süzüldüğünü hayal etti. Dünyanın kıyısından aşağı düşme tehlikesine rağmen Batılı denizcileri Okyanus Denizi'nin açıklarına sürükleyen en önemli şey, altındı. Altın ve muazzam altın yığınları barındırdığına inandıkları Hindistan.

Batı'ya yelken açarak Hindistan'ı bulamadılar ama... daha batıdaki batıyı buldular. Batının batısında altın da buldular, bunun üzerine hemen daha fazlasını aramaya koyuldular, altın şehirlerin, altın nehirlerin peşine düştüler, kendilerinden bile daha inanılmaz, daha çarpıcı varlıklarla, vücutlarını tüylerle, postlarla ve kemiklerle süsleyen tuhaf, anlaşılmaz insanlarla karşılaşıp onlara Hintliler[30] dediler. Ekber Şah bunu hakaret kabul etti. Tanrılarına insan kurban eden erkekler ve kadınlara Hintli diyorlardı! Yeni dünyanın "Hintlileri" ilkel yerlilerden farksızdı; şehirler ve imparatorluklar inşa etmiş olanlar bile, Hükümdar'a göre, kan felsefelerinde

kaybolmuştu. Tanrıları yarı kuş-yarı insandı. Tanrıları dumandandı. Tanrıları sebzeydi, şalgam ve mısır tanrısıydı. Frengi illetinden çok çekiyor, taşların, yağmurun ve yıldızların canlı varlıklar olduğunu sanıyorlardı. Tarlalarını ağır ağır sürüyor, tembelce çalışıyorlardı. Değişime inanmıyorlardı. Ekber'in buyurgan zihni, bu insanlara Hintliler adını vermenin Hindistan'ın soylu erkek ve kadınlarına saygısızlık olduğunu söylüyordu.

Hükümdar, zihnindeki sınırlardan birine ulaştığını, duygudaşlık melekesinin ve merakının bu sınırın ötesine yolculuk edemeyeceğini biliyordu. Yolun bundan sonrasında kıtalara dönüşen adalar, ada oldukları sonradan anlaşılan kıtalar bulunuyordu. Nehirler, cengeller, dağlık burunlar ve kıstaklar bulunuyordu; hepsi cehennemin dibine. Belki o diyarlarda çok başlı su yılanları, griffonlar[31] ya da cengellerin derinlerine gömülü hâzineleri koruyan ejderhalar vardı. Hepsi İspanyollar ve Portekizlilerin olsun. Bu ahmak egzotikler Hindistan'a giden rotayı değil de bambaşka bir yeri, ne Doğu ne Batı olan, Batı'yla büyük Gangetik Denizi ve onun hâzinelerle dolu adası Taprobane arasında bir yerde, Hindistan, Çipangu ve Hitay memleketlerinin ötesinde bulunan bir yeri keşfettiklerini yeni yeni anlamaya başlamışlardı. Dünyanın, sandıklarından daha büyük olduğunu öğrenmişlerdi. Okyanus Denizi Adaları ve Terra Firma'da dolaşıp duran, iskorbütten, kancalı kurttan, sıtmadan, veremden ve ekvator frengisinden ölen Batılılara kolay gelsindi. Hükümdar hepsinden bıkıp usanmıştı.

Oysa Babur ve Hanzade'nin kız kardeşi, Timur ve Temuçin'in soyundan gelen kaçak Prenses de oraya gitmişti. Dünya üzerinde yaşamış hiçbir kadın onunki gibi bir yolculuk yapmamıştı. Ekber onu bundan dolayı seviyor, ona hayranlık da duyuyordu ama diğer yandan onun Okyanus Denizi'nin ötesine yaptığı yolculuğun bir tür ölüm, bir çeşit ölüm öncesi ölüm olduğundan emindi, çünkü ölüm de bilinenden bilinmeyene doğru yelken açmak demekti. Kara Göz gerçeksizliğe, insanların hâlâ düşleyerek var etmekte olduğu bir hayal âlemine yelken açmıştı. Ekber Şah'ın sarayına musallat olan hayalet, bir zamanlar yaşamış olan, aşk uğruna bencil tercihlerde bulunarak ailesinin ve mesuliyetlerinin doğal dünyasını terk ettiği gibi imkânsız bir umut uğruna gerçek dünyadan da vazgeçen etten kemikten kadından daha gerçekti. O kadın, kökenlerine giden yolu bulmanın hayalini kurarken, eski benliğiyle buluşmayı düşlerken sonsuza dek kaybolup gitmişti.



Doğu'ya giden yollar ona kapalıydı. Deniz yolculuğu korsanlar yüzünden çok tehlikeliydi. Osmanlı memleketi ve Şah İsmail'in ülkesiyle bütün köprüleri atmıştı. Horasan'da Şıbanî Han'ın yerine geçen hükümdara tutsak düşmekten korkuyordu. Babur'un nerede olduğunu bilmiyordu ama ağabeyine giden bütün dönüş yolları kapalıydı. Cenova'da, Ago Vespucci'den kendisini götürmesini istediği Andrea Doria'nın deniz kıyısındaki evinde, geldiği yoldan geri dönemeyeceğine karar verdi. Floransa'da başına geleceklerden korktuğu için orada kalması da olanaksızdı. Kara Göz'ün ve Ayna'sının yeni, erkeksi görüntüsüne epey şaşırdığı halde yorum yapmaktan kaçman kır saçlı, yaşlı deniz kurdu Doria onları –sertliği ve zalimliğiyle ünlenmiş erkekler bile Kara Göz'ü görünce yumuşadığından– nezaketle evine buyur ederek, onun koruması altındayken Floransa'dan hiçbir zarar görmeyeceklerini söyleyip rahatlattı. Okyanus Denizi'nin karşı yakasında yeni bir hayat kurma olasılığından ilk söz eden de o oldu.

"Öldürmem gereken Berberi korsanlarının soyu tükenseydi," dedi, "Signor Vespucci'nin şöhretli kuzeninin izinden gidip bu yolculuğa çıkmayı ben de düşünebilirdim." O zamana dek sözünü ettiği korsanlardan yüzlercesini öldürmüştü ve büyük çoğunluğunu bu haramilerin gemilerine el koyarak oluşturduğu filosu, şimdi mürettebatı sadakatle ve yalnızca Doria'ya hizmet eden tam on iki tane kadırgadan oluşuyordu. Fakat artık kara savaşlarıyla ilgilenmediği için kendini gerçek bir *condottiere* saymıyordu. "Argalia sonuncumuzdu," dedi. "Ben sulandırılmış bir komutan eskisiyim." Savaşmadığı zaman, boş vakitlerinde, Cenova'daki rakipleri Adorni ve Fregosi aileleriyle siyasi mücadele içindeydi. "Ama bendeki filo kimsede yok," dedi ve hanımların huzurunda olmasına rağmen kendini tutamayarak, belki de hanımlar erkek kılığında oldukları için, "üstelik o heriflerde taşak namına hiçbir şey yok, öyle değil mi Ceva?" dedi. Büyük kaptanın dövmeli, öküz gibi iriyarı güverte subayı Akrep Ceva kızarıp bozararak cevap verdi. "Evet Amiralim," dedi, "ben de baktım ama göremedim."

Doria misafirlerini kütüphanesine götürüp daha önce hiçbirinin, hatta kuzenini yakından ilgilendirmesine rağmen Ago'nun bile görmediği bir şeyi gösterdi: Saint Dié-des-Vosges Manastırı'nda yaşayan Benedikten keşişi Waldseemüller'in *Cosmographiae Introductio*, yani Kozmografya'ya Giriş adlı eserini. Bu eserle birlikte gelen katlanmış harita açıldığında kütüphanenin yerini boydan boya kaplıyordu, üstelik adı da kendi gibi

büyüktü: *Universalis Cosmographia Secundum Ptholoemaei Traditionem et Americi Vespucci Aliorumque Lustrationes*; ya da Ptolemaios Geleneğine göre ve Amerigo Vespucci'nin ve Başkalarının Katkılarıyla Hazırlanmış Dünya Coğrafyası. Haritada, yaratılarına bakan tanrılar gibi devasa boyutlarda resmedilmiş olan Ptolemaios ve Amerigo'nun tasvirleri, ayrıca *Mundus Novus*'un büyük bir bölümünü kaplayan Amerika sözcüğü görülüyordu. Waldseemüller, *Introductio*'sunda şöyle diyordu: "Kâşif Amerigo'nun, bu müthiş dâhinin adının Yeni Dünya'ya uyarlanmasına kim, hangi haklı gerekçeyle karşı çıkabilir, işte bunu hayal edemiyorum."

Ago Vespucci kuzeninin adını görünce çok etkilendi; çılgın Amerigo'nun kendisi hakkında anlattıklarının çoğunu palavra sanan, hayal gücü gelişmemiş biriydi, ama şimdi kuzeninin suretindeki kendi kaderinin hayatı boyunca onu Yeni Dünya'ya yönlendirmeye çalışmış olduğunu anlıyordu. Amerigo'yu pek yakından tanımıyordu, onu daha iyi anlamak için çaba da göstermemişti çünkü ikisinin pek az ortak yönü vardı. Ama şimdi seyyah Vespucci'nin müthiş bir dâhi olduğunu öğrenmiş, Yeni Dünya'ya adını verdiğini kendi gözleriyle görmüştü, kuzeni saygıyı hak ediyordu.

Yavaş yavaş, utangaç tavırlarla, endişeyle ve doğasında gezginlik olmadığını pek çok kez tekrarladıktan sonra, Amiral Doria'yla kuzeninin keşif seyahatleri hakkında konuşmaya başladı. Venezüella ve Vera Cruz sözcükleri telaffuz edildi. Bu esnada, Kara Göz dünya haritasını inceliyordu. Yeni yer adlarına sanki büyülü sözcükler duyuyormuş, arzusunu yerine getirebilecek bir tılsımı öğreniyormuş gibi heyecanla tepki veriyordu. Daha fazlasını duymak istiyordu. Valparasio, Nombre de Dios, Cacafuego, Rio Escondido, dedi Ago. Elleri ve dizleri üzerine çömelmiş, haritadaki yer adlarını okuyordu. Andrea Doria da Tenochtitlán, Quetzalcoatl, Tezcatlipoca, Montezuma, Yucatán, dedi ve ekledi: Española, Porto Riko, Jamaica, Küba, Panama. "Daha önce hiç duymadığım bu sözcükler," dedi Kara Göz, "bana evime giden yolu anlatıyor."

Argalia ölmüştü. Kaba saba bir mezar taşı yazısı niyetine, "En azından kendi memleketinde, sevdiği şehri korurken öldü," diyen Andrea Doria, şarap kadehini Argalia'nın şerefine kaldırdı. Ago onun yerine geçebilecek bir adam değildi, ama Kara Göz güvenebileceği başka kimsesi olmadığını biliyordu. Son yolculuğunu Ago'yla birlikte, Ago ve Ayna'yla birlikte yapacaktı. Bu ikisi, Kara Göz'ün son muhafızları olacaklardı. Andrea Doria, Batı'ya yelken açan denizcilerin, ayrıca İspanya ve Portekiz

hükümdarlarının *Mundus Novus* denen devasa kara parçasının bir yerinde deniz taşımacılığına uygun, Gangetik Denizi'ne açılan bir kanal veya su yolu, kısacası Hindistan'a bir geçit bulunacağına inandıklarını anlattı. Pek çok denizci, bir an önce bu kestirme rotayı keşfetme derdindeydi. Tüm bunlar olup biterken, Espanola ve Küba kolonileri güven içinde yaşanabilecek yerler haline gelmişti, daha yakın zamanda keşfedilmiş olan Panama da giderek düzeliyordu. Bu yerlerdeki Hintlilerin çoğu, Española'daki bir milyon kişi ve Küba'nın iki milyon kişilik nüfusu kontrol altına alınmıştı. Hıristiyan dillerini konuşamasalar da, bunların çoğu Hıristiyanlığı kabul etmişti. Her halükârda sahiller güvenliydi, iç kısımlar da ele geçiriliyordu. Parası olan herkes, Cadiz'den Palos de Monger'e giden karavelalardan birinde bir kamara kiralayabilirdi.

"O halde gideceğim," dedi Prenses vakur bir tavırla, "gidip bekleyeceğim. Pek çok becerikli adamın var gücüyle Yeni Dünya'da aramakta olduğu geçit elbet bulunacaktır." Ellerini iki yana açmış, dimdik ayakta duruyor, manevi bir ışıkla aydınlanan yüzü Andrea Doria'nın aklına mucizeler gerçekleştiren Nazarenliyi, ekmekleri ve balıkları çoğaltan, Lazarus'u dirilten İsa'yı getiriyordu. Kara Göz'ün yüzünde Floransa'ya büyüsünü yaptığı zamanki aynı gergin ifade vardı, fakat çehresi şimdi acı ve kayıpla daha da kararmıştı. Giderek azalmakta olan gücünü daha önce hiç denemediği kadar zorlayarak dünya tarihini kendi iradesine göre yönlendirmek için son kez kullanmak istiyordu. Sadece büyüsünün ve iradesinin gücüyle o geçidi var edecekti. Andrea Doria zeytin yeşili tuniği ve çorapları içindeki genç kadına, koyu renk bir gibi hale başını çevreleyen kısacık kesilmiş simsiyah saçlarına baktı ve mağlup olduğunu hissetti. Genç kadının karşısında dizleri üzerine çöktü, elini güderi çizmesinin üzerine koymak için uzandı ve başını önüne eğerek birkaç dakika öylece kaldı. Uzun bir ömür süren Andrea Doria, yaptığı şeyi sonraki yıllarda her gün yeniden düşünecek, dizleri üzerine çökmesinin kutsanma arzusundan mı yoksa kutsama arzusundan mı kaynaklandığına, o anda ona tapınmayı mı yoksa onu korumayı mı arzuladığına, son görkemli anında ona hayran olmaya mı yoksa onu kötü talihe giden yoldan çevirmeye mi niyetlendiğine hiçbir zaman emin olamayacaktı. İsa'nın, Getsemani Bahçesi'nde ölümüne hazırlanırken havarilerine nasıl görünmüş olabileceğini düşündü.

"Sizi İspanya'ya benim gemim götürecek," dedi.



Deniz haramilerinin korkulu rüyası efsanevi *Cadolin*, beyaz sislerle süslü bir sabah vakti erkenden üç yolcusu ve dümeninde Akrep Ceva'yla, yeni efendisi Andrea Doria'nın Fassolo'daki limanından yelken açtı, Cenova bayrağı altında, Aziz Georgios haçını dalgalandırarak yola koyuldu. Yolcularla vedalaşan Andrea Doria, daha önce dizleri üstüne çökmesine neden olan duyguları bastırmayı bu sefer başardı. "Bir eylem adamının kütüphanesi ender olarak kullanılır," dedi Kara Göz'e, "fakat siz kitaplarıma anlam kazandırdınız." *Cosmographiae Introductio*'yu okuyan, Waldseemüller'in muazzam haritasını inceleyen Prenses'in gerçekte kitabın derinliklerine yolculuk etmekte olduğuna dair bir hisse kapılmıştı; Kara Göz'ün toprağın, havanın ve suyun dünyasından kâğıt ve mürekkep âlemine geçeceğini, Okyanus Denizi'nin diğer kıyısına yelken açıp *Mundus Novus*'taki Española'ya değil, bir hikâyenin sayfalarına ulaşacağını hayal ediyordu. Genç kadını dünya gözüyle bir daha göremeyeceğine emindi, çünkü ölüm eğitimli bir şahin gibi Kara Göz'ün omzuna tünemiş oturuyor, yolculuktan sıkılıp sabırsızlığına yenik düşeceği ana dek onunla birlikte seyahat etmeye hazırlanıyordu.

Kara Göz, "Elveda," dedi ve beyazlığın içinde kayboldu. Ceva, zamanı gelince *Cadolin*'i Fassolo'ya geri getirdi ama yüzüne bakınca ruhundaki son neşe kırıntılarının da hayatını sonsuza dek terk ettiği anlaşılıyordu. Bundan yaklaşık iki yıl sonra, Andrea Doria, Macellan'ın Yeni Dünya'nın güney ucunda fırtınalı bir boğaz keşfettiğini haber aldı, şansı yaver giden denizciler buradan geçip batıya yolculuğa devam edebiliyordu. Güzel Prenses'in yol arkadaşlarıyla birlikte Macellan Boğazı'nı aşmaya çalışırken boğuluşuna dair kâbuslar gördü. Andrea Doria'nın uzun hayatı boyunca, Kara Göz'ün yeri ve kaderiyle ilgili hiçbir kesin haber ulaşmadı Cenova'ya. Fakat bir gün, kayıp Prenses'in Yeni Dünya'ya yelken açışından tam elli dört yıl sonra, yirmi yaşlarında, sarı saçlı genç bir serseri Villa Doria'nın kapısına dayanarak onun oğlu olduğunu iddia etti. Andrea Doria on üç yıl önce ölmüş ve villası büyük Doria-Pamphilii Hanedanı'nın kurucusu, Amiral'in kardeşinin torunu Melfi Prensi Giovanni'nin olmuştu. Timur ve Temuçin Hanedanının kayıp Prensesinin hikâyesini vakti zamanında dinlemişse bile artık çoktan unutmuş olan Giovanni, baldırı çıplak serseriyi kovdurdu. Bundan sonra, babasının en yakın iki arkadaşının ismini taşıyan genç "Niccolò Antonino Vespucci" dünyayı görmek için denizlere açıldı, bazen bir geminin mürettebatına katılıp, bazen vurdumduymaz bir kaçak yolcu olarak bir o yana bir bu yana gidip yerküreyi dolaştı, dil öğrendi,

bazıları yasal sayılamayacak çeşitli beceriler geliştirdi ve anlatacak bir sürü hikâye edindi; Sumatra'daki yamyamların elinden kurtulmuş, Brunei'nin yumurta büyüklüğündeki elmaslarını gözleriyle görmüş, kara kış ortasında Büyük Türk'ten kaçarken Volga Nehri'ni boydan boya geçip Moskova'ya ulaşmış, çürük iplerle tutturulmuş bir Arap yelkenlisiyle Kızıldeniz'i aşmış, *Mundus Novus*'un en az yedi-sekiz kocalı kadınların yaşadığı, bakirelerle evlenmenin yasaklandığı bölgelerinde yaşamış, Müslüman hacı kılığında Mekke'ye gitmiş, büyük şair Camões'le birlikte Mekong Nehri ağzında deniz kazası geçirmiş ve tek eliyle Camões'in şiirinin yazılı olduğu sayfaları başının üstünde tutarken çırılçıplak kıyıya yüzmek suretiyle Lusitanialıları kurtarmıştı.

Yolculukları esnasında tanıştığı kadın ve erkeklere kendisi hakkında anlatmaya yanaştığı tek şey, hayat hikâyesinin başından geçen maceraların hepsinden daha tuhaf olduğuydu; fakat bu hikâye yeryüzünde yalnızca tek bir kişiyle paylaşabileceği büyük bir sırdı ve günün birinde bu adamla yüz yüze gelerek doğuştan hakkı olan şeylere kavuşmayı umuyordu. Ha, ayrıca yardımına koşan herkesi kutsayan, zarar vermeye kalkışanları lanetleyen çok güçlü bir büyü tarafından korunuyordu.

Anup Talao'nun sularının kenarında, "Dünyanın Sığınağı," dedi Vespucci, Ekber Şah'a, "gerçek şu ki, *Mundus Novus*'un zamandizinsel koşullarının kararsızlığından faydalanan, başka bir deyişle dünyanın bu bölgesinde zamanın çalkantılı bir doğaya sahip olmasından yararlanan annem, yani büyücü, gençlik yıllarını uzatmayı başardı; cesaretini ve eve dönme umudunu yitirmemiş olsaydı, ailesinin rahmetli üyelerine en azından öbür dünyada kavuşabilme ümidiyle ölümcül bir hastalığa bilerek yakalanıp dünyasını değiştirmeyi tercih etmemiş olsaydı, en az üç yüz yıl daha yaşayabilirdi. Son nefesini verirken pencereden içeri giren bir şahin, annemin ölüm yatağının başucuna kondu. Okyanus Denizi'nin diğer yakasında yaşayan ve annemin son saatlerinde aniden çıkagelen bu görkemli kuş, onun son büyüsüydü. Şahin yeniden pencereden uçup gittiği zaman, gidenin aslında onun ruhu olduğunu anladık. Onu kaybettiğimde on dokuz buçuk yaşındaydım ve gözleri kapalı yattığı yerde annem olamayacak kadar, ancak ablam olabilecek kadar genç görünüyordu. Fakat babam ve Ayna doğallıkla yaşlanmaya devam etmişlerdi. Artık dünyanın coğrafyasını değiştirebilecek kadar kuvvetli olmayan büyüsü, onların zamanın gücüne karşı direnebilmesini sağlamaya yetmemişti. Hindistan

geçidi asla bulunamadı ve o da ölmeye karar verdiği güne dek Yeni Dünya'nın tutsağı olarak kaldı."

Hükümdar sessizdi. Neler düşündüğünü, hissettiğini anlamaya olanak yoktu. Anup Talao'nun suları hâlâ çalkalanıyordu.

Sonunda, Ekber Şah konuştu. "Demek ki en nihayetinde inanmamızı beklediğin hikâye bu," dedi. "Her şeyden sonra, önümüze bu hikâyeyi koyuyorsun. Onun zamanı durdurmayı öğrendiğini söylüyorsun."

"Kendi bedeninde," diye cevap verdi Vespucci, "ve sadece kendisi için."

"Hakikaten fevkalade bir marifet sayılırdı bu, tabii mümkün olsaydı," diyen Ekber Şah ayağa kalkarak Vescpucci'nin yanından geçti, içeri girdi.



O gece yalnız başına Penç Mahal'in en üst katına çıkıp oturan Ekber Şah, karanlığı dinlemeye başladı. Yabancının hikâyesine inanmamıştı. Kendi kendine daha iyi bir hikâye yazacaktı. Hayallerin hükümdarıydı. Gerçeği karanlıklar arasında bulup aydınlığa çıkarabilirdi. Artık yabancıya tahammülü kalmamıştı ve sonunda, her zamanki gibi yine bir başınaydı. Hayal gücünü alıcı bir kuş gibi dünyanın en ücra köşelerine gönderdi ve beklediği cevap sonunda geldi. Artık bu, onun hikâyesiydi.

Yirmi dört saat sonra bulanık suları hâlâ çalkalanan Emsalsiz Havuz'un kenarına gitti ve Vespucci'yi yeniden çağırttı. Yüzünde haşin bir ifade vardı. "Sör Vespucci," dedi, "develeri bilir misiniz? Onları ve hallerini inceleme fırsatınız oldu mu?" Sesi, havuzun dalgalı suları üzerinde yuvarlanan alçak bir gökgürültüsü gibi çıkmıştı. Apışıp kalan yabancı ağzını açtı, ama ne diyeceğini bilemedi.

Sonunda Vespucci, "Niçin böyle bir soru sordunuz, Cihanpenah?" der demez Hükümdar'ın gözleri öfkeyle parlamaya başladı.

"Haddini aşıp da bizi sorgulamaya kalkma, efendi. Sana tekrar soruyoruz; Yeni Dünya'da, Hindistan'daki gibi develer var mıdır? Bütün o griffonlar ve ejderler arasında bir deveye rastlamak da mümkün müdür?" Sorusunu tekrarlayan Ekber, karşısındaki adamın şaşkınlıkla başını salladığını görünce elini kaldırıp onu susturdu, gittikçe güçlenen sesiyle konuşmaya devam etti: "Devenin fiziksel özgürlüğünün, sıradan insanlara mühim bir ahlak dersi verebileceğini düşündük her zaman. Zira develer arasında yasak yoktur. Genç bir erkek deve, doğumundan kısa süre sonra annesiyle çiftleşmeye çalışabilir. Yetişkin bir erkek deve, kendi yavrusunu

dölledikten sonra vicdan azabı çekmez. Eşleşmek isteyen bir deve, torun, dede, nine, kardeş ayrımı yapmaz, hepsi meşru hedeftir onun için. *Ensest* sözcüğü bu hayvana hiçbir şey ifade etmez. Ancak bizler develer gibi değiliz, haksız mıyım? *Ensest* biz insanlar için kadim bir tabudur ve bu yasağı ihlal eden çiftler ağır cezalara çarptırılır; senin de hak vereceğini umarak söylüyoruz ki, bizce doğrusu da budur.”

Bir kadınla bir erkek sislerin arasına yelken açar, kimsecikler tarafından tanınmadıkları şekilsiz, biçimsiz bir dünyada kendilerini yitirirler. Koca dünyada birbirlerinden başka kimseyi bilmezler, bir de hizmetçileri vardır. Adam da bir hizmetkârdır, güzelliğe hizmet etmektedir ve onun yolculuğunun adı aşktır. Onların adı nasıl önemli değilse, gittikleri okyanusaşırı yerin adı da önem taşımaz. Yıllar yılları kovalar, umutları yavaş yavaş ölmeye başlar. Çevreleri faal insanlarla doludur. Güneydeki vahşi memleketler ve kuzeydeki vahşi dünya yavaş yavaş, ağır ağır ehlileştirilmektedir. Gelişmemiş ve değişmez olan biçimlendirilmekte, düzenlenmekte, yasalar uygulanmaktadır, fakat çok uzun zamana ihtiyaç vardır. Fetih ağır ağır ilerler. Gelişmeler kaydedilir, mevziler yitirilir, yeniden hamleler yapılır, küçük zaferler kazanılır, küçük mağlubiyetler alınır, daha büyük kazançlar elde edilir. Olan bitenin iyiliğini ya da kötülüğünü sorgulayan yoktur. Meşru bir sorgu sayılmaz bu. Tanrı’nın emri yerine getirilmekte, bu arada bol bol altın çıkarılmaktadır. Çevrelerindeki velvele ve gürültü çoğaldıkça, zaferler dramatik haller aldıkça, yenilgilerin dehşeti arttıkça, Eski Dünya Yeni Dünya’dan giderek daha kanlı intikamlar alma peşinde koştukça, bu üç önemsiz insan; adam, kadın ve hizmetçi de giderek durgunlaşmaktadır. Günbegün, aybeay, yılbeyıl küçülür, önemsizleşirler. Sonra kadın hastalanarak ölür ve geriye bir bebek, küçük bir kız çocuğu bırakır.

Adamın dünya üzerinde bu çocuktan ve hizmetçiden, ölen karısının Ayna’sından başka hiç kimsesi kalmamıştır. Birlikte çocuğu büyütürler. Angelica’yı. Sihirli çocuğu. Hizmetçinin adı da Angelica’dır. Adam, kızın yavaş yavaş büyüyerek ikinci bir aynaya, annesinin kopyasına dönüşmesini izler. Giderek yaşlanmakta olan hizmetçi, büyüyen kızla annesi arasındaki tekinsiz benzerliği görür, babanın filizlenen arzusunu fark eder. Bu üç kişi, asıl biçimine henüz kavuşmamış olan, sözcüklerin ve eylemlerin arzu edilen her anlama gelebildiği; herkesin yeni hayatlar kurmak için elinden geleni yaptığı bu yeni dünyada çok yalnızdırlar. Adamla hizmetçi aslında suç

ortağıdır, çünkü eski günlerde üç kişi aynı yatağa girerlerdi ve aralarından ayrılan üçüncüyü şimdi çok özlerler. Yeni hayat, yeni bedende dirilen eski sevgili, eski hayattan geriye kalan boşluğu doldurmak için büyür.

Angelica, Angelica. Bir zaman sonra kullandıkları dil değişir, bir yerden sonra belli sözcükler anlamlarını kaybeder; baba sözcüğü gibi çocuğum sözcüğü de unutulur. Toplum kurallarından bağımsız bir doğa durumunda, Tanrı'nın inayetine mazhar olarak yaşarlar, ağaçtaki elmanın henüz yenmediği bir Cennet Bahçesi'ndedirler, bundan dolayı iyiyi ve kötüyü bilmezler. Genç kız adamla hizmetçinin kollarında büyür ve aralarında olan her şey doğallıkla, masumlukla gerçekleşir, kız mutludur. Timur ve Temuçin'in hanedanından bir prensestir ve adı Angelica'dır, Angelica. Bir gün bir geçit keşfedilecek, sevgili kocasıyla birlikte krallığına dönecektir. O zamana dek görünmez bir evleri, anonim bir hayatları ve bir yatakları vardır; üçü bu yatakta sık sık, uzun uzun, tatlı tatlı döner dururlar; adam, hizmetçi ve kız. Sonra bir çocuk doğar, onların çocuğu, üç ebeveynin ortak yavrusu, babası gibi sarı saçlı bir erkek çocuk. Adam, oğluna en yakın iki arkadaşının adlarını verir. Çünkü bir zamanlar üç arkadaştılar. Arkadaşlarının adlarını Okyanus Denizi'nin bu yakasına taşımakla onları da buraya getirdiğini hisseder. Oğlu sayesinde arkadaşları yeniden doğmuştur. Aradan yıllar geçer. Kız, bilinmeyen bir hastalığa tutulur. Hayatında yanlış giden bir şey vardır. Ruhunda eksik bir şey vardır. Hezeyanlar içinde sayıklamaktadır. Kim olduğunu sorar. Oğluyla son konuşmasında, ona ailesini bulmasını, ailesine kavuşmasını, ailesiyle birleştikten sonra onlardan asla ayrılmamasını, aşk, macera ya da çıkar için dünyanın başka yerlerine gitmeye kalkışmamasını söyler. Mughal Hanedanından bir prenssin, der oğluna. Gidip hikâyeni onlara anlatmalısın. Bir şahin pencereden içeri girer ve onun ruhunu alıp çıkar. Sarı saçlı genç adam limana inip yolculuk için gemi aramaya başlar. Yaşlı adam ve hizmetçi orada kalırlar.

Onlar artık önemli değildir. Yapacaklarını yapmışlardır.

"Hayır, böyle olmadı," dedi Mogor dell'Amore. "Benim annem Kara Göz'dü, büyükbabanızın kız kardeşiydi, büyük bir büyücüydü ve zamanı durdurmayı öğrenmişti."

"Hayır," dedi Ekber Şah. "Hayır, öğrenmemişti."



Meryem Zamani'nin yeğeni, Raca Man Sing'in kardeşi Man Bai Hanım, saray astrologlarının belirlediği tarihte, Hükümdar'ın yürürlüğe soktuğu yeni güneş takvimine göre İsfand ayının on beşinde, yani on üç şubatta, ailesinin Emir'deki kurganında, Dünyanın Sığınağı Haşmetmeab Padişah Ekber'in lütufkâr huzurlarında nişanlısı Veliaht Şehzade Selim'le evlendi. Gerdek gecesi kocasıyla baş başa kalınca, her zamanki merhemleri süründükten, soylu kamışı ovaladıktan sonra, sevişmeye başlamadan önce iki koşul öne sürdü. "Öncelikle," dedi, "eğer şu İskelet orospusunu bir daha ziyaret edecek olursan yatmadan önce münasip yerlerini sağlam bir zırhla korumaya alsan iyi edersin, çünkü intikamımı hangi gece alacağım belli olmaz. İkinci olarak, şu sarı saçlı yabancıyla, İskelet'in frengili sevgilisiyle yakından ilgilenmelisin, çünkü o adam Sikri'de kaldığı sürece baban bir çılgınlığa kapılıp hakkın olan şeyleri onunla paylaşmanı isteyebilir."

Anup Talao'nun kenarında konuşulanlardan sonra, Hükümdar, Niccolò Vespucci'yi *ferzend* ya da manevi evlat payesiyle onurlandırmaktan vazgeçmişti. Yabancının hikâyesini yeniden yazmış, kendi yorumunu çok daha inandırıcı bulmuş ve biraz da iğrenmiş, sonuçta böyle bir çocuğu, ahlaksız bir ilişkinin meyvesini hanedanın üyesi yapamayacağına karar vermişti. Başına gelenlerin hiçbiri Vespucci'nin suçu değildi, üstelik geçmişindeki bazı gerçeklerden haberi bile yoktu, fakat ne kadar büyüleyici ve yetenekli olsa da, o sözcük, *ensest* sözcüğü, Hükümdar'ın onu makul sınırların ötesinde bir yere koymasına neden oluyordu. Onun gibi yetenekli biri isterse bu şehirde kolayca iş bulabilirdi, Hükümdar da böyle bir işin ayarlanmasını ve genç adama teklif edilmesini emretti, ancak ikisi arasındaki yakın ilişkinin artık sonlanması gerekiyordu. Sanki bu kararı onaylar gibi, Anup Talao'nun suları eski sakinliğine kavuştu. Ayyar Ömer, Niccolò Vespucci'ye payitahtta kalmasına izin verildiğini, fakat kendisine "Mogor dell'Amore" demekten derhal vazgeçmek zorunda olduğunu bildirdi. Bundan böyle Hükümdar'ın huzuruna kolayca kabul edilme lüksünden de mahrum kalacağını bilmesi gerekiyordu. "Bugünden itibaren," diye açıkladı Ayyar Ömer, "sıradan bir insansın."

Hükümdarların kindarlığının sonu yoktur. Vespucci'nin saraydaki bütün itibarını yitirmesi bile Man Bai Hanım'ı tatmin etmemişti. "Şayet Hükümdar bunca sevdiği birine aniden sırt çevirebiliyorsa," diye akıl yürüttü, "aynı çabuklukla ona yeniden kollarını açabilir." Yabancı payitahtta kaldığı sürece Şehzade Selim'in tahta çıkmasına tehdit oluşturuyordu. Ancak Man Bai'nin bütün öfkesine ve kışkırtmalarına rağmen Veliaht

Şehzade, Hükümdar'ın adamlarının bulduğu bürokratik memurluk görevini kabul etmeyen, bunun yerine İskelet ve Döşek'le birlikte Skanda Köşkü'nde yaşamayı tercih ederek kendini köşk misafirlerinin en iyi şekilde ağırlanmasına adayan gözden düşmüş rakibine karşı bir hamle yapmaya yanaşmadı. Man Bai kocasını hakir görüyor, korkaklıkla suçluyordu. "Ebu'l Fazl gibi muazzam bir adamı gözünü kırpmadan öldürebildiğin halde bir pezevenge zarar vermekten çekiniyorsun, bu nasıl iş?" diye soruyordu. Ama babasını gücendirmekten çekinen Selim onun aklına uymaya yanaşmadı. Sonra Man Bai ona bir erkek evlat verdi, Şehzade Hüsrev'i doğurdu ve her şey değişti. Man Bai Hanım, "Artık hem kendi geleceğini hem de vârisinin geleceğini düşünmek zorundasın," deyince, Şehzade verecek cevap bulamadı.

Derken Tansen öldü. Hayatın müziği sustu.

Hükümdar arkadaşının cesedini memleketi Güvelyar'a götürdü, ustası fakir Şeyh Muhammed Gaus'un türbesinin yanı başına gömdürdü ve umutsuzluk içinde Sikri'ye döndü. Sarayının parlak ışıkları birer birer sönüyordu. Dönüş yolculuğunda, belki de bu Aşk Mughalı'na haksızlık ettiğini, bu yüzden Tansen'in ölümüyle cezalandırıldığını düşündü. Bir adam, atalarının günahları için sorumlu tutulamazdı. Dahası, Vespucci şehirden ayrılmayı reddederek Hükümdar'a sadakatini kanıtlamıştı. Demek ki oradan oraya sürüklenen fırsatçı serserinin biri değildi. Sikri'ye yerleşmeye gelmişti. İki yıldır görmemişti onu. Belki de Vespucci'ye itibarını iade etmenin zamanı gelmişti. Kafilesi Hiran Minar'ın yanından geçip saray surlarına giden tepeyi tırmanırken, Ekber Şah kararını verdi, Skanda Köşkü'ne bir haberci gönderdi ve yabancıya ertesi sabah peçiç avlusunda hazır bulunmasını bildirdi.

Man Bai Hanım, tam da böyle bir gelişmeden haberdar olabilmek için şehrin her mahallesine casuslar yerleştirmiş; habercinin Skanda Köşkü'ne ulaşmasından bir saat sonra, Veliaht Şehzade'nin eşi rüzgârın ters yönden esmeye başladığından haberdar olmuştu. Hemen kocasının yanına gidip küçük bir çocuğu azarlar gibi uzun uzun payladı onu. "Bu gece," dedi kocasına, "erkek gibi davranma zamanı geldi."

Hükümdarların kindarlığının sonu yoktur.

Saatler gece yarısını gösterdiğinde, Hükümdar Penç Mahal'in en üst katında sessizce oturuyor, Tansen'in Skanda Köşkü'nde ateş *raga*'sını söyleyerek sadece kandilleri değil kendi bedenini de tutuşturduğu o ünlü

geceyi hatırlıyordu. Bu hatıra zihninde dolaşırken, uzakta, aşağıda, göl kenarında kırmızı bir alev çiçeğinin belirdiğini gördü, neler olduğunu algılamakta bir an için zorlansa da, karanlıkta bir evin alev alev yandığını fark etti. Kısa süre sonra Skanda Köşkü'nün yanıp kül olduğunu öğrendiği zamansa iyice telaşlandı, bu ölümcül yangını başlatanın kendi zihnindeki alevler olup olmadığını merak etti. Niccolò Vespucci'nin ölmüş olduğunu düşününce içi kederle doldu. Ancak dumanları tüten yangın yeri arandığında, yabancıya ait hiçbir iz bulunamadı. İskelet ve Döşek'in bedenleri de alazlanmış yıkıntıların arasından çıkmadı; aslına bakılırsa, evde çalışan bütün hanımlar ve müşterileri yangından sağ kurtulmuştu. Fetihpur Sikri'de olan biten her şeyi dikkatle takip eden sadece Man Bai Hanım değildi. İskelet, çok uzun zamandır eski hanımından korkarak yaşıyordu.

Yabancının ortadan kaybolduğunu ve alev alev yanan evden duman olup kaçmayı başardığı için şehirde onun hakkında büyücülük söylentileri çıkarıldığını öğrenen Hükümdar, en kötü ihtimalin gerçekleşmesinden korkuyordu. "Şimdi," dedi, "onu koruyanları kutsayan, ona zarar verenleri lanetleyen büyü hakkında söylediklerinin doğru olup olmadığını öğreneceğiz."

Yangının ertesi sabah, buz taşımakta kullanılan düz güverteli nakliye gemisi *Güncâyiş* gölün diğer yakasında bulundu, öfkeyle sallanmış bir baltanın açtığı kocaman bir delik yüzünden suyun dibini boylamıştı. Aşk Mughalı Niccolò Vespucci bir daha dönmemek üzere şehirden ayrılmış, iki sevgilisini de yanına alarak büyüyle değil, bir gemiyle kaçmıştı. Keşmir'den gönderilen buz sevkiyatını gölün diğer yakasına, Sikri'ye taşıyacak nakliye aracı yoktu artık. Süslü saltanat gemisi *Âsâyiş* ve *Ârâyiş* buzları getirmeye gönderildi, hatta küçük haberci kayığı *Fermâyiş* bile su çizgisine kadar buz küpleriyle dolduruldu. "Bizi su aracılığıyla cezalandırıyor," diye düşündü Hükümdar. "Artık gitti ve şimdi biz susuz kalmış gibi varlığına muhtaç olacağız." Şehzade Selim, Man Bai'nin ısrarı üzerine ortadan kaybolan üçlüyü kendi köşklerini ateşe vermekle suçlamak için Hükümdar'ın huzuruna geldiği zaman, Ekber Şah oğlunun alnında bir işaret ateşi gibi parlayan suçluluk duygusunu hemen gördü, ama bir şey söylemedi. Olan olmuştu. Yabancının ve iki kadının gitmesine izin verilmesini emretti. Onları geri getirtip batırılan geminin hesabını sormayacaktı. Gitsinler istiyordu. Onları, içten içe iyi dileklerle uğurluyordu. Rengârenk deri parçalarından yapılmış bir manto giyen adam,

bıçak ağzı gibi incecik bir kadın ve zıplayan bir top kadar şişman bir diğer kadın. Şayet dünya adil bir yerse, bu acayip üçlü de barınabilecekleri huzurlu bir köşe bulurdu elbet. Vespucci'nin hikâyesi sona ermişti. Son sayfanın arkasındaki boş sayfaya ulaşmış, var olan dünyanın nakışlarla süslenmiş kenarlarının ötesine geçmiş, yaşayan ölülerin, hayatları son nefeslerini vermeden çok daha önce biten zavallı ruhların âlemine girmişti. Göl kıyısındaki Hükümdar, Aşk Mughalı için öbür dünyada merhamet ve acısız bir son dileğinde bulundu, sonra arkasını dönüp gitti.

Gelişmelerin nihai bir sona ulaşmamış olmasından nefret eden Man Bai hâlâ kan istiyordu. "Arkalarından adamlarını gönderip üçünü de öldürt," diye haykırdı kocasına. Ama karısını susturan Selim, ehemmiyetsiz hayatı boyunca ilk defa, olgunlaştığı zaman nasıl mükemmel bir hükümdar olacağının işaretini verdi. Son günlerde olanlar onu derinden etkilemişti, içinde hiç bilmediği bir şeyler, hırçın gençliğini geride bırakıp zarif ve kültürlü bir adam olmasına imkân sağlayacak yepyeni bir şeyler kımıldanıyordu. "İnsan öldürme günlerim geçti," dedi. "Bundan sonra bir hayatı korumak bir hayatı yok etmekten çok daha erdemli bir görevdir benim için. Bir daha asla böyle bir günaha girmemi isteme."

Veliaht Şehzade fikirlerini değiştirmişti değiştirmesine, ancak çok geç kalmıştı. Fetihpur Sikri'nin yıkımı başlamıştı. Ertesi sabah erken saatlerde sokaklardan yükselen korku dolu sesler Hükümdar'ın yatak odasına ulaştı ve tahtırevanıyla tepeden aşağı inip su şebekesinin çevresinde kopan patırtıların arasından geçince, sonra da kervansarayın çevresindeki daha yüksek sesli kakofoniyi geride bırakınca, Ekber Şah göle bir şeyler olduğunu gördü. Su, yürüyen bir adamın adımlarının hızıyla, ağır ağır, anbean çekiliyordu. Şehrin önde gelen mühendislerini çağırttı, ama onlar da durumu izah etmekte çaresiz kaldılar. "Göl bizi terk ediyor," diye haykırıyordu insanlar; günbatımında şehre gelen bir yolcunun bir zamanlar erimiş altından bir denize benzettiği, hayat veren altın göl kuruyordu. Göl olmadan Keşmir'den gelen taze buz küpleri saraya ulaştırılamaz, taze dağ suyuna erişilemezdi. Göl olmazsa Keşmir buzu satın alabilecek kadar zengin olmayan halkın içecek, yıkanacak, yemek pişirecek suyu kalmaz, çocukları kırılırdı. Güneş yükseliyor, hava ısınıyordu. Göl olmadan şehir kavrulmuş, pörsümüş bir kabuktan başka bir şey değildi. Su çekiliyordu. Gölün ölümü, Fetihpur Sikri'nin ölümüydü.

Susuz birer hiçiz. Bir imparator bile sudan mahrum kalınca toza dönüşür. Gerçek hükümran sudur, bizler de onun köleleriyiz.

"Şehir halkını tahliye edin," buyurdu Ekber Şah.



Hükümdar, hayatının geri kalanı boyunca, Fetihpur Sikri Gölü'nün ortadan kaybolmasının, bu açıklanamaz olayın, haksız yere reddettiği, artık çok geç olana dek yeniden göğsüne bastırmayı düşünmediği yabancının işi olduğuna inanacaktı. Aşk Mughalı ateşe karşı suyla savaşmış ve kazanmıştı. Bu, Ekber Şah'ın en büyük yenilgisiydi; ama ölümcül bir darbe değildi. Daha önce de göçebe hayatı süren Gürkaniler, yeniden yollara düşebilirlerdi. İki bin beş yüz tane açılır kapanır ev ustası işe koyulmuş, çadırlı ordugâh çoktan toplanmaya başlamış, develer ve filleriyle birlikte Ekber'in komutuna uyarak yürümeye, ikinci emriyle onun uygun gördüğü yerde dinlenmeye, kumaştan yapılma otağlarını dikmeye hazır hale gelmişlerdi. Şah'ın imparatorluğu çok büyük, hâzinesi ağzına kadar dolu, ordusu bir vuruşta, bunun kadar sert bile olsa bir darbede yıkılmayacak kadar güçlüydü. Yakınlarda, Agra'da saraylar ve bir kurgan vardı. Lahor'da da bir başkası, Gürkanilerin serveti saymakla tükenecek gibi değildi. Ekber Şah, Sikri'den ayrılmak zorundaydı; zamanın sonuna dek süreksizliğin şahitliğini yapsın, en becerikli halkların ve en kudretli hükümdarların bile ansızın nasıl bir değişikliğe yakalanıp savrulabileceğini herkese göstersin diye, gölgeden ve dumandan inşa edilmiş sevgili kırmızı şehrini birdenbire kuraklığın pençesine düşen bir çölde yalnız başına bırakmaya mecburdu. Ama kendisi hayattaydı, hayatta kalacaktı. Hükümdar olmanın anlamı buydu; hükümdarlık, dönüşümlerin üstesinden gelebilmek demekti. Tebaasının yarı ilahî bir mertebeye yükselttiği bir hükümdar olmak buysa, sıradan bir insan olmak da aynı şeydi; değişimlerin üstesinden gelip hayata devam edebilmek. Saray mensupları göçecek, hizmetkârların ve soyluların çoğu onlarla birlikte gidecekti, ama bu kafilede, kervansaraydan çıkacak son kervanda köylülere yer yoktu. Köylüler her zamanki gibi bu sefer de düşünülmemişti, onların payına yine aynı şey düşüyordu: hiçbir şey. Hindistan'ın uçsuz bucaksız topraklarına dağılacak ve kendi hayatta kalma becerileriyle yetineceklerdi. *Yine de ayaklanıp bizi alaşağı etmiyorlar,* diye düşündü Hükümdar. *Kötü kaderlerini kabulleniyorlar. Bu nasıl mümkün*

olabiliyor? Nasıl olabiliyor? Onları terk ettiğimizi görüyorlar ve hâlâ bize hizmet ediyorlar. İşte bu da bambaşka bir gizem.

Büyük göç için hazırlanmak iki gün sürdü. İki gün yetecek kadar su vardı. Bu sürenin sonunda göl tamamen boşalmış, tatlı suyun ışıldadığı yerde çamurlu bir çukur kalmıştı. İki gün sonra çamur bile kuruyup taşlaşacaktı. Üçüncü günün sabahı, saltanat ailesi ve saray mensupları Agra yollarına düştüler; Hükümdar atının üstünde dimdik oturuyor, melikeler tahtırevanlarında göz alıyorlardı. Saltanat kafilesinin arkasından soylular, onların arkasından da upuzun bir hizmetkârlar ve görevliler alayı ilerliyordu. En arkadan da becerikli işçilerin yüklediği öküz arabaları ve kağnılar geliyordu. Kasaplar, fırıncılar, duvar ustaları, fahişeler. Böyle insanlar her zaman kalacak yer ve iş bulurdu. Beceriler taşınabilirdi, ama toprak taşınamazdı. Yavaş yavaş ölmekte olan kurak toprağa zincirlenmiş gibi geride kalan köylüler, önlerinden geçip giden büyük alayı seyrettiler. Sonra, sanki sefalet içinde geçecek hayatlarına başlamadan önce felekten bir gece çalmaya karar vermiş gibi, terk edilen kalabalıklar tepeye tırmanıp saraylara doğru yürüdüler. Bu gece, bir geceliğine, sıradan insanlar saray avlusunda *peçiç* oynayacak, tıpkı Şah gibi Divan-ı Has salonunun taştan ağacının tepesine tüneyeceklerdi. Bu gece, bir köylü Penç Mahal'in en üst katına çıkıp oturabilir, gördüğü her şeyin hâkimi olabilirdi. Bu gece, eğer canları çekerse, hükümdarların yatak odalarında uyuyabilirlerdi.

Fakat yarın, hayatta kalmanın çarelerini düşünmeye başlamaları gerekiyordu.



Saltanat ailesinin bir üyesi, Fetihpur Sikri'den ayrılmadı. Skanda Köşkü'ndeki yangından sonra Man Bai Hanım'a bir nöbet hali gelmiş, önce haykırarak kan isteyen genç kadın, Şehzade Selim tarafından azarlandıktan sonra derin bir melankoliye kapılmış, birdenbire sessizliğe gömülmesine neden olan tuhaf bir kedere dalmıştı. Sikri ölürken, onun hayatı da sona erdi. Son günlerin karmaşasında, belki de Gürkani payitahtının ölümüne neden olduğu için kapıldığı müthiş vicdan azabının etkisiyle, sessiz bir anda kuytu bir köşeye çekilmiş, hizmetçilerinden uzak kaldığı bir anda afyon yemiş ve ölmüştü. Şehzade Selim'in, büyük kafilenin başında, babasının yanındaki yerini üzüntüyle almadan önce yaptığı son şey, sevgili eşini gömmek olmuştu. Man Bai Hanım ile İskelet arasındaki uzun husumet hikâyesi de böylelikle sona ermiş oluyordu.

Daha birkaç gün öncesine dek Sikri'nin hayat veren gölünün sularıyla dolu olan derin kraterin yanından geçerken, Ekber Şah nasıl bir lanetin etkisi altında olduğunu anladı. Lanetlenen gelecekti, şimdiki zaman değil. Şimdi, Ekber Şah yenilmezdi. Arzu ederse on tane yeni Sikri inşa ettirirdi. Ama o öldükten sonra, düşündüğü her şey, inşa etmek için çalıştığı her şey, felsefesi ve varoluş biçimi; bunların hepsi su gibi buharlaşıp uçacaktı. Gelecek, Hükümdar'ın umduklarıyla hiç alakası olmayan kurak, hasmane, muhalif bir yer olacak, var güçleriyle hayatta kalmaya çabalayan insanlar komşularından nefret edecek, onların ibadethanelerine saldıracak, Ekber Şah'ın sona erdirmeye çalıştığı büyük ihtilafın, Tanrı hakkındaki anlaşmazlığın yeniden alevlenen ateşiyle birbirlerini öldüreceklerdi. Gelecekte uygarlık değil şiddet hüküm sürecekti.

İçinden, "Şayet bana vermek istediğin ders buysa, Aşk Mughalı," dedi kaçak yabancıya, "o zaman kendine yanlış bir lakap seçmişsin, çünkü bu haliyle dünyada aşkı bulmak mümkün değil."

Fakat o gece, brokar kumaştan çadırında kayıp Prenses Kara Göz alev gibi güzelliğiyle Şah'ı ziyarete geldi. Gelen, Floransa'dan kaçmak için kırpık saçlarıyla erkek kılığına giren yaratık değil, İranlı Şah İsmail'i ve Floransa Yeniçerisi, Tılsımlı Mızrağın Cengâveri Türk Arkaliya'yı büyüleyen, gençliğinin zirvesindeki güzelliğiyle kayıp Prenses'ti. Ekber Şah'ın Sikri'yi terk ettiği o gece, Hükümdar'la ilk kez konuştu. *Bir konuda, dedi, yanılıyorsun.*

Kara Göz kısırdı. Bir şahın, sonra da büyük bir savaşçının sevgilisi olmuştu ama hamile kalmamıştı. Yani Yeni Dünya'da bir kız çocuk doğuran da o değildi. Çocuksuzdu Kara Göz.

Peki yabancının annesi kim o zaman, diye sordu Hükümdar hayretle. Brokar kumaştan çadırın ayna işi duvarları kandil ışığını dağıtıyor, yansımalar Ekber Şah'ın gözlerinde dans ediyordu. Bir Ayna'm vardı benim, dedi kayıp Prenses. Bana sudaki yansımam kadar benzerdi, sesimin yankısı gibiydi. Her şeyi paylaşırdık, erkeklerimizi bile. Ama bir konuda benden fazlası vardı. Ben bir Prensestim ama o bir anne oldu.

Kalan hemen her şey tahayyül ettiğin gibi gerçekleşti, dedi Kara Göz. Ayna'nın kızı hem annesinin hem de Ayna'nın yansıttığı kadının aynasıydı. Ve ölümler de gerçekti, evet. Şu anda karşında duran kadın, hayata döndürdüğün kadın ölümü hepsinden önce tattı. Ondan sonra Ayna, çocuğunu aslında olmadığı bir şey olduğuna inandırarak büyüttü; annesinin bir zamanlar yansıması olduğu ve sevdiği kadın olduğuna inandırdı onu.

Kuşaklar arasındaki sınırlar silindi, *baba* ve *kız* sözcükleri unutuldu, onların yerini başka *ensest*'e uygun sözcükler aldı. Babasının yaptığını düşündüğün şeylere gelince; evet, doğru, öyleydi. Babası onun kocası oldu. Doğaya karşı bir suç işlendi, ama benim tarafımdan değil, kirletilen benim çocuğum değildi. Günahtan doğan genç kız fazla yaşamadı, kim olduğunu bilmeden genç yaşta öldü. Angelica, Angelica, evet. Buydu adı. Ölmeden önce oğlunu seni bulmaya, aslında hakkı olmayan şeyleri istemeye gönderdi. Gerçek suçlular onun ölüm döşeğinin başında sessiz kaldılar, ama Ayna ve efendisi Tanrı'nın huzuruna çıktıkları zaman, yaptıklarının hesabı soruldu.

Demek ki gerçek buydu. Annesinin bir prenses olduğuna inandırılarak büyütülen Niccolò Vespucci aslında Ayna'nın kızının çocuğuydu. Hem o hem de annesi günahsızdılar. O masumların günahına girilmişti.

Hükümdar sessizleşti ve yaptığı haksızlığı, payitahtının yıkımıyla cezalandırılmasına neden olan insafsızlığını düşündü. Masumların laneti suçluların hakkından gelmişti. Yaptığı haksızlığı kabul ederek başını önüne eğdi. Kayıp Prenses Kara Göz gelip ayaklarının dibine oturdu, nazikçe eline dokundu. Gece uçup gitti. Yeni bir gün başlıyordu. Geçmiş, anlamını yitirmişti. Sadece şu an ve onun gözleri vardı. Bu gözlerin karşı konulmaz büyüsüyle nesiller bulandı, birleşti, kaynaştı. Ama, Kara Göz Hükümdara yasaktı. Yo yo, hayır, yasak olamazdı. Hissettiklerinin doğa aleyhinde bir suç olması mümkün müydü, bu nasıl olabilirdi? Hükümdar'ın kendine icazet verdiği bir konuda ona kim, neyi yasaklayabilirdi? Kanunların yapıcısı, yasanın mücessem haliydi o, yüreğinde cürüm yoktu.

Kara Göz'ü diriltmiş, ona yaşayanların özgürlüğünü bahşetmiş, onu seçmesi ve seçilebilmesi için özgür bırakmış, Prenses de Ekber Şah'ı seçmişti. Hayat bir nehir, erkekler de atlama taşlarıymış gibi akışkan yılları aşarak Hükümdar'ın rüyalarına hükmetmek için geri dönmüş, onun hayalinde, tanrısal, her şeye gücü yeten muhayyilesinde başka bir kadının yerini almıştı. Belki de Ekber Şah artık kendi düş gücünün hâkimi değildi. Peki ya gün gelir de ondan sıkılırsa? –Hayır, ondan asla sıkılmayacaktı– Fakat böyle bir ihtimal gerçek olursa, sırası geldiğinde onu sürgün edebilir miydi, yoksa ne zaman gideceğine, ne kadar kalacağına karar vermek yalnızca Kara Göz'ün bileceği bir şey miydi?

"Sonunda evime döndüm," dedi Kara Göz. "Dönmeme izin verdin, ben de geldim, yolculuğumun sonuna ulaştım. Ve şimdi, Dünyanın Sığınağı, artık seninim."

Benim olmayacağın güne kadar, diye düşündü Evrenin Hâkimi. *Sevgilim, benim olmayacağın güne kadar benimsin.*

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

Ady, Cecilia M., *Lorenzo de Medici and Renaissance Italy*. London: The English University Press Ltd, 1960.

Alberti, Leon Battista, *The Family in Renaissance Florence*. Columbia, S.C.: University of South Carolina Press, 1969.

Anglo, Sydney, *The Damned Art: Essays in the Literature of Witchcraft*. Boston: Routledge & Kegan Paul, 1977.

Ariosto, Ludovico, *Orlando Furioso*. New York: Oxford University Press, 1966.

Birbari, Elizabeth, *Dress in Italian Painting 1460-1500*. London: John Murray, 1975.

Boiardo, Matteo, *Orlando Innamorato*. West Lafayette, IN: Parlor Press, 2004.

Bondanella, Peter, yay.haz., çev. Mark Musa, *The Portable Machiavelli*. New York: Penguin, 1979.

Brand, Michael ve Lowry, Glenn, yay.haz., *Fatehpur-Sikri*. Bombay: Marg Publications, 1987.

Brebner, John Bartlet, *The Explorers of North America: 1492-1806*. London: A & C. Black, 1933.

Brown, Judith ve Davis, Robert, *Gender and Society in Renaissance Italy*. London, New York: Longman, 1998.

Brucker, Gene, yay.haz., *The Society of Renaissance Florence: A Documentary Study*. Toronto: University of Toronto Press, 2001.

—, 'Sorcery in Early Renaissance Florence'. *Studies in the Renaissance*, Vol. 10 (1963), s. 7-24.

—, *Renaissance Florence*. Berkeley: University of California Press, 1969.

—, *Giovanni and Lusanna: Love and Marriage in Renaissance Florence*. Berkeley: University of California Press, 1986.

Burckhardt, Jacob, *The Civilization of the Renaissance in Italy. Vol. I*. New York: Harper & Row, 1958.

Burke, Peter, *The Italian Renaissance: Culture and Society in Italy*. 2. baskı, Princeton, NJ: Princeton University Press, 1986.

—, *The Renaissance*. New York: Barnes & Noble, 1967.

Burton, Sir Richard, *The Illustrated Kama Sutra*. Middlesex, UK: Hamlyn Publishing Group, 1987.

Calvino, Italo, çev. George Martin, *Italian Folktales*. New York: Harcourt Brace Jovanovich, 1980.

Camporesi, Piero, *The Magic Harvest: Food, Folklore and Society*. Cambridge, UK: Polity Press, 1993.

Cassirer, Ernest, yay.haz., *The Renaissance Phüosophy of Man*. Chicago: The University of Chicago Press, 1948.

Castiglione, Baldesar, çev. George Bull, *The Book of the Courtier*. New York: Penguin, 1967.

Cohen, Elizabeth S. ve Cohen, Thomas V., *Daily Life in Renaissance Italy*. Westport, CT: The Greenwood Press, 2001.

Collier-Frick, Carole, *Dressing Renaissance Florence*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2002.

Creasy, Sir Edward S., *History of the Ottoman Turks from the Beginning of Their Empire to the Present Time*. Ann Arbor, MI: UMI, Out-of-Print Books on Demand, 1991.

Curton, Philip D., *Cross-Cultural Trade in World History*. New York: Cambridge University Press, 1984.

Dale, Stephen Frederic, *Indian Merchants and Eurasian Trade, 1600-1750*. New York: Cambridge University Press, 1994.

Dalu, Jones, yay.haz., *A Mirror of Princes: The Mughals and the Medici*. Bombay: Marg Publications, 1987.

Dash, Mike, *Tulipomania*. New York: Random House, 2001.
de Grazia, Sebastian, *Machiavelli in Hell*. Hertfordshire, UK: Harvester Wheatsheaf, 1989.
Dempsey, C., *The Portrait of Love: Botticelli's Primavera and Humanist Culture at the Time of Lorenzo the Magnificent*. Princeton, NJ: Princeton University Press, 1992.
Dubreton-Lucas, J., *Daily Life in Florence in the Time of the Medici*. New York: The Macmillan Company, 1961.
Eraly, Abraham, *Emperors of the Peacock Throne: The Age of the Great Mughals*. New Delhi: Penguin Books India, 2000.
Fernandez-Armesto, Felipe. *Amerigo: The Man Who Gave His Name to America*. New York: Random House, 2007.
Findly, Ellison B., 'The Capture of Maryam-uz-Zamani's ship: Mughal women and European traders'. *Journal of the American Oriental Society*, Vol. 108, No. 2 (Nisan, 1988).
Finkel, Caroline, *Osman's Dream: The Story of the Ottoman Empire 1300-1923*. London: John Murray, 2005.
Gallucci, Mary M., '"Occult" Power: The Politics of Witchcraft and Superstition in Renaissance Florence'. *Italica* Vol. 80, (Bahar, 2003), s. 1-21.
Gascoigne, Bamber, *The Great Mughals: India's Most Flamboyant Rulers*. London: Constable & Robinson, 2002.
Goodwin, Godfrey, *The Janissaries*. London: Saqi Books, 1997.
Goswamy, B.N. ve Smith, Caron, *Domains of Wonder: Selected Masterworks of Indian Painting*. San Diego, CA: San Diego Museum of Art, 2005
Grimassi, Raven, *Italian Witchcraft: The Old Religion of Southern Europe*. Woodbury, Minnesota: Llewellyn Publications, 2006.
Gupta, Ashin Das ve Pearson, M.N., yay.haz., *India and the Indian Ocean, 1500-1800*. Calcutta: Oxford University Press, 1987.
Hale, J.R., *Florence and the Medici: The Pattern of Control*. London: Thames & Hudson, 1977.
Horniker, Arthur Leon, 'The Corps of the Janizaries', *Military Affairs*, Vol. 8, No. 3 (Sonbahar, 1944), s. 177-204.
Imber, Colin, *The Ottoman Empire, 1300-1650: Structure of Power*. New York: Palgrave Macmillan, 2002.
King, M., *Women of the Renaissance*. Chicago: University of Chicago Press, 1991.
Klapisch-Zuber, Christine, *Women, Family and Ritual in Renaissance Italy*. Chicago: University of Chicago Press, 1985.
Kristeller, Paul Oskar, *Renaissance Concepts of Man and Other Essays*. New York: Harper & Row Publishers, 1973.
Lal, Ruby, *Domesticity and Power in the Early Mughal World*. New York: Cambridge University Press, 2005.
Landucci, L.A., *Florentine Diary from 1450 to 1516*. New York: Arno Press, 1969.
Lawner, Lynne, *Lives of the Courtesans: Portraits of the Renaissance*. New York: Rizzoli, 1987.
Lorenzi, Lorenzo, çev. Ursula Creagh, *Witches: Exploring the Iconography of the Sorceress and Enchantress. Florence*: Centro Di, 2005.
Machiavelli, Niccoló, *The Discourses*. New York: Penguin Putnam, 1998.
Manucci, Niccolao, çev. William Irvine, *Mogul India 1653-1708 or Storia do Mogor*, Vols. I & II. New Delhi: Low Price Publications, 1996.
Manucci, Niccolao, çev. William Irvine, Mogul *India 1653-1708 or Storia do Mogor*, Vols. III & IV. New Delhi, India: Low Price Publications, 1996.
Masson, Georgina, *Courtesans of the Italian Renaissance*. New York: St Martin's Press, 1976.
McAlister, Lyle N., *Spain and Portugal in the New World: 1492-1700*. Minneapolis: University of Minnesota, 1984.

Mee, Charles L., *Daily Life in Renaissance Italy*. New York: American Heritage Publishing Co. Inc., 1975.
Morgan, David, *Medieval Persia, 1040-1797*. Essex, UK: Pearson Education Ltd, 1988.
Mukhia, Harbans, *The Mughals of India*. Malden, MA: Blackwell Publishing, 2004.
Nath, R., *Private Life of the Mughals of India: 1526-1803*. New Delhi: Rupa & Co., 2005.
Origo, iris, 'The Domestic Enemy: Eastern Slaves in Tuscany in the 14th and 15th Centuries'. *Speculum* 30 (1955), s. 321-66.
Pallis, Alexander, *In the Days of the Janissaries*. London: Hutchinson & Co., 1951.
Penrose, Boies, *Travel and Discovery in the Renaissance 1420-1620*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1952.
Pottinger, George, *The Court of the Medici*. London: Croom Helm Ltd, 1978.
Raman, Rajee, *Ashoka the Great and Other Stories*. Vadapalani, Chennai: Vadapalani Press.
Rizvi, Saiyid Athar Abbas ve Flynn, Vincent John Adams, *Fathpur-Sikri*. Mumbai India: Taraporevala Sons & Co., 1975.
Rogers, Mary ve Tinagli, Paolo, *Women in Italy, 1350-1650: Ideals and Reality*. Manchester, UK: Manchester University Press, 2005.
Rosenberg, Louis Conrad, *The Davanzati Palace, Florence, Italy A Restored Palace of the Fourteenth Century*. New York: The Architectural Book Publishing Company, 1922.
Ruggiero, Guido, *Binding Passions: Tales of Magic, Marriage, and Power at the End of the Renaissance*. New York: Oxford University Press, 1993.
Sachs, Hannelore, *The Renaissance Woman* - bkz. bölüm: 'Women Slaves, Beggars, Witches, Courtesans, Concubines', s. 49-53. New York: McGraw-Hill, 1971.
Savory, Roger, *Iran Under the Safavids*. New York: Cambridge University Press, 1980.
Seed, Patricia, *Ceremonies of Possession in Europe's Conquest of the New World: 1492-1640*. New York: Cambridge University Press, 1995.
Sen, Amartya, *The Argumentative Indian: Writings on Indian History, Culture and Identity*. New York: Farrar, Straus & Giroux, 2005.
Seyller, John, *The Adventures of Hamza: Painting and Storytelling in Mughal India*. Washington, D.C.: Freer Gallery of Art and Arthur M. Sackler Gallery, Smithsonian Institute, 2002.
Sharma, Shashi S., *Caliphs and Sultans: Religious Ideology and Political Praxis*. New Delhi: Rupa & Co., 2004.
Symcox, Geoffrey, yay.haz., *Italian Reports on America: 1493-1522*. Turnhout, Belgium: Brepols, 2001.
Thackston, Wheeler M., yay.haz., çev.. *The Babumama: Memoirs of Babar, Prince and Emperor*. New York: Oxford University Press, 1996.
Thackston, Wheeler M., yay.haz., çev., *The Jahangirnama: Memoirs of Jahangir, Emperor of India*. New York: Oxford University Press, 1999.
Treharne, R.F. ve Fullard, H., yay.haz., *Muir's Historical Atlas: Medieval and Modern*. 10. baskı, New York: Barnes & Noble Inc., 1964.
Trexler, R., *Public Life in Renaissance Florence*. New York: Academic Press, 1980.
Trexler, Richard, *Dependence and Context in Renaissance Florence* -bkz. bölüm: 'Florentine Prostitution in the Fifteenth Century: Patrons and Clients'. Binghamton, N.Y: Medieval and Renaissance Texts and Studies, 1994.
Turnball, Stephen, *Essential Histories: The Ottoman Empire, 1326-1699*. Oxford, UK: Routledge, 2003.
Viroli, Maurizio., çev. Antony Shugaar, *Niccolo's Smile: A Biography of Machiavelli*. London: I.B. Tauris, 1998.
Weinstein, D., *Savonarola and Florence: Prophecy and Patriotism in the Renaissance*. Princeton. N.J.: Princeton University Press, 1970.

Welch, Evelyn, *Shopping in the Renaissance: Consumer Cultures in Italy, 1400-1600*. New Haven. CT: Yale University Press, 2005.

WEB SİTELERİ

al-Fazl ibn Mubarak, Abu, çev. H. Beveridge, *Akbar-namah (The Book of Akbar)*. Packard Humanities Institute: *Persian Literature in Translation*. İnternet erişimi: http://persian.packhum.org/persian

al-Fazl ibn Mubarak, Abu, çev. H. Blockhmann ve Colonel H.S. Jarrett. *Ain-i-Akbari (Akbar's Regulations)*. Packard Humanities Institute: *Persian Literature in Translation*. İnternet erişimi: http://persian.packhum.org/persian

Bada'uni, Abd al-Qadir, çev. Haig, W.. Ranking. G., Lowe, W., *Muntakhab ut-tawarikh*, Packard Humanities Institute: *Persian Literature in Translation*. İnternet erişimi: http://persian.packhum.org/persian

Brehier, Louis, *The Catholic Encyclopedia*, Vol. V – bkz.: 'Andrea Doria.' New York: Robert Appleton Company, 1909. İnternet erişimi: www.newadvent.org/cathen/05134b.htm

Cross, Suzanne, *Feminae Romanea: The Women of Ancient Rome*. 2001-2006. İnternet erişimi: web.mac.com/heraklia/Dominae/ imperial_woroen/ index.html

Encyclopaedia Britannica, 2007 – bkz.: 'Doria, Andrea'. İnternet erişimi: Encyclopaedia Britannica Online, 31 Ekim 2007: http://wvtw.britannica.com/eb/article-9030969

Gardens of the Mughal Empire – bkz.: Silver, Brian Q. 'Introduction to the Music of the Mughal Court'. Smithsonian Productions. İnternet erişimi: www.mughalgardens.org/html/musicoi.html

Von Garbe, Richard, çev. Lydia G. Robinson, *Akbar, Emperor of India*. Project Gutenberg eBook, 23 Kasım 2004. İnternet erişimi: www.gutenberg.org

NOT

Bu, başvurduğum yapıtların tam listesi değil. Bu kitapta yer alan konularla ilgili herhangi bir kaynağı belirtmeyi istemeden ihmal ettiysem, özür dilerim. Beni uyaracak olursanız, sonraki baskılarda bu eksiklik giderilecektir.

Teşekkür

Bu kitabın hazırlık aşamasındaki incelemelerim için gerekli kitapları sağladığı, dahası New York, Hunter College'dan Hertog Araştırma Bursu almama yardımcı olduğu için Vanessa Manko'ya şükranlarımı sunuyorum. Editörlerim Will Murphy, Dan Franklin ve Ivan Nabokov'a; Emory Üniversitesi'ne; Stefano Carboni, Frances Coady, Navina Haidar, Rebecca Kumar, Suketu Mehta, Harbans Mukhia ve Elizabeth West'e; ayrıca yıllar önce birlikte *My Sweet Polenta* adlı bir şarkı yaptığımız Ian McEwan'a teşekkür ediyorum.

[←1] *Hâti*: Hintçe fil, *Hâti-Pul* da “fil geçidi, kapısı” anlamına geliyor. (Ç.N.)

[←2] On dokuzuncu yüzyıl Avrupa'sında özellikle yolculuk eden üst sınıf İngiliz erkekler için kullanılan hitap sözcüğü. (Ç.N.)

[←3] Gerçek duygusu uyandıran göz yanıltıcı yağlıboya resim. (Ç.N.)

[←4] İngiltere Kraliçesi I. Elizabeth’in çok bilinen lakaplarından biri. (Ç.N.)

[←5] Babur Şah’ın Hindistan’da kurduğu imparatorluğun adı tam olarak bilinmiyor. Özellikle İslam’dan sonra bölgemizde devletlerin kurucularının adıyla anılması geleneği olduğundan, Türkçe’de bu imparatorluğa biz en yaygın kullanımıyla Baburlular veya Hint-Türk İmparatorluğu diyoruz, ancak Babur’un Timur Gürkan’ın 5. göbek torunu olması sebebiyle Gürkani, Gürkanlılar, Timurlular ya da Timuroğulları adları da kullanılıyor. Batılı kaynaklardaysa Moğol sözcüğünden türetildiği sanılan fakat kaynağı tam belli olmayan Mughal, Mugal, Mogor adları kullanılıyor. Çeviride yerine göre bağlama en uygun düşen adlar kullanıldı. (Ç.N.)

[←6]
Kutlu olsun o gün ve ay ve yıl
ve mevsim ve zaman ve saat ve an
ve güzel belde ve yer, bana erişip
iki güzel gözün beni bağladığı..."
Francesco Petrarca, *Canzoniere*, çev. Kemal Atakay, YKY, 2002, s. 107. (Ç.N.)

[←7] *Pachisi* ya da Hindistan tavlası diye de bilinen strateji oyunu, ülkemizde *peçiç* adıyla tanınıyor. Hindistan'ın milli oyunu kabul ediliyor. Fetihpur Sikri'ye bugün de hâlâ yerinde olan, taştan, devasa bir *peçiç* alanı yaptıran, piyon olarak köleleri kullanan Ekber Şah'ın bu oyunu çok sevdiği biliniyor. (Ç.N.)

[←8] Çağatay Türkçesinde kale, hisar, sur. (Ç.N.)

[←9] Urduca “efendimiz, majesteleri” anlamına gelen, Hintçe’de de yaygın sözcük. Hindistan folklor geleneğinde çok popüler olan Ekber-Birbâl hikâyelerinde Birbâl, Şah’a genellikle böyle hitap ediyor. (Ç.N.)

[←10] Bir tür iskambil oyunu. (Ç.N.)

[←11] Epilepsi. (Ç.N.)

[←12] Sanatlı düzyazı ustası, edebiyatçı. Kitabı Mukaddes'i Farsça'ya çevirdiği söylenen Ebu'l Fazl Allami'nin en önemli eserleri, Ekber Şah'ın ve atalarının tarihçesi olan *Ekbername* ile Ekber'in yönetimini ve ülkesini anlatan *Ayin-i Ekberi*'dir. (Ç.N.)

[←13] *Baburname*, Gazi Zahîreddin Muhammed Babur, Doğu Türkçesinden çeviren: Prof. Reşit Rahmeti Arat, Kabalcı Yayınevi, Temmuz 2006, s. 133. Yazar bu bölümdeki tasvirlerin çoğunu *Baburname*'den almıştır. (Ç.N.)

[←14] (Fr.) Majestelerine zarar verme. Roma döneminden beri varlığını koruyan devlet büyüğüne hakaret suçu. (Ç.N.)

[←15] Batı’da Osmanlı sultanlarına kısaca “Türk” derlerdi. (Ç.N.)

[←16] Floransa kentinin 1494-98 yılları arasında hükümdarı olan fanatik Girolamo Savonarola’nın başında olduğu tarikat. Rönesans karşıtı vaazları, günah olarak gördüğü kitap ve sanat yapıtlarını yaktırmasıyla tanınan Savonarola, 1498 Floransa ayaklanmasında kazığa bağlanarak yakıldı. (Y.N.)

[←17] Pazarcı kadın, pazarlanan kadın. (Ç.N.)

[←18] *Furbo*, kullanıldığı yere göre hem olumlu hem olumsuz olabilen bir sözcük: Zeki, kurnaz, fırlama, bitirim, marifetli anlamlarına gelir. *Bugiarone* ise daha olumsuz ve kulampara, kavat, boynuzlu anlamlarında kullanılır. Burada delikanlılar gerçekten küfretmek için değil, argo olarak kullanıyorlar. (Y.N.)

[←19] (İt.) Asil kat. Rönesans mimarisinde bir binanın ana kabul odalarının bulunduğu, diğer katlardan daha yüksek tavanlı, daha zarif döşeli kat. (Ç.N.)

[←20] (Lat.) Bizim denizimiz. Akdeniz için kullanılır. İtalyan milliyetçilerin benimsediği Roma deyişi. (Ç.N.)

[←21] Hindu dilinde afyon. (Ç.N.)

[←22] Haçlı Seferlerinin düşmanı Müslüman ya da Arap. (Y.N.)

[←23] Hint dervişi. (Ç.N.)

[←24] *Şah İsmayıl Hatayi Eserleri*, derleyenler: Aliyar Seferli, Halil Yusifli, Bakü, 2005, sayfa 384. Ben Allah'ın gözüyüm (ya da Allah'ım), gel şimdi hakkı gör ey yolunu kaybetmiş kör, faili mutlak benim, Ay ile Güneş benim hâkimiyetimdedir. (Ç.N.)

[←25] Yeni Çarşı (Y.N.)

[←26] Rönesans döneminin ünlü sanatçısı Raffaello Sanzio. (Y.N.)

[←27] Sarı aşıboyalı kumtaşı. (Ç.N.)

[←28] Ortaçağ'da Avrupalıların Müslümanlara verdikleri ad (Y.N.)

[←29] 1776 yılında Almanya'da, Hukuk Profesörü Adam Weishaupt ve Baron von Knigge tarafından kurulan gizli topluluk. *Illuminati*, "Aydınlanmış Olanlar" anlamına gelmektedir. Topluluğun kuruluş amacı cehaletle, baskıcılıkla ve kilisenin dogmalarıyla mücadele etmekti. Her ne kadar asıl amaç, aydınlanarak dinsel dogmalardan uzak, hür düşünceyi ve Nevtoncu pozitif bilimin önünü açmak idiyse de, gizli siyasi amaçları olduğu öne sürülerek dünya siyaset tarihinin belki de zaman içerisinde üzerine en fazla komplo teorisi üretilmiş topluluğu halini almıştır. Burada da benzer bir komploya gönderme yapılıyor. (Y.N.)

[←30] Avrupa dillerinde Hintli ve Kızılderili sözcükleri için aynı ya da benzer sözcükler kullanılıyor. (İng. Indian) (Ç.N.)

[←31] Yarısı aslan yarısı kartal olarak tasvir edilen ejderha. (Y.N.)



Salman Rushdie, ülkesinin gerçeğinden beslenerek evrensele açılan eserleriyle çağdaş edebiyatın en önemli temsilcilerinden biri.

Salman Rushdie'nin "Bu kitabı yazmak için yıllarca okuyup araştırma yapmam gerekti," dediği *Floransa Büyücüsü*, türlü türlü anlatıcılar, gezginler, serüvenciler tarafından aktarılan, Moğollar, Osmanlı ve Babur imparatorlukları ve Rönesans Floransası'nın tarihine ve kültürüne göndermeler yapan, bölgenin tarihini masallarla kaynaştıran büyüleyici bir yapıt.

Kitaptaki cinsellik ve erotizmin odağı olan güzeller güzeli Floransa Büyücüsü, aslında erkekler dünyasında kendi kaderine hükmetmek isteyen bir kadın; ama giderek kocaman hükümdarların yazgısını bile değiştiriyor ve en parlak dönemlerini yaşayan Mugal payitahtı ile Floransa'nın toplumsal yaşamlarında bir dönüm noktası oluyor.

Floransa Büyücüsü, kader, güzellik, savaşlar, tılsımlar ve sadakatle örülmüş bir yolda Rönesans İtalyası'nın saraylarından Hindistan'ın uzak kıyılarına bir solukta uzanan bir başyapıt.

ISBN 978-975-07-1083-4



28 TL
KDV DAHİL